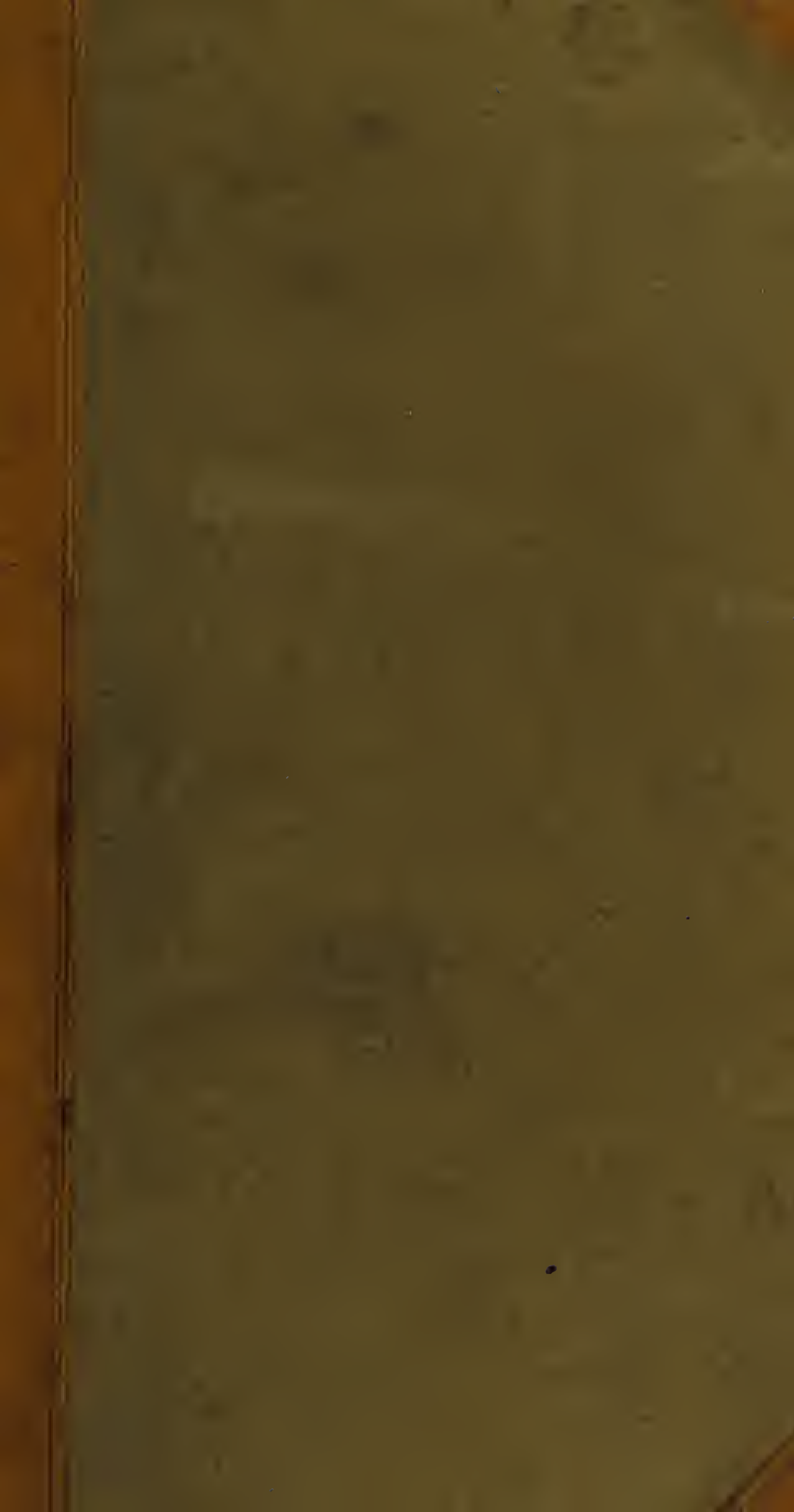

MURRAY, J A.

B. IO. ANDREAE MVRRAY

APPARATVS MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

QVAM

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

IN

PRAXEOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS.

VOLVMEN SECVNDVM.

EDITIO ALTERA AVCTIOR

CVRANTE

LVDOVICO CHRISTOPH. ALTHOF D.

GOETTINGAE,

APVD IOANN. CHRIST. DIETERICH.

1794.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

VOLVMEN SECVNDVM.

STIRPES

Rotaceae
Sepiariae
Bicornes
Aſperifoliae
Verticillatae
Perſonatae
Rhoeades
Putamineae
Siliquoſae
Papilionaceae
Lomentaceae.

ORDO XV.

R O T A C E A E.

A N A G A L L I S.

LINN. *Syſt. veg.* p. 165. *Gen. plant.* p. 83.

217.

Pharm. ANAGALLIDIS *Herba.*

Anagallis aruenſis; foliis indiuiſis, caule procumbente LINN. *Spec. pl. p.* 211. Anagallis phoeniceo flore C. B. Ἀναγαλλις DIOSC. *a*). Icon: *Fl. Dan. Tab.* 88. CURTIS *Flor. Lond. Faſc. I.* REGNAULT *Botanique, le Mouron mâle et femelle.* Planta annua temperatioris Europae, in aruis et hortis crebra.

Ignari pharmacopolae huic Alſinem mediam L. ſubſtituunt, vt et noui ſingulari, mihi obuio, exemplo. Vſu plerumque modo Anagallidis Varietas flore

a) Conf. CAR. LVDOV. BRVCH *Diſſ. de Anagallide.* Argentor. 1768.

flore miniato venit, omiſſis reliquis duabus, flore vel coeruleo, vel albo, inſtructis. *Codex Pariſienſis* tamen et rubram, et coeruleam, admittit. Male vero in officinis herbam, vna cum floribus, quin capſulis, ſeruatam cernimus: quippe quum herbae in vniuerſum ante floris exortum efficaciores exiſtant.

HERBA recens, ſuccoſa, inodora eſt. Guſtata, oleraceum initio ſaporem prae ſe fert, poſtea amarum, cum acrimoniae ſenſu. Succus, poſt expreſſionem condenſatus, ſimili modo linguam afficit *b*); vti et infuſum aquoſum ſiccae plantae, ſiue liquidum ſit, ſiue in extracti formam ſpiſſatum, quod modo amarius, acriusque. Nec differt hiſce momentis, niſi gradu mitiori, tinctura, vel extractum, ſpiritu vini factum *c*). Alia ſcrutinia chemica alibi *d*) quaeras.

Dicta tamen non ſinunt herbam omni vi medica orbam pronunciare; ſed, reſoluendi et aperiendi poteſtate aliqua imbutam, ſignificant. Plurimae quoque illi adſcriptae virtutes ad hanc ſpectant, dum contra viſcerum obſtructiones, ad menſes reuocandos, in hydrope, rel. laudatur. — Nec alio modo auxilium praeſtitiſſe, in melancholia potiſſimum, et, quae ex hac haud raro oritur, mania, arbitror; quod

b) LEWIS *Hiſtory of the Mat. med.* p. 50.

c) BRVCH *Diſſ.* cit. p. 13 ſqq. Cfr. et SCHRADERI *Diſſ. de Anagallide.* Hal. 1760. *d*) *Diſſ. cit.*

quod multorum plausum tulit, QVERCETANI *e*), HARTMANNI *f*), WILLISII *g*), FR. HOFFMANNI patris *h*), BIERLINGII *i*), MAROLDI *k*), ROLFINCII *l*), MICHAELIS *m*), aliorumque, aetate hisce vicinorum; ex quorum potissimum scriptis sine dubio in recentiores de materia medica libros laudes in mania transmanarunt. Vbiuis autem breuiter, nec tam ample, vt rei pondus requirit, haec vis memoratur. Quoad exhibendi formam maxime arridet merito, ob simplicitatem, QVERCETANI consilium; qui, praemisso vomitorio, decocto solo, aqua facto, vsus fuit. Alii essentiam praecipue adhibuerunt, vel simplicem, vel ex succo herbae inspissato et tinctura Hyperici soluto paratam; aliis stirps, insigni aliorum farragine commixta, placuit. Aquae Anagallidis, quam crebro pro vehiculo adbibuit ROLFINCIVS, quis credulus fidat? Nec genio seculi nostri congruit, ex pannis linteis, sanguine asinino imbutis,

 et

e) Apud ETTMÜLLERVM Ed. MANG. *Oper.* Tom. I. p. 586. Tom. 3. p. 387. p. 862, ipso illo subscribente.

f) *Prax. chimiatr.* in *Oper. omn.* Ed. IOHREN. p. 16.

g) *De anim. brutor.* cap. 12. p. 294. Ed. Genev.

h) *Clav. Pharm. Schröd.* Lib. 4. S. 1. §. 38. item EIVSD. *meth. med.* p. 290. 291.

i) *Thes. theor. pract.* p. 38. et 1041.

k) *Pract. med.* p. 93.

l) *Med. consultatoria* p. 151.

m) *Oper.* p. 740.

et aquae Anagallidis *n*) immiſſis, donec aqua tingatur, dein epotanda, ſalutem maniacis promittere; etſi ſerius cl. BOENNECKEN *o*), loco aquae, pannos dictos decocto herbae immiſerit, ſicque, eo ingeſto, binos aegros ſanatos deſcriberet. Teſtatur quoque efficaciam Anagallidis in mania et melancholia NIELSEN *p*). Verum nimis liberaliter a variis auctoribus ſpecifici contra maniam titulum tulit; quin imo virtus ad deliria in febribus extenſa *q*): quum de conſtantia adeo virtutis in vnica illa mentalium morborum ſpecie merito dubitetur, quae ab humore atrabilario oritur. GARIDELVS *r*) itaque in noſocomio, maniacis deſtinato, fruſtra ſeſe, numeroſis experimentis, eam praecepiſſe, dolet. Nihilque pariter leuaminis ex decocto, copioſius poto, femina maniaca obtinuit *s*).

Sed iam dicendum de vi eius, eneruandi virus rabioſorum animalium, quae et in hominibus et brutis explorata narratur. De hac quidem ſilet DIOSCO-

n) HOFFM. *meth. med.* p. 291. Cui aquae quidam, qui in ſanguinem hunc curationis praecipuum meritum deferunt, alia liquida ſubſtituunt. Vid. ETTMÜLLER l. c. T. 3. p. 387.

o) *Biga caſuum.* Werth. 1744.

p) In TODE *Diſſ. de praeſtant. Mat. med.* p. 25.

q) GABELCHOVER *Cent.* 6. *curat.* 13. p. 46.

r) *Hiſt. des plantes d'Aix*, p. 32.

s) GVMPERZ not. ad LÖSECKII *Arzneym.* Ed. 3. p. 329.

DIOSCORIDES *t*); ſed, morſis a viperis prodeſſe, indicat: vt inde, in alterum morſus genus transferendi vſum, videatur anſa eſſe capta *u*). Meminerunt eius BOCK *x*), TABERNAEMONTANVS *y*), IOACH. CAMERARIVS iun. *z*), MAROLDVS, vetuſtiorum auctorum plures; ſed maiori iterum breuitate, quam, pro rabiei caninae atrocia, par eſt. Alius, mox ſuccum, mox aquam herbae morſos epotare, et hiſce eluere vulnus, iubet; alius herbam, ouo, butyro frixo, inditam, commendat; alius puluerem, rel. Inter coaeuos noſtros reſuſcitauit hanc laudem iterum, ex propria, vt refert, et aliena, quorundam ſibi amicorum medicorum, experientia, cl. RAVENSTEIN *a*). In vico Pirmaſens, ditionis Hanouienſis, ante 50, vel plures, annos vir exſtitit, qui per longum tempus demorſis puluerem herbae optimo ſucceſſu exhibuiſſe; celansque, qualis eſſet, vendendo illum vndique in vicinia, lucrum inſigne

 feciſſe,

t) *Mat. med.* Lib. 2. cap. 209.

u) Conf. ANDRY's *Unterſuchung über die Wuth nach dem Biſſe toller Thiere.*

x) *Kreutterbuch.* Straſsb. 1572. Fol. 126.

y) *Kräuterb.* Baſil. 1731. p. 1093.

z) *Hort. med. et phil.* p. 14.

a) In *Samml. ſeltener Begebenheiten in d. Natur* 1755. p. 419 ſq.; et dein iterum, interprete Cl° BRVCH, in *Diſſ. cit.* App. n. 2.; qui et ipſe collectas varias aliunde hiſtorias nouas exponit.

fecisse, fertur; donec venator quidam, comperta re, arcanum vndique promulgaret *b*). Singulari experimento villici cuiusdam, prope Bipontum degentis, capra vna, a lupo rabido morsa, hoc puluere seruata est; altera vero, pariter morsa, cui autem studio herbam non dederat, hydrophoba periit *c*). Huc et pertinet testimonium magistratus Monasteriensis in Alsatia superiori, de variis hominibus, a lupo rabido sauciatis, sed hoc vno remedio seruatis; quum alii, negligentes illud, misere interierint. Vt ne vero desiderentur medicorum nuperiorum narrationes vberiores: citandus cl. KAEMPFIVS est, qui, in grandaeua virgine, iam aquam horrente, manifestum furoris decrementum inde contigisse, recenset; et, aliis in casibus numerosis, omnes, ante hydrophobiam Anagallide vsos, contra dirum periculum tutos mansisse *d*). Sic cl. IAWANDT *e*) persuasum nobis cupit, septem homines, a cane rabido commorsos, extracto Anagallidis contra morbum metuendum fuisse munitos. Nominandus quoque iterum cl. RAVENSTEIN, qui seorsim mentionem fecit viginti circiter hominum, a cane, vere rabido, vel commorsorum, vel spumante saliua conspurcatorum; quibus vero, inde

a

b) Loc. cit. p. 26. *c*) Loc. cit. p. 27.
d) Loc. cit. App. n. 1.
e) *Diss. Obss. quaedam pract.* Goetting. 1787. p. 24.

a ſecundo die poſt, exhibito puluere ſucurrerit *f*). Et hi quidem hominibus vulneratis, vel alio modo infectis, pulueris herbae drachmam dimidiam, ad ſcrupulos quatuor, vel in aqua Anagallidis deſtillata, vel eiusdem decocto, vel in infuſo Theae, vel aqua ſimplici, bis per diem exhibuerunt. Vnde in pluribus aluus ſoluta; in aliis ſudor, praeter conſuetudinem foetidus, erupit. Pecoribus, pro ratione magnitudinis, maius pondus herbae, in lacte, iuſculo, cum ouis, vel quolibet alio vehiculo, datum. Miror, quod in vniuerſum vulnerum nulla alia cura ſit habita, quam quod, ſollerter antea aqua elota, quotidie ſemel puluere eodem conſperſa fuerint, et ſueto dein modo conſolidata *g*): quum, apertum diu ſeruare vulnus et effluuium eius alere, inter primaria alias auxilia merito referatur; quin vnicum hodie *h*) cenſeatur; vt eadem via, qua ingreſſum virus eſt, quam commodiſſime eliminetur. Detergendi eius, ſiue purgandi vulnera et vlcera, potentia iam quidem antiquitus notata; ſed hic non cum ſimplici vulnere, ſed venenato, res agitur. Veneni tamen portionem lotione auferri, aliam ſtirpe ſicca inſperſa imbibi, et hac ipſa affluxum humorum proritari, reliquam vero per excretoria varia loca eiici, BRVCHIVS ſibi perſuadet. Nec vnice, ante

f) Loc. cit. App. n 2.

g) *Diſſ. cit.* p. 27. 28.

h) V. infra *Cantharides.*

ante rabiem oblatam, inuiſſe, indicant; ſed, ea iam ſeſe manifeſtante: modo defuerit maior eius gradus, qui hydrophobia ſeſe declarat *i*). Plures paſſim caſus exſtant, efficaciae huius herbae fauentes *k*). — Verum conqueſti alii de Anagallidis in hoc morbo inertia. Ita iam IO. BAVHINVS *l*). Viuiſci, a cl. ROVLET ſubminiſtrata, mortis faucibus eripere non valuit feminam *m*). Maſſiliis duo eiusdem inertiae exempla exſtiterunt; quamuis alia, contra atrox hocce malum laudata, remedia iungerentur *n*). Fallax quoque, caſu quodam, auxilium eius fuit; ita vt morbus recrudeſceret poſt quatuor menſes, et quinto die lethalis euaderet *o*). Nec vlla conſignatarum obſeruationum ſatisfacit cl° TISSOT *p*); cui contra haec illi adiudicata efficacia valde dubia videtur. Vtinam nec mihi dubitandi vllus locus ſupereſſet! — Quicquid ſit, contigit tamen huic ſtirpi, quod aliis famoſis remediis antilyſſis, vt princi-

i) Loc. cit. p. 41 ſq.

k) E. g. in *Mem. de la Soc. de Med.* Vol. 2. p. 470. — *Almanach veterinaire* 1782. Cf. BECKMANN'S *phyſ. ökonom. Bibliothek*, Vol. 12. p. 392.

l) *Hiſtorie von etlichen Wölfen um Mümpelgard u. Belfort*, in HALL. *Bibl. pract.* T. 2. p. 297.

m) HALL. *Hiſt. ſtirp. Helv.* n. 625.

n) RAYMOND in *med. Obſerv. and Inquir.* Vol. 5. App. p. 2 ſqq.

o) *Mem. de la Soc. de Med.* Vol. 1. p. 137 ſqq.

p) *Avis au peuple* p. 713.

principum quorundam mandato, praeſto eam habere pro caſu neceſſitatis, praeciperetur, ſubiuncta ſimul medelae norma; idque factum eſt in ducatu Moguntino, iam a. 1747 *q*); principatu Bambergenſi *r*), a. 1746; Bipontino *s*), et in ducatu quoque Gothano et Bauarienſi *t*). In ducatu Megapolitano eiusmodi mandatum prodiiſſe, negat cl. LEMKE *u*).

— [Nuperius vis Anagallidis antilyſſa iterum variis caſibus confirmata eſt, experientia cl[i] GELIN *x*). Pueri nimirum duo, a cane rabido commorſi, ſeu potius dilacerati, ſanabantur ope Anagallidis, in connubio *Alcali volatil fluor.* Exhibebantur autem, ſexta quauis hora, pulueris herbae Anagallidis grana viginti, cum infuſi eiusdem cyatho et alcali volatilis guttis decem et quinque. Sic per quatuor dies continuatum; deinde ſolo infuſo Anagallidis, pro potu ordinario, aquieſcebant. Simul vero lintea, eodem infuſo madida, vulneribus imponebantur. —

q) *Maynz. Wöchentliche Anzeigen,* eiusdem anni.

r) HASENEST *med. Richter,* P. 3. p. 2 ſqq. — BRVCH *Diſſ. cit.* App. n. 4.

s) BRVCH. loc. cit. p. 36.

t) *Schleſ. ökon. Nachr.* 1773. p. 239.

u) *Diſſ. de Anagallidis viribus, in primis contra hydrophobiam.* Roſtock. 1790. 8.

x) *Almanach veterinaire* 1791. Vid. HVFELAND *Annalen der franz. Arzneykunde,* Vol. 2. p. 342 ſqq.

Bini deinde viri, a cane rabido pedibus commorſi; eodem modo tractati, conualuerunt. His duplo maior vtriusque medicinae doſis porrigebatur, vulneribus ſcarificatis, et pediluuiis cum et Anagallide in auxilium vocatis. — Porro bini alii viri, a cane rabido grauiter laeſi, quorum alter iam delirare, liquidaque haud ſine difficultate deglutire, coeperat, ſimili methodo periculo erepti ſunt. — Alius iterum canis, rabie correptus, ſeptem vaccas, binos equos, totidemque homines, commorderat; qui omnes, hac methodo tractati, feliciter ſanati ſunt. — Aſinus denique a cane rabido in labia morſus fuerat. Vulnera quidem ſanabantur; ſed viceſimo primo poſt morſum die rabies ſeſe manifeſtauit. Et tum quidem aſinus furibundus puellam decem et quatuor annorum magno cum impetu in crura momordit. Tertio demum die aduocatus cl. GELIN, vulnus ſcarificari ac vnguento mercuriali perfricari; ſimulque balneo et fomentationibus, Anagallide impraegnatis; interne autem infuſo Anagallidis, pro potu ordinario, aegram vti, iuſſit. Hac arte et haec periculum morbi feliciter effugit. Equus quoque, ab eodem aſino morſus, eorundem remediorum ope immunis euaſit. — Notatu ſane experimenta haecce digniſſima videntur, nec exiguum pondus commendationi Anagallidis, contra hunc morbum, addere: niſi forte ſimul exhibito Alcali volatili, et in caſu,

vltimo

vltimo loco defcripto, vnguento mercuriali, partem meriti tribuere velis.] —

— [Contra cancrum quoque commendata eft Anagallis. Nimirum femina, cancro mammae aperto laborans, tumentibus glandulis colli, fubaxillaribusque, ex interno vfu decocti herbae, vna cum externa eiusdem contufae applicatione, infigne leuamen percepit. Cum autem, curationem vlterius profequi, per egeftatem non liceret: malum poftea recruduit, mifereque aegra periit, incaffum denuo adhibita Anagallide *y*).] —

Non attinet, reliquas virtutes, quas, inter veteres, praecipue DIOSCORIDES *z*), et PLINIVS *a*), fere omnino ex illo, commemorat, multis enumerare; quibus complures alias feriores medici, ingenii potius ludibrio, quam experientia, vt videtur, ducti, addiderunt: quorfum laus in arthritide et calculo, in epilepfia, in ipfa adeo pefte, in odontalgia, fi fuccus naribus infundatur; haemorrhagiis, in phthifi, rel. pertinet. Multo minus fas eft, fuperftitiofa et fabulofa varia, quae in ignominiam ftirpis cedunt, tangere. Horum omnium praeconiorum inftar promi condi eft ZORNIVS *b*); nec fane pauca pro fcopo

y) MAGELLAN in ROZIER *Obfervations fur la Phyfique* 1776. Août. p. 136. *z*) Loc. cit.

a) *Hift. mundi*, Lib. 25. cap. 13.

b) *Botan. med.* p. 63.

ſcopo collegerunt cl. BRVCH et, breuiori commentatione, cl. SCHRADER *c*).

Ad DIOSCORIDIS, de efficacia ſucci Anagallidis cum melle in vlcuſculis et hebetudine oculorum, effatum; item narrationem de felici aquae eius in ſuffuſione ſucceſſu (qui vix credibilis), quem multis procuraſſe Lutetiae femina memoratur *d*), attentos nos iterum reddit Perſarum hodiernus, contra incipientem cataractam equorum, vſus, quorum oculo goſſypium, ſucco eiusdem madefactum, extrinſecus applicant *e*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA ANAGALLIDIS. Iners; ideoque in *Pharmacopoeae Würtembergicae* editione nouiſſima omiſſa.

OLEVM COCTVM *f*). Ex herba recente conquaſſata et oleo oliuarum. In colica flatulenta infantum, illitum abdomini, vel clyſmate applicatum, laudarunt; ſed non alio iure, quam quod oleum ſolum ſibi vindicat.

ESSENTIA *g*). Eſt illa ſimplex, ſpiritu vini facta; poſt BIERLINGIVM et HOFFMANNVM *h*), a BÜCHNERO, in *Ph. Brand.*, impenſius laudata.

c) Locc. citt.

d) IO. BAVH. *Hiſt. plant.* Tom. 3. P. 2. p. 370.

e) SAM. GE. GMELIN'S *Reiſe durch Rußland*, T. 3. p. 349.

f) *Pharm. Würt.* p. 111. Ed. 1786.

g) *Pharm Brand.* p. 85.

h) *Clav. Pharm. Schröder.* l. c.

LYSI-

LYSIMACHIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 164. *Gen. pl. p.* 83.

218.

Pharm. NVMMVLARIAE *Herba.*

Lyſimachia Nummularia; foliis ſubcordatis, floribus ſolitariis, caule repente LINN. *Spec. pl. p.* 211. Nummularia maior, lutea C. B. Icon: *Fl. Dan. p.* 493. REGNAULT *Botanique, la Nummulaire.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, in pratis et nemoribus vdis vulgaris.

HERBA ſaporis ſubacris et nonnihil adſtringentis, cum acidi aliqua nota. In deſuetudinem, nec immerito, abiit; ita vt ex multis ſeriorum medicaminum indicibus exulet. Ad purganda conſolidandaque vulnera et vlcera inſigni valere vi, olim creditum; quin ea, vt NIC. AGERIVS *i*) illi, extus, vel interne in potu, adhibitae, reliqua omnia vulneraria poſtponeret. Pari fiducia in haemorrhagiis internis eam complexi ſunt, in haemoptyſi, haemorrhagia vteri, aliisque ſanguinis *k*) et alui profluviis *l*). Ita haemorrhagia vehemens, et crebrius revertens, pilulis legitur coërcita, quarum baſis fuit extractum de Nummularia *m*). Phthiſi adeo par exiſti-

i) In RYFFII *reform. Deutſch. Apoth.* p. 187.

k) V. GABELCHOV. Cent. I. *Curat. et Obſ. med.* 50.

l) BOERHAAVE *Hiſt. pl. Hort. L. B. Rom.* p. 285.

m) SCHVLZIVS *Mat. med.* p. 403.

exiſtimatus ſuccus eius, in iuſculo cum melle, vel in connubio ſucci Bellidis *n*). Miror praeterea inſignem BOERHAAVII de imbellici hac planta laudem, inter tot alios morbos, in ſcorbuto, in quo Cochleariae, cum acetoſa mixtae, ſupparem pronunciauit; niſi querela, de mente eius ab editore male intellecta, hic iterum redeat.

GENTIANA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 221. *Gen. pl. p.* 126.

219.

Pharm. GENTIANAE RVBRAE *Radix.*

Gentiana lutea; corollis quinquefidis, rotatis, verticillatis; calycibus ſpathaceis LINN. *Sp. pl. p.* 329. Gentiana maior, lutea C. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab.* 139. *fig.* 2. REGNAULT *Botanique, la grande Gentiane.* Pl. perennis, in montanis et ſubalpinis Helueticis, Apenninis, Pyrenaicis, Auſtriacis, creſcens, vbi latos tractus occupat. In hortis aegre cicuratur; ſubinde tamen mihi in horto botanico Gott. floruit.

In Noruegia *o*) ſubſtituitur, ruri et in vrbibus, radix *Gentianae purpureae*; corollis quinquefidis, campa-

n) WALDSCHMIDT Caſ. 20. in *Oper.* p. 155.

o) Vbi G. luteam non inuenit ill. OEDER; in Wallers et Tellemarken autem creſcere copioſe, auctor eſt LINNEVS in *Fl. Suec.* p. 227.

campaniformibus, verticillatis; calycibus ſubſpathaceis LINN. *p*); luteaeque in locum ſurrogari quoque in Germania, fas eſt credere *q*). In Scotia inde a pluribus annis nomine *Curſutae* (a voce Noruegica *Skjärſöde*) venit *r*). Recepta quoque a pharm. Edinb. *s*), et a cl. HOME praecipue in pretio habita *t*). Nam et haec amaritie inſigni inſtruitur; quae, praeter dicendas ſpecies, multas alias, *G. aſclepiadeam u*), *campeſtrem x*), *Pneumonanthem y*), *cruciatam z*), *Amarellam a*), nobilitauit. — *Swertia* quoque *corniculata* ſubſtitui poteſt Gentianae rubrae *b*).

RADIX noſtrae aliquot pedes longa, cylindrica, annulata, rugoſa, cortice obſcure bruno veſtita, interne flaua, compagis, dum ſicca eſt, ſpongioſae. Hauſen, pagus Hechingenſis, amplum hiſce radicibus commercium alit *c*). Siccatam virulenti

p) *Spec. plant.* p. 329; depictae in *Fl. Dan.* Tab. 50.

q) HALLER *hiſt. ſtirp. Helv.* p. 539.

r) CULLEN *Treatiſe of the Mat. med.* Vol. 2. p. 73.

s) Ed. 1783. p. 22.

t) AIKIN in LEWIS *Mat. med.* ed. 3. p. 690.

u) CLVS. *rarior. plant. hiſt.* p. 313.

x) LINN. *Flor. Suec.* n. 230.

y) HALLER *hiſt. ſtirp. Helv.* n. 641.

z) Loc. cit. n. 643.

a) LINN. *Mat. med.* p. 76.

b) *Pharm. Roſſ.* p. 57.

c) STORR *Alpenreiſe*, Vol. 1. Vid. BECKMANN *Phyſ. ökon. Bibliothek*, Vol. 13. p. 345.

lenti aliquid ſpargere, aemulum odoris Delphinii Aconiti folio (Delph. elatum L.), affirmat ill. AB HALLER *d*); hinc ſibi ſuſpectam eſſe, nec abſonum plane videri, illi effectum noxium tribuere, de quo in Anglia conqueſti ſunt, quamque tribuerunt Thorae admiſtae. Etenim ante aliquot annos apud Anglos radix quaedam, pro iſta Gentianae habita, in hominibus aphoniam, conuulſiones, paralyſes, coecitatem, quin mortem, creauit; in canibus autem ſpumam in ore, vomitiones vehementes, conuulſiones, artuum debilitatem, excitauit. Integra tamen, verae Gentianae radicibus interſperſa, diſtingui potuit colore ſuo, extus griſeo-bruno, vel et albido; ſapore acri, pungente *e*); item rugis ſubtilioribus et propioribus; imo mucilaginoſa deſcribitur *f*). Vnde vix probabile, verae Gentianae radicem fuiſſe. Armenta decerpere recuſant folia *g*), an ob amaritiem? prout alia amara, vt Trifolium fibrinum (certe ad LINNEI experimentum), Abſynthium, Eupatorium cannabinum, Galen, boues declinant *h*). Nec, niſi corporibus imbecillis, vomitu infuſum eius vinoſum moleſtum fuit *i*).

Praeſtan-

d) Vid. Praefatio eius in *Pharm. Helv.* p. 9.
e) BROCKLESBY in *Philoſ. Tranſact.* n. 486. p. 240 ſqq.
f) LEWIS *Mat. med.* p. 262. *g*) HALLER.
h) LINN. *Pan Suecus* in *Amoen. ac.* Vol. 2. p. 225 ſqq.
i) LÖSECKE *Arzneym.* p. 181. not. 21.

Praeſtantiſſima inter amara; vt vix aliud, quam Quaſſia, cum ea comparari poſſit; minusque reliquis plerisque, quin ipſo Centaurio minori, nauſeoſa, vel calida *k*). Tam aqua, quam vini ſpiritus, elicit amaras partes; copioſius tamen hic, quam illa *l*): vt, quonam menſtruo radix efficacior ſit, inde cognoſcatur. Infuſum huius, vt aliorum amarorum e vegetabilium cenſu, fermentationem carnis cum pane et aqua in vitris retardauit, ſicque antiſepticam vim ſuam declarauit *m*). Ita et extractum, aqua ſolutum, a putredine carnem bouillam per binos menſes muniuit *n*).

Non vltra ſeſquiſeculum circiter ante Chriſtum natum Gentianae notitia a quibusdam extenditur; quam primum GENTIO, regi Illyriae, vnde et nomen, tribuunt.

Omnium conſenſu, radix ventriculi et inteſtinorum debilitati ſubuenit; quae conſuetum poſt deuictas febres ſolet malum eſſe, et in morbis neruoſis itidem tantum non ſemper obuium. Pituitam tenacem, ventriculum obducentem, ſoluit; bilis inertiae ſubuenit; acidum primarum viarum frangit; fibris earundem tonum reſtituit: vnde et alacrior

k) WHYTT *on nerv. Diſ.* p. 335.

l) LEWIS l. c.

m) PRINGLE *Diſ. of the army*, App. p. 6

n) *Eſſai ſur le putrefaction*, p. 313 ſq. p. 324 ſq.

crior fit ciborum digeſtio, nec flatuum mora conceditur. Fuit vir, per quindecim annos doloroſo ventriculi ſenſu affectus; huius radicis autem, ad drachmas duas per diem, vſu ſanatus: inde enim aluus aperta, appetitus auctus, et dolor paucis diebus ſiluit; recrudeſcens mitiori gradu, mox nouo praebio ſublatus *o*). Tanto melius fertur, et efficacior eſt, ſub miſcela aromatis grati, et menſtruo vinoſo, vel ſpirituoſo, ſoluta; Elixirii ſtomachici ill. A ROSENSTEIN *p*), vel Tincturae ill. WHYTTII, exemplo.

Eodem iure, quo alia amara, in arthritide proficit; ſiue haec ex labe viſcerum chylificationis primam originem trahat, ſiue labes iſta poſtliminio, enata iam arthritide, accedat. Primariam contra podagram vocauit BOERHAAVIVS *q*). Intrat ideo *Puluerem antiarthriticum Ducis Portlandiae*, de quo ſupra *r*) expoſui. Tinctura quoque WHYTTII arthriticis, quadraginta, vel quinquaginta, annis minoribus, plus ſolaminis praeſtitit, quam alia *ſ*). — Ob cognationem arthritidis cum calculo, non miraberis, et huic cum fructu Gentianam fuiſſe oppoſitam *t*).

Inter

o) WHYTT'S *Works*, p. 654.

p) V. infra praeparata.

q) *Hort. L. B.* p. 288.

r) *Appar. med.* Vol. 1. p. 509 ſq.

s) WHYTT l. c. p. 653.

t) LINN. *Amoen. acad.* Vol. 2. p. 159. 161.

Inter febrifuga quoque, inſtar aliorum amarorum, nituit; magis vero ante detectum corticem Peruuianum, quam poſt. Succo eius bis, vel ter, tertianas ilico tutoque ſanauit C. GESNERVS *u*). Ruſticis alpinis et montanis in Aluernia ſaepiſſime radix contra febres ſucceſſit *x*). Quin fuit, qui Chinchinae aequiparare, imo conſtantiorem virtute pronunciare Gentianam, vel per ſe datam, vel in connubio nucis vomicae, haud dubitaret *y*). — [Cortici quercus nupta, febres intermittentes debellauit, contra quae neque amara, neque adſtringentia, ſeorſim exhibita, quidquam valuerant *z*).] — Commiſta et fuit feliciſſime cortice Fraxini, ſale abſynthii et Caryophyllis *a*). Nocuiſſe tamen aliquando, calida ſua natura, compertum *b*). Alibi defuit effectus conſtantia *c*). Aſt non diffitendum, cortici Peruuiano nuptam, ſaepe iis conducere eximie, quorum ventriculus debilis ſolum corticem ferre nequit, et viſcera obſtructionibus laborant.

B 2 Quid

u) *Epiſt.* Lib. 2. p. 63.

x) CHOMEL *Pl. uſuelles*, T. 2. p. 137.

y) LVDOVICI in *Pharm. modern.* Ed. WED. p. 201 ſq.

z) PERCIVAL *Eſſays med. and experimental*, Vol. I. p. 65.

a) LENTILII *Eteodrom.* p. 326.

b) SENAC *de recond. febr. nat.* p. 185.

c) TRALLES *Carlsbad*, p. 110.

Quid in hiſce referandis generatim valeat, non eſt, vt multis demonſtrem; quum conſentiens experientia hanc amarorum vim iam dudum extra dubium poſuerit. Scilicet obſtructionum cauſa maxime vulgaris in vaſorum laxitate latet; quam, roborandi ſua potentia, tollit. Scrofulae huius etiam loci ſunt, a quibus grana decem extracti, quotidie data, puellam liberarunt *d*). — Vermibus vero, vix alio auxilio, quam tonum neceſſarium inteſtinis impertiendo, aduerſam arbitror.

Spongioſa natura eam fonticulis et fiſtulis dilatandis idoneam facit; abſorpto enim liquido intumeſcit, irritat et ſuppurationem auget. Vlcera inſuper ſordida purgat, et gangraenae limites ponit, putredinem ſubigendo.

Ob amaritiem, nec in puluere, nec ſola in infuſo, vel decocto, commode ab aegris capitur; ſed variae praeparationi ſubiecta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM GENTIANAE. *Pharmacopoea Würt. e*) et *Anglicanae* aqua illud parant; *Danica f*) autem et *Suecica g*) infuſum ſpirituoſum, vna cum aquoſo, inſpiſſando; qua encheireſi omnino efficacius. Forma pilulari, vel et ſolutum vino, ſiue aqua aromatica,

d) PLENCK *Mat. chir.* p. 276.
e) Pag. 81. *f*) Pag. 173. *g*) Pag. 110.

tica, creberrime praecipitur, ad ſcrupulum vnum, vel ſeſquialterum.

ESSENTIA *h*). Spiritu vini fit. A guttis quinquaginta, ad octoginta, capitur.

Anglorum officinae in varias ſuas formulas radicem recipiunt, v. c.

INFVSVM AMARVM SIMPLEX *i*).

INFVSVM AMARVM *k*).

INFVSVM AMARVM PVRGANS *l*), cum quo fere, compoſitione et, vi conuenit INFVSVM AMARVM CVM SENNA *m*).

VINVM AMARVM *n*).

TINCTVRA AMARA *o*).

ELIXIR STOMACHICVM *p*), a quo recentior formula *q*) eo vnice differt, quod Serpentariae virginianae Canella alba ſurrogata fuit.

ELIXIR STOMACHICVM ROSENSTEINII *r*). ℞. Cort. aurant. rec. ʒvj; contuſ. in mortario marmor. in maſſam pultiformem, add. Extr. Gent. rubr. ℥ß. M. Digere cum vini Portugall. ℔j. Colaturae exhibetur

h) *Pharm. Würt.* p. 73. *i*) *Pharm. Lond.* p. 61.

k) *Pharm. Edinb.* p. 56; quo nitidius compareт INFVSVM AMARVM *Pharm. Edinb.* 1774. p. 57.

l) *Pharm. Lond.* p. 62. *m*) *Ph. Ed.* p. 57.

n) *Ph. Lond.* p. 65. item *Ph. Edinb.* 1774. p. 65.

o) *Ph. Lond.* p. 68. *p*) *Ph. Ed.* p. 48.

q) In *Pharm. Edinb.* 1774. p. 71.

r) *Hus-och Reſeapothek*, p. 97.

betur cochleare vnum, in vino, vel aqua Cinamomi. Vere eximium, in ventriculo roborando, absentibus sordibus.

TINCTVRA STOMACHICA WHYTTII s). Subinde cuilibet tincturae librae, vncia vna, vel altera, Spiritus Lauendulae compositi admiscetur; tam palati causa, quam, vt melius feratur. Dictae tincturae cochleare vnum, cum aquae cochlearibus quatuor, vel sex, mane et vesperi, pereximium leuamen praebet, quibus, sub debilitate neruosa, ventriculus languet et flatibus distenditur. Sed vsu, per duos, vel tres, menses protracto; opus est, et post interualla iterum ad illum redeundum. Non nimium esse praeconium ill. auctoris, ipse expertus sum. — Virtutem eius in arthritide supra iam attigi; cuius insultu praesente, augeatur pondus Gentianae et corticum Aurantiorum; et, si ventriculus torpet et flatibus infestatur, Nux moschata, vel Zingiber, admisceatur. Conuenit et tum, duo cochlearia tincturae, bis de die, ingerere t).

s) *On nerv. Dis.* in EIVSD. *Works*, p. 635 sqq. Vid. *App. med.* Vol. I. p. 895.
t) WHYTT l. c. p. 653.

220.

Pharm. CENTAVRII MINORIS *Herba*, vel *Summitates*.

Gentiana Centaurium; corollis quinquefidis, infundibuliformibus; caule dichotomo; piſtillo ſimplici LINN. *Syſt. veg. p.* 222. Centaurium minus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 617. REGNAULT *Botanique, la petite Centaurée.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, in locis montoſis, apricis, Europae creſcens. Fruſtra in horto botanico ſerere illam, aliquoties tentaui. Recipitur in officinas Varietas procerior, rubro flore inſtructa.

Praeſtat, me iudice, vti HERBA; quam ſummitatibus, ſicuti vulgo fit: quoniam corollae, hiſce inſidentes, omnino fere inſipidae *u*) ſunt. Iſta vero valde amara, cum ingrato ſapore; odoris autem expers. Spiritus vini vnice partes amaras eruit; aqua autem ſimul mucilaginoſas: vnde prioris generis extractum magis amarum; ſed quantitate parcius.

Proxime natura accedit ad gentianam priorem; praeferenda tamen illi eatenus, quod indigena plerarumque regionum ſtirps eſt. Non cedit illi virtute antiſeptica *x*). — Purgare aluum, antiqui-

 tus

u) LEWIS *Mat. med.* p. 198.

x) PRINGLE *Diſ.* Append. p. 66.

tus *y*) notatum, adſtipulante ſeriori quorundam experientia. Strenue id agere, ad drachmas duas, in aquae vnciis octo ad medietatem cocta, traditur *z*). Quod tamen non in omnibus ex decocto contigit; licet in quibusdam aluum mouerit leniter, in aliis emeſin excitauerit *a*). Aperit et aluum eſſentia, cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, vel, quod praeſtat, ſpiritu cochleariae, parata, ad guttas ſexaginta, vel vltra, propinata; etiam extractum, etſi paullo languidius *b*). In recenti herba, vel extracto ex tali, manifeſta fuit haec efficacia *c*). Alius ad maiorem herbae quantitatem vnice eam reſtringit *d*); ſub qua lege quaelibet fortiora amara illam praeſtare, deprehenſum *e*). Aſt DODONAEVS *f*) iterum, crebram ſuam experientiam citans, eandem de ſtirpa noſtra negat.

De robore autem, quod ſtomacho impertit, quotidianis periculis conſtat; dum Gentianae rubrae in

y) DIOSCORIDES Lib. 3. cap. 9. — GALENVS *de ſimpl. facult.* Lib. 7. n. 12.

z) PRAEVOTIVS *Op. poſth.* p. 482.

a) WEDEL *Diſſ. de Cent. min.* p. 30.

b) FR. HOFFM. *Diſſ. purgantia minus cognita*, in *Opuſc. med.* p. 414.

c) SCHVLZ *Mat. med.* p. 140.

d) C. HOFFM. *med. offic.* p. 194.

e) ALSTON'S *Lectures on the Mat. med.* Vol. 2. p. 104.

f) *Pemtad.* p. 336.

in modum propinatur. Nec minus olim in febribus intermittentibus inclyta; vnde Herba febrifuga apud Germanos dicta, et a quibusdam, qui virium in dispescendis medicamentis rationem habent, cum aliis amaris, febrifugorum capite comprehensa *g*). Ipsi quartanae, casu singulari, illam opposuit SLEVOGTIVS *h*), summo cum leuamine, nec sine spe integrae curationis, nisi, aliam medicationem addere, aegri impatientia iussisset. Verum nec hic empirice procedendum. Animaduersum enim, summum saepe inde excitari aestum, ipsique febri igniculos addi, graui auctore *i*); vt adeo nonnisi conditiones supra *k*) dictae eam admittant. Etiam hic copula cum cortice Peruuiano *l*) confert.

Multos pariter tenuit omni tempore eius in arthritide efficacia; de qua velim conferantur, alibi *m*) a me prolata. — Tantum vero, aperiendo et obstructiones viscerum reserando, valet: vt et hydropem natum dispulerit *n*).

 Contra

g) E. g. WEDEL *Syll. Mat. med.* p. 37. — CHOMEL *Usuelles* Tom. 2. p. 137.

h) *Progr. de Cent. min.* p. 5.

i) SENAC *de Febr.* p. 184. *k*) Pag. 19.

l) CHOMEL l. c. — SENAC l. c.

m) Vol. I. p. 510 sq. et supra p. 18.

n) *Ephem. Nat. Cur.* Cent. 10. Obs. 24. App. — SLEVOGT *Progr. cit.* p. 3.

Contra furfures et cruſtoſam ſcabiem capitis impenſe extollitur brodium ex piſis, cum hac herba coctum, pro lotione; qua ſimul pediculi necantur *o*). Chirurgi vero in vlceribus ſordidis non ſpernunt. Vlcus ſinuoſum et fiſtuloſum, pro incurabili relictum, herba, inſtar cataplaſmatis externe applicata, emolliuit, abſterſit et conſolidauit *p*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA CENTAVRII MINORIS *q*). Iners vulgo exiſtimatur; ideoque in Pharm. Würt. editione nouiſſima non reperitur. Sed, et ſapidam et olidam, quin linguam ſtimulantem, inuenit cel. SPIELMANN *r*); hinc non indignam vſu habet.

EXTRACTVM *s*). Ingratius iſto ex Gentiana rubra. Vulgare eſt aquoſum. *Pharm. Dan. t*) vtitur menſtruo ſemiſpirituoſo. Hoc praeparationis genus prae reliquis arridet.

ESSENTIA *u*). Spiritu vini fit.

SAL. Incineratione herbae producitur. Adhaerere huic quaedam veſtigia acidi, GMELINVS *x*) innuit. Sal Abſinthii aemulatur.

SYRVPVS

o) SIM. PAVLLI *quadrip. bot.* Cl. 3. p. 271.
p) WEDEL *Diſſ. de Cent. min.* p. 29.
q) *Pharm. Würt.* ed. 1771. p. 6.
r) *Mat. med.* p. 206. s) *Pharm. omn.*
t) Pag. 172. u) *Pharm. Würt.* p. 71.
x) *Comm. Petrop.* T. 5. p. 287.

SYRVPVS *y*). A QVERCETANO, inuentore, magni habitus.

PRIMVLA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 162. *Gen. pl. p.* 80.

221.

Pharm. *α*, PRIMVLAE VERIS.
β, PARALYSEOS, *Flores; Radix; Herba.*

Primula veris; foliis dentatis, rugoſis LINN. *Sp. pl. p.* 204. Var. *α*, *officinalis*. Verbaſculum pratenſe, odoratum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 433. REGNAVLT *Botanique, la Primeverre.* Pl. perennis, in pratis vbiuis obuia; verno tempore florens, ſed non inter primas. Probe diſtingui debet a varietate *β*, *elatiori* LINN. depicta in *Fl. Dan. Tab.* 434; quam pro ſingulari ſpecie HALLERVS, SCOPOLI, aliique, agnoſcunt. In *Var. α*, quae vnice in officinis recipi debet, partes omnes paullo minores; ſed calyx amplior et tubum corollae magis tegens; limbus corollae concauus, croceus, laciniis ſaturatiori linea notatis; radix Aniſum ſpirans. In *Var. β* autem ſtatura omnium partium maior; calyx anguſtior et breuior; limbus corallae planus, pallide luteus; radix inodora. Mixtim ſaepe vtraque creſcit. Non in

y) *Ph. W.* p. 186.

in omnibus tamen officinis Paralyſis et Primula veris ſynonyma reputantur; ſed in *Ph. Lond.* diſtinguitur inter vtramque: ita vt varietatem *β*, elatiorem, Primulam vocet; *α*, ſiue officinalem autem, Paralyſin.

Vtraque raro hodie a medicis praecipitur; certe in Anglia et Germania: vnde et omittunt eam *nouiſſima Ph. Edinburgenſis* et indices multi ſuppellectilis medicae. *Ph. Suecica nouiſſ. z)* autem adhuc eandem cenſet; et ſcio, conſeruam florum in Suecia adhuc a quibusdam in pretio haberi. Non infitior tamen, nulla certa efficaciae exempla mihi obueniſſe.

FLORVM nomine corollae vnice, cum affixis ſtaminibus, intelliguntur. Odor illis ineſt fragrans gratusque, et ſapor amaricans. Aquam et ſpirituoſa menſtrua tingunt colore grate flauo, et odore ſaporeque ſuo imbuunt. Hinc et fermentatione, cum ſaccharo et malis citreis, ſapidum vinum inde paratur *a)*. Reficere, dolores lenire, ſomnum gignere, exiſtimantur *b)*; ob fragrantiam ſine dubio, quae in fortiter olentibus in vniuerſum ſenſorium commune mox refocillat, mox maiori halituum

z) Pag. 38.

a) BRAVNER om *ſkötſeln af Boſkap-jämte Svenſka Viner*, p. 7, et WARGS *Hjelpreda*. p. 497.

b) BOERHAAVE *Plant. hort. L. B.* p. 281. — LINN. *Mat. med.* p. 57.

lituum copia obnubilat. Aqua, ex tota planta destillata, fronti illita, dolores capitis tollere, fertur *c*). Idem affirmatur de ſucco, ex foliis et floribus expreſſo, cum lacte hauſto, in cephalalgia inueterata *d*). Sic et, ſtirpem ſpaſmos hyſtericos, hemicraniam et vertiginem, in feminis, tarditate menſtruorum laborantibus, tollere *e*). — Dubito, an verior ſit adſcripta, quae nomen dedit, contra paralyſin facultas; idque non ſolum partialem linguae, vel balbutiem *f*); ſed etiam latioris ambitus, hemiplegiam, quae in homine herba Primulae veris, ſpiritu vini cocta, diſſipata dicitur *g*).

In infuſo aquoſo commode flores dantur.

Nec HERBA omni fragrantia deſtituitur. Hinc mixtim, aliquot caſibus, cum floribus propinata offenditur. Ob oleraceam tamen naturam, apud Anglos ad acetaria, placentasque, ſumta *h*), et apud Belgas pariter ad haſce *i*).

RADIX odore Aniſi et ſapore adſtringente prodit aliquid virium. Puluis eiusdem, naribus attractus, ſternutationem excitat *k*). Acetum vero, radice

c) MATTHIOL. in DIOSC. p. 802.

d) RAY *Hiſt. plant.* T. 2. p. 1082.

e) CHOMEL *Uſuell.* T. 2. p. 21.

f) CHOMEL l. c.

g) BARTHOL. in *Eph. Nat. Cur.* Dec. I. Ann. 2. Obſ. 2. pag. 4.

h) RAY l. c.

i) BOERH. l. c.

k) FLOYER *pharmacaboſanos* p. 169.

dice impraegnatum, naribusque exceptum, odontalgiam ſedare mirifice, lego *l*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *m*).

CONSERVA *n*).

SYRVPVS *o*). E floribus paratur, coloremque grate luteum prae ſe fert.

CYCLAMEN.

LINN. *Syſt. veg. p.* 163. *Gen. pl. p.* 82.

222.

Pharm. CYCLAMINIS, ſ. ARTHANITAE, *Radix.*

Cyclamen europaeum; corolla retroflexa LINN. *Sp. pl. p.* 207. Cyclamen C. B., comprehendens multas varietates, pro diuerſitate figurae, foliorum et radicis, tum et eius magnitudinis, inter ſe diſcrepantes. Κυκλαμινος DIOSC. Arthanita Arab. Icon: MILLER'S *Figures T.* 115. REGNAULT *Botanique, le Cyclamen.* JACQU. *Flor. Auſtr. Tab.* 401. *Hort. Rom. T.* 2. *Tab.* 63. Folia cordata, denticulata, radicalia, bina. Pl. perennis, in locis vmbroſis et ſiccis Auſtriae, Carniolae, Helvetiae, alibique in Europa auſtrali, creſcens.

RADIX

l) BOER. l. c.

m) *Ph. Würt.* ed. 1771. p. 7.

n) Loc. cit. p. 39.

o) *Ph. W.* 1786. p. 195.

RADIX rotunda et aliquantum compreſſa eſt, deorſum fibras demittens. Sub epidermide, obſcure bruna, continet ſuccoſam cutem, quae lineam craſſa eſt; intra quam caro alba. Guſtata recens, initio inſipida, dein ſubacris ſentitur, et linguam quaſi obtundit *p*). Quidam tamen recentem valde acrem deſcribunt *q*); ſicca vero nihil acrimoniae prodit *r*); vt tamen, ſi vera, quae de vehementia effectus narrantur, latens virus continere illam oporteat.

Obſoleta hodie, omni aeuo ſuſpecta fuit. Abortum ciëre, DIOSCORIDES *s*) monet. Violentia, qua aluum mouet, haud ſine inflammatione faucium et primarum viarum *t*), a plerisque reprehenditur. Lente tamen operari, animaduerſum. Succus, abdomini illitus, pariter aluum ſollicitat; vt, vel ſic adhibitus, abortum fecerit *u*). Praeterea, a veteribus praecipue, reſoluens virtus radicis notatur, in ſtrumis, aliisque duris tumoribus, et induratione lienis, externo vſu conſpicua; et interne contra icterum et aſthma *x*). Addunt detergentem, ſub variis cutis affectionibus *y*).

Doſin

p) ALSTON'S *Mat. med.* T. 1. p. 426.
q) HERMANNI *Cynoſ. Mat. med.* T. 1. p 112. — GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 6. p. 186.
r) Locc. citt.
s) *Mat. med.* L. 2. c. 193.
t) C. HOFFMANN *Offic.* p. 31.
u) DIOSCOR.
x) GALEN. *de ſimpl. facult.* L. 7. p. 852. ed. RICC.
y) DIOSCOR. — GALEN.

Dosin non attinet multis definire, quum radix iam neglecta iaceat. Olim magis recenti indultum, mellitis plerumque mitigatae. Drachma vna siccae in puluere, et vncia dimidia in decocto, assignatur z). Tutius censetur extractum, spiritu vini, vel aceto, paratum, a scrupulo vno, ad grana triginta.

Mirum, circa Astracanum comedi a).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE ARTHANITA b). Succum quidem radicis Cyclaminis, vel, hac deficiente, Bryoniae, continet; sed tot alia drastica simul, Cucumerem asininum, Colocynthidem, Scammonium, Aloën, Euphorbium, rel.: vt effectus non vnice ad Cyclamen referri possit. Abdomini illitum, infarcta viscera reserat, expellit faeces, vermes, collectum in hydrope aquam; item menstrua prouocat. Quoniam vero cutem rubefacit, parcius inungatur. — Concinnior formula, ad subducendam aluum, est FALLOPII c), Cyclamen viride (recens) cum cerato rosaceo misceri, iubens.

EMPLASTRVM DIABOTANVM BLONDELLI d) centena alia recipit.

z) HERMANN l. c.

a) SCHOBERVS in MÜLLER'S *Sammlungen Russischer Geschichte*, T. 7. p. 88.

b) *Pharm. Würt.* p. 219. c) *Purg.* c. 66.

d) *Ph. Würt.* p. 56.

MENYAN-

MENYANTHES.

LINN. *Syst. veg. p.* 164. *Gen. pl. p.* 82.

223.

Pharm. TRIFOLII FIBRINI vulgo, PALVDOSI Ph. Lond., *Herba.*

Menyanthes trifoliata; foliis ternatis LINN. *Sp. pl. p.* 208. Trifolium paluſtre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 541. REGNAULT *Botanique, la Meniante, ou le Trefle d'eau.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis locorum paludoſorum et lacuſtrium.

HERBA inſigniter amara, nonnihil foetens. A pecoribus *e*) tamen non repudiata; quin, ouium tabidarum remedium *f*). In Lapponia et Weſtrobothnia, ſub penuria foeni, radicibus pecora ſaginantur *g*). Annonae autem charitas ipſos homines ibidem, ex iis, parua farinae copia commixtis, panem, etſi ingratum, conficere, coëgit. Ruſticis in Weſtrogothia folia Humuli loco ſunt, ad acorem cereuiſiae arcendum *h*). Amaritiem herba communicat, tam cum aqua, quam cum ſpirituoſis. Ob hanc ipſam vbiuis in pretio eſt, multasque, cum aliis ſimilis naturae remediis communes, vires exſerit; quarum quasdam, experientia ſingulari

e) SCHREBER *Samml.* T. 3 p. 57.

f) ROBINSON in RAY *Hiſt. pl.* T. 2. p. 1099.

g) LINN. *Flor. Lappon.* p. 50.

h) Loc. cit.

lari nixas, enumerabo; vitando tamen nimietatem laudum, in quam IO. FRANCVS *i*) et WILLIVS *k*) inciderunt: quum in variis eorum caſibus manifeſtum ſit, non vnice hancce ſtirpem curationis meritum tuliſſe.

In quibusdam puluis, doſi ſcrupulorum duorum, vel trium, aluum laxat, haud ſine torminibus. Sunt, qui inde vomitum experiuntur *l*). Roborando ventriculum, tam eius varia vitia topica tollit, quam remotiora, ex huius labe pullulantia. — Nec reliquis amaris, nuper memoratis, in attenuanda tenacitate humorum, et infarctibus reſerandis, cedit.

In ſcorbuto efficax herba, etiam tum, quum in vlcera erupit: quo ſine cocta cum cereuiſia et largiſſime hauſta; vlcera vero decocto aquoſo lota, foliisque eius, vel recentibus, vel aqua maceratis, obtecta *m*). Variis caſibus ſuffecit infuſum ſimplex, vel eſſentia; Cochleariaeque praeferenda, ob robur, quod ventriculo impertit; ſicque hydropicam diatheſin, ſimul iunctam, diſpulit *n*). Succi herbae expreſſi cochleare vnum, omni mane ſumtum, herpetem obſtinatum ſanauit *o*). In Anglia idem ſuc-

cus

i) *Trifol. fibr. hiſtoria*, Francof. 1701. 8.

k) *Act. Hafn.* Vol. 3. n. 75.

l) WILLIVS l. c. p. 103.

m) WILLIVS l. c. p. 124.

n) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 173 ſq. — TILLING *Miſc. Nat. Curioſ.* Dec. 2. Ann. 2. Obſ. 74. p. 175.

o) *Gazette de Santé* 1777. p. 160.

cus domesticum est apud rusticos, in exanthematibus foedis scorbuticis, quibus verno tempore corripiuntur *p*). Haemorrhagias vteri, eiusdem causae, extractum compescuit *q*).

Arthritidis quoque, in cereuisia cocta, remedium depraedicatur; foliaque, aqua decocta, calideque loco affecto applicata, aegris solatio fuerunt *r*). Cum sero lactis in se ipso herbam expertum esse BOERHAAVIVM, lego *s*); nec, vt colligere est ex propriis eius encomiis, infeliciter. Multis quoque succi vis antarthritica laudatur ab AASHEIM *t*).

Silentio praetereo vim febrifugam. — Verminantibus autem pueris profuisse, certiori fide pronunciatur *u*) pulueris scrupulus dimidius, vel integer, quotidie, ieiuno ventriculo, cum decocto herbae, vel cereuisia tenui, datus, sic pergendo ad dies duodecim, vel quindecim; vnde primis diebus tormina quidem excitata, eaque dira, sine vermium excretione; qui autem subsequis diebus copiose, sine torminibus, secesserunt.

p) BVCHAN *Dom. Med. Vers. Germ.* p. 600.
q) GVLDBRAND *Diss. de sanguifluxu vterino* Ed. 2. p. 92.
r) SIM. SCHVLZ in *Misc. Nat. Curios.* Ann. 4. 5. Obs. 123. pag. 133.
s) HALLER *Hist. stirp. Helv.* n. 633.
t) In *Act. Reg. Soc. med. Hafn.* Vol. 1. p. 463. 465.
u) WILLIVS l. c. p. 130.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM TRIFOLII FIBRINI, aquoſum *vulgo*; ſemiſpirituoſum *Ph. Dan.* *x*). Efficax, et frequentis commodique vſus.

ESSENTIA *y*). Fit ſpiritus abſtracti noua infuſione. Rarius hodie praecipitur.

x) Pag. 172.
y) *Pharm. Wirt.* p. 78.

ORDO

ORDO XVI.
SEPIARIAE.

IASMINVM.

LINN *Syst. veg. p.* 54. *Gen. pl. p.* 9.

224.

Pharm. IASMINI *Flores.*

Iasminum officinale; foliis oppositis, pinnatis; foliolis distinctis LINN. *Syst. l. c.* Iasminum vulgatius, flore albo C. B. Icon: BESLER. *Hort Eyst. Aest.* 2. *Ord.* 11. *fol.* 2. Frutex Indiae orientalis; in hibernaculis apud nos cultus.

Commendat illum, tam elegans candor FLORVM, quam potissimum eorundem odor, qui toti generi inest, praecipue autem Iasmino grandifloro L., suavissimus, specificus, a quo et aliae stirpes nomen mutuantur. Sapor illorum nonnihil amarus. Odorifera pars volatilis valde est, nec facile figi sese patitur. Ita destillatione, neque aqua, neque spiritus, fragrans eruitur. Spiritus tamen vini, oleo Iasmini mixtus, agitando vitrum, olidam partem absorbet; sed facile iterum dimittit, vitro licet obserato z).

z) DU HAMEL *Arbres* T. I. p. 310. 311.

Iam dudum vſus eorum medicus euiluit, vt et in multis de medicaminibus libris plane omittantur. Adſcripta tamen illis emolliendi, reſoluendi, item partum, ſecundinas et foetum mortuum, pellendi, vis *a*). Vnice fere hodie pro

Oleo infuſo colliguntur, quod in Italia copioſe paratur. Operoſior, hodieque neglecta, via eſt, qua flores recentes, ſtratis alternis, cum amygdalis dulcibus excorticatis et nonnihil ſiccatis, in commodum vas collocantur, ſuperimpoſito pondere; poſtero die flores ab amygdalis ſegregantur, hisque alii recentes ſubſtituuntur; quod, quo frequentius iteratur, eo melius; tandem oleum fragrans ex amygdalis expreſſione elicitur *b*). Commodius et vſitatum vnice hodie artificium eſt alterum *c*), quo goſſypium, oleo nucleorum Been madidum, floresque Iasmini, cribro, ex ſetis equinis facto, per alterna ſtrata immittuntur, donec cribrum repletum fuerit, poſtea probe tegendum; dein poſt quodlibet nychthemerum, ſepoſitis prioribus, noua florum quantitas per vices additur; goſſypio ſic fragrantia odoris probe imbuto, exprimitur oleum, in vitro, bene clauſo, ſeruandum *d*). Hocce oleum extus

a) V. ZORN *Botanol.* p. 363. — BOERH. *Hort. L. B.* p. 294.
b) ZWELF. *Animadv. in Pharm. Aug.* p. 452.
c) Quod et iam ZWELFERVS l. c. memorauit.
d) DU HAMEL l. c.

extus membris paralyticis, vel contractis, vel ſpaſmo correptis, illitum, quibusdam placuit. Vix vero iamiam alii fini, quam pro odoramentis, inſeruit; vnde et capillis infundi ſolet. — Ex *Philadelphi coronarii* LINN. floribus ſimile oleum obtineri, ill. A LINNE e) auctor eſt. Sed ſimplex infuſio, cum inſolatione, mihi non ſucceſſit: etenim, loco fragrantis olei, quod ſperaui, foetidum ex oleo oliuarum emerſit.

O L E A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 55. *Gen. pl. p.* 10.

225.

Pharm. OLIVARVM *Fructus.*

Olea europaea; foliis lanceolatis LINN. *Sp. pl. p.* 11. Olea ſatiua C. B. Zait Hebraeorum. Ἐλαία Graecorum. Conf. DU HAMEL *Traité des arbres T.* 2. *p.* 57. *Tab.* 14. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Olivier.* Arbor, in Palaeſtina, Africa, Europa auſtrali, Galliae Prouincia et Languedocia, Hiſpania, Italia, ſponte creſcens. In noſtris hibernaculis per hiemem ſeruata, aeſtate quidem, vt in horto botanico Gottingenſi, flores, non vero fructus, fert.

Omni aetate, ob pulchritudinem et perpetuum virorem frondis, fructusque inſignem vtilitatem,

e) *Mat. med.* p. 37. not.

litatem, honorata. Plurimus eius vſus in ſcenopegiis Iſraëlitarum fuit, et inter primaria beneficia in Palaeſtina habita *f*). Huius quoque praeſtantia capti, ethnici Mineruae dicarunt.

FRVCTVS, ſ. OLIVA, quae praecipua arboris pars drupa eſt, vel magis, vel minus, oblonga, vtrinque rotundata; conſtans ex carne fungoſa, dum recens eſt, amaro auſtera; intra quam nux anguſtior, aſpera, craſſa, valdeque dura, nucleo albo, dulci. Forma, magnitudine, colore, multis modis differt; vnde varietatum copia inſignis notatur: fructu maximo (Oliuae Hiſpanicae C. B., *Olives d'Espagne*; fructu oblongo, minori (Oliuae minores Genuenſes et ex Prouincia C. B.); fructu albo; fructu minori et rotundiori (*Aglandau*); fructu maiori, carna craſſa Oliuae regiae CAESALP., *Olivier Royal*); fructu maximo, ſubrotundo (*Ampoulan*); fructu minori, rotundo, rubro-nigricante; fructu minori, odorato (*Olives de Luques*), rel. *g*). Noſſe eas intereſt, quoniam quaedam, pro

f) V. ill. IO. GESNERI *Diſſ. Phytogr. ſacr. gener.* P. 5. p. 23.

g) De hiſce omnibus legatur: C. BAVHINI *Pin.* p. 472; — CVPANI *Hort. catholicus Neapol.* 1696; — MAGNOLII *Botan. Monſpel.* p. 189; — TOURNEF. *Inſtit. rei herb.* p. 599 ſqq.; — *Giornale d'Italia* T. 10. p. 366. vbi ſpecies ſic dictae 32 ex MICHELIO ſignificantur; — PRESTA *Memoria ſu i ſaggi diverſi di olio* etc.

pro condiendo fructu; aliae, olei caufa; aliae iterum, ob fructuum abundantiorem meffem, praerogatiuam fibi vindicant. In omnibus autem, vt fructuum tanto vberior prouentus fiat, vel vt tanto meliores euadant, cultura accedat neceffe eft. Optimos fructus fert arbor, plantata folo lapidofo, ficco, arido; quod et radices contra putredinem ex aqua ftagnante, et iniurias ex hiemali frigore, vel aeftiuo ardore, tuetur *h*). Nimia autem ftercoratione, vel folo humido, oleum tenacius euadit, facileque corrumpitur *i*). Maxime vulgare propagandi eam genus eft per furculos, ex radice vetuftiorum arborum emergentes; quibus, poftquam in quincuncem difpofiti fuerint, ramufculi cultarum arborum inferuntur: hifce factis, nonnifi poft octo, vel decem annos, fructus ferunt. Altero quouis anno meffis liberalior *k*). Tempore ficco copia faepe oliuarum ante maturitatem cadit, plane inutilis; nocet quoque valde nebula, verfus ma-

 turitatem

h) FOURNIER in RICHARD DE HAUTESIERK *Recueil d'Obfervations de Med.* T. 1. p. 9.

i) Loc. cit. -- DU HAMEL *Traité des arbres* T. 2. p. 60.

k) Plura de cultura legere eft in *Trattato di* PIERO VETTORI (qui, antiquus etfi, non fpernendus tamen auctor) *delle Lodi e della Coltivazione degli Ulivi in Firenze* 1762; — DU HAMEL l. c.; — BATTARA in *Giornale d'Italia* Tom. 9. — it. l. c. T. 10. p. 365 fqq. p. 385 fqq.

turitatem incidens. Plurimum mali inſuper affert inſectum bialare, cuius eruca arrodit oliuas, ſeque intra illas abdit, aperturam claudens ſuis excrementis, ſicque ſe contra inimicarum ſibi formicarum inſidias muniens *l*).

Fructus conditi. Pro conditura eliguntur oliuae carnoſae magis et volumine maiores; quae tamen parciorem olei quantitatem, quam aliae exiliores, minusque ſapidae, ſubminiſtrant *m*). Decerpuntur, in prius dictum finem, virides, nondumque maturae; quae ipſae ingratam amaritiem habent. Hac vt exuantur, et ſapore ſalino aromatico impraegnentur, varia artificia excogitata ſunt; quae omnia hic enumerare non attinet. Vix vnquam oliuae, cruciatim ad nucem vsque diſciſſae (quo aroma et ſal tanto melius penetret), et aromaticis ſtirpibus, e. gr. Foeniculo, Anetho, ſemine Coriandri, etc., ſaleque, per ſtrata varia diſpoſitis, et aquae,

l) V. *Obſervations et Experinces ſur les moyens de garantir les olives de la Piquure des Inſectes*, par M. SIEUVE, à Paris 1769. Mihi modo libellum hunc contractum legere licuit in *Giornale d'Italia cit.* n. 23. 24. 25. 26. Vid. et Tab. ad p. 205. — De alio inſecto, Oleae haud minus infeſto, vid. in *Mem. de l'Acad. R. des Sciences de Turin*, ann. 1786. 1787; item VANDELLI in *Memorias de Acad. d. Sc. de Lisboa* T. I. n. 2.

m) FOURNIER l. c. p. 8.

aquae, prius calidae, dein frigidae, tum aromaticae et ſalſae, infuſione praeparatae, transmittuntur. Nec, malleo ligneo antea aliquantiſper contuſae, ad exteros perueniunt: ſed integrae, quae amaritiem ſuam, vel maceratione protracta in aqua, repetitis vicibus affuſa et decantata, vel maceratione in lixiuio ex calce viua et cineribus, perdidere; et dein, ſi lixiuium hocce adhibitum fuerit, aqua, pluries per aliquot dies mutata, probe lotae; tandem in vtroque caſu ſale, aromatibusque, cum ipſis oliuis per ſtrata collocatis, et aqua infuſis, conditae fuere. Hiſpanos embammati aliquid aceti addere, probabile. Variae aliae artes in patria arboris hac in re exercentur, vbi et oliuis matureſcentibus, vel vere maturis, aromate varie conditis, veſcuntur *n*). In vniuerſum autem illae acetarii genus conſtituunt, ventriculo roborando proficuum, nec palato ingratum. Hinc et embammatibus admiſcentur.

OLEI vero cauſa praecipue oliueta inſtruuntur. Bonitas eius tam a ſolo, quam ſpecie fructuum, eorumque iuſta maturitate; tum et expreſſionis ratione ipſa, dependet. Optimum oleum ſuppeditat Olea, ſupra *Aglandau* dicta. Maturitatis gradus colore cognoſcitur, qui non in omni ſpecie idem,

n) DU HAMEL.

idem, niger, vel ſaturate ruber *o*); etiam compage molliori; nec non tempore definito. Amarum emergit oleum, ex fructibus immaturis; acre autem, mucidum et vnguinoſum, ex nimis maturis, expreſſum. In Gallo-Prouincia vitium, exſpectando iuſto diutius, plerumque committitur *p*). Decerpuntur, tempore oliuitatis, manibus; vel, quod vero peius, concutiendo arborem delapſae oliuae colliguntur. Quo citius poſt collectionem exprimitur oleum, tanto praeſtantius euadit. Mora longiori relictae et coaceruatae, fermentationem facile ſubeunt: quae lucri cupidini quidem fauet, largiorem olei copiam ſuppeditando; ſed vilius oleum reddit *q*). Hinc et nuper cl. BOWLES *r*), ex putridis fructibus in Hiſpania exprimi, conqueſtus eſt. Vulgaris oleariorum methodus, eliciendi oleum, illa eſt: quod oliuae, vna cum nucibus incluſis, ope molae in pulpam conquaſſatae, fiſcinis, ſiue ſaccis, ex iunco paratis, indantur; horumque plures, ſupra ſe inuicem poſiti, torculari ſubiiciantur. Machinarum fabricam depingendam curauit ill. DU HAMEL *s*), et magnam earundem varietatem

cl.

o) Colorem *roſſo viniato* requirit cl. SIEUVE in verſione Ital.

p) SIEUVE.

q) FOURNIER l. c. p. 9.

r) *Introduction a la Hiſtoria natural y a la Geografia fiſica de Eſpaña* p. 432 ſq.

s) L. c. Tab. ad p. 72.

cl. ROZIER *t*), qui nouiſſime, ſtudio deditaque opera, in optimam earundem, pro temporis et impenſarum parſimonia, et olei bonitate, conſtructionem inquiſiuit *u*). Primum, quod in labrum defluit, puriſſimum eſt, *Oleum virgineum* vocant, et acetariis, vſuique medico, conuenientiſſimum eſt, diuque ſeruari ſeſe patitur; quod ſubſequente cochleae contorſione elicitur, donec nihil amplius exundet, paullo vilioris pretii eſt. Quae intra fiſcinas reſtat maſſa (*marc des Olives*), manu in alium ſitum redigitur, et aqua feruente humectatur; ſacculis ſic apte diſpoſitis, noua preſſione, aqua, multo oleo ſcatens, defluit; quod, poſtquam ſuperficiem aquae in vaſe ſuppoſito petierit, trulla ſeparatur. Quidam ne tum quidem acquieſcunt; ſed nouae preſſioni maſſam ſuperſtitem, vel ſtatim, vel poſt praegreſſam fermentationem, ſubmittunt, et

t) V. in *Obſervations ſur la phyſique* etc. Tom. 8. p. 417 ſqq. *Vues economiques ſur les Moulins et Preſſoirs à l'huile d'Olives, connus en France ou en Italie.* Tab. 1-7.

u) De optima methodo, oleum oliuarum parandi, conf. *Nuovo Giornale d'Italia* Tom. 6. p. 381. — PRESTA *Memoria intorno ai ſeſſanta due Saggi diverſi di Olio.* In Napoli 1788., vbi multa diuerſe a SIEUVE, aliisque, proponuntur; — item cl. BERNARD in *Mem. pour ſervir à l'Hiſt. nat. de la Provence*, Vol. 2, vbi pariter SIEUVII, aliorumque, effata reſtringuntur.

et ope aquae feruidae nouam quantitatem olei eliciunt; quod vero nonnisi pro lampadibus, vel saponibus, commodum eſt *uu*). Furni, vſui aptioris, fabricam excogitauit cl. VENEL *x*); quo aqua coquitur, ad expreſſionem olei huius ſecundarii neceſſaria, carboni foſſili calefacienda. Quodlibet horum oleorum amurcam, ſiue ſedimentum, deponit ſtatione; vnde, poſt aliquot dierum moram, in alia vaſa pars limpida transferrri debet, repetitis adeo, ſi opus, vicibus *y*). Iam antiquitus conſtitit, optimum oleum ex carne oliuarum erui. CATO *z*): *nucleis*, ſcite inquit, *ad oleum ne vtatur; nam, ſi vtetur, male ſapiet.* Et COLVMELLA *a*): *ne nucleus, qui ſaporem olei vitiat, confringatur.* Ita et diſcrimen obtinet inter oleum, quod teſta nucis, et illud quod nucleus ipſe, ſuppeditat. Scilicet primum, ex carne, ſubtile et dulce eſt, grate odorum, coloris cedrini; alterum, ex teſta, non limpidum, acre, ingrate olens; tertium, ex nucleo, tenax, obſcuri coloris, fortisque odoris. Plurimi igitur intereſt, expreſſionem ita dirigere, vt quodlibet olei genus ſeorſim colligatur. Qua arte id fiat, edocuit cl.

SIEUVE

uu) DU HAMEL.

x) *Sur l'uſage de la Houille* p. 346 ſq. Tab. 6.

y) DU HAMEL.

z) *Scriptores rei ruſticae* cap. 66. Ed. GESN. p. 70.

a) Cap. 50. Ed. cit. p. 816.

SIEUVE *b*), describendo et depingendo peculiarem machinam, in hunc finem fabrefactam. Eo vero fabrica eius redit, vt fructuum carnem a nucibus separet, et ex hac primum oleum exprimat. Hocce prelum praeterea id commodi affert, quod olei quantitas sexta parte augeatur, et purius, blandius, minusque rancori obnoxium oleum acquiratur. Sub tanto consensu mirum est, cl[mum] VENEL *c*) non negare solum praestantiam olei, ex carne fructuum expressi; sed praeferre adeo alterum, ex nucleis, ob liquidiorem, quam illi tribuit, naturam. Vt in sua integritate conseruetur oleum, oportet vti ampullis vitreis, arcto collo instructis, bene obturatis, et loco frigido repositis. Dolendum, cl[mum] SIEUVE instar arcani abdidisse praeparationem spongiae, quam, pro longiori conseruatione, in vasis fundum collocat. Transmissio vero largioris copiae olei in doliis quernis fit. Non videtur vbiuis recepta encheiresis esse *d*), ad separandas aquosas et mucilaginosas partes, et ad rancorem arcendum, tantillum salis communis addere, quod vna cum partibus istis recensitis fundum petit.

Mala arte, oleo raparum, vel Lini, dulcedinem et albedinem olei oliuarum conciliare, quidam,

b) *Giornale d'Italia* T. 10. n. 26 et icon ad p. 205.

c) *Sur la Houille* p. 368.

d) Quam tamen describit cl. LEWIS in *Mat. med.* p. 415.

dam, huiusque nomine illa olea vendere, conatii sunt; eadem in vasis plumbeis, planis, per aliquod tempus digerendo; ex commendatione adeo DEGNERI *e*). Solutam hac ratione plumbi partem, extra dubium est: hinc ista ab vsu interno abesse omnino debent; nec pro lampadibus, in arctis conclauibus, satis tuta; licet in oeconomia alias, vario fine, et in medicina, pro vnguentis, emplastrisque variis, quae saturnina alias recipiunt, ferre possint *f*). — Adulteratur quoque oleum oliuarum, addito oleo Papaueris hortensis *g*).

Oleum igitur oliuarum genuinum, vendi solitum, subflauum est, pellucidum, non nimis vnguinosum, saporis blandi, odoris vix vllius. Aetate rancescit, eoque citius, loco calido repositum; et, pro ratione rancoris, acre fit *h*). Frigore coit, opacum fit et albescit, inde a gr. 38 thermometri Fahrenheitiani *i*). Quod nonnisi circa punctum congelationis aquae cogitur, rancidum est. Aëre libero

e) *Breslauer Sammlungen* Verf. 31. p. 208 sqq.

f) Conf. REAUMUR in *Mem. de l'Acad. d. sc. de Paris* 1746. p. 495. — NEVMANN in *Miscell. Berol.* Tom. 4. p. 321 sqq.

g) KNECHT *Abhandlung von der Vermehrung der Futterkräuter*, 1780.

h) Quomodo contra rancorem muniri, rancidumque iam factum corrigi possit, exposuit SIEFFERT in *Act. Mogunt.* ann. 1777.

i) MVSCHENBROECK *Phil. nat.* T. 2. p. 616.

libero nihil ponderis ſui diſſipat, nec in balneo arenae quidem per quindecim dies, infra punctum ebullitionis aquae, retentum *k*). Operae pretium non eſt, hic omnes notas, quas cum oleis vnguinoſis communes habet, recenſere.

In oeconomia multiplicis eſt vtilitatis. Pabulum conſuetum lampadibus, apud ditiores, praebet; flammaque lucida ardet, tantillum modo fuliginis ſpargente, nec nidoroſa, niſi dum ſtupa exſtinguitur. Aptiſſimum igitur literatorum lucernis; nec oculis pulmonibusque adeo infeſtum vt alia olea expreſſa vſitata. Ad iſtas vero lampades non conducit, quae hieme libero aëre ſuſpenduntur; quoniam frigore cogitur. Ex hoc et Soda optimae notae ſapo paratur, de quo infra, ſub capite Salicorniae. Oleum hocce carnes, illi intra fictilia ampla, luto probe clauſa, immerſas, diu contra putredinem tuetur *l*). Butyri loco vti illo, multis religionis opinio iniungit; vnde et monachi tam crebro herniis infeſtantur. Sed et inter meridionales gentes vulgare eſt, illud butyro ſubſtituere. Septentrionalibus pro Lactuca, ſimilibusque acetariis, vulgare additamentum exiſtit. Taceo vſum eiusdem

k) BERGII *Mat. med.* T. I. p. 12. 13.
l) V. ROZIER in *Obſervations ſur la phyſique* etc. a. 1771. Sept. p. 75.

eiusdem illiti, ad machinarum motus facilitandos, et reliquos vſus oeconomicos.

Ob pinguedinoſam naturam, in corpore noſtro acres ſtimulos inuoluit; fibras, vaſaque, lubricat, emollit; ſtricta nimis relaxat; ſtagnatione ſanguinis tumida maturat. Quum oleo amygdalorum gratia proxime accedat, ideo et poſt hoc omnium frequentiſſime per os ingeritur. Depraedicanda omnino egregia eius facultas eſt, venenum acre enervandi; eroſa inteſtina obducendi; tuſſim, a ſtimulo acri, vel ſpaſmo, oriundam, mitigandi; ſtranguriam, doloresque nephriticos, pacandi; ſpaſmos, a quibus dolores vteri poſt partum, colicique, ſaepe oriuntur, item illos, qui poſt operationes grauiores chirurgicas tot mala creant, reſoluendi; inteſtina, in hernia, vel ileo, conſtricta, relaxandi; aluum nimis ſtrictam reſerandi. Largiori copia, vt alia pinguia, facile emeſin creat. Raro, niſi veneno cauſtico deglutito, ſolum ingeritur; ſed vitello ouorum, ſiue gummi arabico, ſubactum, vel ſalino in ſaponem mixtum, vel ſaccharo in electuarii ſpeciem redactum. Extrinſecus admotum, ſimiles generaliter dictis virtutes praeſtat; quare et crebro partibus inungitur, variaque forma applicatur, et vulgare clyſmatum additamentum eſſe ſolet; prout, ad dolores a calculo veſicae lotii mitigandos, iniectio eius multum confert. Claudendo poros, ſaepe

ſaepe nocet; in morbis praecipue, qui miaſma pro cauſa habent.

Sed inſiſtendum quibusdam ſeorſim diutius. — Non probo Italorum frequentem olei in febribus variis inflammatoriis, quin putridis et bilioſis *m*), vſum: qui non poteſt non debilitare ventriculum; nauſeam, vel vomitum, gignere; rancore, quem calore facile concipit, augere febrem, bilemque corrumpere. Nihilominus commendatur impenſe a Gallo *n*) iis in febribus (putridas et malignas vocat), in quibus lingua aegri, cum interno ore, ſicca, craſſa, aſpera et nigricans eſt; vnde aquoſis liquidis obſtaculum ponitur, quo minus penetrent: quod vero emolliente et relaxante vi olei tolli, credit; vt et peccanti materiae liberiorem exitum primae viae concedant, et liquidum, pro diluendo ſanguine neceſſarium, recipere queant. In hiſce quoque ideo illi placet, quoniam aluum blande laxet. — [Caſu quodam fortuito efficaciam olei oliuarum, interne capti, contra arthritidem vagam expertus eſt MARINO *o*). Nimirum olei oliuarum optimae notae vncias tres, vel quatuor, pro doſi, exhibet, toties repetenda,

m) PANZANI *Raggionamento ſull' uſo interno degli oglj nelle febre grave* 1775.

n) FOURNIER in RICHARD DE HAUTESIERK *Obſerv.* l. c. pag. 69.

o) *Giornale della Medicina* Tom. 4.

vt librae duae, vel tres, intra triduum conſumantur. Huiusque curationis egregiam efficaciam, pluries poſtea repetitis caſibus, comperit *p*).] —

Tanquam anthelminticum conſiderare iubet nos communis oleoſorum, in inſectis vermibusque necandis, potentia, quam cl[i] ANDRY *pp*), aliorumque, experimenta confirmant; quae non immerito inde deriuatur, quod oleum, quo ſubmerſa fuerunt, vel oblinita, haec animalia, eorum ſpiracula obturet. Reſtringendam tamen quodammodo hanc laudem eſſe, ex REDIO *q*) patet. Contra vermes inteſtinorum pariter valere olea varia, ore ſumta, conſtitit; quae inter licet tenaciora, quae aëre ſiccantur, nec frigore coguntur, vt oleum nucum *r*), vel Lini, efficaciora appareant: tamen nec oliuarum oleum ſpe excidere medentes ſinit. Conducit vero non ſolum ideo, quod vermes necet; ſed, quod teneſmos, doloresque inteſtinorum, et ſpaſticas conſtrictiones, compeſcat. Inſtar arcani olim in Gallia fuit ſuccus Granatorum, oleo oliuarum commixtus; quod vero reuelauit FORESTVS *s*), illius cochlear vnum,

p) Conf. *Raccolta di alcuni opuſcoli, relativi all' uſo interno dell' Olio d'Olive, di* GIOVANNI ANTONIO MARINO 1790.

pp) *Generation des vers* p. 157.

q) *Obſ. de animalculis* p. 191.

r) Vid. *Appar. med.* Vol. I. p. 92.

s) *Oper.* Lib. 21. Obſ. 27. p. 350.

vnum, huius cochlear dimidium, adolefcenti cuidam exhibendo. Oleum commune (quo nomine Oleum oliuarum intelligo), cum vino, a mulieribus Gallis verminantibus exhiberi, RIVERIVS *t)* narrat. Succeffit et cl[mo] WALL *u*) oleum, cum fpiritu volatili aromatico, vt tanto melius fefe cum humoribus primarum viarum commifceret, fubactum; nimirum olei oliuarum libra dimidia et fpiritus volatilis aromatici *Ph. Lond.* drachmae duae; cuius mifcelae cochlearia tria mane et vefperi ante fomnum ingerebantur. Requiritur autem olei larga copia pro qualibet dofi *x*); variisque aliis, vt aromaticis amaris, oleis effentialibus, vtiliter iungitur; nec commoda purgantia, per interualla fubminiftranda, negligi debent *y*).

Non nouum inuentum eft, in hydrope illud inungere: fed nuperioribus annis priftinam modo famam recuperauit, follertiaque maiori in vfum tractum; qua in re tam ad frictionem, quam ad olei ipfius efficaciam, refpiciatur. In hydrope anafarca frictionem primum cum oleo moderatam et mollem, in progreffu autem ficcam et intentiorem, dein per

 lintea

t) Prax. med. Lib. 10. p. 504.

u) Philof. Tranfact. Vol. 50. P. 2. p. 839.

x) HOFFMANN *Suppl. ad Med. fyft. de infant. morb.* c. 10. *de vermibus*, p. 83.

y) WALL l. c. p. 841.

lintea aſperiora, ſuaſit AETIVS *z*). Salem addi, iuſſit GALENVS *a*). Velleri inductam amurcam, hydropicis imponi, voluit DIOSCORIDES *b*). Frictionem, ter, quaterue, quotidie, cum oleo et quibusdam calefacientibus adminiſtrandam, commendat CELSVS *c*); ſed, quod memorabile, a ventre abſtineri, praecipit. Recentior contra aetas inunctionem olei aſciti nominatim deſtinauit, ſupra abdomen exercendam illam curans. Ita ſanata legitur femina, cuius abdomini oleum coctum ranarum inunctum *d*). Poſtquam vero cl. OLIVER tria aſcitis, feliciter hac encheireſi curati, exempla recenſuiſſet *e*): multi alii medici auide eandem imitati ſunt. Aſciticis plurimum conduxiſſe, expertus L. B. DE STÖRCK *f*). Duo caſus memorabiles ample deſcribit cl. MEDICVS *g*). Nec in Gallia rara, vel infelix, fuit eiusdem applicatio *h*). Profuit vero ſub enormi, ex collecta lympha, intumeſcentia totius corporis

z) Serm. 10. c. 28. p. 244.

a) *De compoſ. med. ſec. loc.* L. 9. cap. 3. p. 943. Ed. RICC.

b) *Mat. med.* L. 1. c. 134.

c) *De medic.* L. 3. c. 21. p. 164. Ed. KRAVS.

d) FOREST. *Opp.* Lib. 19. Obſ. 35. Schol. p. 253.

e) *Philoſ. Tranſact.* Vol. 49. P. 1. p. 46.

f) *Ann. med.* 1. p. 90.

g) *Beobacht. a. d. Arzneyw.* p. 569. ſqq.

h) V. GARDANE *Gazette de Santé* 1773. et 74. p. 29. 254. 267. 279.

corporis *i*), etiam in aetate prouectis *k*); in inueterato adeo afcite; prout eo, qui cachexiam quindecim annorum, fub fymptomatibus variis icteri et hydropis ingruentem, excepit *l*), quando paracentefis, aliaque auxilia multa, fruftra antea tentata. Cafu fingulari mifcela huius olei cum fpiritu falis ammoniaci profecit; quum oleum folum fruftra per octiduum adhibitum fuiffet *m*). Encheirefis ea eft, quod abdomen aegri mane et vefperi, vel ter de die, per quadrantem, vel dimidium, horae, vel eandem integram, manu, oleo oliuarum madida, perfricetur; quod ipfum per aliquod hebdomades, vel menfem, iteretur. Sic, poft aliquot dies, feceffus lotii copiofus infequitur, et aluus pro voto foluitur, corpusque, fub redeunte virium integritate, detumefcit. Rediit quoque, oleo applicato, in feminis quibusdam, menftruorum fluxus, antea fuppreffus *n*). Superftes diutius pedum tumor, fimili eorundem tractatione, difparuit *o*). Frictionis in vniuerfum in hydrope infignis efficacia, qua nimirum tenax liquidum atteritur, ftagnans mouetur, et reforptioni aptius redditur, tumoresque hydro-

 pici

i) OLIVER l. c. p. 47. — MEDICVS l. c.

k) Feminae feptuagenariae meminit OLIVER.

l) OLIVER.

m) DESGERAVD in *Journal de medecine* T. 43. p. 128.

n) OLIVER. GARDANE.

o) MEDICVS.

pici dispelluntur. Blanda vero, mollisque olei natura prohibet, ne hac ipsa cutis laedatur, vel adeo inflammetur, aut gangraenescat; sinitque, illam diutius continuare, frequentiusque repetere. Anne et, cum ill. TISSOTO *p*), in censum trahere iuuat impeditam per oleum pororum cutis vim, humidum aëris resorbendi? Vix crederem, tantum valere inunctionem, ad abdomen vnice restrictam; arceri vero humiditatem aëris posse, si in toto corpore perficiatur. — Ast non vbiuis, neque certum, neque tutum, auxilium. Tribus casibus exspectationem ill. TISSOTI *q*) frustratum est. Nec profuit, integumentis nimium tensis et tenuibus, respirationeque valde difficili *r*). Casu quodam auxit tumorem valdopere; aliisque binis, motus febriles quodlibet tentamen excitauit *s*). — — [Inunctionibus oleosis symptomata hydropis ascitis admodum saepe leuari, obseruauit; ast nunquam iisdem persanare ascitem valuit, expertissimus DONALD MONRO *ss*). Attamen in hydrope anasarca eximie saepe eidem profecerunt perfrictiones cum oleo, non in abdomine modo, sed et in cruribus, pedibusque, mane et vesperi institutae *t*).] —

Multos

p) *Epist. med. pract.* p. 415. sq.

q) Loc. cit. p. 420.

r) STÖRCK l. c. *s*) MEDICVS l. c. p. 577.

ss) Vid. EI. *Treatise on chymistry and the Materia medica*, Vol. 2. p. 299. *t*) Loc. cit.

Multos tenuit depraedicata huius olei in enervando morſu viperarum efficacia, quam experimentis alii firmare, alii rurſus refellere, ſe poſſe arbitrati ſunt. Non ad recentiora quidem inuenta haecce ipſa referri poteſt; etenim in libro, ſub finem ſuperioris ſeculi iam edito *t*), iam memoratur. Sed ſignum quaſi experimentorum capiendorum ſerius dedit vir quidam, ſingularis in captandis viperis peritiae, WILHELMVS OLIVER; qui primum a. 1734 Windſorae, praeſentibus DERHAMO, multisque aliis non obtuſi naſi viris, a binis viperis in pollice et brachio morderi ſeſe paſſus, nulla alia medela contra effectus exortos, quam oleo oliuarum inuncto, conualuit *u*). Idem poſtea, praeſentibus variis Societatis ſcientiarum Londinenſis membris, aliisque, a ſerpente venenato (*common Adder*), circa articulum pollicis dextrae manus, morſum ſuſtinuit, eo effectu, vt, tam in loco ſauciato, quam remotis corporis partibus, ſolitae ſequelae, vt intumeſcentia partis, dolor, languor, reſpiratio difficilis, tumor ventris, vomitiones, aluique deiectiones crebrae, rel., ſeſe exſererent; nec alio remedio, poſt moram vnius et quadrantis horae, vti voluit, quam oleo hocce, calide, ſuper carbonibus

 ignita-

t) *Medicina curioſa*, primum a. 1688., dein iterum a. 1705., impreſſa.

u) BVRTON in *Philoſ. Tranſact.* Vol. 39. p. 312.

ignitabuli candentibus, a coniuge brachio vndique inuncto, idque igni tam prope, ac fieri poſſet, quaſi vſtulare vellet membrum. Cordiales quidem hauſtus a praeſentibus medicis illi, ob debilitatas nimis vires, dati; ſed maius longe ſolatium attulit vitrum vnum, vel alterum, olei oliuarum epotum; et continuata per plures dies inunctione, quae et in aliis dolentibus membris adhibita, omnino in ſanitatem rediit. Binarum columbarum, eadem ſimul vipera commorſarum, quibus nihil applicatum, vna intra horam, altera intra ſeſquihoram, periit; carne in gangraenam abeunte, et ſanguine coagulato, nigroque. Cani contra ea, et alii columbae, nihil mali, poſt inflictum ab alia vipera vulnus, vtpote bene perunctis, acceſſit. Taceo experimenta, quae vir iſte inſtituiſſe in vaccis, equis, canibus, decem adeo horis poſt morſum, ipſe profeſſus eſt *x*). Oxonii pariter et ille vulnera duo, et coniux eius tria, ſibi inferri, coram teſtibus idoneis, non recuſarunt; vtrobiuis ſucceſſu eodem, ſeduloque ibidem cautum, ne fraus committeretur. Pulli vero, gallique iuniores, item catulus, fruſtra oleo inuncto, poſt vnam, vel plures horas, perierunt *y*). Dein Plymuthi, in alio coetu doctorum virorum, idem experimentum vir ille, olei inuncti ope, impune tulit;

x) MORTIMER l. c. p. 313.
y) ATWELL l. c. p. 394.

lit; dum columba, ſibimet relicta, interiret. Catulis, felibus et columbis, pariter ſeruandis, iterato a medicis tentamine, ſuffecit *z*). Duo hucvsque modo recenſita ſunt hominum, quibus ſucceſſit tentamen, eorundemque Anglorum, exempla. Dresdae aliud incidit hominis, in digito a vipera commorſi, indeque inſigni brachii tumore, doloreque, cum virium proſtratione inſigni, affecti; ſed calidi olei inunctione, et liquore anodyno minerali, irritis aliis, periculo erepti *a*). Felici etiam euentu inunctio olei Hafniae narratur tentata a Practico, olim experientiſſimo, b. FABRICIO, in ruſtico, in dorſo pedis morſo; ſed in ſubſidium tracta mixtura, acetum et Theriacam continens *b*). Ita et FLENSBVRGO retulit cl. RÖSSEL, ſe oleo hoc, tam ingeſto, quam inuncto, ſanaſſe hominem, a vipera manu et lingua ſauciatum, et in collo ſymptomata grauiſſima ſentientem *c*). Oleo epoto et inuncto, vna cum infuſo florum Sambuci ſudorifero, mederi contigit cl° HOFFBERGIO feminae, Colubro Bero morſae. Aliis

z) WILLIAMS *Philoſ. Tranſact.* Vol. 40. p. 26.

a) ABR. VATERI *Diſſ. de antidoto nouo, aduerſus viperarum morſum praeſtantiſſimo*, Wittemb. 1736. — *Programma* eius, quod in titulo alium caſum felicem allegat, legere mihi non contigit.

b) FLENSBVRG *Diſſ. de oleor. expreſſ. vſu med.* Hafn. 1773. p. 45.

c) Loc. cit. ſq.

Aliis quoque in Suecia auxilio fuiſſe oleum oliuarum, fertur *d*). In Gallia patrocinium tulit viri non creduli *e*); qui quatuor vipera commorſis eo vnice auxilio fuit, quod manum ſauciatam ollae, oleo hocce repletae, immergendam, oleoque fovendam, variis mali ominis effectibus iamiam ſe exſerentibus, curaret. Ex duabus columbis vna a vipera mare necata, oleum etſi applicaret; altera, vipera femina commorſa, huius ope conualuit. — Par quoque euentus diſparitas contigit in experimentis iſtis numeroſis, quae, inuitante academia ſcientiarum Pariſienſi *f*), cll. GEOFFROY et HUNAULD in pullis gallinaceis, canibus, felibus, anſere, meleagride, ceperunt. Quibusdam horum animalium poſt morſum, varia temporum a vulnere inflicto diſtantia, oleum illitum; aliis vero non. Plurima eorum pars, quae ſeruata ſunt, non peruncta; alia multa, peruncta, nihilominus interierunt. De ſimili inconſtantia effectus olei in hominibus ill. A. LINNÉ querela eſt, qui, aliquoties adhibuiſſe ſeſe oleum, affirmat; ſed exitu exſpectationi aduerſo *g*); et mulierem nominatim Colubri Cherſeae morſu, oleum

d) Vid. *Vetenſk. Academiens Handlingar* 1778. T. 2. p. 1.

e) CLAUDE POUTEAU, *Melanges de Chirurgie*, 1760. p. 155 ſqq.

f) *Mémoires de l'ac. R. d. ſc.* 1737. p. 183 ſqq.

g) *Amoen. acad.* Vol. 2. p. 407.

oleum etſi tam copioſe potaſſet, quam inunxiſſet, miſere necatam, dolet *h*). — Conciliare diuerſa iſta de effectu olei teſtimonia, arduum eſt. Id primum (caſum vnum, A LINNEO allatum, ſi excipias) reprehendo, quod ſpecies ſerpentum non fuerit ſignificata. Vere venenatos fuiſſe plures, dubitare non ſinunt peritia virorum, qui experimentis adſtiterunt, et effectus mali, qui morſum exceperunt; quis vero, veneno infeſtos fuiſſe omnes, qui ſanationem admiſerunt, nos conuincet? et quis, eiusdem malignitatis omnes et ſingulos venenatos eſſe, ſerio affirmabit? Vt igitur, oleum, quod vnius ſpeciei virus eneruat, contra alius venenum nihil valere, probabile ſit. Iteratis itaque tentaminibus res videtur digniſſima. Variat praeterea, in vna eademque ſpecie, morſus effectus, pro profunditate vulneris diverſa; pro parte, vel magis, vel minus, neruoſa; pro irae, qua ſerpens ſuccenditur, gradu; pro copia ſaliuae venenatae, et per aduncos dentes effuſae, quae, poſt morſum vnum, vel alterum, inflictum, parcior et debilior eſt; pro numero vulnerum illatorum; pro maiori, vel minori, ſanguinis ex plaga effluxu; pro diuerſitate inſuper temperiei animalium, vel caloris aërei. In tanto experimentorum numero horum momentorum aliquid facile potuit neglectum eſſe. Saltim inſignes fuiſſe olei virtutes in

h) *Amoen. cit.* Vol. 6. p. 213.

in hominibus, vitae periculo ereptis, negari nequit. Quod vero hae non vnice oleo oliuarum competant, inde palam fit, quod axungia viperina multis, a serpentibus commorsis, auxilium attulit *i*), et oleum scorpionum huius insecti puncturam innocuam, simili applicatione, reddidit. Haec omnia, involuendi acre virus, et spasmos relaxandi, potestatem habent. Oleum oliuarum ideo praeferri meretur, quod vbiuis prostat; et, adiuuante carbonum calore, tanto magis penetrat. Partem virtutis etiam a vi ignis deriuarem; quum vlcera, aliaque quaedam vitia externa, admoto carbone feliciter curari, recentius compertum; quin adeo vlcus, ex morsu hominis irati *k*); et quum societas scientiarum Anglica, OLIVERVM vstulasse quasi brachium suum, referat: nisi cl. POUTEAU iam a manu, ollae, oleo repletae, immissa, effectum eximium percepisset; et alii simplici inunctione acquieuissent. — Haec invnctio etiam in puncturis apum, vesparum, aliorumque insectorum, non mediocris praestantiae est *l*).

Vix rabiei caninae, duplici casu a cl. BOENNIKEN *m*) curatae, meritum oleo oliuarum tribues, si, praeter interna varia, scarificatum, emplastroque vesicatorio obtectum, vulnus fuisse, memineris.

Sensum

i) MEAD *Opp.* Tom. 2. p. 47. Ed. Gott.

k) FAVRE *Mem. de l'ac. de Chir.* T. 5. p. 821.

l) FABRICIVS et BÖSSEL ll. citt.

m) *Fränk. Samml.* Vol. I. p. 490 sq.

Senſum ingratum, poſt vulnera, oſſiumque fracturas, ſubinde, imminente aëris iniuria, rediuiuum, egregie leuat oleum oliuarum, calide inunctum *n*).

AMVRCA, ſ. maſſa, poſt expreſſionem olei in ſaccis reſidua, in glebas, pro foco, redigitur. Sed et vtiliter applicatur in paralyſi et doloribus, ex cauſſa frigida (rheumatismos chronicos intelligo); vnde tranſpiratio cutanea, vel ſudor, abunde pellitur; ita vt, ſi vniuerſalis eius applicatio fiat, in ſyncopen aegrum cadere, pronum ſit *o*). Podagricis et arthriticis recentem, calente fotu, opitulari, iam notauit DIOSCORIDES *p*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

LINIMENTA, VNGVENTA, EMPLASTRA, OLEA INFVSA et COCTA, pleraque oleum hocce recipiunt.

OLEVM PHILOSOPHORVM *pp*). Paratur, oleum oliuarum, cum lateribus, in puluerem redactis, deſtillando. Acre oleum ſic igne blandum euadit et tenuius, penetrantiusque. Contra paralyſin, rheumatiſmum, conuulſiones, et vlcera ſordida externa, adhibetur. Interne quoque quidam, etſi rariſſime, ad paucas guttas, exhibent.

n) ROSENSTEIN *Hus- och Reſa-Apotheque*, p. 47.
o) FOURNIER loc. cit.
p) *Mat. med.* L. I. cap. 134.
pp) *Ph. W.* p. 119.

ORDO

ORDO XVII.

BICORNES.

ARBVTVS.

LINN. *Syst. veg. p.* 339. *Gen. pl. p.* 220.

226.

Pharm. VVAE VRSI *Folia.*

Arbutus Vua vrsi; caulibus procumbentibus, foliis integerrimis LINN. *Spec. pl. p.* 566. Vua vrsi CLVS. *rarior pl. hist. p.* 62. Descriptam prolixius cernis in *Comment.* mea: *de Arbuto Vua vrsi, Gotting.* 1764. Icon: iunioris plantae, in LINN. *Fl. Lapp. Tab.* 6. *fig.* 3; senioris, in GIRARDI *de Vua vrsina nouae animaduers.*, *Patauii* 1764., recus. in cel. SANDIFORT *Thes. Diss. T.* 2. *Tab.* 8; ramusculorum abscissorum, in *Fl. Dan. Tab.* 33., item in DILLON *Travels through Spain*, p. 145. Tab. 1. Frutex semperuirens, humilis, etsi aetate largo spatio diffusus, locis sterilibus, apricis, sabulosis, obuius; idque in syluis et montibus, tam calidioris, quam frigidioris Europae, in Hispania, Gallo-prouincia, Italia, Corsica *q*), Heluetia, Suecia, Lapponia, Norue-

q) VALLE in *Nov. Act. Nat. Cur.* Tom 4. App. p. 212.

Noruegia, Islandia *r*); per totam pariter Sibiriam, etſi non copioſe; prope Wolgam autem copioſiſſime. In Germania quidem parcior, lectus tamen prope Vindobonam, in Carniola, Styria, in Sileſia ſuperiori, Marchia electorali, Luſatia inferiori, Gryphiae. in Rugia, ad Haſſiae inferioris montem Weiſsner, in Alſatiae monte Breitenau et Sundgouia; et, vt de ditione Hannouerana ſeorſim dicam, in ducatu Cellenſi, verſus Schelplau, et regione, pago Sulke vicina; item in ducatu Bremenſi, in itinere inter Nienburgum et Hamburgum, perill. O. A. MÜNCHHAVSEN *s*) eum inuenit. In America, ad fretum Hudſonis, creſcit *t*); et in Canada, 22 circiter milliaribus trans Quebecum, copioſe conſpectus *u*). Vt reliquarum bicornium, ita et huius propagatio per ſemina valde difficilis; nec minus translatio, ob areſcentem, mox poſt eulſionem, corticem radicis tenellum; et conſervatio in hortis moleſta.

Impoſuit incautis ſimilitudo eiusdem cum *Vaccinio Vitis idaea* LINN.; cuius erroris ne C. BAV-

HINVS

r) KÖNIG in *Nov. Act. N. C.* Tom. 4. p. 207.

s) *Lit.* ad me datae.

t) CHARLEVOIX in *Hiſt. de la nouv. France* T. 2. addit. p. 5.

u) A KALMIO, in *Resa til Norra America* P. 3. p. 426.

HINVS x) quidem videtur immunis fuiſſe. Sed Vua vrſi *folia* gerit, ad baſin anguſtiora, craſſiora, ſubtus integra: Vitis idaea autem, baſi latiora, tenuiora, ſubtus *punctata*; — iſta caules procumbentes: haec oblique aſſurgentes; — iſta corollam ouatam, germini ſubiectam, ſtaminibus decem: haec campanulatam, profundius inciſam, germine ſuperiorem, ſtaminibus octo; — iſta baccam farinaceam, ſiccam, inſipidam, loculis ſeminibusque plerumque quinque: haec baccam turgentem ſucco acido, loculis quatuor, ſeminibusque numeroſis.

An Vua vrſi ſit *ἄρκου ϛαφυλὴ* GALENI y), quae ab iſto in haemoptyſi laudata; vel *ἰδαιας ῥίζη* DIOSCORIDIS z), ob adſtringendi vim, in alui laxitate, muliebri fluxione et haemorrhagiis ſiſtendis, depraedicata: poſt inquiſitionem etſi ſollicitam a), definire non auſus ſum; dum alii, memet minus in determinandis veterum ſtirpibus timidi, haud verentur. Non eſſe ſaltim proxime dictam plantam, probabile eſt.

Praeferri merentur eae plantae, quae locis apricis naſcuntur, reliquis, quae locis opacis reperiuntur b).

Fama

x) *Pinax* p. 470.

y) *de comp. med. ſec. loc.* L. 7. c. 4. p. 548. Ed CHART.

z) *Mat. med.* L. 4. c. 42. Ed. VERGIL. p. 487.

a) V. *Comment.* mea *cit.* p. 11.

b) GIRARDI. l. c. p. 457.

Fama, quae ante viginti, et quod excedit, annos, de eius in calculo et vitiis aliis viarum lotii efficacia, Vindobonae increbuerat, et me olim ad obſeruationes, experimentaque, impulit, quorum ſummam in *Commentatione* citata expoſui. Praeceſſerat opuſculo cl. GERHARD *c*); item cl. QVER *d*), quod vero non niſi aliquod annos poſt in verſione *e*) legere mihi datum eſt. Eodem anno, quo ego, ſtirpi dicauit ſtudium ſuum cl. GIRARDI *f*); neutro noſtrum alterius operae gnaro. Dictis a me antea de ſtirpis huius virtutibus, interſerere multa, recentiori luce cognita, iam vacat.

FOLIA guſtata mox ſtipticum ſaporem produnt, poſtea vero grate amarum, ſaliuamque copioſe alliciunt. Caules, et horum quidem cortex, adſtringunt longe magis, quam folia; amaritie autem hiſce inferiores ſunt, lignoſa parte fere omnino inſipida.

c) *Die Bärentraube chymiſch-mediciniſch betrachtet.* Berlin 1763. 8.

d) *Diſſertacion ſobre la paſſion nephritica, y ſu verdadero ſpecifico la Uva-urſi ò Gayubas.* Madrit 1763. 4.

e) *Diſſertation ſur la maladie nephritique, et ſur ſon veritable ſpecifique, le Raiſin d'ours.* à Strasbourg 1768. 8.

f) *De Vua vrſina, eiusque et aquae calcis vi lithontriptica nouae animaduerſiones, experimenta, obſeruationes.* Patauii 1764.

ſipida. Odor foliorum ſiccorum is eſt, qui Glycyrrhizae radici, vel eius extracto *g*).

Quid chemia inde eruerit, expoſuerunt ill. GERHARD *h*), MODEL *i*), Egomet *k*), item cl. GIRARDI *l*). Adſtringentem naturam, praeter ſaporem, mihi declarauit ater infuſi, vel decocti, cum vitriolo martis miſti, color; et nigredo ſpathulae ferreae, qua extractum agitaui. Plus foliis ineſſe gummoſarum partium, in quibus amarities latet, quam reſinae, deprehendi, quae viridis et inſipida eſt; licet vtriusque arctum conſortium ſit. Vnde patet, pro vſu medico aquoſum menſtruum ſpirituoſo eſſe praeferendum. Decoctio partes efficaces valentius euoluit, quam infuſio. Maximum pondus earum conſtituit terra, quae tamen ſtipitibus adhuc maiori quantitate ineſt. Pauxillum ſalis alcalini fixi inſuper ſtirpem ingreditur *m*). Cl. MODELII *n*) ſcrutinium praecipue circa foliorum recentium ſuccum, ope pauxilli aquae expreſſum, haeſit;

g) Cf. *Comment.* mea p. 21.

h) Loc. cit.

i) *Zweyt. Schreiben wegen der Beſtucheffſchen Nerventinctur, welchem eine phyſ. chym. Unterſ. und Vergleichung der Fieberrinde mit der Uva vrſi beygefügt iſt*, 1763. p. 17 ſq.

k) Loc. cit.

l) Loc. cit.

m) *Comm.* m. p. 34.

n) *Zweyt. Schreib.* p. 17. 19. 22. 23.

haesit; quem, tam infuso, quam decocto, antistare efficacia, ex chemicis experimentis colligit. Destillatione foliorum siccorum ex vase retorto, luto obducto, super forti igne, ascendit aqua acidula; liquor acidus, subruber, empyreuma olens; tum oleum nigrum, tenax *o*).

Tempus, locusque, quo primum haec stirps in calculosis affectionibus adhibita fuerit, expiscari, vix datur. Cl. QVER *p*), qui gloriam inuentionis patriae suae, Hispaniae, adiudicatam cupit, a. 1734. Neapoli se iam praecepisse illam, aliosque ibidem triginta annos antea, refert. A. 1743. constitit *q*), plures ante annos Monspeliensibus medicis in pretio fuisse. Maximam vero in se, inde ab a. 1756., attentionem mouit, ex quo ill. DE HAEN *r*) experimenta sua, in calculosis capta, publici iuris fecisset.

Quid contra calculum valeat, experimentis, etiam extra corpus humanum, tentare, operae pretium est visum. Equidem, simplicissima forma vsus, decocto, tam frigido, quam calido, eius caloris gradus, qui corpori animali inest, calculos vrinarios, crustosos pariter ac murales dictos (h. e. ex

 variis

o) GIRARDI l. c. p. 458. Conf. MODEL l. c.

p) *Vers cit.* p. 84.

q) *Progr. ad orat. de telluris habitab. incremento* in *Amoen. acad.* Vol. 2. p. 436 sq.

r) *Rat. med.* T. 2. p. 160, et sequentibus *Tomis* variis.

variis moleculis, glutine iunctis, conflatos), per sufficiens tempus immersi: sed, etiamsi quidam horum friabiliores inde euaserint, hanc mutationem iustius aquae, quam ipsi stirpi, adscribendam putaui; fultus peculiaribus super hac re a me institutis experimentis *s*). Caeterum infusa ex foliis calculi pondus potius auxerunt, quam minuerunt. Cl. GIRARDI rursus, liquori acido, supra dicto, calculos varii generis vrinarios immittens, emollitionem, aëris explosionem, ponderis dispendium, tanquam indicia soluendi potestatis indubia considerauit. Nec haec vis liquoris, lotii, saliuae, vel bilis, miscela, debilitata *t*); ita nec connubio vini, vel succis vegetabilium, certe haud paucis. Spiritus vero vini eandem inertem reddidit; et adiecta oua, pisces, saccharum, vel mel *u*), manifeste eam minuerunt. Iniectum in lotii vesicam liquorem, aqua dilutum, varia animalia satis probe tulerunt; per os vero infusus, vomitum creauit, ventriculum contraxit, et inflammauit *x*). Miror, quod cl. GIRARDI, ex hisce experimentis Vuae vrsi vim lithontripticam veram euinci, existimet: quum potius nouo testimonio sint, hac virtute valere acida, certe multis in casibus; ad quorum censum liquor eius

s) *Comment.* m. p. 54 sqq.

t) GIRARDI loc. cit. p. 461.

u) Loc. cit. p. 464 sq.

x) Loc. cit. p. 462 sq.

eius exploratus pertinet. Miror quoque, quod non iſto liquido vſus fuerit in aegris ſuis, quum tantum illi tribuat; ſed foliis modo, in puluerem redactis, vel decoctis.

Pleraque felicis in calculo ſucceſſus documenta ad illum in renibus haerentem pertinent; quo ſpectant teſtimonium ab editore formularum cl[i] BARBEIRAC *y*); plures ill. DE HAEN *z*) caſus; duae, a me recenſitae, hiſtoriae *a*) b. WERLHOFII; cll[orum] TAVBE et PALLAS narrationes, quarum etiam *b*) iam memini; tria a cl. QVER *c*) notata exempla, tertium a cl. SCOVOLO *d*), et aliquot a cl. GIRARDI *e*); item tria a cl. BVCHOZ *f*), iterumque a cl. GESNERO *g*), memoriae prodita. Imo retentio vrinae, quae in diem decimum octauum iam durauerat, et probabiliter ex calculo, vretheribus impacto, originem traxerat, irritis reliquis omnibus, Vua vrſi ſublata fuit ab ill. BERGIO *h*). In alio caſu in Suecia, pari

 ſucceſſu

y) P. 163. Lugd. 1751.

z) T. 2. p. 170. T. 3. p. 177.

a) *Comm.* m. p. 41. 45.

b) Loc. cit. *c*) Loc. cit. p. 84 ſqq.

d) Apud GIRARDI l. c. p. 473.

e) Obſ. 2. 4. 6.

f) *Traité des plantes de la Lorraine*, T. 6. p. 389 ſq.

g) *Samml. v. Beob.* Vol 3. p. 243.

h) Lit. menſ. Nouembr. a. 1778. — Quam hiſtoriam poſtea prolixius expoſuit IDEM in *Götheborgſka wetenſkaps och witterhets ſamhällets Handlingar* P. 2 p. 42

ſucceſſu, calculum, piſi magnitudinis, expulit Vua vrſi *i*). Profuit vero Vua vrſi et iſtorum multis, in quibus de praeſentia calculi in veſica vrinaria, vel ſignis ſuis *k*), vel catheteris exploratione *l*), conſtitit. Euentus idem in calculo, ſiue infanti bienni *m*), ſiue ſenibus decrepitis *n*), exhiberetur. Nec vetuſtas mali inanem eam reddidit; quin, in octogenario *o*) per quadraginta annos durauerat, tamenque leuatum. Quibusdam promtum auxilium conciliauit; aliis vero opus fuit, per multos menſes in vſu pergere *p*). Sunt, quos perfecte omnino ſanitati reſtituit *q*). Nempe dolores inde miteſcere coeperunt, vel conticuerunt omnino; dyſuria, vel ſtranguria moleſta, vel iſchuria, ceſſavit; cruor, vel parcius, vel rarius, cum lotio ſeceſſit, item puriformis materia, donec omnino ſupprimeretur; ſtupor cruris, vel pondus latentis calculi, diſparuit; multum ſabuli cum lotio prodiit; vel etiam lapilli veri eiecti. Hique ſubinde haud exigui, e. g. calculus phaſeoli magnitudinis *r*), et alius

i) *Weckoſkrift för Läkare*, Vol. 8. p. 201.

k) GIRARDI l. c. Obſ. 4.

l) HAEN *Rat. med.* T 3. p. 143. 147. 150. et T. 5. p. 145.

m) HAEN l. c. T. 6. p. 177.

n) T. 4. p. 253. — BVCHOZ l. c. p. 391.

o) HAEN loc. cit.

p) Loc. cit. Tom. 2. p. 164.

q) L. c. T. 2. p. 171. T. 3. p. 176. T. 4. p. 253. 265.

r) GIRARDI Obſ. 2.

alius tam magnus, vt per vrethram, fine chirurgi auxilio, protrudi non poffet s). Qui contra calculum renum vfi funt ifta, glabriores poftea lapillos excreuerunt t). Aliis leuamen modo malorum attulit u). In connubio acidularum, contra recrudefcentes eorum infultus praeferuauit x). In nonnullis, fymptomatibus licet omnibus fublatis, calculus tamen cathetere adhuc tangi potuit y). Mucus ille, in calculoforum lotio vulgaris, poft rite adhibitam ftirpem, manare in quibusdam defiit z); in aliis parcius fluxit; in aliis rurfus (vt in aegris meis), deuictis licet reliquis incommodis, prout ante, perftitit. Facilis quoque eorum, qui fanati videbantur, omiffa medela, vel malo vitae genere, in priftinum malum relapfus fuit a).

Vtinam vero omnibus adiumento effet b)! Quidam, per nouem adeo menfes, fruftra illam

E 5 ingef-

s) BVCHOZ l. c. p. 390.

t) ROSENSTEIN in *Hus- och Refeapot.* p. 62.

u) HAEN l. c. T. 4. p. 256. T. 5. p. 145.

x) Cl. ALIX *Obferv. chirurg.* Fafc. 4. p. 31.

y) HAEN T. 3. p. 151.

z) Quorfum exempla perfecte fanatorum, et aliud l. c. T. 3. p. 146.

a) L. c. T. 2. p. 164. 166. T. 3. p. 144. T. 4. p. 154. — Cafus duo a me in *Comment.* narrati. — GIRARDI l. c. Obf. 3. 6.

b) DE HAEN l. c. T. 10. p. 277.

ingesserunt *c*). Tum nominatim nihil virium praestat, quando, vel a calculo, vel a pure, vel ab vrina, saepe diutiusque retenta, insignis lotii viarum degeneratio *d*) suborta. Pluries tamen et tum opem fert, quando a calculo in meatibus vrinariis et partibus vicinis, vt scroto, pene, perinaeo, exvlcerationes productae fuerunt; vel et pus ex superioribus cum lotio secessit *e*). Nec venereum inquinamentum impedimento est; modo mercurius prudenter interpoletur *f*).

Efficax igitur omnino in calculo Vua vrsi remedium censenda. Vere tamen soluere illum, non persuadeor. Huic opinioni nec, quantum capio, extra corpus humanum instituta experimenta favent; nec phaenomena, in aegris, quibus offertur, obuia. Nimis promte saepe effectus insequitur, quam vt emolliri, deliquescere, vel dilabi, calculus inde posset; nimisque cito saepe redeunt mala pristina, neglecto vsu, quam vt in nouum coalescere posset. Vere subinde superfuisse, symptomatibus etsi silentibus, catheter declarauit. Nec, me iudice, a calculo quidam liberatus omnino dicendus est, in cuius lotio mucosum istud, albumini oui

c) L. c. T. 6. p. 197. — Conf. T. 4. p. 254.

d) L. c. T. 9. p. 257.

e) L. c. T. 2. p. 163. 166. — GIRARDI Obs. 5.

f) DE HAEN l. c. T. 3. p. 178. — Cfr. GIRARDI l. c. Obs. 3. 6.

oui haud abſimile, haeret; quod, in charta bibula ſiccatum, mihi ſabulum ſubtiliſſimum album, ſplendeſcens, quaſi ex meris cryſtallis conſtaret, erogavit: vt, prima calculi ſtamina conſtituere, probabili mihi videatur. Hic vero mucus ſaepe, poſt alia mala deuicta, ſuperfuit. Magni tamen Vua vrſi facienda: quoniam, cruciatus, reliquaque incommoda, tollendo, vitam tolerabilem, negotiisque aptam, reddit; lotium praeterea, ſabulum et lapillos, in maiorem calculum concreturos, pellit; tum et, roborando renes, diatheſin ad calculum ſufflaminat. Adſtringentium efficacia, in calculo pellendo *g*), iam dudum conſtitit: ſed in noſtra ſtirpe amaritiei quoque reſpectum eſſe habendum, autumo; quae, aliis exemplis, in malo affini, arthritide, tot aegris ſolatio fuit; et peculiarem inſuper opem, vi ſua balſamica, exulceratione iam nata, pollicetur. An vis eius vnice a ſenſilitate et irritabilitate partium lotii, per tempus imminuta, dependet? Ita ſenſit cl. GERHARD *h*). Sopientem quoque vim Vuae vrſi adſcribit LANPHIER *i*). Hinc et cl. BISSET *k*) exiſtimat: conuenire in dyſuria ſymptomatica

g) Cfr. HEVCHERI *Diſſ. de calculo per adſtringentia pellendo.* Witteb. 1711.

h) *V. d. Bärentraube.*

i) In *Diſſ. de calculo renum et veſicae;* recuſ. in WEBSTER *Syſt. prax.* Vol. 3. p. 182 ſqq.

k) *Medical Eſſays* p. 157.

matica, ex irritatione a calculo orta, ad inflammationem diſſipandam, et irritabilem vim veſicae minuendam. Multa quidem contraria ſunt huic explicationi; licet non abſonum credere arbitrer, quod, prout non quiuis ſtimulus a quouis neruo ſentitur: ita nec ſingulorum neruorum ſenſus ab eadem obtundente vi infringatur.

Verum et in variis lotii viarum vitiis, in quibus nulla manifeſta calculi ſuſpicio, efficaciam ſuam declarauit. Huius generis ſunt exulcerationes harum partium *l*); item dyſuria et ſtranguria, ex praegreſſo maligno morbo *m*); dyſuria in ſene *n*); et in aliis, ex haemorrhoidibus enata *o*); mictus cruentus, ex vitio, collum veſicae occupante, cum mictu valde doloroſo et purulento *q*); mingendi ſtimulus moleſtiſſimus, cum lotio mucoſo *q*); catarrhus veſicae, in quem, caſu ſingulari, mucoſa in pectore collectio tranſiit, decocto autem ſtirpis et Glycyrrhizae, ſub nitri miſcela, ſublatus *r*); vlcus viarum vrinariarum, in quo Vua vrſi, cum Pareira braua

l) DE HAEN l. c. T. 4. p. 253.
m) Loc. cit. T. 4. p. 261.
n) B. VOGEL in *Comment.* m.
o) GIRARDI Obſ. I. 3.
p) SCOVOLO Caſ. I.
q) Loc. cit. Caſ. 2.
r) ROUX *Journ. de Med.* T. 43. p 126.

braua remixta, probum effectum praestitit s); paralysis denique vesicae apud senem, quae supra tres menses, ad lotium euocandum, catheteris applicationem requisiuit, intra paucas hebdomades planta nostra sanata t). — In fluore albo grauiori, casu singulari u), profecit; quod in memoriam iterum reuocat similis, ab alio x) significatus, successus. — Tentamen vero in phthisi purulenta, ad quod invitare facile poterat vsus in vlceribus renum, successu caruit y).

Vtinam reliquae, hucusque dictae, laudes vbiuis personarent; nec aliorum, vel de inertia, vel de sinistro effectu, querelis turbarentur! — Minus tutam Vuam vrsi pronunciauit SAUVAGES z). Nihil virium declarasse, vel ante, vel post sectionem, in calculosis, dolet ill. ACREL a), exemplis peculiaribus quoque allatis b). Vnico modo verbo vindicant medici Londinenses, sodalitio iuncti, complures eorum frustra istam praecepisse c). In mictu cruento

s) MERK in BLVMENBACH'S *medic. Bibliothek*, Vol. 1. p. 535 sqq.

t) PLENCK *Mat. chir.* p. 276.

u) *Comment.* mea p. 59.

x) Cl. BICKER *Mat. med.* p. 98.

y) HASENÖHRL *Hist. febr. petech.* Obs. 10. p. 69.

z) *Nosol. meth.* T. 3. P. 2. p. 200.

a) *Chir. Handalagens förklart.* p. 53.

b) EIVSD. *chir. Händelser.* Ed. 2. p. 370. 372.

c) *Praef.* ad *med. Observations and Inquir.* Vol. 3. p. 5.

cruento chronico, cum tenefmo et dyfuria graui, qui veficae vlcus caufam habuit, fummum WERLHOFIVM, cafu fingulari, deftituit *d*) — [Pluries hanc plantam, in aegris variae indolis, tentauit DONALD MONRO *e*): neutiquam vero laudibus, ab HAENIO illi tributis, dignam eandem inuenit. Idem, ab aliis medicis accepiffe, confirmat: ipfos quoque fpe, in illam pofita, excidiffe.] — Nullam pariter lenimen conciliauit homini, incontinentia vrinae, cum vlcere veficae, absque calculi, vel fabuli, indiciis, laboranti; fed moleftias potius exafperauit *f*). Ita affirmat cl. LEWIS *g*): omnibus cafibus, qui fibi in Anglia in notitiam venere, multa incommoda creaffe, fine vllo apparente leuamine. Quod mirum fane, quum ill. DE HAEN, nec non cl. QVER *h*), expreffe moneant, ex protracto medelae vfu nullum malum effectum contigiffe. Si manifefta inflammatio in hifce malis fefe adfociat, vt non raro accidit, et ego arcendos ab vfu aegros cenfeo: vtrum autem vere adfuerit in cafibus allatis, non dixerim. Illuftrem AB HALLER, ftranguria et dyfuria per plures annos laborantem, non nifi breui tempore folabatur

d) *Comm. m.* p. 39.

e) *Treatife on chymiftry and the Materia medica*, Vol. 3. p. 288.

f) FOTHERGILL in *med. Obferv.* T. cit. p. 144.

g) *Mat. med.* p. 622.

h) Loc. cit. p. 77.

tur *i*). Exiguam modo vim diureticam infuſo aquoſo ineſſe, notat cl. ALEXANDER *k*). Alius vero, in connubio tantummodo aliorum emolumenti aliquid inde redundare, arbitratur *l*).

In puluere folia Vuae vrſi exhibere, conſuetiſſimum eſt, a granis quindecim *m*), ad ſcrupulum vnum, vel duo *n*), ad drachmam vnam vsque *o*) (quod rarius), ſemel, bis, vel ter, vel quater, de die. QVERIO *p*) placuit amplior doſis: nam minoribus aluum ſolutam, ſicque aegrum defatigatum, obſeruauit. Quibusdam diſplicet nimium amarities; vinci vero haec poteſt, capto mox hauſtu aquae frigidae, vnde in ſaporem grate dulcem mutatur; vel mitigari, addito tantillo ſaccharo *q*). Minus faſtidii excitat infuſum, ſcilicet ex foliorum drachma vna et aquae cyathis duobus, vel tribus *r*); vel ex drachmis duabus foliorum et libra vna aquae feruentis. Decoctum tamen, quo et vſi HAENIVS et QVERIVS fuerunt, efficacius eſſe: ex ſuperioribus, de analyſi chemica dictis, apparet. Iubet vero SAUVAGESIVS *s*), iacturam abraſi muci reſarcire iuſculo emolliente, poſt quodlibet praebium. Lenimen

i) *Comm. nov. Soc. ſc. Gott.* T. 7. P. 6.

k) *Exp. Eſſays* p. 151.

l) HEVERMANN *Bemerk.* T. 2. p. 80.

m) SAUVAGES.

n) DE HAEN.

o) QVER.

p) Loc. cit. p. 80.

q) QVER.

r) SAUVAGES.

s) Loc. cit.

nimen licet ſaepe ſubito et intra paucos dies contingat: pergere tamen in vſu, per plures hebdomades, vel menſes, conuenit. Doloris vehementia ſubinde, ſub vſu huius remedii, paregorica, vel et iniectionem olei Lini per vrethram, requiſiuit. Congrua et fuit miſcela Vuae vrſi cum Virga aurea *t*).

Pauca modo exempla lego, quod, praeter folia, aliae plantae partes in forum medicum tranſierint. Non folia vero tantum, ſed et *Baccas* et *Radices* ſtirpis, ob vim adſtringentem, HERMANNVS *u*) commendat. Contra calculum baccae maturae, in puluerem redactae, a ſcrupulo dimidio ad drachmam dimidiam datae; et radix, a quodam CHRISTIANO in decocto eodem fine praecepta, ſucceſſit *x*).

Addere pauca iuuat de Vuae vrſi in oeconomia praeſtantia. Baccae, etſi fatui ſaporis, non ab auibus ſolis, ſed etiam a Ruſſis et Iacutis, auide comeduntur *y*). Coctione cum aqua largiuntur ſyrupum, qui vulgari ſyrupo ſubſtitui poteſt *z*). — Folia cum ramulis iam dudum Suecis, ad ſubigenda et denſanda coria (quae efficacia ſtirpibus bicornibus

t) Cl. TAVBE vid. *Comm.* m. p. 40.

u) *Cynoſ. Mat. med.* contin. 2. p. 224.

x) QVER l. c. p. 79.

y) GMELIN *Fl. Sibir.* T. 4. p. 118.

z) *Vet. Acad. Handl.* 1774. p. 257.

bus communis eſt), inſeruierunt *a*); ita et Ruſſis, qui prope vrbem Toropez ſtirpem, ad induranda coria tenuiora, vt vitulina, adhibent: corio enim bouino non ſufficit *b*). Prope vrbem Caſan ex pellibus praeparandis ſaccos conſuunt, in quos immittunt, ſcopo coriario, fruticulum comminutum *c*). — In arte tinctoria non ſpernenda, ob griſeum colorem, quem, alumine cocta, laneis mercibus ſuppeditat; et nigrum, vitrioli ope *d*). — Nicotianae fumo hauriendo admiſta folia odorem ſaporemque gratiorem ſuppeditant, ad praeuium Americanorum ſeptentrionalium tentamen *e*). — Coccus adhuc memorandus eſt, purpureo ſuo colore eximius, caulibus, radici proximis, inſidens; in Suecia Cocco Polonico duplo maior *f*), prope Cellam autem exiguus et numero parcus *g*).

a) LINN. *Fl. Lapp.* p. 124. et *Fl. Svec.* p. 138.
b) GMELIN, ex relatione cl. GÜLDENSTAEDT.
c) GEORGI *Reiſe* T. 2. p. 816. — PALLAS *Reiſe* T. 2. p. 11. — Conf. FALK *Beyträge zur topographiſchen Kenntniſs des Ruſſiſchen Reichs*, Vol. 2.
d) LINN. *Oländſka Reſa* p. 10 — *Wäſtgöta Reſa* p. 110. — *K. Vet. Acad. Handl.* 1753. p. 123 ſqq.
e) LINN. in *Vet. Acad. Handl.* 1743. p. 392 ſqq.
f) LINN. in *Vet. Ac. Handl.* 1759. p. 29.
g) TAVBE in *Naturk. von Zelle* 1. B. p. 75.

VACCINIVM.

LINN. *Syst. veg. p.* 300. *Gen. pl. p.* 191.

227.

Pharm. VITIS IDAEAE *Baccae; Folia.*

Vaccinium Vitis idaea; racemis terminalibus, nutantibus; foliis obouatis, reuolutis, integerrimis, subtus punctatis LINN. *Sp. pl. p.* 500. Vitis idaea; foliis subrotundis, non crenatis; baccis rubris C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 40. Fruticulus semperuirens, crescens in syluis sterilioribus Sueciae, Heluetiae, Hercyniae, Austriae, aliarumque Europae regionum. Intelligitur varietas vulgatior, baccis rubris.

Characteres, quibus haec stirps ab Vua vrsi dignoscitur, mox indicaui *h*). Nondum quidem recepta in officinas est; meretur vero, prae multis aliis.

BACCAE eius subglobosae sunt, glabrae, vmbilico quadrifido. Succo grate acido, vt aliae congeneres species, scatent, intra parenchyma molle, quod epidermide, nonnihil austero, obuoluitur. Eximie refrigerant, sitim sedant, putredinem refraenant, et refocillant. Mirum, tam ab Heluetis *i*), quam in Austria *k*), negligi salutarem aeque ac

h) Pag. 66.

i) HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 1022.

k) CRANZ. *Mat. med.* Ed. 2. T. I. p. 59.

ac gratum, huncce fructum; quo tamen boreales gentes valdopere delectantur. Raro in Suecia crudae baccae eduntur; ſed condiuntur plerumque, variis modis *l*); quorum optimus eſt, easdem, ſyrupo ſacchari feruido, in connubio corticum Citri conciſorum et fruſtulorum aliquot Cinamomi, immerſas, coquere, donec baccae pellucidae fiant *m*). Sic, inſtar acetarii, pro carnibus, vel piſcibus, aſſatis, vel inter bellaria, menſis imponuntur. Longe magis hae palato placent, quam quae ex Hercynia vicina, ſine ſacchari, vel alius rei, additamento, per ſe coctae, nobis afferuntur, tam auſterae, vt vix ſaccharo inſperſo mitigentur. Rob, iucundum, et in febribus quoque proficuum, ſolito more ex iis paratur. Potulentorum variorum materiem praeterea commodam erogant. Laudatur, praeprimis in vſum aegrorum, aqua, infuſione baccarum per tres menſes intra cadum parata, pro lubitu dein ſaccharo commiſcenda; quam vbiuis praeſto in pharmacopoliis haberi, pro ſiti fallenda febrientium, et viribus refocillandis, iuſſit ill. A ROSENSTEIN *n*). Saccharo, absque aromatibus, conditae, vel Rob, ex baccis paratum, potionibus vulgaribus, in acutis febribus, non inepte admiſcentur.

 Sani

l) WARG's *Hjelpreda i Hushållningen* Ed. 4. p. 335.
m) Loc. cit. p. 483.
n) *Barnſjukd.* p. 122.

Sani delectantur magis potione, ex baccis, aqua, cum saccharo cocta, perfusis, et Cinamomo, Cardamomisque, intra sacculum, in vase suspensum, impraegnatis; post moram aliquot hebdomadum in ampullas liquidum hocce gratum transmittitur *o*). Similem potum et cum melle Sueci parant *p*). Potus quoque, gratae rubedinis, acidulus et refrigerans, obtinetur, infusione aquae et digestione frigida, per aliquot menses, vel per totam hiemem, facta; vti ex vsu est in Pinzgau *q*). In Sibiria, fermentatione baccarum contusarum, cum decocto Secalis comminuti, potulentum gratum, acidum, leuiter inebrians, producitur *r*).

FOLIA. Adstringit herba potenter; vt et inter coriarias locum habeat. In calculo pellendo aemulari Vuam vrsi, casu Halae cognitum; dum, ex confusione specierum, illius loco, vsurparentur. Quin, existit, qui, haec folia illi praestare virtute, asseverauit *s*).

o) WARG'S *Hjelpreda*, p. 500.

p) Loc. cit. p. 499.

q) SCHRANK *Naturhistorische Briefe über Oestreich*, Vol. 2. Epist. 26.

r) GEORGI *Reisen*, T. I. p. 208.

s) Ex *Gazette salutaire* HAENIVS, in *Rat. med.* T. 10. p. 275.

228.

Pharm. OXYCOCCOS *Baccae.*

Vaccinium Oxycoccos; foliis integerrimis, reuolutis, ouatis; caulibus repentibus, filiformibus, nudis LINN. *Spec. pl. p.* 500. Vitis idaea paluſtris C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 80. Pl. perennis, locis turfaceis, inter Sphagnum paluſtre, creſcens.

BACCAE rubrae, magnitudine fere Oxyacanthae, globoſae, laeues; vmbilico prominente, quadrifido; pulpa molli, ſuccum rubrum, inſigniter acidum *t*), includente. Frigore molleſcunt.

Borealibus gentibus non ſpretus fructus; licet exteris, nec medico ſcopo, nec oeconomico, inſerviat. Vtut acidus eſt: copioſe tamen illum ingerere, non verentur Ruſſi. Congelatae baccae ab iſtis Petropoli venduntur. Quando regelarunt, aquam iſtis ſuperaffundunt, et ita per hiemem ſervant. Haec ipſa aqua, colore vini Burgundici imbuta, in potum illis cedit *u*). Conditae ſaccharo in Suecia infunduntur aqua ebulliente, vel Rob earum aqua ſoluitur, in vſum febrientium, pro potu *x*). Saporis tum et coloris gratia cum vi temperante iungitur. Hinc

t) Quem chemice explorauit BINDHEIM, in CRELL'S *chem. Annalen* 1787. P. 6. p. 537 ſqq.

u) GORTER *Fl. Ingr.* p. 59.

x) ROSENSTEIN *Bſkd.* p. 258.

PRAEPARATVM.

MEL OXYCOCCI *y*), ex ſucco baccarum et melle, pari pondere leni calore miſtis, iucundum et efficax nuper medicamen conſtituit.

229.

Pharm. MYRTILLORVM *Baccae.*

Vaccinium Myrtillus; pedunculis vnifloris; foliis ſerratis, ouatis, deciduis; caule angulato LINN. *Spec. pl. p.* 498. Vitis idaea; foliis oblongis, crenatis; fructu nigricante C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 463. CRAMER *Forſtweſ. Tab.* 49. 1. 2. Fruticulus, copioſe creſcens in ericetis et ſyluis. De varietate vulgari igitur ſermo vnice eſt; non de rara iſta, bacca alba *yy*).

BACCAE profunde coeruleae, globoſae, piſi maioris magnitudine, vmbilico duplici, concentrico, notatae; ſuccum purpureum, acido-dulcem, ſimulque auſterum, intra carnem mollem, vehentes. Crudae aeſtate copioſe ingeruntur. Ex nimio eſu tamen tormina, ventris inflationes, aliaque mala *z*), propullulant. Coctae quoque et ſaccharo mitigatae, cum pane triticeo toſto, calide edun-

y) *Ph. Succ.* p. 126. — *Ph. Roſſ.* p. 97.

yy) GMELIN *Fl. Sibir.* Tom. 3. p. 137.

z) Conf. *Eph. N. C.* Dec. 2. Ann. 1. Obſ. 137. — SCOPOLI *Fl. Carn.* Ed. 1. p. 274.

eduntur; vel, poſtquam refrixerint, inſtar acetarii, hinc inde. Contra ſcorbutum valere, acor ſperare ſinit; alitque ſpem exemplum, quod legitur, ſcorbuti oris in femina, continuato harum baccarum per plures dies eſu, profligati *a*). — Cauponum haud rara fraus eſt, vina alba hiſce baccis purpureo colore tingendi, ſuccoque eorum quantitatem augendi. Hinc annis 1780 — 1787. ex ducatu Lüneburgenſi lucrum 67,320 imperialium, venditione ad Hamburgenſes, factum. Quin, pro vino tingendo, in Galliam transmittuntur *b*). Spiritus quoque fortis et ſapidus ex baccis erui poteſt *c*). De vſu tinctorio vnum hic verbum ſufficit.

Adſtringere haſce baccas, praeter ſaporem, experimentum cum ſucco declarat, qui ſub miſcela vitrioli martis nigreſcit. *Siccatae* vero plus hac ipſa in re valent; vt et, ad ſiſtenda alui profluuia, commendatas, in puluere, vel decocto, cernas. Alui obſtructionem lethalem in haemorrhoidario cauſſaſſe fertur infuſum baccarum ſiccatarum, larga copia,

 pro

a) SCHERER in *Eph. N. C.* Dec. 3. Ann. 2. Obſ. 222. p. 316.

b) *Annalen der Braunſw. Lüneb. Churlande* Ann. 2. P. 2. p. 115.

c) SCHRANK *Naturhiſtor. Briefe über Oeſtreich*, Vol. 2. Ep. 26.

pro potu ordinario, ingeſtum *d*). Gargariſmis etiam adduntur, vt alia ſimilia adſtringentia.

PRAEPARATVM.

SYRVPVS MYRTILLORVM *e*). Ex ſucco et ſaccharo. Refrigerat paulliſper, et, leniter adſtringendo, alui profluuia, haemorrhagiasque, efficacioribus additus, coërcere iuuat.

RHODODENDRON.

LINN. *Syſt. veg. p.* 337. *Gen. pl. p.* 218.

230.

Pharm. RHODODENDRI *Herba.*

Rhododendron Chryſanthum; foliis oblongis, inpunctatis, ſupra ſcabris, venoſiſſimis; corolla rotata, irregulari; gemma florifera, ferrugineo-tomentoſa LINN. *Suppl. pl. p.* 237. *Syſt. veg. ed.* 14. *p.* 405. Rhododendron Chryſanthum; foliis ouatis, ſcabris, margine reflexis, ſubtus glabris; vmbellis terminalibus; corollis flauis, irregularibus PALLAS *Flor. Roſſ. Tom.* 1. *P.* 1. *p.* 44. *Tab.* 30. *Reiſe durchs Ruſſ. Reich*, *Vol.* 3. *p.* 369. *Tab. n. fig.* 1. 2. KÖLPIN *pract. Bemerkungen üb. d. Gebrauch d. Sibir. Schneeroſe* 1779. cum *ic.* ex PALL. Itiner. cit. Andromeda; foliis

d) *Breslauer Samml.* Verſ. 22. p. 460.

e) *Ph. IV.* p. 194.

liis ouatis, vtrinque venoſis; corollis campanulatis, obliquis, longiſſimis GMEL. *Flor. Sibir. Vol.* 4. *p.* 121. *Tab.* 54. absque flore. Frutex, creſcens in ſummis montibus niualibus iugi Saianenſis, ad Ieniſeam fluuium, in elatioribus alpium, inter Sibiriam et Dauriam; in alpeſtribus elatioribus, circa lacum Baicalem; per omnem frigidam Sibiriam orientalem, etiam in humilioribus montibus, in Camſchatca et inſula Beringia; tam in ſummis rupeſtribus, quam locis depreſſis, muſcoſis, ad radices montium et ſtagna. In alpinis pedali minor, in depreſſioribus ſeſquipedalis.

Serioribus modo annis hac ſtirpe aucta fuit ſuppellex medica, eiusque prima in ſanatione morborum laus ex patria eius originem traxit. Inde quoque petere opus fuit herbae quantitatem, medicis cultiorum et a Ruſſia remotiorum regionum neceſſariam; quod, vna cum valore cariori, quo venit, in cauſſa videtur eſſe, quod pauciora experimenta cum eodem facta et per partes enucleata innotuerint. Senſim cecidit Petropoli valor, a nouem Rublonibus *f*) ad vnum, pro libra *g*). In

f) KÖLPIN in GRVNER *Almanach für Aerzte u. Nichtärzte* 1783. p. 171.

g) PALL. *Fl. Roſſ.* p. 45.

Heluetia quidam, Rhododendron ferrugineum L. illi fubftituere, coeperunt *h*).

Quodfi vero fummam efficaciam exercere debeat: fedula ratio, tam foli, quo crefcat, quam temporis collectionis, habenda eft; quibus momentis haud parum a gentibus, inter quas indigena eft, peccatur. Ad Baicalem enim decerpta folia eminent fola vi narcotica; ad Lenam autem, potius cathartica. Ita in Camfchatca debiliora; et in infula Beringii decoctum fruticis nec inebriat, nec aluum mouet: fed fenfu fuffocationis, licet poft aliquot horas euanido, torquentur *i*). Praeftat efficacia ftirps alpina ifti, in depreffioribus locis crefcenti. Male quoque herba, nonnifi capfulis maturationi proximis, vel ferius, a Cofaccis colligitur: quo tempore flauefcere iam incipiunt folia nonnulla, minorique amaritie inftruuntur, quam dum floret *k*). Merito itaque, vel ante anthefin, vel per eandem, collectio fieri deberet.

Non potuerunt exteros ad vfum medicum excitare, quae peregrinatores quidam antiquiores, per Ruffiam proficifcentes, fuis fchedis notarant; quum fero tantum ex tenebris fuis protractae fuerint. Intelligo cl[i] IO. GE. GMELIN *Florae Sibiriae* tomum

h) *N. nord. Beytr.* Vol. 4. p. 404.
i) STELLER in GMEL. *Fl. Sib.* l. c. p. 124.
k) PALL. *Reife* l. c. p. 370. *Fl. Roff.* p. 46.

tomum quartum (qui modo a. 1769. prodiit, editore SAM. GOTTL. GMELIN), ac STELLERI et MESSERSCHMIDII gugillares. Verum poſtquam ill. PALLAS, in peregrinatione ſua per Ruſſicas ditiones, vires ſtirpis curatius inueſtigaſſet, et prolixius de iisdem poſtea expoſuiſſet *l*), celebrari hinc inde coepit. In Germania inclaruit praecipue KÖLPINI eleganter de eo conſcripto libello, pluribus caſibus practicis ornato. — Poſtea, praeter *Pharmacopoeam Roſſicam m*), *Pharm. Edinb. nouiſſima n*) eam recepit.

Ex Ruſſia transmittuntur, in pharmaceuticum vſum, non folia ſolum; ſed et ramuli, circiter palmares, quibus inſident, cum gemmis conuolutis, et ſerie ſquamarum gemmacearum, ramulos vndique cingentium, et ſaepe vna pedunculi reſidui terminales, cum receptaculo florum; prout ex ſarcina, a generoſ. L. B. AB ASCH mihi miſſa, cognoſco. Deprehendo in hac quoque multa folia decoloria, maculata, et folia quidem omnia verſus ramulos replicata; vnde vinculum faſciculos in formam rotundato-oblongam coarctat. Stipites, vt cum pharmacopolis loquar, vtpote inertes fere creditos,

l) *Beſchäftig. d. Berl. Geſellſch. naturforſch. Freunde*, Vol. I. 1775. p. 421. interprete cl. KÖLPIN. — *Neue nord. Beytr.* Vol. 3. p. 399. — Vol. 4. p. 404. — praeter *Itinerarium* et *Fl. Roſſ.* ll. cc.

m) Pag. 43. *n*) Pag. 50.

creditos, reiicere, ſuaſum *o*); ſapor autem tenellorum ramulorum, licet differat ab iſto foliorum, non tamen inertiam indicat. Nempe folia ſicca auſtera ſunt, cum notabili amaritie. Ramuli mihi parcius amari, ſed magis auſteri, apparent, vna cum ſenſu acrimoniae manifeſto, quem et cognoui in cortice ramulorum lignoſorum; dum in tenerioribus tota compages acri penetrari videretur. Odor in ſicca ſtirpe ad rhabarbarinum nonnihil inclinat. Decoctum bruno rubicundum eſt, et odorem ſpirat nauſeoſum; ſaporem vero exhibet, ex auſtero, amaro et acri compoſitum. Infuſum concentratum ad Theam Boheam proxime accedit *p*). Adſtringens natura ſeſe etiam declarat nigredine infuſi ex martialibus *q*).

Multa ſeſe ſigna efferunt, quod in neruos, eorumque fontem, inſignem efficaciam exſerat, narcoticorum in morem. Non brutorum naturam contra hanc omnino obduruiſſe, exemplum capreoli manſueti teſtatur, qui, foliis denis deuoratis, poſt aliquot minuta pr. temporis, tripudiare, capud allidere, titubare, coepit; dein in genua procidit; refectus tandem ſomno, per quatuor horas durante; ita tamen, vt poſtea ſtirpem oblatam

omnino

o) PALLAS *Fl. Roſſ.* p. 45.

p) KÖLPIN l. c. p. 24.

q) HOME'S *clinical experiments.* p. 145.

omnino repudiaret *r*). Sed, prout animantium indoles multipliciter diſcrepat: ita pabulum innocuum conſtituit ceruorum et moſchorum; et in horum quidem occiſorum ventriculo reliquiae ſtirpis repertae ſunt *s*). Non culpa eam liberat, quod dilutum eius virus homines non afficiat; praecipue ſi vis conſuetudinis ſeſe immiſceat: prout Tataris ſyluicolis, ad Saianenſe iugum degentibus, inſtar Theae, quotidiano vſu, et, vt putant, ſalutari, venit *t*). Idem vero infuſum, ſi ſaturatius fit, paullo inebriat; vt ſint, qui, grati inebriaminis inſtar, iſtam vſurparint *u*). Et decoctum ex ramulis et foliis, clauſo probe vaſe paratum, quod ſaturum, amarum et brunum eſt, calorem febrilem, inebriationem, imo mentis abſentiam, generat; ſub qua in artubus, vel interioribus partibus, dolore correptis, formicationis ſenſus continuus enaſcitur; euanido poſtea dolore, et reconciliata omnino priſtina mentis ſerenitate *x*). Calor, qui ſub vſu ſubinde redundat, ſitim ciet, ſaepe intenſam; quam ſi gelida pota reſtinguere tentant, emeſis ſubſequitur vehemens et ſalutaris *y*). Decocto foliorum,

r) STELLER in PALLAS *Fl. Roſſ.* p. 45.
s) PALLAS *Reiſe* l. c. 370.
t) L. c. p. 369. — *Fl. Roſſ.* l. c. 45.
u) STELLER l. c.
x) PALLAS *Reiſe* l. c.
y) PALLAS loc. cit.

foliorum, duo, vel tres, dies potato, venatores et glaciei mariae foſſores, ad Lenam habitantes, dum primis diebus laborum defatigantur, et perpetuo montium aſcenſu genuum dolorem contrahunt, tam laſſitudini, quam dolori, medentur; ſed nonniſi praeuio ſomno et inebriatione *z*).

Haecce phaenomena alios inuitarunt, ad ſtirpem in doloribus rheumaticis et arthriticis applicandam; ſub qua adminiſtratione acceſſerunt haud pauca alia, quae narcoticam naturam confirmant. Reſtringenda autem eius laus eſt ad chronica mala; vel ſaltim, nonniſi deſaeuiente febre, ea propinanda. Nam, licet in nonnullis arteria 14, 24, 30, 38, ictibus lentius et debilius, poſt captam illam, micet *a*), item intermittat *b*): aliis calor febrilis ſentitur *c*). Nec leuamen vllum doloris in morbis huius naturae acutis ſubſequutum, rem dirigente cl^o HOME; etiamſi venaeſectio et medecina antiphlogiſtica non negligeretur, et Rhododendron tanta doſi caperetur, vt vertigo accederet. Abſente febre autem quantum valeat, caſibus quindecim, a cl^o GRVNER *d*), et duobus, a cl^o STARCK *e*), vberius deſcrip-

z) GMELIN l. c. p. 123.
a) HOME *Caſ.* l. c. Conf. Caſ. cl. KÖLPIN.
b) KÖLPIN Caſ. 1.
c) Vid. ſupra, et KÖLPIN Caſ. 13. et 14.
d) *Almanach cit.* p. 172 ſq.
e) In ZAHN *Diſſ. de Rhododendro Chryſantho*, Ien. p. 18 ſq.

deſcriptis, edocemur. Symptomata, capta illa emergentia, non apud omnes hoſce aegros eadem ſunt. Id tamen euincitur, nauſeam, vomitionem materiae viſcidae, brunae, amarae, et aluum ſolutam, non raram eſſe; capud obnubilari facile; quibusdam ardorem et conſtrictionem faucium moleſtam eſſe; alios ſentire oppreſſionem pectoris, pruritum oculorum, naſi, vel cutis; vel pati ſenſum vſtionis, formicationem, vel punctionem, quaſi ab acubus, vel ſtuporem partis; quibusdam lacrymari oculos, exanthemata erumpere. Praeter dictas euacuationes, in aliis ſudoris copioſior, eiusdemque foetidi, eruptio adiuuat medelam. Quibusdam quoque lotium abundantius fluxit *f*). Varii ingrati ſenſus, de quibus dixi, acrimoniae ſtirpis, quantum apparet, effectus ſunt; breuis tamen durationis. Praeſtantiam vero ſuam declarat, ſiue dolor fixus inhaereat, ſiue vage oberret *g*). Tuſſim et ſcreatus pituitoſos, ex malo, pectus occupante, quoque leuat. Non ſufficere iſchiadi neruoſae tollendae, ex caſu ſingulari annotauit KÖLPINVS *h*). PALLASIVS autem meminit viri, diuturna iſchiade neruoſa paene claudi et emaciati; ſed diuturno vſu Rhododendri omnino ſanati *i*). — [Alio non modo in

f) HOME l. c. p. 149.

g) Caſus a GRVNERO propoſiti.

h) Loc. cit. Caſ. 13.

i) *Fl. Roſſ.* p. 46.

in podagra aliquoties profecit; ſed etiam in vniuerſali fere membrorum reſolutione, in ſene octogenario, probum effectum praeſtitit *k*).] — Citius et efficacius aegris robuſtis et integritate virium fruentibus auxilium affert, quam contrario modo ſeſe habentibus.

Mitigat quoque dolores artuum venereos; quamuis ipſum virus in Dauria non ſufflaminauerit. Sed non omni huius generis efficacia carere, ſingulare exemplum perſuadere viſum eſt *l*).

Audaciores admonendi ſunt, rem eſſe cum efficaci remedio, quod prouidam adminiſtrationem, tam in ſelectu aegrorum, quam doſi et ordine praebiorum, adhibendam, requirit. Attamen et exemplum praeſto eſt continuationis, per biennium protractae, et doſeos quatuor vnciarum infuſi ſaturati, impune captae *m*). Sordes primarum viarum ſi latent: hae, ante praebia ſtirpis, euerrendae ſunt. Pro formula proponitur ſequens: ℞ Stipit. et folior. Rhodod. ʒij. ad ℥ß. Infund. cum Aqu. font. ℥ix. Stent in digeſtione, in vaſe bene obturato, per horas XXIV, ad ebullitionem vsque. Colat. D. S. Capiatur cyathus dimidius, vel ſupra, pro doſi, ſemel,

k) WEISMANTEL *über die heilende Kraft des Quaiacharzes in Podagra und Gicht.* Erfurt 1786.

l) KÖLPIN Caſ. 2.

m) PALLAS *Fl. Roſſ.* p. 46.

ſemel, vel bis, de die *n*). Prudentis et ſcientis eſt, pro re nata, infuſum vel ſaturatius, vel debilius, parare; augere, vel minuere, doſin; tum et praebia, ſi opus, per tempus intermittere. Generoſo A DEMIDOF Moſcuae placuit vti, pro ſe, aliisque, tinctura, foliorum ℥ij. Spir. vini Gall. et Vini Hiſpan. aa ℔ß per duas hebdomades infundendo parata, et cum decocto reſidui in libra vna aquae diluta, ad cochlearia quinque mane *nn*). Profuit multis, inter ſolitas moleſtias, in affectionibus arthriticis, etiam in haemorrhoidibus coecis, poſt vſum dierum duorum, vel trium *o*).

Queritur medicus quidam Suecicus *p*) de inertia huius medicinae; et, licet infuſi libram vnam per diem aegri eius hauſerint, hi neque bonum, neque malum, effectum inde experti ſunt. Diiudicare cauſam huius inertiae, in tanta breuitate dictorum, non vacat.

Commodi ex applicatione externa quaedam quoque documenta adſunt. Scilicet, vlcere cruris enato, in arthritica foemina, fomentatio cum decocto ſecundario ſtirpis, tam pus correxit, quam conſolidationem adiuuit *q*). Dolores pariter dentium, ex

n) KÖLPIN l. c. p. 20.

nn) *Neue nord. Beytr.* Vol. 3. p. 399. *o*) IBID.

p) DVBB, in *Veckoſchrift för Läkare*, Vol. 5. p. 161.

q) KÖLPIN Caſ. 4.

ex cauſa eadem, conticuerunt, eodem dolenti parti admoto *r*).

De vi foliorum, in alui profluuio cruento coërcendo, memorat MESSERSCHMIDIVS *s*); quam vero ſubſequa aetas non curauit. — Nec de poteſtate eius in tumoribus ſcirrhoſis et cancroſis mammarum, cuius Catharinaepoli quaedam indicia obſeruata, ſerius aliquid cognouimus *t*). Narratum vero: poſt captam vnciam dimidiam, dolorem et tumorem imminutum, ichoris acrimoniam miteſcere coepiſſe, et vnam aegram, poſt captam ſeſquiunciam, omnino conualuiſſe *u*).

Puluis, ſcopo errhino, in Sibiria, contra catarrhum et in cephalalgia, naribus attrahitur *x*). Ipſe inde copioſum muci affluxum, cum ſubſequente ſternutatione, in me percepi. Quin, ex faſciculis modo herbae apertis, et in menſam vicinam repoſitis, pruritum ſingularem narium, cum vellicatione ad ſternutationem, ſenſi.

r) ID. p. 114.

s) PALL. *Fl. Roſſ.* p. 44.

t) Vid. BÜTZOW in *N. nord. Beytr.* l. c. p. 399.

u) IBID.

x) L. B. AB ASCH in *lit.*

LEDVM.

L E D V M.

LINN. *Syſt. veg. p.* 337. *Gen. pl. p.* 218.

231.

Pharm. RORISMARINI SYLVESTRIS *Herba.*

Ledum paluſtre; LINN. *Spec. pl. p.* 561. Ledum; foliis ſparſis, linearibus, margine reuolutis, ſubtus rubiginoſis; floribus decandris IACQU. *Collect. botan. Vol.* 2. *p.* 42. Ciſtus Ledon, foliis roriſmarini ferrugineis C. B. Roſmarinum ſylueſtre CAMER. *Epit. p.* 546. *y*). Fruticulus, plurimam partem borealis, paludum ceſpitoſarum et ſyluaticarum. In Suecia vulgaris, excepta Scania auſtrali; item in Sibiria; vsque ad Kamſchadaliam; in Dania quoque et Noruegia, nec non hinc inde in Germania, e. g. in ducatu Lauenburgenſi, praecipue circa Möllm *z*), creſcit. In Bohemia autem copioſiſſima reperitur *a*).

Vix extra Sueciam in praxin medicam translata haec planta eſt. Germani pharmacopolae eius loco ſubinde folia Andromedae polifoliae L. *b*) ſeruant; seducti forſitan nomine huius: Ledum paluſtre noſtras,

y) Conf. LINNEI et WESTRING *Diſſ. de Ledo paluſtri.* Vpſal. 1775.

z) EHRHART, in BALDINGER'S *Magazin* Vol. 6. P. 4. p. 292.

a) IACQUIN l. c. p. 43.

b) *Fl. Dan.* Tab. 54.

ſtras, arbuti flore RAY *bb*); et ſoli communione. Sed folia Roriſmarini ſylueſtris latiora, ad apicem vsque; ſubtus veſtita lana ferruginea; greueolentia: A. polifoliae autem anguſtiora, acuminata, ſubtus glauca, inodora. Vt de florum, reliquarumque partium, diſcrepantia nihil dicam.

HERBA, verno tempore odoris non ingrati, fere ſuauis, adoleſcens ſpirat odorem grauem, nidoroſum, ſubaromaticum, vndique ex loco natali ſeſe diſpergentem, et olfacientibus cephalalgia facile moleſtum. Sapor ſubamarus et ſubadſtringens. Deſtillatione prodit aqua, odoris fere aquae Roſarum. Extractum aquoſum, primum dulcem, mox amarum, denique ſtipticum, ſaporem imprimit. Eſſentia, pariter ac extractum reſinoſum, valde amara et ſtiptica ſunt. Teterrimi vero odoris et conſiſtentiae piceae eſt oleum empyreumaticum. Spiritus per deſcenſum cum ſpiritu tartari ſapore conuenit; odorem autem olei empyreumatici aemulatur *c*). — Reſpuunt plantam bruta, praeterquam caprae.

Antequam Humulo, ad condiendam cereuiſiam, in Suecia vterentur: huius herba, illius in locum, apud pauperiores ſurrogata eſt. Qui mos et ſerius apud Dalos obtinuit, vti olim in Saxonia, e. c. circa Wittebergam et Schmidebergam *d*); nec hodie in Bohemia.

bb) *Synopſ.* III. 472. *c*) WESTRING l. c. p. 8.

d) TABERNAEMONT. *Kräuterb.* Ed. ZWING. p. 1480. — RVPP. *Fl. Ien.* Ed. HALL. p. 127.

Bohemia omnino exoleuit *e*). Verum temulentia effraena et dira cephalalgia, abstinere ab eo, quemlibet iubet *f*). Decocti lotione pediculis boues et sues liberantur *g*); vel proxime dicta animalia, herba recenti, in haras proiecta *h*). Vestes contra tineas apposita tuetur *i*). Necat cimices lectularios, inter lintea et culcitras in lectos reposita; vel, dum infuso eius fortiori lecti lauantur; quo eodem fine, vt spiritus Ledi, per descensum paratus, parietibus, lectisque, inspergeretur, nouiter commendatum *k*). Allicit apes in aluearia, eadem perfricta, et hisce vbertatem materiei, ex qua mel, ceramque, colligunt, praebet *l*). Oleo huius et cortici Betulae albae, corium Russicum (*Juften*) odorem suum specificum debere, olim creditum: sed testis autoptes grauis nuper declarauit, Ledum omitti *m*).

Non minoris vero censenda est vtilitas eius medica. In tussi conuulsiua haud pauci eandem in Suecia comprobarunt. Westrogothos hoc malum subigere infuso, narrauit iam dudum ill. A LINNÉ *n*).

 Non

e) IACQU. *Collect. bot.* Vol. 2. p. 45.
f) LINN. *Fl. Lapp.* p. 121. et RVPP l. c.
g) LINN. l. c. et. EIVSD. *Fl. Suec.* p. 136.
h) EIVSD. *Oeländska resa* p. 60.
i) TABERNAEMONTANVS. *k*) WESTRING l. c. p. 12.
l) HAGSTRÖM in *Diss. cit.*
m) PALLAS *Reisen.* T. 1. p. 46. T. 2. p. 189.
n) *Fl. Suec.* p. 136.

Non contemnendam virtutem, ſed aliis tamen vſitatis inferiorem, praeſtitit cl^mo HAARTMAN o). Aliis quibusdam medicis patriis tamen ſuffecit infuſum, in connubio emeticorum p). Quin, proficua fuit in variolosa epidemia, vna cum tuſſi conuulſiua ſeſe efferente q). Attamen non, niſi pauperioribus, exhibita; idque in infuſo, vel ſaturato, vel magis diluto; vel ſolo, vel cum lacte, ſiue ſero lactis, miſto. Ad ipſum miaſma, a quo dependet prima huius tuſſis origo, deſtruendum facere, videtur. Quod, ſi ſtimulo ſuo varia iam inſignia pulmonum vitia creaverit: non mirum, Ledum viribus caſſum eſſe. Vt igitur ad initia tuſſis potiſſimum herbam reſtrictam cupiam.

Anginae quoque exſtat medela, in Hungaria, vt videtur, primum explorata. Teſtis virtutis indicatur medicus quidam Hungarus r), et iterum cel. SCOPOLI. Cel. IACQUIN autem, euporiſton eſſe apud

o) In BERGII *Förſök til gångbara Sjukdomars utrönande för år* 1754. p. 25.

p) Calmariae, cl^o WAHLBOM in *Provincial-med. berättelſer ſåſom en Fortſättning*; in Dalia, cl^o BLOM in *Medicinalverkets tilſtånd* p. 12.; Louiſae, cl^o COLLJANDER l. c. p. 436. Conf. *Weckoſkrift för Läkare* Vol. 6. p. 54.

q) Joncopiae cl^o WAHLIN in *Prov. med. berättelſ. Fortſ.* p. 157. Cf. *Weckoſkrift för. Läk.* Vol. 5. p. 209.

r) ROSENST. *Bſkd.* p. 242.

apud incolas montium Carpathicorum, in angina inflammaroria, ſignificaſſe traditur *s*). Differt ab illa, natura ſua, iſta angina, quam ill. A LINNÉ ſtrangulatoriam vocat, epidemica et contagioſa, multisque funeſta; in qua glandulae iugulares repente intumuere, cum febre lenta et dolore colli intenſo. In hocce promtum auxilium gargariſmata et cataplaſmata ex infuſo Ledi praeſtitere *t*).

Contra dyſenteriam et diarrhoeam in Suecia pluries, haud ſine fructu, exhibitum eſt Ledum paluſtre; cuius rei multa paſſim exempla deſcripta exſtant *u*). Profuit ſaepe, praemiſſis emeticis et rhabarbarinis; ſed aeque ſaepe effectum nullum praeſtitit *x*).

— [Plurimum vero decocto herbae contra dyſenteriam tribuit, obſeruationibus nixus, cl. BJÖRNLUND, annuente cl. ODHELIO *y*). Tanto autem magis, ex hiſce obſeruationibus pro huius medicinae efficacia concludere, fas eſt: quum omnes iſti aegri, qui eius ope ſanati fuerunt, nihil aliud, praeter

 Ledi

s) WESTRING *Diſſ. cit.* p. 15.

t) Loc. cit.

u) E. c. in *K. wetenſkaps Acad. Handlingar*, ann. 1772. 1775. 1779. — Item recentiora, in *Weckoſkrift för Läkare*. Vol. 5. p. 242. — Vol. 8. p. 103. 114.

x) *Weckoſkrift för Läkare* Vol. 5. p. 155. — Vol. 6. pag. 55.

y) *Wetenſk. Acad. Handl.* 1779. n. 5. 6.

Ledi decoctum, neque ante eius vſum, neque ſub eodem, neque poſtea, ingeſſerint.] —

Honorifica itidem herbae huius, in variorum morborum exanthematicorum curatione, mentio facienda eſt. Decoctum eius, lotionis inſtar adhibitum, contra tineam capitis et ſcabiem valuit *z*). Caſu ſingulari infuſum ſaturatum, epotum et externe pro lotione applicatum, exanthemata leproſa plurimam partem diſſipauit et ſanauit: verum, inter optimam ſpem, aegrota hectice periit *zz*). Nec in morbo cli a DARELLI votis ſatisfecit *a*). Felicius autem ceſſit in noſocomio Stockholmienſi, contra lepram, quae in Suecia endemia eſt *b*); item in Weſtrobothnia *c*). Complura alia efficaciae exempla, ſerius conſignata, ſuppetunt: v. c. exanthematis veſiculoſi, inflammatione iuncti, Ledo ſanati *d*); elephantiaſeos in iuuene, vſu Ledi, tam interno, quam externo, ſublatae *e*); exanthematis leproſi, pariter ſanati *f*); ſcabiei porro venereae, herpetis et

z) WESTRING *Diſſ. cit.*

zz) ODHELIVS, in *K. Vet. Acad. Handl.* 1774. p. 266.

a) Vid. *lit.* DALBERGI in *Bibliotheca* mea *medico-pract.* Vol. 3. P. 3. p. 489.

b) ODHELIVS, in *K. wetenſk. Acad. Handl.* 1779. p. 219.

c) Loc. cit.

d) ODHELIVS, in *Wetenſk. Ac. Handl.* 1783. p. 224.

e) *Weckoſkrift för Läkare* Vol. 8. p. 3.

f) *Libr.* cit. Vol. 9. p. 210. 267.

et vlcerum venereorum, contra quae balnea et fomentationes ex herba conduxerunt *g*).

Silesiis olim ſucceſſit decoctum herbae contra articulorum contractiones, teſte CLVSIO. IACQUINVS *h*) quoque, idem profeciſſe in arthriticis et rheumaticis doloribus, auctor eſt.

PYROLA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 340. *Gen. pl. p.* 221.

232.

Pharm. PYROLAE *Herba.*

Pyrola rotundifolia; ſtaminibus adſcendentibus, piſtillo declinato LINN. *Spec. pl. p.* 567. Pyrola rotundifolia C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 110. REGNAULT *Botanique, la Pyrole.* Pl. perennis, in dumetis Europae ſeptentrionalioris et vtraque America creſcens.

Elegantis huius plantae HERBA hodie in re medica obſoleta. Adſtringere, cognatio, ſapor, qui ſimul leniter amarus eſt, et niger ex vitriolo martis color, docent. Non vero valde hac vi eminet. Odore omni caret. Siſtere alui deiectiones et haemorrhagias internas infuſum, vel decoctum, ingeſtum, et mederi fiſtulis et vlceribus, ſub externo

 vario

g) HAGSTRÖM'S *Tal om Danriks Hoſpitals*, p. 18.
h) *Collectt. botan.* Vol. 2. p. 45.

vario vſu, auctores de materia medica vno ore indicant. Plures virtutes enumerat ZORNIVS *i*), quas me piget repetere. Vix attinet ſcire, farraginem, nomine *Vulneraires de Suiſſe* notam, plerumque illam ingredi.

? STYRAX.

LINN. *Syſt. veg.* p. 340. *Gen. plant.* p. 237.

233.

Pharm. STORAX, ſ. STYRAX.

Styrax officinale; LINN. *Spec. pl. p.* 635. Styrax, folio mali cotonei C. B. Icon: MILLER'S *Figures, Tab.* 260. REGNAULT *Botanique, le Storax.* Arbor, in Italia, Gallo-Prouincia, Luiſiana Americes, Aethiopia, Palaeſtina et quibusdam inſulis Archipelagi; item crebro in inſula Aſiae, Conſtantinopoli ex aduerſo ſita *k*), creſcens.

Nobilitauit hanc arborem GVMMI-RESINA, ſub praefixo nomine pharmaceutico cognita, quae liquida forma, poſt inciſionem corticis trunci, ſiue ramorum, vel vulnerationem corticis a verme *l*), exundat. Copia eius effluit ex arboribus procerioribus in Gallo-Prouinciae ſyluis *m*); item inciſione promanat

i) *Botanol.* p. 550.
k) SESTINI *lettere odeporiche* 1779. Tom. I.
l) DU HAMEL *Traité des Arbres* Tom. 2. p. 288.
m) De la Chartreuſe de Montrieu. DU HAM. l. c.

promanat in planitie quadam agri Tiburtini, montium catena ſeptentrionem verſus cincta *n*). Sed quae in officinis ſeruatur, orientalis originis eſt; transferturque ad nos ex Turcia, per Maſſiliam. Diſtinguenda a Storace liquida, de qua iam antea *o*) egi: etſi ſint, qui ſpeciem quandam liquidam huic quoque arbori tribuant. Styrax vero, de quo hic ſermo eſt, creditur eſſe Styrax HIPPOCRATIS et reliquorum veterum. Diſcrimina ſpecierum, ab iis ſignificatarum, enucleare, equidem non audens, quos antiquaria haec eruditio delectat, ad alium fontem relego *p*). Tres vero eius ſpecies merito hodie diſtinguuntur, quarum

1ma, *Styrax in granis;* quae eſt lacryma gummi-reſinóſa, puriſſima, pellucida; piſi minoris magnitudine; albicans, vel pallida; odoris ſuauiſſimi et fragrantiſſimi; vix compreſſionem digitorum admittens, quin ſtatim deliqueſcat. Haec vix extra muſea conſpicienda datur *q*), prout in muſeo cl. SEBAE fuit. Hanc praeciſe ſpeciem eſſe, quam ager Tiburtinus ſuppeditat, MAZEAS *r*) refert.

2da, *Styrax praeſtantior vulgari*, ad veterum calamiten, vel gabaliten (a Gabala vrbe), proxime acce-

n) MAZEAS, *Journal des Sçavans* 1769. p. 105. Ed in 4.
o) *Appar. med.* T. 1. p. 113 ſq.
p) KIRSTENII *Diſſ. de Styrace*, Altdorfii 1736.
q) KIRSTEN l. c. p. 18.
r) Loc. cit.

accedens, tenax, facile liquefcens; nullis fordibus inquinata, fed ex albis, rufis, luteis, iisque pinguibus, puriffimis, particulis conftans, ad fpeciem Benzoës, f. Ammoniaci; variae magnitudinis et figurae; odoris iucundiffimi, Opobalfamo fimilis; faporis balfamici et aromatici, grati. Veficis inclufa transfertur; fed vix vnquam, ob pretium, in officinis obuia s). Exiftimo, effe illam fpeciem, quae a myropolis vulgo Styrax in granis vocatur.

3ia, *Styrax vulgaris.* Eft maffa badio-rufa, turfae fpeciem habens, leuis; quae inter digitos facile conteritur, compreffione autem in paftam compingi fe patitur; conftans ex gummi-refinofis partibus, fcrobe lignea, fabulo, aliisque quisquiliis; odoris fragrantis, grati, inftar Balfami peruuiani; faporis aliquantifper amari. Glebis, multarum librarum pondere, ad nos transuehitur, quae ipfae preffionis praegreffae notas in fe ferunt. Igne ardet; combufta gratum eundem odorem fpargit, qui Styraci integro ineft. Fatendum, et huius hiftoriam adhuc effe mancam, nec, nifi noua peregrinatorum indagine, perficiendam. Aliena ifta an lucri vnice caufa addita; an neceffitate, maffam inde folidam formandi? non dixerim. Haec fpecies folet in officinis *Styrax calamita* vocari; licet a calamita veterum (fiue nomen veniat ab arundine, vel calamo, cui

s) KIRSTEN l. c. p. 19.

cui gummi-resinam indiderunt; siue ab vrbe) differat. Sed haec fere vnica est species, in officinis obuia. Artem variam, qua Styrax corrumpi solet, DIOSCORIDES iam, PLINIVSque, conquesti sunt.

Styrax vulgaris aquae infusione impertit odoris sui tantillum, saporem leniter balsamicum et colorem aureo-luteum. Destillatione haec odore, valde fragrante, imbuitur. Vini spiritus resinam facile soluit, sordibus et gummosa parte relictis. Resina pura maxime fragrans est. Haec si sola destillatur: vna cum oleo empyreumatico, sal, Benzoës floribus non absimile, dimittit *t*). Hi flores etiam in conspectum veniunt, si oleum butyraceum ascendens aqua lauatur, et haec loco frigido collocatur *u*). Extractum spirituosum triplo maius pondus, aquoso, constituit *x*).

Veteribus *y*) Styrax eorum familiare remedium in variis morbis fuit, quae resoluentia desiderant; praecipue in raucedine, grauedine, tussi, asthmate; item in menstruorum obstructione. Sunt, qui ad ipsam phthisin vlcerosam extenderunt, aliorum balsamicorum exemplo; sed successu eodem ambiguo. In celebri quondam vnguento cyziceno Styracem

t) LEWIS *M. m.* p. 566.

u) NEVMANN'S *Chymie* Vol. 2. P. 3. p. 68.

x) NEVM. l. c. p. 67.

y) DIOSCOR. *Mat. med.* Lib. I. c. 79. — GALEN. *de simpl.* Lib. 8.

Styracem potissimam partem constituisse, creditur *z*). Nostro tempore interne rarissime vsurpatur, nisi in pilulis sui nominis. Sed suffimigiis destinatur, ad dissipandos tumores frigidos, ad aërem corrigendum, vel solum, vel mixtum cum aliis grate odoris, et varie compactum; porro, ob balsamicam suam naturam, vnguentis, emplastrisque, quae consolidandis vulneribus inseruiant.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

STYRAX COLATVS *a*). Styrax vulgaris, aqua, donec mollescat, coctus, prelo, inter laminas ferreas, tepefactas, exprimitur; quo artificio inquinamenta remanent, Styrax autem depuratus ab aqua separatur. Sub hac encheiresi non potest non dispendium fieri, tam odorarum partium, quas calor dispergit; quam gummosorum, quas aqua soluit. Praestat

STYRAX DEPVRATVS *b*). Styrax, praegressa solutione in spiritu vini rectificato, spiritusque post colationem abstractione, lenissimo calore, ad iustam soliditatem redigitur.

MASSA, S. BACILLI, PRO FORNACE *c*). Post Benzoën, Styrax maximam ponderis partem suffimenti huius efficit.

PILVLAE

z) SESTINI loc. cit.
a) *Ph. Lond.* p. 23.
b) *Ph. Suec.* p. 131. *c*) *Ph. W.* p. 102.

PILVLAE DE STYRACE *d)*. Ex variis refinofis, inter quae et Styrax, Opio, Croco et fucco Liquiritiae, conftant. Ab Arabum tempore ad nos peruenerunt. Aemulantur vim pilularum de Cynogloffo, in tuffi et affectionibus catarrhalibus et fpafticis. Sedecim earum grana Opii duo continent; vt igitur grana quatuor, fex, octo, plura, pro dofi fumantur.

PILVLAE E STYRACE *e)* magis, ob breuitatem, placent praecedentibus; nam Styracem modo, Crocum, Opium, continent.

VNGVENTVM DE STYRACE *f)*. Inter alia refinofa, ceramque, oleo nucum Styrax excipitur. Laudatum in vulneribus ligamentorum et membranarum. Conducit in inflammationibus obftinatis vlcerum antiquorum; item in contufionibus et fuggillationibus *g)*. In gangraena, poft veficas apertas, vnguentum hoc, vna cum fomentatione ex floribus Sambuci et herba Abfynthii, egregie confert *h)*.

EMPLA-

d) Ph. W. p. 128.
e) Ph. Lond. p. 96.
f) Ph. W. p. 229.
g) Vid. *Goetting. Anzeigen von gelehrten Sachen* 1786. pag. 874.
h) BVHLE *Bemerkungen üb. Gegenftände der Wundarzneykunft*, Vol. 1. p. 61. 76.

EMPLASTRVM ANGLICANVM NIGRVM (*The Lady's black sticking Plaister*). De hoc pluribus infra, sub ichthyocolla.

PVLVIS FVMALIS *i*).

ESSENTIA BENZOES COMPOSITA *k*).

? LAWSONIA.

LINN. *Syst. veg. p.* 300. *Gen. pl. p.* 191.

234.

ALKANNAE VERAE, s. ORIENTALIS, *Radix.*

Lawsonia inermis; ramis inermibus LINN. *Spec. pl. p.* 498. Ligustrum aegyptium, Elhanne, seu Tamarhendi, vel Alcanna, Auicennae ALPIN. *pl. Aegypt. p.* 44. c. icone. Poutaletsje RHEED. *Hort. mal. T.* 4. *p.* 117. *Tab.* 57. Arbor, in India orientali, Malabaria, Zeylona, Aegypto; item in Cypro, totaque Syria *l*), crescens.

Cum Lawsonia spinosa L. tam arcte cognata, vt cultura modo differre videatur. Certe natura tinctoria vtrique communis *m*); ob quam, in patria stirpis

i) *Ph. W.* p. 138.

k) *Ph. W.* p. 70.

l) MARITI *Viaggi.* p. 540 sqq. — Conf. de hac arbore OEDMANN *heliga skrifts uplysning* P. 2. p. 77.

m) Conf. RVMPH. *Herb. Amb.* T. 4. p. 44. Tab. 17. — HASSELQUIST'S *Resa* p. 464.

ſtirpis, *Folia* praecipue magno in pretio ſunt. Hiſce orientales gentes vngues, manus, capillos, barbam, aliasque corporis partes, item equorum iubam, caudam, rel., colore, pro miſcela varia, flauo, rubro, fuluo, tingunt. Quae conſuetudo, vtut antiqua *n*), etiamnunc *o*) ſeruatur; vt et mercatoribus haec folia inſigne lucrum afferant. Adſtringere, notatur, iſtum puluerem; et ideo, ad ſudores pedum foetidos tollendos et vlcera gingiuarum ſiccanda, adhiberi *p*). Multas alias virtutes recenſet RVMPHIVS de Lawſoniae ſpinoſae foliis, hic reticendas.

RADIX. Veram, ſ. orientalem, ex autopſia deſcribere, mihi non datur; ſed, ex capite craſſo copioſas laminas, ſibi inuicem incumbentes, emittere, profundiori, quam Alkannae ſpuriae radices, rubedine tinctas, comperio *q*). Rariſſime intrat officinas, et ſine damno abeſſe poteſt. Sed huic vulgo ſubſtituitur radix Anchuſae tinctoriae *qq*). Adſtringendi vim illi adſcribunt. Coloris vero praecipue ratio habetur, ad tincturas, decocta, vel vnguenta, grata rubedine imbuenda.

n) v. DIOSCOR. de Cypro *Mat. med.* L. I. Cap. 124. — RAVWOLFF *Reyſſ.* p. 58. — ALPIN. *pl. Aeg.* l. c.

o) FORSKÅL *Flor. Aegyptiaco-arab. p. LV.*

p) ALPIN.

q) SPIELM. *M. m.* p. 375.

qq) Vid. infra, inter Aſperifolias.

? SANTALVM.

LINN. *Syst. veg. p.* 137. *Gen. pl. p.* 191.

235.

Pharm. 1. SANTALI, s. SANDALI, ALBI } *Lignum.*
2. —— —— CITRINI }

Santalum album; LINN. *Spec. pl. p.* 497. 1. Santalum album C. B. 2. Santalum pallidum C. B. Conf. Sandalum RVMPH. *Herb. Amb. Tom.* 2. *p.* 42. *Tab.* 11.; item BREYNII *Icon. et descript. p.* 19. *Tab.* 5. *fig.* 1. LOUREIRO *Flor. Cochinchinensis Tom.* 1. Arbor Indiae orientalis, insulae praecipue Timor.

Lignum ALBVM pallidum, citreo-album, odoris saporisque expers est. CITRINVM coloris est flavicantis, vel pallide rufescentis; odoris fragrantis, ad rosaceum vergentis; saporis amaricantis. Vtrumque magnis, crassisque, frustis, iisque ponderosis et solidis, ad nos transfertur. Duplex istud lignorum genus mox ex eadem, mox diuersis arboribus, obtinetur *r*). Si vtrumque adest, citrinum locum internum occupat, et albo obuoluitur, vel maiori, vel minori, crassitie *s*). Aliquando vero lignum ad intima vsque album est; idque frequentissime accidit: ita, vt vix quinquagesimus truncus citrinus

r) RVMPH. loc. cit.

s) GARCIAS *de arom. Vers.* CLVS. p. 69. — HERMANN. *Cynos.* T. I. p. 219. — RVMPH. l. c.

citrinus ſit *t*). Nec vlla extus diſcriminis vtriusque nota apparet. Ad radicem et nodos magna citrini ligni pars offenditur. Recens lignum odorem nullum ſpargit; ſed modo ſiccum. Ne vero ex citrino pereat: oportet, aliquam albi ligni portionem circa illud relinquere. Color vero citrinus nonniſi in adultioribus arboribus ſeſe manifeſtat *u*). Statio aprica pariter ad eius productionem haud parum confert *x*). In India citrinum cariori pretio venditum fuit, quam in ipſa Europa; vnde dubium enatum, an verum ad nos peruenerit *y*).

Santalum citrinum, aqua deſtillatum, oleum eſſentiale dimittit, fragrans, ambroſiacum; quod frigore coit in balſami ſpiſſitudinem. Extractum aquoſum amaricans et leuiter pungens eſt. Plus extrahit ſpiritus vini: qui erogat extractum, debilis odoris; ſed ſaporis ſubacris, balſamici *z*). Reſinoſa pars, iterum ſoluta acohole et inſpiſſata, non vlterius in ſolidam reſinam conuerti ſe patitur; ſed refert, ſpiſſitudine et colore, balſamum Peruvianum *a*).

Recens raſae arbores viroſum aliquid, e cortice maxime, cerebro inimicum, ſpirant, vnde febris

t) GARCIAS.
u) RVMPH. *x*) GARCIAS. *y*) IDEM.
z) LEWIS *M. m.* p. 517.
a) FR. HOFFM. *Obſ. phyſ. chym.* p. 69.

bris deliriosa; idque, ex BONTII *b*) testimonio; qui tamen et aërem nebulosum, aliasque caussas, simul in culpa habet.

Indis, odoris caussa, Santalum mirifice placet; dum, vel pultem ex ligno, aqua factam, corpori inungunt; vel ligna accendunt; vel vestibus et vtensilibus adponunt *c*). Chinensibus vulgare suffimentum, in honorem Deorum, est *d*).

Graeci veteres eius non meminerunt; sed Arabes, qui, refrigerare illud, perperam affirmant: modo satis constiterit, de eodem ligno sermonem esse. Calidae potius naturae esse, demonstrat resina elicita. Analepticum pronunciauit AVICENNA *e*); qua in dignitate et essentiam habuit FR. HOFFMANNVS *f*), ita, vt ad vim Ambrae illam extolleret.

Nostra aetas, in censendis remediis rigorosior, ad superflua, haud immerito, Santalum citrinum refert; album autem ad inertia.

Santalum rubrum alius omnino originis est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRIÓN SANDALON *g*). Inconcinna, ex varia farragine, compositio; qua vitia hepatis, et mala,

b) *Med. Ind.* c. 15. fol. 31. b. *c*) GARCIAS, RVMPH.

d) OSBECK'S *Resa* p. 156.

e) *Opp. de med. cord.* Tract 2. p. 565.

f) Loc. cit. p. 70.

g) *Ph. W.* p. 162.

mala, inde dependentia, debellare voluit veneranda alias antiquitas.

VNGVENTVM SANDALINVM *h*). Redit hic iterum Lignorum triga, non apto ſatis ſatellitio ſtipata. Certe fruſtra, refrigerare illud et corroborare, olim exiſtimatum.

EMPLASTRVM SANDALINVM pertinet ad Santalum rubrum.

TAMARIX.

LINN *Syſt. veg. p.* 244. *Gen. pl. p.* 148.

236.

Pharm. TAMARISCI *Cortex; Lignum; Folia.*

Tamarix gallica; floribus pentandris LINN. *Spec. pl. p.* 387. Tamarix altera, folio tenuiore, ſ. gallica C. B. Μυρικη Graecorum. Icon: MILLER's *Figures, Tab.* 262. *fig.* 1. Arbor, in Hiſpania, Gallia et Italia, creſcens; in noſtris hibernaculis haud rara.

Ab ill. HALLERO *i*) virtutes medicae ad *Tamaricem Germanicam*, floribus decandris LINN. *Sp. pl. l. c.*, depictam in MILLER's *Figures l. c. fig.* 2., *Fl. Dan. Tab.* 234, et REGNAULT *Botanique, le Tamaris;* ad vtrasque vero a CHOMELIO *k*), transferuntur.

h) Loc. cit. p. 227.

i) *Hiſt. ſt. helv.* n. 948.

k) *Uſuelles* T. I. p. 321.

CORTEX, prae reliquis partibus, claruit; ſed nec hic hodie valde vſitatus. Eſt tenuis, conuolutus, veſtitus epidermide fuſca, ſtigmatibus griſeis diſtincta; intrinſecus ſubrufus; ſaporis amaricantis et ſubauſteri. Solutio vitrioli martis ex eius miſcela nigreſcit. Ceterum, pro diuerſa ſtatione, differt partium conſtituentium ratio *l*). Aperiente et corroborandi vi non omni deſtitutum eſſe, vel modo dictis apparet. Veteres, in obſtructionibus lienis ſoluendis, praerogatiuam variis ſtirpis partibus aſſignant. Quae ſi de foliorum, ſiue radicis, ſiue ramulorum, decocto *m*), vel ſucco *n*), admittenda: eandem et competere poculis, ex eiusdem ligno fabrefactis *nn*), quibus potulentum ingeratur, vix vllus credet; etſi vtriusque rei aſſentientes ſeriores quosdam medicos offendimus. Validiſſime lienem obſtructum comminuere decoctum ligni, aſſerit FERNELIVS *o*); eodemque fine cortex SENNERTI *p*) formulas numeroſas, cum aliis, intrat. Rachiticis infantibus hic etiam ſubinde exhibitus *q*).

In

l) *Hiſt. de l'Acad. des Sciences*, 1779. p. 497 ſqq.

m) DIOSC. *M. m.* Lib. I. c. 116. — GALEN. *de ſimpl. facult.* Lib. 7.

n) PLIN. l. 24. c. 9.

nn) DIOSC. PLIN.

o) *Meth. med.* L. 5. c. 6.

p) *Pract.* cap. *de lienis morbis.*

q) IOS. MILLERI *Bot. offic.* p. 432.

In ictero praeterea, haemoptyſi, alui profluuis, vitiisque variis cutis, opem praeſtitam, varii memorant; ſed non ita, vt, absque iterata experientia, fidem mereatur.

Tamaricis Germanicae aperiendi efficaciam cl. SCOPOLI *r*) approbauit.

Cineres Tamariſci combuſti ſal mirabile Glauberi verum erogant *s*).

r) *Fl. Carn.* Ed. I. p. 320.
s) MONTET in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris.* 1757. p. 555 ſqq.

ORDO XVIII.
ASPERIFOLIAE.

SYMPHYTVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 158. *Gen. pl. p.* 76.

237.

Pharm. SYMPHYTI, ſ. CONSOLIDAE MAIORIS, *Radix; Herba; Flores.*

Symphytum officinale; foliis ouato - lanceolatis, decurrentibus LINN. *Spec. pl. p.* 195. Symphytum Conſolida maior C. B. Συμφυτον DIOSCOR. Varietas flore albo ſolet eligi. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 664. CURTIS *Flor. Lond.* Rubra depicta in REGNAULT *Botanique, la grande Conſoude.* Pl. perennis, in pratis humidis, ad foſſas, riuosque, Europae auſtralioris copioſiſſima.

RADIX ramoſa, magna, extus nigra, interne alba; inodora. Maſticata mucilaginem copioſam emittit. Atque haec cauſa eſt, cur adoptata iam a veterum tempore in medicina ſit. Tanta vero eius vbertas: vt radix, aqua decocta, tres circiter partes mucilaginis inſipidae, ex quatuor ponderis ſui partibus, eroget; maiorem igitur mucilaginis quantitatem, quam Althaea, eamque tenaciorem *t*). Non tamen

t) LEWIS *M. m.* p. 29.

tamen hodie tam frequenter vſurpatur, ac mereatur, et priſtina laus ſuadet. Reſpectum enim ad virtutem incraſſantem, inuiſcantem, emollientem et vulnerariam. Sicque in haemoptyſi *u*) placuit; puluis, naribus attractus, immodicam earundem haemorrhagiam compeſcuit *x*); nihilque repugnat, quo minus, vt alia mucilaginoſa, in diarrhoea et dyſenteria illam proficuam habeas. Dari poteſt, vel in puluere; vel aqua infuſa, ſiue decocta. In externis vero vitiis, inſtar cataplaſmatis, vel mucilaginis, applicata, vltra fidem fuit a multis depraedicata, non ſolum ad vulnera recentia conſolidanda, ſed et ad oſſa fracta *y*) conferruminanda; ita vt et ideo apud Anglos hinc inde *Bonſet z*) audiat; nec non ad ipſas hernias coërcendas *a*), et ad ſanationem vlcerum pertinaciorum. Quod cruciatus podagricos cataplaſma ex puluere *b*), vel contuſa radice *c*), ſuſtuliſſe narretur: fotui et relaxandi potentiae vnice adſcribendum, arbitror. Recens autem, cum lotio aegri in pultem cocta, feruideque fere applicata, per 24 horas, malum iſchiadicum in

H 5 viro

u) DIOSC. *M. m.* L. 4. c. 10. — LINN. *Fl. Suec.* p. 59.
x) PFANN, in *Samml. med. kw. Fälle* p. 249.
y) SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 301 ſq.
z) RAY *Hiſt. pl.* p. 505.
a) HOUSTOUN *on ruptures.*
b) TACHENIVS *de morborum principe* p. 199.
c) RVLAND Cent. 2. *empir. cur.* 9.

viro quodam ſanauit; ſed in parte puſtulae, in impetiginem transeuntes, denique per totum corpus ſcabies foeda, emerſerunt *d*).

Mucilagine ſcatent etiam FOLIA et FLORES; hinc conſimilibus vſibus, etſi rarius, inſeruiunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS E SYMPHYTO FERNELII *e*). Praeter radices et folia Symphyti, Tuſſilago, Pimpinella, Roſae rubrae, aliaque quaedam adſtringentia, illum intrant. In tabe et pulmonum exulcerationibus, item profluuiis ſanguineis et aluinis quibusdam, dignus vſu viſus eſt.

EMPLASTRVM AD FRACTVRAS ET LVXATIONES *f*) recipit radicem. Sanior chirurgia eiusdem inertiam reprehendit.

EMPLASTRVM PRO HERNIOSIS *g*). Idem eſto de hoc iudicium; niſi de hernia infantis tenelli ſermo, quam repoſitam, globuloque coërcitam, retinere ſuo in ſitu poterit.

d) RVD. IAC. CAMERARIVS, in *Miſc. Nat. Cur.* Dec. 3. Ann. 5. 6. Obſ. 16. p. 45.

e) *Ph. W.* p. 198.

f) *Ph. W.* p. 58.

g) Loc. cit. p. 59.

BORA-

BORAGO.

LINN. *Syst. veg. p.* 159. *Gen. pl. p.* 77.

238.

Pharm. BORAGINIS *Folia; Flores.*

Borago officinalis; foliis omnibus alternis, calycibus patentibus LINN. *Spec. pl. p.* 197. Buglossum latifolium Borrago C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Bourrache. Hort. Roman. T.* 2. *Tab.* 20. 21. Pl. annua, Halepo in calidioris Europae regiones aduena, vbiuis iam in hortis colitur, et sponte ibidem sese disseminat.

In seria praxi euiluit. Buglossum esse veterum, MATTHIOLVS, DODANAEVS, aliique, volunt.

HERBA scatet succo aquoso, subuiscido, saporis herbacei, subsalsi. Manifestior mucilago radici inest. Decoctum foliorum, in syrupi crassitiem spissatum, post aliquot dierum moram, format copiam crystallorum nitrosarum *h*). Idem contingit cum succo herbae expresso, post depurationem spissato *i*). Sicca, si carbonibus candentibus inspergitur, strepitu deflagrat *k*). Hisce notis, humectare, refrigerarare, leuiterque attenuare posse spissos humores,

h) BOULDUC, in *Mem. de l'Ac. des sc. de Paris* 1734. p. 101 sqq.

i) MARCGRAF, in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Berlin.* 1747. pag. 79.

k) GEOFFROY *Traité de la Matière med.* T. 5. p. 346.

res, facile creditur: vt igitur, in febribus acutis et inflammatoriis nominatim, ad quorundam confilium, fuccus expreffus, vel decoctum, aliquid auxilii promittat. Sed exftant efficaciora. Quod vtique valet de hypochondriaco malo et melancholia; quorum morborum curatio infuper raro folis refoluentibus abfoluitur, nec iisdem femper opus habet.

FLORES. Apibus in deliciis funt; quibus tanto opportuniores, quum in ferum vsque autumnum explicentur: hinc in vicinia apiariorum copiofe coluntur. Alius vfus eft pro acetariis, quibus ornamento potius funt, quam grato fapori; praecipue varietatis coeruleae corollae. Hae, a calyce feparatae, a pharmacopolis colliguntur. Reficere easdem neruos, olim crediderunt; hinc cordiales flores dicti. Sed neque criteria externa (nam debilis recentium odor aufugit ficcando, et aqua emittunt modo mucilaginem fubdulcem), nec experientia, rem confirmant. Nihilominus olim inter

FLORES QVATVOR CORDIALES militarunt, et in AQVAM eiusdem nominis recepti funt.

PVLMO-

PVLMONARIA.

LINN. *Syst. veg. p.* 158. *Gen. pl. p.* 75.

239.

Pharm. PVLMONARIAE MACVLATAE *Herba.*

Pulmonaria officinalis; foliis radicalibus, ouato-cordatis, ſcabris LINN. *Spec. pl. p.* 194. Var. *α*. Symphytum maculoſum, ſ. Pulmonaria latifolia C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 482. REGNAULT *Botanique, la Pulmonaire.* Haec varietas albis punctis notata. Pl. perennis, in locis nemoroſis creſcens, primo vere floret. Alia quoque varietas, ſ. *γ*., Pulmonaria, folio non maculoſo C. B., locum habere poteſt *l*). Galli *m*) et recipiunt Pulmonariam anguſtifoliam L.

HERBA. Hodie vix a medicis curatur. Sapor ius herbaceus, viſcidus. Plurimum cinerum, ad ptimam ponderis partem, ſuppeditat *n*). Pro pannis laneis, colore bruno imbuendis, inſeruit *o*). nglis pro olere in frequenti vſu *p*). Multi inter umectantia, demulcentia, emollientia, quin vulneraria,

l) LINN. *Fl. Suec.* n. 163.

m) *Cod. Medicam.* — GEOFFROY. — CHOMEL.

n) GMELIN in *Act. Petropol.* T. 5. p. 283.

o) VON DER HAGEN *Beſchreibung der Stadt Neuſtadt-Eberswalde.* —

p) RAY *Hiſt. pl.* T. I. p. 489.

neraria, collocant; et aſperitati faucium, haemoptyſi, imo phthiſi ex vlcere, mederi, perſuaſum cupiunt. Nihil vero pollicetur, praeter vim aliquam, mucilaginoſis communem; quae in hac ſtirpe infirmior longe eſt, quam in columniferis, et variis affinibus familiae ſuae.

LITHOSPERMVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 156. *Gen. pl. p.* 74.

240.

Pharm. LITHIOSPERMI, ſ. MILII SOLIS, *Semen.*

Lithoſpermum officinale; ſeminibus laeuibus, corollis vix calycem ſuperantibus, foliis lanceolatis LINN. *Spec. pl. p.* 189. Lithoſpermum maius, erectum C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Grenil.* Pl. perennis, ad fluuios, item locis glareoſis, ſiccisque, reperiunda.

SEMEN ouatum conſtat ex cruſta albido-cinerea, dura, ſplendente, inſipida, quae latiori extremo vmbilicum habet fuſcum; et nucleo, dum recens eſt, ſubdulci, oleoſo. Hic, ſemine diutius ſeruato, ingratum rancorem contrahit. Cruſtas, aqua forti, vel aliis acidis, infuſas, ebulliuiſſe, notatum *q*); ſed alii non ſucceſſit experimentum cum

q) GREW *mixtura corp.* p. 22.

cum ſpiritu aceti et ſpiritu vitrioli *r*). Vt igitur dubio adhuc locus ſit, an cum abſorbentibus aliis, e. c. lapidibus cancrorum, vi conueniat *s*). Calculum vrinarium frangere ſemen, vetus fabula eſt, a DIOSCORIDE *t*), PLINIO *u*), RHAZE *x*), concepta. Lotium mouere, hiſce quidem credo; et in ſtranguria efficere aliquid poſſe: quum, ob nucleum, emulſiuae naturae ſit. Commendabile hic oleum erogat; et emulſionem, nec ingratam, nec inſalubrem, praebet. Ill. HALLERO *y*) tota ſtirps videtur narcotica.

ANCHVSA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 156. *Gen. pl. p.* 74.

241.

Pharm. BVGLOSSI *Radix; Herba; Flores.*

Anchuſa officinalis; foliis lanceolatis; ſpicis imbricatis, ſecundis LINN. *Spec. pl. p.* 191. Bugloſſum anguſtifolium maius C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 572. REGNAULT *Botanique, la Bugloſſe vivace.* Pl. perennis, locis ruderatis et ad agros creſcens.

Haec

r) ALSTON *Lect. on the M. m.* T. 2. p. 362.
s) HERM. *Cynoſ. M. m.* T. I. p. 322.
t) *M. m.* L. 3. c. 58.
u) Lib. 27. c. II.
x) *Ad Manſ.* 3. c. 46.
y) *Hiſt. ſt. helv.* n. 595.

Haec cum Anchuſa anguſtifolia L. z) coniungitur ſpecie ab ill. HALLERO a). Nec dubitat, vtrique communes vires tribuere.

Exoleta. In omnibus partibus mucilago quaedam inſipida ſeſe prodit; in floribus praeterea leuis amarities. Vires ſolent ad iſtas Boraginis exigi b). Nec male; docente ſapore, cognatione, item ſtrepitu FOLIORVM, in carbones proiectorum c). Herba tenella olera primo vere ingreditur in Vplandia d). An veterum Bugloſſum ſit idem cum noſtro, non liquet. Certe noſtrum Euphroſyni nomine e) indignum eſt. Nihil enim ad exhilarandum animum facit; licet diu

FLORES ad QVATVOR CORDIALES relati fuerint.

242.

Pharm. ALKANNAE vulgo, ANCHVSAE (Ph. Ed.), *Radix.*

Anchuſa tinctoria; tomentoſa; foliis lanceolatis, obtuſis; ſtaminibus corolla leuioribus. LINN. *Sp. pl.*

z) Depicta a MILLERO in *Figures* Tab. 72.

a) *Hiſt. ſt. Helv.* n. 599.

b) CHOMEL *Uſuelles* T. I. p. 134. — GEOFFROY *Traité de la M. m.* T. 5. p. 390. — ALSTON's *Lectures* Vol. 2. p. 92. rel.

c) GEOFFROY.

d) LINN. *Fl. Svec.* n. 161.

e) PLINIVS *Hiſt. Med.* Lib. 25. c. 8.

pl. p. 192. Anchuſa monſpeliaca I. B. *Hiſt. pl. T.* 3. *p.* 584. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Orcanette.* Pl. perennis, in Gallo-Prouincia creſcens.

Diſtinguenda ab Alkanna orientali, ex Lawſonia inermi L.

RADIX fere cylindrica, calamum ſcriptorium craſſa; cortice ſaturate purpureo, intra quem fabrica ſublignea, albida. Inodora, inſipida, ſubdulcis; non adſtringens, etſi plerique hoc aſſerunt *f*). Cortici ſoli pigmentum iſtud ineſt, quod, caloris ope, tingit ſpiritum vini, olea, axungias, ceram, colore profunde, attamèn grate, rubro; aquam autem colore debiliter modo brũno. Extractum, tam ſpirituoſum, quam aquoſum, amaricans. Fraude ſubinde Bugloſſi radix ſubſtituitur, decocto ligni Braſiliani imbuta, quo acquirit rubedinem. Paſta Alkannae radicis oſſa in pullo intumuerunt *g*). Aperire, coagulatum ſanguinem diſſipare, ſiſtere diarrhoeas, vlcera inueterata exſiccare, olim quidem exiſtimatum *h*); ſed deficiente experientiae fulcro. Vnde, nonniſi pro oleoſis variis tingendis, hodie in officinis aſſeruatur.

PRAE-

f) ALSTON *M. m.* T. I. p. 365.

g) GVETTARD, in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1746. pag. 102.

h) BOERH. *Hort. L. B.* T. I. p. 273.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM RVBRVM POTABILE *i*). Ex radicibus hiſce, vino rubro maceratis, et butyro non ſalito recente coctis. Ad diſcutiendum ſanguinem, ex contuſione interne ſtagnantem et coëuntem, et ad haemoptyſin coërcendam, olim in pretio, ad vnciam, vehiculo calido, ſumtum.

VNGVENTTM RVBEVM AD LABIA ORIS *k*).

CYNOGLOSSVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 159. *Gen. pl. p.* 75.

243.

Pharm. CYNOGLOSSAE *Radix*; *Herba*.

Cynogloſſum officinale; ſtaminibus corolla brevioribus; foliis lato - lanceolatis, tomentoſis, ſeſſilibus LINN. *Sp.pl. p.* 192. Cynogloſſum maius vulgare C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Cynogloſſe.* CURTIS *Flor. Lond.* Intelligitur varietas flore rubro. Pl. biennis, in ruderatis et ad vias obuia.

Odor totius ſtirpis recentis foetens, murino haud abſimilis, et color herbae florumque luridus, ſuſpectam illam reddit. Pecora quoque intactam relinquunt, capris ſolis forte exemtis *l*). Pediculos

i) *Ph. W.* p. 227.

k) Loc. cit.

l) LINN. *Fl. Svec.* n. 162.

culos autem pellit *m*). Stirps, radice remota, destillata, aquam exhibet valde nauſeoſam, odoris narcotici *n*). Vere etiam anodyna; quin, maiori copia ingeſta, narcotica eſt habita *o*). Ex foliis, loco tenellorum Symphyti foliorum coctis, libereque ingeſtis, in familia vomitus, cum aliis malis, dein ſtupor et ſomnus, inſequuti; vno mortuo *p*). Funeſtorum effectuum ex interno vſu et meminit BLAIR *q*). Parce, ſi vnquam hodie, praeterquam in pilulis ſui nominis, vſurpatur.

RADIX grandis, ramoſa, ſuccoſa; externe bruna, vel nigricans; interne albida. In vdis locis obuia grauem viroſum odorem ſpirat; in ſiccioribus inodora fere *r*). Perit et odor, ſiccando eam; nec in extracto, ſiue aqua, ſiue ſpiritu vini, facto, ſeſe figi patitur odora pars. Hiſce iam dubia euadit medica eius, ea, qua ſolet, lege vſurpatae, efficacia; certe metus deleterii effectus infringitur. Vereor igitur, ne non ſatis fida ſint, quae de vſu eius in tuſſi, haemorrhagiis, alui profluuiis, rel., a multis enumerantur, et quae congeſſit SCHRECKIVS *s*).

m) RAY *Hiſt. pl.* p. 490.
n) SCHRECKII *diſſ. de Cynogloſſo* p. 19.
o) BOERH. *Hort L. B.* T. 1. p. 275.
p) MORISON *Hiſt. Oxon.* T. 3. p. 450.
q) In HALL. *hiſt ſt. helv.* n. 587.
r) HERM. *Cynoſ.* T. 1. p. 178.
s) Loc. cit.

Addo: radicem, contra ſcrophulas et ſtrumas, tam in decocto epoto, quam inſtar cataplaſmatis applicatam, celebri medico ſucceſſiſſe *t*). Extractum dyſentericis, ad corrigendam acrem corruptelam, nuperius, nec ſine fructu, ingeſtum *u*).

FOLIA ob ſimiles virtutes celebrata. Succus herbae, praeuia coctione, in ſyrupum redactus, egregiam opem, in catarrhoſis affectibus et tuſſi tulit, *x*). In infuſo theaeformi, cum aliis herbis, eadem praeſtantia ſeſe exſeruit *y*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PILVLAE DE CYNOGLOSSO *z*). Continent Opii extractum, ſemina Hyoſciami, reſinoſa et aromatica varia, radicem denique et ſuccum Cynogloſſi. Ex TRALLIANI *a*) temporibus ad noſtra peruenerunt: inconcinnae etſi compoſitionis; efficaces tamen, et, inter opiata, conſuetioris vſus. Facile patet ex hiſce, vim Cynogloſſi propriam decerni non poſſe. Qua forma a Wirtembergenſibus ſiſtitur, maſſae quaelibet drachma Opii grana octo et totidem ſeminum Hyoſcyami comprehendit. Praeſtat igitur vires Opii, in coërcendis ſpaſticis affectionibus

t) RAY *Hiſt.* l. c.

u) SCOPOLI *Fl. Carn.* Ed. I. p. 440.

x) FVLL. *pharm. ext.* p. 401.

y) SCOPOLI loc. cit.

z) *Ph. W.* p. 125.

a) Lib. 5. c. 1. *de Tuſſi*, Ed. ANDERN. p. 248.

nibus et profluuiis, item ſomno alliciendo, doloreque ſedando. Nominatim ad tuſſim mitigandam *b*) valet, ex catarrhali labe, aſperam arteriam vellicante, natam. Maſſa hac, cum nitro, verſus noctem data, olim optimo patrum nocturnam quietem, crebris pectoris a tuſſi concuſſionibus diu turbatam, tiro medicus feliciter reſtitui. In aſthmate ſpaſmodico inducias ad minimum procurat *c*). Grana bina, ad quinque, vulgaris doſis eſſe ſolent.

PILVLAE DE CYNOGLOSSO CVM CASTOREO *d*). Sunt illae, nuperrime deſcriptae; ſed Croco et Caſtoreo miſtae: vt paullo maiori doſi exhiberi queant. In PILVLIS DE CYNOGLOSSO *Pharmacop. Danicae e*) hoc ſemper connubium locum habet, imminuta et Opii et ſeminum Hyoſcyami quantitate; ita, vt ſingula drachma pilularis maſſae illius grana quatuor modo, horum grana duo, ſibi vindicet.

CORDÌA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 191. *Gen. pl. p.* 110.

244.

Pharm. SEBESTEN.

Cordia Myxa; foliis ouatis, ſupra glabris; corymbis lateralibus; calycibus decemſtriatis LINN.

I 3 *Spec.*

b) TRALLES *de Op. Sect.* 3. p. 123.
c) TRALL. loc. cit. p. 161.
d) *Ph. W.* p. 125. *e*) Pag. 210.

Spec. pl. p. 273. Sebeſtena ſylueſtris C. B., item domeſtica EIVSD. Sebeſtena domeſtica COMMEL. *Hort. Amſtel. T.* 1. *p.* 139. *Tab.* 72., vbi, absque fructu, depicta. Quem vero, etſi ruditer, vna delineauit ALPIN. *pl. Aegypt. p.* 30. et 31. Sebeſten officinarum DILLEN. *Hort. Elth. p.* 340. *Tab.* 255., cuius *figuris* 1 — 5, dextrorſum collocatis, floris partes ſiſtuntur. Arbor, in Aegypto et Malabaria creſcens.

FRVCTVS vnice, etſi rariſſime, apud nos hodie in vſu; hinc vermibus plerumque arroſus offenditur. Drupa eſt, referens prunum exiguum; oblongo-rotunda, vtrinque acuta, nigricans, rugoſa, viſcoſa, ſubdulcis; includens nucem ſubtriquetram, compreſſam, vtrinque emarginatam. DIOSCORIDIS et GALENI operibus non inſertus hicce fructus exſtat; ſed memorarunt eum AEGINETA, AETIVS et ACTVARIVS *f*).

Viſcida huius natura nomen Myxae, apud PLINIVM, aliosque, illi peperit. Poſtponendus Iuiubae fructui, dulcedine; certe vetuſtus, in officinis ſeruatus. Superat vero illum viſciditate: quae tanta eſt, vt Aegypti olim inde viſcum pararint, aucupiis idoneum; fructum contuſum et lotum, quoad aqua ſuperflua abſumeretur, coquendo *g*). Praecipuus

f) C. B. *Pin.* p. 446.
g) ALPIN l. c. p. 29.

cipuus ibidem et alibi vſus fuit in morbis variis pectoris, raucedine, tuſſi, reſpirationis difficultate, etiam inflammatoriis; porro in lotii viarum ardore valuit: quae omnia rationi quoque conſentanea. Ventrem pariter ſubducere, recentem quidem magis, aridum autem minus, veteres obſervarunt; confirmante experientia ſua MATTHIOLI *h*), qui drachmis decem, vel duodecim, pulpae, eandem vim ac Caſſiae tribuit.

h) In DIOSCOR. p. 218.

ORDO XIX.
VERTICILLATAE.

TEVCRIVM.

LINN. *Syst. veg. p.* 438. *Gen. pl. p.* 287.

245.

Pharm. MARI VERI vulgo, f. MARI SYRIACI (Angl.), *Herba*, f. *Summitates.*

Teucrium Marum; foliis integerrimis, ouatis, acutis, petiolatis, fubtus tomentofis; floribus racemofis, fecundis LINN. *Syst. veg. p.* 439. Marum Cortufi IO. BAVH. *Hist. T.* 3. *p.* 242 *i*). Icon: RIVIN. *monop. irreg. Tab.* 23.; item REGNAULT *Botanique*, fed perperam fub nomine Nepetae Catariae, f. *Herbe aux chats.* Fruticulus, crefcens in Valentia et infula Pomponia, f. Porteros, fubter Gallo-Prouincia fita; in Graecia, Creta, Aegypto, Syria. Commode in frigidariis per hiemem feruatur; vt tamen et tepidarii fotum probe ferat.

An in veterum notitiam venerit, et quo nomine Marum infigniuerint, nolo difquirere. Sufficit,

i) Cfr. SCHREBERI *verticill. vnilab.* n. 28. α, et LINN. *Diff. de Maro*, *refp.* DAHLGREN, p. 7.

ficit, impenſam a WEDELIO *k*) ſterili huic rei operam indicaſſe.

Singulari cupidine in hanc ſtirpem, vt Catariam et Valerianam, feles trahuntur, lambendo illam, decerpendo, comedendo; quin, ſi CORTVSO, Patauino quondam Profeſſori Botanices, fidendum, ea deuorata, ſemine vndique illam conſpurcando *l*); et, ſi digiti, iſta obliti, felibus offeruntur, hiſce affricant nares, caput, imo dorſum, in voluptatis, quam ex halitibus percipiunt, teſtimonium *m*).

FOLIA recentia, cum tenellis ramulis, contrita, ſimili fere modo, vt ſal volatile olfactum, grato ſuo et camphoraceo fere aromate, nares vellicant, in ſternutationem vsque; et, per momentum temporis, animum eximie erigunt. Guſtata autem, amaritiem, cum acrimoniae et caloris ſenſu, produnt. Nec multum harum virium ſiccatione perditur. Odora herbae pars aquoſo quoque latice per infuſionem excipi ſeſe patitur; ſapore autem tantum imbecilli eundem imbuit. Spiritus vini plurimum vtriusque generis partium extrahit. Deſtillatione cum aqua largitur oleum aethereum, pungens, volatile, valde fragrans; reſidua parte amara *n*). Penetrabili ſuo odore et ſapore, imo et vi, comparari

k) *Diſſ. de Maro, reſp.* HERMANNO. 1703.

l) IO. BAVH. loc. cit.

m) MÜNCHH. *Hausvater*, T. I. p. 415.

n) LEWIS *M. m.* p. 372.

cum oleo Cochleariae poteſt *o*). Verum cl° HEYERI non contigit, oleum inde eruere *p*).

Mireris merito, quod, ſub hiſce praeſtantiae eius indiciis, tam raro hodie adhibeatur. Interim nolim. Polychreſtum, cum WEDELIO *q*), vocari: quo nomine deſpectam potius reddidit nobilem ſtirpem; vires licet numeroſas ample, ſed ex ratiocinio vnice, recenſuerit. Et ex hoc fonte praecipue promanaſſe, arbitror, plerasque laudes, de ea in libris de medicamentis obuias. Herba, in puluere naribus excepta, et ſternutationem ciët, et copioſam pituitam allicit. Sed praeprimis ad ſingularem eius efficaciam, neruoſum ſyſtema languidum et debile reficiendi, attendendum eſt. Vnde, inter cephalica excellere, notauit HERMANNVS *r*); ob quam vim et magni illam facit BOERHAAVIVS *s*). Nec veritus ill. LINNEVS eſt, eam ſummum analepticum declarare *t*). Promtum vero auxilium praeſtat; nec, etiamſi febre praeſente, nocet: quare eximio alias analeptico, Cinamomo, vt quod nimium calefacit corpus, praeferas. Dolendum tamen, quod ſolamen, quod affert, aeque plerumque fugax ſit, ac

o) FR. HOFFM. *Obſ. phyſ. chym.* p. 19.

p) Vid. CRELL'S *chem. Entdeckungen*, P. 4. p. 57.

q) Loc. cit.

r) *Cynoſ. Mat. med.* Tom. 2. p. 349.

s) *Hiſt. pl. hort. L. B.* p. 262.

t) *Diſſ. cit.* p. 13.

c promtum; vt itaque opinione citius effectus dif-
areat *u*). Poft hanc virtutem, memorabilis fefe
eddit eius, in humorum frigido lentore foluendo,
udore, menftruisque, pellendis, praeftantia. Haecce
le ifta praedicare. non plura, finunt peculiares hi-
toriae, quarum varias ill. LINNEO debemus. Ita,
o narrante, fenex, morbo fubitaneo tam atrociter
correptus, vt de vita defperarent (vtpote, et loquela
et motus potentia orbus, ftertore refpirationem
exerceret), Mari ope vitae iacturae euafit. Quod
dem et poft fesquiannum, quum infultu, apople-
xiae non abfimili, afficeretur, faluti illi fuit. In
Theologo autem, quem afthma, fuffocationem mi-
nans, ex pectoris hydrope, anxerat, deuicit hocce
periculum, et nocturnam quietem reftituit. Simili
fere in cafu iurisconfulto adiumento fuit. Refufci-
tauit et in alio, qui, inter varia alia chronica mala,
tuffi vehemente laborauit (et cuius fputa, fubito, fub
deiectione virium, fuppreffa, fuffocationis metum in-
culcarunt), exfcreationem; tuffimque ipfam paullo
poft compefcuit. In phthifico, fudoribus noctur-
nis iam emaciato, Marum, mixtum cum conferua
Cerefolii, tam ad fudores continendos, quam ad
fcreatum facilitandum, valuit. Alium, ex pectore,
poft haemoptyfin, laborantem, fato, vt videtur,
proximum, in vitam reuocauit. Menftrua fuppreffa
herba,

u) Loc. cit. p. 18.

herba, martialibus nupta, reserauit *x*). Literis vero, ad me datis, vir illustris perscripsit: se eadem medela, b. ROSENSTEINIO, dirissima et pertinacissima tussi, cum difficillima respiratione, in vltimo morbo conflictato, leuamen attulisse exoptatissimum. Addo casum *y*) feminae, quae, ex ictu capitis contra lapidem, apoplecticae instar, ceciderat, in tertiam hebdomadem, administratis variis idoneis, sublethargicae; sed, Maro adhibito, in integrum restitutae. In paralysi autem, post praegressam apoplexiam, iners fuit *z*).

Puluis eiusdem a scrupulo vno, ad dimidiam drachmam, supraque, dari potest. Commodum menstruum vinum praebet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA CEPHALICA *a*). Farrago aromatum, inter quae et Marum, menstruis spirituosis, iam per se valde compositis, infusorum.

EXTRACTVM MAROCOSTINVM *b*). Auctore RAIMVNDO MINDERERO *c*). Ampla pariter formula, ex Aloë, succis variis soluta, Extracto Rhei, Croco, Myrrha,

x) LINN. *Diss. cit.* p. 16. 18.

y) Cl. BERGII *Mat. med.* p. 504.

z) IDEM.

a) *Ph. IV.* p. 71.

b) *Ph. IV.* p. 83.

c) Qui descripsit illud primum in *Aloëdario marocostino* suo a. 1616.

Myrrha, G. ammoniaco, demum Maro vero et Costo, maritata. Vtriusque vsus obsoleuit.

PVLVIS STERNVTATORIVS *d*). Ex foliis Asari, Maioranae, Mari, et floribus Lauendulae.

THERIACAM quoque ingredi, vix operae pretium est indicare.

246.

Pharm. POLII CRETICI *Herba*, f. *Summitates* (Lond).

Teucrium creticum; foliis lanceolato-linearibus, integerrimis; floribus racemosis, ternis LINN. *Syst. veg. p.* 439. Rosmarinus, stoechadis folio ALPIN. *exot. p.* 103. *Tab.* 102. mala. Conf. Teucrium hyssopifolium SCHREB. *verticill. vnilab. n.* 11. Fruticulus Aegypti et Palaestinae. LINNEI species etiam T. breuifolium SCHREB. *l. c. n.* 10., creticam plantam, sub se comprehendit.

Odor HERBAE moderate aromaticus; sapor ingrate amarus. Hodie non, praeterquam in THERIACA, adhibetur. Inter aperientia et corroborantia locus illi assignatur.

Vbi haec deficit, substituitur sequens.

d) *Ph. Lond.* p. 89.

247.

Pharm. POLII MONTANI *Herba*, ſ. *Summitates* (Lond).

Hoc nomine autem non vbiuis vna eademque ſtirps venit.

Galli *e*) intelligunt *Teucrium Polium*; ſpiciis ſubrotundis; foliis oblongis, obtuſis, crenatis tomentoſis, ſeſſilibus; caule proſtrato LINN. *Sp. pl. p.* 792. *α*, Polium montanum luteum C. B. Teucrium aureum SCHREB. *vertic. vnil. n.* 43. Qui ſuffrutex in Gallia auſtrali, Hiſpania, Syria, creſcit;

Germani, *Teucrium montanum*; corymbis terminalibus, glabris; foliis petiolatis, ellipticis, margine reuolutis, ſubtus tomentoſis; caule procumbente SCHREB. *l. c. r.* 57.; quod et T. ſupinum et montanum LINN. includit. Suffrutex Europae calidioris; apricis, ſabuloſis, creſcens;

Angli, *Teucrium capitatum*; capitulis pedunculatis; foliis lanceolatis, crenatis, tomentoſis; caule erecto LINN. *Spec. pl. p.* 792. Polium maritimum, erectum, monſpeliacum C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Thim blanc des Montagnes.* Teucrium Belion SCHREB. *l. c. n.* 49.; etſi et alia efficacia Teucria ſubinde in vſum tracta *f*). In Europae calidioris et Mauritaniae maritimis.

In

e) *Cod. med.* p. 123. *f*) LEWIS *Mat. med.* p. 463.

In *Pharmacopoea Lond.* g) ſuppar vtrique Polio, cretico et montano, virtus tribuitur. Eſt tamen, qui creticum efficacius exiſtimat *h*). *Pharm. Edinburgenſis* Polium montanum vnice requirit. Sed, inter tot alia efficaciora, vtrumque abeſſe poteſt. Pertinet huc remedium, ex Terebinthina Veneta et Polio, contra podagram olim inter Italos vſitatum *i*). MITHRIDATIO Polium montanum Germani addunt.

248.

Pharm. SCORDII *Herba.*

Teucrium Scordium; foliis oblongis, ſeſſilibus, dentato-ſerratis; floribus geminis, axillaribus, pedunculatis; caule diffuſo LINN. *Syſt. veg. p.* 400. SCHREB. *vertic. vnil. n.* 29. Scordium C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 592. REGNAULT *Botanique, le Scordium.* Planta perennis, creſcens in vliginoſis Europae.

HERBA Allium ſpirat, cum leui aromate; ſaporem vero intenſe amarum habet. Longiori mora perdit odorem ſuum, ſimulque ingratior eius ſapor fit. Vtrumquae aquae et ſpiritui vini impertit, infuſione. Spirituoſum extractum, etſi parcius aquoſo, tamen

g) Pag. 15.
h) MILLER. *bot. offic.* p. 353.
i) V. *Appar. Med.* Vol. I. p. 25.

tamen amarum magis et efficacius *k*). Olei aetherei exiguum modo vehit, illudque per aquam, quae deſtillando aſcendit, diſperſum; a quo odor alliaceus dependet *l*). Hic idem in vaccarum adeo lac ſeſe transfert *m*).

Calidae eſt naturae, ventriculo robur reſtituit, putredinem efficaciter coërcet, obſtructiones viſcerum reſerat, ſudorem mouet. Et haec quidem experientia, ſaepe repetita, docet.

Verum et alexipharmaci titulo herbam, vno fere ore, auctores condecorarunt; dignam hocce, tam vi antiſeptica, quam ſudorifera, cenſentes. In prioris virtutis teſtimonium non moror fabuloſam antiquam narrationem, quod in proelio interemtorum cadauera, quae in Scordium inciderint, tardius longe, quam reliqua, computruerint *n*); tanto minus, quum adhuc dubium valde, an veterum Scordium cum noſtro idem ſit. Inter alios contagioſos, malignosque, morbos; ad ipſam peſtem efficaciam eius extenderunt. Sed nullibi fere in hiſce malignis morbis herbam ſolam adminiſtratam offendo; ſed in connubio multorum aliorum, ſub variae praeparationis forma *o*), in Electuario Diaſcor-

k) NEVMANN *Chym.* Vol. 2. P. 4. p. 195. — CARTHEVS. *Mat. med.* T. I. p. 519.

l) NEVM. loc. cit. *m*) LINN. *Fl. Suec.* n. 513.

n) GALEN *de antidot.* Lib. 6. cap. 12.

o) V. e. g. DIEMERBROEK *Tract. de peſte.*

Diaſcordii, aliisque, infra recenſendis, formulis; vt ſaltem plerumque, ſi qua dictorum fides, meritum curationis inter plura diuiſum maneat. Sanioris vero medicinae luce nouimus, quantum noxae ex calidis illis et ſudoriferis, in hiſce morborum generibus, tantum non ſemper redundet. In peſte tamen, ad ſuſtentandas, vel erigendas, vires, et ſubſequam corruptelam humorum auertendam, non infimi loci, prout alia ſtimulantia et antiſeptica, Scordium eſt. Ita decocto eiusdem, cum tantillo terrae Lemnios mixto, comitatus legati BVSBECK *p*), primo peſtis ſtadio in Turcia per iter correptus, ſudoribus largis ex vſu inſequutis, mortis periculum eluctatus eſt *q*).

Contra lumbricos Scordium commendatur; et, veſtibus laneis appoſitum, haſce aduerſus tineas blattasque tueri, notatur *r*) (quas vero ſimiles laudes de herba Hyperici a RIVERIO non exſpectaſſem). Hydropem anaſarca diſpulit, et menſtruum fluxum reſtituit *s*). Si aſthmaticis opem ferat: non tamen phthiſicis, ex vlcere pulmonum, concedi debet; qua in re abuſus in Heluetia factus *t*). Infuſum aqua, Scordium plerumque datur.

In

p) *Lettres par* DE FOY T. I. p. 198.

q) Conf. CHENOT *de peſte* p. 132.

r) RIVER *Obſerv. med.* Cent. I. n. 16.

s) KLEINKNECHT *de Scordio* p. 69. — HALLER.

t) HALL. *hiſt. ſtirp. helv.* n. 288.

In morbis quoque cataneis venereis, in ſcabie, quin herpete pertinaciſſimo, infuſum Scordii ſaturatum, ad libram vnam, ter, quater, vel ſapius, de die, ingeſtum, vna cum balneis, mire prodeſſe, ill. A QUARIN *u*) auctor eſt, Subinde etiam puluis Scordii auxilium attulit in ſcabie venerea; ſed tardius infuſo *x*).

Verum memorandus etiam eſt eximius eius externus in gangraena vſus; quam, et vi antiſeptica, et ſtimulo, in vicinia loci affecti impertito, coërcet; in quem finem alia, ad augendum effectum, addi ſolent. Pro fomento inſeruit decoctum, vel infuſum, herbae, vino, vel aceto, mixtum, adiecto quoque ſale. Cataplaſma quoque, ex herba, recens conquaſſata; et aceto ſaleque mixta, parari poteſt *y*). Vlcerum curationem vel ſolus puluis inſperſus abſoluit *z*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA SCORDII *a*). Spirat recens herbae odorem; ſed in officinis iners plerumque eſt.

ESSENTIA *b*). Eſt haec ſimplex. Vis ſpiritus vini praeualet. Alexipharmaca et ſudorifera praedicatur, ad guttas ſexaginta.

ESSEN-

u) *Animaduerſiones pract.* p. 308. *x*) IDEM l. c.

y) TOURNEF. *Plant. de Paris* T. 3. p. 301. Conf. *Chirurgia* HEISTERI et PLATTNERI.

z) REVSNERI *Obſ. in* WELSCH. *Syll. curat.* p. 72.

a) *Ph. W.* Ed. 1771. p. 6. *b*) Loc. cit. p. 76.

ESSENTIA SCORDII COMPOSITA, ſ. DIASCORDIVM LIQVIDVM MAVR. HOFFM. *c*). Conſtat ex radicibus multis calidis, Croco, Myrrha, rel., inter quae et Scordium et Opium, ſpiritu vini, e baccis Iuniperi abſtracto, maceratis. Exagitat igitur ſanguinem, et ſudorem, inter vires anodynas Opii, inſigniter mouet. Redit huc iterum ambigua alexipharmaci laus.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII *d*). Cui fini deſtinauerit auctor, titulus indicat. Nocuiſſe vero, innumeris exemplis, in febribus, hanc eſſentiam, vt reliquas in vniuerſum, augendo febrem et diatheſin inflammatoriam, vel putridam; et excitaſſe purpuram, exanthemata miliaria, vel petechias, certiſſimum eſt: quorum culpae haud parum in menſtruum ſpirituoſum coniicio.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA TEMPERATA STAHLII *e*).

EXTRACTVM *f*). Fit menſtruo ſemiſpirituoſo. Debilius herba.

SYRVPVS *g*). Meretur ſeruari.

c) Loc. cit.
d) Loc. cit. p. 67. Cfr. *Appar. med.* Vol. I. p. 834.
e) L. c. p. 67. Conf. *Appar. med.* l. c.
f) *Ph. W.* p. 79.
g) Loc. cit. p. 197.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM, ſ. DIASCORDIVM FRACASTORII *h*). Deſcriptum ab auctore *i*). Conſtat ex adſtringentibus, aromaticis, terreis, gummoſis; inter quae et Scordium, cum pauxillo Opii; conſerua Roſarum et melle exceptis. Vnciae ſingulae inſunt grana circiter duo Opii. Memineris tamen, proportionem variare, ſi exſiccari incipit. Drachmae eius duae, ad tres, pro doſi aſſignantur. Inconcinna haecce, et ſuperfluis et inanibus multis referta, formula omnino opus habuit correctione; quam et SYLVIVS *k*) et Londinenſes *l*) moliti ſunt: ſed non tam ſcite, vt eadem acquieſcere liceat. Maxima eius abbreuiatio occurrit in *Pharm. Suec. m*), et ſelectus tantopere a priſtino diſcrepans, vt nomen FRACASTORII vix ſeruari mereatur, licet et Scordium admittat. Morbis malignis et contagioſis, imo ipſi peſti, accommodatum voluit auctor; ſed vehiculo acido temperatum. SYDENHAMI quoque plauſum tulit, in ſingultu, et diarrhoea febrium, contra quam in clyſmate etiam adhibendum curauit. Tutius vero extra febres datur; et hodie fere vnice ad ſiſtenda alui profluuia nimia, poſt euacuationes praegreſſas.

h) Loc. cit. p. 41.

i) In libro *de contagionibus et morb. contag.* Lib. 3. Cap. 7, ad finem.

k) *Ph. Brand.* p. 58.

l) *Ph. Lond.* p. 90. 98.

m) Pag. 88.

249.

249.

Pharm. CHAMAEDRYOS *Herba.*

Teucrium Chamaedrys; foliis cuneiformi-ouatis, incifis, crenatis, petiolatis; floribus ternis; caulibus procumbentibus, fubpilofis LINN. *Syft. veg.* p. 440. β. Chamaedrys minor repens C. B. *n*). Icon: *Fl. Dan.* p. 448. REGNAULT *Botanique, la Germandrée.* Pl. perennis, in Galliae, Italiae, Heluetiae, Germaniae auftralis, locis afperis, montofis, et ad oras viarum, crefcens.

HERBA modice amara, cum odore fubaromatico. Cum aqua pariter, ac fpiritu vini, efficaciam fuam communicat; illam vero magis, quam hunc, amaram reddit.

Praeftans ftirps, et incidendi et roborandi vi etiamnum clara. — In arthritide celebrata impenfius. Commendatum eo fine, inter tot alios, qui inde fanati dicebantur, CAROLO V. decoctum ex vino a medicis Genuenfibus, poft purgans praemiffum, per fexaginta dies ingerendum *o*). Multus in eodem decocto praedicando eft SOLENANDER *p*); SENNERTIQUE *q*) tempore pariter compluribus placuit, variasque antiquiores formulas antarthriticas, quas

 adducit

n) Conf. SCHREB. *vert. vnil.* n. 21.

o) VESAL. *rad. Chin.* p. 111.

p) *Confil. med.* Sect. 5. p. 475.

q) *Oper. Ed. Lugd.* T. 5 et 6. p. 568 et 663.

adducit *r*), aliasque ſuperioris aetatis, intrat; quarum ad normam *Puluis antarthriticus Ducis Portlandiae s*) concinnatus eſt. Fermentationem herbae cum hydromelle illuſtri olim Suecorum heroi, A TORSTENSON, inſtar omnium praeſcripſit a GVLDENKLEE *t*). Quod praeparationis quoque genus, vti et fermentationem cum muſto, vel cereuiſia, nec non eſſentiam, SENNERTVS *u*) probat.

In febribus intermittentibus tantam olim fidem adſciuerat, vt febrifugam dixerint *x*). Aegyptii drachmam pulueris per horam ante acceſſionem optimo ſucceſſu ingeſſerunt *y*). Succeſſit et ruſticis Monſpelienſibus puluis, in iuſculo captus, contra ipſam quartanam *z*). Quin, decoctum, ante et poſt paroxyſmum datum, tertianam ſanaſſe, in his, qui fruſtra cortice Peruuiano vſi ſunt, legitur *a*). Infuſum ex hac et Centaurio minori, cum vino paratum, eandem praerogatiuam demonſtrauit *b*).

Nec in aſthmate et tuſſi inueterata, a pulmonum infarctu oriundis, ſpernenda, multorum teſtimonio

r) L. c. p. 176 et 177.

s) V. *Appar. med.* Vol. I. p. 509.

t) *Oper. Ed.* RIVIN. p. 700. *u*) Loc. cit. p. 177.

x) CAESALPINVS *de plant.* p. 455.

y) ALPIN. *med. Egypt.* p. 316.

z) RIVER. *Obſerv.* Cent 4. n. 84.

a) SEGVIER *pl. Veron.* T. I. p. 319.

b) CHOMEL *Uſuelles* T. 2. p. 139.

monio; qua in re, ad Marrubium proxime accedere, mihi videtur. Arridet, in hisce vitiis, miscela cum melle in decocto *c*). — Hypochondriacis vtilissima pronunciatur *d*); quibus quidem, amaritie et resoluendi virtute, subinde leuamini esse potest. — Addo adhuc vnice, decocti vim in menstruorum suppressione creberrime ab Anglis mulierculis fuisse exploratam *e*).

250.

Pharm. CHAMAEPITYOS *Herba.*

Teucrium Chamaepitys; foliis trifidis, linearibus, integerrimis; floribus sessilibus, lateralibus, solitariis; caule diffuso LINN. *Spec. pl. p.* 787. Chamaepitys lutea vulgaris, s. folio trifido C. B. *f*). Icon: *Fl. Dan. Tab.* 733. REGNAULT *Botanique, l'Ivette.* Pl. annua, crescens in agris glareosis Europae australis, etiam Germaniae, variis in regionibus; item in Palaestina, Africa septentrionali et Virginia.

Recens stirps, viscida ad attactum, odorem habet resinosum, instar Pini; saporem amarum. Vires suas tam aquae, quam spiritui vini, erogat; liberalius vero huic. Infusum, aqua factum, valde amarum

c) CHOMEL. l. c.

d) SENNERT l. c. p. 665.

e) RAY *Hist. pl.* T. I. p. 527.

f) Conf. SCHREB. *vertic. vnil.* n. 4.

amarum et nauſeoſum. Extractum aquoſum amaro auſterum eſt, ſpirituoſum ſubdulce et calidum *g*).

Conuenit HERBA maxime efficacia cum iſta Chamaedryos. Nominatim et Chamaepityn omni tempore in arthritide magni fecerunt; vnde et ab antiquioribus botanicis Yua arthritica dicta, et nomen olim *Pilulis de Yua arthritica* NICOLAI (Salernitani) dedit. In omnibus articulorum affectionibus praeſtantiſſimum declarat SENNERTVS *h*). Placuit multis, puluerem cum Terebinthina compingere *i*), horumque diuturno vſui indulgere. Pari paſſu cum aliis, contra arthritidem idoneis, in formulis bene multis *k*) ambulat; vt in iſta Ducis Portlandiae, de qua nuperrime dictum: quum tamen praeſtitiſſet, eam ſolam praeſcribere, vt virtus propria innoteſceret; idque in puluere. Sed redit hic querela, ad amara in arthritide generatim, praecipue longo tempore capta, pertinens: non ſua noxa carere. Ita quidem apud nonnullos in Heluetia decoctum Chamaepityos, cum ſimilibus roborantibus, podagram fugauit; ſed in febres deinde lentas, aut aſthma, aut apoplecticos inſultus, inciderunt *l*). Commen-

g) LEWIS *Mat. med.* p. 206. *h*) *Oper.* T. 5. 6. p. 177.

i) CLAVDIN. *Conſult.* 19. p. 49. Conſult. 39. p. 93. — SENNERT l. c. p. 568 et 569. — MATTHIOL. in DIOSC. pag. 669.

k) SENNERT. l. c. p. 176 ſq.

l) IO. GESNER in HALL. *Epiſt.* Vol. 5. p. 54.

Commendabilem et ſeſe reddidit, infarctus viſcerum aperiendo, et icterum diſcutiendo *m*). In puluere et infuſo exhiberi poterit. Decoquendo timendum, ne quid virium pereat *n*). — Externe olim, ad abſtergenda et conſolidanda vlcera, maiori in pretio habita, quam hodie. Contra cancrum adeo commendata *o*).

A I V G A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 438. *Gen. pl. p.* 287.

251.

Pharm. CONSOLIDAE MEDIAE, ſ. BVGVLAE (Pariſ.), *Herba.*

Aiuga pyramidalis; tetragono-pyramydalis, villoſa, foliis radicalibus maximis LINN. *Syſt. veg. l. c. p*). Icon: *Fl. Dan. Tab.* 185. Pl. biennis, in pratis montanis creſcens.

Praeeunte LINNEO, hanc ſpeciem ſignifico. Huius loco medicas vires refert HALLERVS *q*) ad *Aiugam reptantem* L.; glabram, ſtolonibus reptantibus *r*); cuius icon vide in BLACKWELL *Tab.* 64.

K 5 *fig.*

m) FERNEL. *method. med.* L. 5. c. 7. et c. 23.

n) HALL. *ſtirp. Helv.* n. 284.

o) MORGAGNI *de ſedibus et cauſ. morbor.* Epiſt. 39 §. 35. — PEYRILHE Diſſ. de cancro.

p) Cfr. SCHREB. *vertic. vnil.* n. 3.

q) *Hiſt. ſt. Helv.* n. 282.

r) *Syſt. veg.* l. c.

fig. 1., item in REGNAULT *Botanique*, *la Bugle*; sed male in proxima effigie omiſſi ſtolones.

HERBA ſubadſtringens, cum amaritie leui. Vulneraria igitur, ſecundum vulgarem conceptum, habita. Nec in vlceribus pulmonum, aliisque internis, ſpreta a RIVERIO *s*) (qui decoctum eius, in iuſculo veruecis, mire prodeſſe, affirmat), aliisque. Hinc et intrauit varias aquas vulnerarias, et aquam viſceralem MAVCHARDI. Viribus ad Prunellam accedit. Sufficit, ſtirpem, obſoleti vſus, pro gargariſmate vnice, in angina, ſeruare, in qua ipſa et vim ſuam experimentis comprobauit *t*).

T H Y M V S.

LINN. *Syſt. veg. p.* 252. *Gen. pl. p.* 297.

252.

Pharm. THYMI *Herba.*

Thymus vulgaris; erectus; foliis reuolutis, ouatis; floribus verticillato-ſpicatis LINN. *Spec. pl. p.* 825. Thymus vulgaris, folio tenuiore C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, *le Thim.* Fruticulus, in locis excelſis, ſaxoſis, Hiſpaniae et Galliae inferioris creberrimus. Hiemen, regionum etiam magis ſeptentrionalium, probe fert; vbi, in

s) *Prax. med.* L. 7. c. 7. T. I. p. 349.

t) MALOUIN in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris.* 1754. p. 512.

in vſum culinarium, abundanter colitur, et, vt parcatur ſpatio, decorique ſimul conſulatur, areae eo cinguntur.

HERBA ſaporis calidi, linguam pungentis, cum amaritie quadam; odoris fragrantis, non admodum grati. Deſtillatione largitur oleum aethereum copioſum. Aqua infuſione eiusdem odora quidem euadit, ſed ſaporem modo debilem acquirit; conuerſa, ſi infundatur ſpiritus vini, ratione. Camphorae ſpeciem continet herba; quae ſeſe declarauit, mox poſt deſtillationem eius cum aqua, dum oleum ab ea ſepararetur, tam in goſſypio, quam orificio vitri, cryſtallis exiguis; dein, poſt aliquot dierum moram, in fundo vitri, cryſtallis, Auellanae nucis adeo magnitudinis, cubicis, ſaccharo candi ſimilibus. Hae plerisque notis conuenerunt cum Camphora ex Lauro camphorifera, Thymi odorem prae ſe ferentes *u*); quamuis in quibusdam diſcreparint *x*): quae tamen diſcrepantia tanta non eſt, quin iuſtus, maximeque idoneus, in chemicis, vt tot aliis, arbiter, ill. GAVBIVS *y*), inuentoris, NEVMANNI, iudicio, de arctiſſima eius cum vera camphorae cognatione, ſubſcriberet. Non poteſt igitur hocce concrementum ad ſalia

u) NEVMANN, in *Philoſ. Tranſactions* Vol. 33. p. 321 ſqq. recuſ. in *Miſcell. Berol.* T. 3. p. 70 ſqq.

x) BROWN, in *Philoſ. Tranſact.* l. c. p. 361 ſqq.

y) *Aduerſ. varii argum.* p. 100. 103.

ſalia volatila oleoſa ſolida, quae in oleis aethereis, per multos annos ſeruatis, ſubinde reperiuntur, referri.

Vſus eius culinario ſcopo longe frequentior, quam medico. Etenim vulgare ciborum pauperioribus condimentum, praecipue farciminum. Ceterum, ſi ſalutaris vis ſpectetur: multa, cum reliquis verticillatis aromaticis ſimilia, patrat; de quibus infra, ſub Lauendula, Saluia, Roremarino, vtne in repetitiones ingratas incidam, pluribus.

PRAEPARATVM.

OLEVM THYMI DESTILLATVM. Vbiuis obuium. Tanta copia emergit, vt SPIELMANNO *z*) vnciam eius vnam, herbae librae octo ſuppeditarint; CARTHEVSERO *a*) autem drachmam vnam et ſemiſſem, herbae libra vna. Valde acre eſt; coloris, vel flaui, vel, ſi fortior ignis adhibitus, profunde bruni.

253.

Pharm. SERPILLI *Herba.*

Thymus Serpyllum; floribus capitatis; caulibus repentibus; foliis planis, obtuſis, baſi ciliatis LINN. *Syſt. veg. p.* 452. Serpyllum vulgare minus C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Serpolet;* CURTIS

z) *Mat. med.* p. 300.
a) *Mat. med.* T. 2. p. 115.

CURTIS *Flor. Lond.* Suffrutex, in locis campeſtribus, aridis, creber.

Sapor HERBAE aromaticus, ſubamarus; odor gratus, ad citrinum inclinans, calcando viatores reficiens, gratior adhuc in varietate, quam CASPARVS BAVHINVS foliis citri odore diſtinguit, quae *Thymus citratus* in *Pharm. Lond.* audit. Oleum eius aethereum, blandius longe, quam Thymi, parca modo quantitate eruitur *b*). Accepta apibus ſtirps *c*).

Derelicta hodie a medicis non inefficax ſtirps, vt fere vnice extrinſecus ſubinde, ad diſcutiendos ſtagnantes humores, parteſque roborandas, vel in ſacculis, vel fomenti inſtar, vino cocta, applicetur; vti et in balneo, ad ciendos menſes, adhibeatur. Infuſum potatum ill. A LINNÉ, et ore et ſcripto *d*), contra cephalaeam a crapula, laudauit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA SERPILLI DESTILLATA *e*).

OLEVM DESTILLATVM *f*). Rubicundum, fragrans. Ad drachmam dimidiam, ex libris triginta recentis

b) Conf. DEHNE, in CRELL'S *chem. Journal* P. 3. p. 19.

c) *Svar på Frågan om bi-ſkötſeln.* Reſp. 2. HAGSTRÖMII pag. 128.

d) *Fl. Svec.* n. 535.

e) *Ph. W.* p. 8.

f) *Ph. W.* p. 116.

recentis herbae, elicitur *g*). Denti cariofo inditum, eius dolori medetur *h*).

SPIRITVS *i*). In paralyfi linguae ore cum fucceffu retinetur *k*).

AQVA BENEDICTA SERPILLI *l*). Eft aqua vinofa, ex fragrantibus herbis et aromatibus conftans; vnde, ad incidendum et excitandum, valet, abfente febre.

MELISSA.

LINN. *Syft. veg. p.* 453. *Gen. pl. p.* 298.

254.

Pharm. MELISSAE CITRINAE *Herba.*

Meliffa officinalis; racemis axillaribus, verticillatis; pedicellis fimplicibus LINN. *Spec. pl. p.* 827. Meliffa hortenfis C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Meliffe.* Pl. perennis. In montibus auftralioris Europae fponte crefcit; in hortis vero colitur.

An Μελισσοφυλλον, f. Μελιτταινα, DIOSCORIDIS *m*) fit: merito dubitatur; adeo vt NICANDER *n*) nomen

g) BAVME' *Pharmacie* T. 2. p. 45.

h) MILLER *Bot. offic.* p. 411.

i) *Ph. W.* p. 178.

k) LANGE, in RICHTER's *Bibliothek*, Vol. 8. p. 508.

l) *Ph. W.* p. 11.

m) Lib. 3. c. 118.

n) *Theriac.* v. 554. 555.

nomen ad Marrubium transferat. Qui plura circa ambiguam veterum Graecorum et Latinorum notitiam de nostra planta nosse cupit, adeat SCHVLZIVM *o*).

HERBA recens odore Citrum refert; vix exsiccata, sapor eius nonnihil acris et aromaticus. Infusum aquosum citreum odorem recipit, nec ingrate sapit. Hinc et Theae Chinensi substituere, quibusdam visum *p*). Extractum, ex eo spissatum, tamen amariusculum et subausterum. Spiritus vini infusus, plus sapidi, minus odoriferi, eruit; pondus extracti, inde facti, altero minus. Olei aetherei pauxillum modo herbae inest; nec, nisi ex magna copia stirpis, vel cohobatione aquae, euoluendum *q*). Ob exiguam quantitatem olei huius, destillatur oleum aethereum ex Dracocephalo Moldauica, in connubio cum Monarda didyma *r*). Interim stirpem, postquam iam defloruerit, decerptam, satis conspicuam copiam olei largiri, traditur; quum praecocius collecta parum eroget *s*).

Arabes primum, ad neruos reficiendi, animum exhilarandi, vires deiectas erigendi, virtutem animum aduerterunt. Quae laus a multis, recentioris aetatis,

o) *Diss. de Melissa.* Hal. 1739.

p) V. *Hannöv. Magazin*, 1770. n. 71.

q) Conf. CRELL'S *chem. Journal*, P. 3. p. 28.

r) Vid. HEYER, in CRELL'S *Erfind.* P. 2. p. 49.

s) SCHVLZ loc. cit. p. 10.

aetatis, iteratur: ad vertiginem, memoriae labem, paralyſin, melancholiam, nominatim hypochondriacam, de puluere foliorum, ad drachmam vnam, ſingulis diebus, per menſem vſurpato *t*); ad maniam veram, de infuſo eorum, ſpiritu vini facto *u*); palpitationem cordis, in conſerua *x*); aliasque ſyſtematis neruoſi affectiones. In aqua, probe parata, colligi, quicquid ineſt virium, grauis teſtis exſtat *y*); qui in melancholicis, hypochondriacis, chloroſi laborantibus, palpitationi cordis abnoxiis, quoties mala haec a ſpirituum perturbatione magis, quam a materiae morbificae mole aggeſta, pendeant, hacce vix par aliud remedium agnoſcit.

Menſtruum fluxum tardantem ciëre decoctum, iam dudum mulierculae nouerunt *z*); nec hodie, quod ſcio, infuſum, hocce fine, negligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MELISSAE DESTILLATA *a*). Pretium eius iam prolatum.

OLEVM DESTILLATVM *b*), flaueſcens, fragrans. Sunt, qui in morbis capitis, a ſyſtematis neruoſi labe

t) FR. HOFFM. *Diſſ. de remed. domeſt.* §. 20.
u) RIVER. *Prax.* L. I. cap. 13. p. 92.
x) FOREST. *Obſerv.* Lib. 28. n. 65.
y) BOERHAAV. *Chem.* T. 2. p. 67.
z) SIMON PAVLLI *Quadr. bot.* p. 436.
a) *Ph. W.* p. 8.
b) *Ph. W.* p. 116.

labe oriundis, et neruorum debilitate, illud impensius laudant c).

AQVA MELISSAE CVM VINO d).

AQVA MELISSAE SPIRITVOSA COMPOSITA, *Eau des Carmes e*). Efficax, sodalitio variorum aromatum, spiritus, in paralysi, flatulentisque affectibus, drachmae vnius, supraque, dosi; externa etiam applicatione.

AQVA MELISSAE ANTIHYSTERICA f). Vsus praecipuus, cui destinata, ex nomine et adiectis Castoreo et Myrrha patet. Praeter haec et Melissam, aromatica quaedam, vino digesta, continet.

SPIRITVS MELISSAE g).

SYRVPVS h).

255.

Pharm. CALAMINTHAE, vel CALAMINTHAE MONTANAE (Edinb.), *Herba.*

Melissa Calamintha; pedunculis axillaribus, dichotomis, longitudine foliorum LINN. *Spec. pl. p.* 827. Calamintha vulgaris, vel officinarum, Germaniae C. B. Icon: Calamentha RIVIN. *irreg. monop. Tab.* 46. Pl. perennis, crescens in dumetis Heluetiae, Italiae, Galliae, Hispaniae. Male

c) FR. HOFFM. *Obs. phys. chym.* p. 19. item BOERH. l. c.
d) *Ph. W.* p. 19.
e) Loc. cit.
f) Loc. cit.
g) *Ph. W.* p. 174.
h) *Ph. W.* p. 194.

Male huic quidam pharmacopolae Clinopodium vulgare L., vix aromaticum, ſubſtituunt. In Anglia herba colligitur ex *Meliſſa Nepeta;* pedunculis axillaribus, dichotomis, folio longioribus; caule aſcendente, hirſuto LINN. *Syſt. veg. p.* 453.; quae eſt Calamintha, Pulegii odore, ſ. Nepeta C. B.; efficaci omnino ſtirpe, ad vires Pulegii accedente, tamque acri, vt veſicas, cuti impoſita, excitet *i)*.

Altera, extra Angliam magis expetita, blandior quidem: attamen odoris fragrantis, ſi teritur herba, et menthaceum aemulantis; ſaporis calidi. Non ſpernendae igitur efficaciae; ſed, ob ſimiles alias ſtirpes, ſenſim in deſuetudinem abiit. Vires eius plerumque ad iſtos Menthae exigi ſolent.

MELITTIS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 455. *Gen. pl. p.* 299.

256.

Pharm. MELISSOPHYLLI *Folia.*

Melittis Meliſſophyllum; LINN. *Syſt. veg. l. c.* Lamium montanum, meliſſae folio C. B. Meliſſophyllum verum FVCHS. *Hiſt. ſtirp. p.* 497. Icon: IACQU. *Miſcellan. Auſtriac. Vol.* I. *Tab.* 26. REGNAULT *Botanique, la Meliſſe bâtarde;* item in IO. MILLERI *Illuſtr. Syſt. ſexual.* Pl. perennis dumetorum

i) HALL. *ſtirp. Helv.* n. 240.

metorum Germaniae, Auſtriae, Heluetiae, Monſpelii.

Hoc eſſe veterum Graecorum Μελισσοφυλλον, Latinis Apiaſtrum dictum, FVCHSIVS innuit. Quod apibus maxime in deliciis eſſe, tradiderunt; adeo vt, ſi eo aluearia perungerentur, iſtae non aufugerent. Perperam vero Lamium Plinii nuncupatur a SAM. FR. KÖNIG *k*); quod nomen rectius ad Lamium maculatum L. applicatur.

Rariſſime vſu venit elegans haecce ſtirps; ſed paucis tamen hic memoranda, ob vires, illi hinc inde adſcriptas. Odor FOLIORVM Lamii, ſed gratior; ſapor ſubamarus. Aqua, ex iis deſtillata, valde fragrans, cum oleo ſupernatante *l*). Vtinam KÖNIGIVS, in analyſi chymica et ex eadem ad vires medicas concludendo multus, plus practicae experientiae tribuiſſet. In ſuppreſſione lotii reſeranda *m*), in renum ſabulo et calculis emolliendis *n*), item in fluxu menſtruo pellendo *o*), valere, notatum. Argentoratenſibus, prae reliquis, hodie commendabile videtur; idque in infuſo theaeformi.

k) In *Diſſ. de Lamino Plinii.* Argent. 1742. c. ic.

l) KÖNIG l. c. p. 7.

m) TOURN. *Pl. de Paris*, T. 2. p. 439.; adſtipulante GARIDEL, in *Plantes d'Aix* p. 313.

n) KÖNIG l. c. p. 17.

o) SPIELM. *Mat. med.* p. 653.

HYSSOPVS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 441. *Gen. plant. p.* 289.

257.

Pharm. HYSSOPI *Folia*, vel *Summitates.*

Hyſſopus officinalis; ſpicis ſecundis, foliis lanceolatis LINN. *Syſt. veg. l. c.* Hyſſopus officinarum, ſiue ſpicata C. B. Icon: IACQU. *Miſcellan. Auſtriac. Vol.* 1. *Tab.* 254. REGNAULT *Botanique, l'Hyſſope.* Pl. ſuffruticoſa, in Auſtriae ſubalpinis et Sibiria ſponte creſcens. In hortis alibi colitur.

Sapor FOLIORVM amaro calidus, odor fragrans. Spiritus vini plus virium extrahit, quam aqua; ſicque impraegnatus, extractum exhibet ſubamarum, calidum et acre; extractum aquoſum autem amaricans, acerbum et ſubſalſum, eſt. Aqua deſtillata fragrantiam herbae recipit, et oleum ſecum abripit, ad vnciam vnam vsque ex libris ſex recentis herbae, teſte LEWIS *p*); aliis in proportione diſcrepantibus.

Prae reliquis, quibus herba pollet, virtutibus, incidens et reſoluens omnium animos tenet. Haſce in morbis pectoris frigidis, tuſſi, aſthmate, efficaciter exercet, vt vulgare ideo infuſis theaeformibus additamentum exſtet; modo palato ſapor non diſpliceat, omniſque febris abſit. Ad ventriculum roborandum facit. In Suecia, infuſum aquoſum vermibus

p) *Mat. med.* p. 317.

mibus inteſtinorum infeſtum eſſe, conſtitit. Eo quum vteretur, contra tuſſim, mater: infans eius aliquot cyathos mane hauſit, eo euentu, vt copia inſignis vermium ſecederet *q*).

In angina pituitoſa gargariſma eiusdem confert. Stagnantem, ex contuſione, ſanguinem, fotu applicata herba potenter diſcutit. Nec excluduntur ſugillationes oculorum; quibus herba, intra ſacculum, aqua *r*), vel et vino, decocta *s*), clauſis palpebris, ſubuenit. Hinc et ill. A ROSENSTEIN *t*), in ophthalmia, poſt applicationem hirudinum, foveri tepide aliquoties de die, iubet, oculum vino Pontack, in quo herba haec decocta fuerit; ſuperimpoſito poſtea eiusmodi ſacculo, eodem vino impraegnato.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA HYSSOPI DESTILLATA *u*). Aromatica.

OLEVM DESTILLATVM *x*). Flauicans initio, dein ſubbrunum; valde acre; odore plantae.

SYRVPVS *y*). Recipit Hyſſopum, Capillos Veneris, radices Helenii et Apii. Pectoris vitiis, ſupra dictis,

q) ROSENSTEIN *Barnſjukd.* p. 358.
r) RIOLAN. *Curat. morb. ocul.* p. 876.
s) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 389.
t) *Reſeapot.* p. 40.
u) *Ph. W.* p. 8.
x) *Ph. W.* p. 116.
y) *Ph. W.* p. 192.

dictis, dicatus. SYRVPVS *Cod. med. Parif.* z) fimplicitate fua praeftat.

LAVENDVLA.

LINN. *Syft. veg. p.* 443. *Gen. pl. p.* 290.

258.

Pharm. LAVENDVLAE *Flores.*

Lauendula Spica; foliis lanceolatis, integris; fpicis nudis LINN. *Spec. pl. p.* 800. *α*, Lauandula anguftifolia C. B. Icon: GARIDEL *Plantes d'Aix Tab.* 90. *Hort. Rom. T.* 3. *Tab.* 72. REGNAULT *Botanique, la Lavande femelle.* Fruticulus, crefcens in Italia, Hifpania, Languedocia, item Heluetia paffim. In hortis, ad areas fepiendas, et florum caufa, colitur.

Per FLORES autem intelligendi integri verticilli, cum bracteis, calycibus et corollis nondum expanfis. Verticillorum, quorum flores expanfi, vis inferior. Praeter Varietatem *α*, altera *β*, latifolia, in *Pharm. Parif.* *a*) quoque requiritur; quae, planta annua altera efficacior cenfetur. Sed de priori vnice hic fermo efto. Folia longe debiliora.

Placent flores gratia odoris: vt inter lintea reponantur; materiem, iuxta Rofas, primariam conftituant odoramentorum ficcorum; et fuffitibus iucundis

z) Pag. 29.

a) Pag. 87.

cundis addantur. Sapor illis ineſt amaricans, calidus. Virtutes ſuas et in aquam et in ſpiritum vini transfert; copioſius autem in hunc. Aqua deſtillata oleum, fragrantiam florum continens, ſecum rapit, copia non ſemper eadem, ad $\frac{1}{60}$ *b*), vel $\frac{1}{64}$ *c*); ill. SPIELMANNVS *d*) autem nonniſi $\frac{1}{256}$. Vix vnquam, absque praeuia praeparatione, per os ingeruntur. Omnes vero in eo conuenimus: neruos reficere, ſtimulare et roborare inſigniter; vt in animi deliquiis, paralyſi, tremoribus artuum, vertigine, affinibusque ſyſtematis neruoſi morbis, conducant; reſoluendi pariter efficacia haud mediocri inſtrui, et ſudorem pellere. Abſint autem congeſtiones humorum ad caput, plethora, febris; praecipue ſi liquidis ſpirituoſis flores hi excipiuntur, per quae menſtrua manifeſte ſaepe nocuerunt. Tutius ſacculis, vel fomentatione, extrinſecus, ad ſtagnationes humorum varias diſſipandas, imponuntur.

Fugantur formicae Lauendula, praecipue eius floribus. Hinc plantetur circa alias ſtirpes tuendas, et prope arbores pomiferas; vel, dum fieri poteſt, flores lauendulae plantis inſpergantur *e*).

b) LEWIS *Mat. med.* p. 344.
c) CARTHEVS. *Mat. med.* T. 2. p. 149.
d) *Chem.* p. 214.
e) *Hannöv. Magazin*, 1787. n. 70. — HIRSCHFELD *Gartenkalender*, 1789. p. 201.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA LAVENDVLAE DESTILLATA *f*). Fragrans, analeptica.

OLEVM DESTILLATVM LAVENDVLAE, f. SPICAE *g*). Coloris laete flauicantis, acre. Ex Gallo-Prouincia copiofe transfertur; fed faepe adulteratur fpiritu vini, vel oleo Terebinthinae *h*). Paralyticis membris externe infricatur. Rariffime interne, ad aliquot guttulas, vfurpatur.

SPIRITVS *i*), *Eau de Lavande.* Simplex, cum fpiritu vini. Vulgatiffimus fpirituum, odoratui dicatorum. Crebro, ad excitandos deliquio animi proftratos, naribus, temporibus, carpis, adhibetur; quo autem fine acetum concentratum longe praeferendum; et hocce fpiritus falis ammoniaci, cum calce viua paratus. In paralyfi artuum externe inungitur. Ore retentus, balbutiem et linguae paralyfin leuat.

SPIRITVS LAVENDVLAE COMPOSITVS *k*), Anglis *Palfy-drops.* Aromatum aliorum acceffione, altero fortior. Huius naturae plura adhuc continet fpiritus hic, fecundum *Pharm. Edinb. l*) concinnatus. Santalum rubrum, coloris caufa, vtrobiuis additur. Guttae huius octo, vel decem, faccharo inftillatae, vel

f) *Ph. omn.* *g*) *Ph. omn.*

h) V. GEOFFROY, in *Mem. de l'Ac. d. fc. de Paris* 1715. Pag. 321.

i) *Ph. omn.* *k*) *Ph. Lond.* p. 58. *l*) Pag. 33.

vel cum pauxillo vini, f. aquae Cinamomi, ingeſtae, eximie, in defectu virium ſubitaneo, animi deliquio et apoplexia ſeroſa, refocillant *m*).

ACETVM LAVENDVLAE *n*).

BALSAMVS LAVENDVLAE *o*). Ex oleo deſtillato Lauendulae et Oleo nuciſtae expreſſo.

GVTTAE ANGLICANAE CEPHALICAE *p*). Deſtillatione ſpiritus volatilis, ſerici crudi et olei deſtillati Lauendulae, ſpiritu vini diluti.

PVLVIS STERNVTATORIVS *q*).

259.

Pharm. STOECHADIS, vel STOECHADIS ARABICAE, *Flores.*

Lauandula Stoechas; foliis lanceolato-linearibus, integerrimis; ſpicis comoſis LINN. *Syſt. veg.* *p.* 443. Stoechas purpurea C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Stoechas.* Suffrutex Hiſpaniae, inferioris Galliae, Italiae.

Vtique non ſpernenda planta, cuius et folia, inter digitos trita, camphoraceum odorem ſpargunt.

FLORES vero, ſeu potius integrae ſpicae, vnice expetuntur; gratum forteque aroma ſpirantes, et amaricantis calidique ſaporis. Largiuntur deſtilla-

m) ROSENST. *Apot.* p. 35.
n) *Ph. W.* p. 3. *o*) *Ph. W.* p. 28.
p) Loc. cit. p. 89. *q*) *Ph. Lond.* p. 89.

ſtillatione non parum olei fragrantis; quo ſi exuuntur, extractum amariuſculum et ſubadſtringens remanet. Superfluam Stoechadem reddidit Lauendula; vnde nec, niſi vetuſtate effoeti, flores in officinis proſtant.

Intrant THERIACAM et MITHRIDATIVM.

ORIGANVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 452. *Gen. pl. p.* 297.

260.

Pharm. DICTAMNI CRETICI *Folia.*

Origanum Dictamnus; foliis inferioribus tomentoſis, ſpicis nutantibus LINN. *Spec. pl. p.* 823. Dictamnus creticus C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Dictame de Crête.* Pl. fruteſcens, ex Candiae monte Ida.

Rari hodie vſus; vnde vix, niſi inertior herba, in faſciculos colligata, in quibus ſubinde capitula florentia et caules, in officinis ſeruatur. FOLIA vero, integrae virtutis, ſaporis ſunt aromatici et feruidi, odoriſque fragrantis. Olei ex integra libra in ſummum drachma dimidia eruitur, quod ipſum luteo-brunum, penetrantis odoris ſaporiſque eſt *r*); aqua, cum quo aſcendit, aromatica. De hac ſtirpe veteres Graeci, Latinique, fabulati ſunt: ea

r) NEVMANN. *Chym.* Vol. 2. P. 2. p. 282.

ea deuorata capras, ſagitta transfixas, telam eiicere *s*). Repetierunt commentum recentiorum varii, inter exempla ſalutaris brutorum in medicamina inſtinctus. Noxius magis eſt error, quod ad partus difficiles accelerandos, vel certe dolores ſedandos, conducere, veteres crediderint *t*); qui et, ad reſerandos menſes, et ſecundinas pellendas, adhibuerunt *u*).

In DIASCORDIO, MITHRIDATIO, THERIACA, hodie adhuc vſu venit.

261.

Pharm. ORIGANI CRETICI *Herba.*

Origanum creticum; ſpicis aggregatis, longis, priſmaticis, rectis; bracteis membranaceis, calyce duplo longioribus LINN. *Spec. pl. p.* 823. Origanum creticum C. B. Pl. perennis, creſcens in Palaeſtina et Europa auſtrali, etiam Baſileae Heluetiae.

SPICAE vnice dicto nomine ſeruantur, lutei, dum ſiccae ſunt, coloris; ſaporis grate aromatici et amari-

s) THEOPHR. *Hiſt.* l. 9. c. 16. — DIOSC. L. 3. c. 37. — ARIST. 9. Hiſt. 6. — VIRGIL. *Aeneid.* l. 12. v. 412. T. 3. p. 563. Ed. HEYN. — PLIN. Lib. 25. c. 8.

t) THEOPHR. DIOSCOR.

u) HIPPOCR. *de morb. mulierum*; — item *de nat. mulierum.*

amaricantis; odoris iucundi, grauis. Qui idem et ineſt oleo deſtillato, ſaporis feruentis, coloris rubri. Lactucae condimentum gratum in acetariis eſt. Inter tot alias aromaticas ſtirpes ſimilium virtutum, obliuioni haec data; alioquin non ſpernenda.

PRAEPARATVM.

OLEVM odore ſuo nares valde afficit, et errhinam, pituitam liquantem, virtutem exſerit. In odontalgia curanda magni fit a quibusdam *x*).

162.

Pharm. ORIGANI VVLGARIS *Herba.*

Origanum vulgare; ſpicis ſubrotundis, paniculatis, conglomeratis; bracteis calyce longioribus, ouatis LINN. *Spec. pl. p.* 824. Origanum ſylueſtre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 638. *Hort. Rom. T.* 3. *Tab.* 75. REGNAULT *Botanique, l'Origan ſauvage.* Pl. perennis, in montibus, petris abruptis, et ad margines dumetorum, crebra.

HERBA, odore ad Maioranam accedens, ſaporem acrem, aromaticum, habet. Oleum deſtillatione largitur exigua quantitate, ad $\frac{1}{1536}$ *y*); idque valde acre, odoris eiusdem ac herba. Acorem a cereuiſia auertit, illi addita, vel in dolio ſuſpenſa *z*).

Sub

x) HOFFM. *Obſ. phyſ. chem.* p. 20.

y) SPIELM. *Mat. med.* p. 286.

z) SCHWENKFELD *Stirp. Sileſ.* p. 150.

Sub fermentationem eius autem ſi adiiciatur, inebriantem illam reddit *a*). Folia, ſiccata et aqua perfuſa, ſuccedaneum Theae Chinenſis haud ignobile praebent *b*); ſed, me iudice, iuſto calidius. Incidendi efficacia, in tuſſi, absque febre, et aſthmate, explorata. Nec minorem vim praeſtitit in menſtruis pellendis. Infuſum aquoſum in vtroque caſu confert; in poſteriori quoque, pediluuii, vel ſemicupii, forma applicata. Extrinſecus, in epithematibus ſiccis, vel humidis, reſoluit, diſcutitque, cognatarum ſtirpium in modum. Quum harum vero multae illi vi antiſtent, obſoleuit ſenſim eiusdem fama.

PRAEPARATVM.

OLEVM ORIGANI DESTILLATVM *c*). Goſſypio inſtillatum, in cauum dentem, dolore correptum, immittitur; quem, vt alia ſimilia acria, ſopit. Optimo ſucceſſu, in carie oſſium in vnierſum coërcenda, adhiberi, lego *d*).

a) LINN. *Fl. Suec.* n. 534.

b) LINN. *Wäſtgöta Reſa*, p. 196.

c) *Ph. omn.*

d) LANGE *Brunſv. domeſt.* p. 249.

263.

Pharm. MAIORANAE *Herba.*

Origanum Maiorana; foliis ouatis, obtusis; spicis subrotundis, compactis, pubescentibus LINN. *Spec. pl. p.* 825. Maiorana vulgaris C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Marjolaine.* Pl. annua, patriae hucusque ignotae. Colitur in omnibus hortis culinaribus, satione in vaporario praegressa.

Ἀμάρακον, s. Σαμψυχον, veterum esse, creditur. SVMMITATES et HERBA vsurpantur. Odor fortis; sapor aromaticus, subacris et amaricans. Spiritus vini plus sapidarum partium infusione sibi vindicat; aqua vero odoras potentius abripit *e*). Aqua, destillatione emergens, fragrantis odoris. Oleum simul euehitur ad $\frac{1}{64}$ partem *f*). Destillatione sicca vna cum liquido, odoris volatilis, crystalli obtinentur, naturae salis ammoniaci *g*).

Pauperioribus herba pro condimento ciborum est, et in farciminibus vix solet omitti. Parcius a medicis, pro interno vsu, subministratur: vt tamen, in resoluenda pituita, nares, ventriculum, pulmones, cum annexis partibus, grauante; neruis vellicandis, sanguine exagitando, sudore pellendo, haud medio-

e) LEWIS *Mat. med.* p. 366.

f) CARTHEVSER. — SPIELM. *Mat. med.* p. 278.

g) *Almanach für Scheidekünstler und Apoth.* 1783. p. 163 sq.

mediocrem vim poſſidere, agnoſcas. Tumores mammarum dolentes, ſcirrhoſos, herba recens, viridis, per tempus applicata, feliciter diſſipauit *h*). Sacculis herba ſicca inditur, ad ſtaſes externas diſcutiendas, et neruos ſtimulandos. Puluis eiusdem, naribus attractus, vel aqua deſtillata, vel et oleum dilutum, mucum narium ſoluit, et ſternutationem excitat; vnde et ſternutatoriis pulueribus crebro admiſcetur. Aegyptii clyſmate, ex libra vna decocti Maioranae, cum olei laurini vnciis tribus, quartanam curant; quin, ipſe ALPINVS *i*) eodem conualuit. Pertinet hoc, ſine dubio, ad iſta ſubſidia, quae, ſudorem pellendo, febrem tollunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MAIORANAE DESTILLATA *k*). Fragrantiam eius laudaui.

OLEVM DESTILLATVM *l*). Color eius, ſi mitior ignis adhibitus, pallide luteus, ſed ſi fortior ignis, vel vetuſtas, acceſſerit, rubicundus; ſapor acris, calidus. Aetate in ſal volatile, oleoſum, ſolidum, concreſcit, ex plurium obſeruatione *m*).

Sal

h) COHAVSEN in *Comm. Nor.* a. 1742. p. 151.

i) *Med. method.* p. 342.

k) *Ph. W.* p. 8.

l) *Ph. omn.*

m) GEOFFROY, in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1721. p. 163. — CRÜGER, in *Eph. Nat. carioſ.* Dec. 2. Ann. 5. Obſ. 38. p. 70. — *Philoſ. Tranſact.* Vol. 33. p. 366. — HAGEN *Diſſ. Docimaſia concretionem in nonnullis oleis aethereis*, p. 6 ſq. p. 19.

Sal hoc albidum eſt, odore ac ſapore conuenit cum oleo Maioranae recenti, etſi compage et colore diſcrepans. Ferro calefacto impoſitum, deliqueſcit; recuperans autem formam et compagem, poſtquam refrixerit. Diutius in eodem retentum, olei Maioranae vetuſtioris odorem vndique per conclaue ſpargit. Spiritu vini ſoluitur, et ſolutio, aqua frigida affuſa, lacteſcit. Poſt abſtractionem ſpiritus et euaporationem in ſubſidium adhibitam, reliquum in flores candidos concreſcit *n*). Flagrat, admota flamma; ſed remanente nigredine quadam. Aëre non, inſtar Camphorae, conſumitur. Multis praeterea notis a Camphorae natura diſcrepat; magis autem conuenit cum iſta florum Benzoës *o*). — Oleum externe vnice adhibetur.

OLEVM COCTVM *p*). Reſoluens nonnihil.

BALSAMVM *q*). Ex oleo Maioranae deſtillato et oleo nucis moſchatae expreſſo.

VNGVENTVM, ſ. BVTYRVM, MAIORANAE *r*). Ex herba eius recenti, butyro cocta et oleo deſtillato eiusdem commixta. — Prius efficacius, in neruis ſtimulandis, flatibus diſcutiendis. In obſtructione narium a muco, apud infantes, confert, extrinſe-

cus

n) CRÜGER l. c.

o) GÖTTLING. *Almanach für Scheidekünſtler* 1783. p. 140 ſq.

p) *Ph. IV.* p. 114.

q) Loc. cit. p. 28.

r) Loc. cit. p. 223.

cus nafo alterutrum illinere. Butyrum laudat, nominatim hoc fine, b. A ROSENSTEIN s).

PVLVERES STERNVTATORII t) numerofi, inter alia multa, vel herbam, vel oleum, Maioranae recipiunt.

PVLVIS STERNVTATORIVS u).

SATVREIA.

LINN. *Syft. veg. p.* 441. *Gen. pl. p.* 288.

264.

Pharm. SATVREIAE *Herba.*

Satureia hortenfis; pedunculis bifloris LINN. *Spec. pl. p.* 795. Satureia hortenfis C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Sariète.* Pl. annua, in inferiori Gallia et Italia fpontanea; in hortis vero vbiuis fata.

Sapor HERBAE aromaticus, acris et calidus; odor fragrans. In vtroque Thymum aemulatur, quo tamen mitior. Aqua infufione odorem quidem recipit; fed faporis exiguum: quum e contrario in fpiritum, quicquid ineft efficaciae, transeat. Pauxillum modo olei aetherei complectitur, illudque acre, calidum, fragrans. Refiduum, poft eius-

s) *Barnfjukdomar*, p. 26.

t) *Ph. W.* p. 143 fq.

u) *Ph. Lond.* p. 98. — Vid. Marum.

eiusdem destillationem, extractum offert aquosum, subadstringens, amaricans *x*).

In culinis accepta, ad olera, leguminaque varia, vt phaseolos, Pisa, Lentes, condienda. Thymo in reliquis suppar; quo tamen imbecillior.

Herba *Thymi cretici* officinalis, qui est Satureia capitata LINN. *y*), plane exoleuit.

MENTHA.

LINN. *Syst. veg. p.* 444. *Gen. pl. p.* 291.

265.

Pharm. MENTHAE CRISPAE *Folia.*

Mentha crispa; floribus capitatis; foliis cordatis, dentatis, vndulatis, sessilibus; staminibus corollam aequantibus LINN. *Syst. veg. p.* 444. *Spec. pl. p.* 805. Icon: Mentha crispa RIVIN. *monop. irreg. T.* 50. Pl. perennis, Sibirica. In hortis colitur frequenter.

Efficax genus, quoad plures quoque species, quam officinae adsciscunt; quae omnes, saporis odorisque, item virium, affinitate insigni, vniuntur. Arrident et Menthae plures eidem insectorum speciei, scilicet apud nos Gottingae, Chrysomelae Gottingensi L.; prout Curculiones Scrophularias plures, easque diuersas, depascuntur.

Apud

x) LEWIS *Mat. med.* p. 527.
y) *Spec. pl.* p. 795.

Apud Graecos nomen Ἡδυοσμος, item Μινθη, ſaepe obuium eſt: etſi incertum, ad quam ſpeciem Menthae praecipue pertineat; quam vero multis viribus adſcriptis ornant. — In *Ph. Lond.* z) *Menthae vulgaris*, et *Ph. Edinb.* a) *Menthae ſatiuae*, nomen occurrit; ſub quo priori *Mentha viridis* LINN. b), ſ. Mentha anguſtifolia ſpicata C. B., intelligitur.

Tritiſſima ſpecies praefixa eſt; etſi recentius plus virium tributum M. Piperitae. Odor *criſpae* eſt fortis, fragrans, non admodum gratus; ſapor calidus, aromaticus, cum amaritie leui. Siccatione non multum virium perdit. Infuſum aquoſum odorem quidem herbae ſeruat; ſaporis autem parum acquirit. Antecellit illi, hac in re, ſpirituoſum. Libra vna foliorum olei aetherei drachmas circiter tres erogat c). Inter tot vires, quas cum aliis aromaticis huius ordinis communes habet, memorandae quaedam ſeorſim, experientia de hac confirmatae. Eminet praeprimis vi neruina et reſoluente.

In flatibus primarum viarum diſcutiendis plane eximia; vnde hypochonpriacis, hyſtericisque, ructus excitando, egregium ſolamen: vt et ructatri-

 cem

z) Pag. 12.

a) Ed. *nouiſſ.* p. 23.

b) *Sp. pl.* p. 804.

c) CARTHEVS. *Mat. med.* T. 2. p. 122. — CRELL'S *chem. Journal.* P. 3. p. 29.

cem Mentham MARTIALIS *d*) appellauerit. Mitigat colicos dolores, ex hacce caufa ortos; etiam illos, qui dyfenteriam comitantur. Compefcit vomitus et diarrhoeam, tum fcilicet, quando haec mala, absque fomite, in primis viis haerente, ex fpaftica diathefi enafcuntur; vel, illo egefto, vitiofe, ob hanc caufam, perdurant. Foliorum puluis, faccharo mixtus, ad ventriculum roborandum facit *e*).

Antiquitus *f*) iam conftitit: coire lac, denfarique in cafeum, non poffe, fi illi folia (Menthae fatiuae) immergantur. Recentius quoque experimentum edocuit, lac, in quo macerata folia Menthae fuerunt, longe lentius coagulari, quam absque eiusmodi connubio *g*). Lactis praeterea affluxum ad mammas minuit; et iam collectum lac diffpellit. Experiuntur hoc in pecoribus adeo rustici, dum eadem, meffe peracta, in agros, in quibus Mentha aruenfis luxuriat, admittunt; quam iacturam fafcino credulum vulgus imputat *h*). Nutrices vero, poft ablactionem infantum, mentha adhibita, eiusque oleo axillis inuncto, lac aliorfum deducunt. Ita et in indurationibus mammarum recen-

d) *Epigr.* L. 10. 48.

e) ROSENST. *Bfkd.* p. 265.

f) DIOSCOR. Lib. 3. c. 41. p. 189.

g) LEWIS *Mat. med.* p. 378.

h) LINN. *Fl. Suec.* n. 516.

recentibus, apud puerperas et nutrices, confert, Mentha, vino cocta, mammas fouere, et oleum destillatum eius, cum saccharo, ex aqua Menthae ingerere *i*).

Ad menstrua cienda adhibent crebro feminae. Hac vi vero adeo excellere, memoratur, vt ex Menthae spiritu, crebrius ingesto, in vteri haemorrhagiam suborta fuerit procliuitas *k*). — Seminis vim apud viros Mentha eneruari, ARISTOTOLES, HIPPOCRATESque *l*), notarunt; de qua re vero adhucdum iure dubitatur.

Et hasce quidem virtutes praestat interne, vel in puluere sumta, vel in infuso, vel praeparatorum multiplici varietate. Saepe sufficit externa eius applicatio contra dicta mala, in sacculis siccis; vel cataplasmate, epithemate, clysmate, aqua, siue vino, coctis; vel iterum in praeparatis variis. In sugillationibus, vel contusionibus capitis, folia, vino cocta, ex praestantissimis resoluentibus sunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MENTHAE DESTILLATA *m*). Grato calore os et ventriculum perfundit. Carminatiuum egregium constituit, siue per se, ad vnum, vel alte-

M 3 rum,

i) LINN. *Diss. de Menthae vsu* p. 8.

k) Loc. cit. p. 9.

l) *De victus ratione* Ed. FOESII p. 359.

m) *Ph. omn.*

rum, cochlear ſumta; ſiue inſtar vehiculi aliorum. Vomitum ſopit *n*), ventriculum roborat. Cohobatam praecipue extollit BOERHAAVE *o*), etiam in lienteria.

AQVA MENTHAE SPIRITVOSA *p*).

AQVA STOMACHICA *q*). Deſtillatione Menthae et aromatum aliquot efficaciorum, ex vino fortiori.

OLEVM DESTILLATVM *r*). Pallide flauum, ſenſim profunde rubrum. Saccharo inſtillatum, interne vſurpatur. Externe abdomini illinitur *s*).

OLEVM COCTVM *t*).

SPIRITVS *u*). Deſtillando herbam ſpiritu vini.

CONSERVA *x*).

TINCTVRA *y*).

266.

Pharm. MENTHAE PIPERITAE *Folia.*

Mentha piperita; floribus capitatis: foliis ouatis, petiolatis; ſtaminibus corolla breuioribus LINN. *Syſt. veg. p.* 444. Mentha, ſpicis breuioribus et habitioribus, foliis menthae fuſcae, ſapore feruido piperis RAY *Synopſ. Ed.* 3. DILLEN. *p.* 234. *Tab.* 10. *f.* 2. — REGNAULT *Botanique, la*

n) SYDENH. *Oper.* p. 77.

o) *Chem.* T. 2. Proc. 16.

p) *Ph. Lond.* p. 57.

q) *Ph. W.* p. 21.

r) *Ph. omn.*

s) V. et ſupra p. 179.

t) *Ph. W.* p. 114.

u) Loc. cit. p. 174.

x) *Ph. Lond.* p. 24.

y) *Ph. Ed.* p. 43.

la Menthe poivrée z). Pl. perennis, crefcens in Anglia, locis humidis. Colitur vero, absque virium difpendio, in hortis pharmacopolarum.

Facile ab incautis confunditur cum Mentha viridi L., depicta in REGNAVLT *Botanique*, *la Menthe a l'Epi*; cuius vero folia anguftiora, feffilia; fpica longior et exilior; fapor imbecillior.

Ab Anglis laus plantae ad alias gentes tranfiit; nec immerito: quum reliquis Menthis efficacior exiftat. Guftata, etiamfi fuccofa, herba mox aromaticum et camphoraceum faporem prodit, et calore primum infigni replet os faucesque, poftea infequente grato frigoris fenfu. Odor eius fortis, non ingrate fragrans. Siccata ftirps hifce notis potior, quam fuccofa. Attamen in aquae deftillatae praeparationem vnice, faltim in Germania, colitur. Haec aqua, ex ficca et iuftam maturationem adepta ftirpe per cohobationem praeparata et probe feruata, poft annum excutit filamenta, item villos candidos, pellucentes, nitentes; fapore, odore, volatilitate ad ignem, et fragiltitate, verae Camphore fimiles; quam naturam fublimatio eorundem vlterius confirmauit, quae cryftallum erogavit, illi fimillimam *a*).

z) Conf. Thom. KNIGGE *de Mentha piperitide comment. botanica*. Erlang. 1780.

a) GAVBII *Aduerfaria var. argum.* p. 99 fqq. — Conf. CRELL'S *chem. Annalen*, 1785. T. 2. p. 428.

Singularis Menthae piperitae efficacia in febribus neruofis adfcribitur *b*). Ita quoque cl. WENDT *c*), ad erigendas vires in febribus, omnibus reliquis praefert puluerem herbae, ad fcrupulum dimidium omni bihorio exhibitum.

PRAEPARATA.

AQVAE MENTHAE PIPERITAE DESTILLATA *d*). Licet in catalogis officinarum pharmaceuticarum Germaniae, qui praefto mihi funt, nullibi, praeterquam indicato, illam offendam: creber tamen eius ibidem prouentus obtinet. Praeftat, ad Londinenfium exemplum, illam ex foliis ficcatis, nec recentibus, vt alii, aquam deftillare. Haec, odore ftirpem aemulans, et fapore fimili, acri et calido, nec Camphorae abfimili, linguam afficit. Deglutita, eundem fenfum ventriculo adfpergit, fubfequente refrigerio; quin, totum corpus grate refocillat. Praeferri igitur haec aqua alteri, ex Mentha crifpa, meretur.

AQVA SPIRITVOSA *e*). Vires ftirpis in hac parcius collectae, quam in aqua fimplici.

OLEVM

b) *Medicinifcher Briefwechfel* P. I.

c) *Vom Klinifchen Inftitut zu Erlangen* 5. u. 6te Nachr. pag. 56.

d) *Ph. Brunfv.* p. 181. — *Ph Suec.* p. 70. — *Ph. Dan.* p. 123 — AQVA MENTH. PIP. SIMPL. *Ph. Lond.* p. 53. — *Ph. Ed.* p. 28.

e) *Ph. Lond.* p. 56.

OLEVM DESTILLATVM *f*). Copiose ineſt herbae, coloris ex viridi lutei, aetate obſcurioris; ſaporis feruidi, odorisque fortis, inſtar herbae. Ad vnam, vel alteram, guttulam igitur modo ferri poteſt.

167.

Pharm. MENTHAE SYLVESTRIS *Herba.*

Mentha ſylueſtris; ſpicis oblongis; foliis oblongis, tomentoſis, ſerratis, ſeſſilibus; ſtaminibus corolla longioribus LINN. *Spec. pl. p.* 804. Mentha ſylueſtris folio longiori C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 484. Pl. perennis, in aquoſis foſſisque Europae calidioris frequens.

Et huius HERBAE odor fragrans; ſapor pariter aromaticus. Vtraque re ſuperior illi eſt *Mentha aquatica* L., in vſum pauperum ſaltim ſeruanda. Vires dictis ſimiles, ſed debiliores, priori adſcribuntur. Rariſſime, vltra epithemata, vſurpatur.

268.

Pharm. PVLEGII *Herba.*

Mentha Pulegium; floribus verticillatis; foliis ouatis, obtuſis, ſubcrenatis; caulibus ſubteretibus, repentibus; ſtaminibus corolla longioribus LINN. *Spec. pl. p.* 807. Pulegium latifolium C. B. Icon:

f) *Ph. Lond. et Edinb.*

REGNAULT *Botanique, le Pouliot.* Pl. perennis in locis vdis calidioris Europae.

HERBA acris, vt et cutem exulceret *g*); aromatica ſimul et valde fragrans. Oleum vehit vrens, odoris vt herbae, deſtillatione cum aqua, item alcohole vini, eruendum. In plerisque vi conuenit ſtirps cum Mentha criſpa.

Apud Anglos olim in tuſſi conuulſiua claruit. Quo fine ſuccum eius, ad cochleare vnum, commendauit BOYLE laudante et, qui hoc narrat, experientia propria, cl° HVLSE *h*). Placuit quoque BOYLEO ſyrupus Pulegii, vel Hederae terreſtris, oleo vitrioli acidulatus, per vices, ad quartam cochlearis partem, ſumendus *i*). Caſu ſingulari leuamen ſucco attuliſſe ſeſe, narrat LENTILIVS *k*). Inter alia proficua, infuſum Pulegii, pro potu, in hoc morbo ſuadet SAUVAGES *l*). Sed magni alius medici *m*) exſpectationi ſuccus, etſi crebro ab eo tentatus, non obſecundauit. Nec hodie amplius ſpecifici nomine contra hanc tuſſim condecoratur. In affinibus quoque malis aliis herba probata: decoctum edulcatum,

g) HALL. *Hiſt. ſtirp. Helv.* 221.
h) Apud RAY in *Hiſt. pl.* T. 1. p. 534.
i) V. EIVSD. *Works*, T. 4. p. 475.
k) *Eteodrom.* p. 635.
l) *Noſol. method.* T. 2. P. 2. p. 157.
m) WERLHOFII, Vid. *Comm. Noric.* 1733. p. 173.

tum, in raucedine *n*); infuſum theaeforme, in aſthmate *nn*).

Infuſum autem, cum vino albo et chalybe factum, certiſſimum et nunquam fallens emmenagogum pronunciatur *o*).

PRAEPARATA.

AQVA PVLEGII DESTILLATA *p*).
AQVA SPIRITVOSA *q*).
OLEVM DESTILLATVM *r*).

OCIMVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 455. *Gen. pl. p.* 300.

269.

Pharm. BASILICI *Herba.*

Ocimum Baſilicum; foliis ouatis, glabris; calycibus ciliatis LINN. *Spec. pl. p.* 833. *α.* Ocimum caryophyllatum maius C. B. Icon; REGNAULT *Botanique, le Baſilic.* Pl. annua Indiae orientalis. In hortis noſtris colitur, vaporarii fotu adiuta.

Omnes Ocimi ſpecies ſuauem fortemque odorem, contritae, ſpargunt; quaedam adhuc fortiorem, quam Baſilicum: vti, quae non minus frequens

n) CHESNAV, apud RAY.
nn) CHOMEL. *Uſuelles* T. 2. p. 32.
o) HALL. l. c.
p) *Ph. W.* p. 8. — SIMPLEX, *Ph. Lond.* — *Ph. Ed.*
q) *Ph. Lond.* p. 57. *r*) *Ph. W.* p. 116.

quens in hortis, inque foro medico pariter locum habet, *Ocimum minimum*; foliis ouatis, integerrimis LINN. *s*). Sapor HERBAE vtriusque moderate aromaticus. Nec vis perit ſiccatione; quae contra ea odorem gratiorem reddit.

Cibis hodie fere vnice pro condimento eſt. Oleum praebent folia copioſum, illudque valde fragrans; cuius virtutem cephalico-neruinam praedicat FR. HOFFMANNVS *t*). Puluis, naribus attractus, mucum prolicit. Quidam eo etiam vtuntur Tabaci loco *u*). Vnde et in quibusdam pulueribus ſternutatoriis officinarum occurrit. Vis neruina et pellens alios moratur.

NEPETA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 442. *Gen. pl. p.* 289.

270.

Pharm. NEPETAE *Herba.*

Nepeta Cataria; floribus ſpicatis; verticillis ſubpedicellatis; foliis petiolatis, cordatis, dentato-ſerratis LINN. *Spec. pl. p.* 797. Mentha cataria vulgaris et maior C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 580. REGNAULT *Botanique*, ſub falſo nomine *le Marum.* Pl. perennis, in locis ruderatis creſcens.

Odor

s) *Spec. plant.* l. c.

t) *Obſ. phyſ. chem.* p. 19.

u) CHOMEL *Uſuell.* p. 29.

Odor HERBAE menthaceus, ſed magis ingratus, aromatico-amarus. Oleum continet flauicans, odore herbae ipſius. Accepta felibus planta, vt vix ſervari ab iis queat. Hinc, ad mures ab apiario arcendos, conducit, faſciculum trabibus eius alligare *x*).

Obſoleuit in hodierna praxi medica. Plurimi tamen conueniunt: in malo hyſterico et ad menſtrua pellenda, valere. Chloroticis ſubuenire, legitur *y*). Infuſum aquoſum, vel vinoſum, eiusdem adhibere licet; item pediluuio, vel inſeſſui, herbam addere, conducit.

DRACOCEPHALVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 454. *Gen. pl. p.* 298.

271.

Pharm. MELISSAE TVRCICAE *Herba.*

Dracocephalum Moldauica; floribus verticillatis, bracteis lanceolatis, ſerraturis capillaceis LINN. *Spec. pl. p.* 830. Meliſſa peregrina, folio oblongo C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 551. Pl. annua, in Moldauia et Ruthenia creſcens.

HERBA trita vulgaris Meliſſae odorem ſpirat, ſed debiliorem. Viribus etiam Meliſſae, vel a FR. HOFFMANNO *z*), ſuppar credita. Verum ad exoletas transmigrauit. Copiam

x) HAGSTÖM's *Svar om Biſkötſeln.*
y) LINN. *Fl. Suec.* n. 514. — Conf. EI. *Mat. med.* n. 311.
z) *Diſſ. de praeſtant. remed. domeſt.* §. 19.

Copiam olei aetherei haud parcam continet. Librae enim tres herbae, recens ſiccatae, erogarunt totidem drachmas olei, quoad odorem ad oleum de Cedro proxime aacedentis *a*).

Experimenti cauſa propoſuit ill. A LINNÉ *b*) MELISSAE CANARIENSIS *Herbam*, ex *Dracocephalo Canarienſi c*); quae fragrantia aemulatur fere Marum, hinc priori longe efficacior videtur. Trahi ſine dubio huc poterit illud BAGLIVI *d*): "Multa adhuc latent in herbis, ad Citri naturam accedentibus, vt Meliſſa; ſed ſapienti ſat."

BETONICA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 446. *Gen. pl. p.* 293.

272.

Pharm. BETONICAE *Folia; Flores.*

Betonica officinalis; ſpica interrupta, corollae labii lacinia intermedia emarginata LINN. *Spec. pl. p.* 810. *α*, Betonica purpurea C. B. Icon: *Fl. Dan. p.* 726. REGNAULT *Botanique, la Betoine.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, creſcens in Europae ſyluis et collibus apricis.

Veterum

a) HEYER, in CRELL'S *chem. Annalen* 1784. Vol. 2. p. 26. — Cf. EIVSD. *chem. Journal* P. 3. p. 28.

b) *Mat. med.* p. 153.

c) *Spec. pl.* p. 829.

d) *Lib. de fibr. motr.*

Veterum Βετονικη an cum noſtra ſtirpe eadem ſit, merito dubitatur. Quodſi enim deſcriptio DIOSCORIDIS *e*), quae quidem et in alias verticillatas quadrat, non aduerſetur: refellit tamen multiplex eorum, in tot tamque diuerſis morbis, de illa praeconium, effectusque varii illi adſcripti, quos quidem ſerior praxis non confirmat. Mitto igitur quadraginta ſeptem illos morbos, quibus ſanandis ANTONIVS MVSA, in ſingulari libro *f*), Betonicam ſuam parem cenſuit; traditurus pauciora de ſtirpe, a paucis medicis hodie aeſtimata, ſimulque certiora.

FOLIA ſapore amaricante, ſubſalſo; odore nonnihil aromatico, inſtruuntur. Extractum aquoſum eorum amaricans et ſubauſterum eſt, odoreque ſtirpis deſtitutum, ſpirituoſum, ſubacre, aromaticum. Puluere, naribus attracto, ſternutationem mouent, et mucum proliciunt. Non crederem, in vigore neruorum reſtituendo, multum virium illis ineſſe; arguentibus id etſi plerisque auctoribus. Curatius determinat vim illam cephalicam vir celebris *g*), qui neruos, mucoſa, vel ſeroſa, colluuie relaxatos, iis refocillari, ex ſua experientia notat. Pro argumento, quod Betonica neruorum ſyſtema conſpicuum in modum afficeret, narrationes de temulentia,

e) Lib. 4. cap. 1. p. 245.

f) Cuius primaria capita vide in SIM. PAVLLI *Quadr. bot.* p. 241 ſqq.

g) SCOPOLI *Fl. Carn.* Ed. 1. p. 460.

tia, quae, ſub euulſione radicum, in aniculis quibusdam *h*) et operariis *i*) contigerit, eſſe poſſent: niſi alii in euellendis et transferendis illis impune occupati fuiſſent; nec ex folio, in naribus retento, nihil moleſtiae ſenſiſſent *k*). Radices tamen manifeſte differunt natura ab herba; vtpote quae nauſeam vomitumque cient *l*), et, vt ſerius obſervatum *m*), recentes aluum mouent. Exſcreationem muci, vel puris, in pulmonibus collecti, adiuuare *n*) folia: non videtur omni fide carere. Quod vero ad arthritidem ſopiendam, in iuſculis, acetariis, potu, balneis, tantum faciant *o*): non absque vlteriori experientia accipi poteſt.

FLORES. Integra per hoſce ſpica intelligitur. Communis iſtis cum foliis virtus adſcribitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA BETONICAE DESTILLATA *p*). Iners.

CONSERVA *q*). Superflua.

SYRV-

h) SIM. PAVLLI l. c. p. 246.

i) BARTHOLIN. *Hiſt. anat obſerv.* Cent. 3. Obſ. 97. p. 193.

k) ALSTON's *Lectures on the Mat. med.* T. 2. p. 90.

l) RAY *Hiſt. pl.* T. 1. p. 550.

m) SCOPOLI l. c. — [Conſ. COSTE et WILLEMET *Eſſais ſur quelques plantes indigènes;* qui Betonicae radicem pro remedio purgante, haud contemnendo, declarant.] —

n) CHOMEL *Uſuell.* T. 2. p. 13.

o) HILDAN. Cent. 6. Obſ. 32. *Oper.* p. 536.

p) *Ph. W.* Ed. 1771. *q*) *Ph. W.* 1786. p. 36.

SYRVPVS *r*). Maceratione herbae recentis in aqua eiusdem praegreſſa, ſucco expreſſo ſaccharum additur. Exoletus et ſuperfluus.

EMPLASTRVM, ſ. CERATVM, DE BETONICA *s*). Excipientia ſueta, vna cum herba, reſinoſa et Mumiam comprehendunt. Vulneribus capitis olim praecipue dicatum *t*).

MARRVBIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 449 *Gen. pl. p.* 294.

273.

Pharm. MARRVBII, ſ. MARRVBII ALBI, *Folia.*

Marrubium vulgare; dentibus calycinis ſetaceis, vncinatis LINN. *Spec. pl. p.* 816. Marrubium album vulgare C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Marrube blanc.* Pl. perennis, in locis ruderatis et ad vias creſcens.

Πρασιον *u*) veterum Graecorum videtur. FOLIA guſtata amaritiem, cum leui acrimonia, produnt; trita autem, odorem, moderate fragrantem, ſpargunt, moſchi quodammodo aemulum. Extracti aquoſi maius pondus elicitur, idque inodori et amari;

r) *Ph. W.* p. 185.

s) *Ph. W.* p. 54.

t) Cfr. SIM. PAVLLI l. c. p. 245.

u) DIOSC. Lib. 3. c. 119. p. 223.

amari; ſpirituoſi minus, quod vero fragrantiam ſeruat, cum penetrantiori amaritie. Sanguis, cui decoctum eius adfuſum, rubicundior et fluidior euadit *x*). Inde iam partem effectus, quem in corpore humano praeſtat, ſubolfacias.

Nempe incidendi et aperiendi inſignis efficacia Marrubio ineſt, cognita veteribus, et noſtro quoque tempore crebro confirmata. Pituitam, pectus grauantem, et tuſſim aſthmaque producentem, ſaepe haud ſine iuncto infarctu pulmonum, reſoluit, et ſcreatu eliminat *y*). Profuit in aſthmate, quod ſputa valde craſſa, flauida et valde tenacia, comitabantur *z*). In aſthmate humido et quouis pulmonum infarctu eſt, qui omnibus reliquis praefert; ſelectu praecipue facto pulueris tenerrimorum ſurculorum apicum, qui potentiores exiſtimantur *a*). Quin, in deteriori adhuc labe, phthiſi ex vlcere pulmonum, ſuppetias fert. Succus eius, cum melle, placuit ALEXANDRO TRALLIANO *b*), in tuſſi inueterata, et ſi pus in thorace collectum fuerit; qui et varias alias miſcelas commendat. Prius connubium et CELSO *c*), et

CAELIO

x) FREINE *Emmenol.* T. 1. *Oper.* p. 208.

y) DIOSCOR. l. c. — RHAZES *ad Manſor.* 3. n. 49.

z) LÖSECKE *Ar. ncym.* p. 382. not.

a) LANGE *de Brunſv. dom.* p. 302 ſq. et iterum in *Miſcell. verit. med.* p. 58.

b) Lib. 5. Ed. ANDERN. p. 158.

c) L. 3. cap. 22. Ed. KRAVS. p. 171.

CAELIO AVRELIANO *d*), opportunum visum. In vno, vel altero, casu, profuit aliquantum Marrubium in abscessu insigni pulmonum, praecipiente illud ill. HAENIO; in ceteris autem minime *e*). Similis inconstantia infusi aquosi mouet ill. HALLERVM *f*); qui quidem aliquoties, in hisce morbis screatum eo leuatum, obseruauit, et in phthisi, satis prouecta, semel illud vtile inuenit: non vero aliis exemplis.

Resoluit etiam tumidum hepar, quin scirrho vitiatum. Sic euanuit tumor eius diuturnus, durus, contra quaelibet alia tentata auxilia rebellis, conserua florum (quorum calycibus, folia stirpium vi aemulantibus, sine dubio, efficacia debetur), melle parata, ad vnciam, per quadraginta dies, sumta, superbibita aqua, ex stirpis foliis et radicibus destillatà *g*). In duobus hominibus infuso vinoso, per plures menses continuato, disparuit scirrhus regiónis hepatis, magnitudine nucem aequans *h*). Icterum pertinacem, reliqua eludentem, saepe discussit *i*); idque in succo, per saccharum in syrupum redacto *k*). Nec fefellit Marrubium, ictero

N 2 iam

d) *Morb. chron.* L. 2. p. 423 sq.

e) *Rat. Med.* P. 4. p. 252. — Cfr. *Index Operis* p. 164., qui adhuc plus huic laudi detrahit.

f) *Hist. st. Helv.* n. 258.

g) ZACVT. LVSIT. *Prax. admir.* Lib. 2. Obs. 48.

h) CHOMEL *Usuell.* T. I. p. 232.

i) FOREST. *Oper.* L. 19. Obs. 19. Schol. *k*) FOREST.

iam in hydropem tranſeunte, multis exemplis, in decoctis, vel ſucco, cum vino et ſaccharo, vel melle, miſto; et vtrumque morbum ſanauit *l*). Innumeras ſuas experientias citat BORELLVS *m*); depraedicans infuſum ſummitatum eius, ad menſtrua prouocanda, et chloroſin virginum tollendam. Ptyaliſmus, qui ex mercurio, ante adminiſtrato, vltra annum, in iuuene, venerea labe infeſtato, perrexerat, infuſo eius breui ſublatus *n*).

Praeter indicatos varios exhibendi ſtirpem modos, notandum adhuc eſt, tamquam

PRAEPARATVM,

EXTRACTVM, pariter in officinis obuium; licet in catalogis vulgatis omittatur. Vtique non ſpernendum; praecipue ſi menſtruo aquoſo, ſimulque ſpirituoſo, ſecundum *Ph. Dan.* *o*), paretur.

S A L V I A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 64. *Gen. pl. p.* 17.

274.

Pharm. SALVIAE *Folia.*

Saluia officinalis; foliis lanceolato-ouatis, integris, crenulatis; floribus ſpicatis; calycibus acutis

l) FOREST. *Op.* Lib. 19. Obſ. 40.
m) *Hiſt. et Obſerv.* Cent. 4. n. 14.
n) LINN. *Fl. Suec.* n. 531.
o) Pag. 172.

tis LINN. *Spec. pl. p.* 34. *p*). α, Saluia maior C. B. Saluia latifolia BRVNFELS. β, Saluia minor, aurita et non aurita C. B. Saluia anguſtifolia CLVS. Icon: REGNAVLT *Botanique, la petite Sauge.* Rarius occurrit flore albo; plerumque coeruleo. Fruticulus, in Europa auſtrali ſpontaneus, in hortis noſtris ſub dio commode hoſpitatur.

Vtriusque varietatis promiſcuus in officinis vſus fit: altera tamen, et odoris, et ſaporis fortioris, quibusdam videtur *q*); conſequenter et virtutis. Quae locis ſiccis, lapidoſis, creſcit, efficacior eſt illa, quae ſolo humido, fertili, reperitur; hortenſis igitur poſtponenda *r*).

Ελελισφακον DIOSCORIDIS *s*) exiſtimatur eſſe. Subtilius diſtinguens THEOPHRASTVS *t*), per illam vocem varietatem maiorem, per vocem Σφακελȣ autem varietatem minorem, denotat *u*).

FLORES nondum expanſi plurimum virtutis videntur ſpondere; vt quorum calyces balſamum, valde fragrans, ſpirant. An vero hiſce potiſſimum vſi fuerint veteres, indeque plus ſtirpe hac praeſti-

N 3 terint,

p) Conf. ETLINGERI *Comment. de Saluia* p. 16.

q) V. e. C. ALSTON *on the Mat. med.* Vol. 2. p. 217.

r) HILL *on the Virtues of Sage*, Verſ. Germ. p. 48.

s) *Mat. med.* Lib. 3. cap. 4.

t) *Hiſt. pl.* Lib. 6. cap. 2.

u) Plura de nomine apud veteres in WEDELII *Diſſ. de Saluia, reſp.* WEISHEIT, Ien. 1714. legas.

terint, quam noſtro tempore fit, vt HILLIVS *x*) vult: definiri nequit. Iam vero FOLIIS vnice acquieſcimus. Haec ſaporis aromatici, calidi, amaricantis, ſubadſtringentis, ſunt; odoris fortis, non admodum grati. Succoſis, ſ. recentibus, foliis quum feruidam aquam infunderem, obtinui liquidum, ſaporis fere camphoracei, non valde amarum, ſed diu a putredine immune; quod vero infuſione ſiccatorum foliorum redundauit, ingrate amarum reperi, vix aromaticum, et facile putredinem, calido aëre, concipiens. Infuſum aquoſum miſcela vitrioli martis ſaturata nigredine tingi, quidam *y*) referunt: récentiſſimus autem auctor *z*) colorem modo profundiorem inde vidit. Idem infuſum, admixtum ſanguini calenti, floridiſſimum eum reddidit et attenuauit *a*). Extracti aquoſi primi drachmae duae cum dimidia circiter ex vncia vna foliorum eruuntur; et extracti ſpirituoſi primi drachma vna, cum ſedecim granis *b*), ex eadem quantitate. Amaras et adſtringentes partes, quae ambae maximum pondus conſtituunt, aqua elicit; ſpiritus vini autem inſuper aromaticas. Aqua, deſtillatione transiens,

x) Loc. cit. p. 61.

y) TANCRED ROBINSON in RAYI *Hiſt. pl.* p. 510. — Item LEWIS *Mat. med.* p. 513.

z) ETLINGER l. c. p. 54.

a) SCHWENCKE *Haematol.* p. 186.

b) ETLINGER l. c. p. 51 ſq.

iens, fragrans eſt; cum qua emergit oleum aethereum, ad drachmam dimidiam, vel ſcrupulos duos, ex libra *c*); vel ſcrupulus vnus, cum granis quatuor, ex vnciis octo herbae *d*). Multum cinerum combuſta erogat, ad drachmas decem ex libra. Praeter alcali fixum, etiam volatilis notae inſunt *e*). Antiſeptica vi, ſub experimentis cum carne, ipſo cortice Peruuiano ſuperiora folia ſunt deprehenſa: nam nonniſi quatuor integris diebus elapſis, cadauerofum odorem caro, ſub hoc connubio, ſparſit *f*); quum cortex foetorem per 55 horas modo auerteret.

Ante vſum, lauari bene folia, iubeo, aqua; fabulas quidem de bufonibus non curans, quibus, per acceptam ſibi ſub ſtirpe hac commorationem, inquinamentum illi venenatum afferri, perhibent; nec inſecta adſidentia: ſed ob pappilloſam ſuperficiem, quae ſubtus in cauernulas vnctuoſas pulverem, aliasque quisquilias, recipit et ſeruat.

Miror, quod in locum Theae Chinenſis, Salviam ſurrogare, quidam ſuaſerint *g*): cui fini vero, tam

c) CARTHEVS *Mat. med.* T. 2. p. 109.

d) ETLING. p. 53.

e) Loc. cit. p. 53. *f*) Loc. cit. p. 54.

g) HUNAULD *Diſcours ſur les proprietés de la Sauge. à Paris* 1698. — STENZEL *Diſſ. de Saluia, in infuſo adhibenda, huiusque prae Thea Chinenſi praeſtantia.* Vitemb. 1723.

tam ob ingratiorem ſaporem, quam ob calidam et ſudoriferam naturam, longe minus opportuna eſt; vt nec, ob hanc, febrientibus concedi poſſit. Merito et dubitatur, licet multi *h*) affirment, quod Chinenſes et Iaponenſes oblatam ab Europaeis Salviam, eadem auiditate, ac nos veram Theam, in infuſo biberent; ſuaequae Theae tantopere praeferrent, vt pro ciſta vna Saluiae, binas, vel tres, ciſtas Theae viridis redderent; quod Belgae praecipue, ad littus Gallo-Prouinciae integram fere Salviae meſſem coëmentes, ſuum in lucrum vertere, dicuntur *i*). Certe ſilent hac de re itineratores nuperiores.

Efficacia et nomen herbae dedit (a ſaluando), et cumulum laudum attulit, in tremore artuum, paralyſi, obſtructione menſtruorum, fluore albo, arthritide et rheumatiſmo, morbis contagioſis, aphthis, vlceribus, aliisque multis morbis; quorum nomina colligere, absque teſtium fide, non intereſt. Licet tamen, inter HVNAVLDI, WEDELII, PAVLLINI *k*), prodiga praeconia, et tenuem exſuccamque generaliorum virtutum enumerationem, media quadam

h) Prout BOERHAAVIVS, in *Hiſt. pl. Hort. L. B.* P. 1. p. 234. — Et iterum BOMARE, in *Dictionaire d'hiſt. nat.* T. 6. p. 645. Ed. 4.

i) BOMARE.

k) *Sacra herba, ſ. nobilis ſaluia.* Vindob. 1688.

dam via prodire. Hae, ſtimulandi neruos, inſtar aliarum aromaticarum herbarum, roborandi fibras, adſtringendi, diſſipandi ſtagnantes humores, et detergendi, efficacia videntur contineri. Vlterius vero conſtitit: ad coërcendos nocturnos ſudores, quibus ex febribus praegreſſis languidi et debiles ſubinde diffluunt, eximium auxilium attuliſſe infuſum Saluiae, vino, vel, niſi hoc ſuffecerit, ſpiritu vini, paratum, et hoc proxime dictum quidem ad bina cochlearia, bis de die, ſumtum; quod nunquam fefeliſſe fertur *l*). Sudores adeo in peſte, absque leuamine protruſi, vino ſaluiato, aut ſaturatiori Saluiae infuſo, addito ſpiritu vini, coërciti *m*). Non ſpirituoſi liquidi vi roboranti deberi hunc ſiſtendi ſudorem effectum, inde patet, quod par ſucceſſus ex infuſo aquoſo contigerit *n*). Verum nocet in phthiſicis, calorem et ſiccitatem maiorem inducendo *o*).

Moleſtum quoque lactis ſtillicidium, ſubinde poſt ablactionem infantum perſiſtens, haud absque notabili corporis emaciatione, ſubige ſe, reliquis ſubſidiis irritis, infuſo forti Saluiae, per trihoria, ad vnciam vnam, vel alteram, dato, patitur *p*). Succi

 Saluiae

l) SWIETEN. *Comment.* T. 2. p. 370.

m) CHENOT *de peſte* p. 136.

n) QUARIN *method. medend. febr.* p. 37.

o) QUARIN *Animaduerſ. pract.* p. 92.

p) SWIET. *Comment.* T. 4. p. 645.

Saluiae cochlear, cum tanta copia fucci citrei, quam malum eius erogat, remixtum, et verfus paroxyfmi exortum captum, febrem tertianam fufflaminauit *q*), fudore, vt exiftimo, loco paroxyfmi, excitato; quod vero ambiguum curationis febrium intermittentium genus conftituit. Fuerunt tamen antea alii, qui in hifce febribus Saluiae confifi funt.

Laus in aphthis infantum non noua, nec immerita; cui fignatura foliorum, per contractas venas in papillas efformatorum, fauere, WEDELIO *r*), ad genium iftius temporis, vifum. Praecauentur hae decocto foliorum, aqua facto, vel hoc cum pauxillo vini Gallici albi mixto, cui additur poft colationem tantillum mellis; dum nutrix linteo, illi intincto, digitum inuoluit, et hocce os, praecipue vbi albae maculae occurrunt, perfricat. Iungitur et fimilis decocti vfus, quando praefentia aphtharum alia efficaciora defiderat *s*).

Ad gingiuas relaxatas roborandas, vlcera oris detergenda et fananda, confert, decocto colluere os, vel eodem in gargarifmate vti. — Difcutit et potenter, in facculo adhibita; vel in fomento, aqua, vel vino, decocta.

PRAE-

q) KALM'S *Refa* T. 2. p. 354.

r) Loc. cit. p. 18.

s) ROSENST. *om Barnfjukd.* p. 42.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA SALVIAE DESTILLATA *t*).

AQVA SALVIAE COMPOSITA *u*). Valde calida, ob aromatum copiam et ſpirituoſum menſtruum. Superflua; certe apoplecticis, quibus olim deſtinata, noxia.

CONSERVA *x*). Exoleta.

OLEVM DESTILLATVM *y*). Initio viride, vel album *z*); aetate flaueſcens, vel brunum; acre et calidum. Temporis mora odorem fere camphoraceum aſſumit *a*). Rari vſus.

275.

Pharm. SCLAREAE vulgo, ſ. HORMINI SATIVI (Ph. Ed.), *Folia.*

Saluia Sclarea; foliis rugoſis, cordatis, oblongis, villoſis, ſerratis; bracteis coloratis, calyce longioribus, concauis, acuminatis LINN. *Spec. pl.* p. 38. Horminum, Sclarea dictum C. B. *b*). Icon: REGNAULT *Botanique*, *l'Orvale*, *ou Toute bonne.* Pl. biennis Italiae, Syriae.

Superflua; nec in medicina amplius hodie locum habet. LINNEVS *c*) fortiorem pronunciauit

t) *Ph. W.* p. 8.
u) *Ph. W.* p. 21.
x) *Ph. W.* p. 36.
y) *Ph. W.* p. 116.
z) ETLING. l. c. p. 53.
a) GEOFFROY, in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1721. p. 163.
b) Cfr. ETLING. *Comment. de Saluia* p. 34.
c) *Mat. med.* n. 19.

ciauit praecedente. Dum recens eſt, ad attactum vnctuoſa.

Odor FOLIORVM grauis, fortis; ſapor amaricans, ſubaromaticus. Pauxillum modo olei deſtillati continent, ſcil. $\frac{1}{512}$. Omiſſis virtutibus, in malo hyſterico, colica, ſuppreſſione menſtruorum, rel., illis adſignatis, noto tantum: cereuiſiam, vel vinum, herba impraegnatum, inebriare inſigniter, capitisque dolores excitare *d*). Qui mos, iisdem impraegnandi vina, tamen etiamnum ab oenopolis quibusdam fraudulentis, vt vinum ſapore moſchatellino imbuant, exercetur *e*).

ROSMARINVS.

LINN. *Syſt. veg.* p. 64. *Gen. pl.* p. 16.

276.

Pharm. ROSMARINI HORTENSIS *Herba*; ANTHOS *Flores*.

Roſmarinus officinalis; β, Roſmarinus hortenſis, anguſtiori folio C. B. Λιβανωτις DIOSC. Icon: REGNAULT *Botanique, le Romarin.* Frutex, in collibus inferioris Galliae, Hiſpaniae, Italiae, Helvetiae quoque paſſim, item Oriente, ſpontaneus. Septentrioni propius in hortis per aeſtatem quidem

d) LOBEL. *Aduerſ.* p. 240. — HERM. *Cynoſ. Mat. med.* T. I. p. 460.

e) Conf. *App. med.* Vol. I. p. 453.

dem ſub dio viget, floretque; per hiemem autem hibernaculorum tutamine indiget.

HERBA odorem fortem, fragrantem, non omnibus gratum, ſi teritur, et recens et ſicca, ſpargit; ſapore autem calido, acri, camphoraceo, inſtruitur. Hiſce notis maxime extrema ramorum, foliis veſtita, calycesque, diſtinguuntur; nam corolla, demto calyce, vix odora, vel ſapida *f*). Vnde, quaenam partes vi praeſtent, colligitur. Folia, prae reliquis, eliguntur. Aqua ex iis obtinetur extractum amaricans, vberius; ſpiritus vini autem elicit etiam odoras, calidasque, partes; ſed, ſpiſſatus, pondus extracti minus praebet. Nec parum terreſtrium partium, hiſce ſecluſis, remanet, ſcilicet ex vncia vna drachmae tres, ſupraque *g*). Olei deſtillati $\frac{1}{96}$, ad $\frac{1}{128}$, cl. CARTHESER *h*); cl. LEWIS *hh*) autem $\frac{1}{200}$, eruit. Flores eius longe minorem quantitatem erogant. Camphoram, quam ſtirpi ineſſe, nonnulli affirmarunt, in coniectura, ex analogia ſaporis, vnice conſiſtere, arbitror *i*).

Eſt ſtirps ex potentiſſimis huius ordinis aromaticis, quae, in neruis ſtimulandis et reficiendis, liquidis

f) NEVM. *Chym.* Vol. 2. P. 4. p. 117.

g) NEVMANN. *h*) *Mat. med.* T. 2. p. 106.

hh) *Mat. med.* p. 486.

i) Attamen nuperius aliquot Camphorae veſtigia inuenit HEYER. Vid. CRELL'S *chem. Annalen* 1784. Vol. 2. pag. 115.

quidis tenacibus resoluendis, et stagnantibus dissipandis; sanguine exagitando, vt in sudorem degeneret, vel in feminis in menstrua erumpat; flatibus displodendis, putredine coërcenda, insignem vim habet. In affectionibus ideo systematis neruosi variis, memoriae labe, vertigine, paralysi, multum, nec iniuste, laudatur. Vino decocta, et melle dein mista, asthmatis (pituitosi sine dubio) exstitit eximia medela *k*). Glandularum colli infarctum apud infantes dissipat infusum, vel decoctum, herbae, saccharo edulcatum *l*), approbante et HEISTERO *m*). Diarrhoeam chronicam, sub virium iactura tabem minantem, vinum ex foliis stipauit, intra breue tempus *n*).

Herba, extrinsecus, in sacculis, vel epithematibus, applicata, sugillationes discutit; siccata, dissipat oedemata; in fomento cum vino, gangraenam sistit.

FLORES ANTHOS. Desueuerunt vsurpari. Vis eorundem, vt dictum, in calyce latet *o*).

PRAE-

k) BORELL. *Hist. et Obs.* Cent. 4. Obs. 46.

l) KVECHLER, in *Diss. de glandulis colli puerorum tumefactis*, p. 47.

m) *Med. pract.* p. 264. et *Chirurg.* cap. *de scirrho.*

n) *Welsch. Hecatostea* 2. n. 51. p. 29.

o) Qui plura de hac planta, ex antiquitate petita, nosse cupiunt; adeant librum, cui titulus: *Der Rosmarin medicinisch-chymisch betrachtet* von SOLIS 1764. — it. *Comment. Lipsiens.* Suppl. I. Dec. 3. p. 27.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA RORISMARINI DESTILLATA *p*).

OLEVM DESTILLATVM *q*). Flauicans, vel ſubviride, tenue, fragrans inſigniter, etſi paullo ingratius odore, quam ipſa herba. Aetate odorem fere camphorae acquirit *r*). Paucis guttulis ingeſtum, flatus diſcutit, neruosque ſtimulat.

AQVA REGINAE HVNGARIAE, melius SPIRITVS RORISMARINI *ſ*). Simplicior eſt in *Ph. Edinb. t*), vbi flores; vel in *Ph. Ed. u*), et in *Ph. Lond. x*), vbi ſummitates; item in *Ph. Suec. y*), vbi folia, cum floribus, requiruntur, et horum aliquod cum ſpiritu vini, absque alia miſcela, deſtillatur. Dani *z*) floribus Anthos flores Lauendulae addunt, et Wirtenbergenſes *a*) Saluiam et Zingiber. Externe pro odoramento eſt debiliium et deliquio animi correptorum; diſcutit etiam et roborat. Qui ſpiritus Monſpeliis ad nos transfertur, fragrantior et efficacior eſt reliquis.

CON-

p) *Ph. W.* p. 8.

q) *Ph. W.* p. 116.

r) GEOFFROY, *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1721. p. 163.

ſ) Varia, ad hiſtoriam huius ſpiritus ſpectantia, vid. in BECKMANN'S *Beytr. zur Geſchichte der Erfindungen*, Vol. 2. p 446 ſqq.

t) Pag. 33.

u) *Nouiſſ.* p. 100.

x) Pag. 53.

y) Pag. 176.

z) *Ph. Dan.* p. 128.

a) *Ph. W.* p. 17.

CONSERVA *b*). Ex floribus. Contusione horum et saccharo addito, debilitatur fragrantia et vis insigniter.

MEL ANTHOSATVM *c*). Ex floribus, vel herba, aqua et melle maceratis, demum coctis et colatis. Raro hodie, ad flatus dissipandos, et tormina vterique dolores mitigandos, ingeritur, vel clysmatibus admiscetur.

GLECOMA.

LINN. *Syst. veg. p.* 445. *Gen. pl. p.* 291.

277.

Pharm. HEDERAE TERRESTRIS *Herba.*

Glecoma hederacea; foliis reniformibus, crenatis LINN. *Spec. pl. p.* 807. Hedera terrestris vulgaris C. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, *le Lierre terrestre*; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, ad sepes et in dumetis crebra.

HERBA succosa, amara paullum, cum leui aromate et acrimonia; odoris, dum fricatur, fortis. Nec siccata perdit saporem, vel odorem, suum, vel vires, si contusa et in placentam redacta siccatur, beneque seruatur *d*). Alius iacturam odoriferae partis

b) *Ph. Lond.* p, 24. — *Ph. Ed.* p. 70.

c) *Ph. W.* p. 103.

d) WILLIS *Pharm. rat.* Sect. I. c. 6. p. 59.

partis, ſiccando, queritur *e*). Aqua deſtillata odora. Extractum aquoſum amaritiem mitem habere fertur; ſpirituoſum euidentius acre et aromaticum *f*). Contra haec vir, fide dignior *g*), ſaporem extracti aquoſi primum ſubdulcem et amaricantem, poſtea adeo acrem, vt Piper, vel Pimpinellae radicem, aemuletur, deſcribit; extractum autem ſpirituoſum, quod longe minori quantitate elicitur, balſamicum, amaricans.

In Anglia, praecipue ſeptentrionali, olim per 24 horas dolio immiſſa, ad cereuiſiam clariorem reddendam *h*). Crebro quoque cereuiſiam, hac ſtirpe impraegnatam, nomine *Gill-ale*, potarunt, vt antiſcorbuticum, aperiens et dureticum *i*). In Germaniae quibusdam locis embammatibus incoquitur, gratiae cauſa. Folia, loco Mori, bombycibus proiecta *k*).

Quod aperiendi, detergendi, lotium pellendi, vulnerariamque, facultatem habeat, haud mediocrem: experientia, non diffitenda, nititur. Olim fiduciam

e) CARTH. *Mat. med.* p, 469.
f) HEDER *Diſſ. de Hedera* p. 12 ſq.
g) CARTHEVSER loc. cit.
h) RAY *Hiſt. plant.* T. I. p. 567.
i) MILLER *Botan. offic.* p. 225.
k) IVSTI *Gött. Polizeynachr.* 1757. p. 23.

fiducíam in vlceribus internis *l*), praecipue pulmonum, contraxit, quam adhuc apud multos feruat. In tuffi graui et pertinaci, pulueris drachmam dimidiam, vel integram, bis de die, in aqua deftillata, vel decocto pectorali, fumendam, impenfe laudat WILLISIVS *m*). In phthifi ex haemoptyfi, prae ceteris omnibus, commendatum cupit fyrupum ex Hedera terreftri, copiofe ingeftum, MORTONVS *n*). QVERCETANO pariter fyrupus hoc fine placuit; fed ex fucco, cum faccharo Rofarum, vel penidio, paratus *o*). Decoctum, melle, fi placet, mifcendum, multis extollit ETTMÜLLERVS *p*), in exulcerationibus pulmonum; LINDANVM, focium laudis, in empyemate, vomica pulmonum, et abfceffu ex male curata pleuritide, citans. Fauet horum effatis, de efficacia in phthifi, SCARDONA *q*). SAUVAGES *r*), in cenfu remediorum contra phthifin variam, hoc pariter memorat. In Suecia, vbi medicis quibusdam contra phthifin fefe quoque commendauit, memini cognati cuiusdam, qui pus verum

l) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 74.

m) *Pharm. rat.* Sect. I. c. 6.

n) *Phthifiologia* Lib. 3 cap. 5. *Op.* T. I. p. 133.

o) RIVER *Prax.* P. I. p. 349.

p) *Oper.* T. I. MANG. p. 639.

q) *Aphorifmi de cognofcendis et curandis morbis* Lib. 2. pag 69.

r) *Nofol.* T. 3. P. 2. cap. *de phthifi.*

rum exſpuerat, ſucco eiusdem, cum ſero lactis, vel lacte, mixto, iuncta equitatione, potiſſimum curati. Equidem pluries addidi, pro phthiſicis ex vlcere, aliis herbis, in infuſo theaeformi, conſerua Roſarum, loco ſacchari, edulcato, non ſine fructu; ſed in comitatu reliquorum ſubſidiorum.

Calculo renum ſubuenit: non quidem, vt arbitror, peculiari quadam ſoluendi virtute, quam in puluere, vel aqua ſpirituoſa, exploratam arbitratur SIM. PAVLLI *s*); ſed ea, qua lotium mouet. Ad praecauendum igitur calculum, valde efficax, quocunque modo ſumta, pronunciatur *t*). Aliis infuſum, ſpiritu vini paratum, ad calculos pellendos, placuit *u*), etiam ſaccharo edulcatum; ſicque aliquando, haud absque dolore, arenulae excretae *x*). Vnde apparet, non larga nimis manu praebendam eſſe; ne, vt ſolent diuretica efficaciora, labefactatas lotii vias nimis irritet, et laedat. Extra tempus, quo dolor renum affligit, commendabilis eſt cereuiſia, non lupulata, cui tempore fermentationis folia ſtirpis addita *y*).

 Succum

s) *Quadrip. bot.* p. 74.

t) SENNERTI *Pract.* Lib. 3. Pars 7. Sect. I. *Oper.* T. 3. pag. 576.

u) PLATER *Prax.* Tom. 2. p. 499. — REVSN. *Obſerv. med.* p. 90. apud WELSCH.

x) REVSN. loc. cit.

y) MEAD *Monita et praec. med.* p. 97.

Succum, naribus attractum, cephalalgiam vehementissimam et inueteratam auferre, RAYVS *z*) profert, auctore ludimagistro quodam (fateor, teste non satis idoneo, et nimis empirice). Meminisse tamen huius rei iuuat, ob experientiam grauioris viri *a*); qui, etsi nequaquam radicitus malum tolli, minui tamen hac ratione, expertus est.

Leuiores. eaeque vernales, febres intermittentes infuso meraco recentis herbae. sub apyrexia et frigoris stadio vbertim hausto, fugatae fuerunt *b*). Miror, quod et primo febris stadio in vsum tractum; quum, quidquid tum potulenti ingeritur, molestias creare soleat. et paroxysmum prolongare.

Nuperius quoque succi herbae expressi vis, in atrophia infantum, multis laudata; simulque antiqua laus, contra phthisin et exanthemata chronica, confirmata *c*).

Desueuit omnino, tritam herbam vlceribus sinuosis crurum imponere, vel succo eadem eluere *d*).

PRAE-

z) *Hist. pl.* T. I. p. 567.

a) SEGVIERI, *Plant. Veron.* T. I. p. 306.

b) LAVTTER *Hist. bienn.* p. 2.

c) BENDER *Diss. de Glecoma hederacea* L., *egregio in atrophia medicamento.* Erlangae 1787. Vbi etiam analysis chemica.

d) GABELCHOVER Cent. 3. Obs. 69.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA HEDERAE TERRESTRIS *e*). Superfluam declarat ſupra citata WILLISII obſeruatio.

AQVA DESTILLATA *f*). Abeſſe poteſt; tanto magis, quum odor facile pereat.

SYRVPVS *g*). Laus in phthiſi ſupra adfuit. Extenditur et, haud ſine omni iure, ad abſceſſus alios internos, item ad nephritidem calculoſam.

LAMIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 445. *Gen. pl. p.* 292.

278.

Pharm. LAMII ALBI *Herba; Flores.*

Lamium album; foliis cordatis, acuminatis, ſerratis, petiolatis; verticillis vigintifloris LINN. *Spec. pl. p.* 809. Lamium album, non foetens, folio oblongo C. B. Vrtica iners, ſiue Lamium primum DODON *Pempt. p.* 153. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 523.; REGNAULT *Botanique, l'Ortie blanche;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, creberrima ad vias et locis cultis.

In *Pharm. Edinb.* vtraque pars deſignatur; in *Londinenſi,* vnice flores. Spreta in vniuerſum ſtirps in hodierna praxi; nec ſpondet multa, ſenſuum ſcrutinio ſubiecta. HERBAE odor ſubfoetens, ſapor ſub-

e) *Ph. W.* p. 36. *f*) Loc. cit. p. 8.
g) Loc. cit. p. 192.

ſubauſterus. In haemorrhagia vteri et fluore albo, praecipue in hoc, olim laudata. Quidam floribus praerogatiuam tribuerunt, conſeruamque ex recentibus pararunt *h*). Alii infuſo theaeformi, ex vtraque dictarum partium, vſi ſunt *i*). Ex recentioribus, Galli praecipue de ea honorifice, in hiſce malis, ſentiunt: vt CHOMEL *k*), qui herba floribusque, in iuſculo vitulino coctis, vel et ſucco, ad ſex vncias ingeſto, vna cum cataplaſmate, abdomini applicato, ſaepe auxilium attuliſſe, narrat; item GEOFFROY *l*), qui ad quotidianam praxin prouocat. Scrofulas etiam, infuſo aquoſo frigido foliorum et florum Lamii, pro potu vulgari, diſpelli, viſum *m*).

LEONVRVS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 449. *Gen. pl. p.* 295.

279.

Pharm. CARDIACAE *Herba.*

Leonurus Cardiaca; foliis caulinis lanceolatis, trilobis LINN. *Spec. pl. p.* 817. Marrubium, Cardiaca dictum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 727.; REGNAULT *Botanique, l'Agripaume, ou la Cardiaque.* Pl. perennis, in locis ruderatis creſcens.

HERBA,

h) DODONAEVS.

i) GEOFFROY *Traité de la Matière med.* T. 7. p. 168.

k) *Pl. uſuelles* T. 2. p. 306.

l) Loc. cit.

m) *Mem. de l'Ac. de Paris* a. 1717. p. 273.

HERBA, omnesque reliquae eius partes, colorem luridum habent; odor foliorum ſubfoetidus; ſapor amarus. Ad obſoleta pertinet. Quae de vſu in cardialgia infantum, a diſtenſione hypochondriorum; de vi, pituitam reſoluendi, lotium et menſtrua prouocandi; de efficacia in palpitatione cordis, etc., paſſim *n*) tradita ſunt; non ita narrantur, vt verae frugis aliquid inde peti poſſit.

P R V N E L L A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 458 *Gen. pl. p.* 301.

280.

Pharm. PRVNELLAE, ſ. BRVNELLAE, *Herba.*

Prunella vulgaris; foliis omnibus ouato-oblongis, ſerratis, petiolatis LINN. *Syſt. veg. l. c.* Brunella maior, folio non diſſecto C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la Brunelle;* CURTIS *Fl. Lond.* Pl. perennis, in pratis obuia, praecipue humidis.

HERBA parce praeſcribitur. Saporis ſubamari, leniter auſteri; adſtringit igitur nonnihil. Hinc, ex vulgari opinione, quod ſanguinis profluuia et alui vitioſae deiectiones adſtringentibus ſiſtantur, haec quoque a variis inter horum malorum auxilia eſt cooptata. Prudentiores cauſas horum antea vincunt, quam ad roborantia animum aduertant. Hodie pro

 garga-

n) Vrd. e. c. RAY *Hiſt. pl.* T. I. p. 572. — BOERH. *Hiſt. pl. Hort. L. B.* P. I. p. 259.

gargarifmis feruatur in angina, et collutionibus in vlceribus oris; quo fine, aqua decoquere illam et melle commifcere, conuenit *o*).

SCVTELLARIA.

LINN. *Syft. veg* p. 456. *Gen pl.* p. 301.

281.

Pharm. TERTIANARIAE *Herba.*

Scutellaria galericulata; foliis cordato-lanceolatis, crenatis; floribus axillaribus LINN. *Spec. pl.* p. 835. Lyfimachia coerulea galericulata, f. Gratiola coerulea C. B. Tertionaria I. B. *Hift. pl. T.* 3. *P.* 2. *p.* 435. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 637.; CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, ad oras ftagnorum et in foffis crefcens.

HERBA medicis valde paucis hodie cognita. Spirat Allium; amara. Nomen pharmaceuticum virtutem in febre tertiana refpicit; de qua, et nomine, TVRNERVS IO. BAVHINVM *p*) certiorem reddidit. Quum, poft tam longum filentium, in *Ph. Danica pp*) eius iterum mentio fiat; nec, vt opinor, absque ratione: nolui heic loci defiderari *q*). Decoctum eius praedicauit CAMERARIVS in angina *r*).

o) Cfr. ETTMÜLL. *Oper. Ed.* MANG. T. I. p. 680.

p) Loc. cit. *pp*) Pag. 50.

q) Plura vid. in OTTO et WILLICH *Diff. de Scutellaria.* Traiect. ad Viadr. 1789.

r) TOVRN. *Hift. des pl. de Paris* T. I. p. 318.

ORDO

ORDO XX.
PERSONATAE.

ANTIRRHINVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 464. *Gen. pl. p.* 309.

282.

Pharm. LINARIAE *Herba; Flores.*

Antirrhinum Linaria; foliis lanceolato-linearibus, confertis; caule erecto; ſpicis terminalibus, ſeſſilibus; floribus imbricatis LINN. *Spec. pl. p.* 858. Linaria vulgaris, lutea, flore maiore C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, la grande Linaire;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, in locis ruderatis et muris crebra.

HERBA facile diſcernitur ab iſta Euphorbiae Cypariſſiae L. (illi ceteroquin, ſtatura, foliorum anguſtia, figura, colore, odore, haud parum ſimili), per ſucci lactei defectum.

Suſpecta planta, tam ob affinitatem, quam odorem, dum recens eſt, viroſum, qui Ebulum aemulatur. Saporis ſubamari, ingrati. Lacti recenti immerſa, ad necandas muſcas, in Smolandia adhibetur *s*). Lotium pellere, vt et inde quondam Vri-

O 5 nalis

s) LINN. *Fl. Suec.* p. 218.

nalis dicta, olim obferuatum; item aluum mouere, ad quam vim et BOCK *t*) Germanico nomine refpexit. Patet hifce, a natura noftra non ferri ftirpem, per os ingeftam. Immifcentur hinc inde aliquot eius laudes, in hydrope, in ictero; quas hodierna praxis floccipendit. Praecipua autem eius, extrinfecus applicatae, virtus in haemorrhoidum coecarum dolentium lenimine et diffipatione continetur; eaque non ambigua, fed a multis confirmata *u*). Et hancce quidem virtutem et flores praeftant; vt igitur vtraque plerumque pars vna adhibita fuerit: fcilicet, vel cataplafmatis forma; vel Linaria, lacte cocta et fomenti inftar applicata, additis, fi placet, floribus Chamomillae *x*); vel, quod maxime vulgare eft, in vnguento, quod fimpliciffimum parare poteris ex contufa planta, cum butyro, vel axungia porcina, et camphora mifta, et linteo carpto applicare *y*).

FLORES eius, ad exanthemata chronica curanda, valent, in connubio florum Verbafci; dum iftorum quatuor partes, horum vna infunduntur aqua, et hoc infufum, Theae futuratae inftar, ad plures cyathos

t) *Kreutterbuch* p. 115.

u) Vid. e. g. HORST. *Obf. et Epift. med.* lib. 4. Obf. 50. — SIM. PAVLLI *bot.* p. 415. — CHESNAV *Obf.* p. 360.

x) CHOMEL *Pl. ufuell.* T. 3. p. 34. — GEOFFROY *Mat. med.* T. 7. p. 297.

y) Conf. CHOMEL. — GEOFFROY l. c.

cyathos potatur. Sic et euanuit exanthema, quod per tres annos, aliis fruſtra tentatis, durauerat *z*).

Alias Antirrhini ſpecies, vt *Antirrhinum maius*, *A. Orontium*, *A. ſpurium*, quarum paſſim in libris de materia medica mentio ſit, ſilentio hic praetereo: quum mihi quidem dubia de effectuum hiſce adſcriptorum veritate obuerſentur. — [*Antirrhinum Cymbalaria a*) venenata a quibusdam habita *b*); ſed haud maiori ſane iure, quam quo efficax ab aliis *c*) memedicina praedicatur. Lentum illud, tamque deleterium, Neapolitanorum venenum, quod ſub nomine *aquae Toſanae* notum eſt, Cymbalariam recipere, fertur *d*).] —

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE LINARIA *e*). Coctione herbae florumque, cum axungia porcina. Prolixior eius formula in *Pharm. Brand. f*) exſtat; ad cuius naturam

z) HAMNERIN in *Provincial - Doctorernes Berättelſer* 1761. p. 7.

a) Depicta in CURTIS *Flora Lond.*

b) *Onomatologia med. complet.* Vlm. 1755.

c) WEPFER *Diſſ. de Cymbalaria*, adiecta EIVSD. *Hiſtoriae cicutae aquaticae*, cura ZWINGERI, L. B. 1733. 8.

d) V. FR. HOFFMANN *Med. rat. Syſt.* Tom. 2. cap. 2, §. 19. Schol. p. m. 185. — Conf. BECKMANN'S *Beyträge zur Geſchichte der Erfindungen* Vol. I. p. 285 ſq.

e) *Ph. Wirt.* p. 222.

f) Pag. 225.

ram propius accedit illa Danorum *g*), quae Semperuiuum et Hyoſcyamum, praeter Linariam, pinguedini addit. Prima decantatiſſimum eſt remedium haemorrhoidum dolentium, in plumaceolo, cum vitello ouorum, applicandum. Inuentor eius eſt IO. WOLPHIVS, medicus LVDOVICI ſenioris, Haſſiae Landgrafii; cui iſte, pluries rogatus, reuelare vnguentum recuſauit; donec princeps, bouem ſaginatum quotannis illi dare, promitteret. Vnde ille verſiculum, pro dignoſcenda Linaria ab Euphorbia dicta, compoſuit: "Eſula lacteſcit, ſine lacte Linaria creſcit." Cui addidit adſidens IO. RIDESELIVS, Haſſiae Mareſchallus hereditarius: "Eſula nil nobis; ſed dat Linaria taurum" *h*).

EVPHRASIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 469. *Gen. pl. p.* 304.

283.

Pharm. EVPHRASIAE *Herba.*

Euphraſia officinalis; foliis ouatis, lineatis, argute dentatis LINN. *Spec. pl. p.* 841. Euphraſia officinarum C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Euſraiſe.* Pl. annua, in pratis et montanis vulgaris.

HERBA inodora; ſed ſubamara et adſtringens, vt et ſolutioni vitrioli martis nigredinem inducat. Olim

g) *Ph. Dan.* p. 280. *h*) HORST l. ſupra cit.

Olim, tanquam oculorum efficax praeſidium, in variis eorundem morbis, caligine, lippitudine, inflammatione, exulceratione, cataracta, aliisque, in medium producta. Vnde et nomen eius in Europae linguis tantum non omnibus ad hanc virtutem reſpicit. Facem praetuliſſe videtur GORDONVS *i*), cui externe in aqua deſtillata compoſita, et intrinſecus in ſyrupo, arriſit; applaudente paullo poſt ARNOLDO DE VILLA NUOVA, qui aquam Euphragiae *k*), item vinum euphragiatum *l*), commendauit; et, aliquanto ſerius, SYLVATICO; poſteaque inſigni medicorum caterua, quorum nomina et ſcriptorum loca ſignificat ZORNIVS *m*). Haecce ſcire geſtientibus etiam ſatisfacit FRANCVS *n*). Sunt et inter hoſce, qui puluerem, aromate miſtum, ingerendum, vel herbam, pani incoctam; item ſuccum oculis inſtillandum, curarunt. Mireris merito varietatem difficiliorum oculi affectionum, quibus ſtirpem oppoſuerunt, et ludicram ſaepe, eandem adhibendi, rationem. Plurimi tamen ſubſtiterunt in viſu debili acuendo, vt et HILDANVS *nn*), eius vſu ſeptuagenarios, ob vigilias et ſtudia viſu orbos, eundem recuperaſſe, enunciauerit;

i) *Lil. med.* Ed. a. 1305. Fol. 146. p. a.

k) *Breuiar. Pract.*

l) *Lib. de vinis.*

m) *Botanol. med.* p. 290.

n) *Euphragia herba, medicina polychreſta, verum oculorum ſolamen* 1717.

nn) *Cent. epiſt.* n. 59.

ciauerit; et LANZONVS *o*) viri quadragenarii, poſt alia incaſſum tentata, vini Euphraſiati ope conualeſcentis, meminerit. Hocce vinum nominatim frequenter per longum tempus vſurpatum eſt; quod quidam ſimplici herbae infuſione cum vino; alii, de conſilio ARNOLDI, fermentatione cum muſto, parарunt. Male vero, in amico quodam LOBELII *p*), ceſſit experimentum; vt qui, leui cataphora et lacrymatiunculis tentatus, ex illo, per tres menſes poto, amborum fere oculorum iacturam feciſſet, fluxionibus prope ſuppreſſus. Nonne idem, quod aliis, viſu caligantibus, ſolatium vnice attulit, roborando neruos, huic detrimento fuit: vinum ſcilicet? Quidam, calidam et ſiccantem herbam ſibi repraeſentantes, reſtringunt vim ad eam caliginem, quae frigidam cauſam habet *q*). Ambiguis iſtis experimentis non fido; nec exiſtimationi, in qua apud Islandos ſuccus expreſſus, in dolore, vel aliis affectionibus oculorum, eſt *r*) (quae tamen, vtpote profecta a plebe indocta, nec auctoritatis praeiudicio occoecata, maioris eſt facienda, quam iſta prius enarrata): donec certiora edocear. Aqua eius deſtillata pro collyriis adhiberi poterit, loco aquae Roſarum,

o) *Oper. omn.* Lauſann. 1738. T. 2. p. 394.

p) *Stirp. aduerſ.* p. 210.

q) SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 325.

r) EGGERT OLAFSEN *Reiſe durch Island* Vol. I. p. 229.

ſarum, vel ſimplicis deſtillatae; ſi quid lucri ex affectatione in formulis ſperari poſſit.

Ictericis, vino decoctam, mederi, fertur *s*); deficientibus vero recentioribus experimentis.

PRAEPARATVM.

AQVA EVPHRASIAE *ss*).

SCROPHVLARIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 468. *Gen. pl. p.* 312.

284.

Pharm. SCROPHVLARIAE vulgo, ſ. SCROPHVLARIAE VVLGARIS (Ph. Ed.), *Radix; Folia.*

Scrophularia nodoſa; foliis cordatis, trineruatis; caule obtuſangulo LINN. *Syſt. veg. l. c.* Scrophularia nodoſa, foetida C. B. Icon: Scropularia RIVIN. *irreg. mon. Tab.* 107. Planta perennis, in vmbroſis, ad pagos et ſepes, creſcens.

Luridi aſpectus eſt ſtirps; foetens, inſtar foliorum Ebuli, vel florum Paeoniae; vt totum genus, curculionibus miſere depaſcitur; ingrate amara. Obſoleuit ſenſim vſus eius medicus. Radicis potior olim laus fuit.

RADIX

s) BOCK *Kreutterbuch* p. 107. — HOFFMANN *in* SCHRÖD. pag. 412.

ss) *Offic. German.*

RADIX tuberoſa; conſtans ex nodis aggregatis, inaequalibus, parce fibroſis; albida; foetens pariter; ſubacris et amara. Sicca radix et odoris et ſaporis mitioris eſt.

Nodoſa eius figura videtur medicos primum inuitaſſe, ad eandem, contra ſcrofulas, ſtrumas, ficus et mariſcos ani, praecipue autem haemorrhoides tumidas, in auxilium vocandam. Teſtium copiam, huius aliarumque virtutum allegat ZORNIVS *t*): ARNOLDVM DE VILLA NUOVA, CRATONEM, SOLENANDRVM, HENRICVM AB HEERS, MAYERNIVM, ETTMÜLLERVM, aliosque; quibus plures addi poſſunt *u*). — Anilem ſuperſtitionem, quod in amuleto in hiſce conferret, praetereo: quum iam nimium videatur, pulueri, electuario, extracto, infuſo, decocto, pro interno vſu; vel fotui, ſiue vnguento vario, pro externo, fidem tribuere. In haemorrhoidibus dolentibus et frigidis diſſipandis nominatim, SLEVOGTIVS *x*) adeo eam praedicat, vt neque certiorem, neque celeriorem, in aliis remediis effectum deſideret. Si quid heic reſoluendo praeſtet: anodyna quoque natura in cenſum vocanda eſt.

Trans-

t) *Botanol.* p. 624.

u) Vid. SLEVOGTII *Diſſ. de Scrophularia*, Ien. 1720. quae et ipſa, dictis nouum pondus adiicere, pro fine habuit. — Cf. B. C. OTTO, Reſp. RAETZSCH, *Diſſ. de vſu Scrophulariae.* Traiect. ad Viadr. 1789.

x) Loc. cit. p. 27.

Translata etiam eius laus ad vlcera, ad ſcabiem, aliaque mala; quae iteratis experimentis opus habet.

FOLIA ſupparia radici viribus habita.

COMPOSITVM.

EMPLASTRVM DE SCROPHVLARIA *y*). Ex foliis huius et Digitalis, cum pinguibus et reſinoſis et aerugine mixtis. Vlceribus antiquis et ſcrofulis dicatum.

285.

Pharm. SCROPHVLARIAE AQVATICAE, ſ. BETONICAE AQVATICAE (Edinb.), *Folia.*

Scrophularia aquatica; foliis cordatis, obtuſis, petiolatis, decurrentibus; caule membranis angulato; racemis terminalibus LINN. *Spec. pl. p.* 864. Scrophularia aquatica maior C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 507.; *Hort. Rom. T.* 2. *Tab.* 89.; REGNAULT *Botanique, la Scrophulaire.* Pl. biennis, in aquoſis frequens.

Priori minus foetens; ſapore quoque inferior. FOLIA eius iisdem malis oppoſita; etſi rarius. Sed acceſſit alia commendatio, ad odorem ingratum ſaporemque nauſeoſum Sennae, absque iactura eiusdem virium, corrigendum. *Yquetayae*, vel *Liquitayae*, nomine, Braſilienſibus hoc fine celebrata. Didi-

y) *Ph. W.* p. 64.

Didicerat hanc vim MARCHANTIVS a Chirurgo, e Brasilia reduce; qui quidem rem arcanam fecerat, sed imprudenter inter folia comminuta semina reliquerat, ex quibus, terrae mandatis, emersit dicta Scrophularia; cum qua et indigena stirps hacce efficacia congruisse, dicitur *z*). Drachma eius dimidia, drachmis duabus Sennae admixta, hanc acrimonia, neruis et cerebro inimica, exui, monuit BOERHAAVIVS *a*). Olim et in Pharmacopoea Edinburgensium pro infuso Sennae dimidia, vel maior, pars Scrophulariae addita; sed ex ea a. 1756. iterum reiecta. Nec videtur stirps, per se nauseosa et foetida, aliam similem corrigere posse.

Vulnerariam praeterea depraedicarunt; adeo vt in obsidione Rupellensi, ad finem, vulnera ea vnice sanarentur *b*); et LOCHNERVS *c*) atrocissimum, furis inflictum, vulnus, decocto eius hausto, et succo plagae instillato, sanatum memoret; qui et in xenodochio vires vulnerarias exploratas laudat.

z) *Mem. de l'Ac. de sc. de Paris.* 1701. p. 275.
a) *Hist. pl. Hort. L. B.* P. 1. p. 316.
b) CHOMEL *Usuelles* Tom. 3. p. 63.
c) *Eph. N. C.* Cent. 7. et 8. p. 145.

AVICEN-

A V I C E N N I A.

LINN. *Syst. veg. p.* 484. *Gen. pl. p.* 579.

286.

Pharm. ANACARDIVM ORIENTALE.

Auicennia tomentosa; foliis cordato-ouatis, subtus tomentosis LINN. *Gen. pl. l. c. Syst. veg. l. c.* Bontia germinans EIVSD. *Spec. pl. p.* 891. Bontia, foliis subtus tomentosis IACQ. *sel. stirp. amer. p.* 178. Anacardium C. B. Oepata *Hort. mal. T.* 4. *p.* 95. *Tab.* 45. Arbor, crescens in vtraque India.

LINNEO iudice, ex hac arbore desumitur fructus; qua in re COMMELINI coniecturam in *Horto Malab.* praeeuntem habet. Verum negat IAQUINVS *d*), ex ea prouenire; latere adhuc stirpem veram, putans.

ANACARDII ORIENTALIS, cuius figuram expressit GARCIAS AB HORTO *e*), nomine, venit *Nux* nigra, splendens, cordatae figurae, compressa, obtusa, magnitudine pollicis; pedunculo breui, rugoso, insidens. Constat haec ex *putamine* celluloso, in cuius cauernulis latet liquidum oleosum, melleum, causticum, nigrum, quod sensim omnino exsiccatur; et *nucleo* albo, saporis amygdalarum dulcium, vel Castaneae. Conferri merentur, quae de arbore, et fructus diuersitate, pro aetate varia, memoriae

 prodidit

d) Loc. cit. *e*) *Arom.* p. 210.

prodidit CAMELLVS *f*). Colligitur in variis Indiae regionibus, vt Malabaria, Goa, Malaca, insula Luzonis, etc. Creditur vulgo, recentioribus Graecis innotuisse primum *g*): sed in PAVLLO AEGINETA *h*) iam occurrit, et Arabibus, vt AVICIENNAE, MESVI, SERAPIONI, probe nota fuit haec nux, et ab illis *Balador* nuncupata; ex quibus et praeparata varia profecta.

Discrepat maxime iudicium auctorum de eius natura: aliis edulem adeo, vel salutiferam; aliis contra ea deleteriam, illam pronunciantibus. Qui ipsi tamen facile conciliari possunt; modo, vt in seminibus Ricini, intra nucleum et putamen rite distinguatur. Nucibus viridibus et sale conditis Indos vti, oliuarum in modum, in cibis, referunt GARCIAS *i*) et DACOSTA *k*); quod vero de nucleo vnice intellectum vult CAMELLI *l*): licet, vt et alterum credam, nihil repugnet. Nux viridis etiam coctae orycae, appetitus ciendi causa, admiscetur; prout et sicci fructus nucleus esitatur *m*). Nucleus etiam, certe ex CAMELLI interpretatione, in

f) In *Syllabo herb. insulae Luzonis* p. 59, adiecto RAYI *Hist. stirp.* T. 3.

g) V. GARCIAS AB HORTO l. c. p. 120.

h) Lib. 7. c. 11. in *med. art. princip.* p. 659.

i) Loc. cit.

k) *Historia delle Droghe medicinale* p. 176.

l) Loc. cit. *m*) DACOSTA.

in India, fero lactis maceratus, contra afthma et contra lumbricos, ingeritur *n*). Omnia igitur in id collimant: nihil maligni nucleo ineffe; fed hunc blandum oleum continere. — Succus contra, in putamine reconditus, acris eft. inflammat, exulcerat: vt et, cauftici inftar, Indi eum, ad verrucas, lichenes, fungofas carnes, aliasque excrefcentias, delendas, illinant; item dentibus cariofis, ad eosdem perdendos, inftillent; nec non vlceribus brutorum, ad eadem mundanda *o*). Non abfonum igitur eft, ingefta Anacardia fauces, guttur, ventriculum, inurere; febres accendere; quibus adiicitur, paralyfin et mentis alienationem infequi *p*). Succo dicto, cum calce mifto, characteres pannis goffypinis aliisque, loco atramenti, infcribuntur, nulla lotione delendi *q*); alii ductibus adhuc madidis eodem fine calcem infpergunt *r*). Aliud atramenti fcriptorii genus paratur ex fructibus immaturis, contufis, addito lixiuio et aceto *s*). Cultri apici infixa haec nux, fi candelae admouetur, mox flammam capit, ftrepitus excitat, fcintillas variorum colorum fpargit, quibus impoftores in India credulis imponunt *t*).

n) GARCIAS loc. cit. *o*) DACOSTA loc. cit.
p) MATTHIOL. in DIOSCOR. Lib. 6. cap. 5. p. 985. Ed. BAVH. *q*) DACOSTA loc. cit.
r) OSBECKS *Oftind. Refa*, p. 208.
s) CAMELLI p. 60. *t*) DACOSTA.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM, f. CONFECTIO ANACARDINA MESVES *u*). Ex Myrobalanis, aromatibus quibusdam, Nigellae, vel Erucae, femine, Caftoreo, Anacardio, varia mifcela in electuarium redactis. Et corporis et animi vires reftaurare, creditum. Exulauit merito ex officinis hodiernis. Quosdam, eo ingefto, maniacos euafiffe, legitur *x*).

MEL ANACARDINVM AZARAVII *y*). Obfcure defcriptum: fed nihil refert; quum iure expulfum fuerit.

V I T E X.

LINN. *Syft. veg. p.* 473. *Gen. pl. p.* 326.

287.

Pharm. AGNI CASTI *Semen.*

Vitex Agnus caftus; foliis digitatis, ferratis; fpicis verticillatis LINN. *Spec. pl. p.* 890. Vitex; foliis digitato-feptenatis; fpicis verticillatis; floribus fubbilabiato-quinquefidis, refupinatis IACQU. *Collectan. Vol.* 3. *p.* 64 *fqq.* Vitex; foliis anguftioribus, cannabis modo difpofitis C. B. Ἄγνος, f. λύγος, Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Agnus caftus.* Varietas, folio latiori, depicta

u) ZWELFF. *Animaduerf. in Pharm. Auguft.* p. 345.
x) CASP. HOFFM. *de med. offic.* Lib. 2. p. 487.
y) ZWELFF. l. c. p. 56.

picta exstat in DU HAMEL *Traité des Arbres, T.* 2. *Tab.* 105. Arbor Europae australis, Siciliae, Neapolis, nec non Halepi; locis palustribus crescens.

Castitati seruandae apud Graecos sacra olim fuit. Eo fine in thesmophoriis, h. e. sacris Cereris, matronae, castitatem custodientes, foliis, vel ipso frutice, ad strata vsae sunt *z*). Vnde et nomen Αγνος; cui Latinum *castus*, idem significans, male additur. Eadem virtute olim claruit fructus; vt et Monachorum piper a SERAPIONE vocaretur.

Perperam hic, vetusto vitio, a pharmacopolis SEMEN dicitur: quum bacca sit globosa, mucronata, magnitudine fere grani cannabini, fusco-nigricans, infra calyce cinereo, denticulato, dimidium vestita. Odor eius fragrans; sapor autem acris, aromaticus: quod vero de recens collectis baccis inteligendum. Nam quae in officinis seruantur, inertes plerumque sunt: vnde forsitan omnino vsurpari desueuerunt; quae Graecis tamen, in affectionum insigni varietate, in pretio fuerunt. Iure calida et siccans vis illi adscripta; nec perperam, ad flatus pellendos, efficax habita; forsitan et ad viscera obstructa resennda *a*). Cetera nimia sunt. Nec re-

 stinguere

z) DIOSC. Lib. I. cap. 135. — GALEN. *de simpl.* Lib. 6. p. 780. Ed. RICC. — PLIN. *Hist. nat.* Lib. 24. c. 9. p. 1102. DALECH.

a) DIOSC. — GALEN.

ſtinguere poteſt impetum ad venerem, vt veteres voluerunt; ſed excitare potius oportet remedium aromaticum.

Attamen et intrauit ESSENTIAM CASTITATIS IO. MICHAELIS, et varias AQVAS CASTITATIS, HORSTII, MYNSICHTI et aliorum.

GRATIOLA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 60. *Gen. plant. p.* 13.

288.

Pharm. GRATIOLAE *Herba; Radix.*

Gratiola officinalis; foliis lanceolatis, ſerratis; floribus pedunculatis LINN. *Syſt. veg. l. c.* Gratiola centauroides C. B. *b*). Icon: *Flor. Dan. Tab.* 363.; REGNAULT *Botanique, la Gratiole.* Pl. perennis, in vdis Europae auſtralioris, Germaniae, Auſtriae, Heluetiae, Galliae, Italiae, creſcens.

MATTHIOLVS creditur *c*) primus eſſe botanicorum, qui eius meminerit. Confunditur aliquando cum Scutellaria galericulata L. *d*).

HERBA valde amara et nauſeoſa eſt, absque odore. Reſpuitur a pecoribus; adeo vt prata, in quibus

b) Cfr. KOSTRZEWSKI *Diſſ. de gratioa*, Viennae 1775. cum figura, non ſatis accurata.

c) KOSTRZEWSKI l. c. p. 8.

d) EHRHART in *Hannov. Magazin* 1780. n. 23.

quibus copiosius crescit, inutilia censeantur *e*). Equi autem, pratis admissi, ab eadem vehementer purgari, et, nisi abigantur, emaciari, compertum *f*). Sicca herba viridi et succosa longe debilior est *g*). Succus eius expressus non eo gradu amarus est, vt residuum *h*). Inspissatus, sal commune largitur *i*). Vnciae sedecim herbae siccatae, largiuntur extracti aquosi vncias quatuor, cum tribus drachmis; extracti spirituosi secundi ex residuo nonnisi grana quadraginta quinque emerserunt *k*). Spiritu vini igitur longe minus, quam aqua, eruitur *l*). Aquam itaque conuenientissimum Gratiolae menstruum esse, colligitur.

Ad efficaciora purgantia pertinet. Quin, saepe, aluum eluens, simul vomitum excitat *m*). Idem cl. EHRHART, ex propria, in semet ipso capta, experientia

e) HALL. *Hist. stirp. Helvet.* n. 329.

f) IOACH. CAMERAR. *Hort. med. et philos.* p. 69. — GLEDITSCH *verm. Abhandl.* T. 3. p. 376.

g) LINN. *Amoen. acad.* Vol. 7. p. 306.

h) BOULDUC, in *Mem. de l'acad. R. d. sc.* 1705. p. 189.

i) MARCGRAF in *Mem. de l'Ac. des sc. de Berlin* 1747. pag. 79.

k) Loc. cit. p. 191.

l) Conf. l. c. p. 192.

m) CONR. GESNER *Epist. med.* Lib. 3. Epist. 31. p. 94. *b.* — DODON. *pempt.* p. 361. — BOERH. *Hist. pl. Hort. L. B.* P. 1. p. 308 sq. — BERGII *Mat. med.* p. 26.

perientia, comperit *n*). In ipſo enim Herbae, recens collectae et in puluerem redactae, grana viginti, poſt dimidium quadrantis horae, vomitum excitarunt, et aliquot horas poſt, deiectiones aluinas, absque torminibus. Infuſum, ex drachma dimidia pulueris cum aqua feruente paratum, nauſeam creauit (ſed citra vomitum), aluumque mouit. Idem effectus ſequutus eſt vſum decocti, ſiue aqua, ſiue lacte, facti; item infuſum, ſpiritu vini, vel vino gallico, paratum. — Alius, poſt grana quindecim ingeſta, quinquies aluo motus eſt. In femina grana decem nonniſi nauſeam et vomitum excitarunt. — Exemplo ſingulari, grana quindecim aſcarides, magna copia, expulerunt *o*). — Pituitam et bilem copioſe eliminat. Haud paucis ſuſpecta vis purgans quoque viſa, et, tormina et hypercatharſin inde ſucceſſiſſe, obſeruatum *p*). Hinc robuſtioribus vnice nonnulli deſtinarunt *q*). Hinc et vehiculo, vel miſcela et praeparatione varia, ſaepe nimium operoſa *r*), praecauere incommodis oriundis, conati ſunt. Multi in hunc finem, herbam lacte

n) Loc. cit.

o) BALDINGER'S *neues Mag. für Aerzte* Vol. 6. p. 290.

p) CHOMEL *Uſuell.* T. I. p. 48. — BVRCKER *Diſſ. de Gratiola Argent.*

q) CHOM. loc cit.

r) Vid. e. c. FREITAG *aurora medicorum galenico chymica* Lib. 2. c. 43. p. 398 ſq.

lacte vaccino s) decoquendam, ſuaſerunt. Alii Cinamomi, Macis, Zingiberis, vel ſeminis Aniſi, tantillum; Glycyrrhizam, Saccharum, paſſulas, addiderunt t). Imo eſt, qui nonniſi poſt praeparationem corporis, oleo et mellitis factam, die ſequenti conceſſerit; et, ſi ingratus ſenſus oriretur, copiam tepidae aquae ſuperbibendum, ſuaſerit u). Mitius contra ea aliorum de vi eius purgante iudicium eſt, et ſine vllo incommodo et absque vlla internarum partium laeſione eam operari, affirmant x). Sine dubio et hic diatheſis aegri et doſeos iuſta ratio habenda.

Varia pulueris quantitas aſſignatur. Scrupulus iam vnus, cum robe Sambuci ſumtus, C. GESNERVM y) per vomitum et aluum copioſa pituita et aqua, non ſine moleſtia, liberauit. Eadem doſis, bis data in vna die, ſaepius aluum duxit, cum nauſea et vomituritione, effectu et in alterum diem continuante z): vnde patet, minori adhuc doſi locum eſſe. Exhibere tamen alii ad drachmam dimidiam a), ſcrupu-

s) BOULDUC *Mem. cit.* p. 187. — GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 6. p. 42.

t) CHOM. — HERM. — TABERNAEM.

u) BOERH. loc. cit.

x) CORDI *Hiſt. pl.* Lib. I. cap. 2. p. 86. Ed. GESN. — ETTMÜLL. *Oper.* T. I. p. 763. Ed. MANG. — EHRHART l. c.

y) *Epiſt.* loc. cit.

z) BERGIVS l. c. a) CHOMEL l. c.

ſcrupulos duos *b*), imo ad drachmam integram *c*), non veriti ſunt. Pro infuſo, vel decocto, largiorem quidem concedere licet doſin; verum in tam efficaci ſtirpe non pugilli, vel manipuli, menſura *d*); ſed pondere pariter, determinandam. Quod ipſum, a drachma vna, ad ſeſquialteram, vel duas, ſupraque paucis, definitur *e*). Typographico, ſine dubio, vitio, apud MORISONVM *f*) vncia vna, ad duas, ſupraque, ſignificatur. Decoctum, praecipue diuturniori mora paratum, infuſo cenſeo efficacius. Nam praecipua vis purgans latet in pulpoſa parte. Succus nimirum expreſſus et inſpiſſatus, ad doſin viginti quatuor, vel triginta, granorum, blande purgat, absque vomitu; ſed lotium efficaciter pellit. Extractum vero, ex reſiduo, poſt expreſſionem, aqua erutum, et amarius eſt, et eadem doſi violentius purgat *g*). Quibusdam, praeter aquoſum infuſum, placuit vinoſum; item conſerua. In clyſmate, ad pugillum vnum, aquae, vel lacti, vel eius ſero, incocta, ſecuriorem vſum promittere, viſa fuit *h*).

In

b) HERMANN. *Cynoſ.* T. I. p. 540.

c) TOURN. *pl. de Paris* T. 2. p. 44. — BÖCLER *in not. ad.* HERM.

d) Vt a TOVRNEFORTIO, CHOMELIO, GEOFFROY, factum.

e) DODONAEVS, — I. BAVH. — HERM.

f) *Hiſt. pl.* T. 2. p. 480.

g) BOULDUC. l. c. p. 189 ſq.

h) CHOMEL l. c. — GEOFFROY l. c.

In multis igitur morbis, qui purgantibus opus habent, Gratiolae locus eſt. Sed in quibusdam, ab auctoribus memoratis, non purgandi vnice facultate, ſed et reſoluendi efficacia, auxilio fuiſſe, arbitror. — In hydrope vario *i*), aſcite *k*), anaſarca *l*), a bene multis frequentata. Oportet hic vero ante omnia inquirere, an viſcerum viriumque conditio purgans eiusmodi forte ferat; et diſpicere, an in diureſin magis, quam alui ſolutionem, natura inclinet. — Alii, ad viſcera obſtructa reſeranda, febres intermittentes profligandas, rheumatiſmos diſſipandos, proficuam declarant; ſed relego lectores ad diſſertationem indicatam cl^i^ KOSTRZEWSKI, in qua teſtimonia harum virtutum ſparſa leguntur. — Addenda tamen vis anthelmintica, a multis percepta; qua plures verminoſos, ferocibus ſymptomatibus ſtipatos, incantamenti inſtar, ſeſe ſanaſſe, laetatur ANGELVS SALA *m*). Infuſum aquoſum ſuum pretium pro hoc fine approbauit *n*). Clyſma ex decocto non minus vermibus infeſtum fuit *o*).

Folia,

i) HEVRN. *Prax. med.* p. 332. — CAMERAR. *Hort. med.* l. c., qui extractum, cum Cinamomo in pilulas redactum, laudat. — ETTMÜLL. l. c. Tom. I. p. 716.

k) HELVICH. *Miſc. N. C.* Dec. 3. A. 5 et 6. Obſ. 67. p. 133 ſq.

l) IOEL *Oper. med.* T. 4. Lib. 4. ſect. I. p. 372. — HARTM. *Oper. med. chym.* p. 60.

m) *Eſſent. veget.* Sect. 5. cap. 9. p. 158 ſq.

n) BOULDUC. l. c. p. 187 ſq.

o) TABERNAEMONT. loc. cit.

Folia, vel recentia, vel in puluere, vulneribus applicata, conſtitit, ad conſolidationem eorundem facere *p*); in vlceribus autem recentibus, fomenti calidi inſtar, conferre *q*). Minus notum eſt, herbam conquaſſatam et extrinſecus adhibitam, in arthritide et rheumatiſmo, nec non tumoribus a coagulo, tam lacteo, quam ſanguineo, vt ecchymoſi, praeſtantiſſimum reſoluendo effectum exſerere *r*).

RADIX cylindrica, calamum craſſa, geniculata, alba, horizontalis, fibris deſcendentibus. De vi huius medica plerique tacent: vt inde coniiceres, nonniſi herbae illam competere. Sed, vix cedere radicem iſti, recentiora praecipue experimenta docuerunt. Et haec intenſe amara; ſimulque adſtrictionis ſenſum edit *s*). Vncia ſeſquialtera, drachmas duas et dimidiam extracti aquoſi erogat. Huius grana quindecim, ad viginti quatuor, mitius purgant, quam idem pondus extracti foliorum. Spiritus vini et de radice minus extrahit, quam aqua *t*). Specificum in dyſenteria, et Ipecacuanhae aemulum,

p) TABERNAEMONT. l. c. — CAESALP. *de plant.* p. 265.

q) ZWING. *Theatr. prax. med.* P. I. p. 531.

r) Ex narratione ill. TISSOT, coram fratre, ADOLPHO MVRRAY, Prof. Vpſal., facta. — Plura de vſu externo vid. in ZOBEL *Diſſ. de Gratiola, eiusque vſu, praeſertim chirurgico.* Erlang. 1782. — WENDT *vom Erl. Kranken-Inſtitut* 5. u. 6. Nachr. p. 24.

s) BOULDUC. l. c. p. 188. *t*) Loc. cit. p. 193.

aemulum, ad drachmam dimidiam, vel integram, modo non nimios progreſſus morbus fecerit, habita *u*). Walachis quoque in hoc morbo familiaris *x*). Ad hanc ſtirpis partem refero experimenta, recentius Viennae in noſocomio Hiſpanico et iſto Sti Marci inſtituta; etſi, qui de iis recenſet, cl. KOSTRZEWSKI *y*), quae praeciſe fuerit pars, non ediſſerat; de puluere Gratiolae modo loquens, et ad finem opuſculi *z*), etiam ſaturatum infuſum herbae explorari ibidem, ſignificans. Ex iis vero, quae ſerius ill. L. B. DE STÖRCK *a*) de vſu in hydrope expoſuit, colligo, radicem intellectam fuiſſe. Saepe prodeſſe hanc, vbi reliqua diuretica et purgantia inertia ſunt, et quidem in puluere, ad drachmam dimidiam, pro doſi, per plures dies continuos datam; vel, in nimia aegri debilitate, vel anxietate, quouis biduo, vel quatriduo; item in infuſo vinoſo, ex radicis drachmis duabus, per horam vino, ad colaturam librae vnius, infuſis; ſumendo omni bihorio vncias duas. Puluis radicis vomitum excitauit; non vero extractum plantae, cum ſaccharo paratum *b*). Tres maniacos, aliis multis fruſtra tentatis, puluis Gratiolae perfectae ſanitati reſtituit; quibus

u) A BOULDUC. l. c. p. 188.

x) KRAMER *Tent. bot.* p. 18.

y) *Diſſ. cit.*

z) Pag. 63.

a) *Med. pract. Unterricht* T. 2. p. 36. et inter *form.* p. 52.

b) KOSTRZEWSKI p. 64.

bus decoctum radicis Graminis, loco potus vulgaris, et vesperi plerumque paregoricum, datum fuit *c*). Nosocomium Marci Vindobonense recepit quoque sequentem puluerem: ℞. Extract. Gratiol. ʒj Sacch. alb. Lap. cancror. ana ʒijß Sem. Foen. ʒj. M. F. pulv. tenuissimus; cuius inito ter de die grana decem sumantur, augendo sensim dosin, donec per diem drachma integra consumatur. Hic profuit in vlceribus venereis nasi, faucium, frontis, artuum; carie ossium, tophis; cancro venereo; phymosi, ea adeo, quae in gangraenam vergebat; testiculo venereo, a gonorrhoea retropulsa; bubonibus; fluore albo, a labe venerea; arthritide. Sed in quibusdam aegris nonnisi lotium mouit; in aliis sudores; quidam et ptyalismum leuem inde experti sunt *d*). — Constat igitur, stirpem hanc, et resoluendo tenaces humores, et materiam peccantem multiplici via euacuando, salutarem suam efficaciam exercere.

PRAEPARATVM.

EXTRACTVM GRATIOLAE *dd*). Infusione herbae cum aqua et subsequa inspissatione. Pretium supra indicatum. Hoc inprimis, vel solo, vel in connubio aliorum, pro sanatione

c) Loc. cit. p. 32 sqq. *d*) Loc. cit. p. 50.
dd) *Cod. med. Paris.* p. 50. — *Ph. Austr. prov.* p. 173.

ſanatione vlcerum antiquorum crurum vſi ſunt cl. WENDT et ZOBEL *e*).

ACANTHVS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 484. *Gen. pl. p.* 327.

289.

Pharm. BRANCAE VRSINAE vulgo, ACANTHI (Ph. Pariſ.) *Folia; Radix.*

Acanthus mollis; foliis ſinuatis, inermibus LINN. *Spec. pl. p.* 891. Acanthus ſatiuus, ſ. mollis, Virgilii C. B. Icon: REGNAVLT. *Botanique l'Acante, ou la Brancurſine; Hort. Roman. T.* 3. *Tab.* 13. Pl. perennis, frequens in humidis Italiae inferioris et Siciliae. Frigus hiemale in hortis Germaniae quidem fert; ſed non floret ſub dio.

FOLIA inſipida, viſcoſa. Horum loco plerumque pharmacopolae colligunt folia Heraclei Sphondylii; quem errorem, etiam a ZORNIO *f*) propagatum,

e) Locc. ſupra citt. — [Conf. caſus virginis quadraginta annorum, vlceribus in vtroque pede, contra quaeuis alia rebellibus, laborantis; extracto autem Gratiolae feliciter ſanatae; licet exiguas modo doſes ferret citra vomitionem, in *Journal der Erfindungen, Theorien und Widerſprüche in der Natur- und Arzneywiſſenſch.* Vol. I. P. 2. p. 113 ſqq.] —

f) *Botanol.* p. 14.

tum, iam g) redargui. Haec, aeque ac RADIX, quae tamen vix in officinis offenditur, mucilaginem continent; praecipue autem radix. Ad naturam igitur Maluae, similiumque mucilaginosarum, accedit stirps; et emolliendi fine, in ambustionibus, haemoptysi, alui profluuiis, non sine omni ratione, praecepta. Obsoleta hodie, in tanta copia efficaciorum, vixque amplius in clysmatibus folia vsui veniunt.

HERBARVM QVINQVE EMOLLIENTIVM e numero est.

VERONICA.

LINN. *Syst. veg.* p. 56. *Gen. pl.* p. 12.

290.

Pharm. VERONICAE *Herba.*

Veronica officinalis; spicis lateralibus, pedunculatis; foliis oppositis; caule procumbente LINN. *Spec. pl.* p. 14. Veronica mas supina et vulgatissima C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 248.; REGNAULT *Botanique, la Veronique mâle, ou Thé d'Europe;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, in syluis sterilibus frequens.

HERBA amaricans et subadstringens est; vt tamen infusum eius, solutione vitrioli martis mixtum, mox nigrescat. Odorem peculiarem vix senties in succosa

g) *App, med.* Vol. I. p. 379.

ſuccoſa herba; multo minus in ſicca: ſed, aqua ex recenti deſtillata, volatile quoddam ſeſe naribus offert *h*); prout et tinctura ſpirituoſa odorem balſamicum ſpargit *i*). Ad hoc volatile ſeruandum, infuſum decocto praeſtare, creditum eſt *k*). Sed ad amaritiem et auſteritatem in primis attendas. Extractum ſpirituoſum amarius eſt aquoſo; ponderis autem fere aequalis *l*).

Infuſum tenuius flauicantem, vel rubicundum, colorem habet; ſaporem amaricantem, non ingratum. Eo, loco infuſi Theae Chinenſis poto, multorum, in Germania praecipue, palato placuit, poſtquam FR. HOFFMANNVS *m*) et IO. FRANCVS *n*) multis eam commendaſſent. Ita a colonis in Suecia eo fine vſurpatur *o*). Sed etiam in medelam variorum malorum ceſſit. Communis fere laus obtinuit in pectoris morbis, a pituita collecta oriundis, ſcilicet tuſſi, aſthmate, imo in vlcere ipſo pul-

 monum

h) FR. HOFFM. in *Diſſ. de infuſi Veronicae efficacia praeferenda herbae Theae*, recuſ. in *Opuſc. med.* p. 378.

i) CARTHEVS *Mat. med.* T. 2. p. 466.

k) HOFFM. l. c. p. 377.

l) CARTHEVS loc. cit.

m) *Diſſ. cit.* Hal. 1693.

n) *Polychreſta herba Veronica*, Vlm. 1690. 12, recuſa ſub titulo *Veronica theizans*, Coburg. 1700. et tam Germanice, quam Gallice, verſa.

o) LINN. *Fl. Suec.* p. 5.

monum et hectica; in quibus fcreatum leuare illam, et vulneraria virtute excellere, creditum p). In fuffocationibus nocturnis, catarrhalibus, profuiffe, teftatur magnus vir q). Vereor vero, ne adftringens ftirps fcreatum potius cohibeat, quam adiuvet; nifi debilitas pulmonum fubfit, cui fubuenire poteft quodammodo roborans Veronicae vis. Ab adftringente vnice potentia deriuo opem, calculofis eadem praeftitam; quae tanta decocto, fomentationis inftar adhibito, apud feminam, infuit: vt calculus, in rene latens, ad vreterem, et tandem ad veficam, protrufus fuerit; ex qua, haud absque fumma laefione et copiofa haemorrhagia, per collum eiusdem vi extractus eft r). Mictum cruentum eximie compefcuit fuccus Veronicae, cum vino rubro maceratae, expreffus et, vel melle, vel faccharo, edulcatus; isque cochleatim fumtus s). Cutis pruritum et fcabiem, illam quoque, qua fenes corripiuntur, feliciffime potus Veronicae difpulit t). Plures virtutes in FRANCI libro fignificato memorantur; vtinam aeque certae, ac numerofae!

Huius

p) HOFFM. l. c. p. 390.

q) HALL. *Hift. ft. Helv.* n. 542.

r) ELSNER, in *Ephem. nat. Cur.* A. I. Dec. I. Obf. 107. Conf. et praeconium CRAT. in HOFFM. *Diff. cit.* p. 391.

s) FISCHER *de fenio* p. 217.

t) HOFFM. *Diff. cit.* p. 391.

Huius Veronicae in locum, in *Actis medicorum Berolinensium u)*, surrogatur, nomine Teucrii veri, *Veronica Teucrium;* racemis lateralibus, longissimis; foliis ouatis, rugosis, dentatis, obtusiusculis; caulibus procumbentibus LINN. *x*); quae est Veronica montana RIVIN. *y*). Gratior enim sapore, magisque resoluens et roborans, ab istis existimatur. Sed noluit prior cedere iuri suo; quamuis et huius fama sensim in medicina seriori consenuerit.

PRAEPARATA.

AQVA VERONICAE CVM VINO *z*). Quae nulla in re valde eminet.

EXTRACTVM *a*). Aqua paratur. Vix vnquam amplius praecipitur.

SYRVPVS *b*). Abstergens et consolidans vis illi adscripta, in vitiis praesertim pulmonum ac renum.

291.

Pharm. BECCABVNGAE *Herba.*

Veronica Beccabunga; racemis lateralibus; foliis ouatis, planis; caule repente LINN. *Spec. pl. p.* 16. Anagallis aquatica maior (item II. minor), folio

Q 3 sub-

u) Vol. 2. p. 125 sq. cum icone rudi.

x) *Syst. veg.* p. 57.

y) Tab. 95.

z) *Ph. W.* p. 22.

a) Loc. cit. p. 79.

b) Loc. cit. p. 199.

ſubrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 511.; REGNAULT *Botanique, la Beccabunga;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, ad riuos et in foſſis fluentibus copioſa.

HERBA recens ſcatet ſucco aquoſo, aliquantum amaro, vix adſtringente. In tenellis foliis ſapor manifeſtior. Saporem, Naſturtio ſimilem, tribuit herbae SCHWENCKFELD *c*); ſubinde tamen plane inſipidam reperit. Verno tempore acetaria intrat *d*). Recens merito efficacior, quam ſicca, iudicatur: quum id, quod volatile inſit, vt in naſturcinis, ſiccando pereat.

Contra ſcorbutum valere, multi ſibi perſuadent. Optima forma eſt in ſucco, cuius vnciae duae, ad quatuor, epotentur; etiam in connubio ſeri lactis *e*). Solet quoque cum ſucco Cochleariae, vel alius efficacioris antiſcorbutici, commiſceri, vt acrimonia huius nonnihil mitigetur, FORESTI praevio exemplo *f*); qui et ſyrupum, ex vtriusque herbae decocto paratum, impenſius laudat, quam ſperare hodie fas eſt. Vlcus ſcorbuticum, tibiam fere vniuerſam occupans, et ad os vsque deſcendens, in ſcorbutico, ſola Beccabunga, in cereuiſia cocta

c) *Stirp. Sileſ.* p. 18.

d) ID et SCHREBER *Samml.* T. 3. p. 31.

e) CHOM. *Pl. uſuelles* T. 2. p. 238.

f) *Obſerv. et curat.* Lib. 20. Obſ. 12. *Schol.* p. 306.

cocta et applicata, consolidatum, narratur *g*). In vniuersum titubare incipit herbae laus; nec immerito. Ideo non opus est, aliis praeconiis, de vi reserandi obstructa viscera, dissipandi podagram, rel., diu immorari.

VERBENA.

LINN. *Syst. veg. p.* 6:. *Gen. pl. p.* 16.

292.

Pharm. VERBENAE *Herba.*

Verbena officinalis; tetrandra; spicis filiformibus, paniculatis; foliis multifido-laciniatis; caule solitario LINN. *Spec. pl. p.* 29. Verbena communis, flore coeruleo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 628.; REGNAULT *Botanique, la Verveine;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, in viis et locis ruderatis crebra.

Videtur esse Ιερα βοτανη, s. περιστερεωνα, DIOSCORIDIS *h*).

HERBA inodora, sapore subadstringente et subamaro instruitur. Hinc non multum bonae frugis spodet. Nec facile cum hisce et neglectu herbae apud solidiores medicos hodiernos effi-caciae testimonia, quae hinc inde ab auctoribus

 spar-

g) SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 239.
h) Lib. 4 cap. 61.

ſparguntur, conciliari poſſunt. Nolo ad vetuſtiora tempora regredi; quum, de quanam ſtirpe praecise loquantur, non liqueat. Operae tamen iudicauit pretium HAENIVS *i*), quorundam ex iſtis effata citare, ad vſum, in doloribus capitis inueteratis, quibus et ipſe herbam opportunam cenſuit, confirmandum. DODONAEI et PLATERI, quos etiam allegat, auctoritas nihil ponderis hic addit; quum a veteribus de applicatione externa dicta vnice enarrent. FORESTVS *k*) vero, ſingulari caſu, Verbenam viridem, nonnihil contritam, collo aegri atrociſſima cephalalgia diu vexati, appendit, nec auferendam permiſit antea, quam exſiccata per ſe caderet; optimo, vt ille quidem ſibi perſuadet, ſucceſſu. Sed non fido amuletis, quae nec halitus vllos ſpargunt, nec a madida cute reſolui ſeſe patiuntur. Legitur quoque: plantam recentem, vel ſolam, vel cum radice Rhodia in formam cataplaſmatis contuſam, vtiliter capiti circumligari; item decoctum *l*). Nec maioris facio HARTMANNI *m*) arcanum, ſic dictum, omni cephalalgiae accommodatum, ex aquae verbenae deſtillatae vnciis quatuor, cum ſpiritus vitrioli guttis quatuor, saepius ingerendis, et Verbena contuſa, capiti impoſita.

i) *Rat. med.* P. 6. p. 292.

k) *Oper. omn.* Lib. 9. Obſ. 52. p. 301.

l) ETTMÜLL. *Colleg. pharm. in Schröd. Or.* T. I. p. 713.

m) *Prax. chymiatr.* Tom. I. *in oper.* ETTMÜLLER. p. 15.

ſita. Quo tamen feminam, a diuturnis et rebellibus contra alia remedia doloribus, ex inquilino capitis vitio, vt videbatur, oriundis, liberaſſe ſeſe, gaudet eximius, aliis multis documentis, DE HAEN *n*); in eo modo deflectens ab HARTMANNO, quod ſiccam appenderet herbam. Sed, ſaepe id gloriam curationis deportat, quod vltimo in auxilium adhibitum; et ipſe praeterea ill. vir *o*) plura exempla deſiderat. Et haecce vnice, fama HAENII ductus, attuli. A qua quum longe diſtet cl. BARBVT: vix attinet, eiusdem narrationem, de abſceſſu cerebri, per vſum internum decocti Verbenae, et externam ad caput applicationem herbae, in mortario contuſae, ſanato *p*), propalare.

Ceteris tanto breuius perfungar. Vim febrifugam ſucci, vel extracti, etiam noſtro ſeculo quidam iterum tangunt, e. c. TOVRNEFORTIVS *q*), item CHOMELIVS *r*). Hic idem in claſſe ophthalmicorum collocauit. Tantum ille tribuit aquae deſtillatae, vel eius ſucco, in ophthalmiis diſſipandis. Ad gargariſma, in angina, decoctum, vt alia adſtringen-

 tia,

n) Loc. cit. p. 304.
o) Loc. cit. p. 314.
p) *Journal de Medecine* Tom. 45. p. 178.
q) *Pl. de Paris* T. 2. p. 120.
r) *Pl. Uſuell.* T. 2. p. 86.

tia, magis frequentata, concedi poteſt. Attamen, absque damno medicum forum Verbena carere poſſe, arbitror.

PRAEPARATUM.

AQUA VERBENAE DESTILLATA *s*). Nullius pretii.

s) *Ph. W.* p. 8.

ORDO

ORDO XIX.

RHOEÁDES.

PAPAVER.

LINN. *Syst. veg. p.* 407. *Gen. pl. p.* 263.

293.

Pharm. RHOEADIS, f. PAPAVERIS ERRATICI, *Capitula*; *Flores*.

Papauer Rhoeas; capfulis glabris, globofis; caule pilofo, multifloro; foliis pinnatifidis, incifis LINN. *Spec. pl. p.* 726. Papauer erraticum maius C. B. Ροιας THEOPH. DIOSC. Icon: CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, agrorum vulgare vitium. Varietas flore rubro, fimplici, vnice intelligitur.

Caue, ne confundatur *Papauere dubio* L., capfulis oblongis, glabris; vel *Papauere Argemone* EI., capfulis oblongis, hifpidis, facile difcernendo: quod vtrumque paffim cum Rhoeade mixtim crefcit.

Succum lacteum haec, vt altera fpecies, quae Opium verum exhibet, vehit. Opii etiam fpecies ex eiusdem fructu, f. CAPITVLIS, elici poteft; licet exigua modo copia. Nec vnquam lac exundans in vfum vertitur; fed extractum modo, aqua paratum.

paratum. Huius ſolidi drachmas quinque vnciae quatuor capitulorum largiuntur *t*). Ampla, drachmae dimidiae, vel integrae, eius doſis, ſcopo anodyno, et pro conciliando ſomno blando, et contra tuſſim, commendata *u*); alii ad grana pauca modo, vt duo, tria, vel quatuor *x*), reſtringunt. Multum, in morbis conuulſiuis, extracto, ex capitulis et herba aqua facto, a granis ſex, ad octodecim, tribuit cl. FOUQUET, Monſpeliis; hocque praefert Opio, vt quod nimium calefaciat; ipſam adeo epilepſiam eo compeſcuit; item in ſcirrho matricis dolores conſopiuit *y*). Subſiſtitur vero plerumque in vſu

FLORVM. Hi recentes, vix ſiccati, viroſum Opii odorem pariter ſpargunt; guſtati, mucilaginem, cum amaritie miti, produnt. Infuſa illis aqua feruida, haec manifeſte mucilaginoſa euadit, ſimulque gratam rubedinem adſciſcit. Mucilaginis itaque pariter, ac anodyni principii, ratio habenda eſt, iis in morbis, in quibus praeſtantiam ſuam declarat. Profuit infuſum eorum ſaturatius, calide ingeſtum, in catarrhalibus affectionibus pectoris et tuſſi

t) BOULDUC, in *Hiſt. de l'Acad. R. d. ſc. de Paris* 1712. p. 52.

u) CHOMEL *Pl. uſuell.* T. I. p. 125.

x) BOULDUC loc. cit.

y) Teſtimonio fratris, AD. MVRRAY, ex itinere per Galliam.

tuſſi pertinaci z). Pleuriticis ſubuenire, iam dudum crediti; huiusque quidem efficaciae primus teſtis BAPTISTA SARDVS exiſtimatur a). Pleuritidem leuare omnia ex Rhoeade, nominatimque decoctum, ex ſemine Lini et floribus Rhoeados, inuenit BAGLIVIVS b). Rectius vero adhibetur infuſum florum (non neglecta tamen praemittenda venae ſectione), eo tantum morbi ſtadio, quo ſudor erumpit; quem blande illud adiuuare, compertum c). Hoc idem colicam flatulentam pluries diſcuſſit d). Noſtro vero tempore flores potiſſimum, ob colorem grate purpureum, quem aquae, item ſpiritui vini, impertiunt, in pretio ſunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS PAPAVERIS ERRATICI e). Infuſo florum additur ſaccharum. Gratia coloris commendabilis; ſed blandum inſuper anodynum f) et demulcens eſt. Mixturis igitur crebro additur.

TINCTVRA PAPAVERIS g). Eſt aquoſa, ſpiritumque vitrioli recipit. Hinc in febribus temperat;

z) CHOM. l. c. p. 124.

a) DODON. *Pempt.* p. 447.; qui vero illam refellit.

b) *Oper.* p. 38.

c) CHOMEL, l. c. p. 125. d) IDEM.

e) *Ph. W.* p. 195. — *Ph. Lond.* p. 81.

f) Conf. C. HOFFM. *med. offic.* p. 529.

g) *Ph. W.* p. 203.

rat; colore quoque recreat, mixturis iulapiisque adfuſa.

EXTRACTVM (*capitulorum immaturorum*) *h*). Aqua paratur.

294.

Pharm. PAPAVERIS NIGRI *Semina; Capitula.*
\- - - - ALBI *Semina; Folia.*
Ex vtroque Papauere OPIVM.

Papauer ſomniferum; calycibus capſulisque glabris; foliis amplexicaulibus, inciſis LINN. *Spec. pl. p.* 726. *α*, Papauer hortenſe, ſemine albo C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Pavot blanc.* *β*, Pap. hortenſe, ſemine nigro C. B. Icon: REGNAULT *l. c. le Pavot noir.* Μήκων Graecis. Pl. annua; teſte LINNEO, in Europae auſtralioris ruderatis *i*), item agris *k*), creſcens. Dabo, id fieri ex delapſis caſu ſeminibus: Aſiae autem calidioris veram incolam habeo. Colitur in Europae hortis, ob varietatem coloris et plenitudinis florum, vti et ob ſemina; in orientalibus autem regionibus, Opii praecipue cauſa.

SEMEN vtriusque exiguum, reniforme, vtrinque gibbum, rugoſum, adeo numeroſum, vt ex vna radice, vnica aeſtate, 32000 ſemina computaren-

h) *Ph. Brunſuic.* p. 256.
i) *Spec. pl.* p. 726.
k) EIVSD. *Mat. med.* n. 280.

tarentur *l*). Nomen *albi* ferri quidem poteſt, ob candorem ſeminis; ſed color in *nigro* potius coeruleo - cinereus eſt. Haec ſemina, licet ex eadem theca, quae Opium erogat, proueniant: virtutis tamen vere ſomniferae expertia ſunt. Contrariam GALENI, de largius ingeſto ſemine *m*), BÖCLERI *n*), IVNCKERI *o*), adſertionem, cibarius vſus manifeſte euertit, antiquiſſimo iam tempore frequentatus. Τροφιμον itaque ab HIPPOCRATE *p*) vocatum. Vulgare epitheton Papaueris apud poetas fuit *cereale*, item *veſcum q*). Ad panes adhibitum, et melle mixtum, pro eſca, memoriae prodidit DIOSCORIDES *r*); condimenti autem inſtar, panibus vtiliter inſpergi, GALENVS *s*). Ita et Tridentinis *t*), Aegyptiis *u*), Perſis *x*), eſculentum. Verum adhuc hodie copioſe in Polonia *y*), in Sileſia *z*), in Bohemia

l) LINN. *Phil. bot.* p. 86.

m) *De aliment. facult.* Lib. I. cap. 31.; qui, inde ſoporem adeo induci, perhibet.

n) In HERM. *Cynoſ. Mat. med.* T. I. p. 436.

o) *Therap. gener.* p. 279.

p) *De victus ratione* Lib. 2. FOES p. 357.

q) VIRGIL. *Georg.* Ed. HEYN Lib. I. p. 149. Lib. 4. p. 365.

r) Lib. 4. p. 65.

s) Loc. cit.

t) MATTHIOL. *Comment.* in DIOSC. p. 764. Ed. BAVH.

u) *Proſp.* ALP. in *Hiſt. nat. Aegypt.* T. I. p 160 ſq.

x) CHARDIN *Voyage en Perſe* T. 4. p. 32.

y) GUETTARD *Mem. ſur differ. parties des ſc. et d. arts* T. I. p. CXIV.

z) TRALLES *de Opio* T. I. p. 13 ſq.

mia et Morauia *a*), vti et, quod certe ſcio, in Hungaria, nec non in Italia, item Argentorati *b*), vel paſtae inuolutum, vel placentulis extus inſperſum, eſitatur. Ne vero cum cl. LE CLERC *c*) exiſtimes, igne virus diſperſum fuiſſe: ſcias, ſolum illud inſigni copia impune fuiſſe ingeſtum, ad vncias, quin ad libram integram *d*). Et idem accidit, qualecunque fuerit ſemen, ſiue album, ſiue nigrum *e*). Nimirum ſemina inodora ſunt; blandi, dulcisque, ſaporis, vt in amygdalis; oleo ſimili innocuo ſcatentia. Emolliunt igitur, leniunt, demulcent, ſtimulosque, ad vigilias excitantes, obuoluunt; nec, in tuſſi, ſtranguria, vel dyſuria, febribus, alio nomine anodyna dicenda, quam amygdalae dulces. — Attamen, recentia, vel non matura, ſemina noxia eſſe, ſtatuit cl. PVIHN *f*). — Emulſionis forma, aſt raro ſola, ſed plerumque in miſcela cum cucurbitaceis ſeminibus, vel amygdalis, praecipiuntur.

Expreſſione vero ex eorum libra vna, OLEI vnciae quatuor elicitae *g*); quin, alio experimento

a) WIEGAND's *Handbuch für d. Oeſterr. Landjugend.*

b) GUETTARD, loc. cit.

c) *Hiſt. de la medecine* Lib. 3. c. 2. in fine.

d) Ab ipſo SWIETENO, *Comm.* in BOERH. T. 5. p. 110.

e) ALSTON, in *med. Eſſays of. Edinb.* Vol. 5. p. 130.

f) *Materia venenaria regni vegetabilis.* Lipſ. 1785.

g) SPIELM. *Chem.* p. 84.

mento *h*), ex vnciis ſedecim iſtorum, huius vnciae nouem. Hoc ipſum iam MATTHIOLI *i*) tempore in Stiria et Auſtria continuo cibis additum; prout et in Gallia, pereuntibus hieme a. 1710. Oleis, harum oleo eodem fine ſurrogatum fuit *k*). Loco butyri in Argouia adhibitum, absque noxa *l*). Nuperrime quoque in Gallia, conſilio cl^i^ ROZIER, permiſſum, regno lucrum octodecim millionum iam attulit *m*). Sic et placentae, poſt olei expreſſionem reſiduae, a pueris impune deuorantur *n*), et ſaginandis animalibus conducunt. Taceo vſum olei pictorium.

CAPSVLARVM, ſ. CAPITVLORVM, vero alia ratio eſt. Haec, narcoticae omnino indolis, ſauciata, lac amarum, viroſi odoris, emittunt, cuius vires paullo poſt explicabuntur. Recentia exſiccatis efficacia antecellunt. Ex ſiccis, coctione cum aqua, extractum parari poteſt, ad $\frac{1}{5}$ vel $\frac{1}{6}$ partem ponderis, quod, dupla quantitate, effectus eosdem, ac Opium, praeſtare, fertur; et pro praeparatione ſyrupi Papaueris, dum eiusdem grana duo pro vncia quauis

h) BORRICH. *ſomnif.* n. 20. *i*) Loc. cit.

k) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 4. p. 359.

l) WAGNERI *Hiſt. nat. Helv.* p. 262.

m) V. EIVSD. *Obſervations ſur la phyſique* etc. 1776. Aug.

n) REICHART'S *Gartenſchatz*, T. 4. p. 92.

quauis ſyrupi adduntur, commendatur *o*). In Perſia haec, vna cum ſeminibus decocta, in thermopoliis bibuntur, in gratam inebriationem *p*). Veteres iis, aqua coctis et melle dein mixtis, inſtar eclegmatis vtebantur, in tuſſi, catarrhis, aliisque malis. Extrinſecus, inſtar cataplaſmatis, ea admouerunt, cum polenta, locis inflammatis, vel eryſipelate correptis; vel, cum foliis decocta, pro fotu, ad ſomnum conciliandum *q*). Sed noſtro tempore vix alii fini, quam ſyrupis variis inde parandis (de quibus poſtea), deſtinantur *r*).

Maxime tamen omnium haec ſtirps ob OPIVM inclyta. Hoc nobis ex Perſia, Arabia, aliisque locis Aſiae calidioris, vti et ex Aegypto, forma placentarum rotundarum, complanatarum, vel alia, magis irregulari, forma inſtructarum, affertur, quae pondus vnciarum quatuor, ad libram vnam, vel ſupra, aequant, et foliis Papaueris, Nicotianae, vel aliorum vegetabilium partibus, praecipua autem Rumicis cuiusdam, item puluere vario, ad cohaeſionem impediendam, tectae ſunt. Quidam *Opium Thebaicum*, ex Aegypti regione ita dictum, praeferunt; quod epitheton et quibusdam praeparatis

o) ARNOT, in *med. Eſſays of Edinb.* Vol. 5. p. 105.

p) CHARDIN *Voyage en Perſe* T. 4. p. 206.

q) DIOSC. loc. cit.

r) Conf. non ignobilis liber: IOHN IONE's *Myſteries of Opium revealed.* Lond. 1701. 8.

ratis ex Opio additur. Sed illud ex orientalibus regionibus eiusdem pretii; vt, ſi hodie Thebàicum nomines: idem ſignificet, ac electum s).

Eſt materia reſinoſo-gummoſa, coloris rubicundo-bruni; odoris viroſi, fortis; ſaporis primum nauſeoſi et amari, paullo poſt acris calidique; quo caloris ſenſu lingua, palatum et labia, vltra quindecim minuta temporis prima, afficiuntur, et ipſae nares ita irritantur, vt in ſternutationem propenſio oriatur t). Colligi Opium ex eadem, quae in noſtris hortis hoſpitatur, planta, patet vel ex rudioribus illis veterum deſcriptionibus, et teſtimonio autoptarum recentium u). Veterum autem Opium thebaicum ex Papauere orientali L. x) collectum fuiſſe, plerique autumant y). Veteres z) duplicem ſuccum deſcribunt, ex ſtirpe erutum et inſpiſſatum: alterum, quem *Opium* proprie vocant, inciſione capſularum elicitum; alterum, *Meconium*

R 2 illis

s) ALSTON *med. Eſſays* Vol. 5. p. 133.

t) ALTON l. c. p. 135.

u) Vt cl. KERR, in *med. Obſ. and Inqu.* Vol. 5. p. 321.

x) Quod deſcripſit ac depinxit TOURNEFORT *Itiner.* Vol. 3. p. 127. c. fig. — it. COMMELIN. *plant. rarior.* pag. 34.

y) LINN. *Diſſ. de Opio*, in *Amoen. academ.* Vol. 8. p. 291 ſq.

z) DIOSCORIDES l. c. — PLINIVS L. 20. cap. 18. Ed. DALECH. p. 961.

illis dictum, quem, contusione capsulorum et foliorum praegraessa, prelo expresserunt; qui ipse Opio ignauior ab iisdem declaratus. Indis prius nomine *Affion* venit; *Poust* vero illis est species vilior, ex foliis et caulibus excocta, et solis dein ope indurata *a*); quae pauperum vnice in vsum cedit *b*). Dubitarunt quidam: an hodiernum, in Europa venale, Opium vere ex incisis capsulis exundauerit? veterum potius Meconium esse arbitrantes; parciori, vt illis quidem visum, prioris prouentu inducti. Inque hoc errore fuerunt LEMERY *c*), LINDESTOLPE *d*), DE LA CONDAMINE *e*), NEVMANNVS *f*), aliique. Sed refellunt illum itineratores, fide digni, GARCIAS AB HORTO *g*), BELON *h*), KAEMPHER *i*), alii, et recentissimus testis, cl. KERR *k*).

— [Cl. REINEGG tamen refert *l*), in Arabia et Damasco esse, qui, lucri maioris cupedine ducti, capitula, quae antea iam opium fuderint, vna cum

a) BONTII *medicina Indor.* p. 6. *b*) BONT.

c) *Dict. de drogues*, Art. *Opium.*

d) *De venen.* p. 588.

e) *Mem. de l'Ac. R. d. sc.* 1739. p. 427.

f) *Lect. de Op.* p. 104.

g) CLVS. *exoticor.* l. c. p. 22 sq.

h) *Observations en Grèce* etc. Lib. 3. c. 15. p. 404.

i) *Am. exot.* p. 642 sq.

k) Loc. cit. p. 317 sqq.

l) BLVMENBACH's *med. Biblioth.* Vol. 2. p. 372.

cum ſeminibus, contundant, coquant, ſuccum exprimant, ad robis conſiſtentiam inſpiſſent, eoque genuinum Opium adulterent.] — Sunt, qui in Europa, ſimili artificio, quod apud orientales gentes vſu venit, ex capſulis Opium elicuerint, nec colore, ſapore, odore, ab orientali diſcrepans, nec viribus inferius. Experimenta eiusmodi inſtituerunt cll. viri, FALK, Biblioth. Regius, Stockholmiae; LINDESTOLPE *m*), Carlſtadii; ALSTON *n*), qui drachmam vnam intra horam collegit *o*), Edinburgi; CHARAS *p*), in Languedocia; Dux Aurelienſis *q*), Pariſiis; DILLENIVS *r*), qui, huius granum vnum pro doſi ſufficere, obſeruauit, et largam diapnoën excitare, Gieſſae; HALLERVS *s*), Gottingae; TRALLES *t*), in Sileſia. Tatari, fluuio Terek vicini, Opium parant ex Papauere, ab ipſis culto, eodemque modo, quo Turcae, eodem vtuntur *u*). Multis momentis ab hoc differt extractum ſtirpis, item ſuccus expreſſus, condenſatus: ſcilicet vtrique ſapor

 et

m) *De venen.* p. 588.

n) *Med. Eſſays* l. c. p. 166 ſq.

o) Loc. cit. p. 120.

p) *Pharm.* p. 73.

q) GUETTARD *Memoires ſur differentes parties des ſc. et des arts*, Paris 1768. p. CXIII.

r) *Eph. Nat. Curioſ.* cent. 9. et 10. Obſ. 43. p. 114.

s) *Hiſt. ſt. Helv.* n. 1065.

t) *De Opio* T. 1. p. 6. ad finem.

u) FALK'S *Beyträge zur topographiſchen Kenntniſs des ruſſiſchen Reichs*, Vol. 1.

et odor imbecillior eſt, color etiam, compagesque, diuerſa; minus etiam haec reſinae, quam verum Opium, continent *x*). Longe vero maiori lucro in orientalibus regionibus Opium verum eruitur. Soli enim et climatis benignitate et cultura accedente *y*), aſſequitur ſubinde ſtirps magnitudinem quadraginta pedum in Perſia *z*), et capſulae interdum in Arabia ad amplitudinem triginta quinque vnciarum capacem perueniunt *a*). Vt hae tanto magis grandeſcant, et ſucco tanto vberius turgeant: in ramoſis plantis ſcite capitula ſuperflua abſcindunt *b*). Multum et ad id conferre, exiſtimo, quod plantis interſtitia latiora concedant *c*). Perinde eſt, virtutis reſpectu habito, ex nigro, an albo, Papavere colligatur *d*). Colligendi vero ratio ſequens eſt. Capitulum ſemimaturum *e*), vel maturitati proximum *f*), veſperaſcente coelo, ſauciatur, inſtrumento peculiari, plagis parallelis, vel et ſeſe decuſſantibus, ſurſum ductis, ea tantum profunditate, vt:

x) ALSTON, in *Med. Eſſ.* l. c. p. 119 ſq.

y) V. KERR l. c., qui eam deſcribit.

z) CHARDIN *Voyage en Perſe* T. I. p. 31.

a) GARCIAS loc. cit.

b) KAEMPF. *Amoen. exot.* p. 643.

c) KERR loc. cit.

d) GARCIAS. — BELON. — KAEMPHER. — Cfr. ALSTON loc. cit.

e) KERR. *f*) KAEMPFER.

vt ne ad internum capſulae cauum penetrent. Cultello ad id vtuntur, vel tribus *g*), vel quinque, apicibus parallelis inſtructo *h*). Nouiſſime deſcriptus conſtat ex laminis binis chalybeatis, bicuſpidatis, ſibimet oblique impoſitis, filo interpoſito diſtinctis; quibus altero extremo transmittitur anſa, digito indici infigenda *i*). Lacteus ſuccus mox promanat, qui rore nocturno copia augetur. Poſtridie ineunte mane, quod effluxit, aëre condenſatum, ſcalpro ferreo abſtergitur, et vaſculo terreo inditur. Vulneratio eiusdem capſulae quauis veſpera iteratur, donec ſex, vel octo, vulnera illi inflicta; quibus factis, maturationi ſeminum fructus relinquitur. Quod collectum fuit Opium, ſole ſplendente, in vaſculo manu tractatur, in iuſtam ſpiſſitudinem; vel *k*), pauxillo aquae humectatum, ſpatha lignea ducitur et reducitur; ſicque ſubactum in placentas formatur, vlterius exſiccandas.

— [Diſcrepat ab hacce encheireſeos deſcriptione ea, quam nuperius nobiscum communicauit cl. REINEGG *l*). Nimirum, ſecundum hanc, capſulae, antequam flores prorſus dehiſcant, decerptis petalis,

g) CHARDIN l. c. p. 30. *h*) KAEMPFER.

i) Vid. *Fig.* cl. KERR, in *med. Obſerv. and. Inquir.* loc. cit. Tab. 3.

k) Prout KAEMPFERVS p. 643. indicat.

l) In *Literis*, ad L. B. DE ASCH ex Perſia datis, in BLVMENBACH'S *med. Bibliothek* Vol. 2. p. 371.

nondum expanſis, ſauciantur. Alios vero, poſt florum euolutionem, hos, vna cum capſulis, abſcindere, idem auctor eſt. Et tum quidem ſuccus lacteſcens in caulis abſciſſi apice exſudat, condenſaturque. Opium, hoc modo elicitum, licet vnica tantum, in quolibet caule, gutta colligatur, tanto praeſtantius reperitur. — Tanta autem Opii copia conſumitur, vt vel ex ſola Bengalia ſexcenta millia librarum quotannis foras transmittantur *m*)]. —

Docuit et lucri cupido varia, corrumpendi illud, artificia. Factum id fuit antiquitus *n*), addito ſucco Lactucae ſylueſtris (nonne Lactucae viroſae LINN.?), vel Glaucii; et adhuc hodie fit, adiecto ſtercore vaccino, extracto Papaueris, coctione parato, vel aliis additis, quae arcani inſtar celant *o*). Tanto igitur magis noſtra intereſt, notas probi et integri Opii noſſe. Ab hoc requiritur, vt vniforme, laeue, tenax, ſit; pondus conſtituat, quoad molem ſuam, leuius; nullas interne ſordes prodat; diſſectum ſcintillas ſalis volatilis oleoſi exhibeat; amaritie, calore et acrimonia, emineat; empyreuma non ſpiret; candelae admotum, mox ardeat; aqua omnino fere ſoluatur; ſolutum, rubicundam tincturam praebeat *p*). In

m) BLVMENBACH *Bibl.* Vol. 2. p. 371. not. *).

n) DIOSCORID.

o) KERR, l. c. p. 319.

p) Conf. IONE's *Myſteries of Opium revealed.* p. 278.

In analyſi chemica tradenda, ea experimenta omitto, quae fortioris ignis tortura capta ſunt; quum nihil verae de Opii natura lucis accendant. Gummoſas vero, reſinoſas, terreasque, partes facile eſt, et absque vi eruere; ſed in proportione harum chemici variant. Ex vnciis Opii duodecim obtinuit ALSTONVS q) gummi vncias quinque, reſinae vncias quatuor; reliquae tres vnciae ex indiſſolubilibus partibus conſtiterunt. NEVMANNVS r) plus extracti reſinoſi, quam gummoſi, Opio tribuit. Spiritus vini tenuior vtramque partem ſoluit. Tam arctus vero eſt vtriusque nexus, vt aqua et reſinae partem, et ſpiritus vini rectificatiſſimus gummi bonam partem, abripiat. An vinculum hiſce praebet ſal quoddam, acidae naturae s)? Memorabilis, praeter dictas partes, eſt materia oleoſa, ſpumoſa, pinguis et viſcida, graueolens; ſuperficiem aquae, ſi Opium, infuſione, digeſtione, vel leui coctione, ſoluitur, petens; cuius drachmas duas, tres, vel nonnunquam plus, vna libra Opii ſuppeditat t). Sed omnium praecipua in Opio eſt volatilis et graueolens pars. Haec quidem reliquis dictis, vel maiori, vel minori, copia, adhaeret; nec, ab hiſce com-

R 5 pedibus

q) *Med. Eſſays.* Vol. 5. p. 138.

r) *Lect. de Opio* p. 117.

s) NEVMANN l. c. p. 115. 116.

t) NEVMANN l. c. p. 119.

pedibus diremta, feorfim feruari poteft: effectus tamen multiplicis, in corpore animali emergentis, primariam caufam continere, multis documentis euincitur. Huic adfcribas, quod, qui in colligendo Opio occupantur, homines, luridi, marcidi et tremuli, compareant *u*); et quod vel fola translatio Opii crudi recentioris in alia vafa, mentis emotionem excitauerit, fomno dimidiae horae diffipatam *x*). Haec, caloris ope, fub varia encheirefi chemica, vndique per auras difperfa, vaporibus graveolentibus fefe prodit. Tam ab aqua, quam fpiritu vini, deftillatione abripitur; ita, vt vtrumque liquidum Opii crudi vires exerceat. Diuturniori eius coctione, per diem, vltraque, protracta, auolat; ita, vt et decrementum ad libram definiri poffit (prout, affeuerante BÜCHNERO *y*), vncia dimidia extracti aquofi, per triginta fex horas cocta, grana duodecim perdidit), et vires fere omnino fufflaminentur. Idque contingit, fiue fpirituofum extractum, quod alias altero efficacius eft, fiue aquofum, longiori coctione torqueas *z*). Torrefaciendo Opium, fuper lamina ferrea, pariter fenfim fua efficacia priuatur

u) CHARDIN l. c. p. 32.

x) LORRY, in VANDERMONDE *Recueil. period.* T. 4. p. 70.

y) In *Diff. de genuinis Opii effectibus. refp.* SCHWARZ §. 36.

z) Conf. cum hisce analyfis cl. BUCQUET, in *Mem. de la foc. de Med. de Paris* 1775. p. 399 fqq. — Vid. CRELL'S *chem. Journal* P. 5. p. 184 fqq.

vatur *a*). Aetate odor debilior fit, visque ſimul minuitur *b*). Nec poſſet effectus Opii in corpore animali tam celer eſſe, nec tantus ab exigua mole; nec deferuere effectus diu ante, quam pilula opiata euomeretur: niſi dependeret a particulis ſubtiliſſimis, quae vim longe prius exercerent, quam Opium ſolutum maſſae ſanguineae ſeſe inſinuare poſſet.

Quaenam Opii vſus in praxi medica habuerit initia, quos progreſſus: cll. LE CLERC *c*), ALSTON *d*) et TRALLES *e*), ex optimis fontibus et proprio iudicio, egregie expoſuerunt, et vberius, quam heic loci fieri poſſit. Contractiorem tamen hiſtoriam hic legere, non pigebit. Vtrum Graecis, an Aegyptiis, gloria primum cognitae virtutis illius ſoporiferae debeatur, difficile eſt ad definiendum. Probabile autem, Graecis deberi, et HIPPOCRATIS aeuo, vel non multo ante, fuiſſe detectam. Ipſe tamen, ſi Opium nouerit, adhibuiſſe illud, vix videtur. Euidens etiam eſt, nomine *μήκων* eum ſubinde purgantem plantam intellexiſſe; quae, quantum, apparet, Peplus, Euphorbiae ſpecies, eſt; et vocem *ὑπνικον* in aliud quoque ſomniferum quadrare. Certe iis in caſibus, quibus iam Opium adhibetur, non in

a) Cfr. TRALLES *de Opio* Sect. I. cap. 3. p. 149 ſqq.

b) ALSTON l. c. p. 146.

c) *Hiſt. de la Medecine* p. 210 ſq.

d) L. c. inde a p. 124.

e) L. c. inde a p. 14.

in vſum ab eo tractum eſt; vt in doloribus, ſpaſmis, profluuiis, conſopiendis. DIAGORAS, contemporaneus fere HIPPOCRATIS, nouit, viſum obnubilare et ſomnum ciëre; indeque, repudiandi illud, argumentum cepit. Secta autem empirica de frequentiori vſu medico bene meruit. Ita SERAPIO ſaepe vſurpauit catapotia ex Opio et Hyoſcyamo. Et poſt eum demum HERACLIDES Tarentinus; qui variis vtebatur remediis, quae Opium comprehendebant. Dein, poſt empiricorum tempora, quum medicina Graecorum Romam migraret, Opium iterum neglectum eſt, nec in merito pretio habitum. CELSVS, nonniſi ſumma neceſſitate anodynis vti, ſuadet. Poſt hunc DIOSCORIDES et GALENVS eius in ſcriptis ſuis crebro meminerunt. Poſterior tamen timidus in eo exhibendo fuit, et AETIVS, TRALLIANVS, PAVLLVS, aliique Graeci, rariſſime Opium commendarunt. — Attamen antiquiſſima quaedam compoſita exſtant, quae Opium continent: vt Philonium, cuius inventor PHILO eſt, et cui GALENVS inter antidota primas tribuit; Mithridatum DAMOCRATIS, multis a PLINIO laudibus condecoratum; Theriaca ANDROMACHI, Archiatri Neronis; item Maſſa pilularum de Cynogloſſa, quae TRALLIANVM auctorem habet. Quum dein ſenſim medicina, vna cum bonis literis, ad occaſum vergeret: reſuſcitarunt iterum Arabes, et inter hoſce RHASES AVICENNA, AVENZOAR, rel., meritam Opii exiſtimationem. Inter

Inter Europaeos medicos, vacillante adhuc erga illud fiducia, THEOPHRASTVS PARACELSVS, et verbis, et felici artis exercitio, illud commendauit. Dignior omnino imitatione et efficacior eius praeco fuit PLATERVS. Quae inter Heluetos parta gloria, ad HALLERI et TISSOTI vsque tempora permansit. Apud Belgas SYLVIVS, ab HELMONTIO, praeceptore suo, vel amore in Opium initiatus, tantum illi tribuit, vt cauillatores inde doctorem opiatum eum vocitarent; nec forsitan omni iniuria. Magis ideo profecit, subsequo tempore, BOERHAAVII moderatio, nec theoriarum fallaciis superstructa laudatio; cui subscripsit SWIETENII, HAENII, totque aliorum, qui ex eius schola egressi sunt, auctoritas. In Germania, post HORSTIVM, SENNERTI, WEDELII, LVDOVICI, ETTMÜLLERI, BOHNII, FR. HOFFMANNI, HEISTERI, WERLHOFII, TRALLESII, rel multorum nomina, scriptaque, illud ornarunt. Horumque virtute prouisum est, ne quid damni ex STAHLII, eiusque asseclae, IVNCKERI, de Opio vituperiis praxi medicae accederet. Nec potuit non ab Anglis, efficaciori medicina in vniuersum delectantibus, celebrari; inter quos SYDENHAMVS, Laudano suo liquido praecipue fisus, praecedat. Sed nominandi et MORTONVS, IONES, FREINDIVS, MEADIVS, YOVNGIVS, PRINGLEVS, WHYTTIVS, LINDIVS, rel, tanquam celebriores Opii fautores; simulque fatendum est: Anglo-

Anglorum experientia multas Opii virtutes, antea ignotas, in noſtram cognitionem primum perueniſſe; vt in ſequentibus abunde declarabitur. Ex Gallica gente HOLLERII, FERNELII, RIVERII, RONDELETII, item HECQVETI (modo eius audacia fidem non minuiſſet), LORRYIque, nomina huius loci ſunt. Quid vero inter Suecos medicus ſolidior quiuis de Opio ſentiat, id, propriam mentem interpretans, ill. A ROSENSTEIN *f*) indicat.

Variant mirifice euentus experimentorum, cum ſanguine, cui Opium adiectum, factorum. In quibusdam Opio, aqua ſoluto, attenuatus et fluidior ſanguis apparuit *g*). Sanguis quoque animalium, quibus per venam Opium fuit iniectum, viſus eſt tenuis et rutilus *h*). ALSTONVS e contrario, coagulari eo potius et ſpiſſari ſanguinem, arbitratur. Lac, cui affuſa erat Opii ſolutio aquoſa, poſt aliquot dies grumoſam partem deiecit, cremorem in ſuperficie habuit, ſerum autem in medio. Sanguinis ſerum craſſius, albidum et nonnihil coagulatum, euaſit. Sanguis vero ipſe mox albidum coagulum in fundum demiſit; ſupernatans pars tenacior potius, quam fluidior, apparuit. Huc et, in ſententiae ſuae patrocinium, trahit coagula ſanguinis circa cor,

f) *Om Barnſjukdomar*, item *Hus-och Reſeapoteque*.
g) SCHWENCKE *Haematol.* p. 188.
h) FREIND *Emmenol.* in *Oper.* T. I. p. 117 ſq.

cor, in cadaueribus animantium, Opio enectorum *i*); prout et concreti ſanguinis grumum, ex ſinu longitudinali canis extractum *k*). Quaecunque vero ab Opio in ſanguinis craſi alteratio incidat: non apte ſatis, arbitror, mutationes, in quieſcente, vel necati copia Opii animalis, ſanguine obuias, applicari ad ſanguinem animalis, vel hominis, viui; largius etſi Opium ingerentis. Etenim animalia, per plures hebdomades admiſta larga copia Opii nutrita, nihil in conſiſtentia ſanguinis alieni habuere; et femina, poſt multorum annorum ſpatium, quo Tincturam Thebaicam abundanter ceperat, vena ſecta, ſanguinem, ſaniſſimo ſimilem, prodidit *l*). — Carni additum, eam contra putredinem munit; imo longe efficacius, quam ſal marinum *m*); ſed debilius, quam cortex Peruuianus *n*). Vtne vero inde colligas, in corpore humano viuo idem contingere: mentio facienda eſt cadaueris iuuenis, quod, ex drachma vna Opii ingeſta, paullo poſt mortem, tumoribus liuidis artuum, corruptela omnium liquidorum et intolerabili foetore, putredinem enatum manifeſtauit *o*).

— [Atta-

i) *Med. Eſſays* l. c. p. 160 ſq.

k) MEAD *de venenis Oper.* Gött. T. 2. p. 190.

l) LETTSOM'S *med. Memoirs* p. 124 ſq.

m) PRINGLE *Diſ. of the army*, *App.* Experim. 10. n. 2.

n) *Eſſay ſur la Putrefaction* p. 390 ſq. 4?7 ſq.

o) *Mem. de l'Ac. R. d. ſc.* apud TRALLES, l. c. Sect. 2. p. 182. — Conf. ſectio cadaueris hominis, ex Opii granis

— [Attamen in alio caſu cadauer hominis, Opii ſeſquiuncia ingeſta enecti, poſt plures dies e terra iterum effoſſum, nullum foetoris cadaueroſi veſtigium prodidit, artusque flexilitatem ſuam non perdiderant; ſanguis autem e naribus mox poſt mortem prorupit, colorem intenſe rubellum prae ſe ferens *p*). —

In brutis, ſi quod vllum aliud remedium, hoc certe creberrima experimenta ſubiit; quorum praeſertim illa ALSTONI *q*), WHYTTII *r*), ALEX. MONROI iun. *s*), LORRYI *t*), SPRÖGELII *u*), WIRTENSOHNII *x*), BASSIANI CARMINATI *y*), FELICIS FONTANAE *z*), memoranda. Nec negandum multas: inde veritates,

granis ſexaginta emortui, in PYL'S *Aufſätze und Beobachtungen aus der gerichtl. Arzneywiſſenſch.* I. Samml. p. 84. — WHATELEY, in *Med. Obſ. and Inquiries* Vol. 6. art. 29.

p) REINEGG *lit. cit.* in BLVMENBACH'S *Biblioth.* Vol. 2. pag. 385.

q) *Med. Eſſays* Vol. 5. p. 152 ſqq. Art. 7.

r) *Works* p 307 ſqq.

s) *Eſſays et obſerv. phyſ. and liter.* T. 3. p. 297 ſq.

t) In VANDERM. *Recueil. period.* T. 4. p. 68 ſq.

u) *Diſſ. exper. circa venena* p. 28 ſqq.

x) *Diſſ. Opium vires fibrarum cordis debilitare* etc. pag. 11 ſqq.

y) *De animalium ex mephitibus et noxiis halitibus interitu*, 1777. p. 132 ſqq.

z) *Traité ſur le venin de la Vipère*, T. 2. p. 173.

veritates, quoad partem valde ingeniose de eius natura nouiter erutas; alias, in exercitio artis etiam obuias, magis fuisse confirmatas. Constitit inde: quinam effectus ex nimia dosi sese efferant, quos nonnisi infortunio apud homines obseruare datur; quodnam praeparati genus alterum efficacia superet; deleri neruorum sensilitatem, motusque in musculis potestatem, siue ingeratur per os Opium, siue per anum, vel vulnus, in cauum aliquod corporis immittatur, siue extrinsecus fluida forma applicetur. Constitit: Opio dato, copiam bilis praeter modum augeri, secundum experimentum cl. KAAVW BOERHAAVE *a*), in cane, in cuius duodeno multa bilis postea inuenta, turgente simul bile vesicula fellea et ductu choledocho; et secundum experimenta cl. COTVNNII *b*), in coturnicibus. Canes vero maiorem longe quantitatem Opii ferunt, quam alia animalia, antequam afficiantur; quin, variis etsi symptomatibus grauioribus correpti, mortis tamen subinde periculum eluctantur *c*). Alia experimenta subtiliora quaedam argumenta extricanda pro scopo habuerunt; quorsum quaestio pertinet: vtrum Opium neruis vnice, et quomodo, vim suam imprimat?

An

a) *Impet. fac. dict. Hipp.* §. 434.

b) *De Isch. neruosa* §. 43.

c) HALL. *Elem. Physiol.* T. 5. p. 609. — item LORRY loc cit. p. 77.

An et intrando ſanguinis maſſam operetur? porro, vt potentia Opii in viribus cordis definiretur. Qui, ſenſum prout Opium obtundit, ita et cordis vim frangere, ex ictuum eius paucitate, vel debili, ſiue deleta, contractione, colligunt, vt ill. WHYTT: prouocant praecipue ad ranas, quarum cordi, intra apertum thoracem adhuc relicto, circumfuderunt Opium ſolutum, vel per apertam in vicinia eius venam illud immiſerunt *d*), vel per diſſectum abdomen Opium applicarunt. Sed ſcitiſſime et veriſſime regeſſit magnus HALLERVS *e*): difficillimum eſſe, portionem debilitationis animalculi diſtinguere, quae opio debetur, ab ea portione, quae violentiae vulneris, alioquin funeſti futuri, debetur. Pugnant contra Whyttiana experimenta iſta cl[i] CARMINATI *f*), in ranis, quibus per os Opium intruſum fuit. Nam in hiſce, dum adhuc viuerent, inciſis, cordis motus aequabilior et fortior fuit, quam vnquam, iisdem illaeſis; et tam in ranis, quam in aliis quibusdam animalibus, motus cordis continuauit, quum muſculi et inteſtina iam dudum motus poteſtate orbata exiſterent. Haecce optime conueniunt cum praeuiis ill. HALLERI obſeruationibus *g*), et nouum fulcrum

d) Vt ALEX. MONRO l. c. Exp. 13. p. 330.

e) *Element. Phyſiol.* T. 5. p. 609. — item in *Comment. nov. Götting.* T. 7. p. 3.

f) L. c. Lib. 3. p. 139 ſqq.

g) In *Comment. Götting.* T. 2. p 147. — Item *Element. Phyſiol.* l. c.

fulcrum eius ſententiae ſubdunt: quod Opium, dum ſenſum neruorum debilitat, vna ſimulque cordis motum excitet.

Quanta ſit vis conſuetudinis, in naturae legibus euertendis: vix alio exemplo manifeſtius redditur, quam Opio. Hoc enim Perſis, Arabibus, aliisque Aſiae populis, vti et Africae (praecipue iis, quos Mahumedis religio tenet, vini vſum interdicens), in quotidianum delicium cedit. A magnitudine capitis acus incipientes ſenſim aſcendunt doſi, donec portionem, piſi magnitudinis, ferant *h*). — [Aliam, eamque violentiorem, aſueſcendi methodum tradit REINEGG *i*).] — Sunt tamen inter orientales gentes, qui drachmam integram *k*), imo tres drachmas *l*), impune ingerunt. Maxima quantitas, memoriae prodita, eſt ſtupenda iſta drachmarum decem, maiorque, quam homo quidam ſingulis diebus ingeſſit *m*). Mora aliqua poſt captum Opium *n*), hi ipſi hilaritatis ſenſu afficiuntur gratiſſimo; ad omnia munia aptiores ſeſe exiſtimant; quidam inebriati in nugas et petulantiam erumpunt; imagines gratas varias, obuerſantes oculis, mente

S 2 conci-

h) CHARDIN *Voyages* T. 4. p. 203.

i) In BLVMENB. *Bibl.* p. 373 ſqq.

k) BELON *Obſerv.* p. 404. — KAEMPF *Amoen. exot.* p. 644.

l) ALPIN *Med. Egypt.* p. 255.

m) GARCIAS AB HORTO l. c. p. 22.

n) Horam ſignificat CHARDIN l. c. Vol. 4. p. 204.

concipiunt; omnem mortis timorem deponunt; ferociores, ad pugnas ſubeundas, euadunt; nec minori impetu, ad veneris caſtra ſequenda, pelluntur. Inſigne quoddam audaciae, Opio excitatae, exemplum tradit cl. SONNERAT *o*). Deueruefcit autem, intra quatuor, vel quinque, horas, haec virtus *p*), citius ſerius, pro copia ingeſta; hancque excipit languor, moroſitas, faſtidium omnium, ſomnolentia; donec redeant ad priſtinum ſuum delicium. Quod, ſucceſſu temporis, res tantae neceſſitatis fit: vt Opii defectus ipſam adeo mortem poſt ſe traxerit *q*). Magnarum tamen animi dotum in Opiophago meminit PEYSSONEL *r*). Ex largiori autem, diuque continuato, Opii vſu, multa mala enaſcuntur: emaciatur corpus; vires conteruntur; taciturni, triſtes, ſtupidi, ſomnolenti, ſedent; ac vix in publicum locum prodire audent, niſi viribus, noua Opii portione, reſtauratis *s*). Moderatiores tamen hodie Arabes ſunt, in ingerendo Opio, quam olim; ita vt celmo NIEBVHR nulla abuſus documenta occurrerint: an, quod ſpiritus vini deſtillatio

o) *Reiſe nach Oſtindien* Vid. *Gött. Anz.* 1783. p. 420.

p) CHARDIN loc. cit.

q) HASSELQVIST'S *Reſa* p. 183 ſq.

r) In *Obſervations ſur les Memoires du Baron* DE TOTT, pag. 73.

s) CHARDIN, KAEMPFER, item KERR, in *med. Obſerv. and Inquir.* T. 5. p. 320.

latio fenfim magis, etfi clam, inualuerit t)? Chinenfibus haud mediocrem voluptatem parit, fumum Nicotanae, Opio miftae, haurire u).

Inter ifta igitur confuetudinis blandimenta, narcotica tamen Opii natura, vim valitudini inferens, fatis fuperque elucet. Hifce fi addis, inaffuetis exigua adeo dofi nocere poffe; maiori necem inferre: venenis annumerare illud licet, tanto magis timendum, quum, fub fpecie falutaris effectus, lento damno infeftum fit x). Defiit tamen, noftro praeprimis aeuo, veneni nomem terribile effe; et multa, quae deleteria vnice olim habita, hodie, tanquam dona pretiofiffima, in vindicias fanitatis diuinitus data, veneramur. Horum e numero omnino Opium eft; modo in conditionum diiudicatione non hallucinemur. Nec nimium eft SYDENHAMI y) de Opio iudicium: Sine illo, in hominis periti manu, mancam effe et claudicare medicinam; quum pluribus malis debellandis par fit, quam quis ab vno remedio facile fperauerit.

Ad vires Opii, in numerofis iftis et grauiffimis morbis, intelligendas, et nouas contra alia mala explorandas: effectus eiusdem generales praemittere,

t) V. EIVS *Befchreibung v. Arabien* p. 57.

u) KERR l. c. p. 321.

x) YOUNG *Treatife on Opium*, Praef. p. 6.

y) *Oper.* pag. 186.

mittere, quam maxime iuuat. Hi, vtut multiplices, duplicem tamen Opii potentiam ſpectant: alteram, qua ſtimulum exercet; alteram, qua ſenſum obtundit, motusque fibrarum pacat. Praecedit illa plerumque hanc, poſterius dictam. Attamen, pro natura morbi, et pro diverſa Opii doſi, altera virtus prae altera magis ſeſe effert. Rationes horum aſſertorum ex ſequentibus ſatis elucefcent. Duplex iſta Opii facultas anſam olim litigandi praebuit: Opium frigus corpori afferret, vt GALENVS ſenſit? an contra, vt HELMONTIVS et ſecta chemica voluerunt, naturae eſſet calidae? A qua controuerſia non multum differt recentius iſta mota: anne Opium, prout nerui ſenſum obtundit, ita et ſanguinis motum frangeret? an e contrario ab Opio ſanguinis motus concitaretur? Vtramque ſententiam conciliari poſſe, experientia, in hominibus, iisque aegrotis, capta, arbitror; quae omnino plus ponderis habet, quam ſcrutinia, in ranis, aliisque animalibus, inſtituta; vnde et haecce ſeparatim ſignificaui. Eadem duplex vis, ſuapte natura diuerſa, aliis ſtirpibus quibusdam ineſt, quae acre virus, cum ſtupefaciente coniunctum, habent; vt Cicutae viroſae *z*), Belladonnae *a*), Stramonio *b*): licet omnino quaedam Opio

z) Vid. *Appar. medic.* Vol. I. p. 399 ſq.
a) Loc. cit. p. 627. *b*) Loc. cit. p. 677 ſq.

Opio competant, ab hifce et affinibus diuerfa. Ad vtrumque effectuum genus feorfim cognofcendum, aptiffima mihi videtur, inter aroma quoddam fortius, vel vinum, et plumbum, comparatio.

Cordis motum Opio incitari, et confequenter circuitum fanguinis eodem, cum fortiori impulfu, accelerari: ex fapore acri, calido, coniicere iam datur; luculentius vero arteriarum ictibus velocioribus, durioribus et amplioribus, et fequelis, inde oriundis, cognofcitur. Quum pulfuum frequentia obferuationibus in hominibus aeftimari facile poffe videatur: dolendum maxime, quod hae ipfae tantopere inter fefe difcrepent. In homine fcilicet, ex nimia Opii dofi conuulfo; pulfus, vna cum refpiratione, valde lentus fuit *c*). Quidam *d*), ex fefquialtero Opii grano ingefto, arteriae ictus a 71. poft horam vnam ad 69, et poft horas quatuor ad 57, in minuto temporis primo, decreuiffe in fe, notauit; et, alio tempore, a 70 ao 62. Similis fuit euentus in amicis auctoris, qui eadem experimenta fubierunt; quorum tamen vnus, Opio vefperi fumto, mane 30 ictibus auctam fuiffe celeritatem arteriarum, intra minutum primum, obfer-

c) MVZELL's *Wahrnehm.* P. 2. p. 131.

d) SAM. BARD, in *Diff. de viribus Opii* Edinb. 1765. V. cenfura in *Gött. Anz.* 1769. p. 1367. — Conf. TODE *med. chir. Bibl.* T. 4. p. 247.

vauit. Non capio igitur, quo iure alius *e*) (licet, in ſemetipſo et amico, granum vnum Opii pulſus 76 et 71, poſt minuta pr. nouem, ad 86, vel 84, attolleret; vel in ranis, quarum cor relictum in ſuo cum neruis et vaſis nexu, hoc ipſum Opio velocius ſeſe motitaret), fibras cordis debilitari Opio, concludat. Addo vnice exemplum ſummi HALLERI *f*), qui, poſtquam, ob longum et doloroſum morbum, Laudanum liquidum larga quantitate in clyſmate iniici ſibi curaſſet, pulſuum 75, vel 80, numerum (is enim mane fuit), binis poſt applicationem horis ad 86, et plures a paſtu, imo, ſi conſtipata eſſet aluus, ad 100, aſcendere ſenſit. In hiſce porro, quorum pulſus per excretiones nimias valdopere torpuit, fortiorem illum et celeriorem ex Opio ſe animaduertiſſe ſemper, alius vir grauis teſtatur *g*). Ob hanc, vires vitales ſeruandi et augendi, poteſtatem, ad efficaciſſima cardiaca, tam ab eo *h*), quam aliis multis, refertur. — Quod vero tot alii, langueſcere numero et vi cordis motus, ſtatuant: vel inde prouenit, quod palparent arteriam, quum iam deferuiſſet cordis impetus, huncque ſolitus eiusdem languor excepiſſet, qui ipſe tanto intenſior ſit, neceſſe eſt, quo maior copia

e) WIRTENSOHN *Diſſ. cit.*

f) *Comment Gott. nov.* T. 7. p. 13.

g) TRALLES l. c. Sect. 1. p. 64.

h) L. c. et EIVSD. *Diſquiſitio de vi Opii cardiaca* 1771.

pia Opii antea corpus intrauerit; vel et, quod Opium appropinquante morte datum fuerit, quo ſtadio ſponte ſua pulſus rarus, debilisque, exiſtit; vnde et pulſus debilior, ab Opio ſumto, mortis ſignum habitum *i*). Manifeſtum autem eſt, vna cum velocitate pulſuum, arteriam magis ab Opio expandi *k*).

Citatior hicce ſanguinis circuitus non poteſt non caloris augmentum creare. Idque vere contingere: et ſenſu caloris, quem ipſi homines indicant; et ſiccitate linguae, fauciumque; ſiti, et ſaturatiori emiſſi lotii colore, extra dubium ponitur. — Refert tamen ROLANDSON MARTIN *l*), calorem, ex ingeſto opio, ad thermometri indicium, initio imminutum fuiſſe; ſed deinde tranſpirationem auctam. Calore rareſit ſanguis, ſaltim dum adhuc ille perdurat; vnde turgeſcunt vaſa. Ab vtraque cauſa rubedo et intumeſcentia enaſcitur faciei, grauitas capitis, vertigo, tinnitus aurium, et accumulatio ſanguinis in cerebro, vt in enectis Opio obſeruatur. Et vtrique iunctim tribuas celeriorem, ſimulque difficiliorem, reſpirationem. Fuit tamen caſus, in quo, Opio licet largius ingeſto, reſpira-

i) WALDSCHMIDT *inuent. circa Opium.*

k) BORDEU *Recherches ſur le Pouls* Tom. 2. Ed. 2. pag. 107 ſqq.

l) *Vetenſk. Acad. Handling.* 1778. P. 2. n. 7.

tio non labefactata apparuit *m*). Gentes orientales, ad exhilarandum animum et conciliandam ſibi audaciam, ingerere Opium, ſupra indicatum. Sed parii ſucceſſu aegris exhibetur, vt tranquilla et hilaris reddatur mens; vnde et quidam, timoris abiiciendi cauſa, ante encheireſes chirurgicas difficiliores, Opii vſum commendant. Maiori vero copia inebriat Opium; imo deliria, vel inſaniam, parit. Alius accelerati ſanguinis rurſus effectus eſt excitatus, vel auctus, ad venerem ſtimulus, cum tentigine; qui tantus eſt, vt nec ſenes, ab hiſce deliciis alieniſſimi *n*), excludantur; et erectio penis etiam in trucidatis militibus Turcis poſt praelia perſtiterit *o*); et noctu pollutiones, ſub imaginibus laſciuis, inſequutae *p*). Nimia contra doſis ad venereum exercitium ineptos viros reddit *q*).

Mirum ſane, quod idem remedium, quod viribus vitalibus tantum calcar ſubdit, neruorum tamen ſenſum et irritabilem fibrarum muſcularium vim infringere, quin ſufflaminare, poſſit; et quod ſaepe, vno eodemque tempore, vterque effectus ſeſe ex-

ferat.

m) LETTSOM'S *medical Memoirs* p. 150.

n) HALL. in *Comment. Gött. nov.* l. c. p. 16.

o) *Eph. N. C.* Dec. 1. Ann. 2. Obſ. 69. p. 127.

p) TRALLES l. c. Sect. 1. p. 131.

q) GARCIAS AB HORTO l. c. p. 22. — STALPART VAN D. WIEL *Obſerv.* Cent. 2. n. 41. a drachma dimidia Opii.

ſerat. Imminutio, vel iactura, ſenſus ſeſe extendit ad vniuerſum neruorum imperium; ita vt tactus, viſus, olfactus, inde ſublatorum, exempla legantur. Animalia, quibus Opium vberius intruditur, vel in venas transfunditur, ſenſu eousque orbantur: vt partes diſcindi poſſint, lacerari, vellicari, alias valde ſenſiles; absque vlla doloris ſignificatione *r*). In ſolatium vero ſummum experiuntur hanc virtutem in morbis, qui dolorum tormentis adflicti ſunt. — Quod irritabilis muſculorum natura labem ex Opio contrahat: patet ex abolito ventriculi et inteſtinorum motu periſtaltico, apud animalia *s*); ex paralyſi crurum, vel tremoribus, quibus iſta afficiuntur *t*); et ſimilibus in hominibus phaenomenis. Hinc iſta in hiſce iridis, ad candelam, ante oculos retentam, immobilitas; flatus, in ventriculo et inteſtinis collecti; appetitus cibi, potusque, proſtratio; vomitoriorum, etiamſi fortiorum, inertia; torpor ad motum; ſpaſmorum et conuulſionum reſolutio. Hinc et ſine dubio alui tarditas, Opio vtentibus adeo moleſta, et excretionum ſeroſarum, per lotii vias, vel glandulas ſaliuales, item muci ex naribus et larynge *u*), cohibitio. Tanto vegetius autem diaphoreſis,

r) V. SPRÖGEL *Exper. circa venena* §. 20.

s) Vt etiam expertus eſt cl. IO. VIVENTIVS, in HALL. *Epiſt.* vol. 5. p. 75.

t) V. e. gr. experimenta SPRÖGEL. WHYTT. ALSTON.

u) HALLERI hiſtoria proprii morbi, in *Comm. Gott. nov.*

phorefis, vel fudoris eruptio, fuccedit, etiam a parvis dofibus (fiue hoc contingat a paralytica cutis relaxatione, fiue ab impulfu cordis nimio); ita, vt et faepe fudor Opium redoleat x), et pruritus cutis, cum exanthemate, comitem fe adiungat. Non minus vero vis fedatiua Opii cerebrum ipfum petit, quam altera ftimulans: vt ad effectus confuetos fomnus infequens fit referendus; qui tamen faepe infomniis, mox gratis, mox terrificis, turbatur, et, ex iufto maiori dofi, vel frequentioribus praebiis, facile in foporem degenerat, quin in apoplecticam mortem, in conuulfionum fodalitio.

— [Nonnunquam vero tantum abeft, vt fomnum alliciat: vt peruigiliorum potius cauffa Opium euadat. Memorabile eiusmodi exemplum praebuit venerabilis fenex, cl. OUWENS, fcholae Haganae olim Rector. Is, ferme nonagenarius, per viginti quinque retro annos omnium membrorum variis conuulfionibus ac diftorfionibus, qualibet vefpera, fimulac lectum tangeret, grauiffime vexabatur; doloris tamen expers. Qui mirus neruorum morbus quum efficaciffimorum quorumuis remediorum vim obftinatiffime eluderet: ad Laudanum liquidum Sydenhami tandem mifer confugit; nimirum vt immedicabili morbo aliquod faltim leuamen conciliaret. Captis igitur iftius medicinae aliquot guttis, fedabantur

x) Vt in HALLERO.

bantur paullo poſt omnes illi membrorum motus; ſed ſimul omnis ad ſomnum procliuitas aufugiebat, et contra ea imaginationis et memoriae vis mirum in modum intendebatur; ita vt, totam noctem meditationibus acerrimis tranſigere, quaſi cogeretur. Sub lucem tandem obdormiſcere, ſomnumque per aliquot horas producere, conſueuit. Expergefactus autem, nihil eorum, quae ante ſomnum in animo voluerat, in memoriam reuocare valuit *y*). Aliud exemplum agrypinae, poſt Opium captum, alio loco *z*) expoſui.] —

Addi debet languor iſte, diſplicentia rerum circumſtantium, et ſomnolentia, quae ſolet incidere, poſtquam Opii vis deferbuit *a*); et fatuitas iſta, ſtupor, triſtitia, memoriae labes, in quam orientales gentes, protractiori et copioſo Opii vſu, ſenſim tranſeunt; haud ſine praematura morte. Haec omnia obſeruationibus et experimentis indubiis, creberrime factis, nituntur; quae vero, ad ſingula quaeuis momenta, citare, ne acta agerem, neglexi; quum in plerisque huius rei momentis ſatisfecerit ill. TRALLESII *b*) et ill. HALLERI *c*) ſollertia.

Et

y) Vid. RVTGERI OUWENS *Noctes Haganae* Praefat. p. 14.

z) *Practiſche Bemerk. üb. einige Arzneymittel* Vol. 1. pag. 218 ſq.

a) Quod in HALLERO poſt horam circiter accidit. *Comment. Gött. nov.* l. c. p. 12.

b) *De Opio* Sect. 1. inde a p. 56.

c) *Element. Phyſ.* T. 5. p. 606 ſq.

Et multi horum effectuum sese exserunt, non solum Opio, per os ingesto: sed eodem cuti admoto *d*); prout emplastrum opiatum largum, temporibus applicatum, furorem, spasmosque oris, creauit *e*); vel Opio, apud animalia, in abdomen, vel telam cellulosam *f*), vel venam apertam, iniecto; item eodem naribus intruso; vel, fumi instar, cum Nicotiana, hausto *g*); item in clysmate *h*), quo adminiculo in praxi medica non raro corpus humanum intrat. Velocius tamen et efficacius effectum suum, eadem dosi, Opium, interne sumtum, praestat, quam extrinsecus cuti applicatum *i*). Nec reticendum: Opium, neruo immediate admotum, sensu eum non priuare *k*); quin adeo, de quo infra pluribus, dolorem augere. Contra ea, musculo admotum, irritabilem vim eius paullo post destruit *l*).

Multa

d) LORRY, in *Recueil period.* 1756. p. 74.

e) Cfr. MONRO iun., in *Essays and Observ. phys. et lit.* Vol. 3. p. 297 sq.

f) LORRY, MONRO.

g) V. supra p. 277.

h) Experimenta WHYTTII et MONROI n. 3. 4., in ranis; LORRYI l. c. p. 77., in cane.

i) MONRO l. c. p. 306.

k) MONRO l. c. p. 327. Exper. 12 sq.

l) MONRO l. c. Exper. 6. p. 309.

Multa omnino momenta funt, in quibus Opium cum vino, aliisue fpirituofis, conueniat. BOERHAAVIVS *m*) ideo eadem illud, exigua dofi, quod hoc magna, efficere, fibi perfuafit. Huicque analogiae etiam fubfcripferunt HALLERVS, ALSTONVS, TRALLESIVS, LVDWIGIVS *n*), pluresque alii. Vinum pariter mentem exhilarat, fanguinis motum accelerat, calorem corporis auget, vafa expandit, ad venerem follicitat, fudorem pellit, vltra modum ingeftum, inebriat; deliria, fomnolentiam, foporem, ftupiditatem, artuum languorem, parit; quin, apoplexiam poft fe trahit. Eadem iactura virium ventriculi et reliqui corporis, efficacia vini difcuffa, fuperftes eft, et eadem bibonibus, ad redintegrandas vires, redeundi ad priftinum fuum folatium, neceffitas. Nec Opii defectum, in gentibus, illo abutentibus, aliud aeque apte, ac vinum *o*), vel, quod adhuc praeftat, vinum aromate ftimulatum *p*), fupplet. — Nihilominus vereor, ne ifti inter Opium et fpirituofa cognationi iufto plus tributum fuerit. Nam non apparet ex fpirituofis ifta, excretiones varias fupprimendi, efficacia; et, licet omnino in pedibus, reliquisque partibus mufculofis, aliquid paralytici fefe, ex fpirituofis,

m) *Hift. plant.* p. 362.

n) *Aduerf. med. pract.* Vol. I. P. 3. p. 510 fq.

o) ACOSTA *Droghe medicinali*, p. 317.

p) ALPIN. l, c, p. 256.

rituosis, nimium potis, manifestet: dubito tamen, an vere irritabili sua natura iisdem priuentur; donec experimenta id edoceant. Nec haec, salua mente, doloris sensum, instar Opii, sedare queunt. Recensetur et maniaci exemplum, per Opii vsum in summum furorem delapsi; cui contra ea vinum quietem conciliauit *q*).

Haud ignobilis quaestio est: Opium vim suam vnice exserat, extrema neruorum eius, cui applicatur, loci, deinque, per communionem, ipsum cerebrum, afficiendo? an potius nonnisi, vel integre, vel quoad partem, in sanguinem resorptum, humoribusque mistum, virtutem praestet? Celeritas effectus, et exigua, qua hunc exhibet, dosis, prius videtur extra dubium ponere. Nam subinde pilula Opii, post plures horas, dum iam voto satisfecerit, vomitu, nondum soluta, excutitur, absque decremento ponderis notabili: prout in cane drachma dimidia, in pilulam formata, post somnum sex horarum, vix grani iacturam fecerat; quod incisione sopiti animalis constitit *r*). Et nouimus, colluuie in primis viis stabulante, cephalalgiam dirissimam, deliria, furorem, somnolentiam, rel., haud raro enasci; quae vero mala, fomite per vomitorium eiecto, mox disparent. Experimentis

q) LORRY, in *Rec. period.* l. c. p. 73.
r) KAAV BOERHAAVE *impet. fac.* p. 407.

tis ingeniosis rem euincere voluit WHTTTIVS *s*). Nempe, euulso ranis corde, aeque cito vidit sensus motusque facultatem ex Opio perire, ac eo relicto; abscisso contra iis capite, et medulla spinali destructa, languidius Opii duplicem istam vim contingere. Contrarius vero euentus, in corde euulso, obtigit MONROO *t*): ita vt, separato corde, impressionem Opii etiam in neruos difficiliorem reddi, cognosceret. Quod, in venas eiusdem infusione, eadem phaenomena emergant, ac alia applicatione: a contactu neruorum, quorum extrema in cauis vasorum reperiuntur, repetendum esse, videtur. Ita poterant conuulsiones in parte enasci, etsi huius nerui, vel in origine, vel progressu suo, discissi fuerant, sola Opii translatione in sanguinem *u*). Laqueorum neruorum circa arterias constrictione explosa, istorum in hasce imperium tenebris spissis obfunditur. Nihil tamen prohibet, quin et pars Opii, vtpote acris et halitus edentis corporis, largius ingesti, vel applicati, ab ostiis vasculorum inhalantium resorbeatur; et vel, vasorum sanguiferorum neruos afficiendo, mutationes, in primo contactus loco factas, vlterius hic imprimat; vel, ad cor cum sanguine delatum, hoc ipsum immediate stimulet,

s) *Works*, p. 310 sq.

t) Loc. cit. p. 321.

u) MONRO l. c. Exp. 14. p. 334.

ſtimulet; item craſin ſanguinis mutet, et in vltima adeo eius colatoria pertingat. Certe reſolutio ſanguinis putrida, in cadauere hominis, nimia Opii copia enecti *x*), et odor ſudoris viroſus, item lotii *y*), probant: Opium, per os ingeſtum, non vnice inter primas vias coërceri.

Subſunt vero ſubinde quaedam corporis conditiones, quae ſalutiferum alias Opium in timendum venenum vertunt. Si ingeritur pleno ventre: nauſeam initio creat; quae pergit, donec, vna cum contentis ventriculi, vomitu excutiatur. Nocet, ſi primae viae ſordibus ſcatent; vt quas retinet: vnde acrimonia ſua irritant, et febrem, vel accendunt, vel augent *z*). Liquet inde, quantum officiat, ingeſto emetico, vel purgante acri, motus effrenos Opio ſopire velle. Abeſſe etiam debet plethora; ob ſtimulantem, calidamque, Opii naturam. Eaque de cauſa, cauere ab eo in inflammatoriis morbis, plerique practici cautiores neruoſe iniungunt *a*): laxari vero et poſſe et debere hanc admonitionem, ſub quibusdam conditionibus, infra docebitur. In debilitate praeterea ſyſtematis neruoſi nimia, prouide eſt vſur-

x) V. ſupra p. 271.

y) IONE'S *Myſteries of Opium*, cap. 12. p. 93 ſq.

z) YOUNG *on Opium*, p. 35.

a) E. g. L. B. VAN SWIETEN *Comment.* T. I. p. 372. — YOUNG *on Opium*, p. 140 ſq. — TRALLES *de Opio*, Sect. 2. p. 80.

vſurpandum: vnde in iactura virium, poſt exinanitionem vaſorum inſignem praegreſſam, v. c. haemorrhagiam *b*), non confert. Diſſuadet etiam Opium excretio quaedam critica ingruens, vt diarrhoea critica, ptyaliſmus, vel diureſis. Quoniam inſuper Opium aluum ſtringit: eo continuato, clyſmatibus, vel catharticis, opus eſt, vt illa aperta ſeruetur.

Iam ad varios iſtos morbos transeundum, quibus auxilium Opium affert. In hiſce nominatim virtutis eius, ſomnum inducendi, dolores mitigandi, ſpaſmos delendi, et excretiones omnes nimias, praeter ſudorem, ſiſtendi, ratio habenda eſt. Latus igitur, tam acutorum, quam chronicorum, morborum patet campus; in quibus, ob horum vitiorum aliquod, Opii exhibendi neceſſitas ſubeſt.

In febribus acutis continuis generatim, vtrum Opium conferat, an noceat, conſtitui non poteſt: quum ſua natura multis modis differant; nec, pro ſtadiorum diuerſitate, effectus variare non poſſit. Prouide tamen et circumſpecte in hiſce omnibus adhibere, et ratio et experientia nos iubet. Veteres vſum Opii ad chronicos vnice morbos reſtrinxerunt. Sed a recentioribus, ſeculo potiſſimum ſuperiori, vſurpari coepit, naſcente malignitatis in morbis idea; quod vitium alexipharma-

b) LVDWIG *Adverſ.* Vol. I. Sect. 3. p. 516.

cis et bezoardicis ſubigere et eliminare, conati ſunt; in quorum miſcela ſemper fere Opium delituit. Alii efferueſcentiam, quam ſibi in febribus finxerunt, compeſcere eodem, ſtuduerunt *c*). Meum non eſt, horum cauſas agere: vt qui refrigerantis et motus febriles ſedantis virtutis opinione, quam perperam de Opio ſibi conceperunt, occoecati fuerunt; vel ſudoriferae eiusdem vi nimium dederunt. Praeter rem in hiſce datum, non poteſt non, accelerando circuitum ſanguinis, eumque, vna cum vaſis, expandendo, effrenos, qui ſponte iam adſunt, motus augere, et ſtagnationes, tam nouo impulſu, quam exſiccante ſua et liquida per ſudores abliguriente potentia, gignere, iamque natas magis compingere. Ita coctiones criſesque turbantur; ſymptomata bene multa intenduntur; et exanthemata varia, petechialia, eryſipelacea, phlegmonica, pullulant. In bilioſis febribus nocet tanto certius, quum corruptelam humorum augeat, et euacuationes requiſitas per aluum ſiſtat. Febris neruoſa ob virium diſpendium non facile Opium admittit, et exigua huius doſis in iſta ſedatiuam ſuam vim iam declarat *d*).

— [In febribus putridis (*Typhus* CULLENI) aegroti ſaepe, inquietudine, peruigiliis, ſiti, dorſi artuumque doloribus, ad incitas redacti, delirare incipiunt.

c) V. TRALLES l. c. Sect. 2. p. 173 ſqq.

d) HVXHAM *Oper.* Ed. REICH. T. 2. p. 84.

incipiunt. Et tum quidem Opium interdum plus valet, ad ſymptomata iſta mitiganda, quam vinum, cortex peruuianus, moſchus, camphora, veſicantia, rel. *e)*. Alii quoque poſtea medici Opium in febribus, adeo bilioſo-putridis, peſſimis ſymptomatibus ſtipatis, cum fructu adhibuerunt. Exemplum eiusmodi conſignauit GLAND *f)*. Valdopere quoque, ex propria, eaque pluries repetita experientia, — in febribus, initio bilioſo-rheumaticarum ſpeciem prae ſe ferentibus; ſeptimo autem die, vel ſerius, in febrem neruoſam malae indolis transeuntibus, inter ſymptomata ſpaſtica, ſoporoſa, quin phrenitica, — Opii efficaciam laudat medicus Germanus oculatiſſimus *g)*; licet in caſu iſto ſingulari, nobiscum communicato, aliquis dubitationi locus ſit: vtrum curationis meritum tribuendum fuerit Opio, in puluere DOVERI contento (cuius pulveris mane et veſperi exhibebatur ſcrupulus dimidius); an forte cortici peruuiano, tamarindis, ſpiritui MINDERERI, camphorae, acido vitrioli, veſicatoriis,

e) CAMPBELL *Obſervations on the Typhus, or low contagious fever.* — Conf. MARTIN WALL *Clinical Obſervations on the uſe of Opium in low fevers, and in the Synochus; illuſtrated by Caſes.*

f) In *Journal de Medecine* 1789. Juin. Vid. HVFELAND *Annalen der franz. Arzneykunde*, Vol. I. pag. 103 ſqq.

g) HVFELAND Libr. cit. p. 108 ſqq. not. *).

catoriis, brachio et ſurae applicatis; quae omnia ſimul in auxilium vocabantur.] —

Peruigilia, dolores et excretiones nimiae, vulgatiſſima in febribus ſymptomata ſunt, quarum de cauſa hodie ad Opium confugitur. Sed, cum tot aliis, et ipſe pluries expertus ſum, in peruigiliis, diu protractis, ſaepiſſime nos ſcopo excidere, et, vel nullum ſomnum, vel ſomniis turbatum, vigiliisque interpellatum, quin, maiorem laſſitudinem poſtea relinquentem, eſſe inſequutum. — Par doloris febrilis eſt ratio. Increſcit hic ſaepe, Opio dato; ceſſat vero, cauſa febris ipſa ſublata. In hominibus tamen, ſenſili et irritabili nimium corpore inſtructis, vt hypochondriacis et hyſtericis (vt in quibus ſaepe ſpaſticis ſtricturis haec duo mala originem ſuam tribuunt), remiſſius de noxa Opii ſentiendum; non neglectis tamen venae ſectione et euacuantibus praeuiis. — Indigent etiam ſubinde alui deiectiones, ante tempus criſeos, absque fomite primarum viarum, incidentes, eodem auxilio: ne peruertatur decurſus febris, vires ſufflaminentur, vel exanthema, quod criſin conſtituit, cohibeatur, aut retrahatur. — Inſtar cardiaci, ſaepius profuit, verſus vigorem febris, quando vires, diuturnitate febris, peruigiliis, doloribus, excretionibus copioſis, conſumtae valde fuerunt *h*).

De

h) YOVNG l. c. p. 162.

De adminiſtratione Opii in *inflammatoriis febribus* ſeparatim hic agere conuenit; idque vel ideo, quod nouiſſimo tempore priſtina eius commendatio aucto ſtrepitu reſonet. Officere in inflammationibus internis, plures, fama et experientia conſpicui, viri nobis reliquerunt *i*). Argumenta vituperationis deſumta ſunt a damno ex motu ſanguinis, Opio accelerato; ſtaſeos augmento; ſudoris intempeſtiua excitatione; morbi, ex ſomno, quin naturali, exaſperatione; et pergente cauſae inflammationis deſtruendi vi, etiamſi dolor, contra quem praecipue Opium dirigitur, ſopiatur. Generalis igitur normae inſtar, inculcat heic Anglus celebris *k*) abſtinentiam ab Opio, in quod dolorum vehementia, diarrhoea et inquietudo aegri, iuniores medicos tam facile alliciat; nec illud, niſi plurimis inflammationis ſignis iam ſublatis, capite libero, et poſt peruigilia nimis protracta, concedit. Sunt tamen, qui primum inflammationis ſtadium in irritamento quodam, quod doloris vehementia declaratur, et ab hoc dependente ſpaſmo vaſorum, et agitatione praeternaturali liquidorum, collocent. Hunc ſtimulum, inquiunt, ſi tempeſtiue Opio infringas, tollas: alteri ſtadio, quod inſpiſſatione et

T 4 ſtagna-

i) E. c. V. SWIETEN *Comment.* T. I. p. 372. — YOUNG *on Opium*, p. 140 ſq. — TRALLES *de Opio*, Sect. 2. p. 80

k) PRINGLE *Diſeaſ. of the army*, p. 264.

ſtagnatione liquidorum continetur, praeuertitur. Ita SARCONE, vir alias grauis, iudicio et experientia *l*), ad pleuritidem ſermonem reſtringens; ita, generatim de quauis inflammatione loquentes, REMMETT *m*), WIRTENSOHN *n*), et nuperius cl. HAASE *o*), ill. RICHTER *oo*), alii. Quod ad pleuritidem ſpeciatim attinet, praeconum Opii inſignis copia exſtat *p*). Inter recentiores HVXHAMVS *q*) citari meretur, qui prudenti Opii vſui, poſt largas venaeſectiones, ad exſtinguendum ſtimulum doloris, qui febrem ipſam excitet, mirifice fauet. HAENIVS *r*) etiam monet, ſaeuitiem inflammationis ſubinde non niſi vnciis quinque, vel ſex, Olei Lini, cum grano Opii, aut vncia vna ſyrupi Diacodii, datis, ſiluiſſe. Clmi SARCONE *ſ*) de Opio laus ad eam pleuritidem nominatim

l) *Iſtoria ragionata de' mail oſſervati in Neapoli nell' anno* 1764. p. 137. 139 ſq.

m) *Diſſ. de Opii vſu in morbis inflammatoriis*, recenſ. in *med. Comment. of Edinb.* Vol. 2. p. 19 ſqq.

n) *Diſſ. Opium vires fibrarum* etc. p. 32.

o) *Diſſ. de vſu Opii ſalubri et noxio in morbis inflammatoriis.* Diſſert. 1. p. 23. Lipſ. 1777. — Item EIVSD. Diſſ. 2. 1779.

oo) *Anfangsgründe der Wundarzneykunſt*, Vol. 1. p. 25.

p) V. TRILLERI *Diſſ. de ſuſpecta Opii ope in pleuritide*, pag. 4.

q) *Oper. Ed.* REICHEL P. 2. p. 228 ſq.

r) *Rat. med.* P. 1. p. 24.

ſ) L. c. p. 153.

tim ſpectat, cuius praecipuum ſymptoma dolor vehemens, lancinans, eſt; quem, caſu, de quo loquitur, pro cauſa, non vero effectu, inflammationis habet. Ab hoc initium morbus ſumſit; moxque, ſub reſpiratione difficili et valde celeri, pulſu exiguo, vel molli, et quaſi ſepulto, anxietate, ſudore frigido, tuſſis incidit, adeo moleſta, vt conuulſionum metus ſubeſſet: plurima igitur affectorum neruorum et ſpaſmorum indicia adfuerunt, quae poſtea alia verae inflammationis exceperunt. Primo iſti ſtadio vnice Opium oppoſuit; ſed venaeſectione repetita, epithematibus externis emollientibus, item emulſionibus et potulento mucilaginoſo, nitroſo, praemiſſis. Opiatorum vero vis tanto maior fuit, quo maturius adhibita: vnde, vena intra paucas horas bis ſecta, mox ad Opium confugitur, cuius granum vnum, in vncia vna aquae ſolutum, in tres doſes diuiditur, quarum vna ſingulo trihorio ingeritur, eo leuamine, vt quarta raro opus ſit, niſi ſub dolore nimis atroci et febre, ſpaſmum mox inſequente; ſub qua conditione ad venae ſectiones redeundum, vel cucurbitae, ſiue hirudines, pectori applicandae. Ita ille; ſicque in ipſo germine ſuffocari morbum poſſe, ſibi perſuadet. Id quod vero ſummam difficultatem parit (etiamſi intelligenti et experto medico aſſenſum renuere nolim), eſt: diſtinguere limitem inter vtrumque ſtadium; dum ipſi Opii in hoc morbo pa-

troni ſummam prudentiam requirunt, et, altero ſtadio adminiſtrare illud, temerarium iudicant. Imo teſtantur veterani practici, fide digniſſimi: ſe, methodo Sydenhamiana et Boerhaauiana, difficillimas et numeroſas pleuritides, ne vno quidem Opii grano dato, ſanaſſe *t*). Cl. THILENIVS *u*) contra, in ſummo dolore pleuritico, praemiſſis venae ſectionibus, optimo euentu exhibuit Opii doſin vnam, vel alteram.

Dolor vero, ſpaſmique, qui inteſtinorum inflammationem, vel praecedunt, vel comitantur, non admittunt modo, ſed expoſcunt ſaepe, Opium. Videtur hoc etiam, motum periſtalticum languefaciendo, conferre ad finem deſtinatum: quum in inflammatis partibus quies maxime neceſſaria ſit. Tutius tamen exhibetur ante inflammationem, quae ipſa tum Opii vi ſaepe auertitur; quam ea iam vere exorta. Sed et hic prudentia iubet, venam prius ſecare, et emollientibus clyſmatibus aluum probe eluere *x*). Affine malum, ex inflammatione inteſtinorum ſaepe oriundum, vel ſucceſſu temporis illam poſt ſe trahens, ileus, Opio pariter opus habet; tantoque magis, quum purgantia, ad curationem neceſſaria, ſaepe, absque huius adiumento, mox

t) TRALLES l. c. Sect. 2. p. 210. — TRILLER *Diſſ. cit.* pag. 36.

u) *Mediciniſche Bemerkungen*, p. 254.

x) SYDENHAM l. c. p. 533. — SWIETEN *Comm.* T. 3. p. 964. — TRALLES *de Op.* Sect. 2. p. 248.

mox euomantur. Miſcela tum vtriusque opus eſt, donec aluus aperiatur; quibus factis, alterna praebia ſingulorum, pro neceſſitate, exhibenda *y*); vel et, quod quidam praeferunt, quodlibet horum ſeorſim datur *z*), praemiſſo Opio, et, paucis horis elapſis, antequam deferbuerit vis eius, cathartico ſubiuncto *a*). In colica violenta, cum vomitu, aluique obſtructione obſtinata, decoctum ſaturatum ex capitibus Papaueris, cum Tincturae thebaice guttis viginti, ad quadraginta, clyſmatis forma applicari, et tamdiu repeti, donec dolor conticeſceret, et vomitus ceſſaret; tum Calomelas cum Ialappa, vel aliud purgans efficax ſubiungi, effectumque, blandioris purgantis ope, ali', iuſſit PERCIVAL *b*). — In cholera tepmeſtiuo ſaepe Opii vſu opus eſt *c*). — Nauſeam ac vomitum grauidarum, contra alia remedia rebellem, aliquot guttis Laudani liquidi SYD. feliciter ſaepe ſedauit SWIETENIVS *d*). — Hinc et herniae incarceratae, mox ab initio, vel paullo poſt, inflammatione iunctae, pereximium remedium; quae

y) MEAD *Mon. et praec. med.* p. 64. — PRINGLE *on the Diſ. of. the Army*, p. 152.

z) HAEN *Rat. med.* P. 3. p. 94. P. 9. p. 137. — ROSENSTEIN *Barnſjukd.* p. 256.

a) SYDENH. *Oper.* p. 209.

b) In *Med. Comment.* Vol. 5. p. 172.

c) QVARIN *Animaduerſ. pract.* p. 206.

d) *Comment.* T. 4. §. 1296. p. 494.

quae ipſa ex cauſſa ſpaſtica plerumque proficiſci videtur, et ſpaſmorum ſodalitium habet. Hiſce ſopitis, repoſitio facilior redditur, dolores vomitionesque ſedantur, et inflammatio vel tollitur, vel, cum metuenda gangraena, auertitur; non neglectis tamen aliis ſolitis ſubſidiis *e*).

Inflammationis, in vulneribus, vel caſu, vel chirurgia, inflictis, ex ſtimulo et ſpaſmis natales multo adhuc, quam internae inflammationis, manifeſtiores ſunt. Quae in bellis, vel inter rixas, vulnera fiunt, nonniſi ſub vehementiori mentis commotione recipiuntur; in operationibus chirurgicis metus de futuro euento ſpaſmos, non obſcuros, generat. Plagas illatas inſequuntur paullo poſt languor, alternum frigus calorque, mingendi frequentia, celeritas et inaequalitas pulſus; borborygmi, aliaque ſpaſtica ſigna, dolorque, qui quo vehementior, eo et validior febris ſubſequutura euadit. Atrociorem inflammationem, tam in caeſis, quam contuſis, vulneribus, Opii vſu potiſſimum arceri, et hunc venae ſectione longe efficacius auxilium praebere: Anglorum praecipue experientia comper-

e) V. SWIETEN *Comment.* T. I. p. 743. — TRALLES l. c. p. 265. — WIRTENSOHN *Diſſ. cit.* §. 6. — RICHTER *von den Brüchen*, Vol. I. p. 117. — MICHAELIS in RICHTER'S *chir. Biblioth.* Vol. 5. p. 735.

compertum *f*). Ita in vulneribus recentibus, post operationes chirurgicas, amputationes, puncturas, rel., largas Opii doses commendat, a parcioribus contra contrarium effectum obseruauit, BELL *g*). — [Experientia sua nixus quoque Opii partes, tam breui ante, quam breui post operationes chirurgicas exhibiti, contra aliter sentientem cl. PLENCKIVM, tuetur ill. RICHTER *h*).] — Eodem successu inflammationem ex vulneribus, operationibus chirurgicis, ossium fracturis, luxationibus, rel., Opio compescuerunt BAILEY *i*), WILMER *k*), aliique haud pauci. In variis capitis laesionibus, in primis iis, quae cum commotione cerebri coniunctae sunt, Opii efficaciam agnoscit BROMFIELD *l*).

— [De Opii vsu ac vi in gonorrhea, aliisque inflammationibus venereis, infra dicetur.] —

Non minus acriter disputatum est de Opii (quorsum et refero syrupos Diacodii et Meconii) in variolis vtilitate. Multi in paregoricorum laudibus

f) BROMFIELD'S *chirurgical obseruations and Cases*, Vol. 1. p. 9 sqq. — RANBY *on gun-shot wounds*, l. c. p. 25.

g) *Treatise on the theory and management of ulcers*, p 45.

h) *Chirurg. Biblioth.* Vol. 1. P. 1. p. 118. — Conf. BAHR *Diss. de Opii vsu chirurgico*, p. 3.

i) MICHAELIS, in RICHTER'S *chir. Biblioth.* Vol. 5. p. 736.

k) *Cases and remarks in Surgery.* Vid. RICHT. *Bibl.* Vol. 5. p. 594.

l) *Chirurgical Obseruations and Cases*, Vol. 1.

laudibus fuerunt SYDENHAMVS, MORTONVS, WEDELIVS, BOERHAAVIVS, FREINDIVS, HVXHAMVS, WERLHOFIVS, SWIETENIVS, HAENIVS, aliique numerosi viri; quorum haud pauci methodum, variolis per antiphlogiſtica medendi, exercuerunt, et tamen ad paregorica, tanquam ad vnam ex praecipuis curationis partibus, confugerunt. Suam, ſimulque fere reliquorum Opii in hoc morbo fautorum, ſententiam expreſſit HAENIVS *m*), referens *n*): ſi vſpiam Opii ac paregoricorum immenſa laus ſit, eſſe ſaltem in variolis. Exhibuiſſe ſe illud, aeque leuiori in morbo, quam in grauiori; aeque in leuiſſimo, quam grauiſſimo; idque a prima eruptione, ad exſiccationem vsque, bis nychthemero. Experientia ſe edoctum, ſi, ob morbi leuitatem, non daretur: grauiora ſymptomata in morbi progreſſu prodire; quae, dato a principio Opio, rarius comparerent. Variolae itaque, pergit, ſi expectatae non prodeant: fere ab vncia vna, vel duabus, ſyrupi Diacodii; ab vncia vna ſyrupi Papaueris albi; ab Opii grano, ſe prodere in apricum, ſolent. Si, inflammationis ſuppurationisque ſtatu, ſubterfugiant: paregorico tali, bis, ter, quaterue, intra nychthemeri tempus dato, repullulant. Si anxietudines,

m) *Rat. med.* P. 2. cap. 3. p. 42. et *Rat. med. contin.* T. 2. inoe a p. 84.

n) Loc. proxime cit. p. 87.

tudines, si peripneumoniam, si anginam, minitentur: has, vna cum aliis auxiliis, mitigant et curant. Et, quamuis horum nihil contingat, arbitratur, ad solum tamem somnum, qui ad facilem morbi, tam tolerantiam, quam maturationem, eximie faciat, blande conciliandum, mereri laudem; sic vt non, nisi damno ingenti, variolosis denegetur. Atque haec HAENIVS, in vltima aetatis linea, quae confirmatam maxime experientiam supponere sinit, post tot antea ab aliis expertissimis viris mota contra Opium in varlolis dubia. In benignis igitur, aeque ac malignis, variolis, illud exhibuit, stadio suppurationis pariter, ac reliquis, et ipsa suppurationis febre. — Paregorica in vniuersum in hoc morbo nociua esse, vel superflua, qui pronunciet: in obseruantiam, tantis nominibus debitam, peccat; eodemque iure, an vlla vnquam in praxi medica fides existat, dubitabitur. Ast, in quolibet genere variolarum et quolibet stadio et varietate adhibere velle, arrogantis est. Quotne variolosi, absque Opio, feliciter emerserunt! Nec dubium, reliqua auxilia, simul adhibita, refraenasse saepe mala, ex eodem, indiscriminatim dato, alias redundatura. Tantum illi tribuit SYDENHAMVS *o*) in confluentibus: vt aeque dignum titulo specifici in hisce iudicaret, ac corticem Peruuianum in febribus

o) *Op.* pag. 371.

bus intermittentibus. — Lectu dignissimae sunt: restrictiones aliorum praestantissimorum virorum, SIMSONI *p*), YOUNGII *q*), TRALLESII *r*) et TISSOTI *s*); qui omnes, in febre suppuratoria nominatim infestum esse, agnoscunt *t*). Ad ROSENSTEINII *u*) mentem in hacce praestat omittere, eiusque loco Vitrioli spiritum capere; licet ille in secundo stadio, ad dolores lumborum, eruptioni obstantes, leuandos, Opium adhibuerit *x*). Non confert igitur, illud porrigere, quando febris nimis valida est; nimia, vel tenuitas, vel inflammatoria spissitudo, humores tenet; vel cutis nimium tensa est. Nocet saepe, quoniam somnum intempestiue conciliat, ptyalismo et aliis crisibus remoram parit, cutis dolorasam tensionem et inflammationem auget, vnde ne transpiratio quidem cutanea libere succedere potest; aluum constipat, quam per totum decursum morbi rite apertam esse, conuenit; et in stadio praesertim suppurationis corruptelam putridam auget.

p) In *med. Essays of Edinb.* T. 6. p. 579.

q) *On Opium*, p. 35.

r) *De Op.* Sect. 2. p. 125 sqq.

s) *Epist. med. pract.* Ed. 2. inde a p. 186.

t) Vid. speciatim de noxa eius in hocce stadio ill. TRALLES *Diss. epist. de methodo medendi variolis cognita insufficiente*, p. 95 sqq.

u) *Barnsjukd.* p. 138.

x) Loc. cit. p. 137.

auget. — Non defraudandum tamen fua laude in variolis, fub varia conditione. Dolore nempe ex puftulis nimis vrgente, lenimen affert temporarium *y*); vix tamen in febre fuppuratoria vehementiori. Vires vitales debilitatas, vel fubito fubfidentes, calcar fubdendo neceffariae febri, erigit; variolas depreffas, crudas, attollit, ad coctionem perducit, et interftitia pallida laeto rubore fuffundit; tumorem faciei, manuumque, reftaurat, et faliuae profluuium, iactura virium retardatum, reftituit; diarrhoeam denique, tempore eruptionis, vel et ferius, vitiofe incidentem, coërcet *z*).

— [Inter recentiores medicos probatae fidei, qui Opio cum fructu vfi funt in variolis, recenferi merentur cll. REIL et HVFELAND. Hic enim Weimariae anno 1788. mirificam fere Opii vim, rebus pene defperatis, vidit *a*). Nimirum variolae faepe confluentes erant, depreffae, puris expertes, decolores, imo nigrae; per tres, vel quatuor, dies in eodem ftatu perfiftentes, absque vlla in melius mutatione. Tumor faciei altero, vel tertio, die euanidus, fine vllo tumoris manuum, pedumue, veftigio.

y) SIMSON l. c. p. 584.

z) YOVNG l. c. p. 147. — TRALLES *de vi card. Opii*, p. 35. — HVXHAM *Oper.* Ed. REICH. T. 2. p. 138 fq.

a) HVFELAND *Bemerkungen über die Blattern*, 1789. pag. 134 fqq.

gio. Cutis, antea calens, dolensque, iam sensilitatis omnis expers. Pulsus celer, paruus; respiratio difficilis, anxietas, vox rauca, tremor artuum, virium defectus, diarrhoea colliquatiua continua. Quae cum ita se haberent; quum natura pestiferae morbi vi impar esse videretur; quum Cortex Peruvianus, Valeriana, Camphora, Moschus, Arnica, vesicantia, vomitoria, frustra adhiberentur; nec vino, propter teneram aegrorum aetatem et linguae auctam sensilitatem, locus esset: ad Opium auctor confugit, eo euentu, vt, paucis horis post, pulsus elatior euaderet; inquietudo, cum aucta nonnihil anxietate, oriretur; pallidus hactenus faciei, manuumque, color in laetam rubedinem, cum splendore, mutaretur; tumorque probi ominis subnasceretur. Inquietudinem sensim excipiebat somnus tranquillus, sub quo natura exoptatas crises moliebatur. In plerisque pustulae manifeste sese efferebant; foueisque nigrescentibus euanidis, pure bono, flauescente, praeter spem et exspectationem, turgere incipiebant. In nonnullis, inter escharas, penitus iam exsiccatas, pustulae, pure repletae, conspiciebantur; in aliis variolae verrucosae, siccae, gangraenosae, nouum pus concipiebant, escharaeque emortuae a viuo separabantur; quin, in quibusdam nouam denuo variolarum, exiguarum quidem, sed halone rubro praeditarum, pureque bono reple-

repletarum, eruptio contingebat. Quibusdam casibus, loco ſuppurationis, ſuboriebatur tumor inſignis, calens, faciei, extremarumque partium; euentu pariter critico. In plerisque ſimul ſudor copioſus, foetidus, erumpebat. Reſpiratio ſtertoroſa, raucitas, ſpaſmi, euaneſcebant; tuſſis leniebatur, deglutitio facilior reddebatur, diarrhoea compeſcebatur, et ptyaliſmus, qui antea nulla arte promoueri poterat, iam ſponte inſequebatur. Raro, vltra triduum protrahere Opii vſum, neceſſum erat. Exiguae vero doſes ſufficiebant: nimirum pro infantibus, intra aetatis annum primum et quintum conſtitutis, Laudani liquidi SYDENHAMI gutta vnica; quinto anno maioribus, guttae duae, omni trihorio porrigebantur. — Egregie cum hiſce conſpirat cl. REIL. Is enim in epidemia, Halae anno 1791. ſaeviente (adeoque maligna, vt medicamina, alias laudatiſſima, parum, vel nihil, contra lethiferam morbi vim valerent), inſignes et luculentos effectus ex Opio obſeruauit *b*). Spiritus enim animales ſtimulando, regendo; cutim vegetam reddendo, purisque legitimae coctioni inſeruiendo, fauſti vſus fuit *c*). — Mihimet etiam contigit, in epidemia, anno 1792. heic Goettingae graſſante, inſignem Opii contra variolas efficaciam experiri. Exoptatiſſimam

V 2 vero

b) Vid. EIVS *Memorabilia clinica*, Vol. 2. faſc. 1. p. 62.

c) Loc. cit. p. 111.

vero opem mihi praeſtitit ſub ipſo eruptionis ſtadio. Quoties enim eruptio puſtularum non ex voto ſuccedere, nec illae tempeſtiue ſatis efferri, viderentur: praemiſſo antea vomitorio, Tincturam thebaicam, vino antimoniato HVXHAMI, pro re nata, commixtam, quouis trihorio exhibui; enematibus proſpiciendo, vt aluus rite aperta ſeruaretur. Hoc autem effeci, vt puſtulae, quamuis depreſſae et pallidae, nycthemero vix praeterlapſo, elatae ac laudabiliter floridae conſpicerentur; adeo iis in caſibus, in quibus, ſero nimis aduocatus, de proſpero ſucceſſu deſperandum eſſe, putabam. Nec vlla poſtea grauiora ſymptomata in ſtadio ſuppuratorio emergebant; et ex centum et ſexaginta varioloſis quatuor tantum morbo, ſub varia eiusdem complicatione, ſuccubuerunt; licet epidemicus illius genius benignitate nequaquam conſpicuus eſſet. — Plura de hac re, et de rationibus, quibus ductus, nec ſub ipſa eruptionis febre Opium porrigere veritus fuerim, alio loco *d*) exponere conſtitui.] —

In morbillis tuſſis vehementia et diarrhoea intempeſtiua Opium interdum requirunt. Tutiſſime tamen in tuſſi ea praemittuntur, quae febrem mitigandi vim habent: vnde non ſub initium locus illi eſt

d) In libello: *Practiſche Bemerkungen über einige Arzneymittel*, Vol. 2.

eſt e). — Diarrhoea ſymptomatica, primo, vel ſecundo, ſtadio ingruens, hic praecipue intelligitur; vt quae vires dilapidat, morbillorum eruptionem turbat, vel retrocedere eos cogit. In hiſce, quod tranſpirationem promouet, tanto maiori commodo eſt. Sed et illud alui profluuium, quod critice, tertio ſtadio, erumpit, ſi absque leuamine fit, et, cum diſpendio virium, in diuturnum degenerat: inter alia conſilia, Opio indiget.

Varia opiata, Theriaca, Mithridatium, Philonium et ſerius Diaſcordium, prae ceteris autem Theriaca, tanquam potentiſſimum in peſte remedium, inde a vetuſto tempore, celebrata fuerunt. Et horum plerique in id praecipue curationis ſollertiam intendi voluerunt, vt miaſma peſtis per ſudores largos ex corpore eliminaretur; nonnulli, a veri ſpecie magis abludentes, ipſi virus peſtiferi naturae, antidoti inſtar, aduerſari, crediderunt. Errant vero, qui contra miaſma vnice pugnant: pugnandum enim quoque contra noxas corporis, quae, antequam illud hocce ingrederetur, exſtiterunt; et nouas iſtas, vi morbi enatas, et, expulſo licet contagio, operari pergentes. Stimulantium e genere quum ſint iſta pharmaca: locum non habent (praeſertim ſi, vt ex praeiudicio ſolitum fuit, absque commodo vehiculo exhibeantur), ſanguine ſponte iam exagitato et

 aeſtuante.

e) YOVNG l. c. p. 155.

aeſtuante. Saepe febris peſtilens inflammatoriae naturae eſt; ſaepe putridum inquinamentum ſub ea latet, vel in progreſſu morbi concitatur. In neutro caſu Opium opportunum eſt. Largus praeterea ſudor nimiam virium iacturam parit; imo, vtut copioſe prolicitus, non ita euoluere et euerrere miaſma valet, vtne bubones et carbunculi prodeant. Expelli vero ſudoribus non poteſt miaſma, niſi adhuc mobile, vagum; vt eſt in aegro, cuius ſolida flexilia, humores meabiles, blandi, copioſi; primae viae ſordibus haud inquinatae. Quo fine diapnoë ſufficit. Opiata, rite temperata, hoc ſcopo concedi poſſunt. Sed et eadem commendant affectiones ſpaſmodicae et ſpirituum ataxiae, quae plerumque in peſte ſeſe aſſociant *f*), et ſaepe, prae metu, ſub initium contingunt. Theriacae parua doſis, combinata antiphlogiſticis, inſignis ſaepe praeſtantiae eſt. Ita et ad drachmae pondus, commodo vehiculo propinata, prophylactico fine, prodromis morbi iam ſeſe exſerentibus, ſolatium affert *g*). Diarrhoea quoque pertinacior, vires profundens, opiata aliquando ſibi vindicat *h*); et, ſi dolor lumborum nimium vexat, Theriaca, emplaſtri inſtar applicata, omni ſubinde ſcopo ſatisfacit *i*).

In

f) CHENOT *de peſte*, p. 121.
g) Loc. cit. p. 134. *h*) Loc. cit. p. 155.
i) Loc. cit. p. 175.

In phthisi pulmonum tussim tolerabiliorem aliquando reddit Opium. Praecipuam adeo opem ab anodynis, circa vesperam datis, pendere, declarat SWIETENIVS *k*); inde somnum blandum conciliari, vires refici, et mane sputa cocta, sub pure bono, lenique tussi, facillime educi; imo, motus pulmonum effrenos paeando, ad consolidationem vlceris facere. Similiter, ad somnum prouocandum, tussimque sedandam, Opiata impense laudat cl. REID *l*). Non fidit autem apparenti solamini YOVNGIVS *m*): sed, dum stimulum vlceris Opium minuit, obstructiones simul pulmonum augere, obseruauit; inflammationi pabulum praebere, effectum eiusdem licet recondat; tolerabilem quidem reddere tussim, sed accumulare eiusdem causam. Hinc, quum pauperiores, absque Opii vsu, viribus animi et corporis exhausti, vita decedant: ditiores, post inducias, eodem conciliatas, deliriosi moriuntur. Id tamen, dum ad diarrhoeam colliquatiuam morbus iam peruenit, commodi praebet: vt aliquando fatalem horam per tempus differat; siue per os sumatur, siue clysmatis forma iniiciatur; ita e. c. vt Theriacae vncia vna, tribus, vel quatuor, vnciis lactis diluta, in anum feratur; id quod, pro necessitate,

k) *Comm.* T. 4. p. 104 sq.

l) *Essay on the nature and cure of the phthisis pulmonalis.*

m) Loc. cit. p. 98 sq.

ſitate, repetendum cures *n*). — Praecauendae phthiſi ſufficere Opium, poſt LVDOVICVM, cl. SAL. THEOPH. DE MEZA *o*) affirmat, ſaepenumero ſe expertum: nempe eius ope in diſpoſitis haemoptyſi occurri; dum, ſi tuſſis per quatuor hebdomades durauit, praegreſſis venae ſectione, cathartico et diaetae obſervatae rigore, pro doſi granum dimidium Opii bis de die capitur, donec tuſſis omnino ceſſet; minuendo doſin, pro re nata. Redeunte tuſſi, iterare idem remedium, ſuadet. — Imo phthiſin ipſam, quotidiano vſu Opii, parca doſi ſumti, ſanatam fuiſſe, refert DAN. LVDOVICI *p*). — Mentio quoque hoc loco facienda eſt efficaciae, quam Opium, in connubio vaporum calidorum, ope peculiaris machinae inſpiratorum, praeſtat in tuſſi catarrhali, recenti, auctore cl. MVDGE *q*).

Non noua res eſt, Opium aduerſus febres intermittentes vſurpare *r*). Antiquiſſimo adeo tempore, narcoticae variae ſtirpes, et praeparata, quae intrat Opium, in hiſce arriſerunt *s*). Seriores vero varii

n) SWIET. *Comm.* T. 2. p. 394.

o) In *Collect. Hafn. med.* T. 2. p. 309 ſq.

p) In *Ephem. Nat. Curioſ.* Ann. IV. et V. Obſ. 207.

q) *A radical and expeditious cure for a recent catarrhous cough.*

r) Conf. SCHAERTLICH *Diſſ. de vſu Opii in febribus intermittentibus.* Goetting. 1783.

s) V. SCHVLZ *Diſſ. de intermitt. curationibus antiquis.*

varii medici, PARACELSVS, HORSTIVS, ETTMÜLLERVS, WEDELIVS, conſultius duxerunt, in ſolo Opio acquieſcere, eoque paullo ante paroxyſmum, vel ipſo algoris ſtadio, ingeſto. Quo iure igitur illud cl. BERRYAT *t*) nouum remedium antifebrile nuncupet, liquet. Hic ipſe Laudanum liquidum SYDENHAMI, in dimidio, vel integro, vitro infuſi Centaurii minoris, vna circiter hora ante acceſſionem febris, propinauit; et quidem infantibus, trium, ad quinque, annorum, Laudani quinque, ad ſex, vel octo, guttas; infantibus, decem, vel duodecim, annorum, decem, aut duodecim, guttas; adultis autem ab octodecim ad triginta: ſicque valde rara repetitionis neceſſitas adfuit. Cl. autem LIND *u*) conuenientius deprehendit, ſemihorio poſt caloris initium opiatum exhibere; ſicque aliquot centenis auxilio fuit. Teſtatur quoque huius methodi efficaciam cl. HOULSTON *x*). Ingeſtum tempore apyrexiae, nihil praeſtitit; ſtadio exhorreſcentiae autem datum, ſemel modo, vel bis, illud leuauit. Aſt definito ſtadii caloris tempore captum, breuiorem et mitiorem reddit paroxyſmum, et certius, vt refert, quam vncia vna corticis Peruuiani; caput liberat, aeſtum vincit, ſudorem profuſum excitat, gratumque

V 5 ſomnum

t) *Memoires preſentés à l'Acad. R. d. ſc.* 1755. T. 2. pag. 254 ſqq.

u) *Diſ. in hot. Climates*, p. 316 ſq.

x) *Obſervations on poiſons* etc. London 1784.

ſomnum ciet. Nunquam hydrops, vel icterus, hac medela vſurpata, febres excepit. Eo tempore maiorem ſolito doſin aegri tulerunt. Nec nocuit, delirio iam orto; licet, differre Opium, tum conſultius ſit. In iis, quibus Opium non immediatum ſymptomatum lenimen attulit: eum tamen vſum habuit, quod intermiſſionem plenariam efficeret, et, ob ſudores excitatos, corticis Peruuiani dein longe minori copia opus eſſet. Hauſtu quodam, Opium continente, vſus eſt cl. LIND, in hiſce curationibus; quem, vtpote ad pharmacopoeam Londinenſem ſpectantem, per partes deſcribere, prolixum nimis foret. Id quod vero miror, euacuantium praemittendorum nulla fere mentio iniecta eſt. Aliquoties ſibi Opium, ſub ipſo caloris ſtadio datum, ſucceſſiſſe, mihi ill. DALBERGIVS *y*) retulit; et reliquis omnibus palmam praeripere, ad ſedandam cephalalgiam diram, quibusdam epidemiis familiarem et ad febrem ipſam tolerabiliorem reddendam; effectum praeterea eſſe omnino ſecurum. Secundum experientiam cl[i] GREGORY, praeſtitit quidem Opium ingerere, calore ſicco ingruente; ſed ſcopo etiam ſatisfecit, ante paroxyſmum, vel ſub horrorem captum *z*). Accedit ad methodum cl[i] LIND cl. ODIER *a*), qui

y) *Lit. m. Septembr.* a. 1778. Vid. liber meus *med. pract. Bibl.* Vol. 3. p. 321.

z) IOH. BRANDRETH *Diſſ. de febr. intermitt.* Edinb. 1770.

a) *Med. Commentaries*, Vol. 6. p. 351.

qui, ſemihorio poſt initium caloris, Laudani liquidi guttas viginti quinque exhibet, eoque, in quibusdam ſingula doſi, febrem debellauit. Nec ſub atroci delirio, remedium hocce propinare, veritus eſt. Si ſudor erumpat, penitus exſtinguitur paroxyſmus; ſin minus, tamen mitigatur. Cl. GARDINER *b*) cum fructu exhibuit Laudani liquidi Syd. guttas viginti; ad quadraginta, mox ante frigoris febrilis initium; praemiſſa tamen primarum viarum purgatione.

— [Cl. CAVSLAND *c*) ſub initio caloris propinare ſolitus fuit eiusdem pharmaci guttas quindecim, cum ſalis Ammoniaci ſcrupulis duobus. Verum, etſi dolores ſemper inde lenirentur, paroxysmus febrilis breuior euaderet, ſudor profuſus erumperet, ſomnusque inſequeretur: tamen morbum inde prolongari, eiusque medelam difficiliorem reddi, viſum eſt. In Gallia cl. ASSOLLANT *d*) in febrium intermittentium curatione ſaepiſſime vſus eſt Opio. Is, ingruente inſultu exhibitum, optimum effectum praeſtare, affirmat. Laudani vero liquidi Syd. guttas triginta pro doſi offert, additis ſaepe, ſi res poſcere videretur, tartari emetici granis duobus, in vino rubro

b) *Obſervations on the animal oeconomy and the cauſes and cure of diſeaſes.* Edinb. 1784.

c) *Med. Comment.* Vol. 8.

d) Vid. HVFELAND *Annalen der franz. Arzneykunde*, Vol. 2. p. 353 ſq.

rubro ſolutis. Cl. HVFELAND *e*) eodem ſucceſſu praeſcribere ſolet *puluerem Doueri*, hora ante paroxyſmum inſtantem capiendum.] —

Spaſtica febrium intermittentium natura, et criſis harum ſolita per ſudorem, quin, ſuſcepta ſaepe per ſola ſudorifera curatio, facile ad Opium tentandum inuitare poterat. Nec caruiſſe ſucceſſu, ex dictis patet; etiam tum, quum tempus illud dandi theoriae vulgari haud accommodatum eſſet. Non in qualibet tamen febre intermittente ſudorifera admitti poſſunt: nam ſaepe manifeſte illa nocent. Iugulatur quidem inde febris: ſed obſtructiones generantur, vel aluntur, quas abigere ſtuduimus; et ſaepe hae febres inde in continuas, inflammatorias, irregulares, malignas, commutantur. Sunt et haud pauci, qui fruſtra iis vſi ſint. Idem de promiſcua Opii adminiſtratione valere, aduerſa quaedam experimenta teſtantur; praeprimis, ſi ſub ipſo paroxyſmo oblatum fuerit. Quod nominatim ad cl. BERRYAT methodum attinet: inter multos aegros, quibus illam adhibuit, duos modo, affirmat ill. STÖRCK *f*), poſt profundum ſomnum a febre fuiſſe liberatos; dein vero manſiſſe debiles, ſtupidos et appetitu orbos; in vnico aegro paroxyſmos mitigaſſe, non vero febrem integram fugaſſe; reliquis

e) Loc. cit. p. 354 ſq.

f) *Ann. med.* I. p. 77 ſq.

liquis omnibus temulentiam induxiſſe, paroxyſmos prolongaſſe, et aluum conſtipaſſe. Grauia mala inde excitata fuiſſe, alibi *g*) legitur. — Vt vero commoda Opii in hiſce febribus vna complectar: ſic habeto. Conducit illud, quando febris ex pathemate animi, vt terrore, vel nauſea, nata *g*). Compeſcit neruoſos varios affectus, ſub ipſo paroxyſmo oriundos; item tollit febres mere neruoſas (quales apud hyſtericas et hypochondriacos, doloribus colicis, pleuriticis, clauo hyſterico, aſthmate, cordis palpitatione etc., ſeſe manifeſtant), ante paroxyſmum ingeſtum *i*). Alibi et ſignificaui *k*), quam egregiam vim habeat, cortice Peruuiano mixtum, ad compeſcendum vomitum, vel alui profluuium; ſi praeter conſuetudinem incidunt, et beneficium Corticis fruſtrantur. Denique ſudorem pellendo, ſaltim ad multorum mentem, vt illam cl[mi] LIND, Corticis efficaciae ſubuenit.

Tranſeo ad vim Opii in doloribus ſopiendis. Generatim in horum curatione ad cauſas ſemper reſpiciendum eſt, quae in tenſione, vel preſſione, neruorum varia, veluti a luxato, vel fracto, oſſe, calculo, inflammatione, tumore; a dila-

g) *Journ. de Med.* Vol. 55. p. 25.
h) TRALLES *de Opio*, Sect. 2. p. 70.
i) STÖRCK l. c. p. 78.
k) *Appar. med.* Vol. I. p. 868.

dilaceratione nerui, quoad partem; denudatione eius; rosione per acria, vel acuta, corpora; et sympathica saepe affectione, consistunt. Hae antea remouendae. Nam, etiamsi sensus mitigetur, vel pereat: causa tamen operari pergit. Hinc dolor sopitus, deferuescente remedii potentia, saepe recrudescit. Nocet aliquando, causam ipsam doloris magis intendendo; vt, si plethora vrget, orgasmo sanguinis, quem excitat; item congestionibus ad partem affectam. Nocet et subinde, excretiones omnes, praeter illam per cutem, cohibendo; vnde remanet interdum pars eius, quod dolorem creauit. Nihilominus tamen saepe, causa ipsa doloris etsi nondum deuicta, vehementia eius, vigiliae protractae, et metus, ne grauiora adhuc mala, febris intensa, conuulsiones, quin ipsa mors, inde consequantur, necessitatem Opii dandi praebent; praecipue si ex spastico fonte dolor prouenerit. Sed inter haec, de causa doloris superanda, sedulo dispiciendum. In iis demum casibus, qui veram morbi curationem non admittunt, vt calculo, cancro, forsitan et tussi phthisicorum, saepe vnicum lugendae vitae solatium conciliat. Adeo vero pertinax interdum est dolor, vt nec ingens Opii dosis eum sedare possit. Ita Laudano liquido, licet ad guttas quinquaginta pro dosi, et ad ducentas, vel trecentas, guttas intra nychthemerum, capto, non cessauit dolor nephriticus

cus *l*). — Hiſce generatim de vtilitate Opii in doloribus animaduerſis, non opus erit, in ſpecialem eius, in ſingulis doloroſis morbis, cephalalgia, odontalgia, otalgia, cardialgia, colicis, variis veſicae vrinariae doloroſis affectionibus, arthritide, rheumatiſmis etc., deſcendere. De quibusdam inſuper ſuis locis iam actum.

De colica pictonum autem, morbo, in quo dolor, vna cum ſpaſmis, infeſtat, quaedam adhuc ſeorſim monere, non ſuperfluum eſt. Plurimam in hac opem exſpectes ab Opio, copia olei commixto, interne et extus adhibito: quo fit, vt non modo inuoluatur acris ſtimulus, et fibrae laxentur; ſed et nerui ſenſilitate priuentur; ſpaſmi inteſtinorum, qui feces et flatus intercipiunt, ſoluantur, et motus periſtalticus reſtituatur *m*). Eadem ope paralyſi efficaciſſime praecauetur *n*). Scite et in hoc morbo cum Opio copulantur purgantia, quorum vis, absque illo, alias futura eſſet nulla *o*). Quodlibet horum etiam ſeorſim capi poteſt: ita vt praecedat Opium; quod ſi mitigauerit dolores, purgans lene inſequatur *p*). Saepe quoque aluus ſolo

l) BAINE, in *med. Obſ. and Inquir.* Vol. 2. p. 156.

m) HAEN *Rat. med.* P. 3. p. 79.

n) Loc. cit. p. 94.

o) HVXHAM *Oper.* T. 3. p. 76. — HAEN l. c. — STOLL in MOHRENHEIM *wieneriſche Beyträge*, Vol. I.

p) HILLARY *Diſeaſ. of Barbados*, p. 191 ſq.

ſolo Opio, absque additamento purgantis, ſoluta *q*). Ad Opium reuerſio fiat, recrudeſcentibus doloribus. In hoc vero malo exiguae eius doſes nullum eſſectum exſerunt.

Quod ad rheumatiſmos attinet, quorum obiter modo mentionem feci: non reticenda eſt Opii praeſtantia, in dolore effraeno iſchiadici mali pacando *r*); nominatim iſta huius mali ſpecie, quae in affecto ipſo neruo iſchiadico conſiſtit. Granulum eius id praeſtat, ſub veſperam deglutitum; vel clyſma opiatum. Non augenda autem Opii doſis, ſi vim eius amplius non perſentiat aeger: ne moleſtus neruo torpor inducatur *s*). Pacat praecipue dolores iſchiadicos, a venerea cauſa ortos *ss*).

— [Contra dolores poſt partum pertinaces Opium a multis laudatur. SWIETENIVS *t*) partes eius, contra aliter ſentientem LEVRETVM, tuetur. Ille autem parcioribus, ac pro re nata repetitis, doſibus, grani dimidii, vti ſolebat; nec vllam vnquam inde noxam vidiſſe, profitetur. Cl. MVRSINNA *u*) contra, exiguas doſes dolores non tollere, ſed

q) STOLL l. c. p. 85.

r) Quod expertus in ſe eſt cl. KAAV BOERHAAVE. *Impetum faciens*, p. 411.

s) COTVNNI *de iſch. nerv.* §. 42.

ss) Loc. cit. §. 44.

t) *Comment. in* BOERH. *Aph.* Vol. 4. p. 587.

u) *Abhandlung von den Krankheiten der Schwangeren* etc. Vol. 1.

ſed augere ſaepius, obſeruauit; largioribus hinc, ad decem adeo grana intra diem, opus et in his vnice exoptatum auxilium quaerendum eſſe, affirmat.] —

In morbis conuulſiuis et ſpaſticis pariter, non absque cauſarum ſcita diiudicatione, locum habet. Nam conuulſiones, ſpaſmosque, quandoque adeo excitat; non magna vnice doſi, ſed intempeſtiue vſurpatum *x*). Nocet, ſi qua accumulatio vel ſanguinis, vel pituitae, vel ſeri, vel corrupti humoris, alias per vlcera, vel fonticulos, excerni ſoliti, in cauſa horum malorum eſt. Nec admitti poteſt, ſi a iactura ſanguinis, vel aliorum liquidorum; vel diſpendio virium, ex vigiliis, vel curis, nata fuerint. In hominibus, irritabili nimis corpore inſtructis, infantibus praecipue et feminis, exiguus ſtimulus fibrarum muſcularium turbas ſaepe inſignes excitat; vt vermes, acre primarum viarum, dentitio difficilis, exanthemata, eruptioni intenta. An in hiſce ad Opium confugies, et, ſedando vnice turbas, hoſtilem ſtimulum inſidiari vitae impune ſines? Incidunt etiam caſus adeo immorigeri, vt nonniſi doſes eae motus effraenos pacent, quae ipſam vitam ſupprimunt. Vnde, niſi ſolito liberalior doſis ſpei ſatisfaciat: praeſtat abſtinere; quam continuatione, vel vlteriori augmento, vitam in discrimen

x) V. ROSENST. *Barnſ.* p. 61.

ſcrimen vertere *y*). Saepe tamen, ſi ex diatheſi peculiari, irritabili, absque materiali cauſa, homo convellitur, ſiue ſpaſmis corripitur; vel, cauſa etſi ſubacta, malum pergit priſtina ſua ferocia: Opium efficaciſſimum auxilium erogat.

Agmen ducat ſpaſmus ille vniuerſalis, qui vel corpus in lineam rectam tendit, rigidumque reddit; vel antrorſum, vel retrorſum, vel ad latus, flectit; tetani, emproſthotoni, opiſthotoni et pleurothotoni nomine; cum quo ſaepe triſmus, ſiue maxillae inferioris ſpaſmus, iungitur: quod genus malorum in vtraque India, intra tropicos, apud eos, qui ſubitae caloris frigorisque viciſſitudini obnoxii ſunt, endemium eſt; in Europa autem ex punctura, vel dilaceratione, neruorum, per clauum, acum, feſtucam ligneam infixam, globulum plumbeum, ſclopeto iniectum, vel ex preſſione fortiori praegreſſa, raro; rariſſime autem ex cauſſa quadam interna, ſubinde plane ignota, oritur. Sponte patet, ſi corpora eiusmodi aliena intruſa ſint, haec ſine mora euelli debere. Maxime et intereſt, neruum, haud procul a vulnere, omnino diſcindere: ne ſtimulo ſuo alios neruos in conſenſum trahat. Sed ſaepe ſuppetiae hae non ſufficiunt. Opii, ſiue extrinſecus, ſiue per os adhibiti, in hiſce anguſtiis praeſtantiam iam dudum medici agnoue-

y) LETTSOM's *med. Memoirs*, p. 129. item Caſ. I. p. 135.

agnouerunt: ſed veram eo vtendi methodum recentioribus quibusdam debemus; vt fere hodie nulla medicina contra haec mala efficacior iudicetur. Inunctio enim mercurialis, de qua alio loco, paucis hactenus exemplis comprobata eſt. Quidam Opium cum balneis calidioribus iunctim vſurparunt. Secundum hanc normam Opium, vel in balneo, vel paullo poſt, exhibeatur: nam, absque hoc praemiſſo, vix deglutire aeger poteſt. Subinde balneum, in quo ipſe aeger leniter perfricetur, quinquies, vel ſexies, per diem repetere, opus eſt. Opium vero iteretur quauis hora dimidia, vel aliis interuallis; donec ſpaſmus ſub ſterno ceſſet, et poſtea defectus doloris vlterioris ſignificet, plane deuictum eſſe malum. Induciis apparentibus vero caue ne ſtatim fidas; ſed, recrudeſcente dolore, ad Opium iterum reuerte. Largior autem longe doſis Opii requiritur in hoc, quam in alio forſitan vllo morbo; et ferri poteſt, ſine vel ſopore, vel ſenſuum turbatione. Initium tamen parciori fiat, et minuenda pariter, maioribusque interuallis praebenda, ſi curatio ſuccedit. Feſtinandum eſt in adhibendo Opio, ne deglutiendi facultas pereat: ad reſtituendam illam vero clyſmata, Opio commiſta, faciunt. Inſuper eximie dictorum efficaciam adiuuant clyſmata emollientia, cum multo oleo; veſica, aqua calida ſemirepleta et ventriculo impoſita; fomen-

 tationes

tationes cum oleo, cui Opium additum, cum leui frictione; vel fomentationes ex decoctis emollientibus z). In balneorum horum locum, ſi qui haec reformidant, vt ſaepe fit, vaporum calidorum applicatio ſurrogari poteſt a). Imo ſunt, qui, absque calidae beneficio, Opio ſolo potiſſimum ſanati b). In hiſce caſibus triſmus, violenta cauſa ortus, vna cum aliis muſculorum tenſionibus, vel contorſionibus, adfuit; et vel primarium morbum conſtituit, vel tetano demum acceſſit. Viſa quoque eſt miſcela Opii et moſchi effectum et potentius et

z) CHALMERS, in *med. Obſerv. and. Inquir.* Vol. 1. p. 101 ſqq. — Cfr. DE HAEN *Rat. med.* P. 10. p. 182 ſqq. — MACAVLAY in *med. Obſerv. and. Inqu.* Vol. 2. p. 130 ſq., recenſens triſmum, cum emproſthotono, in femina, absque vi externa, ortum; — WHITE l. c. p. 382 ſqq., agens de triſmo cum aliis conuulſionibus, a digito vulnerato; — GLOSTER, in *Tranſactions of the Society in Philad.* Vol. 1. p. 317., de tetano, cum triſmo, aethiopis, aëre frigido poſt inſudationem dormientis. — Conf. etiam CVLLEN'S *Firſt. lines of the practice of Phyſik,* Vol. 3. p. 299 ſqq.

a) CHALMERS. in *Account of the Weather and Diſ. of South - Carolina,* Vol. 2. p. 23.

b) SILVESTER, in *med. Obſ. et Inqu.* Vol. 1. p. 1 ſq. — CLEPHANE l. c. p. 51. — SIBBERN, in cel. TODE *med. chir. Bibl.* T. 2. P. 1. p. 160. — WINSLOW, in *Collect. Havn. med.* Vol. 1. p. 304 ſqq.

et citius praeſtare, quam Opium ſolum *c*). — Largam, dixi, doſin Opii in hiſce malis requiri. Absque noxa et probo ſucceſſu intra nychthemerum grana centum et viginti capta *d*). Datae adeo tincturae Opii guttae ducentae, vna doſi; et quidam huius liquidi vltra vnciam intra nychthemerum, absque ſtupore, ingeſſerunt *e*). Nemo vero audacior fuit, quam auctor quidam anonymus *f*), qui homini, tetano correpto, Laudani vltra vncias viginti propinauit, inter nychthemerum; quae enormis quantitas autem neque ſpaſmum, neque peruigilium, mitigauit; ſuccedente tamen, per continuatum Opii vſum, cui cortex Peruuianus interpolatus, ſanatione. Proxime huic exemplo temeritate accedit aliud, quo mille quingenta grana, intra ſeptendecim dies, ab aethiope, Antiguae, capta *g*). Alius Opii puri granum vnum, omni bihorio, ſumſit; vel grana viginti octo, intra quadraginta octo horas; vel grana circiter nonaginta, intra dies viginti duo:

X 3 inde

c) HILLARY *Diſ. of Barbad.* p. 233. — HVCK, in *med. Obſ. and Inqu.* Vol. 3. p. 326 ſqq., mentionem iniiciens triſmi, opiſthotono iuncti, apud vulneratos, qui, poſt plagas inflictas, frigido aëri lacuſtri expoſiti fuerunt.

d) DON. MONRO *Praelect. med.* rec. in *Gött. gel. Anz.* 1778. Zugabe, p. 714.

e) CHALMERS *med. Obſ.* l. c. p. 105.

f) *Pract. Remarks on Weſt-India Diſeaſes*, p. 106 ſq.

g) GLOSTER l. c.

inde nec torpida euafit aluus, nec fenfuum vfus turbatus, et vix fomnus, noctu vltra fefquitertiam horam perdurans, fucceffit *h*). Alius, intra triduum, grana triginta tria ingeffit *i*). Item fuit, qui, hebdomadibus circiter quinque, grana trecenta et feptendecim Opii, praeter potiones anodynas, ingefferit *k*). Aliud exemplum tetani, largis opii dofibus, nimirum fexaginta guttis tincturae thebaicae pro vno hauftu, feliciter fanati, exftat *kk*). — Reftringitur tamen Opii laus in tetano a cl. RVSH *l*). Quin, cl. ROWLEY *m*) queritur, fe ne vnicum quidem, fpafmo maxillae correptum, Opio, mofcho et balneo calido, feruare potuiffe. — Vt quoque in caloris balnei gradu nihil vitii committatur, fciendum: fi tempeftas calida et pulfus celer, cum praeternaturali calore cutis, contingit, calorem aquae non excedere debere gradum nonagefimum fextum, vel octauum, thermometri Fahrenheitiani; conditionibus autem contrariis, ad gradum centefimum, vel centefimum et fecundum, augeri *n*).

Minus

h) CLEPHANE l. c. *i*) SIBBERN l. c.

k) WHITE l. c. p. 386.

kk) CHOVASSE, in DVNCAN *med Comment.* Vol. IX. 1783. 84. n. 30.

l) In *Memoirs of the medic. Society of London*, Vol. I. p. 65 fqq. — Conf. *Tranfactions of the Society in Philadelphia*, Vol. 2.

m) *Med. Advife for the ufe of the army and navy*, p. 39.

n) CHALMERS l. c. p. 102.

Minus quidem in oculos incurrit ſpaſtica hydrophobiae natura: ſed, deglutiendi liquida impotentiam ſpaſmo vnice faucium et oeſophagi contineri, obſeruationibus conſtat. Vnde efficaciae Opii, in hoc rabiei caninae ſymtomate, probabilis coniectura. Siſtit cl. NVGENT *o*) documentum ſingulare huius auxilii; in quo tamen, praeter Opium, et moſchus, aliaque, ſimul adminiſtrata fuerunt. Idem fauſtus euentus contigit alii, in Northumbria commorſo, et methodo cl. NVGENT tractato *p*).

— [Manifeſtam Opii in rabie canina efficaciam laudat cl. LANERI *q*). In vno nimirum caſu rabiem ſopiuit, ad quatuor grana per diem exhibitum; in alio autem, licet hydrophobum periculo mortis liberare non valeret, effecit tamen, vt ille haud admodum inuitus aquam oblatam biberet. Illuſtris tamen FRANKIVS, binis aliis caſibus, idem remedium, quamuis larga doſi exhibitum, incaſſum tentauit *r*).] —

In aſthmate ſpaſtico, quod obſtructionibus pulmonum et pituita, illos grauante, caret, Opio (iuncta venaeſectione, ſi plethorici ſit habi-

o) *Eſſay on the hydrophobia.*

p) WHYTT'S *Works* p. 679 ſq.

q) In *lit. ad ill.* FRANK. Vid. *Med. Polizey*, Vol. 4. pag. 329 ſq.

r) Loc. cit. p. 330.

tus aeger) insultus optime tollitur; siue ipsi nerui pulmonum affecti sint, siue sympathice, ex ventriculi vitio, malum enatum fuerit. Dicta vero vitia si insint pulmonibus: nonnisi post eadem deuicta Opium conducit *s*). Senes nominatim asthmatici, ob collectam, vt vulgo fit, intra pulmones pituitam, ab Opio arcendi sunt *t*).

Praestantissimum est palliatiuum, ad sopiendam nimiam neruorum sensilitatem et inde dependentes motus irregulares. Hinc hypochondriacis et hystericis tam frequens solatium, dum spasmi vrgent et flatus excruciant; ex quibus fontibus tot aliae molestiae, palpitatio cordis, asthma, anxietas, suffocationis sensus, dolores et calores vagi, obnubilatio mentis, labes memoriae temporaria, peruigilium, rel., proueniunt. Frequentem quoque mictum lotii pallidi, apud hosce aegros, egregie sedat; modo dein in subsidium trahantur, quae renes roborant *u*). Quidam tamen horum aegrorum Opium non ferunt; sed languorem, debilitatem, nauseam, vomitum, spasmos ventriculi, pruritum, delirium, quin maniam, inde patiuntur. Nec confert, apud hosce, in nimia virium deiectione. Nam, etiamsi ad tempus lenimen inde persentiant, exspi-

s) WHYTT l. c. p. 701 sq. — YOUNG *on Opium*, p. 115 sq.
t) YOVNG l. c. p. 133.
u) WHYTT l. c. p. 707.

exſpirante tamen efficacia, magis, quam ante, vires deprimuntur. Nec capi debet nimis copioſe, vel protracto nimis vſu; ne torpeat ſenſus et vigor ſyſtematis neruoſi, vel ipſa animi vis *x*).

Haud pauci illud contra epilepſiam commendarunt. Varietatem autem cauſarum, vnde haec proueniat, conſiderantes facile perſpicient: non cuiuis ſpeciei coërcendae par eſſe. Multa promittit in ea, quae a ſenſilitate et mobilitate nimia corporis, vel pathemate animi, proficiſcitur. Ita et, cauſa quadam materiali morbi ſuperſtite, aliquando neruos, cum ſyſtemate neruoſo, ita mutat, vt irritamentum non ſentiatur. Sic ſiluit epilepſia ſexennis, ex terrore nata, et quotidie fere erumpens *y*). Praeuertit Opium aliquoties conuulſionibus mitioribus, fixo diei tempore reuertentibus, hora vna, vel remotius, ante paroxyſmum captum. Cuidam tamen epileptico nec largior doſis, guttarum quadraginta Laudani liquidi, ſubuenire valuit *z*). Alias et conuulſiones difficiliores, inſtabili tempore incidentes, Opium compeſcit. Hocce, ad decem grana intra nychthemerum ingeſto, ſenex, conuulſionibus, primum muſculorum oculi, dein faciei, tum totius corporis, quater, quinquies, vel ſexies, per diem correptus, poſt irrita, cum igne electrico,

X 5 flori-

x) WHYTT l. c. p. 644 ſq.

y) HAEN *Rat. med.* P. 5. p. 126.

z) WHYTT'S *Works*, p. 680.

floribus Zinci, aliisque, ceteroquin commodis, capta tentamina, conualuit *a*).

Ex dictis facile eruitur, fub quibus conditionibus in aliis (hic, ne prolixitate nimia peccem, reticendis) fpafmis et conuulfionibus, vomitu, fingultu, tuffi, palpitatione cordis, etc. conueniat.

Sequatur morbus duplex, in quo pariter ataxia fpirituum animalium in vitio eft; quae vero ipfam mentis officinam turbat: melancholia et mania. Rariffima funt exempla, quod malum folo Opii vfu fuerit fubactum; nec hoc accidit, nifi recente eo, et a commotione animi fortiori, ira, vel terrore, profecto *b*). Quin, ne hoc quidem omnibus corporibus tutum fatis videtur. Praecipue animo irrequieto pacando et fomno arceffendo heic deftinatur. Sed faepe dofes infignes hifce fcopis non fatisfaciunt *c*); vt vel maxime elucet cafu feminae, quae, per aliquot vefperas, duodecim, viginti, ad viginti quatuor, grana Opii, fine fomno exfpectato, ingefferat *d*). Alii aegri, etiamfi in fomnum eius ope cadant: turbulento tantummodo, terrificisque imaginibus tentato, fruuntur, et expergefacti, vel infanire pergunt, vel longe inquietiores

tiores

a) LETTSOM'S *Medical Memoirs*, p. 143.

b) V. RIEDLINI *Linear. medicar.* ann. 1700. Dec. 2. Obf. 12. — et YOUNGII *on Op.* Sect. 23. duo cafus.

c) MEAD *Oper.* T. 2. p. 187.

d) HAARTMANN, in *K. Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 268. fq.

tiores fiunt, quam antea; vel, ſi quietiores inde euaſerint, in perpetuum et immedicabilem fatuitatem, redeunte per interualla furore, incidunt *e*). Sunt et, quorum malum exaſperet *f*). Non ideo quidem illud damnauerim: quod inſaniam adeo gignere in ſanis poſſit. Nam tum, neque in conuulſionibus, neque in aliis bene multis malis, conduceret; quum abuſu eadem in ſaniſſimis creare valeat. Sed nocet omnino, in homine plethorico, pulſu duro, forti, vultu rubicundo, inſtructo; vel illo, qui craſſum, a veteribus atrabilarium dictum, ſanguinem, obſtructionibus plerumque iunctum, vehit; item ſi ex acri quadam materia, retenta, vel retropulſa, vt arthritica, impetiginoſa, prouenit; vel cauſa in ipſum cerebrum vim ſuam exſerit. Proficuum e contrario eſt, ſi turbatio iſta mentis ſine materie contingit; quod valet de illa ex animi affectibus, vel dolore nimio. Exhauſtis etiam bonis humoribus (modo non nimia fuerit inanitio), parca doſis, in connubio nutrientium et roborantium, inſtar cardiaci, concedi poteſt *g*). Quae de venae ſectionis et primas vias euacuantium neceſſitate generatim monui, ad haec quoque mala attinent; horumque

e) V. TRALLES *de Op.* Sect. 4. p. 68.

f) FR. HOFFM. *Med. ſyſt.* T. 4. P. 4. p. 197. — LORRY, in *Recueil. period.* T. 4. p. 73.

g) Conf. de hoc argumento LORRY *de melanchol.* T. 2. pag. 131 ſq.

rumque iuncto vſu, et in ſpeciebus, in quibus alias minus commodum Opium eſt, leuamen aegris conciliare poteſt. Liberali, etiam in dictis morbis, manu exhiberi debet. Ad moerorem et anxietatem melancholicorum ſopiendam, aliquando et quindecim eius grana vna vice dare, opus fuit *h*). Laudani liquidi trecentas, ad quadringentas, guttas per diem melancholica femina ingeſſit, vt diſpelleret animi triſtitiam, ſicque et ſpecie ſana euaſit *i*). In maniaco ſimiliter ſubinde quindecim grana Opii, pro vna doſi, requirebantur, antequam deſideratus effectus inſequeretur *k*). In ea nominatim mania, cui puerperae obnoxiae ſunt; item in ea, quae immodicum ſpirituoſorum vſum ſequitur, Opii efficaciam in bene multis aegris expertus eſt cl. SIMMONS *l*).

In dyſenteria nonniſi ſumma cautione adhiberi debet: licet non defuerint, etiam inter celebratiores viros, SYDENHAMVS, SENNERTVS, BONTIVS, BRVNNERVS, WEPFERVS, RAMAZZINI, pluresque alii, qui valde neceſſarium illud in huius mali curatione habuerint; quin, quoad partem, vt SYDENHAMVS, iuſto liberalius eo vſi ſint. Etenim, intempeſtiue datum, aluum coërcendo, acrimoniam velli-

h) V. SWIETEN *Comment:* T. 3. p. 517.

i) YOVNG l. c. p. 103.

k) WEPFER. *hiſt. apopl.* in App. p. 687.

l) Secundum relationem cl. FISCHER, in RICHTER's *chirurg. Biblioth.* Vol. 7. p. 772.

vellicantem, quae ipſius morbi cauſa eſt, retinet; quae accumulata redit, inflammatque inteſtina, et niſum in inflammationem, qui ſponte iam adeſt, auget. Hinc, etiamſi induciae blandae eius ope concilientur: fallaces hae maximae ſunt. Suppreſſus enim fluxus, vel tanto copioſius redit, vel inflammatione correpti aegri pereunt *m*). — Doloris tamen vehementia, teneſmi moleſtia, ſpaſticae inteſtinorum contractiones, quin ipſa deiectionum copia, vires ſubito ſufflaminans, interdum ad Opium confugere nos cogunt. Prodeſtque vel ideo, quod riuum alluentium humorum ad cutem diaphoreſi diuertat. Praecedere autem debet euacuantium per os, vel aluum, ſollicita adminiſtratio. Vel, ſi huic tempus non obtigerit, ſymptomata tamen vrgeant: breui poſt Opium datum euacuantia ſuggerenda, et in interuallo tranquillo mucilaginoſa, demulcentia, diluentia, non negligenda ſunt *n*). Plethora ſi ſubeſt, vel febris valida, pulſu duro ſtipata: haec antea minui debet. Minus conducit, ſi morbus iam febrem excitauit, quae vel putridae, vel inflammatoriae, indolis eſt. Placet maxime, ad conſilium ill. DE HAEN, intra reliquas ſuppetias, Opium cum

m) DEGNER *de dyſent. bil.* p. 183. — PRINGLE *Diſ. of the army*, p. 264. — YOUNG l. c. cap. 7. — ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 96. 101. 105. 106.

n) TRALL. l. c. Sect. 3. p. 201.

cum oleosis dare *o*). De connubio Opii cum Ipecacuanha, in hoc morbo, alibi iam disserui *p*).

— [Nimis arcte hic limites circumscripsisse videtur Auctor, intra quos Opii vsus in dysenteria concedi possit. Sicuti enim ea, quae, experientia edocti, scimus, longe certiora sunt, quam quae ratiocinio vnice, quamuis specioso, nituntur: ita, procul dubio, expertissimorum virorum, supra recensitorum, fidei id saltem dandum est, vt persuasum habeamus, eosdem longe saepius bonos, quam noxios, effectus ab Opio, in dysenteria adhibito, obseruasse. Alios contra Opium in singulis aegris, vel epidemiis, noxium reperisse, aeque lubentur dari poterit. Nocere potuit et semper nocebit pharmacum adeo potens, intempestiue exhibitum. At sub iusto moderamine, scitaque morbi indolis, vehementiae, caussarum, diiudicatione, eximium in manibus prouidi et experti medici praesidium esse, ad morbum tam dolorificum, siue sanandum, siue leuandum: de eo iam fere constat inter summos artis nostrae antistites. Ita ill. RICHTER *q*) impense laudat eximiam Opii vtilitatem in dysenteria catarrhali, annis proxime elapsis in agro Goettin-

o) DE HAEN *Rat. med.* T. 2. p. 4. item T. 3. c. 2. p. 91.

p) *Appar. med.* T. 1. p. 816.

q) *Medicinische und chirurgische Bemerkungen*, Vol. 1. pag. 93 sqq.

Goettingenſi graſſatae. Tantum autem aberat, vt aluum conſtiparet, eliminationemque materiei irritantis cohiberet: vt copioſiores potius, licet rariores, euacuationes, easque ſtercoraceas, efficeret; linguam, antea aridam, humidam redderet; tormina atque teneſmum mitigaret, lenemque ac beneficam diaphoreſin aegris conciliaret. Quid? quod ſaepe, ſub continuato Opii vſu, ſigna ſordium bilioſarum euaneſcerent; aegrique, absque euacuationibus, arte prolectis, ſanarentur r). In aliis Opium id efficiebat, vt vomitoria et purgantia, antea incaſſum data, nunc ſumma cum euphoria repetere liceret. Videtur in hiſce caſibus materies irritans ſpaſmum adeo pertinacem in tubo inteſtinali excitaſſe, illumque adeo conſtrxiſſe, vt euacuantia irritamentum expellere non valerent, ſed potius, irritationem ſpaſmumque augendo, nocerent; ſoluta autem, Opii ope, ſpaſtica inteſtinorum conſtrictione, probum demum effectum praeſtare iſta potuiſſe. — Haud exiguum mihi quoque auxilium praeſtitet Opium, ſiue ſolum, ſiue cum ſpiritu Mindereri et Vino antimoniato Huxhami coniunctum s). Neque tamen negligendas eſſe euacuationes neceſſarias, vbicumque ſordes bilioſae ſubſunt; illasque Opii vſum plerumque praecedere, ſaepe intrecipere opportere: ſponte patet.] —

Diar-

r) Loc. cit. p. 93.

s) Conf. RICHTER l. c. p. 99.

Diarrhoea pariter nonnunquam Opium ſibi vindicat; ſed et in hac nihil temere agendum. Caue, ne ſiſtas eam, quae ſubinde et in ſanis oritur, absque notabili vitio, et praecauet difficiliori morbo; modo non diuturna fiat, nec vires eneruet. Tanto magis apparet noxa, ſi ingluuies eius cauſa fuerit; quum in beneficium aegri incidat, et ſopita ipſam maſſam ſanguineam inquinet. In critica diarrhoea pariter nocet, et illa, quae a ſuperioribus partibus humorum abundantiam ad aluum deriuat; prout in dentientibus ſalutaris omnino eſt. Roborantia et adſtringentia, non opiata, conducunt in iſto profluuio, quod a relaxato nimium tono inteſtinorum, ſine omni ſtimulo, prouenit; vt quae paralyticum eorum ſtatum magis augent. Symptomatica autem diarrhoea, totius morbi decurſum turbans; vel iuſto protractior, quae nimium relaxat inteſtina, et probis humoribus corpus priuat, compeſci debet. Quid in reliquis alui profluuiis Opium valeat, ſolide excuſſit cel. TRALLES *t*): vt ad hunc remittere oporteat, quibus dicta non ſufficere videantur.

Aliud iam profluuii genus, haemorrhagia, conſiderandum, in quo Opio, vt affinibus vi Hioſcyami ſeminibus, nimium pretii a multis tributum. Quidam horum, ex perperam aſſumta hypotheſi, quod effraenum ſuanguinis motum mode-

raretur;

t) *De Op.* Sect. 3. p. 230.

raretur; alii, quod coagulum illi induceret; alii, aliis ingenii ludibriis ducti, illud depraedicarunt. In ea autem haemorrhagia, quae ab aucto ſanguinis motu et expanſione, in corpore plethorico, erumpit, Opium non conducere, ſed augere illam potius, quis non videt? Nocere ſimiliter in ea, quae a reſolutione putrida ſanguinis oritur, palam eſt; quum illud ipſum putredinem intendat. Reſtringenda igitur vnice Opii laus ad eam eſt, quae vel a ſpaſmis remotarum partium, ſanguinem aliorſum vrgentium, vel a ſtimulo in loco labefactato, naſcitur, vel dolorem aliquem ſecum iunctum habet. — Spaſtica cauſa in haemoptyſi ex hypochondriis, et iſta feminarum, alius cuiuslibet vitii pulmonum expertium, locum habet. In hoc morbo in vniverſum, ad ſtimulum, qui ad tuſſim vellicat, poſt praemiſſa alia, ſopiendum, apprime valet; qui, niſi obtundatur, ſuſtentat profluuium, et ceſſans recrudeſcere facit. — In fluxu nimio menſium, vel haemorrhagia poſt abortum, quae in connubio doloris dorſi, vel abdominis, non inflammatorii, incidit, et reuertitur aucta vehementia, quoties vel dolor redit, vel increſcit, Opium adſtringentibus omnibus eſt praeferendum *u*). Abortum quoque auertit

u) WHYTT's *Works*, p. 661. — Conf MVRSINNA *von den Krankheiten der Schwangeren, Gebährenden und Wöchnerinnen*, Vol. I.

auertit, in nimium ſenſilibus feminis *x*). Haemorrhagiae vteri, prope finem grauiditatis obortae, vel iſti parturientium, ſuccurrit, vt palliatiuum, egregie, irritationem doloresque vteri ſedando, item ſpaſmos abdominis, ſi qui ſubſunt, ſanguinem ad inferiora determinantes, pacando. In hiſce haemorrhagiis cl^mo^ GARTSHORE *y*) apta viſa eſt Opii cum ſpiritu vitrioli coniunctio, cuius commodum in haemorrhagiis grauidarum cl. AASKOW *z*), documentis allatis, nuper confirmauit. Siſtitur etiam Opio feliciter immodica iſta haemorrhagia et periculoſa, quae partui nonnunquam ſtatim ſuperuenit; ſiue haec fiat a reſiduis placentae portionibus, vel grumis ſanguineis, poſt infantem natum; ſiue contingat, poſt vteri contenta omnia iam excluſa *a*). Imo, ſi metus futuri ſub partu effraeni fluxus incidit: ſaepiſſime periculo, Opio antea capto, obviam ire licet *b*). Opportunitatem, vel noxam, Opii, in aliis haemorrhagiis exhibendi, definiunt regulae praefixae generaliores et addita exempla. — In vulneribus ſubinde haemorrhagiae ſeriores ex vaſculis minoribus a cauſſa ſpaſmodica oriuntur: Tum

x) WHYTT l. c. p. 540.

y) *Diſſ. de Papaueris vſu in parturientibus ac puerperis*, p. 36.

z) In *Act. Societ. med. Havn.* Vol. I. p. 51 ſqq.

a) V. caſus memorabilis in GARTSHORE l. c. p. 51.

b) Conf. SMELLIE *on Midwifery*, Vol. 2. p. 421 ſqq.

Tum largae Opii doſes requiruntur: nam parcae malum potius exaſperant *c*).

In hydrope opem praeſtare, rarioribus exemplis conſtat. Attamen in hanc virtutem haud ita pridem conuerſa eſt medicorum attentio, duobus caſibus, fuſius narratis, in quibus Opii beneficio lotium magna copia motum fuit, cum ſubſidentia partium tumidarum *d*).

Quum Opium, inflammatis locis applicatum, gangraenam non arceat; ſed contra ea aliquando aduocet: dubitaret merito quiuis, quin in vlla gangraenae ſpecie conduceret; niſi experientia id exploratum reliquiſſet. Omitto HECQVETI vagas laudes. Nouiſſime vero *e*) inſignis eius praeſtantia in ea ſpecie conſtitit, quae, in digitis pedis incipiens, ſenſim ad pedem ipſum et malleolum, quin tibiam, aſcendit, et aegrum plerumque trucidat. Conducit autem in primis ſub nimia ſenſilitate; non vero deficiente vi vitali *f*). Extracti nominatim thebaici tria, vel quatuor, grana ad minimum, intra nychthemerum, capta. Nec opus fuit ſimul alio externo remedio, quam pulte ex farina ſeminis Lini et bul-

 liente

c) BELL *Syſtem of Surgery*. Vid. RICHTER's *chirurg. Biblioth.* Vol. 7. p. 150.

d) MASON, in *Medical Obſ. and Inquiries*, Vol. 6. p. 19.

e) POTT *chirurgical Obſervations*, inde a p. 189.

f) KIRKLAND *Inquiry into the preſent ſtate of medical ſurgery*, cap. 15.

liente lacte, vel aqua, mixta vnguento ſambucino, vel butyro recenti; absque ſcarificationibus, quae ſaepe inanes, ſaepe exitioſae, apparuerunt *g*). — Serius in Anglia efficacia Opii in gangraena ex laeſionibus externis ſeſe quoque declarauit; ſiue ſolum, ſiue in miſcela corticis peruuiani, daretur *h*). — Plura poſtea etiam in Germania conſignata felicis in gangraena ſucceſſus exempla exſtant: nominatim in gangraena ſenili *i*), in gangraena ex pernionibus *k*), ex febre putrida *l*), in gangraena ſcorbutica *m*). Ample vſum opportunitatemque Opii in gangraena diiudicat cl. KIRKLAND *n*).

— [In vlceribus mali moris frequentiſſime Opium adhibetur Londini, in noſocomio Sti BARTHOLOMAEI; maxime tum, quando aegri vires languent, vlcus autem pallore et relaxatione conſpicuum eſt; vel etiam tum, quando dolor vehemens

g) POTT loc. cit.

h) MICHAELIS, in RICHTER's *chir. Bibl.* Vol. 5. p. 116.

i) SCHMALZ *chirurgiſche Vorfälle*, p. 91. 206. — FRITZE *med. Annalen*, Vol. I. p. 359. — FIELITZ, in RICHT. *Bibl.* Vol. 8. p. 522.

k) HVNCZOWSKY *med. chirurg. Beobacht.* p. 37. 65. — Conf. GRANT, in MICHAELIS *Biblioth.* Vol. I. p. 194.

l) HVNCZOWSKY l. c.

m) *Bemerkungen aus der Wundarzneykunſt*, Braunſchw. und Hildesh. 1782. P. I.

n) *On Amputation*, verſus finem. Vid. RICHTER's *chir. Bibl.* Vol. 5. p. 519 ſqq.

mens ſanationem impedit, ſiue ille a corporibus peregrinis, ſiue a cauſſa interna, próueniat. Haud raro quoque, praeſertim in priori caſu, cum cortice Peruuiano coniungitur *o*). De externo Opii vſu in vlceribus, adeo cancroſis, infra dicetur.] —

— [Verum alia ſupereſt virtus conſideranda, quae nouiſſimis demum annis Opio tributa eſt a medicis haud paucis: antiuenereàm puta. Caſu haec primum innotuit anno 1779. Fuit enim in America iuuenis, variis ſymptomatibus venereis ad incitas redactus, de cuius ſanatione deſperauerant medici. Qui, poſtquam diu omnibus ac ſingulis remediis, ſic dictis, antiſyphiliticis fruſtra vſus eſſet: ad Opium demum confugit; nimirum vt aliquod dolorum ſuorum lenimen inde repeteret, ſomnumque, quo dudum caruerat, ſibi conciliaret. Et ecce, non modo dolores inde ſopiebantur, ſomnusque redibat; verum ſub continuato vſu, praeter ſpem et exſpectationem, vlcera, contra alia quaeuis rebellia, meliorem ſpeciem induebant. Perrexit itaque, doſesque, a grano vnico inchoando, pro re nata, auxit, et denique, haud ita longo tempore, cum perfecta ſanitate in gratiam rediit *p*).

 Cuius

o) MICHAELIS, in RICHT. *Bibl.* Vol. 5. p. 117.

p) Vid. SCHOEPFF *von der Wirkung des Mohnſafts in der Luſtſeuche*, Erlang. 1781. — MICHAELIS, in *Medical communications*, Vol. I. p. 307.

Cuius rei nouitate perculſi medici cll., NOOTH et MICHAELIS, plura experimenta, in noſocomiis bellicis Noui Eboraci, ceperunt: vt conſtaret, an forte Opio ineſſet vis, hactenus ignorata, dirum illum morbum debellandi. Et haec quoque experimenta feliciſſime, in bene multis, ceſſerunt. Plerique enim non modo conualuerunt, Opii beneficio; ſed etiam longe citius, quam alii, quibus mercurialia adminiſtrabantur. Eodem poſtea ſucceſſu in noſocomiis Londinenſibus, in primis St[i] BARTHOLOMAEI et GVYI, auctore cl[o] SAUNDERS; nec non Edinburgi, in noſocomio regio, a cl[o] HENR. CULLEN, Opium adhibitum eſt. Non potuit non fama mirae huius efficaciae cultioribus medicis in aliis Europae regionibus breui tempore innoteſcere; horumque plures rei veritatem, propria experientia edocti, teſtimonio ſuo confirmarunt *q*). Fuerunt quidem inter hos,

q) Vid. e. g. PLENZIG *Act. et Obſ. med.* p. 140. — FISCHER, in RICHT. *Bibl.* Vol. 7. p. 768. — REISINGER *Diſſ. Obſ. med. chirurg.* Goetting. p. 26 ſqq. — THOMASSEN A THEVSSINK *Diſſ. de Opii vſu in Siphylide, obſervatis probato.* Lugd. Bat. 1785. 8. — BANG *Diar. noſocom. Friedric.* Vol. I. p. 232. — SIBBERN, interprete cel. TODE; quorum vterque complura, et inter haec grauiora, aliis quibuscumque remediis quam obſtinatiſſime renitentia, luis ſymptomata Opii beneficio feliciter et cum conſtantia ſanata vidit; vti pluribus legi

hos, qui, Opio ſpecificam, vt aiunt, virtutem antivenercam tribuere, haud dubitarent: plerique tamen eodem, ſiue in connubio mercurialium remediorum, ſiue praegreſſa horum adminiſtratione, vſi ſunt; quo fit, vt iudicium de peculiari eius efficacia valde ambiguum reddatur. Accedit, quod complurium aliorum medicorum experimenta minus proſpere ceſſerint. Ita Noui Eboraci cll. BEAUMONT, FORSTER, WIER, parum, vel nihil omnino, praeſtare, contra confirmatae luis ſymptomata, obſeruarunt. Idem Londini, in noſocomio ſyphiliticis dicato (*Lock-Hoſpital*), obſeruauit cl. PEARSON r). Cl. WITHERING, vlcera nominatim meliorem quidem initio ſpeciem induiſſe, interdum prorſus euanuiſſe; ſed poſtea iterum recruduiſſe, animaduertit. Nec magis Opio fauent experimenta, in noſocomio St[i] THOMAE, quod Londini eſt, magna ſollertia capta s).

 Quid?

legi meretur in *Act. ſoc. reg. Haunienſ.* Vol. I. 1783. p. 424 ſqq. — HAGSTRÖM, in *Vetenſk. Acad. Handling.* 1784. p. 34. — *Veckoſkrift för Läkare*, Vol. 3. p. 316. Vol. 4. p. 305. Vol. 5. p. 106. 301. — *Läkare och Naturforſkare*, Vol. 9. p. 384. — SOUVILLE, in *Journal de Med.* T. 79. a pr. — CARMINATI *Opuſc. therapeut.* Vol. I. p. 241. — PASTA *della facolta dell' Oppio nelle malattie veneree.* Bergamo 1788. 8.

r) Vid. cl. ARNEMAN *Progr. de morbo venereo.*

s) SCHWEDIAVER *Beobachtungen über veneriſche Zufälle*, p. 254. ſq. — GIRTANNER *Abhandlung über die veneriſche Krankheit*, Vol. 1. p. 401.

Quod? quod ipſe cl. NOOTH, in progreſſu temporis, ſpem ſuam, in Opium poſitam, toties fruſtratam videret: vt in magno illo noſocomio Eboracenſi, cui praeerat, relicto Opio, ad mercurium redire cogeretur *t*). Nuperius quoque, obſeruationibus cl[i] PEARSON *u*), conſtitit: multum abeſſe, vt Opium pro ſpecifico luis remedio haberi, vel mercurio, non modo praeferri, ſed aequiparari, poſſit. Saepiſſime vero accidiſſe, iis in caſibus, in quibus Opium mira praeſtitiſſe viſum ſit, vt ſymptomata, nequaquam venerea, pro venereis habita fuerint. Licet vero medicorum de hac re obſeruata inter ſe comparanti facile pateat, Opium pro ſpecifico contra luem remedio immerito haberi: haud parum tamen vtilitatis, ad morborum plerorumque, qui ſub venereorum nomine vulgo comprehenduntur, therapiam, ex obſeruatione ſupra allata redundauit. Iteratis enim experimentis conſtitit: in plerisque ſymptomatibus, ex impura Venere natis, quae genitales partes vnice occupant, et ſpaſmo, dolore ac inflammatione, conſpicua ſunt (quorſum pertinet blennorrhagia, iſchuria ſpaſmodica, inflammatio teſticulorum, phimoſis ac paraphimoſis), Opium non modo eximie prodeſſe; verum haud raro plurimum ad perfectam iſtorum malorum ſanationem conferre; adeo vt, in his mercurialium pharma-

t) *Medical communications*, l. c.

u) Vid. DVNCAN *medical commentaries*, Dec. 2. Vol. 6. art. 15.

pharmacorum longe facilius, quam Opii beneficio careri poſſe, exiſtimet optimus quisque medicorum; in aliis vero, in quibus altiores radices egit venereum virus, et quae absque mercurio ſanari vix poſſunt (huc, prae reliquis, referenda ſunt vlcera venerea, maxime ea, quae dolore acuto ſtipantur, bubones, dolores artuum oſſiumque, ex cauſſa venerea oriundi), Opium, cum mercurio coniunctum, expeditiorem longe curationem polliceri. — Facile autem commodum, quod Opium in omnibus iſtis caſibus praeſtat, a vi ipſius dolorem ſopiente et antiſpaſmodica, dudum perſpecta, deriuatur. Hac enim non modo, irritabilitatem minuendo, efficit, vt ſymptomata, quae venereum virus producit, et quorum pleraque irritatione conſpicua ſunt, mitigentur: ſed, ſpaſticam ſimul vaſorum, in quibus irretitum latet virus, conſtrictionem ſoluendo, faciliorem illi exitum parare, actionemque mercurii, qualiscumque ea ſit, facilitare videtur. Tanto itaque magis opportunum eſt Opii cum mercurialibus remediis connubium; quo manifeſtiora adſunt irritationis, ſpaſmique, veſtigia. Hinc in aliis quoque vlceribus, non venereis, ſed valde dolentibus, Opium ſaepe profuiſſe, ſupra dictum eſt. Nimiam praeterea irritationem, quam mercurialia, praeſertim in irritabilioribus, haud raro ciënt, corrigit; diarrhoeam, ſaepe moleſtam, compeſcit; ac diapho-

resin, in luis curatione adeo proficuam, promouet. Quae quidem omnia alio loco *x*) pluribus enucleare annisus sum. — Ex multiplici hoc Opii beneficio explicari forte quodammodo posset quod peregrinatores vno fere ore affirmant: scilicet, Turcas, reliquasque orientales gentes, quibus quotidianus Opii vsus familiaris est, venerea lue rarissime infici; nisi forte miram hanc gentium, libidini tantopere deditarum, immunitatem a calidiori coelo, balneisque, quibus illi vtuntur, vnice repetere maluerís. — Ptyalismum quoque, instar collutorii adhibitum, coërcere, cl. I. HUNTER *y*) auctor est.] —

— [Notandum vero: aegros, venerea labe infectos, secundum, plerorumque medicorum experientiam, multo maiores Opii doses, non modo ferre, sed etiam requirere, ac alias exhiberi solent. Illis enim a granis duobus, ad quatuor, supraque, bis de die porrigere; imo, vrgentibus, vt in ischuria, seu paraphimosi, symptomatibus, eandem dosin ter, quaterue, intra diei spatium repetere, licet. Nec alui constipationem, adeo alias molestam, ab Opio obseruauit, in lue affectis, cl. SIBBERN *yy*). — Apte etiam, pro re nata, cum Opii vsu interno externa eiusdem applicatio coniungitur. Ita in blennorrhagia

x) *Practische Bemerkungen über einige Arzneymittel.* Vol. I. p. 113 sqq. p. 231 sqq.

y) *On venereal diseases*, p. 361.

yy) *Act. soc. reg. med. Hauniens.* Vol. I. 1783. p. 430.

gia iniectiones, in reliquis vero lotiones, cataplasmata, vnguenta, clysmata, Opium, haud siue fructu, recipiunt z).] —

Pauco modo exempla externi Opii vsus hucvsque memoraui. Sed multiplex olim inualuit: vt vel ex formulis linimentorum, vnguentorum, emplastrorum, in libris pharmaceuticis obuiis, constat; et vlterius elucet, si practica cuiuslibet fere aeui monimenta euoluimus. Scopus fuit idem plerumque, ac Opii per os ingesti; frequentissimus, ad dolores sopiendos, in arthritide, rheumatismis, odontalgia, haemorrhoidibus, aliisque dolorosis affectionibus; item in vulneribus et vlceribus; porro ad somnum conciliandum, et conuulsiuos, vel spasticos, motus sedandos. Falli nos vero in spe dolores compescendi, Opio extrinsecus applicato, experimenta bene multa docent. Nunquam stuporem partis ab applicatione opiatorum se obseruasse, profitetur WEDELIVS *a)*; nec ALSTONVS *b)*, emplastro opiato per noctem circa digitum annularem, vel brachium, imposito, effectum vllum percepit. Approbauit et academia chirurgica Parisina, Opium, cuti appositum, dolorem partis non minuere *c)*. Contra ea neruo

z) Conf. si placet, libellus meus, supra cit.

a) Opiol. l. 2. §. 3.

b) Loc. cit. p. 159.

c) LOUIS, in *Rec. des pieces, qui ont concouru pour le Prix,* Tom. 2. p. 127 sqq. — GVIOT *ibid.* p. 205.

neruo nudo applicatum, vt acre calidumque remedium, irritat. Manifeſte hoc contigit, ſolutione aquoſa partibus excoriatis et vulneribus ſuperficialibus admota; vt in quibus ardorem et irritationem excitauit, dolore per aliquot minuta temporis prima continuante *d*). In cancro pariter dolorem auxit *e*); quin adeo, vt, quum vlceri cancroſo parotidis dextrae illud imponerent, prae dolore aeger convelleretur *f*). Odontalgiae ex carie, conſumendo ipſum neruum, vt acria olea, vel acida, videtur vnice opitulari, in his, qui opiata in dentem caute immiſerunt: ſed nec in hac ſpecie effectus ſemper conſtans eſt *g*); in aliis aperte noxius, et, ſicuti ex Opio interne ſumto, poſt aliquas ſubinde contingentes inducias, dolores poſtea exaſperari ſolent. — Varii, ob ſtimulum hunc, Opium, ad diſcutiendos et emolliendos tophos nodosque arthriticos, ſcirrhos, ſcrofulas, item ad reſoluendos et maturandos tumores, adhibuerunt; et in tenerioribus hominibus cutis inde exulceratur, pili exſtirpantur, pruritus excitatur *h*). Minus igitur apta nonnullis *i*) viſa

d) ALSTON, in *med. Eſſays* l. c. p. 159.

e) MVRAVLT *chir. Geſch.* p. 264.

f) PLENCK *Mat. chir.* p. 388.

g) LORRY l. c. p. 72.

h) V. teſtes citt. in TRALLES *de Op.* Sect. 4. p. 189.

i) ALSTON l. c. p. 159 ſq. — MONRO l. c. p. 283. — TRALLES l. c. p. 191.

visa est causticorum, vel vesicatoriorum, cum Opio miscela, doloris inde enascituri mitigandi causa, a quibusdam, vt HILDESHEIMIO *k*), HECQVETO *l*), GVIOTO *m*), aliisque, commendata; vt qui augmentum potius doloris inde metuunt. Hisce tamen adversatur nouissima ill. ACREL *n*) experientia, qui, methodo cl^mi^ ELSE in curatione hydroceles vsus, additamento Opii causticum exiguum vel nullum dolorificum sensum excitasse, nobis persuadet. Ob hunc, quem dixi, stimulum, in inflammatorii generis morbis valde noxium est, vt gangráenae adeó inde originem suam ceperint *o*). Emplastrum opiatum, tempori, ad sedandum dentium dolorem, impositum, in femina furorem cum spasmis creauit, non prius cessantem, quam emplastro remoto *p*). Delirium pariter successit ex binis emplastris opiatis, temporibus vtrinque, ad cephalalgiam in adolescente domandam, applicatis; sensim obrepente somno *q*). Ita et alia exempla docent, Opium, capiti applicatum, somnum subinde impertire *r*).

Nec

k) *Spicil.* 1. *de affect. cap.* p. 14.

l) Loc. cit. p. 194.

m) *Recueil pour le Prix de l'Ac. d. Chir.* T. 2. p. 205 sq.

n) *Chirurg. Vorfälle*, T. 2. p. 445.

o) TRALLES l. c. p. 218. — TISSOT *Epist. pract.* p. 196.

p) LORRY, in *Rec. period.* 1756. p. 74.

q) KAAV BOERH. *impet.* p. 405.

r) LORRY l. c. — TRALLES p. 194.

Nec in conuulſiuis, vel ſpaſticis, turbis externum vſum inanem fuiſſe, ex vſu Theriacae, in vomitu ſaepe laudato *s*), et dictis ſupra de ſpaſmis vniuerſalibus, liquet.

— [In oculorum inflammationibus, externus vſus cum interno, bono euentu, coniungitur *t*). Tinctura nimirum thebaica, ſiue meraca *u*), ſiue aqua Roſarum diluta *x*), oculo inſtillatur. Contra vlcera corneae quoque laudatur *y*). — In vlceribus mali moris, non venereis, cum excreſcentiis duris et ſpongioſis iunctis, conducit extractum thebaicum, cum pulte auenacea frigide applicatum *y*). Memorabile exemplum vlceris cancroſi mammae in matrona ſeptuaginta ſex annorum, quod iam per viginti quinque annos durauerat, externo vſu Laudani liquidi Syd, intra decem hebdomadas, ſanati, refert cl. STEIDELE *a*). — De vſu externo in morbis venereis ſupra iam mentio iniecta eſt.] —

Semper

s) Vid. e. c. v. SWIETEN *Comment.* ad §. 658.

t) BAHR *Diſſ. de Opii vſu chirurgico*, p. 15. — RICHTER *Anfangsgr. der Wundarzneykunſt*, Vol. 3. pag. 81.

u) WARE *Remarks on the Ophthalmy*, p. 29.

x) RICHTER l. c. — *Veckoſkrift för Läkare.* Vol. 4. p. 320. — HVNCZOWSKY *Beobachtungen*, p. 41. — Conf. RICHT. *Bibl.* Vol. 7. p. 241. p. 606.

y) WALLIS *Noſolog. method. ocul.*

z) GRANT, in *London medical Journal*, Vol. 5. — MICHAELIS *Bibl.* Vol. 1. p. 189.

a) *Sammlung von Beobachtungen*, Vol. 4. a pr.

Semper vero cautionum, circa vſum internum Opii obſeruandarum, ſub iſto quoque externo habenda ratio eſt. Vberius de eius applicatione externa egit cl. PLENCK *b*).

Clyſmate autem Opium excipere, haud rara etiam hodie praxis eſt. Quin ſunt, qui, ſic illud praeſtare reliquis exhibendi modis, arbitrentur *c*). De efficacia teſtantur iam experimenta, de animalibus indicata *d*). Videtur et in hominibus ſimilis fere inteſtinorum ac ventriculi ſtructura eundem effectum promittere; ſiue per os, ſiue per anum, illud ingeratur. Maior tamen eius ſemper, poſteriori via, requiritur quantitas; quae ſi modum excedat, vel extra opportunitatem porrigatur: in eadem pericula, ac Opium, ore iuſto copioſius captum, hominem praecipitat. Pertinet huc experientia ill. A QVARIN *e*), qui ab vnico Opii grano, et, alio caſu, a viginti guttis Laudani liquidi Syd., cum clyſmate iniectis, inſignem anxietatem et leuem artuum inferiorum reſolutionem obſeruauit. Hanc vt praeferrent viam, quidam eo inducti fuere, quod tutiorem crederent; alii rectius, quando ventriculi ſenſilitas

b) *Samml. v. Bemerk.* T. I. p. 143 ſqq.

c) COTVNNII *Comment. de Iſchiade neruoſa*, §. 42. — DONALD MONRO, in *Praelect. med. in Cronii inſtit.* v. *Gött. Anz.* 1778. Zug. n. 45.

d) Pag. 272 ſq.

e) *Animaduerſiones pract.* p. 234.

litas nimia, ob nauſeam, vel vomitum, Opium interne non fert; alii iterum, vt loco affecto tanto propior eſſet medicina. Nonne et ideó clyſmata opiata praerogatiuam habent: quod ſic Opium, bilis, aliorumque humorum, miſcela, non poſſit eneruari? Nota eſt theriacae in dyſenteria per aluum applicatio, a SYDENHAMO, SENNERTO, RIVERIO, DEGNERO, HVXHAMO, praecepta; quae, niſi illi addatur, quod calidam eius naturam temperet, Opio ſolo nocentior habenda. Prodeſt eximie in pertinaci teneſmo alui dyſentericorum clyſma ex ſeminibus Lini, vel amylo, cum guttis quinquaginta Laudani liquidi *f*).

— [Ill. tamen RICHTER *g*) multo magis commodam in dyſenteria inuenit Opii ingeſtionem per os. Siquidem, clyſmata inteſtinum nimium irritare; nec, propter auctam eius ſenſilitatem, ſatis diu retineri, obſeruauit.] —

Colliquatiua phthiſicorum diarrhoea a paruula Opii doſi, per anum iniecta, conſtanter imminuta; aucta contra ea potius, per maiorem eius copiam deglutitam *h*). Nec minus in inſultibus aſtmatis conuulſiui conducit, nec non ad dolores immanes iſchiadis neruoſae demulcendos; quibus ſcopis Opii granulum,

f) CLARK *Diſ. in hot. countr.* cap. de dyſent.

g) *Mediciniſche und chirurgiſche Bemerkungen*, Vol. I. pag. 101.

h) COTVNNI l. c.

nulum, in lactis, aqua diluti, femilibra folutum, poft elota inteftina vulgaribus clyfteribus, e re eft immittere *i*). Obftructionem menfium, ex fpafmis vaforum vteri, clyfma ex aqua calida, cum triginta, vel quadraginta, guttis Laudani, vefperi, tempore eruptionis inftante, iniectum, referat. Et idem, iuncto epithemate emolliente, tollit dolores, animi deliquia, deliria, conuulfiones, quae nonnunquam tenellas feminas fub eruptione affligunt *k*). Sic dolores imi ventris varii eius ope confopiti *l*). In ftranguria moleftiffima clyfma eiusmodi, quadraginta, ad centum et triginta, guttas Laudani continens, vnicum immortali HALLERO *m*) folatium fuit.

Vfui tam interno, quam externo, omnino fufficeret Opium crudum, defcripto fuperius modo, ex capitulis ftirpis erutum, nec alii praeparationi fubiectum, quam illi, qua a terra, arena, aliisque peregrinis particulis, vel fordibus, liberatur. Ita fenferunt SYDENHAMVS *n*), WEDELIVS *o*), YOVNG *p*), multique

i) COTVNNI l. c.
k) WHYTT'S *Works*, p. 658 fq.
l) Loc. cit. p. 616 fq.
m) *Comment. nov. Societ. fcient. Götting.* T. 7. p. 7 fq. et Tom. 8. p. 12.
n) *Oper.* p. 186.
o) *Opiol.* L. 1. Sect. 2. c. 6. p. 69.
p) Loc. cit. p. 172.

multique alii fummi Opii fautores; idemque euicit, innumeris vicibus capta, experientia. Hocque fine peregrina vlla mifcela, in pilulas, vel in puluerem, facchari, fimiliumue inertium ope, redactum, quo tanto facilius in ventriculo fubigatur; vel folutum in commodo menftruo, ingeri poteft. In definienda eius dofi autem, fponte patet: pro norma effe non poffe ingentem iftam quantitatem, quae orientalibus gentibus arridet *q*); nec eam, quam et in Europa quidam, eadem confuetudine indurati, impune tulerunt. Cuius cenfus eft quantitas Opii granorum triginta, triginta quinque et demum quinquaginta, per diem, octodecim menfium fpatio, captorum, fine incommodo, quin diarrhoea fubfequente, fin ab ea abftineret aeger *r*); vel drachma integra, quam Roftochienfis quidam pharmacopola, ad leuandos arthriticos dolores, deglutiuit *s*); et eadem, alio exemplo, dofis, cui femina Hafnienfis, initium a granis capiendo, adeo affueuerat *t*), vt, iterandi illam quotidie, neceffitas fubeffet; vel menfura cochlearium paruorum quatuor Laudani liquidi Sydenhami, quam per duodecim annos, homo quidam, fine fomno fubfequente, quotidie fumfit *u*).

In

q) Vid. fupra p. 275.

r) CLAVDER. in *Ephem. Nat. Cur.* Dec. 2. Ann. 5. Obf. 179.

s) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 466.

t) BARTHOLIN, in *Act. Hafn.* Vol. 2. Obf. 20. p. 50.

In melancholia autem, vel mania, nec non ſpaſmis, vel conuulſionibus dirioribus, tantopere turbata eſt neruoſa, vel muſcularis, natura: vt eae doſes Opii et repetitiones ferantur, quae, apud alios, ipſam vitam neceſſario peſſumdaturae eſſent. Inaſſueti omnium maxime eodem afficiuntur: vt in hiſce, iisque adultis, quarta grani pars, granum dimidium, vel integrum, inſignem effectum exerceat. Raro hiſce grana duo, vel tria, concedi, vno praebio, poſſunt. Aſſuetis adultis grana quatuor, quinque, plura, donec exſpectata vis emergat, ALSTONVS *x*) permittit. Sed praeſtat, ſi continuatione eius opus eſt (niſi mora periculoſa, vt in terribili iſto ſpaſmorum vniuerſalium genere), illud partitis portionibus porrigere; et, ſperati effectus ratione habita, vel iterare, breuioribus, ſiue longioribus, interuallis, praebia; item augere, pro neceſſitate, quantitatem: vel, ſi ſiniſter euentus inde contingat, omnino Opium omittere. Quoniam vero illud, ſi frequenter ſumitur, ſua vi ſenſim exuitur: ſub continuato vſu doſin adaugeat aeger, neceſſe eſt. Quantitas, quae inaſſuetos necaſſe obſeruata, varia perhibetur: drachma vna, grana viginti duo, duodecim, imo ſeptem, quatuor *y*). Cauſa effectus aequalis a diſ-

Z 2 pari

u) YOVNG l. c. p. 104.

x) *Med. Eſſays of Ed.* Vol. 5. p. 172.

y) V. HALL. *Elem. Phyſiol.* T. 5. p. 612.

pari mole, in peculiari quadam corporis peruerſa diatheſi omnino quaerenda eſt; et ſaepe, ſine dubio, mors non a mole, ſed intempeſtiua eius adminiſtratione, dependit, e. c. in eo, qui, poſt tartari emetici grana quinque ingeſta, Laudani guttas viginti, ad turbas compeſcendas, ſumſerat z).

Significanda iam auxilia, quibus ſuccurritur iis, qui, vel malo conſilio, vel fortuito caſu, vel imperitia quadam, Opio abuſi, periculoſis variis ſequelis conflictantur. Cauſa horum ſaepe ſtudioſe celatur medico. Quae, niſi percontando detegi poſſit: non ambigua tamen euadit, temulentia, delirio, ſopore, vel et conuulſionibus, pruritu cutis, ſudoribus profuſis, ſaepe Opium ſpirantibus; facie inflata, rubente, ſub pulſu veloci et reſpiratione difficili, celeri. Haec ſi adſint: quantocyus tentandum, an vomitus ciëri poſſit, vel aqua tepida, in qua butyrum, vel oleum, diffluxit, accedente faucium, per digitum, ſiue plumam, oleo madidam, irritatione; vel tartaro emetico; vel, ſi ventriculus iam ſenſu fere et irritabili ſua vi orbatus fuerit, vitriolo albo a). Ita exemplum exſtat hominis, ex Opio ingeſto apparentur mortui; ſolis tamem emeticis, magna et pluries repetita doſi datis, in vitam reuo-

z) STEDMAN, in *med. Eſſ. of. Ed.* T. 4. p. 37 ſq.

a) HEBERDEN, in *med. Tranſ.* Vol, 2. p. 220.

reuocati *b*). Mora autem paralyticus fit ventriculus, vt nec acre remedium illum vellicet; vel ſpaſmis ita contrahuntur pharynx et oeſophagus, vt nihil deglutiri poſſit; quo poſteriori caſu per canalem metallicum demitti iubet BOERHAAVIVS *c*) commoda remedia. Tum vena ſecanda eſt, vt velocitas visque ſanguinis minuatur, et caput a nimia eiusdem mole liberetur; quo conſilio et maxime intereſt, hirudines collo et temporibus applicare. In vſum quoque vocanda, ſi fieri poteſt, purgantia, vel clyſmata ſtimulantia. Confert et, reuulſionis fine, fricare pedum plantas ſcopulis, hisque ſinapiſmos imponere. Summa vero infringendi Opium, vt alia narcotica, poteſtas acidis ineſt. Quo ſcopo, acetum, aqua dilutum, potare; ſpongia quoque illud, idque calidum, ante nares tenere, et eodem frontem et tempora fouere, e re eſt. Ad antidota eius quoque referenda Ipecacuanha eſt, ex obſeruationibus Anglorum. De qua vi iam antea *d*) notabilem caſum recenſui; et puluis DOVERI, mox fuſius perſequendus, inſuper indubium documentum praebet. Imo Coffeae infuſum eneruat vim narcoticam Opii, experimento Turcarum et Arabum *e*). Et licet

 Laudani

b) *Medical. Obſ. and Inquiries*, Vol. 6. p. 331.
c) *Praelect.* T. 6. p. 388.
d) Vid. *Appar. med.* T. 1. p. 825.
e) PERCIVAL'S *med. Eſſays*, Vol. 2. p. 128.

Laudani liquidi guttae octodecim, post prandium captae, in medico quodam alias somnum concirent: hic tamen prohibitus fuit tribus cyathis infusi saturati Coffeae, immediate post superbibitis. Rediit autem somnus, sub alio experimento, omissa Coffea *f*). Nouum rei pondus addidit cl. CARMINATI, experimentis, in pullis et columbis, industria captis *g*).

PRAEPARATA PAPAVERINA.

OLEVM PAPAVERIS EXPRESSVM *h*). Ex seminibus Papaueris albi. De hoc supra iam egi *i*).

SYRVPVS PAPAVERIS ALBI *k*). Ex decocto capsularum (nondum perfecte maturarum), cum seminibus et saccharo. Vim blande anodynam praestat: hinc in tussi, vigiliis protractis, inquietudine animi, vsurpatur, vel solus, ad vnciam dimidiam, drachmas sex, supraque; vel in emulsionibus et mixturis. Seminum additamentum superfluum; imo eneruare videtur vim anodynam. Hinc praeferendus

SYRVPVS E MECONIO, s. DIACODION *l*), qui semina excludit. Instar mitissimi paregorici praecipi solet, vnde apud infantes crebrius vsu venit, quibus

f) EIVSD. *phys. et med. Ess.* p. 269.

g) *Opusc. therapeut.* Vol. I. p. 278. — Conf. *App. med.* Vol. I. p. 568 sq.

h) *Ph. W.* p. 115. — *Ph. Paris.* p. 114.

i) Pag. 256 sq.

k) *Ph. W.* p. 195.

l) *Ph. Lond.* p. 80.

bus Opium plerumque ſcrupuloſius offertur. Vncia vna tamen huius ſyrupi grano circiter Opii *m*), vel guttis ſedecim Laudani liquidi *n*), ſuppar cenſetur: Atque huic in eo praeferendus, quod minus calefaciat *o*). Omnes vero eae cautelae, quas Opii felix adminiſtratio requirit, ad hunc etiam ſpectant: Doſis non aegri aetati, ſed naturae morbi et ſymptomatum vehementiae, adaptanda; et, niſi prima ſufficiat, iteranda alia atque alia, poſt commoda ininterualla, donec voti compos aeger fiat, et tum minuenda. Ita, ad mitiganda incommoda ex dentitione difficili, tutiſſimum eſt, omni ſemihorio eius ſcrupulum ſemis infanti ingerere, et intermittere, vtprimum tranquillitas reſtituatur; inter quae tamen non topica emollientia negligenda, et Electuario de Manna ſoluenda aluus, ne in detrimentum torpeat. In caſu diriori opus maiori doſi eſt; vel ſyrupi doſi gutta vna, vel altera, Laudani liquidi inſtilletur *p*). Ad ſedandos dolores infantum lactantium, ab aphthis oriundos, nutrix ſyrupi drachmas duas capiat; ſi vero lacte mammae turgeant, drachmas tres, vel quatuor *q*). Hoc nominatim paregoricum eſt, quod SYDENHAMO *r*), totque eius aſſeclis, adeo ſeſe probauit,

m) LEWIS *Mat. med.* p. 430.

n) SYDENH. *Oper.* p. 376.

o) SYDENH. *Oper.* p. 372.

p) ROSENSTEIN *Barnſjukd.* p. 36 ſq.

q) IDEM p. 44.

r) Vid. e. c. *Oper.* p. 372.

bauit, in variolis; cuius vnciam vnam, ad ſesquiunciam, ille adultis pro doſi conceſſit.

SYRVPVS DIACODION *s*). Ex capitibus Papaueris, Siliqua dulci, radice Liquiritiae, aqua coctis; addito dein ſaccharo. *Ph. Danica t*) omittit iure Siliquam dulcem; ſed capita Papaueris Rhoeados recipit. Tuſſi mitigandae nominatim deſtinatur; licet omnino et alias anodynas vires exſerat. Infantibus lingendus datur, ad drachmas duas; adultis ad vnciam, ſupraque. Debilior praecedente: hinc et ad vncias vsque duas in variolis propinare illum, non dubitauit HAENIVS *u*).

SYRVPVS, DIACODIVM CROCATVM *uu*). Eſt praecedens, Croco mixtus. Calidior igitur, magisque anodynus.

PRAEPARATA OPIATA.

Opium crudum licet omnis generis praeparatis praeferri mereatur; tot tamen artificiis luſit humana induſtria in Opio vel (vt ipſi quidem crediderunt ſe efficere poſſe) corrigendo, vel commodius exhibendo: vt, ſigillatim illa omnia enumerare, longi temporis negotium eſſet, operam vix rependens. Quidam toſtione, vel et fermentatione, quod noxium ineſſe Opio arbitrati ſunt, diſpergere, tentarunt;

s) *Ph. W.* p. 190. *t*) Pag. 254.
u) *Rat. med. cont.* T. 2. p. 87.
uu) *Ph. W.* loc. cit.

runt; alii, reſinoſam partem metuentes, Opium aqua ſoluendum et dein inſpiſſandum duxerunt; alii contra, ſpirituoſa emendando illi optime inſeruire, vel efficaciores partes eruere, exiſtimarunt. Nonnulli, acidis mitigare acrimoniam eius, ſtuduerunt; aliis hanc vim ab alcalinis exſpectantibus. Magna medicorum cohors, qui, neſcio quidnam, glacialis frigoris ineſſe Opio, ſomniarunt, acria varia, aromata calidiſſima, reſinoſa, ſalia volatilia, Crocum, olea aetherea, rel., addiderunt. Vnde portenta iſta pharmaceutica, Theriaca, Mithridatium, Electuarium Diaſcordii, aliaque ſimilis fecis, emerſerunt. Purgantium, diureticorum, neruinorum, etc. miſcela, exiſtimarunt, effectibus quibusdam moleſtis, cum commodis ex Opio iunctis, obuiam ire poſſe. Caſtorei ſeorſim, in hoc corrigentium putatitiorum catalogo, mentio fieri debet; quod, iam GALENI, TRALLIANI, AVICENNAE, plauſum ferens, inter ſeriores celebratiores viros, SENNERTO et BAGLIVIO ſeſe approbauit, et nuperius cl^mis GARNIER *x*) et CARMINATI *xx*). Certiſſimum autem eſt, varia hacce praeparationis ſollertia, vel caſtrari Opium benefica ſua virtute; vel, miſcela multiplici, peregrinas alias vires illi impertiri. Maxime intereſt, ſeruare Opii vaporoſam iſtam, ſiue volatilem, partem, qua dixi *y*),

Z 5 illius

x) *Rec. period.* T. 4. p. 304.
xx) *Opuſc. therapeut.* Vol. I. p. 270.
y) Pag. 265 ſq.

illius vires praecipue contineri; cuius aliqua portio non poteſt non, quamcunque Opium, per ignem, vel fermentationem, praeparationem ſubeat, ſuffla-minari. Acidi autem additamento, vtpote corporis contrariae naturae, debilitatur nimium. Debilitare autem medicamen, an idem eſt, ac corrigere? Qui ſpirituoſa, aromata, aliaque calida, addunt, manifeſte Opii calidum et acrem genium inſigniter intendunt. Non perinde igitur eſt, quo opiato vtaris. EXTRACTVM OPII SPIRITVOSVM, vel ſolutionem eius, ſpiritu vini factam, efficaciorem eſſe Opio crudo, experimenta, tam in brutis, quam hominibus, inſtituta, probant; ſine dubio ideo, quod ſpiritus, vna cum reſina, plurimum volatilis portionis Opii in ſe recipiat, liberatum, quoad maximam partem, a gummoſis et terreis compedibus. Non facile vero fert ventriculus praeparata iſta ſpirituoſa; ſed, ob acrimoniam eorundem, vomitu, vel et alui deiectionibus, excutiuntur: vnde omnino fere vſus eorum medicus internus hodie repudiatur.

EXTRACTVM OPII AQVOSVM. Si rite paratum fuerit: multum adhuc ſeruat halituoſae Opii partis, et tantillum reſinae, ob arctam eius cum gummi copulam. Quo minus calida eſt aqua pro ſolutione, quo blandior pro inſpiſſatione ignis gradus, et quo anguſtius vas, in quo iſta perficiatur: eo efficacius eſt extractum. Vt praeterea a reſina, quantum fieri

poteſt,

poteſt, liberetur: copia aquae, eiusque frigidae, requiritur z). Multis modis contra haſce ſimplices regulas a pharmacopolis peccatur: adeo, vt valde differat extractum aquoſum vnum ab altero; nec mirum ſit, quibusdam iuſto imbecillius extractum aquoſum videri. EXTRACTVM OPII, in *Pharm. Wirt. a*) deſcriptum, non ſatis bene aqua, ſucco citri acidulata, paratur; maleque omiſſum: calida, an frigida, conducat. *Pharm. Danica b*) pariter temperiei aquae non meminit. Secundum vtramque formulam, ob aquae copiam, reſinae notabilis iactura efficitur. Ad OPIVM COLATVM, ſ. EXTRACTVM THEBAICVM, *Pharm. Lond. c*), item *Pharm. Suec. d*), bulliente aqua pro ſolutione vtitur, eaque parca. Omnes hae, modico igne ſpiſſandum, iubent. Duplo maiori doſi, quam Opium crudum, dari poteſt genuinum extractum *e*); ſoletque plerumque, ſub hac lege, Opio crudo ſubſtitui.

PANACEA LIQVIDA OPII Cl[i] IONES *f*) eſt ſolutio aquoſa, colata, liquidam formam ſeruans. In aquae nimirum pluuialis, frigidae, libris duabus Opii vnciae octo per ſex dies digeruntur, in vaſe amplo, interdum agitando; tum, vitro, per viginti quatuor horas,

z) *Mem. de la ſoc. de Med.* T. I. p. 399.
a) Pag. 84. b) Pag. 176.
c) Pag. 23. d) Pag. 112.
e) TRALLES *de Op.* Sect. I. p. 237.
f) *Myſtery of Opium revealed.*

ras, ad latus verſo, decantatur et filtratur tinctura rubicunda. Ob formam placet; etiam infantibus, ad guttam vnam, vel alteram, exhibenda.

EXTRACTVM OPII, ſ. OPIVM CYDONIATVM PER FERMENTATIONEM *g*). Succus cydoniorum, aquae pro ſolutione additus, vt acidum, Opium eneruat; quod vlterius facit fermentatio ſubſequens. praecipue in vaſe leuiter tecto. Huic diſpendio virium aliud, ex copia ſacchari, addas. Mirum ſane, quod Pharmacopoeae dictae auctores, exaltari hac praeparatione Opii vires. aſſerentes, parciorem longe eius quantitatem, quam extracti aquoſi, iniungant. Rariſſimi vſus.

LAVDANVM OPIATVM *h*). Conſtat ex extracto Opii aquoſo, Croco et Opobalſamo, quod creditum eſt narcoticam Opii vim vtiliter infringere. Crocus hic ſuperfluus. Doſis a grano dimidio, ad tria, in *Ph. W.* aſſignatur; ſed ſolidioribus medicis non amplius arridet.

ESSENTIA ANODYNA OFFICINALIS *i*). Eſt extractum Opii aquoſum, in nouem partibus aquae Cinamomi ſpirituoſae ſolutum; ita vt Opii granum vnum in ſcrupulo dimidio eſſentiae comprehendatur. Rarius hodie in Germania frequentatur. Conuenit fere omnino cum TINCTVRA THEBAICA, vulgo

LAVDANO

g) *Ph. W.* p. 84.
h) *Ph. W.* p. 94.
i) *Ph. W.* p. 68.

LAVDANO LIQVIDO, *Ph. Ed. k*). Nec multum diſcrepat TINCTVRA THEBAICA *Ph. Holm. l*); etſi ſpiritui vini aqua Cinamomi ſcorſim, pro ſolutione, additur. Formula *Ph. Lond. m*) autem, Opium colatum, Cinamomum, Caryophyllos, in vino albo macerari, iubet. Anglis ſuetiſſima. De externo huius vſu, in morbis oculorum, ſupra dictum. *n*).

LAVDANVM LIQVIDVM SYDENHAMI *o*). Formula eadem plane illuc inſerta eſt, quam auctor ſuppeditat *p*), et quae conflatur ex Opio, Croco, Cinamomo, Caryophyllis et ea quantitate vini Hiſpanici, vt eius drachma vna, Opii grana decem, et Croci grana quinque circiter, contineat. Vulgatiſſimum fere omnium opiatorum, et vel commoda ſua forma placens; licet non careat ſuo vitio, ob Crocum et addita aromata, quibus ſaepe praeter rem iuſto calidius redditur. Hinc et compendia iſta praeparationis, in praecedente articulo recenſita. Adultis eius guttae ſex, octo, ſedecim, ſupraque, per os exhibentur, idque commode in fruſtulo ſacchari; mixturisque crebro additur. De vtilitate eius eximia in clyſteribus, ſupra *pp*) exempla adfuerunt.

PILVLAE

k) *Ed. nouiſſ.* p. 86.
l) Pag. 200.
m) Pag. 67.
n) Pag. 350.
o) *Ph. W.* p. 94.
p) *Opp.* p. 185.
pp) p. 351 ſq.

PILVLAE DE CYNOGLOSSA *q*). Crebro praecipiuntur, inprimis a medicis Germaniae, a granis binis, ad quinque. Plura alibi *r*) iam de iis exposui.

PILVLAE DE STYRACE *s*). Analogae mox dictis; etsi rarioris, quam istae, praescriptionis. A granis quatuor, ad octo, capiuntur. Pluribus iam de hisce egi *t*). Simplicior, vti dixi, compositio pilularum huius nominis in *Ph. Lond. u*) exstat.

THERIACA ANDROMACHI *x*). Electuarii species, luxuriantis ingenii soboles, quam, vna cum multis efficacibus, copia partim inertium, partim superfluorum, ingreditur. Parisiis et in Belgio magna cum pompa adhucdum paratur *y*). Composita Neronis tempore. Nomen tulit a vi, illi adscripta, morsus et ictus venenatorum animalium eneruandi, et additis viperarum trochiscis, quos αρτισκους θηριακους Graeci dixerunt. Admiscuerunt, quicquid theriaco scopo commodum iudicarunt; et, quum simul exhilarare animum eodem cuperent, Opium, Crocum et aromata, addiderunt. Noua vero accessit farrago, ob correctionem, qua Opium illis indigere visum est. Sensim, in lugendam tot hominum cladem,

q) *Ph. W.* p. 125.

r) Artic. *de Cynoglosso*, supra p. 132.

s) *Ph. W.* p. 128.

t) Art. *de Styrace*, supra p. 111.

u) Pag. 96.

x) *Ph. W.* p. 45.

y) BALDINGER *med. Journal*, P. 18. p. 42

cladem, ad miaſmata, morboſa extenſa eſt eiusdem virtus, et commune malignitatis remedium eſt reputata. Sic ex vno errore in alterum ſaepe deuiat humana mens. Plebis panacea in acutis; ſed, ob calidam et ſudoriferam naturam, in hiſce valde noxia. Potior vis ab Opio; cuius grana ſex vnciae cuilibet inſunt. Drachmae duae, vel tres, aſſignantur pro doſi. Vſus interni varia iam hinc inde exempla ſuppeditata ſunt. Crebrius a medicis extrinſecus applicatur, circumſpectione debita obſeruata, ad ſedandum vomitum, tormina, diarrhoeam, dyſenteriam; dum ſupra alutam extenditur, vel, in profluuiis dictis, aluo iniicitur. Carere vero in vniuerſum poteſt ſolidior medicina monſtro hocce, pharmaceuticae artis. Sicco hinc pede tranſeo correctionem, ſ. THERIACAM COELESTEM. QVERCETANI z), qui auctor, reſcindens mellis vbertatem, tanto liberalius, pro more ſeculi, terrea varia, aliaque, vix a corpore noſtro ſoluenda, adiecit; item THERIACAM COELESTEM WIRTENBERGICA a), compoſitionis arcanae. Simulacra modo grandaeuae illius ANDROMACHI compoſitionis ſunt THERIACA EDINENSIS b) et illa *Pharm. Suec.* c); vt quae, ad octo modo ſymbolas,

z) *Pharm. dogm. reſtit.* p. m. 528 ſq. item in *Ph. Brand.* p. 201. repetitam.

a) *Ph. W.* ed. 1771. p. 222.; in editione enim nouiſſima omiſſa eſt eius mentio.

b) *Ph. Ed.* p. 78. c) Pag. 193.

bolas, formulam contraxerunt; ambae tamen inter se in quibusdam difcrepantes.

MITHRIDATIVM DAMOCRATIS *d*). Similis nostrae formula a MITHRIDATE, Ponti rege, profecta fertur; quam, inter arcana eius, victorem POMPEIVM inueniffe, narrant. Seriori paullo tempori, nempe DAMOCRATIS, Neronis Archiatri, tribuas adhuc fuperftitem. Simili farragine hoc electuarium, vt Theriaca, conftat, fimilisque efficaciae opinionem prae fe tulit. Opii autem tertiam modo partem continet, fcilicet vncia vna grana eius tantum duo. Dofis drachma vna, ad vnciam femis *e*). Cenfura vero prior huc redit.

PHILONIVM ROMANVM *f*). Antiquiffimum omnium opiatorum, quae PHILONEM Tarfenfem, Afclepiadeae gentis medicum, auctorem agnofcit. Non tamen hodierna genuina formula eft. Breuior, quam reliquorum electuariorum opiatorum. Veteres plurimum virtutis illi tribuerunt, hodie fere omnino neglectae. Cuilibet eius drachmae granum vnum et femis Opii ineft; vnde dofis conftitui poterit.

ELECTVARIVM DIASCORDII FRACASTORII *g*). De hoc fupra *h*).

ORVIE-

d) *Ph. IV.* p. 43.

e) *Ph. IV.*

f) *Ph. IV.* p. 43.

g) *Ph. IV.* p. 41.

h) Vid. Artic. *de Scordio*, p. 148.

ORVIETANVM *i*). Omnium dictorum electuariorum stolidissimum: nam compositionem largam et inconcinnam adhuc auget Theriacae et Mithridatii additamentum. Dignum igitur circumforaneo, HIERONYMO FERRANTE, ex vrbe Oruieto, monimentum. Etiam hoc versipelli alexipharmaci titulo honoratum. Pro dosi drachmae duae, ad vnciam dimidiam, indicantur.

PVLVIS ANODYNVS DOVERI, *Dr. Dover's Powder k*). Frequens Anglorum, tam in nosocomiis, quam priuata praxi, eiusdem vsus iniungit, vt, praeter pauca ista, antea de eo dicta *l*), vberius illum hic persequar. Formula eius haec est: ℞. Nitri, Tartari vitriolati, ana vnc. quatuor. In crucibulum candens iniecta agita, donec deflagratio et scintillatio desinat; adde Opii concisi, vnc. vnam, et in puluerem redige, adiiciendo: Radicis Glycyrrhizae, Ipecacuanhae, subtiliss. pulueratar. ana vnc. vnam. M. probe. Ita variis locis describitur *m*). Dosis ibidem a granis decem, ad drachmam dimidiam, scrupulos duos, imo ad drachmam vnam, permittitur.

i) *Ph. W.* p. 121.

k) *Ph. W.* p. 136. — Conf. PVLVIS IPECACVANHAE COMPOSITVS *Ph. Lond.* 1788. p. 123.

l) V. *Appar. med.* Vol. I. p. 825.

m) In MONRO'S *Account of the milit. diseas.* p. 290. — *Chirurg. Pharmacy*, p. 344. — *Med. Pract. of Lond. Hosp.* p. 18.

tur. Paullum differt formula, in nosocomio St. THOMAE Londini, sub nomine *Sweating Powder*, vsitata, scilicet: ℞. Opii, Ipecacuanhae, ana gr. duo; Tartari vitriolati, Nitri, ana gr. octo. MF. puluis, dandus pro vnica dosi *n*). Quae miscela tamen, sub DOVERI nomine in nosocomio St. GEORGII, vsu venit. Opium et Ipecacuanha praecipua sunt; quae posterior prioris vim ita mitigat, vt pulueris ampla dosis innocue ingeri possit. DOVERI puluis est efficax valde sudoriferum et anodynum *o*). Sudor, stragulis in lecto et potione diluente, calida, copiosa, ali et augeri solet. Insigne leuamen afferre, in inflammationibus topicis, magno calore et tensione stipatis, traditur *p*). Rheumatismum chronicum egregie dissipat, vesperi datus, ad grana viginti, vel viginti quinque *q*), vel ad gr. triginta *r*); quae dosis adeo bis de die, hebdomadis spatio, exhibita *s*). Alterna quauis vespera porrigitur, secundum formulam dictam nosocomii St. THOMAE. In catarrho pertinaci, cum doloribus rheumaticis colli brachiorumque iuncto, omnium efficacissimum inuenit hunc puluerem cl. GARDI-

n) *Lond. Hosp.* p. 69.
o) *Lond. Hosp.* p. 228.
p) *Chir. Pharmacy*, p. 345.
q) PRINGLE *Dis. of the army*, p. 162.
r) *Lond. Hosp.* p. 18.
s) BROCKLESBY *occ. and med. Obs.* p. 131.

GARDINER *t*), qui eius grana decem, omni bihorio, exhibere ſolet, et plerumque tribus eiusmodi doſibus ſcopo ſuo potitus eſt. Doſi omnium maxime prodigus fuit cl. BROCKLESBY, qui ſubinde intra nycthemerum eius drachmas duas exhibuit, quae Opii grana ſex, et ſubinde plura, comprehenderunt. Porro ad finem dyſenteriae quibusdam aegris profuit, excitando ſudores, et dolores ſopiendo; alii tamen male inde ſeſe habuerunt *u*). Hydropem quoque aliquando ſuſtulit, ad ſcrupulos duos captus, ſudore, qui adiutus decubitu inter ſtragulas per complures horas fuit *x*).

Numeroſa, praeter dicta, compoſita in *officinis Germaniae* Opium recipiunt; quorum vero pleraque exoleuerunt. Nominibus ideo ſolis acquieſcere licet, idque eorum, quae Pharmacopoea Wirtenb. recenſet: LAVDANVM HYSTERICVM *y*); LAVDANVM DIVRETICVM *z*); EXTRACTVM ANODYNVM *a*); REQVIES NICOLAI *b*); BALSAMVM ODONTALGICVM *c*); ESSENTIA ANODYNA LVDOVICI *d*); TINCTVRA BEZOARDICA LVDOVICI *e*); TINCTVRAE ALIAE BEZOARDICAE

t) *On the animal oeconomy.* Vid. *Goett. Anz.* 1786. p. 63. — Conf. de vſu in rheumatiſmis PAVLIZKY *Beobachtungen*, p. 50.

u) MONRO *on milit. Diſeaſ.* p. 84.

x) BROCHLESBY l. c. p. 278.

y) *Ph. W.* p. 93.

z) Loc. cit.

a) Pag. 80.

b) Pag. 44.

c) Pag. 28.

d) Pag. 68.

e) Pag. 203.

DICAE *f*); TINCTVRA ODONTALGICA *g*); AQVA THERIACALIS SIMPLEX *h*), COMPOSITA *i*); SPIRITVS THERIACALIS *k*); SPIRITVS THERIACALIS CAMPHORATVS *l*); PVLVIS ANODYNVS LVDOVICI *m*); PILVLAE POLYCHRESTAE STARCKEII *n*); PILVLAE SOLARES WILDEGANSII *o*); TROCHISCI DE CARABE *p*); EMPLASTRVM ODONTALGICVM *q*).

Ex *Anglorum Pharmacopoeis* addenda: ELIXIR PAREGORICVM *r*); PILVLAE SAPONACEAE *s*); PILVLAE PACIFICAE *t*); BALSAMVS ANODYNVS, ſ. BATEANVS *u*).

CHELIDONIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 406. *Gen. pl. p.* 262.

295.

Pharm. CHELIDONII MAIORIS *Herba; Radix.*

Chelidonium maius; pedunculis vmbellatis LINN. *Spec. pl. p.* 723. Chelidonium maius vulgare C. B. Χελιδονιον μεγα DIOSC. et aliorum veterum. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 542.; REGNAULT *Botanique, la*

f) Pag. 204.
g) Pag. 209. *h*) Pag. 22. *i*) Pag. 21.
k) Pag. 180. *l*) Loc. cit. *m*) Pag. 151.
n) Pag. 128. *o*) Loc. cit. *p*) Pag. 214.
q) Pag. 61. *r*) *Ph. Ed.* p. 44.
s) *Ph. Lond.* p. 95. *t*) *Ph. Ed.* p. 85.
u) Loc. cit. p. 94.

la Chelidoine. Pl. perennis, locis ruderatis et ad ſepes copioſiſſima.

Odor totius ſtirpis recentis ingrate grauis, praecipue radicis, quae eo refert *Mucorem ſepticum* L. Inſidet plantae amarities, cum acrimonia iuncta, tenax, vt a contrectantibus digitis lotione difficile abſtergatur. Scatet ſucco, crocei coloris, qui ſaturatior eſt in radice. Siccando, vel extractione, acrimonia eius mitigatur inſigniter, odorque herbae in integrum perit. Olim frequentioris in praxi medica vſus, quam hodie; commendatione tamen digniſſima ſtirps Vires HERBAE et RADICIS ſimiles; modo agnoſcas, huic eſſe potiores.

Radix ramoſa, dum recens, bruno rubicunda; ſiccata nigra. Vtraque pars reſoluit, aperitque et abſtergit efficaciter: ita, vt in obſtructione varia viſcerum, morbisque, ab ea prouenientibus, nec non in cutis variis vitiis, opem haud mediocrem eroget.

Icteri remedium iam antiquitus reputatum; ſed reſtringendum ad eum, qui absque inflammatione eſt *x*). Radicem, cum Aniſo, ex vino albo potatam, illi mederi, notat DIOSCORIDES *y*); absque Aniſo autem, GALENVS *z*) memorat. Eadem FO-

x) Vid. CREVZBAVER *Diſſ. de radicis Chelidonii maioris ad ſoluendos pellendosque cholelithos efficacia.* Argent. 1785.

y) *Mat. med.* Lib. 2. cap. 211.

z) *De ſimpl.* Lib. 8.

RESTO *a*) placuit; ſed ex cereuiſia decocta. Arcanum in ictero vocat LENTILIVS *b*). In hunc quoque finem, vel radicis, vel foliorum, infuſum aquoſum; vel radicis puluis, ad drachmam dimidiam, ſupraque, exhiberi poteſt. Suadetur et ſerum lactis, in quo folia frigide macerata, cum cremoris tartari tantillo, capere *c*). Commodiſſime extractum eius, vino ad mitem ignem paratum, offertur, a ſcrupulo vno, ad duos, per diem, aqua deſtillata ſolutum. Sicque tam in ictero, quam aliis morbis, ex obſtructione viſcerum, glandularum meſenterii, vel lymphae ſpiſſitudine, prouenientibus, per aliquot hebdomades continuatum, voto ſatisfacit *d*). Hocce extractum, aceto ſcillitico ſolutum, infarctos pulmones, poſt ſcreatum pituitae praegreſſum, liberavit *e*). Lienem dolentem et tumidum ſuccus, ex tota planta expreſſus, et vino, vel cereuiſia, et ſaccharo temperatus, ſanauit *f*).

Tranſeo ad efficaciam in febre intermittente. Hanc tollere, fertur, praemiſſo emetico, ſuccus herbae expreſſus, ad guttas tres, vel quatuor, aliquot cochlearibus vini ſumtus; vel et infuſum radicis, ante

a) *Obſ. et Curat.* Lib. 19. Obſ. 40.

b) *Miſcell. med. pract.* p. 229.

c) CHOMEL *Uſuell.* T. 2. p. 80.

d) LANGE *de med. Brunſv. dom.* p. 124 ſq.

e) IDEM.

f) SENNERT. *Epiſt.* Cent. I. Epiſt. 36.

ante paroxyſmum ingeſtum *g*). Vereor, vt guttae iſtae paucae ſucci magnum effectum praeſtent. Quantitatem autem cochlearis dimidii, vel integri, cum vino capiendam *h*), vix, praeterquam robuſtis, exhiberem. Binis exemplis, eius cochleari dimidio, bis per diem dato, tertianam profligauit ill. LINNEVS *i*). Plebs Brunſuicenſis, eodem fine, ſiue puluere radicis, ad drachmam circiter vnam. cum aceto; ſiue ſucco herbae, aceto ſimiliter remixto, vtitur *k*). Sudor poſt vſum erumpit copioſus, qui ſollicite lecti fotu alendus *l*). Praebium repetatur bis, vel ter, pro neceſſitate.

In hydrope, contracto ex abuſu ſpiritus vini, Warſouienſes herbae et radicis ex cereuiſia infuſum potant; vnde lotium copioſe manat *m*), et ſaepe emerſiſſe feruntur.

Podagricis et calculoſis commendatur, inſtar Theae *n*).

Sunt et externi morbi, quibus Chelidonium dicarunt. Horum ex cenſu ſunt, inde a vetuſto tempore, oculorum affectiones. Succum, cum

g) WAGNER in *Eph. Nat. Cur.* Dec. 2. Ann. 9. p. 60.

h) HÜNERWOLFF in *Eph. N. C.* Dec. 3. Ann. 2. p. 120.

i) In TILLAEI *Diſſ. de varia febr. interm. curat.* p. 29.

k) LANGE l. c. p. 122.

l) WAGNER, LANGE.

m) ERNDTEL *Warſauia phyſ. illuſtr.* p. 190.

n) CRAMER, in *Act. Berol.* Dec. 2. Vol. 8. p. 45.

melle, in aereo vaſe coctum, adiuuare oculorum aciem, DIOSCORIDES *o*) monet. Nec minus contra initia ſuffuſionis valere, quidam ſibi perſuaſerunt. Quo fine extracti, quantum aequaret magnitudinem capitis aciculae, mane oculo immiſit, item aquam deſtillatam applicauit, HILDANVS *p*). Fateor, me non ſatis fidere topicis iſtis, contra cataractam iactatis; et vereri, ne, confundendo viſum imminutum a ſuffuſione, cum illo, qui a maculis leuioribus corneae oriatur, varia remedia immeritis encomiis cumularint. Ad delendum oculorum pannum, vel nubeculas, extractum, pariter applicatum *q*), vel ſuccus, aliquoties de die oculo inſtillatus *r*), profuit. Audiendi tamen et ii, qui fruſtra hocce remedium aliquando tentarunt *s*). Vim, humores oculi effuſos reſarciendi, quam BVRRHVS de ſucco hocce iactitauit, iuſtius vnice aqueo humori, ſponte, naturae beneficio, perfoſſa cornea, confluenti, acceptam referimus *t*); vt manifeſte docet cataractae extractio. Aqua eius deſtillata paſſim pariter ophthalmica depraedicatur *u*). Vnde et

o) L. c. — Cfr RHASES.
p) *Cent. Epiſt.* n. 59. in *Oper.* p. 1003.
q) HILDAN. loc. cit.
r) *A. N. C.* Vol. 2. Obſ. 77.
s) LANGE l. c. p. 125.
t) Cfr. TH. BARTHOL. in *Act. Hafn.* Vol. I. Obſ. 132. 133.
u) LVDOVICI *Oper.* p. 208.

et collyria intrat, vt aquam ophthalmicam ST[I] YVES; ſed, quantum equidem teneo, irrita ſpe. — Pauci, in recenſione virtutum, efficaciam ſucci, vel herbae, contuſae et extrinſecus applicatae, in herpete omittunt. Exiſtimo, conuenire in ea modo ſpecie, quae topico vitio, ab humore acri, cui per veſicantia exitus parari poteſt, nec labe humorum vniuerſaliori, conſiſtit. — Nempe adeo acrem ſuccum vehit, vt verrucas molliores, iis illitus, exedat *x*). Laus eiusdem in depurandis ſanandisque vlceribus, ad vetuſtiora pariter *y*), ac ſeriora, tempora pertinet *z*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

APVA CHELIDONII MAIORIS *a*). Vix prae ſimplici aqua deſtillata vllam praerogatiuam habet.

DECOCTVM AD ICTERICOS *b*). Inter alia, radicem, cum foliis ſtirpis, recipit.

x) HEIST. et PLATTN. *Chirurg.* in *capp. de Verrucis.*
y) ARNOLDI DE VILLANOVA L. 5. *Brev. pract.* c. 21.
z) LANGE l. c. p. 124.
a) *Ph. W.* ed. 1776. p. 6. In ed. nouiſſ. omiſſa.
b) *Ph. Ed.* p. 54.

ORDO XXII.

PVTAMINEAE.

CAPPARIS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 405. *Gen. pl. p.* 261.

296.

Pharm. CAPPARIDIS *Gemmae conditae*; *Cortex.*

Capparis ſpinoſa; pedunculis vnifloris, ſolitariis; ſtipulis ſpinoſis; foliis annuis; capſulis oualibus. LINN. *Spec. pl. p.* 720. IACQU. *Collect. Vol.* 3. *p.* 76. Capparis ſpinoſa, fructu minori, folio rotundo C. B. Καππαρις DIOSC. Icon: REGNAVLT *Botanique, le Caprier.* BÉRAUD quoque iconem adiecit commentationi ſuae, praemio coronatae *c*). Frutex ſarmentoſus, humilis — [vnde nomen *Tapénier*, quo in Gallo-prouincia ſtirps, et *Tapénos*, ſ. *Tapéne*, quo fructus ipſius, vulgo nuncupatur, a voce graeca ταπεινος (humilis) deriuatum videtur. Probabile enim eſt, ſtirpem a Graecis colonis in Galliam translatam fuiſſe *d*).] —, creſcens

c) *Sur la culture du Caprier.* Recuſ. in BERNARD *Memoires pour ſervir à l'hiſtoire naturelle de la Provence,* T. I. p. 303.

d) BECKMANN *Waarenkunde*, P. I. p. 111.

crefcens in muris petrisque Europae auftralioris, nominatim Gallo-Prouinciae, Hifpaniae, Italiae, vti et Orientis. Colitur in Prouincia, circa Telonem Martium. Plantae horti botanici noftri inermes funt — [quales TOVRNEFORTIVS *e*) in infula Antiparos vidit.] —

GEMMAE (*des Capres*) virides, h. e. flores, non dum expanfi, qui igitur conftant ex calyce tetraphyllo, corolla tetrapetala, ftaminibus numerofis et piftillo vno, lentis, vel pifi, magnitudinis, maxime hanc ftirpem celebrarunt; fiquidem, rite praeparatae, intinctibus carnium pifciumque inferuiunt. Quo minores, eo magis placent, tantoque carius veneunt. Differt vero magnitudo, pro aetate gemmarum varia. In Prouincia, fine delectu, maiores minoresque colliguntur: fed conditae iam, per cribra transmittuntur, vt difpefcantur, fecundum magnitudinem diuerfam *f*). Ita vero condiuntur: decerptae, in vmbra per quatuor, vel quinque, horas reponuntur, donec flaccefcere incipiant; dein aceto, per octo dies, macerantur; quibus exactis, eximuntur, leniterque premuntur, et iterum aceto perfunduntur, per idem fpatium; quod et dein tertium fit; tum in doliis feruantur cum aceto, cui quidam falem adiiciunt. Hac ratione per triennium feruan-

e) *Voyage du Levant.* T. I. p. 75. n.

f) DU HAMEL *Traité des arbres*, T. I. p. 121.

feruantur integrae *g*). Noxio valitudini artificio vt gratiori viredine tingantur, aliquando vafe cupreo macerantur, vel adeo cuprum rafum doliis immititur *h*). Conditae etiamfi fuerint, acrimoniam tamen et amaricantem faporem retinent, nec cuilibet palato in deliciis funt. Dabo, ad ciborum appetitum augendum et concoctionem facere. An obftructiones hepatis et lienis vere refoluant? vlteriori experientia dirimi debet. Capparidibus vnice et aqua, in qua faber ferrarius faepe ferrum candens exftinxit, feptennis induratio et tumor lienis diffipatus *i*). Non male, pro vfu cibario, hodie gemmae fimiles Tropaeoli fubftituuntur.

— [Alii gemmas Calthae paluftris *k*), vel Ranunculi Ficariae *l*), vel Staphyleae pinnatae *m*), vel Spartii

g) RAY *Hift. pl.* Tom. 2. p. 1629. — GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 5. p. 431. — DE LA TOUR D'AIGUES, in *Mem. d'Agriculture*, 1787. Hiver, p. 116.

h) BÉRAUD l. c. Vid. BECKMANN l. c. p. 113.

i) BENIVENIVS c. 105. *de abditis*, in SCHENKII *Obf. medic.* pag. 427.

k) SCHREBER *Sammlung oeconomifcher Schriften*, Vol. 3. p. 18. — *Hannöv. Magazin*, 1769. p. 975.

l) *Wittenberg. Wochenblatt*, 1769. p. 406. — *Berlinifche Samml.* Vol. 7. p. 615.

m) GÜLDENSTAEDT *Reife durch Rußland.* Vid. *Goett. Anz.* 1788. p. 2036.

Spartii ſcroparii *n*), vel denique ſambuci nigrae *o*), in eundem ſcopum adhibuerunt.] —

CORTEX ex radice deglubitur, quae ipſa ampla, lignoſa. Ille vero craſſus albidusque eſt, conuolutus, calami cygnei amplitudinis, ſaporis nonnihil aromatici, ſubamari et ſubacris. Adſtringere, auctores tantum non omnes, vt FORESTVS *p*), SIM. PAVLLI, HERMANNVS, LINNEVS, affirmant: ſolutio tamen vitrioli martis inde non nigreſcit *q*). Et quae veteres, quibus inſigni in pretio fuit, de eo recenſent, ad aperiendi vim potiſſimum et abſtergendi pertinent. Nempe praecipue in obſtructionibus lienis, in menſium ſuppreſſione, malo iſchiadico, in ſtrumis diſcutiendis, porro in vlceribus expurgandis, praeceperunt *r*). Humores deprauatos eius ope per lotium eliminari, quin interdum per deiectiones ſanguinolentas *ſ*). Seriores varii medici lieni obſtructo referando nominatim illum dicarunt, vt videre eſt apud FORESTVM *t*) et SENNERTVM

n) BECKMANN *Waarenk.* P. I. p. 121.

o) Loc. cit.

p) Obſ. 20. ſchol.

q) ALSTON. *Mat. med.* Vol. I. p. 371.

r) DIOSCOR. *Mat. med.* Lib. 2. cap. 204. — GALEN. *de ſimpl.* L. 7. — PLIN. *Hiſt. nat.* Lib. 20. cap. 15.

ſ) DIOSCOR. — GALEN. locc. citt.

t) Loc. cit. Obſ. 2. et 3.

TVM *u*); ſed inter tot alia, ſeſquipedalibus formulis. Deſpicitur hodie.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM CAPPARVM *x*). Complectitur corticem hunc, aliaque aperientia, vt creduntur, vino infuſa, dein oleo oliuarum cocta. Reſoluere, praecipue lienem induratum, perhibent.

RADICVM QVINQVE APERIENTIVM MINORVM numerum radix Capparidis intrat.

u) *Pract.* Lib. 3. P. 4. c. 2. et 3.
x) *Ph. IV.* p. 111.

ORDO

ORDO XXIII.

SILIQVOSAE, ſ. CRVCIATAE.

a) SILIQVOSAE *proprie ſic dictae.*

SISYMBRIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 497. *Gen. pl. p.* 338.

297.

Pharm. NASTVRTII AQVATICI *Herba.*

Siſymbrium Naſturtium; ſiliquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis ſubcordatis LINN. *Spec. pl. p.* 916. Naſturtium aquaticum ſupinum C.B. Καρδαμίνη, ſ. Σίον, DIOSC. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 690.; REGNAULT *Botanique, le Creſſon de fontaine,* ſub falſo nomine Siſymbrii ſylueſtris. Pl. biennis, ad riuos, certe in Germania, copioſe creſcens; per totam hiemem viridis. Caue, ne confundatur cum *Cardamine amara* L., ſ. Naturtio aquatico maiori et amaro C. B. *Prodr. p.* 45. *c. ic.*; quod tanto facilius, quum ſaepe mixtim cum altera occurrat. Sed in Cardamine dicta caulis elatior, corymbus vltra folia prominens, folia magis oblonga et anguſtiora, petioli erectiores, flores maiores, ſapor herbae magis amarus. LINNAEVS addit axillas ſtoloniferas.

Diſpli-

Difplicet mihi, pharmacopolas Suecos fubftituere Cardaminen pratenfem L., longe mitiorem; licet perinde exiftimet cel. BERGIVS *y*).

HERBA recens faporem moderate pungentem, cum amaritie, habet; trita autem digitis, odorem volatilem fpargit. Sapori pariter, ac odori, aliquid fpecifici ineft, cum variis tamen ftirpibus affinibus, vti et cognatione disiunctiffimo Tropaeolo, communis. Tribuerunt hifce multi eximii chemici, vt BOERHAAVIVS *z*), HIAERNE *a*), SPIELMANNVS *b*), rel., fal alcalinum volatile, idque non ignis vehementia, vel alia vi, productum; fed innatum, arte tantummodo feparandum. Et huic quidem volatilem et nares vellicantem odorem, fimulque et vires harum ftirpium, tribuerunt. Poft CARTHEVSERVM *c*) autem cl. ALTMANN *d*), item nuperius cl. WIEGLEB *e*), alios vt taceam, experimentis *f*) euicerunt: acre iftud, olfactus organon vellicans, alii cuidam parti, haec vegetabilia intranti, adfcribendum effe. Quam ille *g*) fpiritum rectorem vocat; hic *h*) nondum definire audet,

y) *Mat. med.* p. 561.

z) *Chem.* Tom. 2. Proc. 33.

a) *Act. chem. Holm.*

b) *Chem.* p. 202.

c) *Mat. med.* T. I. p. 294.

d) *Diff. de analyfi plantarum antifcorbuticarum*, Vienn. 1766. inde a §. 10.

e) *Verfuche üb. d. alcal. Salze*, p. 199. et antea.

f) Vid. infra Cochlearia *fub* n. 310.

g) ALTMANN l. c. p. 40.

h) WIEGLEB l. c. p. 149.

audet, vtrum ſit acidae, an potius oleoſae naturae: licet omnino hic ipſe in illis alcali volatilis indicia, mox euidentiora, mox obſcuriora, detexiſſe ſibi viſus fuerit; experimentis cum aqua, ex ſtirpibus iſtis et portione cinerum clauellatorum deſtillata, nixus. Ad oleoſam naturam accedere, cl. NOSE *i*) arbitratur, argumenta etiam producens, ex phaenomenis in corpore animali, ſub vſu horum ſtirpium, obuia, ſalis alcalini volatilis genio contraria *k*). — Quod ad Naſturtium aquaticum nominatim attinet: ex larga eius, aqua deſtillatae, copia, pauxillum olei eſſentialis ſubtilis, volatilis, valde pungentis, eruitur *l*). Acre volatile difflatur plane fere, ſiccatione herbae, vel inſpiſſatione ſucci, ſiue menſtruorum, quibus illud elicitum. Expreſſione autem, vna cum ſucco, euoluitur; item deſtillatione, aqua, vel ſpiritu vini, facta *m*).

Acetarii inſtar herba cruda verno tempore, praeſeruatiuo fine, editur, praecipue in Germania.

Mitior paullo eſt, quam Cochlearia; cui et proxime accedit contra ſcorbutum virtute, ob quam praeci-

i) *Verſuch ein. Beyträge zur Chemie.* Wien, 1778. p. 131 ſq.

k) Plura de experimentis chemicis, cum plantis cruciatis inſtitutis, Vid. in *Mem. de la ſoc. de med.* Vol. 5. p. 341.

l) LEWIS *Hiſt. of Mat. med.* p. 396.

m) IDEM.

praecipue communi medicorum laude condecoratur *n)*. In iusculis herba vti, vt quidam suadent, improbo; tam ob mensuram incertam, quam ob virium per calorem dispendium. Plus praestat acetarium inde paratum, plurimum succus expressus, qui, vt succus Cochleariae, Lepidii, aliorumque calidiorum vegetabilium, apte mitigatur frigidioribus succis, vt Acetosae, Beccabungae, Aurantiorum, rel. Pro dosi eius binae vnciae, ad quatuor, esse poterunt. Lacte mistus, sanauit scorbutum in coenobio Bethlehemensi *o*).

Eminet praeterea attenuante sua et resoluente potentia. In caro pituitoso, frigido, vsum Nasturtii cocti, vel in acetario, impense commendat FORESTVS *p*). Succo, ori infuso, in febre tertiana soporosa, puero scorbutico succurrit EVGALENVS *q*). Tentantis in hac febre WERLHOFII *r*) spei quamuis non omnino sutisfecerit (forsitan ob defectum diatheseos scorbuti exquisiti): proficuum tamen illi visum, succum, vel solum, vel spiritibus salinis volatilibus, acidis, vel mediis, commistum, sub

n) V. e. gr. EVGALEN. *de scorb.* Obs. 54. et alibi. — LINN. *Fl. Suec.* n. 592.

o) HASSELQVIST'S *Reise*, p. 154.

p) *Opp.* L. 3. Observ. 39 *in schol.* p. 366. item RONDELETIVS *Meth. cur. morb.* c. 19. *Oper.* Ed. CROCQV. pag. 49.

q) Loc. cit.

r) *De febr.* p. 80.

ſub paroxyſmo in os infundere. — Diuturno vſu obſtructiones viſcerum reſerare, compertum *s*). Ita ceſſauit rebellis tuſſis, iuſculo, cui ſuccus herbae fuit additus *t*). In ipſa phthiſi purulenta pulmonum ſolatium attulit planta *u*). Huc pertinet caſus curationis phthiſeos, ſolo Naſturtio aquatico, ieiuno ſtomacho ſumto, cui ſuperbibitum lac ebutyratum, peractae *x*). Plures eiusmodi caſus recenſet cl. POUTEAU *y*), in quibus herba cruda copioſe, ad aliquot manipulos per diem, comeſta fuerat. Adiuuit expectorationem et conſolidationem vulneris, in empyemate arte facti. Non videtur ſpecificam vim exſerere, ſed modo ſtimulo ſuo ſuſcitare elaterem partium, ſuppuratione marcidarum; quae vis omnibus plantis antiſcorbuticis ineſt *z*). Contuſa quoque magno leuamine applicata fuit in vlcere genu *a*). Exemplum vero reſtauratae pulmonum ſubſtantiae, quod narratur *b*), multis momentis dubium redditur. Quae de vi in calculo hinc inde memorata, pondus aliquod nanciſcuntur hiſtoria feminae nephritide calculoſa laborantis; ſed iuſculo, Naſturtio

 aquatico

s) HALL. *Hiſt. ſt. Helv.* n. 482.
t) ZWINGERI *Diſſ. de plantis naſturc.* p. 49.
u) BONET. *Sepulchr.* T. I. Ed. MANG. p. 686.
x) *Eph. N. Curioſ.* Dec. 2. A. 8. Obſ. 142. p. 302.
y) *Oeuvres poſthumes*, Vol. I. p. 301.
z) Loc. cit. p. 327. *a*) Loc. cit. p. 328.
b) A BONETO l. c. p. 693.

aquatico et Cerefolio, cum granis viginti feminis Nafturtii hortenfis, remixto et per aliquot dies fumto, fanatae *c*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA NASTVRTII AQVATICI DESTILLATA *d*). Iners, prout vulgo habetur.

CONSERVA *e*). Eximia.

SVCCI AD SCORBVTICOS *f*). Differunt formulae; fed vbiuis ftirps noftra confortium ingreditur.

298.

Pharm. SOPHIAE CHIRVRGORVM *Herba*; Semen.

Sifymbrium Sophia; petalis calyce minoribus, foliis decompofito-pinnatis LINN. *Spec. pl. p.* 920. Nafturtium fylueftre, tenuiffime diuifum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 528.; REGNAULT *Botanique, le Talictron.* Pl. annua, vulgatiffima in maceriis, ruderatis et arenofis.

Exoleuit in feriori praxi. HERBA tamen olim claruit, vt vulneraria; vnde nomen fuperftes. Tota ftirps, conquaffata et applicata, vulnera fanare et vlcera purgare, fertur *g*). Gotlandi in malo hy-fterico

c) ZWINGER. *Diff. cit.* p. 49.
d) *Ph. W.* p. 8. *e*) *Ph. W.* p. 36.
f) *Ph. Ed.* p. 67. *Edit. nouiff.* p. 52. — *Ph. Lond.* p. 26.
g) CHOMEL *Pl. Ufuell.* T. 2. p. 295.

ſterico ea vtuntur *h*). In decocto, vel infuſo, alui profluuiis oppoſita; prout varia forma contra haemoptyſin, fluorem album et haemorrhagiam vterinam, praecepta *i*).

SEMEN exiguum, ouatum, glabrum, rufum, ſaporis acris. Non omni igitur virtute caſſum. Diarrhoeam ſiſtere, ad drachmam vnam oblatum *k*). Nericii eodem dyſenteriam, tam hominum, quam boum, curant *l*). Affectibus nephriticis et calculoſis ſubuenire, ROBINSON *m*) memorat. Ad lumbricos necandos laudatum *n*); imo ſemini Santonici hoc ſcopo ſubſtitutum *o*).

ERYSIMVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 499. *Gen. pl. p.* 339.

299.

Pharm. ERYSIMI *Herba; Semen.*

Eryſimum officinale; ſiliquis ſpicae adpreſſis, foliis runcinatis. LINN. *Spec. pl. p.* 409. Eryſimum

h) LINN. *Fl. Suec.* p. 595.

i) CHOM. l. c.

k) RAY *Hiſt. pl.* T. I. p. 812.

l) LINN. *Fl. Suec.* l. c.

m) Apud. RAY l. c.

n) CAESALPINVS, nomine Accipitrinae, in Lib. 16. *de plant.* p. 361.

o) C. HOFFM. *offic.* p. 191.

mum vulgare C. B. Ερυσιμον Graec. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 560.; REGNAULT *Botanique, le Velar, ou la Tortelle.* Pl. annua, ad vias creberrima.

HERBAE ſapor nonnihil acris, praecipue ſummitatum florentium; vix vero odora eſt. Efficacius ſemen eſt, quo praecipue vſi ſunt veteres; aemulans, ſapore et rubefaciendo cutem, Sinapis ſemen. Contuſa tamen et applicata herba quoque legitur veſicas prouocaſſe. Haec, in tuſſi inueterata, aſthmate, item raucedine ex nimia vocis contentione, incidens et expectorans efficax celebratur, et hodie ea vnice acquieſcunt. Ad hanc praecipue partem, exiſtimo, referendas eſſe laudes neruoſas LOBELII *p*), qui fidem fere omnem in dictis malis eam ſuperare ediſſerit, praeeuntibus RONDELETIO, aliisque praeceptoribus ſuis. Plerique noſtro tempore ſyrupum vnice adhibent. Puluis tamen etiam recentius, in pituita, pulmones, vel viſcera imi ventris, grauante, vſu longiori profecit *q*), Nec nocuit praeſente febre miti, vel tranſitoria *r*). Confert quoque, in vitiis iſtis pectoris, inſtar Theae, cum melle, eam exhibere *s*). Lotium praeterea ſuppreſſum herba liberat *t*).

Pellit

p) *Aduerſ. nov. ſtirp.* p. 69.

q) LENTIN *Obſ. med.* Faſc. 2. p. 29.

r) IDEM.

s) BOERH. *Hiſt. pl. Hort.* L. 3. T. 2. p. 428.

t) BOCCONE *Muſ. di Fiſic.* p. 216.

Pellit hoc etiam SEMEN, ad drachmam vnam pro dosi ingestum u). Cum melle delinctum, in thoracis fluxionibus et ipso screatu purulento prodesse, DIOSCORIDES x).

COMPOSITVM.

SYRVPVS DE ERYSIMO LOBELII y). Inter alia varia, pectori opportuna, partim quoque inania, Erysimum comprehendit. Correctiorem formulam, reiectis effoetis, suppeditat *Ph. Danica* z). Prae ceteris tamen mihi placet simplex iste, ex succo et melle a). Quem et praefero illi *Ph. Paris.* b), qui infusione feruidae aquae paratur; sub qua, ob calorem, iacturam volatilis partis, nasturcinis communis, metuo.

300.

Pharm. ALLIARIAE *Herba.*

Erysimum Alliaria; foliis cordatis LINN. *Spec. pl.* p. 922. Alliaria C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, l'Alliaire;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, ad sepes et locis vmbrosis frequens.

Exoleta. Odor HERBAE recentis contritae idem ac Allii; sapor similis, modice acris, subamarus.

u) FONSECA *Consil.* l. 2. n. 96. 100.

x) *Mat. med.* Lib. 2. cap. 188.

y) *Ph. IV.* p. 191.

z) Pag. 254.

a) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 6. p. 277.

b) Pag. 30.

amarus. Sapor alliaceus ipſum adeo lac vaccarum, quae plantam deuorarunt, inficit *c*). Siccando perdit plurimum odoris, et ſaporis nonnihil. Succus expreſſus efficaces partes continet; quae vero inſpiſſatione eius diſſlantur. Deſtillatione herbae recentis cum aqua, tantillum olei eſſentialis aſcendit, ſaporis odorisque fortis. Elicit quoque ſpiritus vini virtutis plurimum *d*).

Olim recentia folia, ad condimenta ciborum, intinctus et ſalſamenta, Allio ſubſtituta; item embammata introiuerunt. Sed deſueuit hic vſus non minus, quam ille medicus. Nec curamus amplius decoctum herbae in aſthmate *e*); nec ſemina *f*), ad pituitam pulmonum incidendam. Quidam, pro externa applicatione, Scordio ſupparem agnouerunt; quo in numero fuit HILDANVS *g*), Scordio tamen praerogatiuam concedens. Sed ſuccum eius, vel liquidum, vel inſpiſſatum, vnguentis, item cataplaſmatibus, ſummo cum fructu ſeſe, ad coërcendam gangraenam, ad vlcera mali moris abſtergenda et a putredine vindicanda, addidiſſe, refert. Hiſtoriam curatae pariter gangraenae, ex tibia cum fibula fracta et conquaſſata, per herbam contuſam

c) *Vet. Acad. Handl.* 1750. p. 103.

d) LEWIS *Mat. med.* p. 27.

e) CAMER. ad MATTHIOLVM.

f) TABERNAEMONT.

g) Cent. 2. Obſ. 94. in *Oper.* p. 172. Cfr. *Oper.* p. 1038.

tusam, cum vino, narrat BOERHAAVE *h*). Contra vlcera, cancrum minantia, adeo extendit CAMERARIVS eius efficaciam; et vlceribus carcinomatosis folia contusa applicuisse sese, probo successu, testatur CHOMEL *i*). Praecipua momenta de pristino Alliariae vsu congessit C. BAVHINVS *k*). Vtinam in vniuersum vera essent, quae, de singularibus casibus in dubium vocare, cell. horum virorum auctoritas non sinit.

301.

Pharm. BARBARAEAE *Folia.*

Erysimum Barbaraea; foliis lyratis, extimo subrotundo LINN. *Spec. pl. p.* 922. Eruca lutea latifolia, s. Barbaraea C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, l'herbe de St. Barbe.* Pl. perennis, copiosa ad margines fossarum.

Similis est Sisymbrio Barbaraeae LINN. *l*): sed huic folia non pinnatifida, vel, vt LINNAEVS mauult dici, lyrata; sed indiuisa, oblonga, acute dentata, competunt, et duratio tantum biennis.

Nostra non inefficax, etsi rarioris vsus. FOLIA ingrate amara et leniter acria, vt cognationem cum nasturcinis agnoscas; odoris herbacei. Viret tenella planta etiam hieme. Apud Anglos in hortis

 seritur,

h) *Hist. pl.* T. 2. p. 437.

i) *Pl. Usuell.* T. 2. p. 378.

k) In *Respons.* ad HILDANVM, *Obs.* cit. addita.

l) *Spec. plant.* p. 921.

feritur, foliisque, vere et hieme, pro acetario, vel crambis inftar, vefcuntur. Culta ftirps nifi fuppetat, feram colligunt *m*). Recens herba inter antifcorbutica meretur locum, tantoque iuftius, quum, deficientibus ob anni tempus aliis fuccofis, praefto fit.

CARDAMINE.

LINN. *Syft. veg. p.* 496. *Gen. pl. p.* 338.

302.

Pharm. CARDAMINES *Flores.*

Cardamine pratenfis; foliis pinnatis; foliolis radicalibus fubrotundis, caulinis lanceolatis LINN. *Spec. pl. p.* 915. Nafturtium pratenfe, magno flore C. B. Σισυμβριον ἕτερον DIOSC. Icon: REGNAUT *Botanique, le Creffon des Prés;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. perennis, in pratis vdis copiofe, vere florens, flore vel albo, vel pallide purpureo.

HERBAM male furrogari aliquando Nafturtio aquatico, fupra *n*) iam conqueftus fum; etfi omnino, odore faporeque quandantenus illud referat. Analyfis chemica aliunde *o*) repetenda.

Medicis vix notata, donec, ante decennium fere, fama de efficacia FLORVM in fpafticis et conuulfiuis affectionibus enafceretur. Amari hi et acres funt

m) KALMS *Refa*, T. I. p 407. *n*) Sub n. 297. p. 383.
o) V. c. EX HAGEN et GROHNERT *Diff. de Cardamine pratenfi.* Regiomont. 1785.

unt. Binis modo verbis, laudari in conuulsionibus, x schedis TANCREDI ROBINSON manu scriptis retu-;rat DALE *p*). Sed cl^mo BAKER *q*) teste, fidem suam robarunt feminae hystericae, in asthmate conuul-uo et musculorum abdominalium spasmo, reliquis mnibus frustra tentatis; item puero et puellae, in horea St. Viti; nec non feminae, conuulsionibus ar-uum cum deglutitione difficili laboranti. Alii eminae, spasmis et contorsionibus pedum paraly-n excipientibus, initio modo auxilio fuerunt; am vehementiae mali, cuius intra cranium variae ausae post mortem apparuerunt, succubuit. Intra uadriennium post primam editionem obseruatio-um, noua colligere documenta eorum praestantiae n conuulsiuis morbis, cel. viro datum fuit *r*). In uluere mane et vesperi capti, a scrupulo vno, ad rachmam dimidiam, vel sequialteram. Exemplum uppetit choreae St[i] Viti, floribus Cardamines, ad rachmam vnam, sexta quauis hora, datis, perfecte anatae; adeo vt, post primam dosin captam, paro-yfmus non amplius rediret, et post sex hebdoma-les aeger ab omni morbi molestia liber existeret *s*). Alio casu remisit per tempus chorea, ope conseruae lorum; sed denique omnino disparuit, sub vsu ele-ctuarii

p) *Pharmacol.* p. 225.

q) *Medic. Transactions*, T. I. inde a p. 442.

r) Loc. cit. p. 459.

s) MICHAELIS, in RICHT. *Bibl.* Vol. 5. p. 120 sq.

ctuarii ex Valeriana et limatura martis *t*). In epi-lepsia autem tollenda, nec BAKERO, duobus, vel tribus, exemplis *u*); nec clmo LYSONS *x*), in singulari casu, suffecerunt, in quo ipso quaelibet dosis sudorem copiosum mouit. In vno huius generis aegro leuamen clmo GREDING praestiterunt; in omnibus reliquis autem, iisque numerosis, spem eius, etiamsi diu et large exhibiti, fefellerunt *y*).

RAPHANVS.

LINN. *Syst. veg. p.* 504. *Gen. pl. p.* 343.

303.

Pharm. RAPHANI HORTENSIS, h. e. *α*, RADICVLAE, *β*, RAPHANI NIGRI *Radix.*

Raphanus sativus; siliquis teretibus, torosis, bilocularibus LINN. *Spec. pl. p.* 935. *α*, Raphanus minor oblongus C. B. Pl. annua. *β*, Raphanus niger C. B. Pl. biennis. Vtraque, in China sponte crescens, in Europa vbiuis in hortis colitur.

RADICES hae succosae; quarum *α*, subglobosa, epidermide alba, rubicunda, vel subnigra; *β*, fusiformis, epidermide nigricante, frequentius a sanis quam

t) WENDT *vom Erlang. Krankeninstitut*, 5. u. 6. Nachr. Pag. 21.

u) Loc. cit. p. 443. *x*) *Practical Essays*, p. 173.

y) LVDWIG. *Aduers. medico-pract.* Vol. 3. P. 3. p. 564.

uam aegris, vſurpantur. Nempe lotae, in orbiulos recens diſſectae, ſaleque conſperſae, ingeruntur, idque plerumque in menſa ſecunda; ſicque on ſolum grate linguam vellicant, ſed et ventriculum ſtimulant, pituitam eiusdem ſoluunt, appetitum augent. Labefactato tamen ventriculo flatuentia infeſtae ſunt. Sapor iſte acris, naſturcinus, ortici praecipue radicum inhaeret. Medico ſcopo Raphanus niger magis idoneus eſt, vtpote acrior. Huius aqua deſtillata alcali volatile latens reagentibus, quae vocant, prodit *z*).

In calculoſis affectionibus ſuccus prodeſt. Hicce calidus, vel et decoctum radicum calidum, calculum immiſſum in arenam diſſoluit *a*). Nec inconcinne miſcela ſucci vnciarum trium vel quatuor, et mellis vnciae dimidiae, calculoſis offertur *b*). Leuata et incommoda calculoſa ſucco, ad ſemicochleare quotidie cum oleo oliuarum ſumto *c*). Diureſis inſuper, quam excitat, dignum eum tentamine, ſabulo renum praeſente, reddit. — Succus, in ſyrupum redactus, raucedinis remedium eſt *d*). Idem ille, ſaccharo, vel melle, mitigatus *e*), aſthma pituito-

z) WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen*, p. 196. Exper. 78.

a) LOBB *de diſſolv. calc.* p. 88 ſqq.

b) CHOM. *Pl. uſuell.* T. 1. p. 292.

c) HAEN *Rat. med.* P. 6. p. 205. 292.

d) LANZONI *Oper.* T. 2. p. 416.

e) ETTMÜLL. *Oper.* Ed. MANG. T. 1. p. 683.

pituitofum foluit. Simile, fine dubio, afthma fuit quo infans ex efu orbiculorum Raphani, fale confperforum, liberatus fuit *f*). — Scorbuticos folatur, vt familia, cui adfcribitur; quantum vero fentio, praeuertendo potius, quam curando malo par exiftit.

Orbiculi faliti, cuti applicati, inftar finapifmi illam rubefaciunt et reuellunt.

PRAEPARATVM.

AQVA RAPHANI HORTENSIS *g*). Haec pariter calculofis commendata *h*). Vires ftatione facile perdit.

SINAPIS.

LINN. *Syft. veg. p.* 503. *Gen. pl. p.* 342.

304.

Pharm. SINAPI NIGRI *Semen.*

Sinapis nigra; filiquis glabris, racemo appreffis LINN. *Syft. veg. l. c.* Sinapi rapi folio C. B. Σιναπι Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique, la Moutarde.* Pl. annua locorum ruderatorum et aggerum. Copiofe colitur.

Sinapis alba L. eiusdem virtutis eft; etfi rarius adhibeatur *i*).

SEMEN

f) SCHROECK *Eph. N. C.* Dec. 2. Ann. 4. p. 345.
g) *Ph. W.* Ed. 1771. p. 6.
h) RVLANDI Cent. 1. curat. 44. et Cent. 4. curat. 63.
i) ALSTON *Mat. med.*

SEMEN nigrae exiguum, rotundum, nonnihil ompressum, rubicundo-brunum, striis concentriis notatum; saporis subamari, acris; in puluerem edactum, nares nonnihil feriens. Contusum et ferenti lacti additum, illud coagulat, et serum sua crimonia imbuit. Contritum aceto acerrimo efferescere, BOERHAAVE obseruauit *k*); sed non succesit experimentum cl[mo] ALTMANN *l*), quamuis aceum vitrioli acido acueret. Potuit facile quibusdam, bullitionem dictam statuentibus, imponere copia ullarum, quae ex puluerulentis porosisque subtantiis, affuso liquido, alias quoque erumpere solent.

Destillatione sicca erogat particulas, quas, imili encheiresi tractatum, Cornu cerui *m*); scilicet spiritum, oleum et salem volatilem. Ill. SPIELIANNVS *n*) eruit circiter $\frac{1}{5}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{3}$ olei, $\frac{1}{10}$ salis alcalini fixi. Non mirum igitur, spiritum nunc ebullire cum oleo vitrioli *o*). Sed magis ad veram eius naturam inuestigandam facit analysis, mitiori igne instituta. Scilicet semen destillatum qua largitur oleum aethereum, aqua specifice graius, intense acre, naresque valde afficiens; reliqua ius pars extractum subdulce, mucilaginosum, erogat.

k) CHEM. T. 2. Processʃ. 34.

l) *Diss. de pl. antiscorb.* p. 34.

m) BOERH. *Chem.* T. 2. Proc. 33.

n) *Chem.* pag. 202.

o) WALLER ad HIÄRNE II. p. 63.

gat. Extractum ſpirituoſum amaricans et oleoſum eſt. Differt ab oleo dicto aliud, expreſſione elii ciendum; vt quod blandum et inſipidum, remanente acrimonia in paſta *p*). Vera tamen etiam veſtigia ſalis alcalini volatilis ſemini ineſſe viſa quae mitiori igne, per deſtillationem eiusdem cum cineribus clauellatis et aqua, ſeſe declararunt *q*).

Notiſſimum ciborum, carnis praecipue et piſcium, ad intinctus condimentum eſt; quo fine Anglicum ſemen, in puluere transmiſſum, reliquis praefertur, acrius longe, vt et, in os receptum, titillationem narium excitet et lacrymas excutiat. Colitur illud copioſe in Epiſcopatu Durham, indeque diſpergitur per totam Angliam. Vere eſt Sinapis nigra. Semina in magno molendino conteruntur, puluisque cribratur. Solum forſitan et cultura pretium illi impertit; etſi ſubinde Sinapi venditur pro Durhamenſi, quod alibi prouenerit *r*). In puluerem, poſt cautam ſiccationem, contritum, vulgo ſolet aceto commiſceri; ſed inde Sinapi non miteſcit. Sufficit illud aqua feruida, vel et iure carneo calido, vel et, quod multi praeferunt, muſto, commiſtum, per aliquot horas ſeponere. Si breui modo ante vſum mora ſic praeparatum fuerit, amaritie

p) LEWIS *Mat. med.* p. 544.

q) WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen*, p. 197. Exper. 79.

r) Haec ex relatione Dni LIGHTFOOT, cl[mo] SIBTHORP facta.

ritie ſua diſplicet. Ita adiuuat cibi concoctionem, ventriculo ſenſum gratum impertit, mentique, certe in memet, hilaritatem haud mediocrem, forſitan ex äere fixo, qui extricatur, conciliat. An vero memoriam tenaciorem reddere valeat, vti vulgo perhibetur, de eo merito dubitatur. Frequentiorem Sinapi vſum ad naturam putridam diſponere humores, et morbos acutos perniciores reddere, arbitratur ill. HALLERVS *s*); an praeceptoris ſui, BOERHAVII, placitis, de harum ſtirpium natura alcalina, ductus?

— [Puluerem ſeminis Sinapi, ſanguini humano calido commixtum, cruſtam pleuriticam producere; ſimul vero ſanguinis putredinem concitare, experimentis cl[i] PALETTA *t*) conſtitit.] —

Sed non recreat modo ſanos ſemen, verum etiam in vario morborum genere opportunum eſt. Scorbutus horum e numero eſt, cuius curati memorabilis narratio legitur de obſidione Rupellenſi, in qua multis centuriis hominum languentium, et oris foeditate, dirisque aliis morbi ſymptomatibus, correptorum, ſemen, tritum et cum vino albo mixtum, ſubuenit *u*). Hinc et nautis Belgicis lege iniunctum,

s) *Hiſt. ſt. Helv.* n. 465.

t) *Aduerſar. chirurg. prima.* Vid. *Samml. auserleſ. Abhandl. z. Gebrauch pract. Aerzte*, Vol. II. p. 582. ſq

u) RAY *Hiſt. pl.* p. 803.

iunctum, vt sibi Sinapi debita quantitate prospicerent *x*).

Veteri *y*) laude, a receniioribus quibusdam repetita, ad febris intermittentis curationem facit semen hocce integrum deglutitum. Cochleare adeo eius, alternis horis, vel quater, f. quinquies, de die, sub apyrexia, absque masticatione deglutiri, iubetur *z*), abstinerique postea a potu. Quartanae vero autumnali sistendae non suffecit. In protracta et recrudescente intermittente corticis Peruuiani cum hoc semine connubium proficuum *a*). Male vero cessit in robustissimo rustico, quartana laborante, experimentum, dum magnam copiam seminis, contriti et spiritu Iuniperi diluti, tribus horis ante paroxysmum ingereret; vnde in febrem ardentissimam, lethalem incurrit *b*). Causa tam diuersi euentus an temporis quo semen ingestum, diuersitati; an potius nimiae quantitati et vehiculo spirituoso, tribuenda? Sudoriferis obuiam ire paroxysmo, ambiguam praxin esse, alia documenta edocent.

Tamquam

x) *Traité du Scorbut.* p. 115.

y) DIOSC. *Mat. med.* L. 2. cap. 184.

z) FAXE, in ODHELII *Tal om K. Lazer. i Stockh.* p. 25. - BERGIVS *Mat. med.* p. 581. Experti et illud inter Suecos ell. FAGRAEVS et ODHELIVS.

a) BERGIVS loc cit.

b) SWIETEN *Comm.* T. 2. p. 31.

Tamquam eximium in febribus putridis remedium laudatur semen Sinapis Anglicani, siue solum, siue cum cortice Peruuiano coniunctum *c*).

Plura itidem tentamina, caute capta, requiruntur, antequam de eius in hydrope efficacia rite statuatur. Domesticum esse hinc inde, noui. Fuit femina nobilis, ex hydrope ouarii ascitica, quae, post frustra tentata purgantia et diuretica, et post ter institutam abdominis puncturam, suasu aniculae, mane et vesperi cochleare seminis Sinapi non contusi ingessit, superbibita decocti summitatum viridium Genistae semilibra; vnde et aluus soluta et lotium ad aliquot libras manauit, eo successu, vt, persistens in hisce per annum, valetudinem perfecte recuperaret *d*).

Infusum seminum Sinapis spirituosum eximie conducere perhibetur contra debilitatem ventriculi, in affectionibus rheumaticis chronicis et arthridide irregulari; praecipue vero in cachexia Africana, cui serui nigritae in Antigua valde obnoxii sunt *e*).

— [In paralysi linguae conducit infusum frigidum, ex seminum Sinapi vncia vna cum vini albi libra vna paratum, et spiritus Lauendulae compositi

 Lond.

c) CALLISEN, in *Act. soc. R. med. Hafn.* Vol. I. p. 364 sq. it. pag. 418.

d) MEAD *monit. et praec. med.* p. 77.

e) I. ADAIR, in *Medical Comment.* 1783. art. 2.

Lond. vnciis duabus remixtum. Huius hauſtulum ſaepiuscule in ore retineat aeger, ſimulque ter de die cochlearia tria, ad quatuor, eiusdem deglutiat *f*).] —

Maſticatum hocce, intra linteum, ſemen humores ad os potenter allicit.

Omnium vero ſuetiſſimum eſt, illud pro *Sinapiſmo*, ſ. cataplaſmate epiſpaſtico, adhibere. Simpliciſſime ex ſemine trito, cum aequali quantitate micae panis, et aceti vini q. ſ., vt cataplaſma inde fiat, paratur. Non opus eſt, Allium contuſum addere, vt in *Ph. Ed. g*) ſuadetur. Conducit et, illud ex fermenti panis acerrimi vnciis quatuor, ſeminis Sinapi, contuſi et aceto macerati, vncia vna et aceto vini, quantum eius pro iuſta ſpiſſitudine opus eſt, parare; addito, ſi maiori adhuc ſtimulo aeger indigeat, ſalis gemmae vncia dimidia; hoc, linteo inunctum, applicetur, et cataplaſma aceto humectetur. Inde rubeſcit, inflammatur et exaſperatur cutis, cum leuiuſculo dolore; quin, ex diutius ibidem relicto in veſicam attollitur. Eximie ſtimulat, torpeſcentibus viribus, et efficaciter reuellit. Prae veſicatoriis ſaepe praerogatiuam habent ſinapiſmi: nam illa ſanguinis circuitum longe magis

f) THOMPSON *Medical conſultations on various diſeaſes.* — Conf. THILEN. *Bemerkk.* p. 68.

g) Pag. 111.

magis accelerant, cum augmento caloris; putredinem humorum, ſi qua adeſt, augent, et vlcera, vitio humorum ſubinde gangraenoſa, gignunt. Valet igitur ſinapiſmus, languente eruptione variolarum et morbillorum, ex febris inertia; vel et iisdem exanthematibus retropulſis. Felici auſo, ad arcendas variolas a facie, plantis, ſiue ſuris pedum, vel brachiis, ſinapiſmus imponitur; quod b. Equit. A ROSENSTEIN *h*) conſilium male quidam *i*) ita interpretati ſunt, ac ſi ipſi faciei imponendum iuſſiſſet. In angina, pleuritide, aliisque inflammationibus internis, loco affecto ex aduerſo vtiliter applicatur. Alias ſi ſtimuli ratio habeatur, plantae, vel ſurae, vulgatiſſima applicationis loca conſtituunt. Tam diu autem relinquendum cataplaſma, donec cutis rubeſcat et aſpera fiat; et iterandum, pro neceſſitate. In angina membranacea, puluerem ſeminum Sinapi cataplaſmati emollienti addere, donec cutis rubeſcat et exaſperetur; deinde vero cum cataplaſmate, omiſſo Sinapi, pergere, ſuadet ROSENSTEIN *k*).

Suppuratio tumorum ſi aegrius ſuccedit, ſtimuli cauſa Sinapi ſemen illis imponitur. — Farina eius, aqua cocta, lauare perniones, proficuum *l*). —

h) *Barnſj.* p. 128.

i) VOGEL *Mat. med.* p. 169. — CRANZ *Mat. med.* P. 2. p. 84.

k) *Barnſjukd.* Verſ. germ. ed. 5. p. 673.

l) TISSOT *Avis au peuple*, p. 570. — Cfr. CHOM. *Pl. uſuell.* T. 1. p. 187.

Balnea, hoc ſemine impraegnata, arthriticos dolores mitigant *m*).

PRAEPARATA.

CONFECTIO SINAPIS *n*). Inuſitata.

OLEVM *o*). Eſt expreſſum illud, de quo ſupra egi. Iapanenſes hoc pro lampadibus vtuntur *p*).

BRASSICA.

LINN. *Syſt. veg.* *p.* 502. *Gen. pl. p.* 342.

305.

Pharm. 1. BRASSICA CAPITATA ALBA.
2. - - - RVBRA

Braſſica oleracea; radice caulescente, tereti, carnoſa LINN. *Spec. pl. p.* 932. Κραμβη DIOSC. Ραφανος THEOPHR. 1. Variet. *δ. capitata* L. Braſſica capitata alba C. B. Nomine *rubrae* apud auctores intelligitur Variet. γ. rubra L. Braſſica capitata rubra C. B.; vti et Var. θ. ſabellica L. Braſſica fimbriata C. B. Planta biennis. Maritima Angliae Braſſicae patriam ill. A LINNÉ aſſignat.

Omitto copiam Varietatum (etenim, ſecundum ill. praeceptoris mentem, hoc vnice nomine dignae ſunt),

m) Ex ore ill. et meritiſſ. A BERGER cl. TODE, in *Collect. Havn.* Vol. 1. p. 285.

n) *Ph. W.* p. 35.

o) *Ph. Lond.* p. 30. — *Ph. Edinb.* p. 92.

p) THVNBERG *Tal om Iapan*, p. 35.

ſunt), quarum vel folia, vel caules, vel efflo-reſcens corymbus, vel in Napobraſſica radix, gratum cibum conſtituunt: quoniam non de cibaria, ſed medica vnice penu, ſcribo. Facile computreſcit Braſſica cruda, cum intolerabili foetore, in primis capitata alba; et cocta in tricliniis, vbi per prandium comeſta, foetoris ſpeciem pertinacem relinquit. Nec minus teter fuit odor, qui ex ſucco, poſt ſtationem ſub calore gr. 59 Fahr. per noctem in vitris ſeruato, ſubere demto emerſit, et qui in miſcela ſucci cum oleo tartari per deliquium ad raphanaceum, ſiue illum ſpiritus ſalis ammoniaci, acceſſit *q*). Aqua quidem, cum Braſſica cocta, mercurium, acido nitri ſolutum, albo colore deiicit, quod idem aqua eius deſtillata efficit; et Braſſica, per ſe deſtillata, ſpiritum ammoniacalem transmittit *r*). Non obſcura haec alcali volatilis latentis veſtigia videntur eſſe. Interim ebullitio fit ſucci, neque cum acido, nec alcali; nec mutatio ſyrupi Violarum, eidem affuſi, vlla *s*); nec decoctum aliam, praeter dictam, alcalium notam prae ſe tulit *t*). In vitris putredinem carnis non accelerat Braſſica, ſed retardat *u*).

q) ROSENBLAD *Diſſ. de viribus Braſſicae in ſanitatem humanam*, Lond. Goth. 1776. p. 33.

r) SPIELM. *Mat. med.* p. 46.

s) ROSENBLAD l. c. p. 32 ſq.

t) SPIELM. loc. cit.

u) PRINGLE *Diſ. of the army*, App. Exp. 20.

Succo omnes ſubdulci, aquoſo, refrigerante, ſaponaceo, inodoro, ſcatent. Nec ingratum cibum, iam a Pythogora depraedicatum, praebent; ſed parce, ob inopiam gelatinoſarum partium, nutrientem. In debilibus hic flatus et tormina facile parit: hinc hominibus durioris compagis et exercitio corporeo aſſuetis conuenientior, quam aliis; hinc et aromatum additamento, non palati vnice, ſed et ventriculi cauſa, opus habet. Quo tenerior eſt Braſſica, eo facilius concoquitur; vnde palmam reliquis praeripit, tam hac de cauſa, quam ob ſaporis gratiam, *Br. Botrytis* (*Blumenkohl*). Difficillima eſt concoctu *Br. Sabellica* (*Suec. Blåkåhl*, Germ. *Braunkohl*), niſi gelu tenereſcat.

Braſſica capitata L. omnium vſitatiſſima, vel cocta, vel *muria condita.* Haec poſterior Suecis, nomine *Surkåhl*, et Germanis, nomine *Sauer-Kraut*, ferculum frequens conſtituit. Paratur, capita eius, remotis caulibus craſſis, vel cultro, vel dolabra peculiari, multiplici acie inſtructa, concidendo; ſicque comminuta, alternis cum ſale veſco ſtratis, in dolium immittendo, et violentis piſtilli lignei ictibus arcte compingendo, donec dolium repleatur. Quidam Anethi vmbellas et Carui ſemina, gratiae cauſa, addunt; quae proxime dicta et fermentationem adiuuant *x*). Braſſica tum orbe ligneo, cui ſaxum

x) V. *App. med.* Vol. I. p. 423.

ſaxum imponitur, tecta, loco moderate calido (vltra gr. 50, vel 60, Fahr.) ſeruetur, donec ex bullis emiſſis et ſapore grate acido *y*) fermentationis indicia appareant. Quo lentius haecce ſuccedit, ad tres, vel quatuor, hebdomades vsque: eo melior fit hic cibus. Si dolium adhibendum antea vinum, vel ſpiritum vini, vel acetum, comprehenderit: tanto facilius fermenteſcit Braſſica, et tanto magis vinoſum ſaporem acquirit. Dein transferatur dolium in cellam, probeque curetur, vt ſucci iuſta copia ſupereminеat, ne aëris acceſſus Braſſicam mucore et putredine perdat. Si longis itineribus maritimis deſtinatur, eximenda ex ſucco ſuo, et in doliis arcte compingenda. Ita ferculum, grato quidem acore multis placens, paratur, ſed difficilius, tardiusque adhuc, quam alia ex Braſſica, digeſtu; vt et tormina, anxietates, vomitus, aliaque mala, ſubinde contrahat, et aliquando ſupra triduum in inteſtinis immutatum permaneat *z*). — Et eadem ad efficaciſſima medicamina pertinet, quae contra ſcorbutum in itineribus marinis tuetur, et enatum iamiam mirifice coërcet. Tanto vero magis commendabilis, quum vltra octo menſes in naui

Cc 5 integram

y) "Et cum Braſſica corrumpatur in dolio, vini ſapor" PLIN. *Hiſt. nat.* Lib. 19. c. 7. p. 913. ED. DALECH.

z) ROSENBLAD l. c. p. 32.

a) LIND *on the Scurvy*, p. 172.

integram ſeruari ſeſe paſſa ſit *a*); imo per annos aliquot, vt conſtitit, explorata iſta medio a. 1775. Braſſica, quae Octobri a. 1771. praeparata fuerat *b*). Virtus eius, tot exemplis extra dubium poſita, comprobata etiam fuit in itinere inclyti iſtius nauigatoris, COOK, circa terrarum orbem, cum FORSTERIS ſuſcepto, in quo libra eius vna, ſingulo nautae bis, vel pluries per hebdomadem exhibita, multum contulit, ad vitam hominum (mirabili exemplo!) centum et nouendecim per triennium ſeruandam *c*). Conſumta vero per iter hoc ſexaginta dolia, Braſſica hac repleta *d*). Pari ſucceſſu haecce Braſſica et tabulae iuris carnei ad arcendum ſcorbutum, vna cum reliquis praeſidiis, a COOKIO praeſcriptis, valuerunt, in itinere COOKII tertio circa orbem; adeo vt ne occaſio quidem, explorandi vim antiſcorbuticam therapeuticam, ſuppeteret *e*). Similis efficacia manifeſta fuit ſcorbuto exercitum Anglicanum in America ante biennium deuaſtante, donec ex Anglia remedii hoc genus adueniret. Hoc enim, tam inſtar acetarii cum aceto vini, quam cum alia eſca coctum, copioſiſſime ingeſſerunt. Sicque tam auertit morbum

b) IOHN REINHOLD FORSTER'S *Obſervations during a Voyage round the world*, p. 631.

c) PRINGLE'S *Means for preſerving the health of mariners*, p. 29 ſq.

d) FORSTER l. c. p. 630.

e) *Iter*. 3. Verſ. FORSTER. Vol. 2. p. 531.

ıum eximie, quam praefentem deuicit *f*). Nec minorem vtilitatem praeſtitit in nauibus Suecicis, ndiam orientalem petentibus *g*). In explicanda virtute hac antiſcorbutica reſpectus non ſolum acoris eiusdem habendus, ſed vel maxime aëris fixi, qui ex Braſſica ſub eſu extricatur. Hinc et maxime conducit contra ſcorbutum, olera, ſcilicet cepas, porros, raphanum, napos, daucos, piſa etc. cruda, item fructus horaeos crudos, comedere. Quorum, et Braſſicae fermentatae adiumento, plebs Roſſica munitur contra ſcorbutum; quo tamen homines melioris ſortis crebro ibidem afficiuntur *h*). Coctione enim multum aëris fixi perditur.

Succus, vel decoctum, Braſſicae vulgaris (intelligo capitatam) emollit calculos, qui iisdem immerguntur *i*). Folia huius, vel alius Braſſicae, conquaſſata vlceribus ſubinde imponuntur, ad eadem abſtergenda. In locis veſicatorio eroſis profluuium ſeroſum alunt. Tepide, forma cataplaſmatis mammis puerperarum applicata, coagulis lactis praeuertunt, et effluxum nimium lactis arcent. Nec minus

f) *Medical and phil. Comment.* Vol. 4. p. 237.

g) FAXE *Om hushållningen vid Sjös* p. 92. vbi multa alia egregia circa hoc argumentum; et docetur, ex rapis, daucis etc., ſimile ferculum poſſe parari.

h) MERTENS *Obſſ. med.* Vol. 2. p. 128. 131.

i) LOBB *de diſſolv. calculum*, p. 62 ſq.

nus, calida applicatione, ad dolores in pleuritide miti-gandos faciunt *k*).

Brassicae rubrae (Sabellicae LINN.), caules, versus autumnum secundum longitudinem incisi, et loco non calido repositi, exundant succum melleum *l*), qui vim blande laxandi habet. Decoctum foliorum huius raucedini et tussi medetur; imo, ad detergendum vlcus pulmonum, commendatum. Quosdam calculos vrinarios, non omnes, sub experimento extra corpus humanum, soluit *m*). — Similiter in tussi a siccitate, vt apud senes, item phthisi purulenta, succus, ex capitibus Brassicae rubrae contusis, clauso vase, in clibano pistoris, per quadrantem horae exstillans, et cum addito melle, vel saccharo, gelatinam formans, proficuus est. Decocti eiusdem non minus in eundem scopum magna vis est, vt singulari historia, pectoris vtrinque perfossi et suppurantis, BOERHAAVIVS exponit *n*). — Folia huius Brassicae pro dignoscendo acido, instar Tincturae Heliothropii, inseruiunt *o*).

k) BVCHAN *domestic. medicinae*, Vers. Germ. p. 272.
l) HOFFM. *Diss. de remed. domest.* §. 17.
m) LOBB l. c. p 63 sq.
n) *Hist. plant. Hort. L. B.* P. 2. p. 423.
o) Vid. CRELL's *Annalen* 1786. p. 147. it. l. c. p. 434 sq.

306.

306.

Pharm. RAPAE, vel RAPI, *Radix recens.*

Braſſica Rapa; radice cauleſcente, orbiculari, depreſſa, carnoſa LINN. *Spec. pl. p.* 931. *α.* Rapa ſatiua rotunda C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 231. Pl. biennis, in Belgii et Angliae arenoſis ſponte creſcens; copioſe in aruis colitur.

RADIX odorem ſingularem, fortem, habet; ſaporem initio amaricantem, dein adulta, dulcem. Hic ipſe ſe communicat cum carne animalium, ea paſtorum. Cocta radix, vel ſub cineribus aſſata, cibus eſt hominum robuſtiorum, quorum ſtomachus et difficiliora digeſtu et flatulenta concoquere valet. Succum vehit leniter reſoluentem et detergentem. Quod in aphthis, etiam iis, quae febris progenies ſunt, conſtat; in quibus, vel decoctum raparum, ſaccharo edulcatum *p*), eximie prodeſt; vel et ſuccus expreſſus, modice coctus, et melle dulcefactus; qui ipſe tanto efficacior, ſi rapae, cortice, vt qui acrior magisque detergens eſt, adhuc veſtitae, radantur *q*); vel ſuccus raparum aſſatarum expreſſus, et tantillo mellis roſacei commiſtus *r*). Hiſce ſaepius os tepide colluatur, vel horum aliquod cochleatim in aphthis internis deglutiatur. — Decoctum tuſſim

p) KETELAER *de aphthis*, p. 32.

q) SWIETEN *Comment.* T. 3. p. 213.

r) ROSENSTEIN *Barnſjukd.* p. 45.

tuſſim et aſthma ſanauit *s*). — Copioſus Raparum vſus ſcorbutum ex tota regione profligaſſe fertur *t*).

Pernionum medela Raparum decoctum calidum celebratur. Meminit eius iam CELSVS *u*), et repetita eiusdem laus etiam hodie *x*). Quidam corticem vnice decoquunt *y*). Pluries huic decocto per diem immergere ſuadetur membrum; idque tanto maiori ſucceſſu, ſi decima ſexta pars aceti vini affundatur *z*). Fateor, me reformidare eiusmodi calidas in pernionibus applicationes, quae relaxata iam antea vaſa non poſſunt non magis adhuc relaxare.

307.

Pharm. NAPI vulgo, BVNIADIS Ph. Pariſ., *Semen.*

Braſſica Napus; radice caulescente, fuſiformi. LINN. *Spec. pl. p.* 931. *α*, Napus ſylueſtris C. B. *β*, Napus ſatiua C. B. Icon ſylueſtris: BLACKWELL *Tab.* 224.; REGNAULT *Botanique, le Navet*; ſed ſuperior modo pars plantae depictae huc pertinet. Pl. biennis, creſcens in inſula Gothlandia, Anglia, Belgio, in arena littorali. Colunt copioſiſſime eam Belgi, Angli, Galli, Germani. Culturae

s) LANZONI *A. N. C.* Vol. I. Obſ. 62. p. 116.
t) *Hiſt. de la ſoc. en Med.* v. *Goett. Anz.* 1779. Zug. p. 711.
u) Cap. 28. p. 323. Ed. KRAVS.
x) CHOMEL *Pl. uſuell.* T. I. p. 133.
y) TISSOT *Avis au peuple*, p. 569. *z*) TISSOT.

Culturae modum defcribunt cl. LIEDBECK *a*) et cl. ROZIER *b*); qui et varios modos, exprimendi ex feminibus oleum, tradunt.

SEMEN rotundum eft, brunum, nucleum album, oleo farctum, includens. Olei praecipue caufa colitur, (nomine *Rofolja* Suecis, *Rüböhl* Germanis, notiffimi). Quomodo exprimatur, ex indicatis fontibus petas. Vilius et parcius eruitur, nifi femen probe maturuerit. Nec vltra dimidium annum differri debet expreffio: ne mucilago, quae ineft, ficcefcat. Frigida preffio praeftat omnino, rancoris euitandi caufa *c*), calidae. Maxime hoc oleum in vfum lampadum a plebe confumitur; fed ardens fuligine fua grauat pectus et inquinat fuppellectilem, ftupaque dum extinguitur, grauiter foetet. Saponi infuper viliori et opificiis laneis inferuit.

Syluestris ftirpis femen magis acre altero, vnde a Parifienfibus praefertur. Sine damno vero vtrumque ex apparatu medicaminum exulat. Exoleuit merito eius, graffantibus variolis et morbillis, vfus, quo virus eorundem, in aqua Cardui benedicti, vel alia, auertere olim tentauit plebs Danica

a) In *Vetenfk. Acad. Handl.* 1756. p. 27 fqq.

b) *Traité fur la meilleure maniere de cultiver la Navette et le Colfat.* à Paris 1774.

c) ROZIER loc. cit.

Danica *d*). In eneruandis venenis, quibus illud oppoſuit antiquitas, nihil prae aliis oleoſis praerogatiuae habet.

Radices Napi ſyluestris in Gotlandia ſponte edules et ſapidae, etſi graciliores, quam cultae; modo euellantur, antequam caulis emergat *e*). Alibi cultura eſculentae fiunt. Ex denſius ſatis ſeminibus exiliores fiunt, et ſic quidem ad quorundam palatum ſapidiores. Ob dulcem ſuccum, leuare tuſſim, non abſimile vero eſt.

308.

Pharm. ERVCAE *Semen.*

Braſſica Eruca; foliis lyratis, caule hirſuto, ſiliquis glabris LINN. *Spec. pl. p.* 932. Eruca latifolia alba C. B. Ευζωμον DIOSC. Icon: REGNAULT *Botanique, la Roquette des Jardins.* Pl. annua Heluetiae calidioris, ad vias et in ſcrobibus creſcens.

FOLIA recentia contrita foetent, inſtar aduſtorum pilorum. Acris ſaporis ſunt; vnde inter condimenta ciborum et acetaria apud Italos *f*).

SEMEN ouale et nonnihil compreſſum, coloris rubicundo-lutei. Saporis acris et amariuſculi, vt referat

d) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 451.

e) LINNEI *Gothl. Reſa*, p. 238.

f) RAY *Hiſt. pl.* p. 806.

referat Sinapi, etsi debilius. Simili ratione, ad condienda obsonia, antiqui illud adhibuerunt, et in pastillos cum aceto lacteque subegerunt, vt diutius seruari posset g). Saliuam prolicit masticatum, et cuti applicatum eandem rubefacit. Sparsim memoratur vis eius in scorbuto, pituita humorum et hydrope incipiente. Semen praeterea, vt folia, veteres Veneri dicarunt, ad salacitatem existimantes idoneum h). Vnde serius Confectionem magnanimitatis Mynsychti, Confectionem Diasatyrii, aliaque id fecis plura, semen intrauit. Sed non alia a semine exspectari potest vis aphrodisiaca, quam ab aliis plantis acribus, volatile vehentibus; quae, vt stimulantia quaeuis, nihil valent, organismo ipso generationis partium labefactato. Superfluum medicis.

CHEIRANTHVS.

LINN. *Syst. veg. p.* 499. *Gen. pl. p.* 339.

309.

Pharm. CHEIRI *Flores.*

Cheiranthus Cheiri; foliis lanceolatis, acutis, glabris; ramis angulatis; caule fruticoso LINN. *Syst. veg. p.* 500. Leucoium luteum vulgare C. B.

g) DIOSC. L. 2. c. 170. p. 146.

h) DIOSCORIDES, COLVMELLA, MARTIALIS.

C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Girofliere jaune, ou Violier.* Pl. biennis, in ruderibus et aggeribus auſtraliorum Europae regionum ſpontanea. Crebro in hortis colitur.

FLOS recens grato odore ſuo et fragrante violaceo recreat, et Varietas eius colore aurantio, praecipue ſi plenus eſt, oculos oblectat. Sapor eius ingrate amarus et ſubacris; odor vero ſiccando perit. Deſtillatione aquae odorem impertit; decoctum, odorifera parte diſperſa, praeter amarorem, ſalinas partes manifeſtat *i)*.

In obliuionem fere ſenſim apud medicos ſtirps tranſiit, licet tam flos, quam aliae eius partes, veteribus Graecis in pretio fuerint. Vim neruinam a multis flori adſcriptam, fruſtra a ſicco iſto exſpectes; quum odora pars figi non poſſit. Rectius resoluens potentia et pellens in cenſum venit. Nam reſerare menſtrua, et lochia pellere, vbiuis notatur; non diſſentiente ratione; pellere etiam partum, perhibuerunt *k)*. Viſcerum itidem obſtructiones et humorum coagula ſubegiſſe, et ipſam maniam, vitio huiusmodi hepatis ortam, curaſſe in femina, lego *l)*. Huic quidem ſuccus, ex floribus expreſſus, vino dilutus,

i) LEWIS *Mat. med.* p. 210.

k) WELSCH. *Mictomimemata*, p. 43. in *Miſcell. Acad. Caeſ. Nat. Curioſ.* 1676. Ann. 4. et 5. — FR. HOFFMANN *Diſſ. de praeſtant. remedior. domeſt.* §. 26.

l) SCHVLZ *Diſſ. de ment. alienat.* p. 11.

dilutus, et ſyrupo Capillorum veneris, gratiae cauſa, permixtus, ingeſtus fuit; iuncta ſimul emplaſtri reſoluentis ad regionem hypochondriacam applicatione.

Poteſt exhiberi flos in puluere, vel in infuſo aquoſo, inſtar Theae, vel in infuſo, item in ſucco expreſſo, quae forma fine emmenagogo praeprimis placet FR. HOFFMANNO; prout ad obſtructiones hepatis, in inueterato etiam ictero, recludendas, praeſtantius nihil nouit, quam hunc ſuccum, bis de die cum cereuiſia calida potum *m*).

PRAEPARATA.

AQVA FLORVM KEIRI *n*). Obſoleta.

OLEVM CHEIRI *o*). Coctione paratur. Extrinsecus, in vterini ſanguinis emanſione et doloribus post partum, inunctum.

m) Vid. EI. *Diſſ. cit.*
n) *Ph. W.* 1771.
o) *Ph. W.* 1786. p. 112.

b) SILICVLOSAE.

COCHLEARIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 491. *Gen. pl. p.* 334.

310.

Pharm. COCHLEARIAE HORTENSIS *Herba.*

Cochlearia officinalis; foliis radicalibus cordato-ſubrotundis; caulinis oblongis, ſubſinuatis LINN. *Spec. pl. p.* 903. Cochlearia folio ſubrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 100.; REGNAULT *Botanique, l'Herbe aux cuilliers.* Pl. biennis, ad littora maris Angliae, Belgii et regionum Europae magis ſeptentrionalis, creſcens; ſed et alibi, a mare remotius, vt in rupibus paludoſis et aggerum foſſis Heluetiae *p*). Colitur vero in hortis pharmaceuticis facili negotio, ſponte quoque ſeſe diſſeminat.

Errore culpando huius loco ſubinde herba Ranunculi Ficariae L. colligitur, quae nihil commune cum viribus genuinae ſtirpis habet *q*).

Cochlearia culta acquieſcere plerumque oportet, extra ſolum natale ſtirpis; idque fit absque vllo virtutis diſpendio. Nam quae Hafniam in conſerua ex

p) HALL. *Hiſt. ſt. Helv.* n° 503.

q) V. GLEDITSCH *Lehre von den Arzneygewächſen*. ed. a LVEDER, Vol. I. p. 77.

ex Grönlandia transfertur *r*), paucis modo ſufficere poteſt. Differt tamen a praefixa ſpecie, ad mentem quorundam. illa, quae remotiſſimis ſeptentrionis regionibus, in Spitzbergen *s*) et Grönlandia *t*), creſcit, et gratior ſapore, amaro-dulcis atque mitior deſcribitur; vt et inſtar acetarii, oblectamenti cauſa, ibidem ingeratur.

HERBA recens noſtrae, h. e. folia, cum petiolis decerpta, acris cum amaritie; et, ſi conteritur, naribus volatile aliquid offert, vt affines. Oues auide quidem in Islandia herbam deuorant, indeque valdopere pingueſcunt; ſed caro inde acquirit ingratum ſaporem *u*). Expreſſione efficaces partes, vna cum ſucco, eruuntur. Tranſeunt hae in aquam et in ſpiritum vini, maceratione praegreſſa. Sed ſiccatione foliorum, vel euaporatione menſtruorum, diſſipantur. Opus igitur recente ſtirpe, quod optimum; vel praeparatis, poſtea ſignicandis. In oleo autem eſſentiali latet volatile illud fugaxque, a quo tota fere ſtirpis virtus dependet. Hoc exigua quantitate deſtillatione cum aqua ſurgit. Adeo ſubtile eſt, vt vnica eius gutta, ſpiritu vini ſoluta, vel ſac-

r) V. cl. LANGE verſio Germ. libri: LIND's *Eſſay of preſerving the Health of Seamen*, p. 152.

s) MARTENS *Spitzb. od. Grönländ. Reiſe-Beſchr.* p. 45.

t) EGEDE *gamla Grönland*, p. 48.

u) OLAFSEN *Reiſe durch Island*, T. I. p. 257.

charo excepta, vnciis ſedecim vini, vel alius liquidi, odorem et ſaporem Cochleariae impertiat. In aqua autem fundum petit *x*).

Quae ſupra *xx*) aduerſus alcali volatile, cui adſcribunt multi virtutem ſtirpium naſturcini ſaporis odorisque, monui, ad Cochleariam etiam pertinent. Nam aqua eius deſtillata concentratiſſima ſyrupi violarum colorem nullo modo mutat; ſuccus eius expreſſus hunc obſcure rubrum reddit; nulla ebullitio ex aqua eius deſtillata cum acido quodam minerali, vel aceto, mixta, enaſcitur; nec cornu cerui vſtum, ſpiritu vitrioli ſolutum, ex affuſa aqua deſtillata praecipitatur; affuſo licet aquae ſpiritu ſalis odor priſtinus ſeruetur; ita et ſolutio mercurii ſublimati corroſiui ex inſtillata aqua nullam mutationem ſubit *y*). Imo Cochldaria, cum carne bubula mixta, intra quinque horas fermentationem, etſi modicam, ſubit; quin, triginta horas poſt mixtionem, et diutius, ſeruat acorem, qui coagulo lactis, quod inducit, extra dubium ponitur, et carnem diu a putredine tuetur *z*). Hoc tamen acidum fugax nuncupat ill. DE HAEN *a*), in alcali mox degeneraturum.

In

x) CARTHEVS. *Mat. med.* T. I. p. 473. — LEWIS *Mat. med.* p. 225. — CRELL'S *chem. Journal*, P. 3. p. 25.

xx) Sub n. 296.

y) ALTMANN *Diſſ. de pl. antiſcorb.* Exp. I - 8.

z) PRINGLE *Diſ. App.* Exper. 35.

a) *Rat. med.* P. 8. p. 235.

In ſcorbuto primaria ſtirpium omnium conſenſu eſt. Multae in itinerariis cll. V. LINSCHOTEN, MAARTENS, EGEDE, ANSON, rel. leguntur hiſtoriae hominum, teterrimo ſcorbuto per longinquas peregrinationes marinas correptorum, ſed eorundem, poſtquam in terram delati fuerint, ſanatorum. Puriori aëri, quo in terra gauiſi ſunt, merito partem curationis tribuas; ſed hi copioſiſſime ſimul ſtirpem comederunt, vel potius deuorarunt, vel inſtar acetarii ingeſſerunt. Mira omnino naturae prouidentia, quod iis locis, in quibus ſcorbutus quam maxime affligit, et ſub iis conditionibus, quae illi opportunitatem praebent primariam, medicinam tanti mali vltro offerat: prout in inſulis maris auſtralis FORSTERI *b*) ſtirpem, Lepidium oleraceum illis dictam, ſupparem illi virtute experti ſunt. Fuit nauta, adeo iam morbo fractus, vt, quum ſocii, pertaeſi conſortii eius, eum in littus Groenlandiae proieciſſent, ne manibus quidem Cochleariam decerpere valeret; vnde pecoris inſtar ore depaſcere eam coactus, breui temporis ſpatio conualuit *c*). Magis vero arti conforme eſt, ſuccum expreſſum ingerere, vel ſolum, vel in connubio ſeri lactis, vel, deficiente recens decerpta herba, conſeruam. Ad acria et calida antiſcorbutica merito refertur, vt mitigare

b) *Reiſe um die Welt*, p. 151.

c) BACHSTRÖM *de ſcorb.* p. 8.

tigare eam, additis aliis, salua virtute, consultum sit. Hoc fine connubium acidorum eximium est, quae et ipsa scorbuto aduersantur: vt vel inde pateat, discrimina in scorbutum acidum, alcalinum, etc. infirmo fulcro niti. Groenlandi Cochlearia et Acetosa iunctim vsi sunt, inuitante ipsa natura, quae vtramque mixtim inter illos copiosissime profert *d*); sed, quod minus probo, vt condimento iusculi, quod ex carne, cum auenacea, vel hordeacea, ptisana, pararunt. Placet vtriusque herbae miscela et exercitatis medicis *e*); nec minori faciendum additamentum succorum Limoniorum, vel Aurantiorum. Eiusmodique miscelas stirpis cum Acetosella, vel pomis aurantiis, varia forma, memoriae prodidit SYDENHAMVS *f*). Quum saepe praeterea necessitas incidat, integris familiis, idque egenis, succurrendi: ceruisia commendabilis, cuius dolio aliquot Brassicae rubrae capitatae, minutim concisae, Nasturtii aquatici, vel Cochleariae, manipuli duodecim et Raphani rusticani libra vna, immissa; et hocce quidem liquido pro potu communi vtantur *g*). Islandis ferculi genus est Cochlearia concisa, et sero lactis, vel lacte, instar Brassicae, comesta. In aliud tempus

d) BARTHOL. *Act. med. Hafn.* T. 1. p. 35.

e) V. SWIETEN *Comment.* T. 3. p. 630.

f) *Oper.* p. 631.

g) SWIETEN l. c. p. 625.

tempus ſeruant herbam, per ſtrata in magnis vaſis conditam *h*).

In rheumatiſmo vago, ſiue, vt SYDENHAMVS eum vocat, ſcorbutico, plurimum praeſtitit, eo auctore *i*), Electuarium, ex conſerua Cochleariae hortenſis recentis vnc. duabus, Acetoſellae vncia vna, pulueris Ari compoſiti drachmis duabus, cum ſ. q. Syrupi corticum Aurantiorum, vt F. Electuarium; cuius drachmae duae, ter de die, per menſem integrum, capiendae, cum aqua antiſcorbutica et aromatica. Efficaciam eiusdem confirmat cl. LEWIS *l*) multiplici experientia. Ad celandum ingratum ſaporem herbae, nux moſchata maxime opportuua eſt. — In exulceratione oris ſcorbutica confert, ſuccum applicare, tantillo aluminis miſtum.

Verus licet ſcorbutus in vrbibus rarior morbus ſit, quam empiricorum vulgus putat: vi tamen ſua aperiente, et per ipſa neruorum ſtamina penetrante, et antiſeptica, ſuppetias in aliis quoque morbis fert. Nec parum potentiae in lotio pellendo habet. In paralyſi nominatim, et extrinſecus in gingiuarum affectionibus, praeparatorum varia forma, egregio auxilio eſt.

h) OLAFSEN loc. cit.

i) *Oper.* p. 278.

k) Vel Rad. Ari rec. Gi Arab. ana tantum, LEWIS.

l) *Mat. med.* p. 224.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA COCHLEARIAE *m*). Hac forma ſtirps, ſine magno virium diſpendio, ſeruatur.

SPIRITVS *n*). Deſtillatione herbae recentis cum ſpiritu vini et aqua paratur. Recipit vires plantae et ſeruat, modo vaſa bene obturentur; nam valde volatilis eſt. In ſcorbuto tamen, pro vſu interno, poſtponendus herbae recenti; calidus enim nimium eſt. Flatus etiam diſſipat et vrinam mouet. Triginta, ad ſexaginta, guttae, aqua dilutae, dantur. Ad vlcera oris, melle miſtus, confert. Intrat varias eſſentias, vt ESSENTIAM ANTISCORBVTICAM *o*), et ESS. ANTARTHRITICAM I. M. HOFFMANNI *p*), obſoletas.

SPIRITVS ANTISCORBVTICVS, ſ. MIXTVRA SIMPLEX ANTISCORBVTICA, DRAWIZII *q*). Deſcriptus ab auctore *r*). Fit ex ſpiritu Tartari et ſpiritu Cochleariae, quibus Vitriolum, ad rubedinem calcinatum, irroratur, ſuccedente digeſtione et deſtillatione. Valde volatilis eſt, neruoſque vellicans, vt olfactus ſternutationem moueat, et ſapor vix feratur, niſi eandem quantitatem ſyrupi grati, vt Cinamomi, admiſceas. Praeter vim in ſcorbuto, cui auctor praecipue adhaeſit, laudabilis maxime in paralyſi recente, contra quam et pretium aſſignauit

ſummus

m) *Pharm. omn.*
n) *Ph. W.* p: 171.
o) *Ph. W.* p. 69.
p) Loc. cit. p. 68.
q) *Ph. W.* p. 169.
r) In libro *vom ſchmerzmachenden Scharbock*, p. 159.

ummus WERLHOFIVS s), exemplis in medium pro-atis. Ipſe in nobili iuuene, hemiplegia ſubito cum actura loquelae, correpto, praemiſſis neceſſariis, ximium eius effectum vidi; vt nonniſi balbuties et euis claudicatio pedis ſupereſſet. Prodeſt et in febri-ous intermittentibus ſpleniticorum et ſcorbuticorum, anguente digeſtione ciborum, a ſaburra viſcida, bi-iofa, putrida t); item in vomitu habituali bilioſae nateriae, qui et in homine, ſeptuagenario maiori, odem ſupra octo menſes afflicto, ceſſauit u). Miſcelae um ſyrupo guttae triginta omni trihorio dari pot-runt, cum aqua ſimplici. DRAWIZIVS largiorem oſin propinauit.

311.

Pharm. RAPHANI RVSTICANI, ſ. ARMORACIAE, *Radix.*

Cochlearia Armoracia; foliis radicalibus, lanceolatis, crenatis; caulinis inciſis LINN. *Spec. pl. p.* 904. Raphanus ruſticanus C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Raifort ſauvage.* Pl. perennis; locis humidis, ad foſſas, piſcinas, riuulos, creſcens.

An ſit Ραφανις ἀγρια DIOSC., nondum conſtat.

RADIX

s) *Obſ. de febr.* p. 145.

t) WERLHOF loc. cit.

u) WERLH. in *Comm. Nor.* Vid. *Oper.* Ed. WICHM. p. 738.

RADIX cylindrica, brachium craſſa, ramoſa, alba. Recens tam acris, vt guſtata linguam fauceſque moleſte pungat, lacrymas excutiat, nares fortiter feriat, ſed effectu fugaci; cuti impoſita eandem rubefaciat. Odore inſtruitur volatili, ſtimulante. Amittit, vt commune in hac familia eſt, haſce dotes ſiccatione, vel coctione; inuoluitur et acrimonia eius oleoſis. Hinc, ſi raſa tyrocneſti, intinctui ciborum, carnis, piſcium, inſeruire debeat: mitigatur coctione, vel butyro liquefacto, vel lacte, vel amygdalis. Sic crebro in menſes transfertur. Flatulentia ſua et ructibus ſuballiaceis imbecilli ventriculo moleſta eſt.

Acris et volatilis eius pars tam deſtillatione, quam infuſione, aquam, vel ſpiritum vini, ingrediuntur, et vna cum aqua deſtillando aſcendit olei exiguum, ſcil. $\frac{1}{256}$; ſed valde acris, odori et penetrantis, quod ipſum in aqua fundum petit. Aqua deſtillata ſigna alcali volatilis contenti manifeſtauit clmo WIEGLEB *x*), eaque plura, quo ſaturatior fuerit.

Redeunt hic vires, incidens, antiſcorbutica et diuretica, toties de affinibus laudatae.

Antiſcorbutica eminet, innumeris experimentis confirmata. Sufficit, illam vino, vel cereuiſia, ſolam infundere *y*). Cereuiſiam, magis compoſitam,

x) *Ueb. d. alcal. Salze*, p. 196.

y) BARTHOL *Act. med. Havn.* Vol. 4. p. 130.

tam, paullo ante indicaui. In Suecia ferum lactis inde fit, Armoraciae rafae et aceto irroratae lac coctum affundendo, cafeumque auferendo *z*). — Syrupum, frigide factum, in afthmate thoracis fcorbutico diuinam medicinam vocat ill... vir *a*). — Scorbuticae naturae fine dubio fuit rheumatifmus, qui fucci cochleari, mane capto, curatus fertur *b*). Ruffi oleum eius in rheumatifmis, affectionibus fcorbuticis et vlceribus pertinacibus, ad guttas triginta, ingerunt, et extrinfecus illinunt *c*). — Arthriticis quoque folatio eft. Decoctum eius, lacte paratum, et per quatuor hebdomades in lecto potatum, vt fudor probe erumperet, dolores artuum vagos, diuturnos, fopiuit *d*). Magis difcrepat a vulgari modo radicem exhibendi is, quo eius, in exiguas particulas fectae, omni mane, per menfem, cochlear vnum maiufculum, absque mafticatione, deglutiatur, infuper bibendo decocti fummitatum Iuniperi libram dimidiam. Crebra experientia fic fucceffiffe in arthritide et fcorbuto, narratur. Quod metuiffes, ne ventriculo rofionis fenfum inferret, expreffe negatur, nifi fub finem curationis *e*).

Lithon-

z) LINN. *Fl. Suec.* n. 580. et lit. ad cl. LIND, in *Treatife on Scurvy*, p. 264 fq.

a) LINN. loco proxime cit. p. 265.

b) LANGE *mifc. verit. med.* p. 40.

c) SAM. GOTTL. GMEL. *Reife*, T. I. p. II fq.

d) RAYGER. in *Eph. N. C.* Dec 3. Ann. 3. p. 244.

e) Auctor eius eft. cel. BERGIVS, in *Mat. med.* p. 559

Lithontripticis quidam Armoraciam annumerant. Non quidem huic rei fauent experimenta cum decocto radicis et calculis, e corpore humano exemtis, a cl[o] LOBB descripta *f*); vitio forsitan, vt opinor, menstrui non satis commodi, vel quod ea calculi species experimentum casu subierit, quae sua natura Armoraciae vim eludit: nam non omnes eodem remedio subigi sese patiuntur. Nec magis fauet experimentum cl[i] HALES *g*), qui calculum in pulte ceparum emolliri vidit; licet Armoracia in alterum vnius eiusdemque hominis calculum plane nullum effectum exsereret. Casus tamen senis calculosi huc pertinet, qui poculo vini, in quo haec radix intra linteum macerata, mane et vesperi epoto, intra triduum eo peruenit, vt nullo amplius dolore ex hacce causa vexaretur *h*).

In hydrope deobstruendi sua et diuretica potentia multum valet. Confert eo fine itidem, vel succus, cum saccharo, vel vino, remixtus *i*); vel et cereuisia fortior, acida, Armoracia impraegnata *k*).

Rasa demum radix recens, ad vnciam dimidiam cuti imposita, epispastica efficacia eminet. Potest etiam eo fine cum seminibus Sinapi contritis et

f) *De dissolv. calculos*, p. 89. Exper. 96. 97.

g) *Statical Essays*, Vol. 2. p. 215.

h) IO. BAVH. *Hist. pl.* T. 2. p. 852.

i) HEIST. *comp. med. pract.* p. 212.

k) *Vet. Acad. Handl.* 1766. p. 231.

et aceto maceratis miſceri, addito fermento panis, q. ſ. ad conſiſtentiam cataplaſmatis. Vt ſimilia; ſtimulat reuellitque, in ſoporoſis morbis, odontalgia, rel. Locus conſuetiſſimus, cui imponitur, plantae pedis ſunt. — Eadem lege operatur, in odontalgia rheumatica ſedanda, fruſtum radicis recentis, gingiuae applicatum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA RAPHANI RVSTIC. *l*). Recens omnino efficax.

AQVA COMPOSITA *m*). Diuerſa quodammodo vtriusque compoſitio; vtramque vero intrat Armoracia, Cochlearia, flauedo corticum Aurantiorum, digeſta cum ſpiritu vini: vt igitur ſua efficacia non careat.

LEPIDIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 489. *Gen. pl. p.* 333.

312.

Pharm. NASTVRTII HORTENSIS *Herba; Semen.*

Lepidium ſatiuum; floribus tetradynamis; foliis oblongis, multifidis LINN. *Spec. pl. p.* 899. *α.* Naſturtium hortenſe vulgatum C. B. Eſt haec varietas

l) *Ph. W.* p. 8.
m) *Ph. Lond.* p. 57. — *Ph. Edinb.* p. 30.

varietas foliis planis, Καϱδαμὸν. Icon: REGNAULT *Botanique, le Cresson Alenois.* Pl. annua, ignotae adhuc patriae; nisi forsitan in insulis freti Magellanici *n*) crescat. Ast colitur in omni horto culinari.

Grate enim in mensis pungit linguam recens HERBA, in lactucae connubio, quam, per se insipidam, vt Dracunculus, aliaque addita, sapidam reddit et concoctu faciliorem. Sapor odorque idem, qui in huius familiae plerisque; et pariter cum viribus, siccatione ignisque vehementia, fugax. Ea vero acrimonia illi inest, vt et inflammet et exulceret cutem. Nec discrepat a sociis vi antiscorbutica. Quin, in eo praeferenda haec stirps, quod semina quouis anni tempore et facillimo apparatu germinent. Fieri hoc potest in gossypio, supra aquam in vase plano tenuiter expanso; qua arte et ipsa aqua odore saporeque stirpis imbuitur, et scorbuto aduersa redditur *o*). Exoptatissimos effectus contra hunc morbum edidit, in itinere GVILIELMI CORN. SCHOVTEN in freto Magellanico, haec, vel similis planta, quam persimilem Nasturtio nostrati vocat editor itineris Schouteniani *p*), quae fortassis fuit Lepidium oleraceum cll. FORSTERORVM; nisi potius fuerit

n) V. SCHOVTENII *noui Freti detectio.*

o) LIND'S *Means of preserving the health of Seamen*, p. 35.

p) *Noui freti detectio*, p. 35. 40. 41.

fuerit Lepidium bidentatum MONTANI *q*). WEDELIO *r*) in hoc malo arrisit, herbam recentem carni, vel succum embammatibus, addere; praeprimis autem panem, butyro oblitum, foliis recentibus obtegere. — Pituitam praeterea primarum viarum et pectoris herba soluit, et appetitum cibi comesta excitat.

Vlteriori experientia explorandum, an tineae capitis infantum herba, vel trita, vel frixa, cum axungia porcina, sufficiat *s*). Videtur morbus mere esse topicus, et notum est, quam saepe optima alias quaeuis eludat.

SEMEN exiguum, rufescens, ouatum, lineatum. Acrius est herba, et aemulatur sensu Sinapi semen masticatum. Vix vnquam vero praecipitur.

Lepidium latifolium L., cuius icon in REGNAVLT *Botanique*, *la Passerage*, praecedente specie longe mordacior; vt et inde Germanis *Pfefferkraut* dicatur. Plura vero licet medicinae promittat: ad intinctus tamen vnice hinc inde perennis haecce planta colitur.

q) Descriptum in *Nov. Act. Nat. Cur.* Vol. 6. p. 324. Tab. 5. a.

r) *Misc. Nat. Curios.* Dec. 2. Ann. 6. n. 89. p. 178.

s) PARAEVS Lib. 16. p. 462.

THLASPI.

LINN. *Syst. veg.* p. 490. *Gen. pl* p. 334.

313.

Pharm. THLASPIOS *Semen.*

Thlaspi aruense; siliculis orbiculatis; foliis oblongis, dentatis, glabris LINN. *Spec. pl.* p. 901. Thlaspi aruense, siliquis latis C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 68. Pl. annua, vitium frequens agrorum

HERBA Allium spirat sapitque, et huius sapore inficit carnes, lac, butyrum, caseum, boum et vaccarum, vti et ouium, si ea vescuntur; qui vero sapor intra triduum alio pabulo dispellitur *t*). Recens in cameras et lectos sparsa, cimices lectularios fugat *u*). Amplius adhuc commodum praestat in granariis, in quibus seruata vermes, frumento infestos, fugat *x*).

SEMEN exiguum, nigrum, subrotundum, nonnihil compressum et striis concentricis notatum. Acre nonnihil et amaricans; odoris alliacei. Angli plerumque illi substituunt semen *Thlaspios campestris* L. *y*). Carere possumum vtroque, quum proster

t) HAGSTRÖM, in *Vet. Acad. Handl.* 1750. p. 100.

u) TIBVRTIVS l. c. 1766. p. 269 sq.

x) GADD *systematiska Indelning i Svenska Land-skötselen*, T. 3 p. 560 sq.

y) MILLER'S *Botan.* p. 437.

proſtet Sinapi ſemen; nec, niſi in THERIACA, prius dictum hodie vſurpatur. Spondet tamen aliquam vim in ſcorbuto et ad pituitam incidendam.

314.

Pharm. BVRSAE PASTORIS *Herba.*

Thlaſpi Burſa paſtoris; ſiliculis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis LINN. *Spec. pl. p.* 903. Burſa paſtoris maior, folio ſinuato C. B. Icon: *Fl Dan. Tab.* 729.; REGNAULT *Botanique, le Tabouret;* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, vbiuis in ruderatis, ad vias et in muris, obuia.

Mitior licet HERBA affinibus, non diſſimulat tamen cognationem. Nam manifeſte extremi ramuli acres ſunt, calorisque ſenſum linguae imprimunt, recte iam annotante LOBELIO *z*). Non nigreſcit ſolutio vitrioli martis eius connubio. Cadit igitur vulgaris opinio, quod refrigeret et adſtringat. Nec poſſum memet de adſcripta iſti in haemorrhagiis cuiuscunque generis, vteri, pulmonum, renum, narium, etiam externi corporis, poteſtate conuincere; auctores etſi fere omnes *a*) eandem referunt;

Ee 2 quae

z) *Aduerſ.* p. 76.

a) E. C. SCHRÖDER *Theſ. pharm.* p. 544. — SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 254. — BOERH. *Hiſt. plant.* — CHOMEL *Uſuell.* T. 2. p. 145. — GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 5. p. 400.

quae tanta adeo defcribitur, vt herba, axillis fubdita, vel nuchae applicata, vel manu retenta, ftillicidium narium cruentum fiftat. Par dubitatio animum fubit circa diarrhoeas et dyfenterias; quas compefcere, iisdem fontibus traditur. Effectus in gonorrhoea *b*) eodem, fine dubio, fulcro imbecilli fuperftruitur. Itaque fuperflua.

b) SIM. PAVLLI l. c.

ORDO

ORDO XXIV.

PAPILIONACEAE, ſ. LEGVMINOSAE.

L V P I N V S.

LINN. *Syſt. veg. p.* 545. *Gen. pl. p.* 371.

315.

Pharm. LVPINI *Semen.*

Lupinus albus; calycibus alternis, inappendiculatis; labio ſuperiore integro, inferiore tridentato LINN. *Spec. pl. p.* 1015. Lupinus ſatiuus, flore albo C. B. Icon: BLACKWELL *Tab.* 282. Pl. annua, patriae adhuc ignotae; ſed in areis hortorum vulgare ornamentum.

SEMEN grande, orbiculatum, compreſſum; arillo albo, medulla flaua. Sapor eius amarus, ingratus; qui vero maceratione in aqua calida perit. Tempore iam GALENI *c*) et PLINII *d*) vulgare cibi genus fuit hominum, quod hodie fere omnino negligitur. In Catalonia et Italia ſaginandis bobus inſeruit *e*). Vanus itaque metus, ne interno vſu

 noxam

c) *Alim.* 13.
d) Lib. 18. cap. 14.
e) CHOMEL, *Uſuelles*, T. 3. p. 57.

noxam pariat, quem quidam aluerunt *f*); tantoque magis, quum vix vlla inter papilionaceas exſtet venenata planta: flatulentiam autem gignere, et copioſiori eſu obſtipare aluum, facile largior. Lumbricos necare inteſtinales, in puluerem contritum, vel decoctum, vel et in linimento extrinſecus applicatum, plures recenſent; quorſum et refero SIMONIS PAVLLI *g*) hiſtoriam, quam ad probandam venenatam eius naturam profert. Verior eius indoles farinacea eſt, vt affinium; vnde farina eius, aqua in cataplaſma cocta, vel varie mixta, aceto, melle, aliisque, pro reſoluendis, vel emolliendis tumoribus, commoda. Amarities ſimul ſemen ad abſtergendum idoneum reddit. Vnde et decocto eius cutis purgatur. Sed, inter tot alia ſimilium virtutum, haud iniuria ſuperfluum ſemen cenſetur.

D O L I C H O S.

LINN. *Syſt. veg. p.* 547. *Gen. pl. p.* 372.

316.

Pharm. SILIQVAE HIRSVTAE *Setae.*

Dolichos pruriens; volubilis; leguminibus racemoſis; valuulis ſubcarinatis, hirtis; pedunculis ternis LINN. *Spec. pl. p.* 1019. *Syſt. veg. l. c. Mant.* 2. *p.* 441.

f) C. HOFFM. *de offic.* L. 2. c. 135. p. 403. — SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 89.

g) Loc. cit.

p. 441. Phaſeolus americanus; foliis molli lanugine obſitis; ſiliquis pungentibus; ſemine fuſco, punctato PLVK. *Phyt. p.* 214. *fig.* 1. Stizolobium; ſpicis multifloris, pendulis, alaribus; floribus ternatis BROWNE *nat. Hiſt. of Jamaica p.* 290. *Tab.* 31. *fig.* 4. vbi modo flos depingitur. Conf. IACQU. *Hiſt. ſtirp. Amer. p.* 201. *Tab.* 122. Item editio colorata, *Tab.* 188. *p.* 99., et KERR in *Med. Comment. Vol.* 2. *p.* 202 *ſqq.*, vbi deſcriptio accuratiſſima, Anglice concinnata. Creſcit in ſyluis et fruticetis Indiae orientalis, e. c. Bengalia, item Americae auſtralis, vt in Guiana Belgica, item inſulis Caribaeis.

Legumen eius coriaceum, quatuor, vel quinque, pollices longum; craſſitie fere digiti, in formam litterae S tortum, obtegitur SETIS denſis, e ferrugineo ſubfuſcis et nitidis. Figuram harum expreſſit, lente inſigniter auctam, HOOKE *h*), icone, qua referunt acus anguſtas acuminatas, et, quantum apparet, non cauas. Editor libri autem monet, ſe vidiſſe ſetas ex alia ſiliqua, lineis lateralibus, deorſum verſis, inſtructas. Hae ſetae, vento detritae, pruritum moleſtiſſimum et vrentem cuilibet animali, quod tangunt, excitant, vt et Aethiopes et Barbari, quorum cutis denſiſſima, eas reformident *i*). Dorſo

 manus

h) *Diſcoveries by the microſcope*, p. 30. fig. 1.

i) IAQUIN, KERR.

manus infrictae, primum nullum ſenſum excitant, deinde vero pruritum et hinc inde dolorem, quaſi a culice; ſenſim poſtea intumeſcit cutis, exiguis puſtulis rubris conſpicua: quae tamen moleſtiae, niſi frictio accederet, intra horae ſpatium diſparuerunt *k*). Hinc et Bengalenſibus *Cadjuct*, Gallis in Caribaeis *Pois à grater*, Anglis in Bengalia *Couhage*, vel *Cowitch*, Germanis *Kuhkrätze*, vocatur.

Non dubito, virtutem anthelminticam ad hanc ſpeciem referre, nixus ill. IACQUIN et cl. KERR deſcriptionibus, quae et optime congruunt inter ſe et cum iſta cl[i] BANCROFT *l*), qui poſterior quidem ſolus inter hoſce virtutem dictam memorat. Nec veriti ſunt auctores libri, *Medical Commentaries*, item cl. WRIGHT *m*), Dolicho prurienti adſcribere illam. Ill. BERGIVS autem et in *Materia* ſua *medica n*), et in literis, ad me datis *o*), declarauit: ad Dolichum vrentem LINN. *p*), ſe iudice, vermes necandi vim pertinere. Equidem pro pharmaceutico nomine elegi id, quo apud iſtos venit, qui ſyſtema non curant.

Quae cl. BROWNE *q*) de effectu plantae Cowitch contra vermes narrat, indicant, eundem ſibi non ſatis

k) HOOKE.

l) *Nat. Hyſtory of Guiana in South-America*, p. 53 ſq.

m) *London medical Journal*, 1787. P. 3. p. 253.

n) Pag. 605. *o*) *Menſ. Martio*, a. 1778.

p) Cuius icon vide in *Select. ſtirp. American. Hiſt.* coloribus viuis, Tab. 189. p. 100.

q) *Nat. Hiſtory of Jam.* p. 291.

ſatis notum fuiſſe; quum modo ſignificet: in inſulis Americanis ad ventum ex leguminibus ſyrupum anthelminticum parari. Setae vero eorum vnice adhibentur, frequentiſſime in Guiana et alibi, praecipue ab Aethiopibus; infantibus non excluſis. Hae ipſae, rigiditate et acumine ſuo, mechanice lumbricos (nam ad hoſce vnice hic reſpicitur) irritant, et magna copia per aluum eliminant. Nam neque tinctura, neque decoctum inde paratum, eundem effectum praeſtat *r*). Ne vero iniuriam ſimilem ventriculo et inteſtinis, quam cuti, inferant: easdem cum ſyrupo vulgari commiſcent, ad compagem electuarii liquidi, cuius cochleare pro Thea infanti bienni, vel trienni, et dupla quantitas adulto, mane ieiuno ventriculo, datur; iterando hanc doſin diebus ſubſequentibus, ſubiuncta demum doſi Rhabarbari *s*). Sunt et, qui veſperi tantum ſetarum harum infanti ſeptenni, vel octenni, exhibeant cum ſyrupo, quantum vnum legumen erogat, et mane purgans ſubiungant *t*). Electuarium etiam inde ſic praeparatur, quod ſiliquae maturae, ſyrupo antea intinctae, cultro abradantur, dein reiiciantur, donec iſte ſpiſſitudinem mellis obtineat; et huius quidem a cochleari paruo pro Thea, ad maius pro cibo, ſemel de

 die

r) BANCROFT l. c. p. 393.

s) BANCROFT l. c.

t) COCHRANE, in *med. Comment.* T. 2. p. 83.

die impune ingeri poteſt *u*). — Cl. CHAMBERLAIN *x*) tamen negat, ſyrupum eſſe ſatis tenacem, ad inuoluendas ſetas; vnde praefert Theriacam, mel, vel mucilaginem gummi arabici, pro miſcela. Millena vero experimenta docent, tutiſſime hanc medicinam ingeri; quod tanto magis mirandum eſt, ſub empirica iſta praxi, qua plantationum domini, ſemel intra tres, vel quatuor, menſes, ſeruis ſuis omnibus et ſingulis, et infantibus praecipue, absque vlla neceſſitatis inquiſitione, exhiberi dictum medicamen curant *y*). Exempla quoque felicis harum ſetarum contra lumbricos ſucceſſus leguntur apud WEBSTERVM *z*).

SPARTIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 553. *Gen. pl. p.* 368.

317.

Pharm. GENISTAE *Herba; Flores; Semen.*

Spartium ſcoparium; foliis ternatis, ſolitariisque; ramis inermibus, angulatis LINN. *Spec. pl. p.* 996.

Geniſta

u) WRIGHT, in *London med. Journ.* 1787. P. 3. p. 253.

x) *Practical Treatiſe on the efficacy of Stizolobium, or Cowhage, internally adminiſtered.* V. verſ. germ. *Von den Kräften des Stizlobium.* Eſt is primarius auctor de vſu anthelmintico, qui proprios caſus cum aliorum coniungit. Conf. MICHAELIS *Bibl.* Vol. I. p. 25. — *Journal de Med.* 1785. T. 63. p. 401.

y) BANCROFT l. c. p. 391.

z) *Syſt. prax. med.* Vol. 3. p. 361. verſ. germ.

Genifta angulofa et fcoparia C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 313. Fruticulus, in locis arenofis et elatis temperatioris Europae crefcens.

Hanc fpeciem loco *Geniſtae tinctoriae*, quam officinis dicauit LINNEVS, multique alii poft eum, vt CRANZIVS, VOGELIVS, BERGIVS, rel., propono, praeeunte HERMANNO, CHOMELIO, GEOFFROY, SPIELMANNO, medicis Edinburgenfibus *a*), et indubia experientia, cum Spartio capta. Non tamen repudio, fal vtriusque, incineratione paratum, prout alia fimilia vegetabilium, earundem virium effe.

In oeconomia non defpiciendus fruticulus, pro fepibus viuis, quas ornat floris elegantia; ad alliciendas apes; pro foco, praeter mox dicenda de floribus.

FOLIIS et CAVLIBVS fapor amarus, naufeofus, ineft; quem tam aqua, quam fpiritus vini, contrahit. Et hae quidem partes lotium copiofe mouent; vnde in hydrope, aqua coctae, valde profunt *b*). MEADIVS cafus hydropis pertinacis, decocto fummitatum eius viridium, feminibus Sinapi fuperbibito, curati, meminit *c*); quo ipfo tam lotium, quam aluus, vberrime mota. Sed frequentior eft cinerum, vel falis inde eliciti, in hydrope vfus. Cinerum

a) Etiam hodie in *Ph. Ed. nouiff.* p. 17.

b) MÖHRING *Act. N. C.* Vol. 5. p. 32.

c) V. fupra de femine Sinapi p. 403 fq.

rum horum drachma vna per diem, in tres doſes diuiſa, dein ad vnciam dimidiam aucta, per lotii vias hydrope anaſarca magnae molis liberauit feminam, grauiſſime affectam *d*). Praeſtat vero, lixivium ex iisdem parare. Quod, praeeunte eximio SYDENHAMO *e*), commode fit ex cinerum eius libra vna, vini Rhenani libris quatuor; infuſo pugillum vnum, vel alterum, foliorum Abſynthii vulgaris addendo; cuius liquoris vnciae quatuor ter de die potentur, donec tumor diſparuerit: ſicque hydropes, pro deploratis habiti, deuicti fuerunt, qui ipſi etiam, ob aegri debilitatem, purgantia non tulerunt. Inferioris ſortis hominibus ſufficit lixiuium ſaturatiſſimum, aqua factum, ad libram vnam, vel duas, per diem potatum; quo ipſo copia militum exercitus Suecici hydropem eluctata eſt *f*). Subiungenda autem hiſce, reſoluendo et lotium mouendo egregiis, vel interpolanda, commoda roborantia ſunt. Quum cinerum efficacia a ſale fixo, quod continent, dependeat: ſal Geniſtae purum, vino acidulo ſolutum, eodem ſucceſſu hydropicis offertur.

FLORES. Obſoleuit fere plane hodie eorundem vſus. In Auernia et Aquitania iam dudum, acetarii inſtar, a plebe copioſe eſitati ſunt, et apud Brabantios, nondum explicati, ſale et aceto conditi, cappa-

d) MORRO *on Dropſy*, p. 64.

e) *Oper.* p. 497.

f) ODHELIVS, in *Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 82.

capparidum in modum g); item apud Noricos h). Haec non bene conciliantur cum aliorum effatis: quod, per ſe ingeſti, vomitum cieant; in decocto autem aluum moueant i). Quae ignominia, huic ſtirpi illata, inde videtur prouenisſe, quod eadem cum Spartio DIOSCORIDIS habita fuerit. Nec infuſum ſummitatum florentium, copioſe potum, apud aſthmaticos quondam aliud effecit, quam lotii excretionem et ſcreatum liberiorem k). Reliquas virtutes adſcriptas ſilentio praetereo, vtpote fidis teſtibus deſtitutas.

SEMEN ſubcylindricum, ſplendens, flauum, ſaporis dulcis, deſiit ſerius vſurpari. In decocto blande vomitum mouere, LOBELIVS l) auctor eſt.

GENISTA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 536. *Gen. pl. p.* 368.

318.

Pharm. RHODIVM *Lignum.*

Geniſta canarienſis; foliis ternatis, vtrinque pubeſcentibus; ramis angulatis LINN. *Spec. veg. p.* 536.

g) LOBEL. *Aduerſ.* p. 407.

h) C. HOFFM. *offic.* p. 307.

i) SIM. PAVLLI *Quadrip. bot.* p. 72. — BÜCLER. in HERM. *Mat. med.* T. I. p. 321.

k) LEWIS *Mat. med.* p. 292.

l) Loc. cit.

p. 536. *β.* Cytiſus canarienſis ſemperuirens et incanus COMMEL. *Hort. T.* 2. *p.* 103. *Tab.* 52. Arbor Hiſpaniae et Canarienſium inſularum.

Incertum adhuc eſt, ex quanam ſtirpe hoc lignum ſit *m*); quamuis ill. praeceptor Geniſtam dictam dubitanter in *Materia medica n*), confidentius in *Speciebus pl. o*), et poſtea *p*), ex Aſpalato quadam BROWNII eſſe, propoſuerit. Geniſtam non eſſe: de eo ſe, ſuo ſcrutinio, certum eſſe, retulit LINN. iunior *q*). Alio loco *r*), a planta, quam Conuoluulum ſcoparium vocat, obtineri, anceps refert.

LIGNVM, h. e. lignoſa radix, ex inſulis Canariis, Antillis et orientalibus quibusdam regionibus, transfertur, fruſtis nodoſis, incuruis, duris, vnius, vel alterius, pollicis craſſitie. Extrinſecus coloris albidi, interne luteo-rufeſcentis; odoris roſei, quem raſum praecipue ſpargit; ſaporis ſubamari, reſinoſi. Flammae admotum, facile ardet. Quo grauius eſt, et quo profundiorem colorem prae ſe fert: eo praeſtantius. Analyſin chemicam etiam CHAMBERS *s*) praeſtitit. Aqua deſtillatione fragrante eius odore imbui-

m) LINN. *Diſſ. Obſerv. in Mat. med.* p. 7.

n) Ed. I. p. 347.

o) Pag. 997.

p) *Diſſ. de Opobalſ.* p. 2.

q) In literis d. 8. Nov. 1779.

r) *Supplem. plant.* p. 135.

s) *De Ribes Arabum et ligno Rhodio.* Lugd. 1724. 4.

imbuitur, et ſimul abripit, etſi lente, olei aetherei, ſumme odori, circiter $\frac{1}{32}$ t), vel $\frac{1}{50}$ u); quodſi modo lignum integrae notae fuerit. Infuſione, tam aqua, quam ſpiritus vini, adſciſcit odorem ſaporemque eius. Extractum aquoſum nonnihil pungens et amaricans eſt; ſpirituoſum vero et de fragrantia participat.

P R A E P A R A T V M.

OLEVM LIGNI RHODII DESTILLATVM *x*). Coloris initio eſt aurei, ſenſim rubicundi. Vt deſtillatione elici poſſit: lignum aliquot hebdomades antea aqua emolliatur; dein, raſpando ſuper rota ferrea, cuſpidibus acutis inſtructa, et ope machinamenti, quod equus circumagit, voluta, comminuatur *y*). Ob odoris gratiam, pomatis, balſamis, rel. additur. Vim analepticam coniectura promittit; nondum autem experientia euicit. Inter aliam farraginem, in PVLVERIBVS STERNVTATORIIS *offic.* quiqusdam occurrit.

t) CARTHEVS. *Mat. med.* T. 2. p. 168.

u) LEWIS *Mat. med.* p. 354.

x) *Ph. W.* p. 117.

y) FERBER'S *n. Beytr. zur Mineralgeſch.* T. 1. p. 365. — CRELL'S *chem. Journal*, P. 3. p. 21.

ONONIS.

ONONIS.

LINN. *Syst. veg. p.* 651. *Gen. pl. p.* 370.

319.

Pharm. ONONIDIS, f. RESTAE BOVIS, *Radix; Herba.*

Ononis spinosa; floribus racemosis, solitariis; foliis ternatis, solitariisque; ramis spinosis LINN. *Syst. veg. p.* 651. Si verum esset LÖSELII assertum, cui post *Florae Suec. Ed.* I. subscripserunt ill. LINNEVS, HALLERVS, aliique magni botanici, stirpem iuniorem inermem esse, adultiorem spinosam: referendae huc essent, varietatis nomine, *α,* Anonis, spinis carens, purpurea C. B. *β,* Anonis spinosa, flore purpureo C. B. Sed RAYVS, GOVANVS, aliique, et nuper cl. REZIVS, experimentis ductus *z*), diuersas species declarant. Officinis vero speciatim dicata Ononis, spinis instructa; cuius icon: REGNAULT *Botanique, l'Arrête-Boeuf, ou Bugrande.* Pl. perennis, vel frutescens; vulgaris ad vias et in aridis.

RADIX pedem supraque longa, cylindrica, pollicaris crassitiei, extus fusca, intus alba, descendens; adeo tenax, vt, quod iam antiquis notum, aratro remoram pariat; saporis subdulcis; quidam

z) In *Phys. Sällsk. Handl.* P. I. p. 128 sq. — Conf. EIVSD. *Obs. botan.* Fasc. 2. p. 21. it. Fasc. 5. p. 6.

quidam nauſeoſum et ſubfoetidum deſcribunt *a*). Cortici eius maior vis inſidet *b*).

Rarius quidem hodie praecipitur radix; ſed hinc inde tamen ſeriori quoque tempore efficaciam ſuam, quae in dubium vocari omnino coeperat, probauit; quin, moleſte quidam aegri ex eadem affecti ſunt *c*). Nempe aperiens et diuretica praedicatur; imo in calculo opportuna, praeeunte veterum *d*) laude. Inuoluntarium adeo lotii profluuium ex manipulo eius vno, in vini libra vna cocto, et caſu ſingulari, ob dyſuriam, capto, legitur exortum *e*); quod nimium mihi videtur. Vix ſuppar remedium in veſicae, vel renum, calculo nouit SIM. PAVLLI *f*). Cui praeconio etſi non adſentior: non dubito tamen, ſabulum pellendo, dolores a calculo mitigare poſſe. Et memorabile, medicum experientiſſimum *g*) ſaepe, in iſchuria ex calculo veſicae, leuamen decocto attuliſſe, vbi alia non profece-

a) *New. Diſpenſ.* p. 171.

b) SIM. PAVLLI *Quadrip.* p. 224. — CHOMEL *Uſuell.* T. I. p. 284.

c) PFISTER. — BERGIVS *Mat. med.* p. 601.

d) GALEN *de ſimpl.* L. 8. — DIOSC. *Mat. med.* Lib. 3. cap. 21. p. 180.

e) LENTIL. *Miſcell. medico-pract.* p. 277.

f) Loc. cit.

g) Cel. BERGIVM, in *Mat. med.* p. 600.

profecerant. Efficacia, quam quidam *h*) pulueri tribuerunt in sarcocele, maiori iure ad hydrocelen referri, arbitror, cum altero malo forsitan confusam. Animaduertit et in eam laudem PFISTERVS *i*); qui, non in omnibus lotium mouisse, queritur. Hydrosarcocelen tribus casibus omnino dissipare contigit ill. ACREL *k*); quamuis idem postea *l*) laudem hanc nonnihil restrixerit. Bis Ononidem in hydrocele proficuam se vidisse, notat cl. PLENCK *m*). Sarcocelen, post blennorrhagiam ortam, decocto Ononidis discussit MEYER *n*). Eandem Ononidis efficaciam in sarcocele recente saepius obseruauit SCHNEIDER; contra inueteratam vero ipsi nihil praestitit *o*). — Egregie quoque cl° MEYER *oo*) Ononis valuit contra obstructiones glandularum, indeque ortam atrophiam et cachexiam infantum. In puluere igitur,

h) MATTHIOLVS, in DIOSCOR. L. 3. c. 18. p. 501. — SCVLTETVS, in *Obseruat.* n. 74. — NEBEL, in *A. N. C.* Vol. 2. Obs. 3. p. 12., sed hic posterior quidem in connubio purgantium et emplastri discutientis; — item BERGIVS l. c. p. 12.

i) *De Hydrosarcocele* §. 50.

k) BERGIVS loc. cit.

l) *Wetensk. Acad. Handl.* 1781. p. 189.

m) *Pharmacologia chirurg.* p. 352.

n) RICHT. *chirurg. Bibl.* Vol. 7. p. 599 sq.

o) *Chirurgische Geschichte*, Vol. 10. Vid. RICHT. *Bibl.* Vol. 8. p. 275.

oo) Vid. RICHT. *Bibl.* Vol. 8. p. 99 sq.

igitur, ad drachmam vnam, vel et in decocto aquoso, conducit; praecipue cortex eius.

HERBA rarius adhuc decernitur. Decoctum huius, ex pugillo vno et aquae libra dimidia modico igne paratum, et, longa primum ſerie, dein per interualla, mane potatum, homini, diu calculoſo, tam felicem praeſtitit opem, vt quaeuis priſtinarum moleſtiarum ſilerent. An ipſa diathesis calculoſa eo ſublata? dici nequit; certe nullum calculi veſtigium poſtea in cadauere exſtitit *p*).

V I C I A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 552. *Gen. pl. p.* 376.

320.

Pharm. FABAE *Semen*; *Stipites*; *Flores.*

Vicia Faba; caule erecto, petiolis absque cirrhis LINN. *Spec. pl. p.* 1039. Faba C. B. Κυαμος Graec. Icon: REGNAULT *Botanique, la Fève de Marais.* Pl. annua, in Aegypto et ad mare Caſpium, in confiniis Perſiae *q*), ſpontanea; colitur in hortis agrisque copioſe.

SEMEN reniforme, compreſſum, ex arillo craſſo, giluo, et medulla alba, dum ſiccum eſt, conſtans; callo lineari inſidens. Maximum eſt indigena-

p) DE HAEN *Rat. med.* P. 6. p. 289.

q) LERCHE, in LINN. *Syſt. veg.* p. 554.

digenarum, vel apud nos hofpitantium, plantarum. Varietas, femine minori, menfas etiam delicatiorum intrat. Altera vero, femine maiori, aegrius concoquitur, et flatulentior eft; praecipue arillis nondum exuta. Vtriusque femen, tam ante maturitatem, quam ficcatum, coctione praegreffa, editur. Praeftat vero, feminibus tenellis vefci, vtpote tenuioribus longe; et horum quidem legumina concifa nonnulli fimul comedunt. *Farina* feminum in officinis occurrit, et, vt aliae fimiles, Lupini, Erui, Foenugraeci, Lentium, Orobi, frumentorum, calefacta refoluit; cocta aqua, vel lacte, emolliendis et maturandis tumoribus inferuit. Sordes abftergere cutaneas decoctam, quidam volunt. Additur FARINIS, nomine QVATVOR RESOLVENTIVM venientibus.

STIPITES. Incineratione copiam falis fixi largiuntur, quod, vt fupra *r*), fub Spartio, de eiusmodi falibus generatim dictum, lotium potenter pellit. Confert eo fine, cineribus infundere vel vinum, vel aquam.

FLORES. Recentes gratum, ad illum Lilii candidi accedentem, odorem fpirant; qui vero ficcatione perit. Aqua deftillata olim inde parata, quam cofmeticam habuerunt; fed immerito.

r) Pag. 443 fq.

ERVVM.

E R V V M.

LINN. *Syſt. veg. p.* 554. *Gen. pl. p.* 376.

321.

Pharm. LENTIVM *Semen.*

Eruum Lens; pedunculis ſubbifloris; ſeminibus compreſſis, conuexis LINN. *Spec. plant. p.* 1039. Lens vulgaris C. B. Φακος Graecorum. Icon: RIVIN. *Flor. irreg. tetrap. Tab.* 35. Pl. annua, in Gallia inter ſegetes, et in Valeſia in vineis, ſponte creſcens. Alibi in Europa copioſe, in vſum culinarem, colitur in agris.

Duplex eius varietas: ſemine *α*, maiori, et *β*, minori *s*). Vtrumque orbiculare, compreſſum, margine acuto; arillo cinereo, bruno; medulla fuſca. Piſorum inſtar, coquuntur lentes, non ingrati quidem ſaporis, ſed flatibus moleſtiſſimae et difficillimae concoctu; ita vt iis, quos debilitas primarum viarum tenet, integrae ſecedant: hinc nonniſi laborioſae vitae hominibus concedendae. Flatulentia adeo equos necaſſe, legitur *t*).

Abeſſe poſſent lentes commode ex foro medico. Merito hodie ridemus Arabum et ſequiorum quorundam, in pellendis variolis et morbillis, laudem; quae ſi quid veri inuoluit: hoc decocti vnice calore,

s) Icon vtriusque: RIVIN. l. c.

t) ELLIS apud HALL. *Hiſt. ſt. Helv.* n. 421.

calore, quantum capio, continetur. Plus omnino intereſt,, ad foedas poſt variolas cicatrices a facie arcendas, hanc decocto lentium, dum ſiccari incipiunt, crebrius fouere *u*).

Farinae ſeminum pretium ſupra *x*) iam ſtatui; ſed vix vnquam hodie curatur.

322.

Pharm. ERVI, ſ. OROBI, *Semen.*

Eruum Ervilia; germinibus vndato-plicatis, foliis impari-pinnatis LINN. *Spec. pl. p.* 1040. Orobus, ſiliquis articulatis, flore maiori C. B. Icon: RIVIN. *Fl. irreg. tetrapetal. Tab.* 61. Pl. annua, auſtraliorum Europae regionum et Orientis.

Alimentorum pro hominibus numerum olim auxit; ſed vetat eius inſalubritas: nam panis, ex ſemine, vel ſolo, vel cum Tritico, coctus, crurum imbecillitatem produxit; vt, ſcipionibus binis inniti, opus eſſet; vitio, extenſoribus muſculis inducto *y*). Ipſos equos, qui plantam integram devorauerant, tanta crurum et tibiarum imbecillitas corripuit, vt vix inſiſtere pedibus poſſent, ſed per longum

u) CHOMEL *Uſuell.* T. 3. p. 61.

x) Sub n. 320. p. 452.

y) BINNINGER *Obſ. et curat. med.* Cent. 5. Obſ. 70. p. 571 ſqq. Conf. VALSINIERI, in *Galer. di Minerva*, T. 4. pag. 240.

longum temporis interuallum contremiscerent *z*). Gallinas, distensione ingluuiei, semen necat *a*). Nihilominus in Heluetia, cum Lentibus et Viciis, seritur *b*); nec non in Germania passim.

Superfluum inter medicamina; vt tamen *Farinae* eius virtus secundum n. 320. pariter diiudicetur. Haec similiter FARINIS QVATVOR RESOLVENTIBVS adscripta.

C I C E R.

LINN. *Syst. veg. p.* 554. *Gen. pl. p.* 377.

323.

Pharm. CICERIS *Semen.*

Cicer arietinum; foliolis serratis LINN. *Spec. pl. p.* 1040. Cicer satiuum C. B. Ερέβινθος Graecorum. Icon: REGNAULT *Botanique, le Pois Chicke*; item in CLEWBERGI *Diss. de variis frumentorum et leguminum speciebus vet. test. Vps.* 1760. Pl. annua, in agris Palaestinae, Hispaniae, Italiae, spontanea.

Arilli SEMINIS color variat; vnde distinctio inter Cicer *album*, *rubrum*, *nigrum*; ad quam non video in vsu respici. Est subrotundo-nodosum, cuspide incurua, magnitudinis pisi, medulla flauicante. Acidum inde eruitur, odoris acidi formicarum, et vir-

 tutis,

z) BINNINGER l. c. p. 574.

a) ROSSI *de plant. venen.* p. 39.

b) HALL. *Hist. stirp. Helv.* n. 420.

tutis, ſpiritum vitrioli referentis *c*). Tam eſcae nomine, quam medelae, iam antiquitus cognitum. Sunt *d*), qui per vocem Kali *e*) Cicer toſtum intelligunt: nam in vniuerſum illa in ſacris literis toſtum, frictum, ſiue torrefactum eſculentum quoddam ſignificat *f*). Quicquid ſit, fricti Ciceris tam Graeci varii, quam Romani meminerunt, tanquam cibi ſpeciei *g*). Et adhuc hodie in plateis orientalium vrbium copioſe in cupreis ſartaginibus et furnis ſemina haec torrentur *h*): nam coquendo non ſinunt ſeſe in pulpam redigi. Toſta, Coffeae non diſſimilem potum ſuppeditant *i*). Farinam quoque eorum, in lacte elixatam, vel Cicera, in aqua elixa, vel alio modo praeparata, antiqui comederunt. Valentius adeo nutrire, quam fabas, GALENVS *k*) affirmat; ſed itidem flatulenta. Tum quoque iam moris fuit, immatura et virentia ingerere; qui et hodie in Italia obtinet, vbi, vt in aliis Europae auſtralis regio-

c) BRVGNATELLI *Bibliotheca fiſica*, Vol. 8. — CRELL'S *chem. Annalen*, 1790. Vol. I. p. 473.

d) BOCHARTVS, in *Hieroz.* P. 2. p. 46. — SHAW *Travels*, p. 222.; item CLEWBERG l. c. p. 38.

e) In 2. libro SAMVEL. cap. 17. v. 28. ſecundo loco memoratam.

f) IO. GESNER *Diſſ. Phytogr. ſacr. Spec.* P. 2. p. 10.

g) GALENVS. — BOCHART l. c.

h) SHAW *Travels*, l. c.

i) REICHART *Gartenſchatz*, T. 5. p. 163.

k) *De alim. facult.*

regionibus, pro vſu cibario ſeritur. Praeſtant vero omnino in iuſculis decocta. — Lotium pellere ſemina, notatum; vt et exulceratam veſicam renesque laedant *l*). Hac vi vnice niti videtur illis adſcripta, ſed non experimentis fidis confirmata, in calculo frangendo potentia. Nec illam euincit Augerianum remedium *m*): quum decoctum Cicerum non ſolum, ſed inſtar vehiculi efficacioris remedii, captum fuerit.

Farina ſeminum, vt ſimiles aliae, pro diuerſo externae applicationis modo, reſoluit, maturat. Sed obſoleuit fere omnino in medica praxi.

GLYCYRRHIZA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 557. *Gen. pl. p.* 380.

324.

Pharm. GLYCYRRHIZAE, ſ. LIQVIRITIAE, *Radix.*

Glycyrrhiza glabra; leguminibus glabris; ſtipulis nullis; foliolo impari, petiolato LINN. *Syſt. veg. l. c.* Glycyrrhiza ſiliquoſa et germanica C. B. Γλυκυῤῥίζα THEOPHRASTI. Γλυκυῤῥίζα reliquorum Graecorum. Conf. deſcriptio amplior ill. PALLAS, in *Reiſe durchs Ruſſiſche Reich, T.* I. *p.* 498, *n.* 120. Icon: REGNAULT *Botanique, la Regliſſe.*

l) DIOSC. *Mat. med.* Lib. 2. p. 126.

m) Vid. SCHVLZ *Diſſ. an dentur medicamenta calculum* etc. p. 24 ſqq.

Pl. perrennis, in Franconia, Hiſpania, Gallia inferiori, Italia, Sicilia, item in auſtraliori deſerto, ad Iaikum Rutheniae, ſponte creſcens. Sed in Anglia, Lotharingia, aliisque locis, copioſe colitur. In horto noſtro botanico floret quidem quotannis, ſed raro legumina format. Translatio eius difficulter ſuccedit, ob fibrarum paucitatem.

Quum fructum referre Platani pilulas, et aſperiorem eſſe, ſignificet DIOSCORIDES *n*): de *Glycyrrhiza echinata* LINN. eum loqui, vero ſimile eſt, et hanc nominatim veteribus vſitatam. Cuius etſi radicem alterius vinci dulcedine et gratia, LOBELIVS *o*) affirmat: copioſe tamen ad Volgam effoditur; ac ex eadem in pharmacopolio Aſtrachanenſi tanta copia ſuccus paratur, vt imperio toti Ruthenico ſufficiat *p*). Literis *q*) etiam L. B. DE ASCH certiorem me fecit, vtramque in Ruſſia iam pari paſſu, et praeſcriptionibus medicis, et effectu, ambulare. Quod et confirmat, quae nouiſſime in lucem prodiit, *Pharmacopoea Ruſſica* *r*).

RADIX Glycyrrhizae glabrae repens, ſed profunde deſcendens; tenax, pollicem, vel infra, craſſa; extrinſecus bruno-fuſca, et, dum ſicca eſt, rugoſa;

n) *Mat. med.* Lib. 3. cap. 7.
o) *Aduerſ.* p. 405.
p) LERCHE, in GMEL. *Fl. Sibir.* T. 3. p. 32.
q) D. 10. Nov. a. 1778. *r*) Pag. 25.

ugosa; interne flauescentis coloris. Transuersim ecta, etiamsi sicca, radios et vasa succosa prodit, uae maiora et distinctiora sub microscopio in Hispaica radice, quam Franconica, apparent. Vnde rgumentum capitur haud improbabile, istam huic raeferendi s); quae, siue Hispanica, et dulcedine eliquis antistat t). Sapor radicis dulcis, inprimis arte corticali, et nonnihil mucilaginosus; diutius ustata, leuem amaritiem prae se fert. Coctione ngrate amarescit. Aqua extractum. dimidii fere poneris radicis, eruitur; spiritu vini autem extractum, quod modo quartam circiter eius partem constituit; quod ipsum prius dicto dulcius longe est, vtpote ion insipida mucilagine commistum u). Ab aliis dulcibus Glycyrrhiza in eo differt, quod difficile fermentationem subeat. Ore retentam sedare sitim, vetustissima obseruatio est x); vt ideo *αδιψον* dicta. Succum eliquatum idem facere y). Vnde hydropicis, grauiter sitientibus, eximium solamen radicis masticatio affert; vetusta pariter experientia z), quam hodierna laete confirmat. Stimulos praeterea acres inuoluit, fibras relaxat, exulcerata abstergit, et, aliorum dulcium in modum, blande resoluit. Frequens

s) WEDELII et SCHMIDII *Diss. de Glycyrrh.* p. 9 sq.

t) SPIELM. *Mat. med.* p. 456.

u) LEWIS *Mat. med.* p. 297.

x) THEOPHR. L. 9. cap. 13.

y) DIOSC. l. c.

z) PLINII Lib. 22. cap. 9.

quens igitur eius vſus eſt in tuſſi, raucitate, ſcreatu in affectionibus pectoris, imo inflammatoriis, languente; in nephritide, ſtranguria, eroſionibus faucium. Pro hiſce ſcopis vel puluere locus eſt, vel conciſa radix, in infuſo theaeformi cum aliis, propinatur. Si decoquenda: nonniſi ad finem coctionis reliquorum addenda; ne amarities faſtidium pariat. Proſtat et copia praeparatorum, in quibus crebrius, quam per ſe, aegris offertur. Additur ſubinde radix aliis, ad celandum ingratum eorundem ſaporem, prout pilulis puluis vel eo fine inſpergitur, vt ne inter ſeſe cohaereſcant. Quantum conferat, vt cortex Peruuianus gratius ingeratur, alibi iam ſignificaui *a*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SVCCVS, vel EXTRACTVM *b*). Iſti in Hiſpania parato praerogatiua vulgo conceditur. Ibi, in Catalonia praecipue, ex radicibus ſiccatis, aqua coctis, expreſſione eruitur ſuccus, et, in extracti tenacitatem coctione ſpiſſatus, vlterius ſolis vi denſatur. Vituperatur autem extractum, in Hiſpania paratum, ob empyreuma, iacturam ſalis ammoniaci, et admixtas ſub praeparatione particulas cupreas *c*). — Magna etiam copia in variis Siciliae locis extractum hocce paratur

a) *App. med.* Vol. I. p. 863.

b) *Pharm. omn.*

c) DE LA PLANCHE, in *Journal de med.* 1783. p. 63.

paratur, indeque in diuerſas Europae regiones transmittitur; et hoc quidem bonitate praeſtat illo quod ex Oriente venit *d*). Forma ſubcylindrica venditur, longitudine ſex pollicum, craſſitie vnius, vel maiori; foliis laurinis obuolutum, in fractura ſplendens. Dulcis ſaporis cum leui amaritie. Reiiciatur empyreuma ſapiens, vel olens, et quod, lingua diffluens, foeces relinquit. Liberatum ab hiſce, noua ſolutione et decantatione, SVCCVS LIQVIRITIAE DEPVRATVS *e*) audit. Hac extracti forma omnium creberrime radix in vſum vertitur. In tuſſi et reliquis pectoris affectionibus dictis, non priuandum ſua laude, vel per fruſtula ore liquatum, vel in linctu oxymelle commixtum, vel aqua deſtillata ſolutum, et aliis commodis mixtum. Pauperes vtiliter decoctum auenae, in quo ſolutum fuit, potant. Larga vero eius copia requiritur, ad ſeſquiunciam per diem *f*). Inſtar ſuppoſitorii vſurpatum, in haemorrhoidariis ardorem ani leuat *g*).

PASTA

d) SESTINI *Agricoltura, prodotti e commercio della Sicilia*, Vol. 1. Conf. EIVSD. *Lettere ſcritte dalla Sicilia*, Vol. 3. Lit. 7. vbi praeparationis modus ample deſcribitur.

e) *Ph. Dan.* p. 249.

f) TISSOT *Avis*, p. 181.

g) STOERCK *Unterricht für Feld- und Wundärzte*, T. 2. p. 81.

PASTA LIQVIRITIAE *h*). Ob decoctum radicis Gummi Arabico et saccharo a. l. iunctum, lubricandis faucibus, et acri stimulo, ad tussim vellicanti, involuendo, inseruit. Pertinaciori autem tussi non sufficit. Reglissam alias in vita communi vocant; Galli, *Pâte de Reglisse.*

BACILLI DE LIQVIRITIA ALBI; s. LIQVIRITIA ALBA COCTA *i*). Constat ex Gummi Arabico, Speciebus diaireos et diatragacanthae, radice Liquiritiae et Amylo; addita demum copia Sacchari et mucilagine Tragacanthae. In mitioribus faucium et pectoris affectionibus pariter locum habet.

BACILLI DE LIQVIRITIA CITRINI *k*). Ex radice Liquiritiae, Ireos Florentinae, Amylo, Croco, Saccharo, cum mucilagine Tragacanthae in suam formam redactis. Croco, ob exiguam quantitatem, nonnisi color, nec vlla anodyna efficacia, in hisce debetur. Ob mucilaginem parciorem, minus involuunt, quam praecedentes.

TROCHISCI BECHICI ALBI *l*). Eiusdem fere compositionis, ac bacilli de Liquiritia albi; et valor idem. Sed omitti hic possent, ob defectum radicis Glycyrrhizae.

TROCHISCI BECHICI CITRINI *m*). Proxime accedunt ad nuperrime dictos, selectu partium; sed, loco

h) *Ph. W.* p. 123. *i*) *Ph. W.* p. 26.
k) Loc. cit. *l*) *Ph. W.* p. 213. *m*) Loc. cit.

loco Amyli, radix Liquiritiae et Crocus adduntur. Prioribus efficaciores.

TROCHISCI BECHICI NIGRI *n*). Accedunt semina aromatica Anisi et Foeniculi et succus Liquiritiae, vnde color nigricans. Efficacius resoluunt, quam reliqui.

SYRVPVS GLYCYRRHIZAE *o*). Compositus iusto magis, radicem Glycyrrhizae, herbasque capilli Veneris et Hyssopi, comprehendit. Dictis pectoris vitiis dicatus; rarioris hodie vsus.

VNGVENTVM DE LIQVIRITIA *p*). Obsoletum. Plurima vis a Nihilo albo, Cerussa et Camphora, in excoriationum et fissurarum sanatione, contra quas laudatur, deriuanda.

ELIXIR PECTORALE REGIS DANIAE *q*). Simplicius occurrit in *Pharm. Dan.* *r*).

ELIXIR PECTORALE WEDELII *s*).

SPECIES TRAGACANTHAE FRIGIDAE *t*).

325.

Pharm. Ruth. GLYCYRRHIZAE *Radix.*

Glycyrrhiza echinata; leguminibus echinatis; foliis stipulatis; foliolo impari, sessili LINN. *Syst. veg. p.* 557. Glycyrrhiza, capite echinato C. B.

Conf.

n) *Ph. W.* p. 213.
o) *Ph. W.* p. 191.
p) *Ph. W.* p. 222.
q) *Ph. W.* p. 48.
r) Pag. 149.
s) *Ph. W.* p. 49.
t) *Ph. W.* p. 162.

Conf. prolixior deſcriptio cel. PALLAS, in *Reiſe durchs Ruſſ. Reich T.* I. *p.* 498. Icon: IACQU. *Hort. Vindob. Tab.* 95. Pl. perennis, creſcens in auſtralioribus regni Ruthenici et Apulia. In horto noſtro quotannis flores, maturaque ſemina, fert.

Commode ſubſtituitur in Ruthenia praecedenti ſpeciei; de qua re vide ſupra *u*).

ASTRAGALVS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 566. *Gen. pl. p.* 385.

326.

Pharm. TRAGACANTHAE *Gummi.*

Aſtragalus Tragacantha; caudice arboreſcente, petiolis ſpineſcentibus LINN. *Spec. pl. p.* 1073. Tragacantha C. B. DU HAMEL *Traité des Arbres T.* 2. *p.* 343. *cum fig.* Icon: REGNAULT *Botanique, la Gomme adragant.* Frutex exiguus Gallo-Prouinciae, Italiae, Siciliae, Candiae, vbi in monte Ida creſcit, et aliarum Orientis regionum.

GVMMI hoc, aeſtate adulta, ſponte erumpit per corticem ex trunci et ramorum medulla, vti et interſtitiis fibrarum, radiatim diſpoſitarum, ipſius ligni, vbi coaceruatum nouo vrgentis a tergo riuo vlterius propellitur. Qui mora et calore coiit gummoſus

ſuccus,

u) Pag. 458.

ſuccus, vlterius contactu aëris denſatur. Sicque laminarum rugoſarum, lineam, plus, vel minus, craſſarum, inteſtinulorum inſtar contortarum, vel granorum forma, ſaepe cauorum, ſtirpi adhaeret, vt ex icone TOVRNEFORTII *x*) cognoſcere eſt. Colore variat, vnde diſtinctio in *Tragacantham albam* et *flauam*, ſ. *rufam*. Prior, vtpote purior, vnice in medicum ſcopum ſeruari debet; altera, ſordibus variis inquinata, opificibus relinquenda. Transfertur vtraque magna copia ex Turcia. Nam arbores Europaeae vel nihil, vel exiguum modo, gummi ſuppeditant. Gummi probae notae ſubperlucidum, fragile, odoris ſaporisque expers, eſt.

Longe difficilius ſoluitur, aliis gummatibus, aqua, et vix perfecte: nempe intumeſcit quidem, et in maiori copia aquae agitatione ſeſe commiſcet cum eadem; ſed illa inde turbida euadit, et conciliata iſti quiete, mucilago fundum petit, et aqua priſtinam limpiditatem recuperat. Hinc et mucilago eius difficilius longe et minus conſtanter, agitando, oleum cum aqua copulat, quam illa Gummi Arabici; et, ad combinanda balſama cum eadem per trituram, largiori quantitate opus eſt, nec tam diu connubium iſtud perdurat. Nec tam apte acidum vitrioli

x) *Voyage du Levant*, T. I. p. 21.

trioli obuelat *y*). Fruſtra et tentatum, triturando illam cum mercurio viuo coniungere *z*). Frigida tamen aqua Tragacantham, absque praeuia eius in puluerem comminutione, perfecte, intra quinque, vel ſex, horas, ſolui poſſe, cl. RVTTY *a*) aſſeuerat. Drachma eius vna librae vni ciuili aquae ſyrupi ſpiſſitudinem inducit *b*). Vix vnquam ſola adhibetur, ſed commiſta aliis, idque plerumque ſoluta; licet in puluere minus faſtidii pariat. Aegre tamen in puluerem redigitur. Acrem ſtimulum, diarrhoeam, vel dyſenteriam, ſuſcitantem, vt alia gummoſa, inuoluit; humores tenues incraſſat; iacturam glutinis naturalis cauorum, vt in ſtranguria, inde orta, reſarcit; fiſſuras labiorum, vel papillarum, conſolidat. Mucilago eius, ad compingenda varia in trochiſcos, bacillos, pilulas, crebri vſus eſt. Additur et aliis, quae acrimonia ſua infeſta eſſe poſſent, exemplo Trochiſcorum Alhandal, pilularum WERLHOFII contra rabiem caninam, rel.

— [Externe applicatum Gummi hocce, vulneribus conglutinandis, inſeruit; et, cum difficilius, quam Gummi Arabicum, aqua ſoluatur: iis maxime

y) FRENCH, in *med. Obſerv. and Inquir.* Vol. I. p. 423. 425.

z) PLENK'S *Art d. Queckſilber zu geben*, Exper. 9. p. 28.

a) *Obſervations on the Lond. and Edinb. Diſpenſatories*, pag. 179.

b) *New. Diſpenſ.* p. 136.

maxime idoneum eſt, quae multo humore madent, neque tamen, propter inflammationem, Colophonium *c*) ferunt *d*).] —

Simile Gummi ſuppeditat *Pterococci aphylli* PALL. *e*) radix, recens inciſa.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE *f*) componuntur ex G. Tragacantha, G. Arabico, Amylo, Glycyrrhiza. Si ſemina quatuor frigida, ſuperflua, addantur: id pro deſiderato fiat; ne rancore, in quem iſta inclinant, puluis noceat. PVLVIS DIATRAGACANTHAE *g*) omittit G. Arabicum, vtpote ſuperfluum. PVLVIS E TRAGACANTHA COMPOSITVS *h*), praeter dicta e *Ph. W.*, Saccharum recipit. Species hae demulcent, inuoluunt, et in tuſſi et diarrhoea crebro praecipiuntur.

TROCHISCI etc.

327.

Pharm. ASTRAGALI EXSCAPI *Radix.*

Aſtragalus exſcapus; acaulis, exſcapus, leguminibus lanatis, foliis villoſis LINN. *Mant. pl. p.* 275.

c) Vid. *App. med.* Vol. I. p. 33.

d) REIL *Memorabil. clinic.* Vol. 2. Faſc. I. p. 18.

e) *Reiſe d. Rußl.* T. 2. p. 322. Tab. 5.

f) *Ph. W.* p. 162. *g*) *Ph. Ed.* p. 73.

h) *Ph. Lond.* p. 89.

Syst. veget. ed. 13. *ed.* 14. *p.* 685. IACQU. *Collect. ad bot. Vol.* 2. *p.* 269. Icon: EIVSD. *Pl. rar. Vol.* 2. *Fasc.* 1. *Tab.* 17., recuf. in GIRTANNERI *Abhandl. üb. d. vener. Krankh. Tom.* 1. Cf WINTERL *Ind. hort. bot. Pestin. p.* 14. Aftragalus perennis, fupinus, foliis et filiquis hifpidis, flore luteo KNAVTH *Flor. Hal. p.* 41. BVXBAVM *Pl. Hal. p.* 32. Cicer montanum ἀκαυλον C. B. *Pin. p.* 341. *Prodr p.* 147. Glaux lanuginofa, montana, acaulos RVPP. *Flor. Ien. ed.* HALL. *p.* 270. Planta perennis, in montibus Thuringiae, collibus faxofis, glareofis, circa Nordhufam *i*); in collibus Wettinenfibus, Halae vicinis *ii*); Traiecti ad Viadrum *k*) et in Hungaria, fpontanea.

RADIX fimplex, nonnifi verfus apicem diuifa, perpendicularis, quatuor, vel plurium pedum; lente gracilefcens, fibras ad latera fpargens Sicca radix multiceps, rugofa et ftigmatibus fibrarum refectarum notata; epidermide bruna, parenchymate albo; in filamenta facile longitudinaliter diuifibilis. Sapor eius amaricans et fubadftringens eft; odor nullus. Decoctum, coloris fubfufci, fapore ad infufum Liquiritiae prope accedit; hinc non ingrate capitur *l*); alius cum Amygdalarum amararum fapore comparat

i) C. BAVHIN. *ii*) KNAUTH.
k) HARTMANN apud TIEZ.
l) QVARIN *Animadv. pract.* p. 320.

comparat *m*). Idem vitrioli martis ſolutione ſenſim obſcuratur, non vero nigreſcit. Extractum aquoſum primum ſeſquidrachmam circiter ex vncia vna conſtituit *n*); alius eius ſcrupulos decem obtinuit *o*); ſaporis extracti Dulcamarae. Spiritus vini praebet extracti primi ſubamari grana triginta duo *q*). Subtiliora, vel magis ambigua experimenta *q*) non attinet hic repetere; ex quibus hoc etiam colligitur, acidum ſacchari ineſſe. Nolo ex dictis expedire, quod ſit reſoluens, demulcens, inuoluens; nec morbos, quibus tollendis par ſit, diuinare. Sed iis potius inſiſtam, quae arte de eius vi explorata eſſe videntur.

Periodum, intra quam inclaruit radix, inſtar medicaminis, ab anno 1786. numerare, conuenit; quo ipſo perill. L. B. A QUARIN in lectu digniſſimo libro *r*) de experimentis quibusdam, vſui in lue venerea fauentibus, referret. De hoc cl. WINTERL, Prof. Peſtinenſis, Vindobonam perſcripſerat: in confinibus Hungariae (addit cl. SWEDIAVER *s*), Tur-

Gg 3 ciae

m) ENDTER *Diſſ. de Aſtragalo exſcapo*, p. 12. Gotting. 1789.

n) ENDTER.

o) WEGERICH *Diſſ. de Aſtragali exſcapi radice*, Erf. 1789. p. 4.

p) Diſſ. cit. Gott.

q) Diſſ. Erford.

r) *Animadv. pract.* p. 320 ſqq.

s) *On venereal complaints*, p. 259.

ciae proximis) a mulieribus morbos venereos decocti ope ſanari. Capta igitur Vindobonae in noſocomio magno experimenta, quorum ſucceſſum exoptatum perill. A QUARIN hiſtoriis quatuor confirmat. In duobus horum arthritis cum ſymptomatibus variis dirioribus venereis, vt tophis, vlceribus, iuncta fuit; ſed vtrumque malum ceſſauit, decocto ex Radicis vncia dimidia, cum aquae vnciis quindecim, donec libra vna remaneret, cocta; quod liquidum tepide mane et veſperi ſumendum erat. Haec formula etiam aliis, qui medicinam hanc adhibuerunt, pro norma fuit. Seriem experimentorum, ibidem in noſocomio factorum, continuat cl. CRICHTON, Anglus, teſtis oculatus *t*). Haecce cum prioribus, nec alia, in diſſertatione Goettingenſi *u*) propoſita ſunt. Symptomata venerea, quae Aſtragalo curata dicuntur, difficilioris, quoad partem, generis ſunt: vt exoſtoſes capitis, tibiae, coſtarum, clauiculae; nodi, tophi, exanthema faciei, gonorrhoea, condylomata labiorum pudendorum, bubones, ſcabies, exanthema ſquamoſum ſuperficiei corporis, tinea capitis, vlcera. Et hisce affecti aegri omnes, tam viri, quam foeminae, intra aliquot hebdomades, vel menſes, valetudini reſtituti

feruntur

t) In cel. GIRTANNER *Abh. über d. vener. Krankh.* Vol. I. pag. 406 ſq.

u) Loc. cit.

feruntur, ſolo decocto radicis, et ſubinde applicatione eius externa. In tinea capitis *x*) adiumento fuit, praeſcindere crines, ante applicationem externam; vnde exigua ſuppuratio et ſquamarum delapſus. Et hisce quidem nihil mercurii antea datum fuit, certe non ſub decurſum nouae curationis. Teſtis fidei experimentorum noſocomii Vindobonenſis quoque exiſtit cl. WERNER *y*). Memorabile poteſtatis exemplum exhibuit decoctum, ore captum et linteolis externe applicatum, in puella, poſt rebellem luem veneream exoſtoſi diuturna coſtae ſeptimae dextrae, cum foeda exulceratione, tentata *z*). Aueo legere hiſtorias a cl^o. CARMINATI concinnatas, quae EIVSD. *Opuſculorum therapeut. Tomo* 2. ſeruantur; quum a viro tantae perſpicaciae, ingenii et in experimentis inſtituendis patientiae, quicquid ad verum eruendum pertinet, diſcuſſum exſpectari poſſit. Conſectariis, inde factis, non parum vſui fauentibus et dicta partim confirmantibus, hactenus acquieſcere oportet *a*).

Quoad partem modo auxilio fuit feminis tribus iſtis, de quibus cl. WEGERICH *b*) narrat. Sub-

 lata

x) CRICHTON l. c. p. 410.

y) In *Diſſ. de virtute Saponariae offic.* Trai. ad Viadr. 1789.

z) TIETZ *Diſſ. de virtute Aſtragali exſcapi antiuenerea memorabile exemplum.* Trai. ad Viadr. 1790. p. 14.

a) Expoſitis per litteras, Ticini Regii datas, d. 15. Febr. 1790. in *Allgemein. Lit. Zeit.* 1790. n. 60. p. 483.

b) *Diſſ. cit.* p. 9.

lata quidem varia pectoris, a morbo debilitati, mala; sed vlcera faucium pudendorumque et scabies pertinaciter potestati radicis restiterunt (excepto vno casu, quo vlcera faucium consolidata); ita vt ad alia praestantiora, quae spem confirmarunt, transeundum esset. Non miror, quod non suffecerit casui singulari, quo vuula et tonsillae consumtae erant, ossa nasi carie correpta, et vlcera ichorem mali moris fundebant, praeuio ptyalismo, bis excitato; licet initio leuamen afferret *c*). Miror potius, quod idem cl. CRICHTON, qui ambiguum huncce euentum describit, nec sine elogio Vindobonensium experimenta dimisit, propriis suis, serius Londini institutis, ad contrariam partem transgredi, coactus fuerit *d*).

— [Ita quoque cl. GIRTANNER, prouti ipse in familiari confabulatione mecum communicauit, iudicium fauens, quod de hoc stirpis efficacia, experimentis Vindobonensibus ductus, tulerat, restringere iam cogitur.] —

Qui vere ex lue emerserunt, vel modo leuati fuerunt, in hisce, omnium consensu, post potum decoctum, copiosus sudor, praecipue noctu, successit. Sunt, quibus vberius lotium mouerit. Initio curationis quidam aluum solutam inde experti sunt; sed postea cessantem, et diaphoresi et diuresi locum cedentem.

Sedi-

c) EHIRTON l. c. p. 411.

d) ARNEMANN *Progr. de moabo venereo*, 1790. p. 11.

Sedimentum in lotio vulgo apparuit, album, mucosum *e*). Subinde effectum post dosin drachmarum duarum, vel trium, praestat; etiamsi quatuor, vel sex et supra, dari possint *f*). Mitigat symptomata, inprimis dolores nocturnos, et dissipat eos quandoque omnino. Nunquam dolores creat, ne in summe emaciatis et sensilibus, vt Guaiacum et Lobelia aliquando faciunt *g*). Ad iudicium CARMINATI, etiamsi inueteratam luem non sanet: progressui tamen eius obicem ponit longe certius, quam omnia ligna et radices, quae antiuenerea censentur. Dignum igitur, quae recipiatur in suppellectilem medicam, et vlterius exploretur: an recidiuo malo auertendo par sit? anne valeat tum, quando mercurius incrs est? et anne in connubio mercurii plura praestet, quam hic ipse solus?

Supra memini solatii aegrorum, vna cum lue venerea, arthritide, vel rheumatismo, correptorum. Hoc forsitan ansam dedit, tentandi radicem in proxime dictis malis, sola dum infestarent. In hisce cl° HUNCZOWSKY egregie saepius satisfecit; quum tamen in eius apud venereos administratione voto exciderit.

e) WERNER *Diss. cit.* p. 4.
f) CARMINATI. *g*) IDEM.

GALEGA:

LINN. *Syſt. veg. p.* 565. *Gen. pl. p.* 384.

328.

Pharm. GALEGAE *Herba.*

Galega officinalis; leguminibus ſtrictis, erectis; foliolis lanceolatis, ſtriatis, nudis LINN. *Spec. pl. p.* 1062. Galega vulgaris C. B. Icon: MILLER'S *Figures of plants Tab.* 137. REGNAULT *Botanique le Galega, ou la Rue de Chèvre.* Pl. perennis, in Hiſpania, Italia, item in Rhaetia et Scaphuſia, creſcens.

HERBAE odor ſaporque vix vllus, vt nec inde multas vires exſpectes. Nec experientia fidem aſſignat. Neque tamen vtilitate ſua ccret planta: pro brutorum enim pabulo valde commendabilis eſt *h*). In Italia folia loco acetarii ſunt *i*). Eneruare morſum venenatum ſerpentum, perhibitum; a quo veneno extenderunt efficaciam ad miaſma malignarum febrium, quin ipſius peſtis, in ſucco, vel decocto, cum aceto, vel ſudoriferis *k*). Et huius in peſte virtutis exempla duo de conſerua ex foliis recen-

h) CLOVET, in *Act. Mogunt.* ann. 1778. et 1779. p. 219 ſqq. — Conf. BECKMANN'S *phyſ. oeconom. Bibl.* Vol. 12. pag. 427.

i) CHOMEL *Uſuelles*, T. I. p. 400.

k) Conf. de hiſce CASP. HOFFM. *in med. offic.* Lib. 2. p. 305.

recentibus narrantur *l*). Memoratur et ſucci vis anthelmintica *m*). Hinc inde experientia clarus Anglus *n*) nuper, obliuione fere data planta, infuſum Galegae praecipit, tanquam vehiculum aliorum remediorum, licet ſcopus ab illo non ſignificetur, in dyſuria chronica et chorea St. Viti. Alius *o*), ſingulari caſu, hydropicum hiſce foliis ſanauit.

TRIFOLIVM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 1077. *Gen. pl. p.* 387.

329.

Pharm. MELILOTI *Herba c. Floribus.*

Trifolium Melilotus officinalis; leguminibus racemoſis, nudis, diſpermis, rugoſis, acutis; caule erecto LINN. *Spec. pl. p.* 1078. *α*, flore luteo; Melilotus officinarum Germaniae C. B. Icon: REGNAULT *Botanique, le Melilot.* Pl. annua, vel biennis; ad vias et in collibus creſcens.

Varietas flore luteo manifeſte magis odora, altera, albo inſtructa. Odor in ſiccata planta longe fragrantior, ſapor ſubamarus, herbaceus. In Moldauia pelles huius herba contra tineas muniuntur; vnde

l) BOULE *Works*, Vol. 4. p. 292.

m) C. HOFFM. l. c.

n) BISSET, in *Med. Eſſays*, p. 163. 170.

o) MOULINE, in *Mem. de la ſoc. R. de Med.* Vol. I.

vnde *Mottenkraut* ibidem vocatur *p*). Acrem plantam, contra ſuetam ſententiam, habet HALLERVS: ita vt, caſu ſeſe admiſcens ſeminibus Lini, in angina nocuerit *q*). Flores praeferuntur vi foliis. Iumenta delectantur Meliloto, et horum in vſum in Anglia ſeritur *r*). Intrat caſeum helueticum, quem *Schabzieger* vocant, eodem fine, quo alias Trifolium Melilotus coerulea, eidem additur; indeque pariter ibidem ſeritur *s*). Vix vnquam vſurpatur hodie interne; vnde ſparſas laudes decocti, in colica inflammationibus imi ventris, retentione lotii, doloribus poſt, vel ante, partum, tympanite, fluore albo, non moror. Diſcutere, extrinſecus applicatum, verius praeconium; de anodyna autem vi et emolliente dubito. Sicca igitur epithemata, vel fluida, vti et cataplaſmata, intrat. Addi clyſmatibus non repudio, ſi flatus ſint diſcutiendi. Praecipue vero pro emplaſtro ſui nominis colligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA MELILOTI DESTILLATA, *offic.* Nonnihil odora. Obſoleuit.

EMPLA-

p) LÖWE *phyſikaliſche Zeitung*, 1784. Vid. BECKMANN'S *Bibl.* Vol. 13. p. 592.

q) *Hiſt. ſtirp. Helv.* n. 362.

r) RAY *Hiſt. plant.* T. 1. p. 951.

s) STORR *Alpenreiſe*, Vol. I. V. BECKMANN'S *Bibl.* Vol. 13. pag. 340.

EMPLASTRVM DE MELILOTO *t*). Antiquae originis formula, GALENI tempore prioris; ſed a MESVE, aliisque poſtea, multipliciter mutata. Hinc et maximi in eius compoſitione diſpenſatoriorum diſſenſus obtinent. Simpliciſſimum et vere nomine ſuo dignum eſt EMPLASTRVM DE MELILOTO SIMPLEX *Cod. med. Pariſ u*), ex ſummitatibus Meliloti, ſebo bouillo, reſina et cera. Prolixiora reliqua *x*); quae omnia, etſi inter ſe diuerſa, complectuntur varia diſcutientia et emollientia. Odorem grauem in vniuerſum ſpargit. Ad tumores diſcutiendos, vel emolliendos, praecipue glandularum maxillarium et parotidum, imponi ſolet. Quae vires vero admixtis aliis potius, quam Meliloto, videntur adſcribendae. Emplaſtro veſicatorio additum, dolorem ex eiusdem effectu mitiorem reddit.

TRIGONELLA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 576. *Gen. pl. p.* 388.

330.

Pharm. FOENVGRAECI *Semen.*

Trigonella Foenum graecum; leguminibus ſeſſilibus, ſtrictis, erectiuſculis, ſubfalcatis, acuminatis; caule erecto LINN. *Spec. pl. p.* 1095. Foenum graecum ſatiuum C. B. Icon: REGNAULT *Bota-*

t) *Ph. W.* p. 60.

u) Pag. 145.

x) *Ph. Dan.* p. 159. — *Ph. Suec.* p. 102. — *Ph. W.* l. c.

Botanique, *le Fenu-grec.* Pl. annua, crefcens in Galliae auftralis aruis.

SEMEN oblongum, tereti-compreffum, vtrinque truncatum, bruno-luteum, fulco obliquo inftructum, Melilotum olens, amarum. Mucilaginem includit, tam copiofam, vt feminum vncia vna aquae vnciis fedecim lentorem et mucilaginofam naturam, caloris ope, conciliet *y*). Extractum aquofum $\frac{3}{4}$ circiter totius ponderis conftituit, eftque amaricans et odore feminum imbutum. Magis tamen faporem odoremque feruat fpirituofum *z*).

Rariffime ore capitur in decocto, vel infufo; etfi mucilaginofa natura et odor indicet, praeter vires, mucilaginofis communes, refoluentem femini competere. Acquiefcunt vero fomento, vel cataplafmate, ex farina eius parato, quando emolliendi, vel maturandi, funt tumores; et clyfmate, ad eluendam blande aluum. Et ne in hofce fcopos quidem crebro hodie vfurpatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Recipitur hoc femen in VNGVENTA et EMPLASTRA varia, vt OLEVM E MVCILAGINIBVS *a*); VNGVENTVM ALTHEAE *b*); EMPLASTRVM DIACHYLON SIMPLEX *c*).

y) CARTHEVS. *Mat. med.* p. 177.

z) LEWIS *Mat. med.* p. 278.

a) *Ph. Lond.* p. 106.

b) *Ph. W.* p. 218.

c) *Ph. W.* p. 57.

PTERO-

PTEROCARPVS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 533. *Gen. pl. p.* 366.

331.

Pharm. SANTALI, vel SANDALI, RVBRI *Lignum.*

Pterocarpus ſantalinus; foliis ternatis, ſubrotundis, retuſis, glaberrimis; petalis crenatis, vndulatis LINN. *Suppl. plant. p.* 318. Auctore cl. KÖNIG, qui ex patria ſpecimen, cum deſcriptione et ligno, transmiſerat, lignum hoc arbori praefixae tribuit LINNEVS iun. in *Suppl.* HERMANNO *d)* non videtur omnino ignota fuiſſe: nam arborem indicat eſſe ſiliquoſam, floribus papilionaceis affinem. Sandalum rubrum RVMPH. *Herb. Amb. Vol.* 2. *p.* 47.; qui tamen ſtirpem ipſam non vidit, ſed pleraque modo, ab aliis, praecipue ab HERBERTO DE IAGER, recenſita, collegit, propria diiudicatione vſus. Moutouchi ſuberoſa AVBLET. *Guian. Vol.* 2. *p.* 742 *Tab.* 200. huc a LINNEO iun., ob ſimilitudinem florum et fructus, refertur. Arbor altiſſima, in montibus Palicatenſibus Indiae, intra montes Hageri et Kair-Haevram, et in Zeylanicis, habitans *e)*; in Golkonda, in Timor et inſulis circumiacentibus *f)*.

LIGNVM.

d) Mat. med. T. I. p. 236.

e) KÖNIG loc. cit.

f) DE IAGER, in VALENTINI *Hiſt. ſimpl.* p. 386.

LIGNVM. Idem ac lignum Caleaturicum g). Plura ligna rubra Indica perperam Santali rubri nomine veniunt. Santalum dictum, ob conuenientiam odoris fragrantis cum reliquis lignis santalinis. Lignum, dum caeditur, odorem gratum spargit, tanto penetrantiorem, quo vetustior arbor est; quem odorem per tempus et exsuccum seruat, radendo renouandum. Pars vero vnice medullaris arboris in vsum trahitur, dicto nomine; quae, prout seruatur, repraesentat frusta, secundum longitudinem scissa, compacta, rubra, extus nigricantia fere, interne laetius rubra; fibris mox rectis, mox vndatis. Censetur melius, quo floridius, vel pallidius rubrum est. Saturatius rubrum, quale illud est, qnod contusum venditur, vilius iudicatur, vel salino quodam additamento inquinatum.

Omitti commode posset ex medicaminum censu: nempe neque sensus, neque mutationes in corpore morboso, magnam potentiam produnt. Vrus negat, aquam tingi exinde alio colore, quam in flauum inclinante h); alii contra affirmant, aquam inde obscura i), vel grata k), rubedine imbui. Hoc notare non superfluum; quum, teste cl. LEWIS, tingere aquam rubedine, ligno Brasiliano, quod facile

g) Teste DE IAGER l. c. p. 406.

h) LEWIS *Mat. med.* p. 517.

i) CARTHEVS *Mat. med.* Vol. 2. p. 545.

k) BERG. *Mat. med.* p. 906.

cile cum Santalo rubro confunditur, non vero huic, datum sit. Infusum huius generis quidem insipidum et inodorum; sed extractum inde paratum, quod ⅛ pendit, salsum et leuiter adstringens *l*) est; et ipsum infusum vitriolo martis obscurius fit. Spiritus vini autem auidius absorbet tingentes partet, ad ¼ circiter vsque. Adeo rubrum est extractum spirituosum, vt tantillum eius magnam spiritus vini quantitatem rubro grato suffundat; non vero olea, siue expressa, siue destillata *m*), excepto tamen ex horum censu oleo Lauendulae *n*).

In blanda adstringendi efficacia tota eius virtus continetur. Arabes tam hoc, quam reliqua ligna santalina, exercitio artis dicarunt, subscribente illis subsequente aetate; vt de Indorum in eo collocata fiducia, in dysenteria cum Oryzae aqua, in mictione cruenta, vomitu sanguineo *o*), nihil commemorem. Nisi omnino hodie excludatur, vix, nisi coloris causa, amplius fertur, apud hosce, qui gratiam remedii, vel artem celandi medicinam, in rubedine quaerunt.

Pluris facienda in arte tinctoria est, ad texta lanea et lintea, gossypina, sericea, coloranda; quod

l) CARTHEVSER; nisi de ligno Brasiliano loquatur.

m) HOFFM. *Obs. phys chym.* p. 71., qui resinam illud vocat.

n) LEWIS *Mat. med.* p. 518.

o) RVMPH l. c. p. 52.

quod eo ſucceſſu, ſub neceſſario additamento, fit, vt aëris iniurias impune ferant *p*). Scriniarii quoque adhibent lignum, pro ſuppellectili varia lignaria; frequentius tamen in patria, quam alibi, vbi pretium impedimentum ſtruit, et vix, niſi pro opificiis teſſellatis, locum concedit.

Succus ſpeciem ſanguinis draconis ſuggerit *q*).

GEOFFROYA.

LINN. *Syſt. veg. ed.* 14. *p.* 667. *Suppl. plant. p.* 378.

332.

Pharm. GEOFFROYAE IAMAICENSIS *Cortex.*

Geoffroya iamaicenſis; inermis; foliis pinnatis, ſeptemiugis (ad quindena) cum impari; pinnis oblongo-ouatis, acuminatis; racemis compoſitis, terminalibus MIHI. Geoffroea inermis; caule inermi, arboreo, racemis compoſitis SCHREB. in KLINGSOEHR *Diſſ. de Geoffroya inermi, eiusque cortice, medicamento anthelmintico, pag.* 11. *Erlang.* 1788. Geoffroea Iamaicenſis, inermis, *Cabbage-bark-tree, or Worm-bark-tree* WRIGHT in *Philoſ. Tranſ. Vol.* 67. *P.* 2. *p.* 512. *Tab.* 10. Dicitur et *wild Cabbage-tree,* vt diſtinguatur ab Areca oleracea

p) POERNERS *chem. Verſuche u. Bemerk. z. Nutz. d. Färbekunſt*, Vol. 2. p. 96 ſq. — VOGLER, in CRELL'S *chem. Annal.* 1790. Vol. I. p. 195.

q) LINN. *Suppl. plant.* p. 319.

racea L. quae fimpliciter *Cabbage-tree* vocatur. Geoffroea inermis; inermis, foliolis lanceolatis SWARTZ *Prodr. nov. gener. et fpec. veget. Ind. occid. p.* 106. Spigelia, foliis oblongis, obouatis, nitidis, pinnatis; cortice glabro, cinereo; *The Baftard Cabbage-Tree* BROWNE's *nat. hift. of Iam. p.* 367. CHAMBERLAIN *on the efficacy of Cowhage in difeafes of Worms.* Verf. German. *Vom Stizolobium, p.* 21. Arbor procera, fed trunco modice craffo inftructa, in Iamaica frequens, praecipue in planitie graminofa depreffiori, parteque occidentali.

Ligno inftruitur duro, vnde ad ea aedificiorum opera expetitur, quae duratione et firmitate infigni opus habent *r*). Nectaria alliciunt copiam apum, aliorumque infectorum. Sed in primis inclaruit cortice fuo, cuius vis anthelmintica primum, quantum conftat, in infula Iamaica, et quidem praecipue apud nigritas, explorata eft. Dein haec, poft pauca ifta, quae de eo a. 1755. tradiderat cl. DVGVID, Chirurgus olim Iamaicenfis *s*); eaque pariter pauca, quae cl. BROWNE *t*) de eo memoriae reliquit, in Britannia vberius innotuit, literis et commenda-

 tione

r) CHAMBERLAIN loc. cit. p. 20.

s) *Effays and Obfervations phyfical and lit. of Edinb.* Vol. 2. impreff. a. 1770. p. 290.

t) *Nat. Hift. of Jam.* 1756. App. p. 367.

tione cll. RVSH, med. Profefforis in Philadelphia *u*), MAC DONALD, Chirurgi Iamaicenfis *x*), ANDERSON *y*), ex Iamaica Edinburgum praxin fuam transferentis. Praecipue autem ibidem celebritatem fibi acquifiuit, poftquam cl. WRIGHT *z*) ftirpem botanica defcriptione et icone inftrueret, id quod a. 1777. factum eft; additis, quae ipfe de virtutibus eius in Iamaica cognouerat. Succefferunt tempeftiue experimenta medicorum Scoticorum et Anglicorum, nec absque effectu probo exfpectato; licet multi vehementiam, in vomitu et alui purgatione cienda, redarguerint *a*); alii, in diurefi mouenda *b*). Haec in medium prolata incommoda videntur vulgatiorem corticis vfum retardaffe, tam in Britannia, quam extra eam, et in caufa effe, vt vix hactenus in libris de materia medica adoptatus exftet; nec, etiamfi in *Pharmacopoeam Edinburgenfem* c) receptus, in *Londinenfi* d) locum obtinuerit.

Corticis memorantur duae varietates: alter cortex coloris eft multo pallidioris, faporis ceteroquin fere communis, et vehementiorem effectum edit; fcilicet alui deiectiones fluidas, naufeam infignem, tormina,

u) *Med. and phil. Commentaries*, Vol. 1. 1773. p. 328.
x) L. c. Vol. 2. 1774. p. 96 fqq.
y) Loc. cit. 1776. p. 84.
z) Loc. cit.
a) DVNCAN, in *Comment. cit.* Vol. 1.
b) DONALD MONRO l. c. Vol. 2.
c) A. 1783. p. 27.
d) A. 1788.

mina, quin ſubinde deliquia animi, mox poſt eundem ingeſtum, excitat *e*). Alter, qui vulgo praxin medicam in inſulis Americanis intrat, colorem obſcuriorem habet, quem cl. ANDERSON comparat cum colore Caſſiae ligneae; quidni Caſſiae caryophyllatae, cui ſimilior eſt? Ingratum eſt, quod deſcriptiones auctorum de genuino cortice tantopere varient, et quod etiam ſpecimina, quae poſſideo, inter ſeſe haud parum diſcrepent; vnde ſucceſſus in medicina ipſa ſubinde ambiguus euadit. Ampliſſima deſcriptio corticis eſt, quam cl. CHAMBERLAIN, qui ipſe in Iamaica fuit *f*), dedit: nimirum, eſſe cinereum, et ſubinde rubri, vel ferrei, coloris; maculis diſtingui; epidermidem deglubi facile; corticem ſubiectum, ſi ſiccus euaſerit, referre ferrum, rubigine correptum; ſuperficiem internam eſſe cineream; comparatque eam, quoad externum habitum, cum cortice Caſcarillae. Hae notae ſatis bene quadrant in ſpecimina iſta, quae ipſe cl. WRIGHT olim ſecum tulerat ex Iamaica, et mecum, liberali manu, cum tot aliis materiae medicae et florae Iamaicenſis cimeliis, communicauit. Addo, ſpecimina ab eo mihi miſſa, conuexa, pedalem aſſequi longitudinem; diametro, pro aetate rami, differre; item craſſitie, quae aliquando lineam ſuperat; epider-

Hh 3 maide

e) ANDERSON, in *Med. and phil. Commentaries*, Vol. 4. p. 85.
f) Loc. cit. p. 19.

mide demta, ſuperficiem externam corticis minutis colliculis exaſperatam eſſe, internam ſubtiliter ſtriatam; fruſta quaedam vtrinque plane cinerea, vel chalybeo colore tincta, alia extrinſecus vel profundius ferruginea comparere; texturam corticis eſſe fibroſam, et modice tenacem. Recens detractus ſaporem mucilaginoſum, dulcem et inſipidum, prae ſe fert; odorem autem ingratum, ſubnauſeoſum, etiam in decoctione ſuperſtitem; vnde et arbor *Bulge-water-tree* vocata eſt *g*). Amaricantem, ſubauſterum reperio corticem, iam mihi praeſentem. Diſcrepat valde ab hacce deſcriptio iſta cl[i] BONDT *h*); qui Iamaicenſem corticem, innuit, interne Rhabarbarum referre fere, vel colorem ex flauo et viridi mixtum habere, vbi vero lingnum tangat, flauofuſcum eſſe; ſaporis valde amari. Eiusmodi ſpecimina quoque poſſideo; ſed non dubito, eadem ſpuria pronunciare, comparando ea cum Wrightianis. Deglubitur cortex de ramis, non tam annotinis, quam biennibus, vel triennibus.

Diſtinguunt Indi inter arborem maſculam et femineam, quarum illa debilior vi vermifuga: in quo autem verum diſcrimen arborum harum conſiſtat; vtrum varietates, an ſpecies adeo diuerſae ſint? hactenus euinci nequit *i*). Cortex,

g) WRIGHT.

h) *Diſſ. de cortice Geoffroeae Surinamenſ.* p. 17.

i) Vid. de hac re BONDT *Diſſ. cit.* p. 14. et 104. et CHAMBERLAIN l. c. p. 20.

Cortex, prout asseruatur, sensuum scrutinio subiectus, pauca modo effectus indicia prodit. Coniectura fert *k*), narcotica vi efficacem esse; nec aduersatur, quod aluum expediat, quum id in quibusdam aliis narcoticorum exemplis pariter contingat. Manifestius sensus vellicat, praeparatione varia subactus.

Etenim aqua eius destillata subacris est, odore subnauseoso imbuta. Qui odor decocto, quod saturatione fuscum euadit, vt dixi, pariter inest. Inspissando illud, ex corticis drachmis sex extracti aquosi primi, grana sexaginta sex eruuntur, amari, tum nonnihil acris. Tinctura, cum spiritu vini rectificatissimo et eadem, quam dixi, quantitate corticis parata, colorem vini Rhenani generosi habet, et extracti spirituosi primi grana viginti octo praebet, modice amari, acris tamen haud parum. Acrimonia singulorum tenacius ori inhaeret; praecipue autem extracti spirituosi secundi, quod adeo Hydropiperi vix acrimonia cedit. Arctus nexus inter gummosas et resinosas partes obtinet. In miscela cum solutione aquosa vitrioli martis enascitur ex puluere color purpureus, parum lutescens, neutiquam vero niger *l*).

In lumbricis necandis et expellendis potestas eius nominatim explorata. Laborant hisce magna

k) WRIGHT l. c. p. 509.

l) Hasce, aliasque encheireses tradit cl. KLINGSOEHR *Diss. cit.* §. 6. 7.

caterua nigritae inſularum Americanarum; ſed ſaepiſſime, abigere iſtos hocce cortice, ſuccedit. Nec dubitatur, etiam infantibus eundem ingerere *m*). Subinde tamen irrita reddunt experimenta ſua pertinacia *n*), vel aſſueſcit natura medicamini *o*): vt vel ad alia diſcedere oporteat, vel alia commoda connubia facere. Qui de nauſea, vomitu, alui purgationibus fortioribus, aliisque incommodis, queruntur, ſub vſu obuiis *p*): confuſione forſitan corticum ſibi imponi paſſi ſunt; vel doſi nimia, nec aetati opportuna. Vbi nigritarum vel ignorantiae, vel temeritati, res committitur: non mirum, delicti poenas aegros luere. Commune et habet hic cortex cum aliis remediis, vt initio aegrius feratur: hinc plerumque initio vomitiones, aluique deiectiones, poſtea non percipiendae, dum in progreſſu natura eidem aſſueſcat. Rarior eſt obſeruatio, illum, loco excretionum dictarum, diureſin potentius pellere *q*). Tanto maioris intereſt modum exhibendi illum probe noſſe.

Confert, initium parua doſi facere, et eandem augere, donec aeger nauſeam percipiat. In pulue-
rem

m) MAC DONALD, in *Med. and phil. Comment.* Vol. 2.

n) CHAMBERLAIN p. 30.

o) WRIGHT l. c. p. 510.

p) *Med. and phil. Comment.* Vol. 1. p. 329. — WRIGHT loc. cit. p. 511

q) DONALD MONRO, in *Med. and phil. Comm.* Vol. 2. p. 98.

em cortex facile conteritur, et ſpeciem pulueris alappae prae ſe fert. Homo robuſtus eius initio rana triginta, iuuenis grana viginti, infans biennis, el triennis grana, decem, fert; infans anni vnius dimidium; quod valet et de reliquis praeparatis, in ac aetate *r*). Hac forma datus, praecipue cito luum laxat; ſed non aeque certo vermes tum necat, c in decocto. — Decoctum parari poteſt, ex corticis vncia vna, in vnciis triginta duabus (*a quart*) octa; donec colorem ambrae, vel vini Maderaici, ſſumat *s*); vel *t*), donec ſuperſint vnciae octo (*boied to half a pint*). Colato liquido ſaccharum addiur. Huius robuſtus quatuor cochlearia capiat, iuenis tria, infans dictae aetatis vnum *u*). Mane, er tres, vel quatuor, dies, capiantur doſes dictae *x*); iſſi neceſſitas requirat, vt diutius vſus continuetur, n octo, vel nouem, doſes vsque, quod rarum eſt *y*). Placet et decocti alia dandi ratio, ſcilicet ex corticis nciis duabus et dimidia, et aquae quartis duabus, d libram ciuilem vnam et dimidiam coctis; cuius olatae primo mane adulto detur cochleare vnum, ecundo cochl. vnum et dimidium, ſenſim aſcenlendo ad cochlearia quatuor, vel quinque, et con-

Hh 5 tinuando

r) WRIFHT p. 509. *s*) WRIGHT.

t) Secundum conſilium DONALDI MONRO, in *Med. and phil. Comment.* Vol. 2. p. 96.

u) WRIGHT.

x) CHAMBERLAIN l. c. p. 23. *y*) IDEM.

tinuando octo, vel nouem, diebus *z*). Decocti creberrimus vſus fit in America et efficaciſſimus; ſed non diu ſeruari poteſt, antequam corrumpatur. — Syrupus ex hocce, dupla quantitate ſacchari addita fit; ſeruarique hic impune, per aliquot annos, poteſt et capi eadem doſi, ac ipſum decoctum *a*). Eſt *b*) qui hanc formam reliquis corticem dandi praeferat. — Extractum euaporatione decocti in balneo mariae conficitur. Tanta huic efficacia inſidet, vt nonniſi granis eius tribus adultus indigeat, et grana quinque robuſtum vehementius afficerent, et pluries in eo aluum ſoluerent; dein tamen grana modo decem eundem effectum exſererent *c*). Cl. WRIGHT non meminit neceſſitatis, vel ſubiungendi, vel interpolandi, purgantia. Commodum tamen aliis viſum, poſt vſum decocti, per plures dies continuatum, doſin Ialappae, cum paucis granis Calomelanos, ſubiungere; vnde plerumque vermes ſeceſſerunt, vel viui, vel mortui *d*); vel interſerere Ialappam, Rheum, ſal Glauberianum, vel, quod praeſtat, olei Ricini vnciam vnam. Die autem, quo capiatur purgans, oportet corticem Geoffroyae huius omittere *e*).

Multa

z) ANDERSON, in *Comment. cit.* T. 4. p. 87.

a) WRIGHT.

b) RVSH *Comm. cit.* Vol. 1. p. 328.

c) WRIGHT loc. cit. *d*) ANDERSON l. c. p. 88.

e) CHAMBERLAIN l. c. p. 23.

Multa vero incommoda exſurgunt, ſi aqua frigida bibitur durante effectu huius medicinae, vt nauſea, vomitiones, febris. delirium; item ſi doſis modum exceſſit. Tum copia aquae calidae ingeſtae eluendus eſt ventriculus; multum illico olei Ricini, purgandi ſcopo, hauriendum, et ſuccus Limoniorum large potui vulgari admiſcendus, cuius vis hic, vt acidorum cum opio, iuſto largius capto, ſumma *f*) eſt. Caſu dubio in febribus, quae corticem Peruuianum ferunt, e re eſt, vtrumque corticem commiſcere; item quando, exeunte febre, ſuſpicio vermium latentium ſeſe exſerit *g*). Notatu digniſſima ſunt experimenta, ſub moderamine cl[i] WENDT; Erlangae *h*) inſtituta, in infantibus, quatuor, ad nouem, ſupraque, annorum, forma pulueris cum ſaccharo, vel pilularum ex extracto, item ſubinde in miſcela Rhei et ſalini, inſtituta; ex quibus apparet, corticem hunc lumbricos quidem et aſcarides, neutiquam vero taeniam *i*), ſubigere.

f) WRIGHT l. c. p. 501.

g) WRIGHT, in *Lond. med. Journ.* 1787. p. 256.

h) KLINGSOEHR *Diſſ. cit.* §. 10.

i) Loc. cit. §. 11.

333.

Pharm. GEOFFROYAE SVRINAMENSIS *Cortex.*

Geoffroya ſurinamenſis; inermis; foliis pinnatis quadriiugis, cum impari; pinnis oualibus, obtuſis; racemis compoſitis MIHI. Condidi hancce deſcriptionem ex ampliori cl[i] BONDT *k*): qui ipſe tamen non viuam plantam examinauit; ſed ramulos floriferos et foliiferos, vel ſpiritui vini inditos, vel ſiccos. Geoffraea ſurinamenſis; inermis; foliolis oualibus, obtuſis, ſ. retuſis; carina dipetala BONDT *l*). *Wewe* Indis, *Blakke Cabbès*, vel *Wormhoude*, i. e. Cortex anthelminticus, Nigritis.

Corticis prima notitia debetur Americano cuidam ſacerdoti et medico, nomine MACARI; qui ipſe eodem a. 1770. ſeruo nigritae, a vermibus conuulſo et occoecato, auxilio fuit. Hunc ſalutarem effectum conſpiciens cl. VAN STVYVESANT, qui praxin medicam tum in Surinamia exercuit, a meritiſſimo NEPVEV, tunc Surinamenſis coloniae Gubernatore, precibus impetrauit, vt, ſoluta liberaliter pecunia, eiusdem cognitionem redimeret. Sic ad experimenta ipſius dicti medici res proceſſit. In Europa

k) Quae comparet in EIVSD. *Diſſ. de cortice Geoffreae Surinamenſis*, cum Tab. Lugd. Bat. 1788.

l) Loc cit. p. 13.

Europa vero primum cortex in manus pharmacopolae Vltraiectini IVLIAANS peruenit, vna cum exemplis ipſius ſtirpis; vnde copia facta fuit cl° VOLTEREN, Profeſſori medicinae Lugduno - Batauo, IVLIAANS M. D., DE MAN, RVMPEL, aliisque medicis Belgicis, illum apud aegros bene multos explorandi, acceſſit horum a cl° BONDT collectis hiſtoriis numeroſis, proprium eius in rimando cortice, eiusque ſtirpe, quoad varios reſpectus laudabile ſtudium.

Cauendum maxime, ne confundatur cum cortice quodam, a nigritis *Tinkihoude* dicto; qui inſtar cocculorum Indicorum, piſces inebriat. Nec minori noxa venditus fuit, ſub veri nomine, cortex Mezerei *m*). Genuinus cortex, ex trunco, vel ramis, detractus, diſcinditur in fruſta longitudinalia, plana, pedem ſupraque longa, et pollices aliquot lata, ponderoſa, craſſitiei notabilis, et diuerſae, vel pro arboris aetate, vel parte, a qua ſeparatus fuit. Colorem habet extrinſecus cinereum, ex lichenibus innatis; quibus ſeparatis, epidermis comparet rubra, purpurea, fuſca, intermixto cinereo, pro varia aetate. Sub hacce compages conſpicitur filamentoſa, lamelloſa, coloris ferruginei, dulceſcentis, cum intermixtis ſtriis, maculisque, profundius coloratis, rubris, fuſcis. Tranſuerſali ſectione ſplendet et variegatus eſt. Prope lignum colore

m) BONDT l. c. p. 18.

colore tingitur atro-purpureo, vel variegato, ve punctis albicantibus interfperfo. In puluerem contritus exhibet colorem pallide cinamomeum. Odoris expers, nifi recens, qui naufeofum odorem fpirat; faporis leuiter amari et nonnihil aufteri. Manifeftior tamen amarities fentitur in ftrato atro purpureo, qui cortici contiguus eft *n*).

Deftillatione humida prodit aqua, oleo omni carens, etfi nonnihil lactefcens; odoris naufeofi faporis fatui *o*). Decoctum aquofum faturatius poft colationem fufco-rubrum eft. Protrahitur autem coctio per duas faltim horas, vt omne efficax eruatur. Extractum, inde paratum, faporem valde amarum et acerbum habet, et fub infpiffationem fpirat odorem amygdalarum amararum. Vnciae corticis octo erogant extracti huius, mollis, inftar mellis, vnciam vnam cum drachmis duabus, praeter pellicularum drachmas fupra tres. Tinctura fpirituofa, profunde rubra, refinam dimittit, ex corticis vnciis octo ponderis drachmae vnius cum granis viginti quatuor, friabilem, amaricantem. Terrae rhabarbarinae, f. felenitis ex terra calcarea et acido Acetofellae, quaelibet vncia corticis continet grana decem *p*). Taceo ea, quae deftillatione

ficca

n) BONDT.

o) BONDT l. c. p. 20.

p) BONDT.

icca eruta fuerunt *q*), vtpote minus vſui medico ccommodata.

Pleraque experimenta a viris, modo laudatis, n lumbricis inſtituta ſunt; vt tamen etiam aſcaridibus cortex infenſus ſit; quin, caſu ſingulari, taeniam fruſtulatim, vel per articulos, expulerit *r*). Summam vero vim exercet in lumbricis necandis et exturbandis; qua in re vix efficacius aliud agnoſcit remedium, et nociuo omni effectu caret, modo prouideatur. Iuuat et tum, quum multa anthelmintica fruſtra antea tentata fuerunt *s*).

— [Marburgi quoque in inſtituto clinico, ſub cli MICHAELIS moderamine, virtus contra aſcarides, nouem caſibus, ſeſe comprobauit *t*).] —

Vna cum vermibus pituitae immenſam molem ſurſum, vel deorſum *u*), eliminat; vt et fuerit, qui in hac re praecipuam vim quaereret *x*). Sic tamen nidi verminoſi efficaciſſime deſtruuntur, et praeuertitur, ne vermium noua pullities fiat. Praeter haſce euacuationes, quarum alui ſolutio modica crebrius incidere ſolet, lotii vias manifeſtius afficit.

Nempe

q) BONDT l. c. p. 18 ſq.

r) Loc. cit. p. 89.

s) Loc. cit. p. 54. 58. 62. 81.

t) Vid. EGGERT *Comment. de virtute anthelmintica Geoffraeae ſurinamenſis*, Marburg 1791. p. 50 ſqq.

u) BONDT loc. cit. p. 40..

x) DE MAN loc. cit. p. 65.

Nempe aliquando impetuose mictionem ciet, et molestissimum vesicae tenesmum et stranguriam subinde creat *y*). Quum mortui saepe vermes, cortice capto, secedant, et aliquando viui protinus fugam, eo ingesto, capiant: videtur virosa potius quadam natura ipsos vermes aggredi, quam euacuando effectum suum praestare. Vtut vero tutum sit: aliquando tamen turbas, haud spernendas, excitat, nauseas scilicet et vomiturítiones, item anxietates, nonnunquam diras *z*). Contigit hoc, vel a iusto maiori dosi; aut aluo stricta, nec sub eius effectu soluta; item in corporibus strictioris habitus. Laxa contra et pituitosa corpora, vti infantum, minus hisce incommodis opportuna sunt. Molestus est quoque aliquando in sensilioribus vesicae tenesmus. Et ipsa muci intestinalis per anum iactura tormina aliquando suscitat, alui tenesmos, cum striis sanguineis, muco intermixtis *a*).

— [Recentioribus autem aliquot experimentis haud spernenda huius corticis contra ipsam taeniam efficacia constitit *b*). Nimirum virgo, viginti duorum annorum, post frustra capta decantatissima quaevis et vehementissima remedia anthelmintica, ad infuso-

y) VOLTELEN loc. cit. p. 40.

z) VOLTELEN l. c. p. 41. — RVMPEL l. c. p. 65.

a) VEIRAC apud BONDT p. 73.

b) A. I. SCHWARTZE *Diss. Obss. de virtute corticis Geoffraeae surinamensis contra taeniam.* Goetting. 1792.

fuſo-decoctum corticis Geoffroyae noſtrae confugit, eo euentu, vt, vna cum pluribus fruſtis, plures vlnas longitudine ſuperantibus, integram taeniolam ſeſquiulnarem deiiceret, et poſthac moleſtiarum quarumuis expers maneret. Alia, duodeuiginti annos nata, pari ſucceſſu, ab integra taenia, vna cum pluribus lumbricis, liberata fuit. Nec in ancilla, viginti quinque annorum, cortex noſter ſpem fefellit: permagna enim taeniarum fruſta illa excreuit; omniaque verminoſa ſymtomata poſtea conticuerunt. Omnes vero vſae ſunt infuſo-decocto, methodo cl[i] THVESSINK, de qua paullo poſt ſermo erit, parato.] —

Varia, quae ſub adminiſtratione corticis huius contra vermes ſeſe exſerunt, phaenomena, anſam dederunt, adhibendi eam in variis quoque morbis chronicis, vermium ſodalitio carentibus. Nec euentus ſpem fefellit. Etenim valuit, vbi labes gaſtrica, cruda, pituitoſa, ſubfuit; in colluuie ſeroſa, ſolidorum relaxatione, humorum inertia; ſpeciatim in obſtructionibus lentis, febre quartana, leucophlegmatia, anaſarca, chloroſi, nephritide pituitoſa, aſthmate humido mucoſo *c*). Ita in tuſſi conuulſiua et numerus et vis inſultuum deſaeuiit, et ſcreatus pituitae leuati ſunt *d*). In hydrope, tam

c) VOLTELEN apud BONDT l. c. p. 40.

d) Loc. cit. p. 74.

tam anafarca, quam faccato, faepe quidem fruftra tentatus, faepe emolumentum dubium praeftitit; fed vifa tamen eiusdem cum aliis hydragogis mifcell idonea *e*). In vniuerfum in hoc cortice, praeter incidendi et attenuandi vim, infignem tonicam agnofcit inclytus Haaganus medicus A THEVSSINK *f*).

Mutari poteft forma modusque, corticem huncce dandi, pro voluntate aegri, multipliciter. Nemo exempla vberiora huius rei dedit, quam cl. VOLTELEN. Acquiefcere tamen licet decocto, vtt pote fatis efficaci: cuius formula effe poterit haec: Rec. Corticis Geoffroyae Surinam. drachmas tres. Coque in Aquae communis q. fatis. Colaturae vnciarum octo admifce: Aquae Flor. Naphae, vel fimilis, vnciam vnam. Adultus hoc totum pro dofi fumat mane; ab anno 12 ad 20, duae tertiae partes conducunt; ab anno 6 ad 12, dimidium, pueris a 2 ad 6, vna tertia fufficit. Intra quatuor dies vermes plerumque fecedunt; quodfi vero non contingat, expellente opus eft *g*). Quibusdam placuit, decoctum faturatius exhibere, e. c. vt pro colaturae libra vna, corticis vnciae duae fumerentur *h*) vel pro colaturae vnciis octo, corticis vncia vna *i*).

Sponte

e) Loc. cit. p. 75.

f) In *lit.* d. 25. Aug. 1790. ad cl. BLVMENBACH, ab hocce mihi amice oblatis.

g) VEIRAC apud BONDT p. 67.

h) Loc. cit. p. 43. 82. *i*) Pag. 53.

ſponte patet, et hic ſine limato medici iudicio aegrum ſalutari euentu potiri non poſſe. Syrupi grati, e. c. ſyrupi corticis Aurantiorum, additamento, palato magis conſulitur. — Cl. A THVESSINK *k*) aquae ſpiritum vini pro decocto addit: ſcilicet ita, vt corticis huius vnciae duae coquantur in aquae pintis duabus (puto Gallicis), additis ſpiritus vini vnciis quatuor, per quatuor horas; donec pinta vna circiter remaneat.

— [Cl. SCHWARTZE, in experimentis, ſupra relatis, corticis vncias duas cum aquae libris duabus et ſpiritus vini vnciis quatuor infundendas, per ſex dies digerendas, et tum demum decoquendas curauit, donec colaturae libra vna remaneret *l*).] — Huius primo die vnciae duae ter, per ſubſequentes horas, mane exhibentur, vnde duae, vel tres, modo alui deiectiones plerumque, cum exigua nauſea; ſecundo die, dum eadem quantitas praebetur, manifeſtior nauſea incidit, raroque aeger vomit, ſed foeces aluinae pituitoſae redduntur; tertio die reliquum per cyathos capitur, vnde vnus, vel alter, vomitus cum deiectionibus pituitoſis et verminoſis (ſi vermes praeſto ſunt); quarto die purgans rudius, ex reſina Ialappae et Calomelano, offertur; quod ipſum immenſam copiam pituitae et vermium necatorum euacuat, in ſolatium aegri haud

 mediocre.

k) Loc. cit.

l) *Obſſ. cit.* p. 7.

mediocre. Et fucceffit haecce medelae ratio, reli-
quis anthelminticis irrito adhibitis.

Extractum aquofum ad grana viginti quatuor
admitti poteft; quod ipfum vel teritur facchari ea-
dem quantitate, vel aqua Menthae foluitur, vel in
pilulas compingitur *m*). Valde extollitur extractum
fpirituofo-aquofum, in affectionibus pituitofis, fcro-
fulis et obftructionibus glandularum *n*). — Locu
quoque eft tincturae, ex corticis vncia vna et fpiri-
tus vini vnciis octo, ad guttas fexaginta, fupraque
— Item refinae, faccharo mixtae, infantibus,
granis tribus, ad octo; adultis, ad fcrupulum vnum
vsque. — Puluis rarius exhibitus fuit, e. c. cum
extracto Abfynthii, in pilulis; quo tamen validiu
vifum electuarium, ex puluere hoc et robe Ribefio-
rum *o*). — Prodeft etiam infufum vinofum. — Ad
debellandas afcarides plurimum confert, corticem
in clyfmate exhibere, ex corticis vncia vna, in aqua
ad colaturam vnciarum fex, cocta, et addita melli
vncia vna *p*).

Prouti vero, vt fupra iam innui, nifi fola haec
medicina vermes eliminari queant, e re eft, quarto
die laxans fubiungere, e. c. ex Rheo: ita artis par-
ter eft, in chronicis malis combinare cum cortice
fecundum conditiones diuerfas, varia commoda, quo-

ru-

m) Vid. e. c. BONDT *Diff.* p. 43 fq.

n) THVESSINK loc cit.

o) BONDT pag. 91.

p) Loc. cit. p. 45.

um et exempla nonnulla ſuppeditaui. Alia auxi-
ia deſiderat vehementior ipſius medicaminis effectus,
nxietates, nauſea, vomitus, quibus vel diminuta
loſis, vel purgans additum, vel aromata, carmina-
iua blanda, antiſpaſmodica, ſubueniunt; ſicut
mollientia mucilaginoſa et oleoſa moleſtias viarum
rinariarum tollunt.

ORDO XXV.

LOMENTACEAE, s. PAPILIONACEIS AFFINES.

CASSIA.

LINN. *Syst. veg. p.* 326. *Gen. pl. p.* 206.

334.

Pharm. α, SENNAE ALEXANDRINAE *Folia*: *Folliculi.*

β, SENNAE ITALICAE *Folia.*

Cassia Senna; foliis seiugis, subouatis; petiolis eglandulatis LINN. *Syst. veg. p.* 327. α, Senna alexandrina, s. foliis acutis C. B. MORIS. *Hist. pl. T.* 2. *p.* 201. *Sect.* 2. *Tab.* 24. *fig.* 1. β, Senna Italica, s. foliis obtusis C. B. MORIS. *l. c. p.* 200. *Sect.* 2. *Tab.* 24. *fig.* 2. REGNAULT *Botanique, le Sené.* Monographiam huius, cum icone eximia, praestitit SALVADOR SOLIVA, in *Disertacion sobre el Sen de Espanna. Madrid* 1774. Planta annua. Prior crescit sponte in Aegypto superiori q), etsi, quod mirum, ab ALPINO non memoretur; et, teste BLONDELIO r), etiam in Arabia, circa Mocham.

q) HASSELQVIST.

r) In SAVARY *Diction.* T. 2. p. 1537.

cham. Alteram, quae in Italia, item Gallo-prouincia, crefcit, ex priori fieri cultura, affirmat cl. GOUAN s).

Breuius perfungar confideratione *Sennae Italicae*, quae quidem aliquando a mercatoribus alteri fubftituitur. Praerogatiuam FALLOPIVS t) Italicae iam tribuit, vtpote vtplurimum recentiori, et pro noftra temperie aptiori. Plerique tamen auctorum virtute eam debiliorem altera declarant. Sefe opponit huic iudicio cl. SOLIVA, demonftratum cupiens, vtrique eandem efficaciam competere; quin, effecit fua commendatione in Hifpania, vt ibidem Italica vberius coleretur. Cui rei mandatum regium fauit; ita vt in venditionem lucrofam cultura tranfierit u). Sufficere hanc ipfam, altera etfi nonnihil debiliorem, ita vt dofi quarta parte maiori opus fit, nupera experimenta numerofa cll. COSTE et WILLEMET x) vlterius edocuerunt; quin, eo praeftare, quod torminum longe minus excitet. Ita cl. WRIGHT y) eadem dofi et eodem fucceffu Italicam, ac alteram, in infufo exhibuit. Vncia vna huius gummofarum partium drachmas tres praebet;

 refino-

s) In literis ad SOLIVAM l. c., qui ipfe rei fubfcribit.

t) *De fimpl. purg.* c. 59.

u) *Gazette falutaire*, 1777. p. 19.

x) *Effays fur quelques Plantes indigènes medicinales*, à Nancy, p. 25 fq.

y) In *London Medical. Journal*, 1787. P. 3. p. 237.

resinosarum, vltra scrupulos duos. Infusum eius aquosum nauseosi pariter odoris est; nec desunt vestigia olei istius, paullo post de altera Senna describendi. Infantibus hydropicis huius drachmae duae, ad vnciam, vel sesquiunciam, in infuso datae. Nec nocuit puerperis, partu difficili debilitatis *z*).

Subinde Sennae, praecipue Italicae, foliis surrogantur folia *Coluteae arborescentis;* arboreae, foliis obcordatis LINN. *Spec. plant. p.* 1045. (Germanis, *Deutsche Senne*); quod, quatenus fraus est, reprehensione omnino dignum est. Attamen nec haec, contra quorundam opinionem *a*), purgandi potestate destituuntur; inuento, tanto maioris faciendo, quum, in australibus Europae crescens, hiemes nostras in hortis facile ferat. Substitui verae Sennae posse, experientia sua iam cognouit TH. BARTHOLINVS *b*). Nimia foliorum in aqua ebullitione purgandi perditur vis: vnde infusum praestat; sed non nimis forti expressione subiuncta, ne rudiores et resinosae partes transeuntes tormina molesta creent *c*). Fumus foliorum, instar Tabaci haustus, pituitam oris et narium prolicit. Speciali casu superstitem, post apoplexiam pituitosam, grauitatem capitis, cum mentis debilitate, sufflaminauit *d*). Sed

z) COSTE et WILLEMET l. c.

a) E. c. LÖSECKII *Mat. med.* p. 126. Ed. 4.

b) *Med. Dan. domest.* p. 229.

c) COSTE et WILLEMET l. c. p. 27 sqq.

d) Loc. cit. p. 29.

Sed transgrediar ad *Sennam Alexandrinam*.

FOLLICVLI eius, siue legumina, compressa, seminibus oblongis, hodie fere omnino ex penu medica exulant. Ab Arabibus autem, SERAPIONE et MESVE, item ab ACTVARIO, qui Graecorum primus Sennam memorat, foliis silentio pressis, fructus vnice mentio fit, tanquam purgantis eximii. Ad virtutes MVHAMMEDIS pertinet, quod omnium primus Sennam produxerit, et Tithymalo, pro aluo eluenda, substituerit *e*). Galli inter nuperiores in vsum iterum folliculos reuocarunt. Hique et a foliorum odore saporeque ingrato immunes sunt, et minus, quam illa, torminibus subsequuturis molesti *f*). Paullo vero debilius, quam folia, purgant *g*).

In Aegypto Sennae mercatura nonnisi vni ex primatibus, cui ex pacto locata fuit, conceditur. Hic a rusticis collecta folia recipit; deinque, partitione in tres portiones facta, per Massiliam, Liburnum, Venetias, Europaeis vendit *h*).

Sapor FOLIORVM nauseosus, amaricans, subviscidus; odor pariter ingratus, praecipue si infusum olfacias. Infusum aquosum coloris profunde

e) REISKE *Misc. obs. ex Arabum monumentis*. Leid. 1746.

f) SPIELM. *Mat. med.* p. 647.

g) LIEVTAVD *Précis de la Matière medicale*, p. 293.

h) HASSELQVIST'S *Resa*, p. 535.

lutei eſt. Nempe aquae facile vires ſuas impertiunt, idque definita proportione tantum; ita vt non augeatur efficacia, etiamſi maiori quantitate addantur. Drachmae eorum duae ſufficere pro aquae vnciis quatuor, exiſtimantur *i*). Plus gummoſarum partium illis inhaeret, quam reſinoſarum: vt adeo NEVMANNVS *k*) ex vncia vna foliorum extracti gummoſi vnciam dimidiam cum granis decem, et ex reſiduo extracti ſpirituoſi grana viginti octo, elicuerit; CARTHEVSERVS *l*) autem illius circiter quartam, huius octauam, partem. Ratio et habenda eſt olei vnguinoſo-aetherei, cuius grana circiter ſeptem ex vncia vna foliorum deſtillatione eruta, ſpecifico nauſeoſo odore, et ſapore Sennae, imbuti; a quo et praecipua virtus purgans deriuata *m*). Experimenta plura chemica alibi legi poterunt *n*).

Ad efficaciora, etſi paullo lentiora, purgantia pertinet; crebroque etiamnum, praeprimis ab Anglis et Suecis, praeſcribuntur; parcius a Germanis, aliisque gentibus. Vim purgantem ſeſe in infantem lactantem exſerere, ſi nutrix iisdem vſa ſit, compertum *o*). Quamuis multi in acutis febribus, imo

i) GREW *Experiments*, in *Anatomy of plants*.

k) *Chymie*, B 2 Th. 4. p. 220.

l) *Mat. med.* T. I. p. 583.

m) CARTHEVS. l. c. p. 584.

n) In SENNERI *Diſſ. de Senna*, Altdorf. 1733. p. 12 ſqq.

o) BERGIVS, in *Veckoſkrift för Läkare*, Vol. 4. p. 382.

imo inflammatoriis, vſum concedant: nolim, in hiſce folia adhiberi; quoniam, me etiam iudice, humorum circuitum accelerant, et aeſtum augent. Non ſuperfluam igitur habeo admonitionem, a cl° GEOFFROY p) adiectam, de omittenda Sennae, in hiſce febribus, item haemorrhagiis et morbis pectoris, adminiſtratione. Hinc et cl. HILLARY q) nullo dyſenteriae ſtadio, qualiscunque ſit forma, eam probat; quum inflammationem augeat.

Flatus, torminaque ciëre, communis fere omnium querela eſt, quae ipſa a tenerioribus hominibus, ſub initium, vel ſub vigorem effectus, ſentiuntur. Vulgo STIPITES foliorum culpae rei exiſtimantur: ſed liberant eos ab hac experimenta, crebro a cl. BERGIO r) cum ſtipitibus ſolis, aqua infuſis, repetita; ſecundum quae aequae efficaces, nec magis in torminibus excitandis infeſti, quam folia, agnoſcendi ſunt. Hinc et *Pharmacopoea pauperum Stockholmienſis* s) praeciſe foliorum cum ſtipitibus copulam requirit. Praeuertitur vero hiſce incommodis, vel ſufficienter Sennam diluendo, vel addito aromate; vel, ſi in decocto cum aliis deſideratur, addendo tantum Sennam ſub finem coctionis. Quod Braſilienſes Yquitayam, ſ. Scrofulariam aquaticam

L.,

p) *Traité de la Mat. med.* T. 3. p. 19 ſq.

q) *Diſ. of Barbados*, p. 217.

r) *Mat. med.* p. 339.

s) A. 1776. p. 14.

L., eodem ſcopo adiicere ferantur, ſupra *t*) iam indicaui.

In puluere rariſſime exhibetur. Sunt tamen, qui a ſcrupulo, ad drachmam vnam *u*), imo duas *x*), concedant. Infuſum, bulliente aqua factum, optimam formam conſtituit. Pro colatura aquae vnciarum octo Sennae drachmam vnam ſufficere *y*), haud exiſtimauerim. Praeſtat, vnciam dimidiam, vel drachmas ſex, Sennae, pro colatura vnciarum ſex liquidi, vſurpare, ſub acidi Tamarindorum, vel cremoris tartari, vel citri, Mannae, aromatis et ſyrupi cuiusdam grati, connubio; et huius partitas doſes, donec effectus deſideratus contingat, capere. Ita, quum gratiae conſulitur, tum virtuti; praeeuntibus variis pharmacopoliorum Anglicorum formulis. Domeſticum eſt non ingratum, folia Sennae in iuſculo prunorum, addito tantillo Cinamomi, macerare. Coctione diuturniori decreſcit vis purgans. Nam extractum aquoſum inſpiſſatum vix tanta efficacia operatur, ac quarta pars infuſi, vel decocti, vnde paratum fuerit; vel aequale pondus foliorum in puluere *z*). Quibusdam et menſtruum ſpirituoſum placuit, quod ipſum iis opportunum, qui ſpirituoſis adſueuerunt.

PRAE-

t) Sub n. 285. p. 225.

u) GEOFFROY. *x*) ALSTON.

y) ALSTON *Mat. med.* T. 2. p. 228.

z) LEWIS *Mat. med.* p. 539.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM FOLIORVM SENNAE *a*). Rari vſus, cuius pretium iam determinaui. Nunquam ſolum, ſed mixtum cum aliis, datur.

DECOCTVM TAMARINDORVM C. SENNA *b*). Ex Tamarindis et cryſtallis tartari, coctis, additis dein foliis Sennae, aqua Cinamomi, ſyrupo Violarum.

INFVSA varia cum aqua: INFVSVM SENNAE *c*), ex Sennae foliis et Zingibere; INFVSVM SENNAE COMMVNE *d*), ex Senna, cryſtallis tartari, ſeminibus Cardamomi. INFVSVM SENNAE LIMONIATVM *e*), ex Senna, flauedine corticum Limoniorum recentium et ſucco eorundem, Londinenſibus Medicis in haud exiguo pretio eſt.

TINCTVRA SENNAE *f*), ex Vuis paſſis, Senna, ſeminibus aromaticis et ſpiritu vini tenuiori. TINCTVRA SENNAE COMPOSITA, vulgo ELIXIR SALVTIS *g*). Mutata formula redit in *Ph. Ed. nouiſſ. h*).

ELECTVARIVM LENITIVVM *i*). Nonnihil diuerſum illud *Ph. Edinb. k*). Nimia farragine diſplicet illud FLORENZOLAE *l*). Singula, inter varia alia blan-

a) *Ph. W.* p. 86.
b) *Ph. Ed.* p. 56.
c) *Ph. Ed.* p. 57.
d) *Ph. Lond.* p. 62.
e) *Ph. Lond.* p. 63.
f) *Ph. Lond.* p. 72.
g) *Ph. Ed.* p. 47.
h) Pag. 85.
i) *Ph. Lond.* p. 97.
k) Pag. 77.
l) *Ph. W.* ed. 1771. p. 47; — [hinc in editione nouiſſima a. 1786. p. 42. alia ſimplicior formula eidem ſubſtituta.] —

blandiora purgantia, dulcia, cum aromate, et Sennam comprehendunt. Edinburgense praecipue eximium et grate purgans est: si repetitione opus, ad cochlearia duo pro Thea, iteratis vicibus; vel ad vnciam vnam, si vnum praebium placet.

335.

Pharm. CASSIAE vulgo, s. CASSIAE FISTVLARIS Angl., *Pulpa.*

Cassia Fistula; foliis quinqueiugis, ouatis, acuminatis, glabris; petiolis eglandulatis LINN *Spec. pl. p.* 540. Cassia Fistula alexandrina C. B. COMMEL. *Hort. Amstel. T.* 1. *p.* 215. *Tab.* 110., vbi ramus foliiferus modo depingitur. Cassia Fistula RVMPH. *Herb. Amb. T.* 2. *p.* 83. *Tab.* 21. elegantissima. Alia icon in REGNAULT *Botanique, la Casse.* Cassia fistula, Chaiarxambar vocata ALPIN. *de plant. Aegypti p.* 3. cum *ic. p.* 7., vbi totius arboris effigies. Conna *Hort. Malab. T.* 1. *p.* 37. *Tab.* 21. Arbor procera, crescens in India vtraque et Aegypto.

Celebris, ob legumen, quod pulpam cassiae pharmacopolis erogat. Est hoc teres, ad pedem vnum, imo subinde duos, longum, et pollicem latum; interne septis distinctum. Initio ex arbore pendens viride et molle, dein fuscum euadit et nigrum lignosumque. Inter septa includitur pulpa nigra,

nigra, dulcis (cuius vnice caufa fructus feruatur), et femen durum in quolibet loculo, fubrotundum, compreffum, nitens, ferrugineum. Indiae orientalis legumina fiftulas exiliores, tenuiores, glabriores, conftituunt. Quae vero hodie in Europam mittuntur, ex America calidiori proueniunt. Proftat infignis arborum copia in infulis St. Dominici et Ioannis de portu, vnde in Hifpaniam transferuntur; et harum fructus nulla in re cenfentur orientalibus virtute inferiores *m*). Quin, breuitas viae praerogatiuam illis prae hifce afferre videtur; quippe quum iftae tanto recentiores haberi queant. Caffia infuper, ab aliquot retro annis Maffiliam translata, ex Martinica vnice proueniffe, fertur *n*). Interim funt, qui pulpam Caffiae Indiae orientalis dulciorem, minusque acrem, exiftimant *o*). In Aegypto legumina ante maturitatem decerpta, in aedes, arctiffime claufas, transferuntur, et per ftrata, pedis dimidii altitudine, interpofitis foliis palmae, diftribuuntur. Ianua optime claufa, die poftero et fequenti aceruus aqua confpergitur, et fic per quadraginta dies, ad nigredinem vsque, relinquitur. Damnandus autem aliorum modus, legumina in terram

m) MONARDES *de fimpl. med.* p. 370. Ed. CLVS — RVMPH. loc cit. p. 84.

n) SPIELM. *Mat. med.* p. 621.

o) LEWIS *Mat. med.* p. 193.

ram intra foueas deferendi. Cauſa, cur domum tam arcte claudant, ea eſt: ne aëris contactu fructus corrumpantur; id quod facile contingit p). Reiiciendi vetuſtate vitiati; quorum pulpa acida vel alius peregrini ſaporis eſt; qui ſuperficiem valde rugoſam habent, et pondere leues nimium ſunt. Ad paucos modo Europaeorum ſpectat, virides et molles, aqua parum coctos, et ſaccharo conditos transmiſſosque q), pro alui ſolutione in vſum trahere. Conſuetiſſima autem eſt ipſorum leguminum ſiccorum deſcriptorum transmiſſio. Pulpa ſi exſiccatur, ſtrepitum agitata edunt.

Ex hiſce contuſis, coctione cum aqua calida, elicitur PVLPA; quae ipſa, cribro ſetaceo traiecta, ſpiſſatur, addito ſaccharo, in iuſtam craſſitiem. Aliqua eius pars vlteriori ſolutioni reſiſtit, et in cribro remanet. Dulcis pulpa Caſſiae per ſe eſt; quidam ſubacrem deſcribunt. Facile aceſcit: vnde non magna ſimul quantitate parari debet; certe arctis vaſis ſeruari. Spiritus vini lentius et difficilius eam ſoluit. Aſt Caſſiae cathartica vis etiam in puluerem lignoſae fructus partis cadit; quod in ſimiis caſu obſeruatum, dein ſtudio in hominibus exploratum: vt adeo efficacior haec fuerit reperta r). Dum igitur

p) ALPINVS loc. cit. p. 5.

q) ALPINVS loc. cit. p. 4.

r) FALLOP. *de purg.* c. 35. p. 112.

tur pulpa extrahitur: coquendo, quicquid efficaciae tegmini ineſt, ſimul eliciatur, neceſſe eſt. Experimenta chemica, cum hac pulpa inſtituta, recenſet cl. VAUQUELIN *s*).

An ſit Siliqua aegyptiaca THEOPHRASTI *t*), dici praeciſe nequit. Alii inuentum Arabum agnoſcunt, quorum SERAPION, nomine Eiarxamber; AVICENNA, voce Chaiarlander, Caſſiam hanc nominat. Recentioribus Graecis et ACTVARIO *Κασσια μελαινα* venit *u*).

Blande pulpa aluum laxat, et ſine torminibus, vel exaeſtuatione. Vnde et infantibus, et grauidis, et ſenibus, in omnibus acutis morbis, ipſisque adeo inflammatoriis, impune et maximo commodo, exhibetur. In febribus inſuper, acore ſuo, temperat, ſitim refraenat, bilem vitiatam corrigit. Nec opus eſt, quorundam exemplo, reformidare illam in calculo, malo hyſterico, melancholia, rel. Quod lotium ſub eius vſu colore viridi, et maiori copia ſi ſumatur, colore profundo bruno, vel nigro, tingatur, numeroſi quidem auctores narrant *x*). Mane ieiuno ventriculo ſi ſumatur, lotium reddi nigrum,

BOER-

s) In *Annales de Chimie*, Vol. 6.

t) *C. B. Pin.* p. 403.

u) Conf. IO. BAVH. T. I. p. 416

x) V. e. c. AVICENNA Lib. I. Fen 2. Doctr. 3. — LÖSECKE. — LEWIS.

BOERHAAVE *y*) tradit. Alibi *z*) nigredinem et foetorem lotii miſcelae ex Caſſia et Rheo adſcribit. Saltim perpetua haec decoloratio lotii ex Caſſia dici nequit. Nunquam eam, etiamſi multis aegris Caſſiam oblatam viderit, obſeruare SOMMERO *a*) contigit. Defuit, ea ad vnciam, ſupraque, in connubio Rhei, data, teſte GMELINO *b*). Nec iuuenis quidam, qui, auctore cel. BERGIO *c*), vnciam eius quotidie, per tres dies continuos, cepit, illam conſpiciendam dedit.

Raro pulpa Caſſiae ſola praeſcribitur; largaque eius doſis, ad aluum ſoluendam, requiritur, pro adulto ſcilicet vncia vna, ſeſquialtera, vel duae; nauſeamque et flatus ex tanta copia plures queruntur, et ideo, dilui eandem ſufficiente aqua, iubent. Cremor tartari, vel ſal medium quoddam, plerumque additur. In horum connubio et pulpa, prout in officinis ſeruatur, ſoluitur aqua ebulliente. Tartarum emeticum, Caſſia admixta, debilitari, obſeruatum; adeo, vt illius grana quatuor et dimidium vna doſi ferri poſſint *d*).

PRAE-

y) *Hiſt. plant. Hort L. B.* P. 2. p. 490.

z) *Prael. acad.* T. 6. p. 319.

a) *Eph. Nat. Cur.* Dec. 2. ann. 6. p. 28.

b) *Diſſ. de Rhab.* p. 30.

c) *Mat. med.* p. 340.

d) MALOVIN *Chimie*, Ed. 1755. T. 1. p. 481.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA CASSIAE *e*); CASSIA EXTRACTA *f*). Supra ſatis deſcripta. Saccharum additur, in conſeruationem. Huic ſubſtituunt Sueci *g*) mel.

ELECTVERIVM E CASIA *h*); DIACASSIA *i*). Recipit Mannam, pulpam Tamarindorum, Caſſiam, ſyrupum Roſarum ſolutiuum.

ELECTVARIVM LENITIVVM *k*).

MYROXYLON.

LINN. *Suppl. plant. p.* 34. *Syſt. veg. ed.* 14. *p.* 395.

336.

Pharm. PERVVIANVM *Balſamum.*

Myroxylon peruiferum; LINN. *Suppl. pl. p.* 233. Hoitziloxitl HERNAND. *Theſ. rer. med. nov. Hiſp. p.* 51. *c. fig.* Cabureiba PIS. *Ind. Hiſt. nat. et med. p.* 119. Arbor, in regno Peruuiano, Braſilia, Terra firma, Mexico, habitans.

Cl. MVTIS primus characterem botanicum determinandi anſam dedit, ramulo, foliis floribusque inſtructo, ex Terra firma ad LINNEVM iun. miſſo; antea enim ad medicamina ignotae originis hoc balſamum referebatur. Ferax arboribus, balſamum funden-

e) *Ph. W.* p. 129.
f) *Ph. Dan.* p. 137.
g) *Ph. Suec.* p. 147.
h) *Ph. Lond.* p. 96.
i) *Ph. Ed.* p. 76.
k) V. ſupra p. 509 ſq.

fundentibus, America auſtralis gignit in hoc numero arborem, Houmiri balſamifera cl° AVBLET *l*), et Terebinthus procera balſamifera rubra cl° BARRERE *m*), dictam; quae ſimile Peruuiano balſamum ſtillat per corticem, colore rubro, et odore ſtyracem aemulans.

Duplex nomine Balſami Peruuiani venit, album et nigrum.

Album rariſſime in officinis noſtris praeſto eſt. Elicitur, inciſo cortice, parca quantitate, tenax, ſubalbidum *n*). Senſim ſolideſcere et fragile fieri, ſicque, intra corticem fructus cucurbitae, transferri, lego *o*). An hocce vere ex praecedente, temporis mora, enatum? an potius peculiarem ſpeciem conſtituit *p*), Balſamum Peruuianum ſiccum, Gallis *Beaume en coque*, dictum? Odoris fragrantioris eſt et gratioris altero, et cenſetur minus calidum et purgans altero. Gutta, calidae aquae inſtillata, mox, inſtar Opobalſami, per ſuperficiem aquae ſe diſpergit, et cuticulam format, quae facile demitur.

Nigrum hoc praecipue loco perpendendum. Coloris ex nigro rubentis eſt, dum vitro illinitur, pellu-

l) *Hiſt. des plantes de la Guiane Françoiſe*, T. I. p. 564.

m) *Eſſay ſur l'hiſt. nat. de la France equinoxiale*; p. 108.

n) MONARD. in CLVS. *exot.* p. 302.

o) LEWIS *Mat. med.* p. 125.

p) Quorſum videtur inclinare NEVMANNVS, in *Chym. med.* Vol. 2. P. I. p. 231.

pellucidi; denſitate ad ſyrupum brunum vulgarem accedit; odoris ſuauis, fragrantis, ſtyracini; ſaporis acris, calidi, amaricantis. Saepe arte, lucri cauſa, effingitur. Fide cl. HERNANDEZ et hoc (fuluonigrum vocat) inciſione corticis euocatur. Sed aliam originem etiam agnoſcit, ſcilicet coctione conciſorum ſurculorum cum aqua, ex cuius ſuperficie dein aufertur; id quod perpetuo fieri in hoc, ramulis, imo trunco, comminutis, MONARDES *q*) edocet. Contra hoc coctionis artificium id dubium mouet, quod portio balſami, incidens in aquam feruidam, ſeſe diſpertiat in duas partes; quarum vna, maior, fundum petat; altera, ſubtilior, ſaporis penetrantis, per ſuperficiem ſeſe diſpergat *r*). Vnde forſitan alia, quam dicta, encheireſis pro eo obtinendo adhibetur.

Calefactum balſamum ardet, flamma admota. Diuturna ſtatione in fundo vaſis generantur cryſtalli ſalinae, quae, ſolutae aqua, flores Benzoes mentiuntur *s*). Spiritu vini facile ſoluitur. Connubium oleorum deſtillatorum facile intrat; ſed reſpuit miſcelam cum expreſſis, vel pinguedine animali. Aquae fundum petit; nec, niſi mucilagine quadam, vel vitello oui addito, vnionem cum illa ſubit: attamen aqua, cum balſamo hoc conquaſſata, im-

Kk 3 praegna-

q) Loc. cit. p. 302.
r) HOFFM. *Opuſc. med.* p. 307.
s) CRELLS *chem. Journ.* P. I. p. 58.

praegnatur partibus odoris. Non ſatis conſtans connubium praeſtat ſaccharum, ſi eo excipitur. Deſtillatione cum aqua dat ponderis ſui $\frac{1}{16}$ olei deſtillati, coloris rubicundi, odoris fragrantis et ſaporis pungentis. Deſtillationi ſiccae debemus oleum empyreumaticum, ex flauo rubrum, aquae ſupernatans; cui ſuccedit craſſius, ponderoſum *t*).

Balſamorum fama prout in vniuerſum ſerioribus temporibus valdopere imminuta, ita et huius balſami. Laudes ſimiles tulit, quales alibi de Balſamo Copaiuae attigi *u*); vt vel hocce nomine liceat eſſe breuioribus. Quales Peruuianus nominatim olim reportauerit, id vel vnice interprete FRIDERICO HOFFMANNO *x*), graui alias viro, cognoſci poteſt; vtne mentionem faciam praeconiorum, quae ex patria balſami, commeatu iuſto liberaliori, profluxerunt *y*). Reſpiciunt hae et vulnerariam virtutem, qua recentia vulnera conſolidare, absque ſuppuratione ſubſequente et cicatricis veſtigio, fertur. Locum habet hoc, vt alia balſama, quando progenies carnis tenellae nimis lente ſuccedit, et haecce igitur arte acceleranda eſt. In primis vero hoc celebratum, ad arcenda et lenienda ſymptomata atrocia, quae ex laeſis tendinibus, vel neruis, conſequi ſolent:

t) HOFFM. loc. cit. p. 307.

u) Vol. 4. pag. 51 ſq.

x) *Diſſ. de balſamo Peruv.* l. c. inde a p. 309.

y) V. HERNANDEZ, MONARDES, PISO.

ſolent; dum, leniter calefactum, vulneri inſtillatur, dein, ſpathula calefacta admota, curatur, vt vndique ſeſe diffundat; ſi nimis arctum vulnus eſt, dilatatio adeo eius requiritur; inuoluendum vero poſtea eſt totum membrum cataplaſmatibus aut epithematibus, fouendum quoque oleoſo blandiſſimo z). Sic, hoc balſamo applicato vulneri, ſpaſmus atrox et triſmus ex laeſione tendinis Achillis, in quo opium fruſtra tentarunt, ſedatus; et idem, vltra drachmae doſin, ſaccharo exceptum, et primum ter, dein bis, quotidie, donec tres vnciae conſumtae eſſent, ingeſtum, conuulſiones, ex cohibita excretione cutanea exortas, ſubito ſopiuit a). Colicae pictonum dolorem ſuſtulit SYDENHAMVS b), guttis huius balſami viginti, triginta, vel quadraginta, ſacchari cochleari vno inſtillatis, et bis, vel ter, de die captis; paralyſis vero inde non ceſſit. Haec ſpecies elaeoſacchari, vel et ſyrupus, ex balſamo factus, in aſthmate pituitoſo efficaciam egregiam praeſtitit c). Quicquid in hiſce boni perpetrat, videtur ſtimulante poteſtate praeſtare, qua neruos vellicat et vaſa irritat.

z) SWIETEN *Comment.* Vol. I. p. 242.

a) KIRKLAND'S *Treatiſe on childbed-fevers*, p. 28. Caſ. 5. pag. 32. Caſ. 6.

b) *Proc. integ.* in *Oper.* p. 605.

c) HOFFM. l. c. p. 311.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA BALSAMI PERVVIANI *d*). Digeſtione paratur. Vires, adſcriptae in vlceribus externis et internis, ſeculi noſtri iudicio non accommodatae ſunt. Nec pro roborando ſtomacho fidem habet calidum remedium.

SYRVPVS BALSAMICVS *e*). Ex Iulapio roſato et eſſentia nuper dicta. Iisdem laudibus, quales dixi, condecoratus.

SPIRITVS BALSAMI PERVVIANI *f*). Deſtillatione cum alcohole vini, addito ſale tartari. FR. HOFFMANNI *g*) encomium illum celebrauit, tanquam praeſtantiſſimum in neruorum et cerebri, item glandularum, affectionibus frigidis. Sed nec hocce conſtantiam habuit.

BALSAMVM LOCATELLI *h*). BALSAMVM APOPLECTICVM *i*). EMPLASTRVM STOMACHICVM DE TACAMAHACA *k*). ESSENTIA BENZOËS COMPOSITA *l*).

d) *Ph. Wirt.* p. 69.
e) *Ph. W.* p. 184.
f) *Ph. W.* p. 170.
g) Loc. cit. p. 206.
h) *Ph. W.* p. 28.
i) *Ph. Wirt.* p. 26.
k) Loc. cit. p. 65.
l) Loc. cit. p. 70.

GVILANDINA.

LINN. *Syst. veg. p.* 329. *Gen. pl. p.* 207.

337.

Pharm. NEPHRITICVM *Lignum*. BEEN *Nux*.

Guilandina Moringa; inermis, foliis subbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis. LINN. *Spec. pl. p.* 546. *Mant.* I. *p.* 379. Lignum peregrinum, aquam coeruleam reddens C. B. Moringa zeylanica, foliorum primis pinnatis, flore maiori, fructu angulofo BVRM. *Thes. zeyl. p.* 162. *Tab.* 75. An huc Balanus myrepsica, siliqua triangulari, semine minori alato BREYN. *Prodr.* 2. *p.* 47? Muringu *Hort. malab. P.* 6. *p.* 19. *Tab.* 11. Morunga: Kellor: RVMPH. *Herb. amb. T.* I. *p.* 184. *Tab.* 74. 75. Nux Been ceylanica, siliqua triangula, seminibus alatis COMMEL. *Hort. Amstel. Vol.* I. *p.* 219. *Tab.* 112. Arbor, crescens in Malabaria, Zeylona, Aegypto.

Prout et in huius speciei flore quaedam adhuc obscura sunt *m*): ita nondum constat, an lignum dictum ab eadem arbore petatur, ac nux. Quin, nux a quibusdam ex planta, a praefixa diuersa, desumitur; quae an congener, adhuc dubium *n*). HERMANNVS *o*) hanc significauit. Sequar, in con-

m) *Mant. cit.*

n) LINN. *Mat. med.* p. vlt.

o) *Hort. L. B.* p. 692.

iunctione vtriusque partis sub eadem, et hac prae-cise, stirpe, ill. LINNEVM p), quem tot alii ante m[e] hac in re sequuti sunt.

Dubium iam mouet *Horti malabarici* auctorum et RVMPHII, qui Asiaticam arborem describunt, si-lentium, de ligno nephritico obseruatum. Prae-terea hoc ad nos transfertur ex noua Hispania; ne[c] ex Oriente. Stirps apud HERNANDEZ q) Coatlis di-citur. LIGNVM eius in officinis constat ex frustis transuersim sectis, compactis, quorum extima pars pallide flaua, altera, interior, fusco-bruna; in[-] odoris, nisi limentur, sub quo opere aromatici ali-quid spirant; saporis amaricantis, subacris. Con-cisum et aqua maceratum per horam dimidiam, vel integram, istam colore coeruleo dilutiori inficit, ita tamen, vt aureus appareat, vitro lumini obuerso; coeruleus autem, oculo inter lumen et vitrum col-locato. Ita quidem plerique. HERNANDEZ et MONAR-DES r) autem vnice coeruleum colorem memorant, vt distinguatur ab alio simili ligno, quod croceum colorem modo erogat. Plus de ligno nephritico extrahit spiritus, quam aqua, quae tum colorem saturate brunum asciscit, et manifeste amara euadit; inspissatum vero inde extractum magis adhuc ama-rum sentitur et leniter adstringens. Narrant cell. viri,

p) *Mat. med.* q) *Mexic.* p. 119.

r) In coll. CLVS. *de medic. exot.* p. 362.

iri, nuperrime dicti, effectus ſalutares infuſi huius, n renum vitiis et vrinae difficultatibus, item iecoris t lienis obſtructionibus, in Hiſpania noua exploatos. Sed reticentur ab Europaeis medicis; vnde bliuioni hoc lignum traditum.

NVX BEEN, Graecis *βαλανος μυρεψικι* et *βαλανος αιγυπτια*, Latinis Glans vnguentaria. Praeniſſa vox, vel Ben, Behen, originis Arabicae eſt. uuenis adhuc, arboris, flore deſtitutae, effigiem t deſcriptionem praeſtitit ALDINVS *s*). Latent in egumine triualui, carne alba farcto, ſemina multa, riquetra, putamine albido, duro, inſtructa, intra quod nucleus oleoſus, amarus. Stirps eorum in nſula Zeylon, Arabia, Aethiopia, Aegypto, creſcit. Duplex varietas ſeminis occurrit: altera *maior*, altera *minor*, piſum maius aequans, quae ipſa, a MESVE iam notata, a cl. BRÜCKMANNO *t*) confirmatur. Maior vnice venalis proſtat; minor, in muſaeis modo ſeruata, creditur altera longe acrior eſſe.

Nuclei integri in Europa non in vſum trahuntur; nec recentes haberi poſſunt, Antiqui autem, inde ſubuerti ventriculum, aluumque largiter ſubduci, memorant *u*); putaminibus adſcribunt amaritiem

s) *Hort. Farneſ.* p. 72 ſqq.

t) In *Diſſ. de nuce Been*, Praef. HEISTERO, Helmſt. 1750. pag. 11.

u) GALENVS *ſimpl.* L. 6. — AVICENNA Lib. 2. Tract. 2. cap. 82.

ritiem et adſtringendi vim; item ad vitia quaedam cutis abſtergenda, et viſcera obſtructa reſeranda, idoneа iudicant. Taceo alia, non ſatis dilucide dicta vel imitatione indigna. Acrimoniam nucibus inesse, quae primas vias vellicet, docet et exemplum pueri, qui iis, loco nucum auellanarum, comeſtis cum vitae ſummo periculo aluum deiecit *x*).

Maxime autem celebrantur nuclei, ob *Oleum* balaninum, vel Ol. Been, dictum; quod expreſſione ex nucibus maturis, deciduis, excorticatis ab incolis montis Sinai, nec non Aegyptiis, elicitur, et ſenſim in Italiam transfertur. Ex libris octo cum drachmis quinque nucleorum, vnciae triginta et dimidia olei luteſcentis, limpidi, fere inodori et inſipidi *y*), obtinentur. Quoniam ipſum odore deſtituitur, et diu absque rancore ſeruari poteſt: Itali flores ſuaueolentes, vt illos Iaſmini, Aurantiorum, Violarum, Dianthi, rel. eodem perfundunt; et ea quidem ratione, vt, in vaſe, ſupra latiori, infra anguſtiori, craticulis ex ſetis equinis interpoſitis, per ſtrata, goſſypium, hocce oleo humectatum, et flores ſelecti collocentur *z*); tum oleum, poſtquam odoras partes probe imbiberit, ex Goſſypio exprimatur.

x) AMAT. LVSIT. *Curat. med.* 63. Cent. 6.

y) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 3. p. 254.

z) Conf. ALDIN. *Hort. Farneſ.* p. 79., vbi et *figura* vaſis et craticulae.

natur. Additur et oleum ab Italis variis linimen-s, vnguentis, ceratis, pomatis, balſamis odora-s. Vnguentariis cera alba et oleum balaninum aſis eſt omnium balſamorum fragrantium; cui olea eſtillata, pro arbitrio, inſtillantur.

Rariſſime hoc oleum interne adhibetur; idque eri poteſt in alui obſtructione pertinaci. Externe utem cutem emollit; nitorem et laeuitatem illi onciliat; ſopit pruritum ingratum, praecipue ſe-ilem. Cicatrices ex variolis inſuper delet illitum, uius rei memorabilia exempla narrantur *a*).

? TOLVIFERA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 331. *Gen. pl. p.* 102.

338.

Pharm. BALSAMVM TOLVTANVM.

Toluifera balſamum; LINN. *Spec. pl. p.* 549. Balſamum Tolutanum, foliis ceratiae ſimilibus C. B. Conf. Toluifera IVSSIEV *Gen. pl. p.* 372. Arbor, in Americes prouincia Tolu, pone Carthagenam ſita, proueniens.

Nondum rite botanicis cognita; ſed celebris, non ſolum Indis *b*), verum et externis, ob balſamum, quod fundit. Praefertur, ob hocce, culta et

a) BRÜCKMANNI *Diſſ. cit.* p. 27 ſq.

b) MONARD. in CLVS *exot.* p. 304 ſq.

et domeſtica. Colligitur illud, fauciato arboris cortice, qui tenuis eſt, intra ſuppoſita et arbori annexa cochlearia, ex cera nigra illarum regionum confecta; ex quibus in alia vaſcula effunditur c). Qui ſponte exigua quantitate erumpit, liquor balſamicus, in terram decidit, absque vſu. Transfertur ad nos alter in dimidiatis teſtis cucurbitarum exiguarum. Nam, licet initio tenax liquidum referat, ſensim indureſcit; qua natura facile diſtinguitur a reliquis exoticis balſamis, quae officinae ſeruant. Balſamum hoc coloris eſt rubicundo-aurei, pellucidum, aetate fragile, vt digitis in puluerem conteri queat; cuius fragilitatis, miror, MONARDEM non meminiſſe; odorem ſpargit gratum, inclinantem ad citreum; maſticatione emollitur, et dentibus adhaereſcit. Igne liquatur et flammam concipit, grato fumo. Aqua illud quidem non ſoluit; attamen, per duas, vel tres, horas cum eo cocta, apparatu tecto, recipit fragrantem eius odorem; prout quoque deſtillatione aqua impraegnatur odorifera eius parte. Requiritur ideo mucilaginis adiumentum, vt perfectum connubium fiat; ſolutione lacteſcente. Spiritu vini perfecte ſoluitur. Facile ſeſe commiſcet oleis deſtillatis; difficilius expreſſis, et adipe. Deſtillatione absque, aqua prodit non ſolum oleum empyreumaticum, pallidum, et profundioris coloris; ſed ſubinde

c) MONARD.

de exigua portio ſalinae materiae, floribus Ben-
oës natura ſimilis.

Taedet, transſcribere virtutes, de balſamo de
opaiua et Peruuiano memoratas; a quibus eo tan-
um natura differt, quod blandius eſt, nec ita cale-
cit et ſtimulat. Laus eadem ceteroquin, et vitu-
erium idem, locum habet. Indicatae ſimul opti-
nae illud vſurpandi viae ſunt; nec doſis ex dictis
ifficultatem parit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Britannicis medicis in pretio eſſe, teſtantur
ormulae, nouiſſimis adeo pharmacopoeis inſertae.

TINCTVRA BALSAMI TOLVTANI *d*); TINCTVRA
OLVTANA *e*). Digeſtione balſami, cum ſpiritu
ini rectificato.

SYRVPVS TOLVTANVS *f*). Aquae, cum balſamo
octae et colatae, ſaccharum admiſcetur.

SYRVPVS BALSAMICVS *g*). Ex ſyrupo com-
nuni et tinctura tolutana.

d) *Ph. Lond.* 1788. p. 92.
e) *Ph. Ed.* 1783. p. 121.
f) *Ph. Lond.* p. 115.
g) *Ph. Edinb.* p. 192.

MIMOSA.

M I M O S A.

LINN. *Syst. veg. p.* 767. *Gen. pl. p.* 548.

339.

Pharm. GVMMI ARABICVM.
ACACIAE VERAE *Succus.*

Mimosa nilotica; spinis stipularibus, patentibus; foliis bipinnatis, partialibus, extimis glandula interstinctis; spicis globosis, pedunculatis LINN. *Spec. pl. p.* 1506. Acacia vera I. B. *Hist. pl. T.* II *p.* 429. An VESLING. *pl. aegypt. cap.* 4. *Tab.* 50 in *Ed. L. B.* 1735.? Acacia aegyptiaca HERNAND. *Mex. p.* 866 *c. fig.* Conf. Mimosa nilotica, in HASSELQU. *Resa p.* 475. et *Gommier rouge*, Nebneb Senegalensibus ADANSON in *Mem. de l'Acad. sc. de Paris* 1773. *p.* 4. *sqq.*. Arbor, sabuloso solo crescens, in Arabia petraea et Aegypto, tam superiori, quam inferiori; vbi vero non videtur esse spontanea. Crescit et abunde in regno Senegalensi, praecipue in insula Sor et vicina insula St. Ludouici, prope ostium fluuii Niger, item variis locis coloniarum Belgicarum Africae *h*).

Quantum constat, Ἀκακια DIOSCORIDIS *i*) est, qui et Gummi, κομμι, et succum ex fructu, memorat.

Arabes

h) Vid. SPARRMANN'S *Resa.*

i) Lib. I. cap. 133.

Arabes ex regione Tôr et monte Sinai, vti
t Habbesch, GVMMI dictum Kahiram transferunt.
Vendunt illud intra pelles consutas, quae non ape-
iuntur, nisi mercede iam soluta, et lucri causa
aepe, silicibus, arena, vel ligno addito, pondus
ugent. Quotannis etiam copia, in Africa collecta,
lluc transfertur. Sed in Aegypto inferiori arbor,
b debiliorem solis vim, gummi non fundit. Dein
lurima pars Massiliam et Liburnum vlterius trans-
nittitur *k*). *Gummi thuris* (a portu in sinu boreali
naris rubri, prope montem Sinai) vocant, quod
x montis Sinai confiniis affertur; estque hoc magis
ellucidum, albidum, vel coloris omnis expers:
Arabicum autem, quod per Suez (alterum portum
naris rubri, prope Kahiram) aduenit, minus pel-
ucens et coloris ferruginei, vel griseo flauescen-
is *l*). Copia huius gummi etiam transuehitur in
Europam a Gallis, ex ditione, quam possident prope
luuium Senegal; vnde valor Gummi, ex Arabia
ranslati, multum cecidit. Cl. ADANSON *m*) distin-
guit Gummi, quod Mimosae genus suppeditat, in
ubicundum et album. Rubicundum non vni modo
rbori tribuit, sed pluribus, et quidem, praeter-
quam M. niloticae, binis aliis Mimosis, quas pri-
mus

k) NIEBVHR *Reisebeschr. n. Arab.* I. B. p. 143.
l) HASSELQV. l. c. p. 477.
m) *Memoires de l'Ac. d. sc. de Paris* cit. Comment. I.

mus deſcribit, nomine *Gonakè n*) et *Siung nn*)
Gummi ex M. nilotica, ob amaritiem, a Nigritii
Senegalenſibus parcius vſurpari, refert, quam al
bum; ſed adſtringentem eius vim magni fierii
Gummi Mimoſae Gonakè eſſe magis rubrum, ma
gisque amarum; Gummi vero Mim. Siung eſſe albi
cans, et parcius exundare, idque exiguis lacrymis
Quod ex Mimoſa farneſiana L. exſudat gummi. Ara
bicum quidem refert, ſed poſt guſtationem relinqui
in lingua ſaporem acrem *o*). Anacardii occidenta
lis lignum exſudat Gummi, Arabico ſimile *p*).

In officinis, *Gummi arabici* nomine. ſeruantu
fruſta ſubrotunda, vel oblonga, variae magnitu
dinis, ſubinde iſtius Iuglandis; perlucida, ſubru
goſa, pallide flaua, vel rufeſcentia; fragilia, fra
cturae ſplendeſcentis; inſipida, inodora. Spont
liquida forma promanat ex cortice trunci ramorum
que arboris; aëris autem contactu ſolideſcit, Gumm
Ceraſorum inſtar, in Senegallia. exacto tempor
pluuioſo, et verſus florendi tempus *q*). Ceſſat ver
pluuia m. Decembri, quo prima collectio fit. Al
tera fit m. Martio; quo ipſo, ob caloris exſiccan
tem vim, ad eruendum Gummi, inciſionibus opu
eſ

n) Pag. 14. *nn*) Pag. 16.

o) FAHLBERG, in *Wetenſkaps Acad. Handl.* 1786. p. 252

p) PISO *Hiſt. nat. et. med.* p. 120. — Conf. *Appar*
med. Vol. 4. p. 413 ſq.

q) ADANSON *Mem. cit.* p. 8.

eſt r). Figura varia dependet a loci, quo prorumpit, accidentali diuerſitate; vt et *vermiculari* quandoque forma prodeat.

Verum gummi eſt: nam ſoluitur aqua perfecte, et ſolutio limpidiſſima exiſtit; ſpirituoſa autem, vel olea, illud non ſubigunt; nec ardet, flammae admotum, ſed intumeſcens in carbonem vertitur. Dupla quantitas aquae in fluiditatem mucilaginis, ſiue ſyrupi craſſioris, illud redigit s). Si quid indiſſolubile remanet, id partibus aduentitiis tribuas: nam ſolutum iuſta portione aquae et colatum, ſi iterum calore indureſcit, puriſſimum Gummi eſt t). Deſtillatum per ſe ex vaſe retorto, vt alia gummata, primum aquam limpidam erogat; dein acidam, oleo tinctam; demum oleum ſpiſſum, empyreumaticum, cum tantillo liquoris alcalini; ex carbone ſalis alcalini parum, cum nonnullis particulis ferreis, eruitur: vt igitur aqua, oleum, acidum atque terra, partes iſtae ſint, quas in gummi quaeras u). Vlterius conſtitit, acida, e. c. ſpiritum vitrioli, deſtruere mixtionem eius (quod quibusdam tamen aliter euenit); ſibi vnire partes oleoſas; alcali autem additum,

r) DEMANET *nouvelle Hiſtoire de l'Afrique Françoiſe*, T. I. p. 56 ſq.

s) FRENCH, in *Med. Obſerv. and Inqu.* Vol. I. p. 41. — DÜTTEL *Diſſ. de corpore gummoſo*, p. 21.

t) DÜTTEL p. 22.

u) Loc. cit. p. 20.

nouo motu excitato, deiicere terram, ab oleo liberatam *x*): quae ipſa in praeſcriptionibus medicos ad additamentum attentos reddant.

In ſoluendis et aqua miſcendis variis corporibus, connubium cum aqua alias reſpuentibus, efficaciſſimum miniſterium praebet; quorſum olea expreſſa et eſſentialia, balſama, reſinae, gummi-reſinae, tincturae reſinoſae, pinguedines animales, pertinent. Duplici, vel triplici, arte hoc ſuccedit. Vna haec eſt, quod mucilago, ex vna parte Gummi huius et dupla aquae, paretur, et haec, noua aquae quantitate diluta, agitetur in phiala cum corpore ſoluendo; vnde mixtura, emulſionem referens, emergit. Sic liquida varia, vt olea expreſſa, ſiue deſtillata, balſama, quae inter balſamum Peruuianum et Copaiuae, ſubiguntur. Succedit et negotium, ſi phialae, loco mucilaginis, puluis Gummi huius inditur. Alter modus tritura in mortario continetur, qua et ſolutio dictorum corporum perfici poteſt. Duriora vero et tenaciora quaedam corpora praeciſe ea opus habent: tam, vt ſubactio fiat deſiderata; quam, vt connubium per iuſtum tempus, ſine diuortio mixturae, continuet. Ea arte indiget balſamum de Mecca, Gummi Guaiaci, Benzoë, balſamum de Tolu, Myrrha, Styrax, quae quoad partem ſoluitur; Camphora, Cera, Sperma ceti,

x) IDEM p. 22 ſqq.

ceti, Moſchus, balſamum ſulphuris. Si quod horum corporum ſtatione iterum in miſcela diuellitur, agitatione phialae miſcibile iterum fit. Pro olei cuiusdam expreſſi drachmis duabus ſubigendis, drachma vna mucilaginis eius et vncia vna aquae requiritur. Spiritus vini ſi additur miſcelae, vt ſubinde factum eſt, hic non impedit connubium *y*). Par euentus eſt cum Terebinthina *z*). Tritura cum mucilagine dicta aeque bene ſuccedit in Gummi ammoniaco, Bdellio, Galbano, Myrrha, Opopanace, Sagapeno *a*). Nihil vero valet, in Lacca in granis *b*) ſubigenda. Iam dudum in praxi, in quorundam huius naturae ſolutione, Arabici Gummi adiumento vſi ſunt medici; quorſum pertinet praecipue Camphora *c*). Quod vero omnium minime exſpectaretur, eſt: quod, huius mucilaginis ope, ipſe mercurius viuus aqua miſcibilis euadat. Auctor celebratiſſimi huius inuenti, cl. PLENCK *d*), mercurii drachmam vnam, cum Gummi Arabici, in puluerem

y) FRENCH, in *med. Obſ. and Inqu.* Vol. I. a p. 413-425.

z) BARTON, referente cl. FOTHERGILL, l. c. p. 427.

a) BVCHHOLZ, in *nov. Act. Nat. Curioſ.* T. 5. a p. 46-63.

b) BVCHHOLZ Exp. 22.

c) Vid. e. c. formulae in COLLIN *Obſeruat. circa morb.* P. 3. p. 156 ſq.

d) *Neue und leichte Art, den mit der Luſtſeuche angeſteckten Kranken das Queckſilber zu geben*, Ed. 3. 1773. pag. 23 ſqq.

rem redacti, drachmis duabus, contriuit; addito sensim tantillo aquae, donec mucilago grisea inde euaderet; aqua postea, pro luis venereae absque ptyalismo (vt voluit) curatione, diluenda. Sed de hisce vberius capite de Hydrargyro. Superat longe G. Arabicum, hac vi subigendi difficulter solubilia, alia mucilaginosa; scilicet syrupos viscidos, quorum syrupus Althaeae antecellit, et G. Tragacanthae *e*), vti et mucilaginem seminum Cydoniorum, et gluten ex amylo *f*). — Maximi momenti res haec mucilaginosa miscela est, ob remedia ista administrandi necessitatem. Praestantior est consueto illo, quod vitello ouorum peragitur, connubio: quum fini nunquam aduersetur; nec ventriculum offendat; nec rancorem, et, vna cum hocce, acrimoniam, concipiat. Ita et praestat additamento salium alcalinorum volatilium, vel spirituum; quod alias saepe vsu venit, ad oleosa cum aqua coadunanda: quum istud saepe indicationi sit alienum et nauseosum. Habet quoque id commodi, quod ingratum saporem, vel acrimoniam, remediorum recondat *g*). Obtundit adeo acidi vitrioli acrimoniam *h*).

Nutriendi

e) V. supra p. 465.

f) FRENCH l. c. p. 423. Conf. et BVCHHOLZ l. c.

g) Conf. cl. FOTHERGILL, in *Med. Obseru. and. Inquir.* Vol. I. p. 426.

h) FRENCH l. c. Exper. 37.

Nutriendi vim poſſidet Gummi Arabicum inſignem; quoniam totum alimentoſa materie, ſiue mucilagine, conflatur. Nigritis, qui prope fluvium Niger habitant, et Mauris, qui illud Europaeis afferunt, alimento vulgari eſt; ita vt nullo alio vtantur, quam Gummi ipſo, quod in venditionem ſecum vehunt. Et hoc vel, inſtar ſacchari, dentibus comminuunt; vel, aqua emollitum, deglutiunt. Multiplicis generis artificibus quoque ibidem in cibum gratum cedit *i*). Solet et Gummi hoc, lacte ſolutum, ingeri *k*). Incidente calamitate milii et oryzae, integrae Maurorum ciuitates eo veſcuntur *l*). Per binos menſes hominibus ſupra mille, ex Abyſſinia Kahiram peregrinantibus, conſumta reliqua penu, hoc gummi vnice vitam in itinere ſuſtentauit *m*). Nutriendi efficacia etiam Hottentottis cognita *n*).

Quae de vi Tragacanthae medica dicta ſuperius ſunt, potiori adhuc iure ad Gummi Arabicum referas. Quantum, in acribus partibus obtundendis, valeat: crebra, in dyſenteria capta, experimenta declarant;

i) DEMANET *N. Hiſt. de l'Afr. Franc.* T. I. p. 54.

k) LE MAIRE *Voyages to the Canary Islands, Cape Verde, Senegal and Gambia*, in *Collection of Voyages*, Vol. 8. p. 605.

l) LIND *Diſ. in hot Climates*, p. 348.

m) HASSELQV. *Reſa*, p. 533.

n) Vid. SPARMANN'S *Reſa.*

clarant; in qua acre ſerum demulcet, doloresque et tormina et teneſmum mitigat *o*). Aptum etiam in diarrhoea nominatim ſymptomatica *p*). Nec in hiſce profluuiis vnice, per os, forma emulſionis, vel in potu conſueto, ſiue decocto hordei, captum, prodeſt; ſed, teneſmo vrgente, etiam maxime leuat in clyſmate, ſub apto connubio *q*). Tuſſim lenit, eadem virtute; et phthiſicis, eadem forſitan et nutriente facultate, opitulatur. Raucitatem tollit, ſi a diſpendio naturalis muci enata fuerit; quod ipſum et ſtranguriae et teneſmi cauſa eſt non rara, vincenda eodem remedio. Relaxando fibras, et interponendo ſeſe calculo et lotii viis, calculoſis lenimen affert. Eroſis mammarum papillis vtiliter inſpergitur, vel mucilago eius illis illinitur.

Raro pulueris forma, a ſcrupulo vno, ad drachmam vnam, praecipitur; ſed, ſolutum aquoſo menſtruo, pro ſcopo diuerſo, vario. Libra eius vna ex Gummi vncia vna valde mucilaginoſa fit. Solui poterit aqua, vel hordei decocto, vel alio conſueto potulento, vel iuſculo carneo calido. Edinburgenſes, emulſionis inſtar, praebent. Miſcelam cum ſalibus mediis probe fert.

— [Nec

o) DEGNER *Hiſt. dyſent.* p. 202. — PRINGLE *Diſ. of the army*, p. 273. — ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 499.

p) ROSENST. *Barnſ.* p. 131.

q) Perill. ZIMMERMANN *von d. Ruhr*, p. 421.

— [Nec nullius in chirurgia vſus eſt. Vulneribus enim conglutinandis inſeruit, et pro leuioribus, nec nimium humidis, ſufficit *r*).] —

ACACIAE VERAE *ſuccus.* Ex fructo elicitur, qui ipſe legumen eſt complanatum, viridi - brunum; quatuor, vel quinque, pollices longum, et octies, vel decies, anguſtius; compoſitum ex ſex, vel decem, partibus, vel articulis, diſcoideis; et intra vtramque cuticulam parenchyma gummoſum, rubicundum, continens. In quouis articulo latet ſemen ellipticum, ſulco vtrinque, pariter elliptico, notatum. Succus exprimitur ex fructu immaturo, in mortario contuſo; et calore in ſpiſſitudinem extracti denſatur. Transfertur in veſicis, forma rotundae maſſae, quatuor, vel octo, vnciarum; coloris nigreſcentis; ſaporis, dum guſtatur, ſtiptici, paullo poſt dulceſcentis. Gummoſae naturae eſt: vt, ſordibus exceptis, fere totus aqua ſoluatur; quoad partem autem modo, ſpiritu vini. Ex foliis ſimul quosdam exprimere ſuccum, DIOSCORIDES *s*) et PLINIVS *t*) notarunt; ex hiſce et floribus vna, ALPINVS *u*); qui vero ſuccus altero ex ſolo fructu inferior eſt. Adſtringit hic inſigniter; adeo vt cerdonibus, pro coriis denſandis,

Ll 5 in

r) REIL *Memorab. clinic.* Vol. 2. Faſc. 1. p. 18.

s) *Mat. med.* Lib. 1. cap. 133.

t) *Hiſt. nat.* Lib. 24. c. 7. p. 1111. Ed. DALECH.

u) *De pl. Aegypt.* p. 10.

in vſu eſſe poſſit. Adſcribitur hinc illi, vt aliis adſtringentibus remediis, ſiſtendi ſanguineos fluxus et aluinos varios efficacia. In Aegypto ſanguinem ſpuentibus ſucci drachma vna ſoluta mane offertur; et nominatim ſeminas, vteri profluuio ſanguineo exhauſtas, in vitam reuocaſſe, fertur *x*). Prudentis eſt, ad cauſas morborum, ſtadiorumque eorundem, probe diſpicere; ne id, quod alteri ſalutem affert, alterum in fatum praecipitet. — In officinis ſaepe illi, lucri cauſa, ſuccus Pruni ſpinoſae L. ſubſtituitur.

Folia, cortex, vel legumen, a Nigritis Senegalenſibus, inſtar deterſiui et adſtringentis, maſticantur, in affectionibus ſcorbuticis; et cortex eius nominatim, prout cortex Mimoſae Gonakè ADANS., ad denſanda coria tenuiora ab iis adhibetur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

MVCILAGO GVMMI ARABICI *y*). Ex Gummi arabici vnciis quatuor, et aquae feruentis vnciis ſex, per linteum, poſt ſolutionem, expreſſis.

EMVLSIO ARABICA *z*). Emulſionis amygdalinae librae circiter duae continent vnciam dimidiam Gummi Arabici. *Pharmacopoea Edinburgenſis a*) prodiga magis eſt hoc Gummi; vncias mucilaginis duas cum ſemiſſe dictae quantitati aquae tribuendo.

SPECIES

x) ALPIN l. c. p. 13.

y) *Pharm. Edinb. nouiſſ.* p. 61.

z) *Ph. Edinb.* p. 58.

a) *Ed. nouiſſ.* p. 56.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE *b*). ASTA ALTHAEAE *c*). PASTA LIQVIRITIAE *d*). LOCH ANVM ET EXPERTVM *e*). TROCHISCI DE CARABE *f*).

340.

Pharm. GVMMI SENEGAL, ſ. SENICA, ſ. SENEGALENSE Pariſ.

Mimoſa Senegal; ſpinis ternis, intermedia reflexa; foliis bipinnatis; floribus ſpicatis LINN. *Spec. pl. p.* 1056. Arbor, foliis pinnatis; ſpica pendula, ſericea CATESBY *Carol.* 2. *p.* 44. *Tab.* 44. — [Acacia aculeata; aculeis ternis, intermedio reflexo; floribus polyandris, ſpicatis; legumine compreſſo, laeui, elliptico ADANSON in *Supplement à l'Encyclopèdie* Amſterdam 1776. p. 84. Icon idonea, praeter indicatam, hactenus deſideratur. Negat enim cl. ADANSON, iconem, a PROSP. ALPINO, item illam, a PLVKENETO exhibitam, hancce arborem referre.] — Arbor Senegalenſis.

GVMMI hoc transfertur ex Prouincia, prope fluuium Senegal Africae ſita. Varie deſcribitur; coloris profundioris, quam Arabicum *g*); albidioris

b) *Ph. W.* p. 162.
c) Loc. cit. p. 122.
d) Loc. cit. p. 123.
e) Loc. cit. p. 100.
f) Loc. cit. p. 214.
g) LEWIS *Mat. med.* p. 303.

dioris vero ab aliis *h*), quibus et ego ad ftipulor *i*).

Omnes conueniunt, frufta eius effe grandiora. Praerogatiuam tribuit huic prae Arabico LINNEVS *k*), item SPIELMANNVS *l*).

— [Olim contra Senegalenfe pro viliori habitum, et exiliori pretio venditum; donec temporis progreffu conftaret, alterum altero bonitate nequaquam cedere. Imo, vtrumque ex vna eademque arboris fpecie prouenire, nuperius compertum *m*).] —

Gummi Senegalenfe in vfus mechanicos vnice feruari, notat GEOFFROY *n*). Virium conuenientia cum Arabico facile agnofcitur. — In vniuerfum, qualecunque nomen detur, frufta tanto meliora, quo magis pellucent, et candidiora funt.

341.

Pharm. TERRA (potius Extractum) CATECHV, f. IAPONICA.

Mimofa Cate; fpinis ftipularibus binis; foliis bipinnatis, 15 ad 30-iugis; foliolis 40-iugis; fpicis

h) SPIELM. *Mat. med.* p. 458. — BERGII *Mat. med.* p. 831.

i) Conf. BECKMANN *Vorbereitung zur Waarenkunde*, P. 2. p. 162.

k) *Mat. med.* p. 221. *l*) Loc. cit.

m) Vid. BECKMANN l. c.

n) *Traité de la Mat. med.* T. 4. p. 116.

ſpicis elongatis, axillaribus MIHI. Differentiam ſpecificam hanc condidi ex ampla iſta deſcriptione, Anglice a cl. Chirurgo KERR, in *Med. Obſervations and Inquir. Vol. 5. p.* 151. cum icone *Tab.* 4. concinnata. Addas, calycem eſſe quinquepartitum; corollam pentapetalam, albam; ſtamina numeroſa; legumen lanceolatum, glabrum, margine repando, ſeminibus ſex, vel octo, orbiculatis, compreſſis. Coira, vel Caira, in Provincia Bahar dicitur *o*). Mimoſa Catechu LINN. iun. *Suppl. plant. p.* 439. Huc referenda, me iudice, eſt Acaciae ſpecies, ex qua Kaath, vel Lycium indicum, conficiunt, HERBERTI DE IAGER in *Eph. nat. Herioſ. Dec.* 2. *Ann.* 3. *p.* 9. *Fig.* 1. Arbor, creſcens copioſe in montibus Rotas et Pallamoro, et aliis locis, ſupra Bengaliam ſitis.

Non noſtro tempore amplius quaeſtio, vt olim, agitatur: vtrum Catechu terra ſit, vel compoſitum, vitriolicae naturae particeps *p*); an potius vegetabilis progeniei? Hoc iam dudum abunde demonſtrarunt, chemicis experimentis, HAGEDORN *q*) et BOULDUC *r*); idemque confirmant, qui in ipſo loco natali praeparationi eius adſtiterunt. Conſtat iam etiam,

o) KERR.

p) V. DALE *Pharmacol.* p. 295.

q) *Lib. de Catechu*, Ien. 1679.

r) In *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris*, a. 1709 p. 228 ſqq.

etiam, perperam pro composito vegetabili a quibusdam haberi. Sed quaenam nominatim stirps illud eroget, de eo adhuc dissensus obtinet.

Plerique fructui Palmae cuiusdam illud tribuunt. Est illa

Areca Catechu; frondibus pinnatis; foliolis replicatis, oppositis, praemorsis LINN. *Spec. pl. p.* 1659. Caunga *Hort. malab. T.* 1. *p.* 9. *Tab.* 5. 6. 7. 8. Pinanga RVMPH. *Herb. Amb. T.* 1 *p.* 26. *Tab.* 4. Arabibus, vt SERAPIONI, AVICENNAE, Faufel, Filfel, Fufel. Indiam orientalem patriam habet.

Fructus huius oualis est, magnitudinis oui gallinacei, vmbilicatus. Extrinsecus obducitur cortice coriaceo, sub quo membrana filamentosa. Intus nux latet; cuius semen griseum, durum, interne ex rubicundo alboque, instar nucis myristicae, variegatum; et hoc proprie Areca, s. Pinanga, dicitur. Hoc ipsum tantopere adstringens est, vt solum masticari nequeat, discissum autem, et cum pauxillo calcis, intra folium vnum, vel alterum, arboris Betel inuolutum, amicis, mutuo sese conuenientibus, apud Indos, obseruantiae causa, offertur; vnde saliua, rubedine tincta, profluit; gingiuae corroborantur, et grato halitu os perfunditur. Calx additur, ad moderandam Pinangae austeri-

ufteritatem, ac foliorum Betel acrimoniam s). Sub-
nde infuper Catechu pro mafticatione adiicitur t).

Si igitur plerisque materiae medicae commentatoribus fidendum, Terra Catechu nihil aliud effet, quam extractum aquofum ex feminibus fructus huius immaturis. Speciem Catechu exinde parari, quum teftes autoptae varii idonei id indicent, non fine temeritatis quadam fufpicione negatur. Mirum tamen, in *Horto Malabarico* et *Herbario Amboinenfi* nullam huius rei fieri mentionem. Circa montem Gatem, qui totam malabariam aliasque quasdam affines terras cingit, excoqui ex nuce hac, addito pauxillo calcis, et, quo melior fuccus infpiffandus euadat, fuperdato pulti faeculentae infufo corticum Acaciae cuiusdam, Gymnofophifta quidam, fide dignus, certiorem reddidit IAGERVM u). Citat cl. DALEVS x) HELBIGIVM, fimplicium Indiae orientalis, vt vocat, peritiffimum, ex fructu Arecae educi, affirmantem. Conuenit hoc cum narratione Chirurgi ALBERTI, qui diu in pondichery vixit, IVSSIEVO facta y); vnde nec ipfe hic celeberrimus vir dubitauit, Arecam pro vera fucci Catechu ftirpe agnofcere.

Sed

s) RVMPH.

t) GARCIAS, in *Coll.* CLVS. p. 42.

u) *Eph. N. C.* loc. cit. p. 10.

x) *Pharmacol.* p. 296.

y) *Mem. de l'Ac. des fc. de Paris*, 1720. p. 342.

Sed aequae verum eſt, ſimile extractum ex aliis quibusdam ſtirpibus parari. Memorabile, CLEYERVM z) Catechu dicere ſuccum, ex variis adſtringentibus fructibus expreſſum; et paullo poſt, baſin eſſe fructum Acaciae orientalis, Tamarindo admodum ſimilis. Propius ad rem venit DE IAGER a); qui, inter Indos diu vitam gerens, Lycium (h. e. Catechu) non vni arbori proprium eſſe, refert, ſed fere omnibus Acaciae ſpeciebus, quae cortice adſtringente et rubeſcente praeditae ſint; multasque alias plantas exſtare, ex quibus ſimilis ſuccus excoqui poſſit, qui in vniuerſum nomine Khaath deſignaretur, quanquam bonitate et virtute diſpar; praeſtantiſſimum vero elici ex Acacia dicta, quae Brachmanum lingua Khadira dicitur, et ex hac, vel ſola, vel aliis admixtis, Khaath parari, et per totam Indiam diſtrahi. Meminit idem alius arboris ſpinoſae, Acaciae ſimilis, quae ſuccum hunc largiatur, male ab ipſo deſcriptae. LAVR. GARCIN b) arborem quidem, Cate in prouincia Bahar Mongoliae, vbi creſcit, dictam, non deſcribit; ſed probabile illi eſt, Acaciae ſpeciem eſſe, et ex hac indicat Catechu crudum, decoctione et maceratione partium et ſubſequa inſpiſſatione, parari; quando autem purius, in Indorum vſum, deſideretur, aromata admiſceri, et rotulas inde formari.

Ex

z) *Miſc. Nat. Curioſ.* Dec. 2. Ann. 4. Obſ. 3.

a) *Miſc. Nat. Curioſ.* l. c. p. 8.

b) In SAVARY *Dictionaire de Commerce*, T. I. p. 643.

Ex cortice eiusdem erui, refert cl. SAVARY *c*); an GARCINI auctoritate? Haec extracti Catechu ex Acacia quadam (quo nomine antiquiores botanici Mimosas eas infigniuerunt, quarum folia sese contactu non contrahunt) origo apprime conuenit cum historia nouissima, sine dubio certissima et luculentissima omnium, a cl° KERR subministrata. Qualis sit species, a cl° KERR descripta, dixi; succus autem, eo teste, ex interna ligni parte, quae colore palide bruno, vel profunde rubro, imo hinc inde nigro, tincta est (nam externa pars, alba, separatur), in ramenta discissa, paratur. Replent his vas terreum, angusti orificii, affusa ad summam vsque partem aqua; qua per coctionem ad dimidium dissipata, reliquum effundunt in vas terreum, planum, et, donec tertia pars remaneat, inspissant; tum, frigido loco per diem repositum, calore solis vlterius densant, agitando illud aliquoties de die; postquam notabilem crassitiem massa nacta fuerit, supra stoream, vel pannum, cineribus stercoris vaccini consperfum, extendunt, et in frusta quadrangularia diuidunt; quae, radiis solis perfecte siccata, vendunt. Vt extractio tanto facilius succedat: vtuntur furnis, simplicis structurae; cuius summa haec est, quod foueae, in terra effossae, quae ignem recipit, arcus

c) Loc. cit. p. 763.

arcus argillaceus ſuperimponatur, foraminibus inſtructus, in quae vaſa pro extractione collocantur. Quo profundioris coloris lignum, eo magis nigrum extractum apparet, et eo vilius; hinc praefertur lignum pallidius brunum, quod erogat extractum, ſubtile, albidum. Quod hocce extractum terra eſſet: vel admiſti caſu cineres, vel fraude adiecta terra, pro pondere augendo, imponere incautis facile potuerunt. In laponia non paratur: vnde epitheton vitioſum eſt. Transfertur autem ex Malabaria, Suratta, Pegu, aliisque quibusdam Hindoſtaniae regionibus. Maximus autem eius prouentus, quantum colligo, ex prouincia Hindoſtaniae Bahar eſt *d*). Nonnulli malunt ſcribi Kaſchu (Gallis *Cachou*), quam Catechu; quae proxime dicta vox ex Cate, nomine arboris, et Chu, ſuccus, lingua patria componitur.

In noſtris officinis proſtat maſſis fragilibus, ex rubro nigris; quae ſubinde in laminas, ſuperficiei aſperae, rubicundo-albidae diſcerpi ſeſe patiuntur, fracturis de reliquo ſubſplendentibus. Sapor auſterus, ſubamarus, dein dulceſcens, qui diu linguae inhaeret. Compacta eſſe debet maſſa et deliqueſcere tota ore. Raro vero tam pura habetur, vt nihil indiſſolubile remaneat; quod tam ab intermiſſa colatione decocti *e*), quam aduentitiis ſordibus

d) GARCIN, adud SAVARY. — KERR. *e*) KERR.

bus, prouenit. Indiſſolubilis pars $\frac{1}{8}$ ſubinde ponderis totius maſſae conſtituit *f*). Soluitur Catechu aqua, fecibus exceptis; ſolutio vero ipſa postquam refrixerit, mucilaginem refert. Quatuor vnciae Catechu extracti boni et ſicci aquoſi dederunt vncias duas et drachmas tres; et praeterea extracti ſpirituoſi drachmas quinque, cuius ſapor auſterior eſt. Soluitur et ſpiritu vini; ſed ſine ſubſequente coagulo mucilaginoſo: nimirum quatuor Catechu vnciae ſpirituoſi extracti vncias duas cum ſex drachmis exhibuerunt; idque auſterioris longe et ingratioris *g*). Plures analyſes aliunde *h*) petendae. Vitrioli martis ſolutionem nigredine tingit. Colore, conſiſtentia, indiſſolubilium partium proportione, ſapore, virtute demum, differre multis modis Catechu officinarum, non mirabitur, qui dicta, de ſtirpium diuerſitate et de praeparatione, ſecum reputet; quae omnia igitur non ſatis vere ex maturitatis fructus Arecae diuerſo gradu praecipue explicari poſſe, exiſtimauit cl. IVSSIEV *i*).

Adſtringendi indoles cum aliis quibusdam Mimoſae ſpeciebus huic communis eſt, prout de fructu M. niloticae conſtitit *k*); praeter quem et folia et

f) LEWIS *Mat. med.* p. 575.

g) BOULDUC, in *Mem. de l'Ac. d. ſc.* 1709. p. 227 ſqq.

h) V. BOULDUC loc. cit.

i) Loc. cit.

k) ſupra p. 537 ſq.

cortex a nigritis maſticantur in affectionibus ſcorbuticis; et huius ſpeciatim cortex, ad coria tenuiora denſanda, a nigritis adhibetur *l*). Vis antiſeptica inſignis pariter ſucco Catechu ineſt. Docent id experimenta Pringleana *m*) cum carne. Docent iſta in morbis, etſi rarius, quam par eſt, interne capta, nec ſine aliis admiſtis. HVXHAMVS *n*) in ſtatu reſoluto et putrido ſanguinis roborantibus aliis et acido tantillum Catechu admiſcuit. Crebrior eius fit vſus in putredine oris, foetore, dentium vacillatione et denudatione, tum et cruentatione, vlceribusque gingiuarum, cognoſcenda. Cui ipſi praeparata quaedam ſubſequentium praecipue opponuntur. — In diarrhoeis, dyſenteriis, aliisque alui profluuiis, quae non ab acri ſtimulo, ſed laxitate vnice inteſtinorum, proficiſcuntur, ſuccus Catechu efficaciſſimum et ſimul tutiſſimum remedium eſt *o*). Superat, in hiſce coërcendis, ipſam Caſcarillam *p*), et commode aliis, vt Rhabarbaro, addi poteſt.

Multiplex in curatione colicae pictonum eſt indigentia: vt nimirum inuoluatur et demulceatur acre, laxentur fibrae, et earundem ſpaſmi reſoluantur, dolor demum ſopiatur. Hiſce vero finibus opportuna

l) ADANSON *Mem. de l'Ac. d. ſc.* 1773. p. 9.

m) *Diſ. of the army*, App. Exp. 10.

n) *Oper.* REICH. T. 2. p. 70.

o) BALDINGER'S *neues Magazin für Aerzte*, 4. Iahrg. 3. St.

p) DEGNER *de dyſent.* p. 165. 270.

portuna licet ſollerter adminiſtrentur: ſaepe malum non cedit, et etiamſi cedat, recrudeſcit, niſi adſtringentia fortiora in ſubſidium ſumantur; quae inter ſuccus Catechu inſignem locum tuetur. Haecce, tonum inteſtinis reſtituendo, vim ſuam praeſtant. Quin hiſce ſolis ſubinde curatio omnino ſucceſſit, absque vllo alio praeſidio. Poſſunt per os, ſaltim aliis admixta, vel per clyſma, vſurpari *q*). — Simili iudicio nititur curatio hominis, ſtranguria et ſecretione vberrima muci ex veſica vrinaria detenti, quam ipſam Tinctura ſucci Catechu, cum Tinctura corticis Peruuiani, vel aliis ſimilis naturae, commixta, abſoluit *r*). — Par effectus eadem de cauſa eius, in relaxatione vuulae, applicationis. — Laus in haemorrhagiis ad eas potiſſimum reſtringenda, quae a reſolutione ſanguinis proficiſcuntur.

Optimus modus, ſuccum hunc dandi, eſt, vel prout affertur aqua ſolutum; vel, repetita ſolutione et inſpiſſatione, depuratum. Periculo caret, eundem exhibere ad ſcrupulum vnum, ſeſquialterum, vel maiori quantitate, pro doſi.

An huc referendi Trochiſci, vel *Placentae Gittagambir*, vel *Catagamber?* Si deſcriptioni proletariae HERBERTI DE IAGER *ſ*) inſiſtendum: neque ad Arecam,

q) GRASHVIS *de colica pict.* p. 47 ſqq.
r) Loc. cit. p. 73.
ſ) Ad RVMPH. in VALENTINI *Hiſt. ſtirp. ſimpl.* p. 399.

cani, neque ad Mimoſam Caten, pertinent. Analogiam tamen inter illas et ſuccum Catechu inuenit DEGNERVS *t*); et cl. BVISSON *u*), maximam partem conſtare ex Catechu, refert; et SEBA *x*) affeuerat, confici ex ſubtiliſſima parte ſucci Catechu et argilla quadam, quorum ſcilicet cremor, poſt fermentationem cum aqua praegreſſam in ſuperficiem aſcendens, colligatur, et in modulis orbicularibus ſiccetur. Sunt hae placentulae externe ſaturate flauae, cruſta quaſi obductae; intrinſecus pallidiores; ſaporis ſubadſtringentis, aromatici et leuiter amari. Transferuntur ex Iaponia, et profuerunt in angina et aphthis, item in diarrhoeis et dyſenteriis, aliisque laxitatibus inteſtinorum, ſolutae in aqua, donec colore Theae Boheae tingeretur *y*). Differunt, ſecundum ſuperiorem deſcriptionem, ab hiſce placentulis aliae, in India paratae, ex Catechu, cum aromatibus variis, Cardamomo, ligno Aloës, Moſcho, Ambra, aliisque, in gratiam ſaporis et oris halitus, additis. Hae ipſae, figura, craſſitie et magnitudine nucis vomicae, a Belgis in Europam, nomine *Siri Gata Gamber*, transferuntur; quas Indi, vel ſolas, vel in connubio nuclei Arecae fructus, maſticant. Sed notiora ſunt noſtra

PRAE-

t) Loc. cit. p. 299.

u) Apud DEGNER. loc. cit.

x) *Eph. N. Curioſ.* Vol. 4. p. 227.

y) SEBA, item BVISSON, apud DEGN. l. c. p. 297.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA TERRAE CATECHV *z*). Ex ſucco Catechu, in ſpiritu Cydoniorum ſoluto. Guttae triginta, ad quinquaginta, indicantur.

TINCTVRA IAPONICA *a*). Catechu cum Cinamomo et ſpiritu vini tenuiori digerendo.

TINCTVRA GINGIVALIS BALSAMICA *b*). Ex Catechu, Myrrha, et balſamo Peruuiano, digeſtis cum ſpiritu Cochleariae et vini rectificato. Vere eximia, in affectionibus dictis oris; in quibus, mixta cum melle Roſarum, linteo carpto applicetur.

TROCHISCI CATECHV, ſ. MVSCERDAE *c*). Ex Catechu, Ambra, Moſcho, Saccharo et mucilagine Tragacanthae. Ad foetorem ſpiritus et vitia oris dicta corrigenda, ore tenentur, donec diffluant; tum exſpuuntur.

TROCHISCI DE CATECHV AD SPVTVM CRVENTVM *d*). Miſcela Catechu cum ſucco Liquiritiae et ſpeciebus Diatragacanthae. Inuſitati.

CONFECTIO IAPONICA *e*). Opium etiam recipit. Diaſcordium refert.

z) *Ph. W.* p. 77.
a) *Ph. Lond.* p. 70.
b) *Ph. W.* p. 206.
c) *Ph. W.* p. 214.
d) Loc. cit.
e) *Ph. Ed.* p. 76.

TAMARINDVS.

LINN. *Syst. veg. p.* 74. *Gen. pl. p.* 23.

342.

Pharm. TAMARINDORVM *Pulpa.*

Tamarindus Indica; LINN. *Spec. pl. p.* 48. IACQU. *Hist pl. Americ. p.* 10. *Tab.* 10. *et Tab.* 179. *fig.* 98. item *sel. stirp. Americ. Hist. ed. color. Tab.* 13. *p.* 11. vbi icon fructus. Alia icon in REGNAULT *Botanique, le Tamarin.* Siliqua arabica, quae Tamarindus C. B. Balam Pulli *Hort. Malab. T.* 1. *p.* 39. *Tab.* 23. Tamarindus RVMPH. *Herb. Amb. p* 90. *Tab.* 23. Arbor, crescens in India orientali, Arabia, Aegypto et America calidiori.

Nobilitat hanc praecipue legumen, quod ipsum compressum est, oblongum et nonnihil incuruum, cellulam vnam, duas, tres, vel quatuor, formans, quarum singula includit semen osseum, angulato-subrotundum, plano compressum, nitidum, brunum, circa quod fructus nonnihil contrahitur, vnde inaequalis apparet. Maturum extus cingitur cortice ferrugineo, sub quo pulpa ita condensata, vt spatium inter vtrasque membranas fructus non repleat, sed filis validis, ad basin confluentibus, in situ retineatur. Pulpae sapor, pro varietate arborum, mox dulcior, mox acidior; etiamsi vtrumque genus rite maturuerit. Indi, aeque ac Americani, crudum

udum fructum edunt, fine alio incommodo, quam ui laxitate leuiori. Ex immaturis et decorticatis ondimenta fapidiffima Cubenfes parant. Legumina ndiae orientalis longiora funt, quam Americes; ta etiam pulpam ficciorem et obfcuriorem, item opiofiorem, includunt. Transfertur pulpa, vna um feminibus et filis defcriptis, exuta tegmine exerno, plerumque contufa. Americana facchari nifcelam prodit. Sapor pulpae grate acidus *f*).

Acor ifte dependet a fale effentiali fructus. Ioc, coctione pulpae cum aqua, colatione et euaporatione, quoad partem, copiofe elicitur, forma quamarum; initio impurum et fubbrunum: repeita autem folutione et cryftallifatione, album; fed imul acoris expers *g*). Similes cryftalli ramis arboris interdum adhaerefcere obferuantur, et conenire quam maxime cum tartaro *h*). Sal, ex pulpa erutum, eiusdem naturae effe, nuperrima experimenta confirmant *i*): nam acor idem, fimilis difficultas folutionis in aqua, eadem cum reagentibus

Mm 5 ratio.

f) Conf. WRIGHT, in *London medic. Journal*, 1787. P. 3. p. 287.

g) BEAVME' *Pharmacie*, Ed. 2. T. I. p. 167. — REZIVS, in *K. Vet. Acad. Handl.* 1776. p. 209. item 1776. p. 132. — LASSONE, in *Hift. de la Soc. de med. de Paris*, Tom. 2. p. 269.

h) TOVRNEF. in *Mem. de l'Ac. d. fc.* a. 1699. p. 101.

i) *Vet. Ac. Handl.* 1776. l. c.

ratio. Sal hocce non recipere acidum marinum sed acido tartari in omnibus ſimile eſſe, contra cl^mum BEAUMÉ *k*), experimenta *l*) ſuadent *m*). Numeroſis quoque cl^i REMLER experimentis conſtitit, Tamarindos conſtare ex cremore tartari, acido ſacchari et ſelenite, cum tantillo terrae argillaceae; et poſſe igitur arte fieri ex prunis cum additamentis dictis *n*).

Antequam in vſum medicum pulpa trahatur, a fibris, ſeminibus, membranis, purgari debet; quod fit eius in aqua calida ſolutione, colatione et, poſt additum ſaccharum, inſpiſſatione.

Sic eximie blandeque aluum laxat, absque omni exaeſtuatione. In febribus pulpa, ob acorem, tanto magis conducit; quo nimirum aeſtum febrilem mitigat, ſitim compeſcit, putredinem infringit. Vnde praecipue in putridisillioſis inſignis commodi eſt. Ab Arabibus prima eius mentio facta, et celebratiſſima pulpa loco natali in iisdem morbis, quibus nos eandem opponimus. Vix vnquam ſola, purgandi ſcopo, praecipitur; quum vnciae binae, vel plus, pro adulto requirantur: ſed ſoluitur plerumque

k) Loc. cit. *l*) *Vet. Ac. Handl.* l. c.

m) Conf. WESTRVMB's *kleine Schriften*, Vol. 2. P. 1. p. 229.

n) Vid. REMLER, in GOETTLING's *Almanach für Scheidekünſtler u. Apotheker*, 1787. p. 77. — Conf. IDEM, in CRELL's *chem. Annalen*, 1787. P. 3. p. 251. — Plura de analyſi chemica exhibet VAUQUELIN, in *Annales de Chemie*, Vol. 5.

umque aqua calida, cum aliis, Manna, ſalibus meliis, rel. Eius ope *Serum lactis tamarindinatum* paatur, quod laxat, temperat, reſoluit, abſtergit, et in morbis bilioſis, putridis, vt et phthiſi, valde proficuum eſt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA TAMARINDORVM *o*).

ELECTVARIVM TAMARINDORVM *p*). Iuſto longioris compoſitionis, ex variis purgantibus et aromaticis. Exoleuit.

ELECTVARIVM CATHOLICVM *q*). Similis farraginis. Deſueuit.

DECOCTVM TAMARINDORVM CVM SENNA *r*). ELECTVARIVM E CASSIA *s*). ELECTVARIVM LENITIVVM *t*).

o) *Ph. W.* p. 130.
p) Loc. cit p. 45.
q) Loc. cit. p. 40.
r) *Ph. W.* p. 56.
s) *Ph. Lond.* p. 96.
t) *Ph. W.* p. 42.

HAEMA-

HAEMATOXYLVM.

LINN. *Syst. veg. p.* 331. *Gen. pl. p.* 102.

343.

Pharm. CAMPECHENSE, ſ. CAMPESCANVM *Lignum;* item SAPPAN *Lignum* quibusdam.

Haematoxylum campechianum; LINN. *Spec. pl. p.* 549. IACQU. *Obſ bot. P.* 1. *p.* 20. Haematoxylon ſpinoſum, foliolis pinnatis, racemis terminalibus BROWNE'S *nat. Hiſt. of Iam. p.* 221. Lignum campechianum, ſpecies quaedam Braſil. SLOANE *nat. Hiſt. of Iam. T.* 2. *p.* 183. *Tab.* 231. *fig* 1-2., vbi modo fruſtra duo ligni depicta comparent. CATESBY *Carol. T.* 2. *p.* 66. *Tab.* 66. Arbor in America calidiori, nominatim ad ſinum Campeche, regni Mexicani, copioſe ſponte creſcit. Nunc vero, translatis in inſulas Domingo, Iamaicam, aliasque vicinas, ſeminibus, primum licet languerit, bene iam ibidem viget, quin ſponte ſeſe diſſeminat.

LIGNVM, ſolidae texturae et graue, colorem ſaturate rubrum prae ſe fert. Caeditur ab Iamaicenſibus quotannis in Campeche copioſe, et ex Iamaica dein in Angliam transfertur. Tinctoribus ex primariis, ob colorem violaceum, quo panni imbuuntur, alio dein colore, nominatim nigro, tingendi,

gendi, et vt alii colores puriores et conſtantiores fiant.

Serius autem etiam in medicinam tranſiit. Sapor eius ſubadſtringens et ſubdulcis eſt; qui idem etiam in extractis, ſiue aqua, ſiue ſpiritu vini, paratis, ſentitur. Vtrique menſtruo rubrum colorem impertit; quod et interdum accidit, ex interno vſu, in alui fecibus et lotio. Spiritus vini plus ſoluit, quam aqua. Solutione Vitrioli martis infuſum adſciſcit colorem bruno-nigrum et nonnihil viridem.

In diarrhoea obſtinata et dyſenteria Anglorum primam laudem obtinuit. Aſt nonniſi ſub finem dyſenteriae conducit, quando debilitas inteſtinorum continuat, et reditus mali contingunt. Decoctum laudabile in hunc finem eſt *u*). Quin, hoc lego a quodam *x*) longe extracto praeferri. Aliis extractum magis placet. Huius drachmas tres in aquae Cinamomi ſpirituoſae vncia ſeſquialtera et aquae fontanae vnciis ſeptem, additis tincturae Iaponicae drachmis duabus, ſolui curauerat ill. PRINGLE; cuius mixturae omni quarta, vel quinta, hora duo cochlearia capta; iuncto ſubinde opiato veſpera *y*).

Cl.

u) BAKER *Tract. de catarrho et dyſent.* recuſ. in SANDIF. *Diſſ.* T. 2. p. 379.

x) CLARK'S *Diſ. in hot. countries*, p. 233.

y) *Diſ. of the army*, p. 281.

Cl. DVNCAN in protracta dyſenteria ter de die ex-
tracti ſcrupulum vnum in potu commodo capi iuſſit,
ſubiunctis clyſmatibus anodynis *z*). Ne quid vero
honoris miſcela cum aliis ligno detrahat: ſcias, ſuf-
ficere, ſolum extractum aqua, e. c Menthae criſpae
ſoluere, ea proportione, vt illius drachma vna hu-
ius vnciam vnam intret, et ſolutionis huius coch-
learia tria quotidie ingerere *a*).

Nec reticendum *Gummi*, quod truncus et rami
primarii transmittunt, oui Gallinacei ſaepe magni-
tudine. Breui ſolideſcit, et tum tam fragile fit,
vt inter digitos ſeſe conteri ſinat; ob ſaturatam ru-
bedinem, nigrum apparet, dulcis ſaporis *b*).

PRAEPARATVM.

EXTRACTVM LIGNI CAMPECHENSIS *c*). Fit cum
aqua coctio repetita, commiſtis dein decoctis et in-
ſpiſſatis. In *Ph. Edinb. d*) ſpiritus vini tenuior
adhibetur.

z) Ill. ZIMMERMANN *v. d. Ruhr*, p. 446.

a) Ill. BALDINGER *v. d. Krankh. e. Armee*, Ed. 2. p. 455.

b) BROWNE l. c. — IACQUIN l. c.

c) *Ph. Lond.* p. 27.

d) Pag. 116. et *nouiſſ.* p. 94.

HYME-

HYMENAEA.

LINN. *Syst. veg. p.* 326. *Gen. pl. p.* 202.

344.

Pharm. ANIME *Gummi.*

Hymenaea Courbaril; LINN. *Spec. pl. p.* 337. Arbor siliquosa, ex qua Gummi Anime C. B. Hymenea, foliis geminatis, parallelis, paginis inaequalibus; racemis terminatricibus BROWNE's *nat. Hist. of Iam. p.* 221. Courbaril bifolia fructu pyramidato PLVM. *gen.* 49. Ceratia diphylla anteguana PLVCK. *Almag* 96. *Phythogr. Tab.* 82. *fig.* 2. Itaiba PISO *Ind. nat. p.* 122. Fructus depingitur in IACQUIN *selest. stirp. Americ Hist.* edit. colorat. *Tab.* 264. *fig.* 95. Arbor, crescens in Hispania noua, item insula Antigua.

ANIME dicitur resina, frustis flauido-albis, pellucidis, variae figurae et magnitudinis (Auellanae nucis plerumque), farina quasi tectis, vbi franguntur splendentibus, friabilibus, ad nos afferri solita. Saepe cum Gummi Copal confunditur; quod inde forsitan prouenit, quod, secundum PISONEM, nomine Copal ab Indis quaelibet odorifera gummosa, vel resinosa, veniunt. Copal venale autem compagis firmioris est, ex frustis maioribus constat, nec superficiei puluerulentae. G. Anime odorem resinosum habet, saporem fere nullum; masticando

inter

inter dentes mollescit; flammam capit; carbonibus inspersum, spargit odorem gratum, et integre ferre deflagrat, relictis tantum cineribus paucis, albis. Totum spiritu vini soluitur, qui inde amaricantem et pungentem saporem, coloremque flauum, obtinet. Destillatione cum aqua odora pars separatur simulque cum aqua olei essentialis tantillum ascendit. Colligi ex arboribus vulneratis, refert quidem MONARDES *e*), et incisione corticis erui, BANCROFT *f*); defluere ex trunco et ramis, AVBLET *g*). Si PISONI vero *h*) maior fides: per meatus corticis interioris in terram decidit, ex qua, sub arboris trunco et radice occultatum, extrahitur. Vernicem, maxime eximiam, inde parant *i*).

Rarissime hodie in formulis medicis obtinet. Indi masticant G. Anime, contra colicas et flatus; item eo vtuntur in suffitu, contra rheumatismos *k*). Contra quod malum, vti et in affectionibus catarrhalibus et paralysi, eodem modo conducere, memorant plerique scriptores materiae medicae. In vsum asthmaticorum, et catarrho suffocatiuo correptorum, pari ratione adhibitum *l*), quantum intelligo,

e) In *Collect.* CLVS. p. 316.

f) *Nat. Hist. of Guiana in South-America*. p. 87.

g) *Hist. des Plantes de la Guiana Françoise*, T. I. p. 378.

h) Loc. cit.

i) BROWNE.

k) BANCROFT l. c.

l) BROWNE

telligo, in patria ſtirpis, vnde et prima efficaciae praeconia videntur profecta.

CERATONIA.

LINN. *Syſt. veg* p. 773. *Gen. pl. p.* 554.

345.

Pharm. SILIQVA DVLCIS.

Ceratonia Siliqua; LINN. *Spec. pl. p.* 1513. Siliqua edulis C. B. Ceratonia DODON. *pempt. p.* 786. Siliqua DU HAMEL *Traité des Arbres T.* 2 *p.* 262. *Tab.* 69. Arbor, in Oriente, inſulis Archipelagi et auſtrali Europa, nominatim Gallo-Provincia, Hiſpania, Neapoli, Sicilia, creſcens.

Κερατωνια GALENI et AEGINETAE creditur; ita dicta, ob LEGVMEN, in cornu formam quodammodo flexum. Compreſſum, inaequale eſt, palmam circiter longum, pollicem vnum latum, coloris fuſcobruni; conſtans ex pulpa, ſiue carne, ſicca, fuſca vel rufa, dulci; interne cellulas aliquas diſſeptas formans, in quarum ſingula ſemen ouatum, complanatum, rufum, vtrinque obtuſum. Caro iſta ſicca vnice vſurpatur, quae dulcis. Aegyptii ex eadem mellis ſpeciem extrahunt, quo varios fructus condiunt, et quod clyſmatibus addunt, item ore ſumendum praebent, ad aluum ſubducendam *m*).

Sicca

m) ALPIN. *de pl. Aegypti*, p. 8.

Sicca legumina aluum pariter mouent, inftar Caſ-ſiae *n*). Vbi ſponte creſcit, impune tamen pecoribus in ſaginam proiicitur *o*). Parce hodie a medicis adminiſtratur, et vix, niſi in affectionibus pectoris, in quibus ſputa reſoluere et ſcreatu eliminare opportunum eſt Tuſſientibus et aſthmaticis, prout mel, ita et decoctum ex leguminibus Aegyptii in hunc finem probo ſucceſſu exhibent *p*). In tuſſi adeo conuulſiua cl. IOERDENS *q*) comeſtum fructum extollit; vt multos ſanatos pronunciet, quibus reliqua inertia. Vtinam conſpirarent hac in re aliorum pericula. Non neglectis aliis, inſtar paſſularum, demulcendo nonnihil ſtimulos acres et reſoluendo impacta, adiumento eſſe poſſe, haud negauerim.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DECOCTI PECTORALIS *r*). Inter varia alia bechica, et hoc, de quo dixi, occurrit. Aqua cum iis decocta potatur. Cl^mo^ IOERDENS *s*), et hoc decocto, loco cereuiſiae ab infantibus calide poto, ſubigere tuſſim conuulſiuam, ſucceſſit.

SYRVPVS DIACODION *t*).

SYRVPVS DIACODIVM CROCATVM *u*).

n) HAY *Hiſt. plant.* Tom. 2. p. 1708.

o) DU HAMEL loc. cit.

p) ALPIN. loc. cit.

q) *Comm. Noric.* 1733. p. 235.

r) *Ph. W.* p. 166.

s) *Comm. Noric.* Ann. cit. p. 76.

t) *Ph. W.* p. 190. — V. ſupra *Papav. ſomnif.* p. 360.

u) *Ph.* cit. — V. ſupra l. c.

POLYGALA.

LINN. *Syst. veg. p.* 530. *Gen. pl. p.* 364.

346.

Pharm. SENEGAE vulgo, f. SENEKAE Edinb., *Radix.*

Poylgala Senega; floribus imberbibus, fpicatis; caule erecto, herbaceo, fimpliciffimo; foliis lato-lanceolatis LINN. *Spec. pl. p.* 990. Icon; MILLER's *Gard. dict.* ad fpeciem 5. *Comm. Noric.* 1741. *Tab* 4. *fig.* 1. 2. 3. Conf. LINN. *Diff. Radix Senega,* in *Amoen. ac. Tom.* 2. *p.* 124. 126. *fq.* c. ic. Pl. perennis, in Virginia, Penfyluania, Marylandia, crefcens.

RADIX lignofa eft, ramofa, digiti circiter craffitie, flexuofa, nodofa, intus alba, cortice craffo, flauefcente, et quafi refina faturato, et epidermide cinerea veftita. Guftata primo farinaceum faporem, mox fubacidum, prodit; dein fauces pungit, et cum tufficula fenfum conftrictionis excitat. Inter haec faliua copiofe affluit *x*). Alibi fapor amaricans, fubaromaticus, defcribitur *y*); quin ab alio valde aromaticus *z*); dum rurfus alii nulla aromatis ve-

 ftigia

x) LINN. *Diff.* l. c. p. 129.

y) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 2. p. 239.

z) Fort aromatique; DU HAMEL, in *Mem. de l'Ac. d. fc. d. Paris,* 1739, p. 136.

ſtigia perceperunt *a*). Odorem ſpargit nullum; niſi dum copia radicum ſeruetur intra clauſum vas, nau ſeorſum. Partes vero ſapidae vnice fere cortici radicis inhaerent, qui in maxime craſſis radicibus tertiam circiter ponderis partem, in tenellis quintam vel ſextam, efficit *b*).

Analyſin chemicam ſtudioſe cl. KEILHORN et BVRCKHARD *c*), item HELMVTH *d*), perſequuti ſunt. Infuſum corticis, aqua factum, primo amaricans dein acre; quem ſenſum, cum conſtrictione, faucibus praecipue circa vuulam imprimit. Sapor extracti aquoſi, quod $\frac{1}{3}$ aequat, idem. Spiritus vini parciorem quantitatem abripit: nempe extractum eodem paratum, $\frac{1}{4}$ aequat; quod ipſum, Myrrhae inſtar, amarum, ſed altero longe mitius eſt *e*). Verum et lignoſa radicis pars extractum, tam aquoſum, quam ſpirituoſum, praebet; quorum iſtuc amaricans et acre, hoc vtroque momento debilius

eſt

a) TREW *Comm. Nor.* a. cit. p. 370. not. *d.* — DETHARDING *Diſſ. de Seneca*, reſp. SIEMERLING. Roſtoch. 1749. — item KEILHORN *Diſſ. de radicibus Senega et Salab.* Francof. ad Viadr. 1765. p. 9.

b) KEILHORN loc. cit.

c) *Diſſ. de radice Senka.* Argent. 1750.

d) *Diſſ. de radice Senega.* Erlang. 1782. Vbi et practica varia.

e) KEILHORN p. 11 ſqq.

ſt. Experimenta huius generis ſi integra radice unt, rationes nonnihil diuerſae notantur *f*).

In paucis officinis radix hucdum venalis exſtat; tſi maiori iure, quam tot alia, adeſſet efficax hocce eſoluens, et per varias excretorias vias aliena euauans. Virtutum eius medicarum primam cogni- onem dedit medicus Scotus, TENNENT, qui, cu- ationum feliciſſimarum, a rudibus ſylueſtribus Pen- ſluanis, in morſu venenatiſſimi ſerpentis crotalo- hori, clam perpetratarum, diuturnus ſpectator, ındem, praemio largo eorum quibusdam ſoluto, o peruenit, vt ſibi praecipuum remedium reue- arent. Conſtitit tum, Senegae radicem eſſe *g*). Valuit etiam, malis, ex morſu ortis, iam inuale- centibus, ſanguine nimirum per pulmones excuſſo, abiis vulneris liuidis, corpore toto tumefacto. Nec eſtus Iulii menſis effectum irritum reddidit *h*). Ame- icani contra tantum periculum vel ſuccum maſti- atae radicis deglutiunt, et maſticatam vulneri im- onunt *i*); vel lac, ea decoctum, ter de die, ad anationem vulneris vsque, epotant, iuncto cata- laſmate radicis, lacte parato *k*). Tincturae quo-

Nn 3 que

f) Sic in iſtis cl. BVRCKARD p. 8. 9.

g) V. EIVS *phyſical diquiſitions*, P. 2. Lond. 1735.

h) GEOFFROY *Traité de la Mat. med.* T. 2. p. 239.

i) LINN. Amoen. 2. p. 133.

k) Conf. LOSKIEL *Geſchichte der Miſſion der evangeli- ſchen Brüder unter den Indianern.*

que vinoſae ſingulare pretium aſſignatur. Ita ſanguis coagulatus reſolui, tumor diſſipari, venenum expelli, pulſus debilis et languens erigi et accelerari, fertur. Fruſtra vero adhiberi medelam, vaſe quodam ampliori ſanguifero ſauciato *l*). Aſt non vnice Crotali virus Senega eneruari, ſed et aliorum ſerpentum, teſtatur exemplum ancillae Suecicae, quae, alui deiiciendae cauſa, ruri, pone fruticem, ſecedens, a ſerpente quodam (Colubro Bero ſine dubio), et in muliebribus ipſis, vulnerabatur, ſub grauiſſimorum ſymptomatum ſatellitio; ſed duabus vnice doſibus, ab ill. A LINNÉ ſubminiſtratis, conualuit *m*). Nec ſcio, Senegam aliud vllum, idque fauſtum, experimentum, in ſerpentum morſu ſubiiſſe.

Conuenientia ſymptomatum, a morſu ſerpentum propullulantium, cum iis, quae in inflammatoriis pectoris morbis infeſtant, ad hoſce transferendi vſum Senegae, anſam dedit. Nimirum demorſi a caudiſona dolore acutiſſimo, reſpiratione difficili, tuſſi, haemoptyſi, pulſu duro atque veloci (verum et nonnunquam debili), corripiuntur. Pleuriticis igitur et peripneumonicis illam propinauit TENNENTIVS *n*), eo euentu, vt, ob ciues multos hoc

l) LINN. *Amoen.* T. 6. p. 214.

m) *Amoen. acad.* Vol. 6. p. 214.

n) *Eſſays on the Pleuriſy.* Philad. 1736. — item *Epiſtle to* RICHARD MEAD, *concerning the efficacy of the Seneca-*

hoc remedio seruatos, praemium 75 librarum a magistratu supremo Philadelphiae obineret o). Non neglexit autem in vera pleuritide inflammatoria venaesectionem, sub initium morbi, vel eiusdem progressum, etiam repetitam, et infusum emolliens, blande soluens, pro potu, vna cum ciborum delectu, quem et nos probamus. In spuria absque venaesectione curationem absoluit radice. Eius iudicio praecipuum virtutis, quod praestat, in eo consistit: quod serum, in concrementa et stagnationes pronum, vel quod iam impactum in vasis haeret, resoluat. Postquam iste ad academiam scientiarum Parisiensem de successu suae medelae in pleuritide referret: cll[mis] LEMERY, DE IVSSIEV et DV HAMEL, idem tentamen inire placuit; cui et respondit aeque felix euentus p). Curatius omnibus reliquis et scienter vim eius in pectoris inflammationibus expendit cl. BOVVART q), historiis aegrorum per momenta suppeditatis. Iste non resoluendi solum eiusdem efficaciae, sed et euacuandi, rationem habet. Euacuatio fit vel vomitu, vel alui deiectionibus, vel lotii profluuio vberiori, vel ptyalismi

neca-Snakeroot. Edinb. 1742. — Doleo vero, mihi non suppetere ipsa TENNENTII scripta.

o) Ex *Pensylv.* Gaz. 1739. n. 555. LINNEVS, in *Amoen.* Vol. 2. p. 130.

p) *Mem. de l'Acad. de Paris*, l. c. p. 135. 139.

q) *Memoires* cit. a. 1744. inde a p. 37.

lismi specie. Vomitus parciori dosi vitari potest; nec, alere illum, ne pulmonibus vis inferatur, consultum est. Reliquae excretiones vicibus venaesectionis perfungi videntur. Hinc, dum parcius a pulvere dato contingunt: hic minus idoneus aegris est decocto. Patet inde, BOVVARTIVM absque venaesectione radicem malo curando parem existimare (aegris tamen tribus, de quibus refert, vena secta fuit). Exhibuit illam etiam post tertium, vel quartum, diem; vnde, intra binos, vel tres dies, oppressio pectoris cum dolore, difficultas spiritus, screatus cruentus, febris, rel.. sub expectoratione exoptata, cessarunt. Tribus pleuriticis, grauiter affectis, decocto sanitatem restituit cl. DETHARDING r). His sub vsu copia sordium, absque torminibus, aluo secessit, et lotium copiose manauit. Vt et illustre sanationis exemplum in medium prodeat: magni LINNEI esto, qui a. 1753., ex refrigeratione peripneumonicus, sumta ter de die drachma vna pulveris, intra biduum conualuit s). De hac radice, nomine Polygalae, etiam loqui arbitror cl^mum^ SARCONE, dum decoctum eius tenuius, et dein saturatius, in febre rheumatica et inflammatione pectoris, pro soluenda humorum tenacitate, impense depraedicat; nam sanguis, postea per venam emissus, fluidior,

r) Diss. cit.

s) *Amoen. ac.* T. 4. p. 535.

dior, minus lardoſus et copioſiori ſero mixtus, apparuit *t*). Effectum quoque ſalutarem infuſi radicis laudat cl. AASKOW *u*), quo quidem in connubio mellitorum, aliorumque, vſus eſt. Laudat quoque, in peripneumonia et pleuritide, cl. THILENIVS *x*). Aliter autem ſe res habuit in aliquot aegris, qui, ex inflammatorio morbo ſuppurationem perpeſſi, ſubinde noua inflammationis ſymptomata experiebantur; nempe, Senega etſi per duos, quatuor, quinque, menſes adminiſtrata, ſanguis tamen per omne tempus tenax et cruſta denſa tectus permanſit *y*). Ita quoque, in inflammationibus pectoris ſtimulo ſuo nocere, Edinburgenſes et Hafnienſes aliquot medici experti ſunt *z*).

Varii et ſunt alii morbi, in quibus, reſoluendo craſin humorum tenacem et euacuando, proficit. Efficaciam in hydrope, quam TENNENTIVS ſubolfecit, in aegris alii confirmarunt. Haud paucis, hydrope anaſarca cum aſcite correptis, decoctum Senegae leuamen attulit, cura BOVVARTII *a*); eua-

t) Vid. EIVS *Storia ragionata de' mali oſſervati in Nagoli nell' anno* 1764.

u) *Diar. med. naual.* p. 31.

x) *Bemerkk.* p. 253.

y) DE HAEN *Rat. med.* P. 4. p. 252.

z) Vid. TODE *Diſſ. de praeſtantia Materiae medicae*, p. 29. — *Act. ſoc. med. Havn.* Vol. I. p. 73.

a) Loc. cit. p. 40.

cuando enim aquam per aluum et copiosius lotii effluuium, subsidentiam tumidi corporis procurauit. Memorabilis praecipue casus hominis, quem simul hydrops pectoris, vna cum febre, affixit, eousque curati, vt nonnisi durities et intumescentia lienis remaneret. Ex quinque tamen hydropicis neminem radicibus his a malo liberare valuit *b*). Sed dolendum saepe in hydrope tantam labem subesse viscerum, vt vel cuilibet alii remedio tenaciter obnitatur. Hydragogam Senegam, longa experientia, pronunciat cl. MACKENZIE *c*). Casum curati hydropis anasarca cl. DETHARDING *d*) suppeditat. Loco aliorum euacuantium, decoctum radicis Senegae in ascite efficax fuit. Nimirum ex decem et tribus, ascite laborantibus, sex eius ope integre sanati fuerunt *e*). Cl. WENDT, qui radicem, saporis ingrati caussa, in pilulis exhibet, praerogatiuam ei prae Scilla adscribit, quoniam ventriculum non adeo labefactat, et initio modo laxat, deinde potius in lotii vias vim exserit, tandem etiam perspirationem cutaneam blande promouet *f*). In hydrope pectoris ideo subinde reliquis praestitit, quod, prae-

ter

b) Loc. cit. p. 43.

c) *Med. Obs. et Inqu.* Vol. 3. p. 288.

d) Loc. cit. p. 25 sqq.

e) MILMANN *animaduersiones de natura hydropis, eiusque curatione*, p. 114 sqq.

f) *Erlang. Krankeninstitut*, 5. u. 6. Nachr. p. 36.

ter alias euacuationes, et in glandulas bronchiales operaretur *g*). An ideo in marafmo, Virginiae endemic, Europaeis praecipue fatali. auxilium fert et in incipiente phthifi, vt expertus eft TENNENTIVS *h*)?

Mira et praeftitit in morbo complicato, qui, afcite initium capiens, dein continua febre et loquelae difpendio auctus fuit. In hoc, fruftra tot aliis per longam moram tentatis, decoctum Senegae et febrem fufflaminauit et loquelam reftituit. Hydrops vero alia defiderauit, a quo curatus dein alio morbo aeger occubuit *i*).

Coniectura iam in rheumatifmo vfurpare fuadet, ob affinitatem eius cum inflammatoriis morbis. Favent huic efficaciae experimenta *k*). Eximiam radicem hancce inuenit in rheumatifmo, fanguine nimium pituitofo, cl. THILENIVS *l*).

Duo exftant exempla hypopyi, interno huius radicis vfu difcuffi; verum alia efficacia fimul adhibita fuere *m*).

Paucis etiam virtus radicis anthelmintica notatur *n*).

Quomodo

g) PERCIVAL *Effays*, T. 2. p. 178.
h) LINN. *Amoen.* Vol. 2. p. 131.
i) MACKENZIE l. c. p. 187 fq.
k) *Commerc. Noric.* a. 1741. p. 362.
l) *Bemerkk.* p. 277.
m) PFEIFFER *Diff. de Hypopyo.* Erlang. 1774.
n) *Commerc. Nor.* 1741. p. 362.

Quomodo commorſis a ſerpentibus exhibeatur, iam indicaui. TENNENTIO crebri vſus fuit Tinctura vinoſa, ex radicis Senegae vnciis quatuor, et vini Canarienſis libra vna, per triduum digeſtis et colatis; cuius cochlearia tria pro doſi data *o*). Praeſtitit omnino, ne praeter rem calorem excitaret, puluis, qui ab eo ad grana triginta quinque, ab aliis *p*) a granis viginti ad triginta, ingeſtus; et decoctum, aqua factum. Saturatius fuit iſtud TENNENTII *q*), ex radicis vnciis tribus, in aquae libris duabus, ad tertiae partis conſumtionem, coctis; cuius pariter tria cochlearia obtulit, tertia qualibet hora iteranda, donec ſymptomata remitterent, et quarta, vel ſexta hora modo, ſi conticeſcere omnino inciperent. Quoniam vero cl. BOVVART *r*) ex tam ſaturato decocto ſenſum ardoris in ſtomacho et inteſtinis, aliaque incommoda, perſenſit: vnciam modo radicis, cum dicta aquae quantitate, coxit, huiusque decocti cochlearia tria, quauis hora ſorbillanda, iniunxit. Acrimoniae ſenſus in faucibus, vel ex dilutiori illo decocto perceptus, ſponte paullo poſt diſparuit. Tanto citius diſparet iſte moleſtus ſenſus, ſi hauſtus vini Maderaici (quando nihil vetat) ſuperbibitur *s*).

PRAE-

o) LINN. *Amoen.* Vol. 2. p. 132.

p) *Comm. Nor.* cit.

q) LINN. loc. cit.

r) Loc. cit. p. 53.

s) LEWIS *Mat. med.* p. 465.

PRAEPARATVM.

DECOCTVM SENEKAE *t*). Ex radicis vncia vna, cum aquae ſeſquilibra, ad librae dimidiae iacturam, decocta.

347.

Pharm. POLYGALAE VVLGARIS *Herba; Radix.*

Polygala vulgaris; floribus criſtatis, racemoſis; caulibus herbaceis, ſimplicibus, procumbentibus; foliis lineari lanceolatis LINN. *Spec. pl. p.* 986. Polygala maior C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 516. Pl. perennis, in pratis ſiccis.

Ad hanc reuoco experimenta, in Gallia, in affectionibus pectoris inflammatoriis, cum Polygala indigena facta; quamuis HALLERVS *u*) ad Polygalam amaram L. referat. Cl. DU HAMEL, qui primus ad ea acceſſit, ſtirpi, a ſe adhibitae, ſaporem ſubacrem et vix amaricantem (*d'une tres foible amertume*) adſcribit; quum alteri, mox indicatae, amarities inſignis inſideat. Nec iſta aluum purgat *x*), vt haec. Radicem vero, vna cum herba. aegris binis, poſt venam aliquoties fruſtra ſectam, et alia ſine ſucceſſu adminiſtrata, in ptiſana ex voto praecepit. Sed fateor, dubium maxime effectum ſalutarem in hiſce binis

t) *Ph. Ed.* nouiſſ. p. 64.

u) *Hiſt. ſt. Helv.* n. 343.

x) DU HAMEL.

binis mihi videri: quum radicem Graminis et Liquiritiae et flores Tuſſilaginis ſimul intrarent ptiſanam praeſcriptam. Nec de pluribus caſibus per partes nobis retulit. Comparatione dein facta intra Senegam et hanc Polygalam, iſtam efficacius longe ſputorum exſcreationem promouere, quam hanc, non inficiatur *y*). Cl. HVLME *z*) Polygalam vulgarem in pleuritide et aliis pectoris morbis commendat. Largior, absque dubio, huius, ſi quid efficere debeat, requiritur doſis, quam praecedentis: nec exiguo granorum duodecim ponderi, ad quod illam reſtringit GEOFFROY *a*), ſubſcribere poſſum.

Infuſum herbae loco Theae Chinenſis, tam ob gratum ſaporem, quam ſalubritatem, commendatur *b*).

348.

Pharm. POLYGALAE AMARAE *Herba; Radix.*

Polygala amara; floribus ariſtatis, racemoſis; caulibus erectiuſculis; foliis radicalibus obouatis, maioribus LINN. *Spec. pl. p.* 987. Polygala, foliolis circa radicem rotundioribus, flore coeruleo, ſapore admodum amaro C. B. Iam ante eum a

THALIO

y) *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris*, 1739. p. 135 ſqq.

z) *On the puerperal fever.*

a) *Traité de la Mat. med.* T. 2. p. 244.

b) *Lübeckſche Anzeigen*, 1768. St. 4.

THALIO in *Sylua hercyn. p.* 88. notata. Polygala, buxi minoris folio, flore coeruleo VAILLANT. *Botan. Parif.* 161. *n* 3. *Tab.* 32. *fig.* 2. Amplior descriptio legitur in COLLIN. *Obferv. T.* 2. *p.* 203 *fq.* Iconem quoque praeltitit IACQUIN in *Flor. Auftr. Tab.* 414. Planta perennis, in montofis, e. c. vicino monte Pleffenfi, crefcens.

Infigni, diuque linguae adhaerente, amaritie HERBAE, empirice facile haec fpecies a vulgari diftingui poteft. Hinc et Amarella a C. GESNERO *c*) dicta. Infufum vinofum, ex manipulo herbae, per noctem vino maceratae, aluum purgat, absque periculo; vt ipfe ifte celebris Heluetus in fe expertus eft. Tinctura, ex quatuor vnciis herbae et vini Canarienfis libra vna, amariffima et coloris fubfufci *d*).

RADIX gracilis, fibrofo-ramofa, lignofa, extus flauo-cinerea, interne albida. Amaritiem in hanc cadere, negat ill. IACQU. *e*); alius *f*) balfamicum faporem, ex amariufculo fubdulcem, illi adfcribit. Et haec praecife pars eft, quae Vindobonae quosdam medicos occupatos tenuit, in phthifeos pulmonalis vlcerofae curatione. Cortex radicis virtutis meritum nominatim tulit *g*). Auctor fuaforque experi-

c) *Epift.* Lib. 3. Fol. 121. a.

d) IACQU. *Fl. Vind.* p. 262. n. 60. *e*) Loc. cit.

f) COLLIN. *Obferv. circa morbos*, P. 2. p. 203.

g) COLLIN l. c. p. 198. — COSTE et WILLEMET *Effays fur quelques plantes indigènes*, p. 75.

experimentorum in nosocomiis Vindobonensibus L. B. A. SWIETEN fuit. Iam anno 1762. quatuor felicis euentus nobis sistebantur historiae *h*), de hominibus, ex inflammatione pectoris, vel haemoptoë, phthisicis. Et, decem annos post, casus quindecim selecti ex multo pluribus *i*). Apud hosce vel pariter dira inflammatio praecesserat, vel malum lente, praeuia tussicula, ortum. Quam altas illud in multis radices egisset, id copiosa puris per os reiectio cum tabe, sudores nocturni vberrimi, febrisque praesentia, declararunt. Eluctati tamen sunt hi periculum, Polygalae praecipue beneficio. Subinde emollientia mucilaginosa, inter quae Radix Salep praerogatiuam habuit, et paregorica, praemissa, vel sub ipsa curatione interpolata. Successu sese exserente, lotii profluuium augetur, cum sudorum imminutione, quae ipsa et tum saepe incidit, quando sputorum excretio solito adhuc modo pergit. Ita cl. COLLIN, qui balsamicam, consolidantem, roborantem, demulcentem vim radici assignat, et princeps facile tentatorum contra hunc morbum remediorum illam habet. Tentarunt quoque radicem ex voto in decem aegris cl. COSTE et WILLEMET *k*). Etsi in hisce malum nondum ad extremum peruenerat: post

h) CANDON *Diss. de Polygala in phthisi.* Viennae.

i) A cl. COLLIN, in *Observ.* l. c.

k) Loc. cit.

poſt praegreſſam temen haemoptyſin, dolores lateris, vel dorſi, tuſſis, oppreſſio pectoris, ſputa mali moris, febris lente obrepens, macies, etc. adfuerunt. In pertinaci et ſicca tuſſi valuit miſcela decocti cum lacte. Exempla aliquot phthiſeos vlceroſae pulmonum, Polygala ſanatae, exhibet cl. SCHMALZ *l*); aliquando tamen, humoribus nimium corruptis, et tabe, iam inueterata, aegros non iuuit *m*). Iisdem caſibus, quibus Lichen Islandicus, conuenire, et cum hoc apte coniungi, STOLL *n*) auctor eſt *o*). Cl^mi^ WILHELMI *p*) duo, vel tria, felicis curationis phthiſeos exempla dubito huc adducere, quum lac, Chinchina, Lichen Islandicus, alia, ſimul in vſum vocata fuerint. Aequitas tamen fateri nos iubet, multis phthiſicis non ſatisfeciſſe. Ipſe COLLINVS hoc ſignificat; cuius inertiae cauſam cadauerum ſectio euicit, vt in quibus indurationes ſcirrhique pulmonum, vel eorum conſumtio, item viſcerum abdominis variorum obſtructiones, in conſpectum venere. Multis interim, niſi ſanationem, leuamen tamen, attulit. Inertem contra, imo noxiam

l) *Chirurg. und medic. Vorfälle*, p. 117.
m) Loc. cit. p. 119.
n) *Rat. med.* P. I. p. 209.
o) Conf. *Wetenſk. Acad. Handl.* 1771. p. 315. — *Journal de Medicine*, Tom 74. Janvier Tom. 76. Juillet.
p) *Diſſ. de phthiſi*, Wirceb. 1777. p. 29. Caſ. 2, et 3.

xiam iuuenit cl. FRITZE *q*). Idem iudicium fert cl. PAVLITZKY *r*). Nullum phthiſicum ſola Polygala ſanatum vidit perill. A QVARIN *s*); ſed profuit, vbi materies purulenta, muco tenaciori iuncta, difficilius excernebatur, aut ventriculus languebat.

Poſſet quispiam, cognatione huius ſtirpis cum Senega ductus, illam eiusdem in pleuritide et hydrope virtutis participem declarare. Sed in iſta auxit ſymptomata, in hoc nihil effecit *t*); licet alii curationem praetendant *u*).

Exhibendi aegris Polygalam non vnus modus eſt. Confert Polygala in puluere mane et veſperi, ad dimidiam drachmam; vel in electuario cum melle, omni quadrihorio ad drachmam vnam, ſenſim aſcendendo. Adiunctum fuit infuſum HERBAE, melle mitigatum *x*). Pleriſque vero aegris, de quibus conſtat, decoctum radicis ſuppeditatum eſt, ex eiusdem vnciis tribus, cum aquae libris tribus, ad conſumtionem dimidiae partis, decoctis, et ſyrupi Hyſſopi et Diacodii ana vncia vna edulcatis *y*). Conſumtae ſic per diem radicis vnciae duae; ſubinde minor quantitas *z*). — Cl[i] SARCONE praeconia de Polygala

q) *Mediciniſche Annalen*, Vol. I. p. 212.

r) *Beobachtungen*, p. 35.

s) *Animaduerſ. pract.* p. 80.

t) COLLIN.

u) Loc. cit. p. 199.

x CANDON l. c p. II.

y) COLLIN l. c. p. 208.

z) Loc. cit. p 198.

Polygala ſub Senega recenſui; etſi mallem, eum non idem commiſiſſe vitium, quod tot practici, qui ob ambiguitatem vocum, quam neglecta Botanice parit, nec intelligi poſſunt, nec optimorum forſitan inuentorum aliquod in alios commodum redundare patiuntur.

F V M A R I A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 529. *Gen. pl. p.* 362.

349.

Pharm. FVMARIAE *Herba.*

Fumaria officinalis; pericarpiis monoſpermis, racemoſis; caule diffuſo LINN. *Spec pl. p.* 984. Fumaria officinarum et Dioſcoridis C. B. Καπνος DIOSC. Καπνιος GALEN. Icon: REGNAULT *Botanique, la Fumeterre.* CURTIS *Flor. Lond.* Pl. annua, in agris hortisque ſponte copioſiſſima.

Stirps inodora; ſed tota ſcatet ſucco, ingrate amaro, ſalino. Hic ſi inſpiſſatur in extracti formam, effloreſcit ſal amarum et leuiter pungens, nitrum referens *a*). Idem in infuſo aquoſo eruitur, et prunis inſperſum, cum crepitu diſſilit; ſpiritu acido autem permiſtum, leuiſſimam ebullitionem excitat *b*). Amaritie potius eſt extractum ſpirituoſum; quod parcius elicitur, nec eiusmodi cryſtallos emittit.

a) BOERH. *Hiſt. pl.* p. 389.

b) CAMERAR. *Diſſ. de Fumaria*, Tüb. 1718. p. 12.

HERBA obstructiones et infarctus viscerum egregie referat, veterum aeque, ac recentiorum consensu *c*); hepatis nominatim *d*). Icteri cum vomitu, succo curati, historiam notare, operae pretium est *e*).

Altera, haud dubia illi competens, efficacia est in vitiis variis cutaneis, quibus, corrigendo humores corruptos, tonum reddendo vasis (quorum debilitati corruptela ista saepe debetur), et euacuando per aluum et lotii vias, mederi videtur. In scabie praestans remedium herba est, sero lactis infusa, vel cocta cum cereuisia, et amplo SIM. PAVLLI *f*) praeconio decoratum. Ab experientissimo practico Sueco *g*) simile tulit, in herpete. Sed et exanthema, magis adhuc foedum et curatu difficilius, lepra, solo Taraxaci et Fumariae succo curatum perfecte est *h*). Vt ne dubium cieat miscela: scias, leprosam affectionem subinde induratione glandularum stipatam, succo vnice huius herbae, bis de die, ad tria, vel quatuor

c) AETIVS Tetr. I. Serm. I. 30. — BOERHAAV. *Hist. plant.* p. 388. — HOFFM. *Diss. de praest. remed. domest.* §. 24.

d) GALENVS *simpl.* L. 7.

e) RIVERII *Obseruat.* Cent. 3. p. 230.

f) *Quadrip.* p. 71.

g) Cl. STRANDBERG, *om Fel vid chron. Sjukdomars botande*, p. 17.

h) LEIDENFROST *Diss. de succis herbarum expressis*, Duisb. 1751. p. 27.

quatuor, cochlearia capto, iuncta alternis diebus alui purgatione, disparuisse *i*). — Stomachica, antiscorbutica, aliaque passim virtus, memoratur: sed sufficit, certissimas nosse.

Maxime confert, vti succo, ad vncias duas, vel tres, vel solo, vel cum sero lactis remixto. Non caret tamen suo commodo, deficiente herba recente, infusum, vel decoctum, vsurpare; quoniam nihil odori stirps secum vehit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA FVMARIAE *k*). Obsoleta; nec iniuste, vt arbitror: sudores licet mouere, SIMON PAVLLI *l*), aliique, indicent.

CONSERVA *m*). Non reiicienda.

ESSENTIA *n*). Non omnem vim plantae continere, ex superius, in comparatione extractorum, dictis elucet. Hinc etiam in Pharm. Wirtenbergicae editione nouissima haud reperitur. Dosis guttarum quinquaginta, ad octoginta, assignatur.

EXTRACTVM *o*). Non opus est, vino illud parare; sufficit aqua. Commodum pilularum, vel elixirii, forma.

SYRVPVS *p*). Ex succo et saccharo.

i) THOMSON'S *med. Consultations*, p. 161.

k) *Ph. W.* p. 8.

l) Loc. cit. p. 39.

m) *Ph. W.* p. 36.

n) *Ph. W.* 1771. p. 81.

o) *Ph. W.* 1786. p. 79.

p) Loc. cit. p. 191.

350.

Pharm. ARISTOLOCHIAE FABACEAE *Radix:*

Fumaria bulbosa; caule simplici, bracteis longitudine florum LINN. *Spec. pl. p.* 983. *α, caua.* Fumaria bulbosa, radice caua, maior C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 605. REGNAULT *Botanique, la Fumeterre bulbeuse.* Pl. perennis, primo vere in nemorosis et vmbrosis florens.

Quodnam discrimen intersit inter varietatem bulbo cauo et illam bulbo solido, optime determinauerunt LINNEVS *q*) et HALLERVS *r*), qui posterior in species diuersas diuellit illas. Non dubito tamen, quin solida radix, quae priori minor, substitui omnino possit cauae.

RADIX vero, a pharmacopolis dilecta, subglobosa est, Castaneae minoris magnitudinis, interne cauum relinquens, quasi exesum; constans ex carne dilute flaua, obducta epidermide fusca. Neglecta hodie omnino; nec male, si superfluis valedicendum. Sed non virtute omni cassam esse, docet amarities, cum acrimonia iuncta; quibus momentis, ad Aristolochias, in officinis vsitatas, propius, odoris licet expers, accedit. Hinc et, fauente simul forma, subinde in officinis radici Aristolochiae rotundae illam substituunt. Spiritu vini macerata, extractum intense

q) *Flor. Suec.* p. 246.

r) *Hist. stirp. Helv.* n. 348 et 349.

intenſe amarum, ſimulque notabiliter acre, erogat; aquoſum vero extractum, etſi pariter amarum, remiſſius acre eſt. et pondere quoque alteri cedens *s*). Virium earundem participem eam auctores habuere, ac Ariſtolochias. Ad menſtrua nominatim ſuppreſſa referanda, multi illam commendarunt; item ad lumbricos necandos. Plerique tamen ſubſiſtunt in eiusdem ad vlcera purganda et cariem oſſium arcendam praeſtantia. Hiſce finibus puluis inſperſus ſuffecit *t*). Sed itidem a chirurgis hodie deſpicitur.

s) CARTHEVS *Mat. med.* T. I. p. 516.
t) HELD *Eph. N. C.* Cent. 6. Obſ. 86. p. 365.

ADDITAMENTVM,

ad finem pag. 62. pertinens.

— [Attamen nuperrime cl. SHADWELL a) casum, memoriae dignissimum, nobiscum communicauit, hominis, a cane rabido admorsi, et vere iam rabidi, adeo vt propriam matrem rursus morderet, humida reformidaret, conuulsionibusque affligeretur: cui primum Olei (Oliuarum, sine dubio,) vnciae tres, ad quatuor, haud sine magna difficultate, mediante olla, probe clausa, tubulo effussorio instructa, quali pro infundenda thea vtimur, per os infusae; deinde vero cutis totius corporis, a capite ad calcem, Oleo perfricata; iunctis enematibus ex decocto carnis veruecinae. Atque haec effecerunt, vt symptomata sensim lenirentur, et post octiduum penitus euanescerent. Tum per decem adhuc dies vsus remediorum continuatus, aegerque perfecte sanus euasit] —

a) In *Memoirs of the medical Society in London*, Vol. 3. 1792. art. 26.

SVPPLE-

SVPPLEMENTVM

EDITORIS

AD

VOLVMEN PRIMVM

SPECTANS.

SVPPLEMENTVM
VOLVMINIS PRIMI,
pag. 63. pone *Iuniperum Sabinam* inferendum.

T A X V S.

LINN. *Syst. veg. p.* 895. *Gen. plant. n.* 1553.

11. b.

Pharm. TAXI *Folia; Cortex; Lignum; Baccae.*

Taxus baccata; foliis approximatis LINN. *Spec. plant. p.* 1472. Taxus C. B. CAMERAR. *Epit. p.* 840. DODON. *Pemptad. p.* 859. Σμιλαξ Graecorum. Μιλος THEOPHRASTI. Icon: BLACKWELL *Herb. Tab.* 572. PLOT *a*) Taxum defcribit, nomine *the yellow Yew*, cuius rami nonnulli, vna cum foliis, colorem habeant laete flauefcentem, inter alios virides. Ipfe dubius haeret, vtrum haec pro varietate tantum, an pro peculiari fpecie, habenda fit. Arbor, in locis montofis, lapidofis, obfcuris fyluis et dumetis Europae et Canadae

a) *Natural Hiftory of Strafford-fhire*, p. 207.

nadae habitans. Acceptiſſima olim inter topiaria ornamenta; hodie tantum non omnino contemta.

Ab omni aeuo arbor haecce venenoſa habita; adeo vt fuerint, qui vel exhalationibus eius, deficiente ſole, noxiam in corpus humanum poteſtatem tribuerent; vnde a quibusdam etiam *arbor mortis* nuncupata eſt *b*). DIOSCORIDES *c*) „nigreſcere" refert „pullos gallinaceos, qui Italicae Taxi fructum „veſcantur; hominesque eiusdem eſu alui profluviis corripi. Narbonenſem vero tam praeſentis „eſſe veneni: vt, qui ſub eius vmbra ſederint, ob„dormierintue, laedantur, et ſaepenumero etiam „moriantur." Iterumque alio loco *d*): „celerem „interitum inferre, eademque huic, quae Cicutae, „conuenire." GALENVS *e*) Taxum arborem vocat venenoſae facultatis. PLINIVS *f*): „vaſa" ait „via„toria, ex hac arbore facta, vinis mortifera fuiſſe, „compertum eſt." Confirmat praeterea vmbrae noxam earum arborum quae in Arcadia creſcant, additque: „Sunt, qui *taxica* hinc appellata dicant ve„nena, quae nunc toxica dicimus, quibus ſagittae „tingan-

b) *Suite de la Matière medicale de Mr.* GEOFFROY, Tom. 3. Sect. 2. p. 161.

c) *Mat. med.* Lib. 4. cap. 80. p. 276. ed. SARACEN.

d) *De venen.* Cap. 12. p. 407.

e) *Simplic. medic.* Lib. 8.

f) Lib. 16. cap. 10. ſub finem.

tingantur." IVL. CAESAR *g*) CATIVVLCVM, narrat, Eburonum regem, Taxo, cuius magna in Gallia Germaniaque copia fit, se exanimauisse. THEOPHRASTVS ERESIVS *h*), iumenta comestis foliis emori, affirmat; ruminantia vero animalia nihil pati. Multus quoque est in accusanda Taxo MATTHIOLVS *i*). Animalia enim non modo quae non ruminent inde mori, asseuerat; sed quae ruminent itidem. Boves complures, Taxum depastos, periisse. Nec minus baccas in montibus Tridentinis noxias et perniciosas deprehensas esse; seque curasse pastores, aliosque, in syluis ligna caedentes, qui, saporis dulcedine allecti, baccas comedissent, earumque esu in ardentes febres et alui profluuia incidissent *k*). — Neque inter serioris aetatis medicos defuerunt, qui Taxi mortiferam naturam, obseruationibus, tam in brutis, quam hominibus factis nixi, confirmarent. IO. BAVHINVS *l*), boues, vaccas et asinos Taxo

g) *Comment. de bell. Gall.* Lib. 6 cap. 31.

h) *Hist. plant.* Lib. 3. cap. 10. ed. BOD. A STAPEL p. 160.

i) In DIOSCOR. Lib. 6. cap. 12. p. 989. — Conf. Lib. 4. cap. 75. p. 773 sq.

k) Complura veterum de hac re effata collecta exstant in scriptiuncula, mihi quidem non visa: BALLENSTEDT progr. *Auctoritas veterum cum recentiorum experimentorum fide circa innoxiam Taxi naturam concilianda*, Hannov. 1783. Vid. BECKMANN'S *phys. oekonom. Biblioth.* Vol. 17. p. 248.

l) *Hist. plant.* Tom. I. P. 2. p. 244.

Taxo interemtos esse, auctor est. Semina baccarum aluum mouere, FLOYERVS *m*) innuit. Pisces narrant, immissis in piscinam Taxi foliis, attonitos reddi, adeo vt manu sese prehendere patiantur *n*). Imo, de specie quadam Taxi, densiori fronde instructa, narratur: operarios, qui eiusmodi arbores, in horto botanico Pisano cultas, tonderent, haud vltra semihoram sustinere laborem potuisse, quin dira cephalalgia afficerentur, quae illos diutius in opere pergere non sineret *o*). Plura, passim obuia exempla, de equis, vaccis, capris, Taxi pastu exstinctis, apud HALLERVM *p*) indicantur. — Nouissimis quoque annis nonnulla, eaque grauia testimonia consignata sunt, noxiam Taxi naturam vtique probantia *q*). Valde memorabilem eiusmodi casum exposuit cl. PERCIVAL *r*). Tres nimirum infantes,

m) *Pharmacobasan.* p. 189.

n) Vid. GARIDEL *Hist. des plantes de la Provence*, p. 455.

o) Teste BELLVCCI, Professore Pisano, reique herbariae eiusdem horti praefecto. Vid. RAY *Hist. plant.* Vol. 2. pag. 1417.

p) *Hist. stirp. Heluet.* n. 1663.

q) Vid. SCHREBER *oekonom. und cameralistische Sammlungen*, Vol. 6. p. 253. — RIEM *Sammlung vermischter oekonom. Schriften*, Vol. 2. P. 4. — HALLE *Gifthistorie*, p. 182. — PAVLET *Recherches sur les maladies epizootiques*, Tom. 2. p. 396. etc.

r) *Essays medical, philosophical and experimental*, Vol. 2. p. 180 sq., it. in *Sammlung auserlesener Abhandlungen zum Gebrauch practischer Aerzte*, Vol. 3. p. 718 sq.

iantes, trium, quatuor et quinque annorum, vermibus laborare credebantur. Quos vt expelleret, mater cochlear (cuius magnitudinis, haud praecise indicatum: *a spoonful)* pulueris foliorum Taxi siccatorum cum saccharo miscuit, in tres partes aequales diuisit, singulisque infantibus vnam ingessit. Nec sinistri quidquam insequutum. Verum tertia die post mater eandem foliorum recentium dosin, eodem modo, eademque diei hora, scilicet septima matutina, infantibus suis exhibuit, eo effectu, vt hora nona inquietudine, horrore, stupore, oscitatione et pandiculatione corriperentur, vnusque eorum hora decima matutina, alter hora prima post meridiem, tertius hora tertia eiusdem diei, sine vllo conuulsionis, vel doloris signo, animam efflarent, speciemque dormientium post mortem prae se ferrent. -- Ill. GMELIN *s*), puellam ex decocto foliorum Taxi, contra pallorem faciei ingesto, derepente mortuam esse, narrat. — Ill. SELLE *t*) in puero quinquenni ex nimio esu baccarum Taxi petechias sine febre erumpere, et post decem et quatuor dies mortem insequi, vidit. Ventriculus in cadauere dissecto nonnihil inflammatus apparuit. — In episcopatu Hildesiensi nuper puella subito interemta est, in cuius ventriculo Taxi folia viridia,

concisa,

s) *Geschichte der Pflanzengifte*, p. 265.

t) *Neue Beiträge zur Natur - und Arzenei - Wissenschaft*, Vol. I. a princ.

concisa, ad drachmam circiter pondere, reperta; ventriculo et intestinis tenuibus passim inflammatis. Postea constitit, remedium istud a bubulco quodam puellae grauidae, instar abortiui, propinatum fuisse *u*). Hactenus de hominibus. — Neque in brutis desunt recentia exstinctiuae Taxi potestatis exempla; quaeque non veterina modo, sed ruminantia quoque animalia, spectant. Ex grege ouium quae a. 1780., mense Nouembre, in hortum monasterii cuiusdam pastum immissa erat, sequente nocte quadraginta, et postridie totidem, mortuae ceciderunt. In cadaueribus Folia Taxi reperta *x*). Alio exemplo iuuenca, vespera optime valens, postridie mane mortua deprehensa. In ventriculo dissectae magna copia foliorum Taxi indigestorum comparuit *y*). Item alio, vaccae nonnullae, frondes detonsarum arborum Taxi depastae, ex improuiso perierunt *z*). Prope Hafniam bini equi, occandis in horto quodam viis adhibiti, Taxi folia, ipsis ibidem obuia, decerpserant, indeque ambo enecti sunt *a*). Idem alio

u) Ex epistola cl[i] BRANDIS, ad BLVMENBACHIVM missa; quam, *Bibliothecae* suae *medicae* volumini quarto destinatam, illustris vir beneuole mecum communicauit.

x) *Hannov. Magazin*, 1781. n. 8. p. 126 sq.

y) Loc. cit. n. 53. p. 847.

z) LOC. cit. n. 55. p. 879.

a) *Schriften der Leipziger oekonom. Gesellschaft*, Vol. 8. pag. 156.

alio exemplo accidit *b*). Anno 1784 in Gallia radices arboris, aetate prouectae, in canalem, piſcibus refertum, coniectae fuerant. Quo facto poſtridie mane magna piſcium mortuorum copia reperiebatur. Qui hiſce piſcibus veſcebantur, larga diarrhoea, cum colicis doloribus iuncta, per plures dies affecti, praeterea tamen nihil paſſi ſunt. Feles autem, quibus piſces magnopere alias arridere ſolent, intactos hosce reliquerunt *c*).

Maximum vero rei pondus accedit experimentis, haud ita pridem ſtudio deditaque opera captis, quae mortiferam Taxi vim extra dubium ponere videntur *d*). Nimirum equo admiſſario, quatuor annos et dimidium nato, praeterquam quod immedicabile malum cruris externum habebat, bene valenti et robuſto, menſe Octobre anni 1787. hora nona matutina foliorum Taxi conciſorum vnciae tres, cum auenae totidem manipulis mixtae et aqua madefactae, proiectae ſunt; quas animal, fame compulſum, auide deuorauit. Poſt horam dimidiam eadem

b) Loc. cit.

c) HARMAND, in *Journal de Medecine*, 1790. May. Tom. 83. p. 216. — HVFELAND *Annalen der franzöſiſchen Arzneykunde*, Vol. I. p. 147.

d) Auctore A. C. HAVEMANN, artem veterinariam in ſchola Hannouerana tradente. Vid. *Hannov. Magazin*, 1789. n. 79. p. 1249 ſqq.

eadem iterum dofis repetita. Tertia vice, poft idem temporis interuallum, quatuor adhuc foliorum Taxi vncias, totidemque manipulos auenae, minori licet auiditate, ingeffit. Et ecce, poft horam circiter inde a tertio pabulo praeterlapfam, vultum triftem oftendere, obdormifcere coepit, intra octavam horae partem in terram cecidit, ac inter convulfiuos oculorum motus periit. In pulfu arteriarum quidem vix vlla ante mortem mutatio obfervari poterat. In cadauere vero, praeter ventriculum infigniter diftentum, et fingulis, iisque exiguis, locis leuiter inflammatum, nihil vitiofi apparuit. Taxi autem folia in ventriculo, et exigua modo eorundem pars in duodeno inteftino deprehenfa eft. Idem fere euentus in quatuor poftea cum equis repetitis et figillatim expofitis experimentis, et nonnullis praeterea aliis, accidit *e*). In aliquibus horum Taxi pars ad inteftinum coecum vsque defcenderat. Capris quoque duabus Taxi folia lethifera fuere. In his pariter ventriculi diftenti, fed non inflammati; inteftina vero tenuia, hinc inde inflammata, liquorem rubicundum, putridum, foetidiffimum, continuerunt *f*). In omnibus, cum equis, tum capris, fanguis coagulatus, nigricans, grumofus, in cordis ventriculis offenfus. — Similis fuit euentus experimentorum, a cl° WIBORG cum equis

e) Loc. cit.

f) Loc. cit. p. 1257.

equis inſtitutorum *g*): niſi quod taxi folia, auena commixta, binis caſibus innoxie ingererentur; binis aliis autem ſincera ingeſta, poſt horam vix praeterlapſam, mortifera euaderent. Concluditur inde: omni dubio carere Taxi venenoſam naturam; potuiſſe tamen, ſiue alius pabuli commixtionem, ſiue peculiarem animalium idioſyncraſiam, in aliquibus caſibus efficere, vt veneni vim eluderent. Multo etiam magis Taxus nocere fertur, ſi animalia aquam ſuperbibant *h*). — Experimenta porro ex animalibus, iuxta quam hominibus, cepit cl. HARMAND *i*); quorum, quatenus huc pertinent, ſumma haec eſt. Feli pulueris corticis et foliorum Taxi drachmae tres intra triduum exhibebantur, ita, vt ſingulis diebus drachma vna, in tres partes diuiſa, intruderetur. Ac ab initio quidem praeter vomitum, quo pars axungiae, quae pro vehiculo pulueris inſeruiebat, reiiciebatur, nihil damni videbatur paſſura. Octiduo vero poſt exanthemate pſorico animal affectum, die decima ſeptima periit, ſanguine ex ore naribusque prorumpente *k*). Gallina, cui eiusdem pulueris grana nouem intruſa erant, eadem die,

 non

g) Vid. *Schriften der Leipziger oekonom. Geſellſchaft*, Vol. 8. p. 157. 159.

h) Loc. cit.

i) *Journ. de Med.* Tom. 83. p. 216 ſqq. — HVFELAND *Annalen*, Vol. 1. p. 147 ſqq.

k) Loc. cit. Caſ. 2. p. 216. — HVFELAND l. c. p. 148.

non ſine conuulſionibus, interiit *l*). Oui variolosae vncia dimidia eiusdem pulueris, mixta furfuribus, ingeſta fuit, idque ſex diebus ſubſequentibus repetitum. Poſt aliquot dies variolae mutabantur in puſtulas magnas, ſaniem ſanguinemque fundentes. Decima quarta die et haec obiit *m*). Infanti bienni, ecclampſia correpto, grana duo pulveris Taxi cum vino et ſaccharo exhibebantur, vnde conuulſiones illico ſopitae. At quum poſtridie longe atrociores rediiſſent, eiusdemque pulueris grana ſena, medico inſcio, ingeſta eſſent: extemplo infans exanimatus eſt. Hora poſt obitum praeterlapſa, variis locis in cadauere vibices atque ecchymoſes comparuerunt *n*).

Vmbram omni noxa carere, vnanimi conſenſu aſſeruerunt recentiorum plurimi. Nuper tamen id ipſum rurſus in dubium vocari coepit. Etenim modo laudatus cl. HARMAND *o*) caſum refert ancillae viginti et ſex annorum, robuſtae ac plethoricae; quae quum noctem ſub Taxo ſomno transegiſſet, poſtridie, quum expergefacta eſſet, cutem puſtulis miliaribus numeroſiſſimis refertam habuit, ipſaque per biduum quaſi temulenta fuit. Tertia die exanthema diſparuit, febrisque acuta ſucceſſit. Septima die

l) Caſ. 3. locc. citt. *m*) Caſ. 4. ll. cc.

n) Caſ. 12. *Journ. de Med.* l. c. p. 222. — HVFELAND l. c. p. 152.

o) *Journ. de Med.* l. c. p. 213. — HVFELAND l. c. p. 146.

die metaſtaſis ad genu dextrum ſuborta, die vndecima ſponte rumpens, largamque copiam ſaniei, primum rubellae, deinde ſanguiniolentae, fundens. Tertia die poſt, quae fuit decima quarta poſt primam exanthematis eruptionem, derepente obiit, variis ſymptomatibus externis gangraenoſae humorum diſſolutionis ſeſe efferentibus. Aliud ibidem *p*) narratur exemplum canis, artuum tremore, vna cum motibus conuulſiuis, affecti, quoties diutius venatum, praeſertim in herba, rore madida, cucuriſſet. Hic, inſtinctu quodam compulſus, ſub eadem Taxo ſeſe proſternere ſolebat, eo euentu, vt, velut incantatione quadam, conuulſiones ſopirentur, et in lethargi ſpeciem, per plures horas durantem, animal incideret; ex qua deinde expergefactum aquae ſe immergebat, poſteaque, cibum iterum appetens, nihil amplius pati videbatur.

Nihilo minus tamen alii, praeſertim ex recentioribus, venenoſam Taxi indolem in dubium vocandam, quin omnino negandam eſſe, exiſtimarunt. Obſeruationibus et hiatque experimentis, in corporibus animalium factis, nituntur. Plurimi baccas in primis a veneni ſuſpicione liberandas eſſe, ſtatuunt: quippe quas multos impune prorſus, idque ſatis larga ſaepe copia, comediſſe, conſtet. Ita

 iam

p) *Journ. de Med.* l. c. p. 212. — HVFELAND l. c. pag. 145 ſq.

iam THEOPHRASTVS q): „Fructus" inquit „ab ali-„quibus hominibus manditur, ſuauisque eſt et in-„noxius." In Anglia baccas ſine periculo guſtari, et a porcis paſſim, glandium inſtar, comedi, fertur r). Ill. HALLERVS s) negat, ſe de aliquo audiviſſe, qui damnum aliquot ab eo fructu paſſus ſit. Innocuas pariter baccas pronunciat BROOKES t). Huic ſententiae ſubſcribunt GMELIN, HALLE, aliique complures. Cl. BRANDIS u) de ſemet ipſo refert, ſe puerum haud parca ſaepe copia baccas iſtas, absque vlla noxa, comediſſe. Idem pariter affirmat cl. MEYER x), aliudque ſimul exemplum affert hortulani Wittenbergenſis, cuius liberi baccis Taxi quotannis veſci conſueuerunt, nec vnquam aliquid incommodi inde experti ſunt. Alius narratur caſus y), quo infantes quidam baccas per plures annos cum voluptate comederant; quid? quod puer, annos tres cum dimidio natus, catarrho, contra ſolita remedia rebelli et ſuffocationem minante, laborans, inſigne morbi leuamen ex harum baccarum eſu perciperet. Innocuas non modo, ſed ſalutares etiam,

q) *Hiſt. plant.* Lib. 3. cap. 10. ed. BOD A STAPEL p. 160.
r) LOBEL *ſtirp. aduerſar.* p. 450.
s) *Hiſt. ſtirp. Heluet.* n. 1663.
t) *Natural Hiſt. of Vegetables*, Vol. 6. p. 396.
u) Epiſt. ad ill. BLVMENBACH.
x) *Mediciniſche Verſuche*, p. 36.
y) *Hannov. Magaz.* 1783. n. 37. p. 583 ſqq.

etiam, baccas hafce inuenit cl. PERCY *p*); de qua re infra pluribus. CAMERARIVS *a*) vero, qui, Taxum innoxiam effe, acinosque eius rubros auide expeti ab auibus, tradit, fatetur tamen: hafce inde attonitas reddi, et facile poftea capi. — Sed folia an corpori animalium noxam inferrent, id quoque dubium aliquibus vifum fuit *b*). Experimenta, cum extracto eorundem in animalibus capta, fufpicioni de tanta virulentia aduerfa effe videntur. Cl. GATERAV *c*) picae extracti grana octodecim, intra triduum confumenda, item cani, fex menfes nato, primo die grana decem, fecundo drachmam vnam, et tertio drachmas tres, exhibuit. In vtroque cafu nihil infequutum eft, praeter fatis crebras alui deiectiones, per biduum durantes. Cl. BRANDIS *d*)

z) *Journ. de Med.* Tom. 83. p. 226 fqq. — HVFELAND *Annalen*, Vol. 1. p. 154 fqq.

a) *Hort. med. et phylof.* p. 166.

b) Vid. e. c. RAY *Hift. plant.* Vol. 2. p. 1417. — *Suite de la Mat. med. de Mr.* GEOFFROY, Tom. 3. Sect. 2. p. 165 fq. — LOBEL *Stirpium aduerfaria*, p. 450. — BROORES *Nat. Hift. of Veget.* Vol. 6. p. 369., qui huc pariter inclinare videtur, licet de foliis non expreffe loquatur. — GERARD. — GARIDEL *Hift. des plantes de la Provence*, p. 455 fq. — GLEDITSCH *Einleitung in die Forftwiffenfchaft*, Vol. 2. p. 1031. — MEYER *medicinifche Verfuche*, a pr.

c) *Journ. de med.* 1789. Octobre. — HVFELAND l. c. pag. 141 fq.

d) Epift. cit.

aquam inde, ter cohobatam, parari curauit, quae odore Taxi proprio fortiter imbuta erat. Huius ad quatuor vncias vsque tribus catulis infudit, absque vllo ſymptomate pediſſequo. Extractum quoque aquoſum, ad vnciam vsque iisdem animalibus intruſum, alui laxitatem, praetereaque nihil, cauſſauit. — Verum (quod omnium maxime mirum ſane videri poteſt, ſi cum ſupra allatis comparetur) folia Taxi virentia hinc inde pecoribus pro ſalutari pabulo inſeruire, lactisque in primis ſecretionem mirifice augere, feruntur *e*). Cuius rei certior factus AHLERS, ſaltuariorum magiſter, experimenta aliquot, huc ſpectantia, inſtituit. Nimirum caprea, nouam arborum, nuper tonſarum, frondem depaſta, donec folia ad maiorem iterum firmitatem duritiemque adoleſcerent, nihil inde noxae ſenſit *f*). Poſtea caprae lactanti frondes Taxi ſeptuaginta annorum, quae tribus nouiſſimis annis non detonſa fuerat, proiectae; quas illa auide, largaque copia, per tres dies ſubſequentes ingeſſit, optimeque poſthac valuit *g*). Deinde Idem binis equis, per quinque hebdomades, quouis mane ac veſpere Taxi foliorum magnam copiam (neque pondere, neque menſura determinatam) exhibuit; nec illi quidquam inde paſſi,

e) *Hannov. Magaz.* 1783. n. 19. p. 297 ſqq.

f) Loc. cit. p. 300.

g) Loc. cit.

passi, sed alacriores potius fieri visi sunt *h*). Denique verueci et oui praegnanti, cuilibet tres foliorum Taxi concisorum manipulos, auena mixtos, quotidie, in tertiam septimanam vsque, exhibuit. Veruex bene se habuit, ac pinguior inde factus est. Ouis autem octiduo post primum eiusmodi pabulum peperit, et post partum adhuc per decem dies continuos eodem vti perrexit, absque vlla noxa subsequente *i*).

Verum enim vero, nisi omnibus, de noxiis Taxi effectibus supra recensitis, obseruationibus fidem prorsus denegare velis: vix de venenosa huius arboris indole dubitare licet. De baccis quidem, si casum ill. SELLII excipias, minus liquet: quum, multos eas impune ingessisse, constet. Neque de exhalationum noxa equidem aliquid definire ausim; quippe quae adhuc nimis paucis obseruationibus nititur. Folia vero toties perniciosas vires suas manifestarunt: vt merito suspecta habeantur, donec aliis, iisque saepius repetitis, experimentis contrarium euincatur. Arduum sane est, casus istos numerosos in quibus manifeste nocuerunt, cum illis, in quibus, teste AHLERS, bonum et laudabile pecoribus pabulum praebuerunt, conciliare: nisi forte insigni arborum, quoad aetatem, sexum, anni tempus,

Pp 5 solum,

h) Loc. cit. p. 301.

i) Loc. cit.

folum, ftationem, quin etiam fpeciem, feu varietatem, diuerfitati tantum tribuere velis. Aliquid faltem huius generis veteres iam fubolfeciffe videntur. Ita PLVTARCHVS *k*), Taxum eo tantum tempore noxiam effe, perhibet, quo iam florere inceperit. Et DIOSCORIDES Narbonenfi Taxo efficacius et praeftantius venenum, prae illa aliarum regionum, tribuit; prouti PLINIVS illi, quae in Hifpania et Arcadia crefcat. Sunt quoque, qui marem prae femina venenofam pronuntient *l*). — Digniffima profecto res eft, quae vlterius exploretur. Non enim, fiue noxiam, fiue falutarem efficaciam refpicias, perinde effe videtur, vtrum adultiorem, an iuniorem frondem, iunioris, an vetuftioris arboris, maris an feminae, pro vfu medico recipias.

Supereft, vt, qua ratione Taxus in corpora animalium agat, et cuinam venenorum generi maxime analogum fit, paucis difpiciamus. Quodfi ea, quae de noxiis Taxi effectibus fupra prolata funt, inuicem comparemus, pronum eft colligere: Taxum non tam acrimonia rodente interficere, quam potius narcotica quadam virulentia, efficaciam fuam in cerebrum neruosque exferente; atque adeo inter narcotica, fic dicta, venena tanto maiori iure referri, quam conftet, alia quoque huius cenfus, quin ipfum opium, aliquam in ventriculo et inteftinis

k) *Sympof.* 3. *l*) PLINIVS.

nis inflammationem excitare ſolere. Simul autem, Taxo fluidas corporis partes inſigniter diſſolui, exanthemata, petechiae, vibices, ecchymoſes, haemorrhagiae, ſymptomata gangraenoſa et repentina denique cadauerum putredo *m*), ſuadent. Vix vero cum cl^o BRANDIS *n*) crediderim, Taxi folia acubus ſuis ventriculum ſauciare; quo fiat, vt virus, neruis inimicum, per vulnuſcula, inde facta, tanto facilius et penitius inſinuare ſeſe poſſit. In plerisque experimentis *o*) folia conciſa et aqua inſuper madefacta exhibita fuerunt, quo non potuerunt non molleſcere, et pungente ſua ac vulnerante facultate plus minus orbari: vt nihil dicam de comminutione, quam, auena permixta, in ore equorum manducando pati debuerunt. Folia recentia animalibus innocua, flaccida vero facta (fortaſſe ob diſſlatam aquae partem, indeque magis concoctum virus) aſinis deleterium venenum eſſe, TOZZETTI *p*) refert. Obſeruatione porro cl^i PERCIVAL edocemur, folia comminuta haud minus atrocem effectum praeſtare. Scilicet in eo caſu, quem ille conſignauit, non videntur folia integra ingeſta eſſe. Sicca enim ſaccharo com-

m) Vid. experimenta cl^i HAVEMANN, in *Hannov. Magazin*, 1789. n. 79. p. 1255.

n) Epiſt. cit.

o) Vid. e. c. *Hannov. Magaz.* l. c. p. 1251.

p) *Reiſen*, *in einem Auszuge von* IAGEMANN, Vol. I. pag. 251 ſq.

mixta; hinc in puluerem redacta; recentia autem, sub repetitione experimenti, eodem modo oblata fuisse, ait. Imo, cl. WIBORG q) equae intrusit electuarium, ex foliorum contusorum Taxi vnciis septem et aquae vnciis duodecim paratum; vnde, post horam praeterlapsam, mors insequuta. — Id quoque patet: admodum fugax esse virus, quod folia ista continent. Nimirum puluis foliorum siccatorum nihil noxae intulit, teste cl° PERCIVAL; recentia vero; pariter comminuta, tertia die post, iisdem infantibus eadem dosi exhibita, subitam mortem attulerunt. Ex volatili hac partium virulentium indole etiam illud repeti fortasse posset, quod in cll^orum^ BRANDIS et GATERAY experimentis extractum nullas, praeter alui deiectiones, noxias vires exseruerit. Quod si re vera ita sit: tanto minus mirum videbitur, Taxi extractum, vel ad integram vnciam ingestum, canem haud necasse; nec multum inde pro arboris innocua qualitate colligi poterit. — Vt autem vis, neruis infesta, effectum suum cito exserit: ita, illam efficaciam, qua humores dissoluuntur, lentius agere, ex aliis obseruationibus, in iis, qui vim narcoticam, paucis horis mortiferam, eluserant, palam fit; nisi hanc in humoribus mutationem pro illius in solidis factae sequela

q) *Schriften der Leipziger oekonom. Gesellschaft*, Vol. 8. pag. 159.

quela habere malis. Ceterum, venenis ex regno animali maxime analogum esse Taxi virus, et inter vegetabilia ad oleum tabaci proxime accedere, cl. BRANDIS existimat. — Verum, ne iusto diutius his, quae toxicologiam potius, quam materiam medicam spectare videntur, immorer: ad considerandas vires medicatrices, quae praesenti potissimum aetate Taxo tributae sunt, progrediamur.

Tantum autem abest, vt veneni latentis suspicione ab vsu medico deterreri nos patiamur; vt hac ipsa potius (complurium plantarum vere lethiferarum exemplo) inuitemur, ad caute explorandum: annon stirps, quae tantas in corpore sano mutationes caussare valeat, aliquas quoque, easque, sub iusto moderamine, salutares, in corpore aegro producere possit.

FOLIA masticata excitant saporem amarum, acrem, nauseosum. Prunis iniecta crepitationem edunt, antequam incendantur. Fumus eorum, quamuis densus, gliribus innocuus repertus est r). In cineres redacta praebent sal alcalinum fixum, saporis vrinosi; quod colorem viridem impertit syrupo violarum, cum acidis efferuescit, variaque cum illis salia neutra constituit. Sal vero essentiale inde eruere haud contigit clo GATERAV. Extractum hic

r) GATERAV, in *Journ: de Med.* 1789. Oct. — HVFELAND l. c. p. 138.

hic aquoſum ex foliis paraturus, ramulos recentes contudit. Sub qua encheireſi fortem quidem illi atque ingratum odorem ſpirabant; cerebrum tamen neutiquam affecerunt. Maſſam contuſam, poſt aliquam macerationem, addito aquae tantillo, igni appoſuit, vt aliquoties ebulliret; deinde aquoſam partem, per pannum transmiſſam, ad extracti conſiſtentiam inſpiſſauit. Neque ſub inſpiſſando halitus infeſti quidquam prodiderunt *s*). Eodem fere modo cl. BVCHOLTZ ramulos Taxi, menſe Februario, imminente antheſi decerptos, conſcindi; addita aqua, leni igne coqui; decoctum per ſacculum linteum exprimi; leniſſimoque demum ignis gradu, citra ebullitionem, inſpiſſari, curauit. Quod quum ad extracti conſiſtentiam ferme redactum eſſet, famulus, illud guſtaturus, de ſpathula, qua ad agitandam maſſam vſus erat, tantillum (quod grana circiter decem pondere aequare potuiſſe, cl. BVCHOLZ aeſtumauit) delinxit. Extemplo autem ille, vertigine et dolore oculorum preſſorio correptus, poſt ingeſtam lactis copiam cubitum ire coactus fuit; quo facto in ſomnum mox incidit, et poſtridie mane omnium moleſtiarum expers ſurrexit *t*). — Extractum, tali modo paratum, ſaporem linguae impertit

s) Loc. cit. — HVFELAND p. 139.

t) Ex literis cl. BVCHOLZ, ad me datis, menſe Nouembre 1793.

it amarum, ad illum extracti Fumariae proxime accedentem. Carbonibus candentibus iniectum in bullas distenditur, fumumque spissum edit. Quae partium resinosarum indicia vlterius sese confirmarunt, digestione extracti cum spiritu vini. Nam, post moram duarum fere minutarum pr. temporis, spiritus colore fuluo imbutus, nec parum extracti manifeste solutum, apparuit. Tinctura, filtro transmissa, postquam spiritus aufugisset exhalando, extracti resinosi praebuit, ex drachma vna extracti aquosi, grana viginti sex cum dimidio; quod tamen nonnisi post exsiccationem gummosi liquoris adhaerentis (prouti quoque cum extracto Aloës accidit) flammam concepit *u*). Vnde probabile est, Taxi folia haud exiguam resinae portionem continere: quum extractum, sola aqua paratum, tam insignem eius quantitatem prodiderit. Simul vero arctum resinosarum partium cum gummosis connubium inde patet. — Neuter modo laudatorum cll. virorum quantitatem extracti, ex data foliorum copia remanentis, pondere declarauit. Expertissimus vero in rebus pharmaceuticis IORDAN, pharmacopola a senatu Goettingensi constitutus, ex foliorum iuniorum, reiectis caulibus, libra vna elicuit extracti melliformis vncias quatuor.

Anti-

u) GATERAV l. c. — HVFELAND l. c. p. 139 sq.

Antiſeptica Taxi virtus (ſaltim extra corpus animalium) conſtitit experimentis, cum carne vitulina captis. Extractum enim aquoſum putredinem a carne diutius arcuit, ac eadem ſalis tartari quantitas. Quatuor porro grana extracti Taxi idem, quod granum vnicum aluminis, vel grana duo nitri, praeſtare viſa ſunt. Grana autem octo extracti plus praeſtiterunt, in arcenda putredine, quam grana duodecim nitri *x*).

Poſt praeuia experimenta in pica et cane, de quibus ſupra iam retuli *y*), ipſe cl. GATERAU, quid in corpore humano Taxus effectura eſſet, exploraturus, mane, ieiuno ventriculo, pilulam granorum extracti duorum cum dimidio deglutiuit; experimentum per quatuor, vel quinque, dies ſubſequentes repetiit, nec quidquam inde noxae ſenſit. Quo facto, in aegris quoque noui huius remedii vires explorare, conſtituit. Quocirca primum, vt, quid contra affectiones rheumaticas valeret experiretur, aegro quadragenario, malo iſchiatico, ex cauſſa venerea prognato, laboranti, qui varia remedia, ex mercurio parata, incaſſum adhibuerat, aliquoties de die pilulam exhibuit, Taxi extracti grana tria, ad quatuor, continentem. Symptomata inde leniebantur quidem; ſed non penitus profligaban-

x) GATERAU l. c. — HVFELAND l. c. p. 140 ſq.

y) Vid. pag. 599.

ſtigabantur: quare, ad frictiones mercuriales iterum confugiendum eſſe, auctor putauit. Alii deinde, quadraginta ſex annos nato, dolore rheumatico circa axillam per duos integros annos peſſime affecto, idem remedium propinauit, ſucceſſu magis conſpicuo. Ille enim, per ſex menſes ſubſequentes lecto affixus, neque a venae ſectionibus, neque a remediis ſoluentibus ac purgantibus, neque ab epiſpaſticis, vllum dolorum ſuorum lenimen perceperat. Taxi autem extracto vſus, a granis tribus, pro doſi, inchoando et ad ſeptem grana vsque aſcendendo, intra quadraginta dies muniis ſuis rite ſubeundis par factus eſt. Initio ptyaliſmi ſpeciem ciuit remedium, tuſſimque inſigniter auxit, ſputis tenacibus, glutinoſis; ſub finem vero curationis aluum leniter ſubduxit z). — Equidem, ſingulari caſu, iuueni, rheumatiſmo vago, admodum pertinaci, affecto, extractum Taxi exhibui; aſt nullum inde fructum percipere potui.

Contra epilepſiam porro, aliquot caſibus, Taxum adhibuit cl. HARMAND a), ſucceſſu modo magis, modo minus felici. Ita puella, annorum tredecim, tribus iam retro annis epilepſia, quae ex terrore

z) GATERAU l. c. — HVFELAND l. c. p. 142 ſq.

a) *Journal de Medecine*, 1790. May, Tom. 83. p. 217. — HVFELAND l. c. p. 148 ſq.

terrore primum oborta fuerat, correpta, variis remediis incaſſum vſa erat, donec extractum Taxi in auxilium vocaretur. Huius autem grana centum et quadraginta quatuor, quinque menſium et dimidii ſpatio, ingeſſit. Primo ſtatim menſe manifeſte remiſit conuulſionum vehementia; ſub finem autem quarti menſis vltima vice conuellebatur, ſimulque menſtrua prima vice larga copia eruperunt; nec vlla, biennio poſt, conuulſionum acceſſio redierat *b*). Vir, quadraginta quinque annos natus, inde ab vndecimo aetatis anno epilepſia mulctatus fuerat, paroxyſmis vehementibus, breuibusque interuallis redeuntibus. Is noningenta eiusdem extracti grana intra ſex menſes conſumſit, eo euentu, vt acceſſiones primo mitiores atque rariores fieri viderentur, poſtea vero ad priſtinam vehementiam et crebritatem redirent *c*) Femina, triginta ſex annos nata, poſt infelix puerperium quinque iam annis epileptica, conſumtis granis trecentis et triginta, hydropica euaſit. Poſt duos tamen menſes hydrops diureticis remediis ceſſit, feminaque poſthac a morbo comitiali libera exſtitit *d*). Vir, anno aetatis quinquageſimo ſecundo conſtitutus, cachecticus, hypochondriaca labe affectus, ante ſeptem annos a carbonum exhalationibus epilepticus factus, extracti grana

b) Locc. citt. Caſ. 5.
c) Caſ. 6.
d) Caſ. 7.

grana centum et octodecim conſumſerat, rarioremque eo paroxyſmorum inuaſionem effecerat; quum femur ipſius frangeretur, et, vulneribus poſt aliquot dies gangraeneſcentibus, nona poſt fracturam die aeger obiret *e*). Vir denique plethoricus, ſexageſimum aetatis annum agens, arthritide infectus, per binos iam annos ſpaſmis habitualibus, poſt paſtum maxime accedentibus, laborauerat; vnde ciborum digeſtio inſigniter turbabatur, adeo vt illa raro abſolueretur ſine vomitu, quo materia tenax, porracea reiiciebatur. Mens praeterea melancholica labe affecta, et in hepate tumor extrinſecus obſeruatus, contra quem magna remediorum copia ſine fructu admota fuerat. Hic, triginta nouem dierum ſpatio, extracti Taxi granis centum et ſeptemdecim conſumtis, tantum iam effectum ſenſerat, vt ciborum digeſtio rite perageretur, affectiones ſpaſticae leuiores et rariores accederent, menteque aeger ſatis bene conſtaret: quum derepente inſultu podagrico, valde dolorifico, infeſtaretur; quem remedii vſui tribuens, vt hoc vti pergeret, moueri non potuit. Tribus hebdomadibus praeterlapſis, in cute erupit eryſipelas phlegmonodes, cui febris acuta ſucceſſit, non ſine magno vitae diſcrimine. Quod tamen eluctatus, podagra liber exſtitit; ceterum relapſus in priſtinum ſtatum, niſi quod vomitu poſt-

 ea

e) Caſ. 8.

ea haud amplius afficeretur, et quod hepatis tumor disparuisset *f*). Mentio supra iam facta est infantis, ecclampsia detenti, cuius paroxysmus extemplo fugatus est binis granis pulueris Taxi. Postridie vero redeuntibus maiori atrocitate conuulsionibus, infans, deglutitis eiusdem pulueris granis sex, exanimatus est *g*). — Quibus experimentis, sine dubio, excitatus, cl. HVFELAND puellae, decem et quinque annos natae, ob menstruorum retentionem conuulsae, quum reliqua omnia spem frustrata essent, extractum Taxi exhibuit in pilulis, ad grana quina pro dosi, in connubio extracti Myrrhae et lactis sulphuris. Hisce non modo conuulsiones sopitae, sed menstruus quoque fluxus prolectus est *h*). Binis quoque casibus virtus haecce sese probauit cl° BVCHOLTZ. Nimirum puer sedecim annorum, singulis hebdomadibus semel affectus insultu vere epileptico, posteaquam multis remediis, et inter haec anthelminthicis, frustra vsus esset, extracti Taxi beneficio, intra mensis spatium, integre et cum constantia conualuit. Item puella quindecim annorum, menstrua euacuatione nondum gaudens, quotidie correpta fuit paroxysmis epilepticis, admodum vehementibus; extracti autem huiusce drachmis duabus, aqua Valerianae solutis et intra octiduum ingestis,

f) Caf. 9. *g*) Caf. 12.
h) Ex narratione cl[i] BVCHOLTZ, in literis, mihi transmissis.

ingeſtis, eo vsque leuata eſt, vt nonniſi noctu levioribus inſultibus afficeretur, et tandem perfectae ſanitati redderetur. — Ex hactenus enarratis periculis, numero licet paucis, haud ſpernenda tamen Taxi, in conuulſiuis motibus compeſcendis, efficacia omnino elucet. Quae vt pluribus experimentis vlterius confirmetur, ſperandum.

Ad excitanda porro menstrua, Taxus laudata eſt. Quam vim huic arbori ineſſe, propter cognationem eius cum Iunipero Sabina ſuſpicatur cl. HVFELAND *i*). Cl. HARMAND puellam, vndeviginti annos natam, menſtruo fluxu adhuc carentem, chloroticam, et tandem admodum cachecticam, quum varia remedia ſpem ſuam fefelliſſent, Taxi extracto vinoſo ſanitati reſtituit. Trium autem menſium et dimidii ſpatio quadringenta eius et nonaginta quatuor grana illa deglutiuit, et poſt ſex hebdomadum vſum menſtrua iamiam abundanter prodierunt *k*). Caſum iam expoſui puellae epilepticae, cel[i] HVFELAND conſilio Taxo ſanatae, in qua menſtrua retenta pariter comparuerunt; nec non alium ſimilem caſum, a cel[o] BVCHOLTZ mecum communicatum. — Mihimet etiam, tentaturo, quid hanc in rem Taxus valeret, tribus caſibus contigit, men-

i) *Annalen der franz. Arzneyk.* Vol. I. p. 149. not.

k) *Journ. de Med.* l. c. Caſ. 13. p. 228. — HVFELAND l. c. p. 152.

ſtrua ſuppreſſa Taxi extracto, idque facillimo negotio, reuocare. Duabus enim virginibus, alteri anno decimo octauo aetatis conſtitutae, alteri viceſimo quinto maiori, quibus iſte ſanguinis fluxus vltra annum ſuppreſſus fuerat, ceterum robuſtis, nec admodum propter ſanguinis retentionem aegrotantibus, exhibui extracti illius, in aqua deſtillata ſoluti, grana quatuor, ad ſex, mane ac veſperi capienda; eoque effeci, vt in vtraque proxima iam periodo fluxus rediret. In altera quidem breui poſt denuo ſuppreſſus fuit; ſed, repetito eiusdem remedii vſu, iterum reuocatus. Tertia, virgo duodeuiginti annorum, delicatula, ſanguinem, rite fluentem, ſuppreſſerat refrigerio poſt exaeſtuationem corporis, ſaltando contractam, indeque ſenſim, quum rem diu neglexiſſet, chlorotica facta fuerat. Huic pilulas, ex Taxi extracto et puluere Glycyrrhizae radicis formatas, praeſcripſi; quibus, ſub repetitione, limaturam martis addidi. Et haec itidem, menſe vix praeterlapſo, cum perfecta ſanitate in gratiam rediit.

Febrifugam quoque virtutem Taxus in quibusdam caſibus exſeruit; ſed haec potiſſimum corticem ſpectare videtur. Nam vir quadragenarius decem et ſex menſibus iam conflictatus fuerat febre quartana, contra varia remedia rebelli. Is infuſum parauit, corticis Taxi, recenter detracti,

vnciam

vnciam vnam cum vini albi pinta, addito ſalis communis tantillo, per noctem macerando; eoque die febrili vſus eſt. Bis eo aluus mota eſt, febrisque, inde penitus fugata, nunquam rediit. Sed, poſt menſem fere praeterlapſum, exanthema pſoricum in corpore erupit, capillitium, vna cum totius corporis pilis, decidit, et per duos menſes viribus aeger mirifice exhauſtus fuit; donec puſtulae tandem exſiccarentur. Vsque poſtea remanſit in cute color cinereus, plumbeus, et bis, poſt febrem fugatam, afflictus fuit ictero nigro, admodum pertinaci; donec tandem ſanitati perfectae reſtitueretur *l*). Quinis poſthac aegris, febre quartana laborantibus, electuarii, ex Taxi puluere (i. corticis et foliorum) eiusdemque extracto vinoſo confecti, drachmam vnam ante paroxyſmum propinauit cl. HARMAND *m*). Quorum duo, poſt tertiam doſin, ſanati ſunt, absque vllo ſuccedente ſymptomate. Tertia, poſt quintam portionem pariter febre liberata eſt, ſed ſuperueniente ſanguinis fluxu, ſeptem dies durante. Quartus, poſt ſextam doſin captam, intumuit, febris in continuam tranſiit, et hydrope aeger conſumtus eſt. Quintus denique ſepties pharmacum ceperat, ſine vlla febris imminutione; cortice Peruuiano tandem ſanatus.

 Rachi-

l) HARMAND, in *Journ. de Med.* l. c. p. 214. — HVFELAND l. c. p. 146.

m) L. c. Caſ. 10. p. 222. — HVFELAND l. c. p. 151.

Rachitidis, in ſingulari caſu, remedium Taxi cortex exſtitit. Nimirum infans triennis, rachitide exquiſita laborans, ope infuſi corticis aquoſi, tenuis, cuius quouis mane vncias tres, totidem lactis vnciis mixtas et ſaccharo dulcefactas, epotauit, interpoſita alternis hebdomadibus Ialappa, purgandi ſcopo, poſt quatuor menſium vſum conualuit, absque vllo morbi perpeſſi in artubus, oſſibusue, veſtigio *n*).

Cel. HVFELAND explorandum ſuadet: anne forte Taxus aeque egregiam efficaciam, ad vlcera ſcorbutica, item ea, quae carie oſſium iuncta ſunt, ſananda, praeſtet, ac multis momentis huic analoga Sabina *o*)?

Quod vero generaliores Taxi in corpus humanum effectus attinet: ſequentes, ex ſua obſervatione, recenſet cl. HARMAND *p*). Paruis doſibus nunquam effectus conſpicuos inde percepit: maioribus vero nauſeam et ſubinde vomitum ſaburrae pituitoſae, raro bilioſae; diarrhoeam, haud adeo copioſam, ſaepe teneſmo ſtipatam; vertiginem exiguae durationis; ſomnum plurium horarum; mictum difficilem, cum excretione lotii aquoſi alternantem;

n) HARMAND l. c. p. 221. Caſ. II. — HVFELAND l. c. p. 151.

o) *Annalen*, Vol. I. p. 149. not.

p) In *Journ. de Med.* l. c. p. 224 ſq. — HVFELAND l. c. p. 153 ſq.

nantem; faliuam tenacem, falfam, fubinde adeo acrem, vt ardoris fenfum in ore excitaret; fudores vifcidos, foetidos, cum infigni pruritu et rubore cutis, qua glandulae illi fubiacent; ftuporem, cum immobilitate partium extremarum, maxime poft fudores, — fuboriri vidit; quibus proxime dictis interdum iungebantur dolores vagi, fatis vehementes, fed tranfitorii. — Extractum Taxi, exiguis dofibus propinatum, neruos, in primis ventriculi, afficere; actionem glandularum, faliuam fecernentium, incitare; maioribus vero aluum mouere, obferuauit cl. GATERAU *q*). Vnde ille concludit: ad diffipandos tumores glandularum, vaforumque lymphaticorum, porro contra rheumatifmos inueteratos, fcrofulas, cancrum, rel., Taxum vtiliter adhiberi.

Quod ad dofin pertinet: exiguis, trium, ad quatuor, granorum inchoandum effe, exiftimat cl. HARMAND *r*); easque fenfim augendas, donec effectus, fupra memorati, percipiantur, et tum ad minores iterum redeundum. Nunquam vltra drachmas duas pulueris foliorum et corticis, intra diem, vnica vice, vel pluribus, ingerendas, afcendit. Extracti autem, tam aqua, quam vino parati, ad fummum grana duodecim per diem, fiue fingulis,

Qq 5 fiue

q) *Journ. de Med.* 1789. oct. — HVFELAND l. c. p. 143.
r) L. c. Tom. 83. p. 224. — HVFELAND l. c. p. 153.

ſiue partitis doſibus, exhibuit; iuſſitque, aliquot cyathos decocti ex farina triticea, ſaccharo edulcati, aegrum ſuperbibere.

LIGNVM ex rubro fuſcum eſt, durum, polituram admittens, coloribus eleganter variegatum; ideoque ſcriniariis et tornatoribus, prae multis aliis, acceptum. Verum et pro medico vſu nuper laudatum, et quidem contra rabiem caninam. Commendatur autem ligni raſi drachma dimidia, cum farina et aqua in placeutulam formanda, igne coquenda, canibusque deinde offerenda. Hocce remedio nominatim multis, non modo canibus, verum etiam hominibus, ſuccurriſſe fertur HERMANNES, venator a rege Boruſſiae conſtitutus prouincialis Cöpenicenſis *s*). Alio loco *t*) vncia dimidia pro doſi aſſignatur. Nullibi vero praeciſe indicatur, vtrum ad praeuertendam rabiem vnice, an etiam ad ſanandam iamiam ſubortam, faciat. In priori caſu tanto maiori, ſine dubio, experimentorum numero, pro rei fide, opus eſſet. Eadem quoque efficacia tribuitur decocto foliorum Taxi *u*). In Sileſia quoque

s) Vid. *Schriften der Geſellſchaft naturforſchender Freunde in Berlin*, Vol. 7. p. 254.

t) VON BVRGSDORF *Forſthandbuch*, p. 257.

u) RIEM *Sammlung vermiſchter oekonomiſchen Schriften*, Vol. 2. P. 4. — Vid. ill. BECKMANN *phyſ. oekonom. Bibl.* Vol. 17. p. 248.

que dudum iam contra canum rabidorum morſum adhibita fuiſſe Taxi folia, cl. GLEDITSCH *x*) refert. — Antiquitus iam pro ſpecifico contra viperae morſum remedio Taxus habita. Narrat enim SVETONIVS *y*), CLAVDIVM imperatorem edictum propoſuiſſe, quo admoneret: „nihil aequae facere ad viperae morſum, quam Taxi arboris ſuccum."

BACCAE, colore laete rubro et figura propemodum ſingulari *z*) conſpicuae, oblongo - globoſae, apice depreſſae, mucilagine viſcida turgidae, praeter dulcedinem nihil ſaporis habent. Semen continent ouale, nigrum, durum, apice ſua denudata ex bacca ſuperne eminens. De efficacia earum in affectionibus catarrhalibus, ſingulari exemplo comprobata, ſupra *a*) mentionem feci. Pluribus vero eandem extollit cl. PERCY *b*). Syrupum enim inde parari curauit, cuius vim demulcentem, bechicam, caſibus haud adeo paucis expertus eſt. Sic tuſſim catarrhalem, quin adeo ferinam, porro eam, quae poſt peripneumoniam remanſerat, item tuſſim ſiccam, in femina hydropica, vna cum doloribus

x) *Einleitung in die Forſtwiſſenſchaft*, Vol. 2. p. 1051.
y) CLAVD. cap. 16. in fine.
z) LINN. *Gen. plant.* n. 1553. p. 706.
a) Pag. 598.
b) In *Journ. de Med.* 1790. May, Tom. 83. p. 226 ſqq. — HVFELAND l. c. p. 154 ſqq.

ribus colicis, a purgantibus hydragogis excitatis, mirifice ſopiuit; tormina ventris in puerpera leniuit; alui conſtipationem moleſtam, in femina, haemorrhoidibus affecta, ſuſtulit; ſabulum vrinae pepulit, doloresque, inde natos, demulſit; catarrhum denique veſicae ſanauit. Quae omnia non vnice mucilagini, qua baccae ſcatent, ſed efficaciae cuidam ſopienti, anodynae, quam cum reliquis arboris partibus communem, ſed magis elaboratam, ideoque mitiorem, contineant, tribuenda eſſe, IDEM ſuſpicatur.

In pharmacopoeas, quantum equidem ſcio, nondum recepta Taxus eſt; nec ideo praeparata eiusdem vbiuis in pharmacopoliis proſtant. Nominaſſe hic ſufficit, tamquam

PRAEPARATA ET COMPOSITVM,

EXTRACTVM TAXI AQVOSVM *c*). Ex foliis paratur.

EXTRACTVM VINOSVM. Hoc in primis vſus eſt cl. HARMAND *d*).

SYRVPVM E BACCIS TAXI *e*).

c) Vid. ſupra p. 619.

d) Vid. locc. citt.

e) Vid. ſupra p. 605 ſqq. et PERCY locc. citt.

DESIGNA-

DESIGNATIO SPECIERVM
IN SECVNDO VOLVMINE CONTENTARVM.

S T I R P E S.

	Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
	ORDO XV. ROTACEAE.		
217.	Anagallis	*Anagallis aruenſis.*	pag. 1
218.	Nummularia	*Lyſimachia Nummularia*	13
219.	Gentiana rubra	*Gentiana lutea.*	14
220	Centaurium minus	—— *Centaurium.*	23
221.	Primula veris; Paralyſis	*Primula veris.*	27
222.	Cyclamen	*Cyclamen europaeum.*	30
223.	Trifolium fibrinum	*Menyanthes trifoliata.*	33
	ORDO XVI. SEPIARIAE.		
224.	Iasminum	*Iasminum officinale.*	37
225.	Oliuae	*Olea europaea.*	39
	ORDO XVII. BICORNES.		
226.	Vua vrſi	*Arbutus Vua vrſi.*	64
227.	Vitis idaea	*Vaccinium Vitis idaea.*	82
228.	Oxycoccos	—— *Oxycoccos.*	85
229.	Myrtillus	—— *Myrtillus.*	86
230.	Rhododendron	*Rhododendron Chryſanthum.*	88

Nomen

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen systematicum.*	
231. Rosmarinus sylue-stris	*Ledum palustre.*	99
232. Pyrola	*Pyrola rotundifolia.*	105
233. Storax	*Styrax officinale.*	106
234. Alkanna vera	*Lawsonia inermis.*	112
235. Santalum album, citrinum	*Santalum album.*	114
236. Tamariscus	*Tamarix gallica.*	117

ORDO XVIII. ASPERIFOLIAE.

237. Consolida maior	*Symphytum officinale.*	120
238. Borago	*Borago officinalis.*	123
239. Pulmonaria macu-lata	*Pulmonaria officinalis.*	125
240. Lithospermum	*Lithospermum offici-nale.*	126
241. Buglossum	*Anchusa officinalis.*	127
242. Alkanna	*—— tinctoria.*	128
243. Cynoglossa	*Cynoglossum officinale.*	130
244. Sebesten	*Cordia Myxa.*	133

ORDO XIX. VERTICILLATAE.

245. Marum verum	*Teucrium Marum.*	136
246. Polium creticum	*—— creticum.*	141
247. Polium montanum	*—— Polinm, mon-tanum. capitatum.*	142
248. Scordium	*Teucrium Scordium.*	143

Nomen

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
249. Chamaedrys	*Teucrium Chamaedrys.*	149
250. Chamaepitys	—— *Chamaepitys.*	151
251. Conſolida mèdia	*Aiuga pyramidalis.*	153
252. Thymus	*Thymus vulgaris.*	154
253. Serpyllum	—— *Serpyllum.*	156
254. Meliſſa citrina	*Meliſſa officinalis.*	158
255. Calamintha	—— *Calamintha.*	161
256. Meliſſophyllum	*Melittis Meliſſophyllum.*	162
257. Hyſſopus	*Hyſſopus officinalis.*	164
258. Lauendula	*Lauendula Spica.*	166
259. Stoechas	—— *Stoechas.*	169
260. Dictamnus creticus	*Origanum Dictamnus.*	170
261. Origanum creticum	—— *creticum.*	171
262. —— vulgare	—— *vulgare.*	172
263. Maiorana	—— *Maiorana.*	174
264. Satureia	*Satureia hortenſis.*	177
265. Mentha criſpa	*Mentha criſpa.*	178
266. —— piperita	*Mentha piperita.*	182
267. —— ſylueſtris	—— *ſylueſtris.*	185
268. Pulegium	—— *Pulegium.*	185
269. Baſilicum	*Ocimum Baſilicum.*	187
270. Nepeta	*Nepeta Cataria.*	188
271. Meliſſa Turcica	*Dracocephalum Moldauica.*	189

Nomen

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
272. Betonica	*Betonica officinalis.*	190
273. Marrubium	*Marrubium vulgare.*	193
274. Saluia	*Saluia officinalis.*	196
275. Sclarea	—— *Sclarea.*	203
276. Roſmarinus hortenſis	*Roſmarinus officinalis.*	204
277. Hedera terreſtris	*Glecoma hederacea.*	208
278. Lamium album	*Lamium album.*	213
279. Cardiaca.	*Leonurus Cardiaca.*	214
280. Prunella	*Prunella vulgaris.*	215
281. Tertianaria	*Scutellaria galericulata.*	216

ORDO XX. PERSONATAE.

282. Linaria	*Antirrhinum Linaria.*	217
283. Euphraſia	*Euphraſia officinalis.*	220
284. Scrophularia	*Scrophularia nodoſa.*	223
285. —— aquatica	—— *aquatica.*	225
286. Anacardium orientale	*Auicennia tomentoſa.*	227
287. Agnus caſtus	*Vitex Agnus caſtus.*	230
288. Gratiola	*Gratiola officinalis.*	232
289. Branca vrſina	*Acanthus mollis.*	241
290. Veronica	*Veronica officinalis.*	242
291. Beccabunga	—— *Beccabunga*	245
292. Verbena	*Verbena officinalis.*	247

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
ORDO XXI.	RHOEADES.	
293. Rhoeas	*Papauer Rhoeas.*	251
994. Papauer. Opium	—— *ſomniferum.*	254
295. Chelidonium maius	*Chelidonium maius.*	372
ORDO XXII.	PVTAMINEAE.	
296. Capparis	*Capparis ſpinoſa.*	378
ORDO XXIII.	SILIQVOSAE.	
297. Naſturtium aquaticum	*Siſymbrium Naſturtium.*	383
298. Sophia Chirurgorum	—— *Sophia.*	388
299. Eryſimum	*Eryſimum officinale.*	389
300. Alliaria	—— *Alliaria.*	391
301. Barbaraea	—— *Barbaraea.*	393
302. Cardamine	*Cardamine pratenſis.*	394
303. Raphanus	*Raphanus ſatiuus.*	396
304. Sinapi	*Sinapis nigra.*	398
305. Braſſica	*Braſſica oleracea.*	406
306. Rapa	—— *Rapa.*	413
307. Napus	—— *Napus.*	414
308. Eruca	—— *Eruca.*	416
309. Cheiri	*Cheiranthus Cheiri.*	417
310. Cochlearia	*Cochlearia officinalis.*	420
311. Raphanus ruſticanus	—— *Armoracia.*	427

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
348. Polygala amara	*Polygala amara.*	574
349. Fumaria	*Fumaria officinalis.*	579
350. Ariſtolochia fabacea	—— *bulboſa.*	582

SVPPLEMENTVM VOLVMINIS PRIMI

AD ORDINEM I. CONIFERARVM.

11.b. Taxus	*Taxus baccata.*	587

INDEX ALPHABETICVS
VOLVMINIS SECVNDI.

Nomina ſtirpium ſyſtematica *charactere italico* diſtinguuntur.

A

Acaciae verae ſuccus, pag. 528
Acanthii folia, 241
—— Radix. 242
Acanthus mollis, 241
Agni caſti Semen, 231
Aiuga pyramidalis, 153
Alkannae orientalis Rad., 112
—— Radix, 129
—— verae Radix, 112
Alliariae Herba, 391
Anacardium orientale, 227
Anagallidis Herba, 2
Anagallis aruenſis, 1
Anchuſa officinalis, 127
—— *tinctoria*, 128
Anchuſae Radix, 129
Anime Gummi, 559
Anthos Flores, 206
Antirrhinum Linaria, 217
Arabicum Gummi, 529
Arbutus Vua vrſi, 64
Areca Catechu, 542
Ariſtolochiae fabaceae R. 582
Armoraciae Radix, 428
Arthanitae Radix, 31
Aſtragali exſcapi Radix, 468
Aſtragalus exſcapus, 467
—— *Tragacantha*, 464
Auicennia tomentoſa, 227

B

Balſamum Peruuianum, 515
—— Tolutanum, 525
Barbaraeae Folia, 393
Baſilici Herba, 187
Beccabungae Herba, 246
Been Nux, 523
Betonica officinalis, 190
Betonicae aquaticae Folia, 225
—— Flores, 192
—— Folia, 191
Boraginis Flores, 124
—— Folia. 123
Borago officinalis, 123
Brancae vrſinae Folia, 241
—— —— Radix, 242
Braſſica capitata alba, 406
Braſſica Eruca, 416
—— *Napus*, 414
—— *oleracea*, 406
—— *Rapa*, 413
Braſſica rubra, 406
Brunellae Herba, 215
Bugloſſi Radix etc., 127
Bugulae Herba, 153
Buniadis Semen, 415
Burſae Paſtoris Herba, 435

C.

Calaminthae Herba, 161
—— montanae Herba, 161

Campechense, f. Campescanum Lignum, 556
Capparidis Cortex, 381
—— Gemmae conditae, 379
Capparis spinosa, 378
Cardamine pratensis, 394
Cardamines Flores, 394
—— Herba, 394
Cardiacae Herba, 215
Cassia Fistula, 510
Cassia Senna, 503
Cassiae Pulpa, 510
Catechu, 540
Centaurii minoris Herba, 23
Ceratonia Siliqua, 561
Chamaedryos Herba, 149
Chamaepityos Herba, 151
Cheiranthus Cheiri, 417
Cheiri Flores, 418
Chelidonii maioris Herba, 372
—— —— Radix, 373
Chelidonium maius, 372
Ciceris Semen, 455
Cicer arietinum, 455
Cochlearia Armoracia, 427
—— *officinalis*, 420
Cochlearia hortensis Herb. 421
Consolidae maioris Flores, 122
—— —— Folia, 122
—— —— Radix, 120
—— mediae Herba, 153
Cordia Myxa, 133
Cyclamen europaeum, 30
Cyclaminis Radix, 31
Cynoglossae Herba, 132
—— Radix, 131
Cynoglossum officinale, 130

D

Dictamni cretici Folia, 170
Dolichos pruriens, 438
Dracocephalum Moldauica, 189

E

Erucae Folia, 416
—— Semen, 416
Erui Semen, 454
Eruum Eruilia, 454
—— *Lens*, 453
Erysimi Herba, 390
—— Semen, 391
Erysimum Alliaria, 391
—— *Barbaraea*, 393
—— *officinale*, 389
Euphrasia officinalis, 220
Euphrasiae Herba, 220

F

Fabae Flores, 452
—— Semen, 451
—— Stipites, 452
Foenugraeci Semen, 478
Fumaria bulbosa, 582
—— *officinalis*, 579
Fumariae Herba, 580

G

Galega officinalis, 474
Galegae Herba, 474
Genista canariensis, 445
Genistae Herba, 442
—— Flores, 444
—— Semen, 445
Gentiana Centaurium, 23
—— *lutea*, 14
Gentianae rubrae Radix, 14
Geoffroya iamaicensis, 482
—— *surinamensis*, 492
Geoffroyae Iamaicensis Cortex, 484
—— Surinamensis Cortex, 492
Glecoma hederacea, 208
Glycyrrhiza echinata, 463
—— *glabra*, 457
Glycyrrhizae Radix, 458

Gly-

Glycyrrhizae Radix (*Pharm. Ruthen.*) 463
Gratiola officinalis, 232
Gratiolae Herba, 223
—— Radix, 238
Guilandina Moringa, 521
Gummi Arabicum, 529
—— Anime, 559
—— Senegal, 539
—— Senica, 539
—— Tragacanthae, 464

H

Haematoxylum campechianum, 556
Hederae terrestris Herba, 208
Hormini satiui Folia, 203
Hymenaea Courbaril, 559
Hyssopi Folia, vel Summitt. 164
Hyssopus officinalis, 164

I.

Iaponica Terra, 540
Iasmini Flores, 37
Iasminum officinale, 37

L

Lamii albi Herba, Flores, 213
Lamium album, 213
Lauandula Stoechas. 169
—— *Spica*, 166
Lauandulae Flores, 166
Lawsonia inermis, 112
Ledum palustre, 99
Lentium Semen, 453
Leonurus Cardiaca, 214
Lepidium latifolium, 433
—— *satiuum*, 431
Lignum Campechense, 556
—— Nephriticum, 521
—— Sappan, 556
—— Rhodium, 446
Linariae Flores, 218
Linariae Herba, 217
Liquiritiae Radix, 458
Lithospermi Semen, 126
Lithospermum officinale, 126
Lupini Semen, 437
Lupinus albus, 437
Lysimachia Nummularia, 13

M

Maioranae Herba, 174
Mari veri, s. Mari syriaci, Herba, 137
Marrubii albi Folia, 193
Marrubium vulgare, 193
Meliloti Herba c. Florib. 475
Melissa Calamintha, 161
—— *officinalis*, 158
Melissae citrinae Herba, 159
—— turcicae Herba, 189
Melissophylli Folia, 162
Melittis Melissophyllum, 162
Mentha crispa, 178
—— *piperita*, 182
—— *Pulegium*, 185
—— *syluestris*, 185
Menthae crispae Folia, 178
—— piperitae Folia, 182
—— syluestris Herb. 185
Menyanthes trifoliata, 33
Milii solis Semen, 126
Mimosa Cate, 540
—— *nilotica*, 528
—— *Senegal*, 539
Myroxylon peruiferum, 515
Myrtillorum Baccae, 86

N

Napi Semen, 415
Nasturtii aquatici Herba, 384
—— hortensis Herba, 432
—— —— Semen, 433
Nepeta Cataria, 188
Nepetae Herba, 189
Nephriticum Lignum, 521

Taxus baccata, 587
Terra Iaponica, 540
Tertianariae Herba, 216
Teucrium capitatum, 142
—— *Chamaedrys*, 149
—— *Chamaepitys*, 151
—— *creticum*, 141
—— *Marum*, 136
—— *montanum*, 142
—— *Polium*, 142
—— *Scordium*, 143
Thlaſpios Semen, 434
Thlaſpi arvenſe, 434
—— *Burſa paſtoris*, 435
Thymi Herba, 155
Thymus Serpyllum, 156
—— *vulgaris*, 154
Toluifera balſamum, 525
Tolutanum Balſamum, 525
Tragacanthae Gummi, 464
Trifolii fibrini Herba, 33
—— paludoſi ——, 33
Trifolium Melilotus officinalis, 475
Trigonella Foenum graecum, 477

V

Vaccinium Myrtillus, 86
—— *Oxycoccos*, 86
—— *Vitis idaea*, 82
Verbena officinalis, 247
Verbenae Herba, 247
Veronica Beccabunga, 245
—— *officinalis*, 242
Veronicae Herba, 242
Vicia Faba, 451
Vitex Agnus caſtus, 230
Vitis idaeae Baccae, 82
Vuae vrſi Folia, 67.

ERRATA

ERRATA ALIQVOT TYPOTHETAE.

Pag. 101. *lin.* 13. *lege:* et corticis Betulae.
—— 111. — 17. — poſt veſicas apertas.
—— 132. — 17-18. *lege:* Facile patet, ex hiſce vim Cynogloſſi etc.
—— 272. *lin. vlt. lege:* Nec negandum: multas inde veritates (quoad partem valde ingenioſe) de eius natura etc.
—— 320. — 7. *lege:* iſchiatici.
—— — — 9. — iſchiatico.
—— — — 14. — iſchiaticos.

Reliqua, quae forte ſuperſunt, in fine voluminis tertii indicabuntur.

In indice alphabetico voluminis primi ſuo loco omiſſa eſt:

Ipecacuanhae Radix, pag. 797.